7
B
32

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
7 M H
15

Scanzia VI. 60 O o

Digitized by Google

7. 12 B 32

Digitized by Google

Digitized by Google

# ELENCHUS
## MOTUUM Nuperorum
## IN
# ANGLIA,
Simul ac
# JURIS REGII
& *Parlamentarii* brevis
Enarratio,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ab AUTHORE
GEORGIO BATEO, M. D.
Regiæ Majeſtatis Protomedico,
& Collegii *Londinenſis* Socio,

*Recognita* & *Aucta*

*Æræ Chriſtianæ* Anno 1663.

*LONDINI*,
Typis *R. W.* pro *R. Royſton*; & Proſtat
venalis apud *J. Martyn*, *R. Chiſwell*
& *B. Tooke in Cœmeterio S. Pauli.*
1676.

Digitized by Google

EX Bibliotheca Fratris Pauli Celotti Ordinis Servorum Mariæ Theologi, & Conſultoris Sereniſſimæ Venetiarum Reipublicæ.

AUGUSTISSIMO

# ROLO SECUNDO

## *Magnæ Britanniæ,*

*Franciæ & Hiberniæ*

# REGI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Sereniſſime Regum,

EO *impudentiæ à nuperis* Per-*duellibus* *deventum erat,* t *non ſatis habuerint atrociſsima* erpetrare *ſcelera, ni & Flagi*-*a Virtutum ſpecie Orbi obtrude*-*ent, & immane* Regicidium, *uaſi* bono publico, juben-

te populo, *&* *ſecundum* Patrias Leges *peractum venditarent.* *Nec eo in negotio (quà Emiſſariis in omnes* Provincias *&* *Regna amandatis, quà conductitiis ſcripturientium calamis) leves progreſſus fecerant: dum inter tot Probos juxta* *&* *Doctos quorum intererat, (quaſi plerique malorum atrocitate obſtupeſcerent) pauci remoram injecerint. Horum Taciturnitatis,* *&* *Illorum Scelerum impatiens, Ipſe* Apologiam *ſermone vernaculo ſcriptam è tenebris ſubmiſi, quâ apud* Indigenas *convitia diluere conabar quæ* Rebelles *evulgato programmate Parricidio proludentes* Sereniſſimæ Majeſtati *inuſſerant:* *&* *poſt perpetratum Scelus,* Hoc *qualecunque* Opuſculum *edidi, quod apud* Exteros *veritatem elucidando,*

*ucidando*, *hominum* Propudiis *Perſonam detraheret. Utrumque riſtiſſimis in temporibus* (*quan'o verum profari, vel* Majeſtati *ræſtare fidem*, *Perduellionis cri-ien erat*) *ſine* Patre, *ſine* Patro-.o *in publicum emanavit. Jam verò jubare* Solis *Veſtri propinuiore refocillatus*, *auctior* Elenhus *cum* Authore *in ſcenam rodire geſtiens*, *pro* tribunali Majeſtatis *ſeſe ſiſtit*, & *veniam recatur quòd Tua tempora tam nuis Strena moretur*: *quam ſi dulgere digneris*, *meditatur* Au-hor *parili hiſtoriolâ Tuæ* Ma-eſtatis *premere veſtigia per tupendos* Providentiæ *Mæidros*, *quibus*, *perruptis obſtaculis uibuſcunque*, *citra ſanguinem ad vita* Regna & Anglici Imerii *culmen* Divina benefi-

centia *Tuam* Majeſtatem *evexit*, *quæ diu Te ſervet incolumem*, Chriſtiani Decus Orbis, *& humani generis* Delicias: *ita* Numen *obteſtatur*

Majeſtatis Veſtræ

*Subditorum & Servorum*

humillimus,

GEORG. BATEUS.

# *Lectori.*

[I]N iſto qualicunque *opuſculo* ea prælibavi quæ *Regis*, *Senatûs*, *Populi*que *Jura* quaſi *Imperii* [fi]nes inter ſe dirimant; ut *Jura Factis* con[f]erendo, poſſis *Lector* idem & *Arbiter* noſtris [i]ntereſſe diſſidiis. Dein *Motuum Cauſas*, *In*[c]*rementa*, *Finém*que, (ſi futuræ Calamitatis gra[d]um ſic appellare liceat) atque *Regicidium*, [ſ]ummas tamen horum apices, & quaſi Iliada [n]oſtram brevi in membrana perſtringendo, de[ſ]cripſi.

De bellicis tamen conſultò mentionem in[t]ermiſi, nè ulceribus propriis refricandis di[u]tius immorarer; nè inſuper ſtudio partium [i]n perverſum abriperer; præſertim verò nè [m]ultifaria, & diverſis in locis ſimul geſta, vel manca memorari opus foret, vel libro non uno contineri.

In utriſque loquor, non modò ex *Fide*, ſed ex familiari rerum *Conſuetudine*. *Illis* atteſtantur *Archiva*, *Rotulæ*que *Parlamentariæ*, & *Optima Juriſconſultorum monumenta*. *Hæc* quò melius perſpicerem, in proſcenium & poſt ſiparium ſæpe admiſſus ſum. *Eadem* quin *verè* referam nulla impedit animi ægritudo, vel *Horum* gratia, vel *Illorum* odium. *Solonianæ* legi obnoxius eſſe malui, quàm Civilibus incendiis frigidam ſuffundere.

Sub hujus *Tragœdiæ* finem, rerum atrocitate motus concepit flammas Animus & incaluit

Calamus;

Calamus; ſed intra veritatis metas religioſè ſe continuit, & ſcelera Authoréſque nefarios mitiore ſtylo quàm par erat perſtrinxit.

*Tractatulum* hunc plus quàm duodecim anteactis annis in publicum expoſui, ut *Alios*, quibus plus Otii & peritiæ in Civilibus ſuppetebat, ad juſtam hiſtoriam adornandam excitarem, & interim *Exterorum* Siti Noſtratia cognoſcendi parumper ſatisfacerem. In quibus, an quid præſtiterim, penès alios judicium eſto. Id certè, ſerenâ fronte & ambabus ulnis plurimos Ingenioſos juxtà & Doctos excepiſſe, ſcio. Et Horum gratiâ de novo Auctior in ſcenam prodiit *Primæ partis Elenchi* titulo, præcurrens ſtupendis rerum Converſionibus in *Anglia*, quas *Secundâ parte* brevi propalare calamus aggreditur

GEORGII BATEI,

*M. D.*

Liv. Hiſt. lib. 3.

*SED nondum hæc quæ nunc tenet Seculum Negligentia Deûm venerat, nec interpretando ſibi quiſque jusjurandum & Leges aptas faciebat, ſed ſuos potiùs mores ad ea accommodabat.*

Virg.

*——Rege incolumi mens omnibus una eſt:*
*Amiſſo rupêre fidem, conſtructáque mella*
*Diripuere Ipſæ, & crates ſolvêre favorum.*

Proph. Hoſeæ cap. 10. v. 3, 4.

*Certè mox dicturi ſunt, Non eſt Rex nobis, quia non timuimus Jehovam. Rex igitur quid nobis prodeſſet?*

*Loquuntur verba dejerando, mendaciter*

*mendacitur feriendo Fœdus: quapropter adducam contra ipſos quaſi capita Serpentum maleficorum, Judicium mendaciorum ſupra terminos agrorum.*

Jerem. cap. 12. v. 1, 2.

*Juſtus es, Jehova, ſi contendere tecum velim: veruntamen eloquar. Cur via Improborum ſuccedit? cur tranquilli ſunt qui agunt perfidè? Tu plantas eos & radicantur: Pergunt & edunt fructum, quorum in Ore propinquus es, ſed longinquus à Renibus eorum.*

---

Imprimatur. 6^to *Aprilis*, 1663.

WILL. MORICE.

Elenchi

# Tabula Memorabilium.


## A

Abnegationis Decretum 67
Academiæ viſitatæ 69
Adjutatores, 71, 76, 78, 86. in ordinem redacti 82
Baſilica Alba 23, 115
Allegiantia 2, 9
Anabaptiſtæ 62
Archiepiſcopus Cantuarienſis, Gulielmus Laud, 18. accuſatus, 20. capite plectitur, 49. ejus Scripta adverſus Fiſherum 115
Argathelius Marchio 88
Auſtriacus Princeps, 107. ejus filius Caroli Regis filiam ducit 31

## B

Bradſhaw Regicidarum Præſes 106, 108, 125, 126
Buckinghamiæ Dux 86
Buckinghamienſes 31
Burghilius 108

## C

Camera depicta 11
Camera ſtellata 25
Cantiani, 23, 31. arma movent 86
Cæſaris-burgum 81, 125
Capel Baro capite plectitur 125
Carleolenſis Comitiſſa carceri data 124
CAROLUS I. Princeps, 61. Rex, ibid. contra Scotos movet, 18, 19. in Scotiam venit, 28. Londinum redit, ibid. quinque Plebeios læſæ Majeſtatis poſtulat, 30. Windeſoriam ſe ſubducit, 31. Eboracum tendit, ib. Scotis ſe tradit, 57. Anglis traditur, 58. Holdenbii cuſtodiæ datur, 59. à militibus abripitur, 72. ſubducit ſe in Vectim Inſulam, 78. in cuſtodiam detruditur arctiorem, 81. commercium cum eo interdictum, 82. ſeſe à convitiis Novatorum purgat, 85. Decretum de Rege non adeundo reſcinditur, 88 89. Colloquium cum eo inſtituitur, 89. plurima concedit, 95. quæ Paci ſtabiliendæ fundamentum idoneum decernunt comitia, 102. in Hurſt Caſtellum defertur, 101. coram Regicidis ſiſtitur, 109, 110, 111. capitis damnatus, 113. liberis valedicit, 115. capite plectitur, 118. ejus Scripia elegantiſſima, 120, 121. Virtutes ibid


CAROLUS II

CAROLUS II. Princeps, 22, 31, 86, 107, 115. Rex 107, 122.
Chriſtocratici 62
Clotworthius 40
Colceſtria 87
Concionatores 38,76,107
Cookius 108
Cookius Regicida 106
Cornubienſis clades 66
Cromwellius, 57,68,71,78, 81,82,119. Scotos cædit, & in Scotiam perſequitur 88,89

D

DEnbighanus Comes 81
Directorium 50,62
Doriſlaus 107
Downius 112
Dublinia, 40. obſidetur 46

E

EBoracenſis Dux 115,122
curia Eccleſiaſtica 25
Elizabetha Regina 12
Elizabetha Caroli Regis filia, 115. moritur 124
Epiſcopi duodecem accuſati 21
Epiſcoporum fundi vendun-tur 52
Epiſcopus Londinenſis, 113, 117. Theſaurarii munere ſeſe abdic. 25
Eſſexienſes 31,86
Eſſexius Comes 57,65,67

F

FAirfaxius Baro Ferdinandus, 67. Thomas filius Exercitûs Præfectus,67,70, 98,99. Anglic. & Hiberni 76. ejus luxor Heroica 109
Finchius Sigilli Cuſtos 21
Fœdus Scoticum 52,53,54,62

G

JUs Gladii 3
Gloceſtriæ Dux Henricus, 115,116. in exilium miſſus 125
Grevius 72
Gurneus Londini Prætor 31

H

HAmiltonius Jacobus 43
Hamiltonius Marchio,61 in Angliam Scotos ducit, 56 captus, 88. capite plectitur 125
Hammondus Vectis Inſulæ præfectus 78
Hamptoniæ Regia 28,93,125
Henderſonus 58
Hertfordiæ Marchio35,39,107
Hiberni, 20,129. conjurati,39 cum iis induciæ 46
Holdenby 59
Hollandiæ Comes, 30,86. capite plectitur 125
Hookeri Eccleſiaſtica Politia 115

Hothamus

ıamus Hullam occupat, & egi portas præcludit, 34. ıpite plectitur, ibid. & 49 ſt Caſtellum 101

I

.cobus Rex 61
Jejunia indicta 12,49
ıiquinius Baro 46,47
:pendentes 51,53,62,65
:ſius Dubliniæ Præfectus 47
)nus Cromwellii gener, 3,98,105. Remonſtrantiam ıdit 99,101,102
ema Juſtitiæ Curia 107

L

Angdalius 87
Leges 4,5
:s ſanciendi modus 11
:halius Orator ,66,102. ad aſtra fugit 74
letonius Sigilli cuſtos 53, 93
rgia 18,49,59,62
dinenſes 33,37,74,75,98
dinenſis Epiſcopus, 113, 117, 118
dinenſis Prætor 31,75,123
dinenſis Turris 75
ius ſecuri percuſſus
diſiæ Comes 107

M

Acquire Baro Rebellis, 40. ſuſpendio perit 41
mahon 40
cheſtriæ Comes 56
ia Regina 22,3 ,115
hal 70
:urii 69
Mildmaius 125
Militia 3,32
Miltonus 120
Modulus novus 67
Monarchia Angl. 1
Monarchiætemperamentum 14
Montiſroſanus Comes, Scotiæ Prorex 56

N

Neocaſtri Marchio 39
Neocaſtrum, 59. à Scotis captum 19, 56
Neoportus 94
Newburiæ prælium 56
Novatorum origo 59. artes, 16, 20,23,27,29, 33,48,60,61,63.

O

Orator inferioris conſeſſus 10,16. *vid.* Lenthalius.
Ormondiæ Marchio, 46, 47. Galliam petit, 47. Prorex in Hiberniam miſſus, ibid. 94,97
Oxonienſe Judicium 55

P

Palatinus Rheni Fredericus, 61
Carolus Ludovicus, 30. Rupertus & Mauritius 91
Parlamenti Privilegia, 6, 11, 14,15. Superioris Conſeſſûs, 12. Inferioris 10,11,13,14
Parlamentum indicitur, 19. dirimitur, *ibid.* iterum indicitur, 20. trienio quocunque indic. 26. ſine utriuſque Conſeſſûs conſenſu non abrog. 27
Parlamentum Hibern. 19
Parlamentum Oxonii 55,92

D.

D. Pauli Templum 120, 125
Pembrochia 87
Hugo Peters, 99. flagris cæſus 108
Plunkettus 43
Pontefracti Caſtrum 87
Presbyteriani, 51, 54, 58, 62, 71, 74, 107
Presbyterianum Regimen 50
Preſtonus 47
Prolocutor 12
Propoſita Pacis 45,64,77,79, 89, 97, 115
Gulielmus Prynn 103
Pupillorum cura, 2. Curia 25
Puritani 62

R

Rainsborius Claſſi præfectus,76,86. Doncaſtriæ cæſus 87
Regis Prærogativæ 2, 14
Remonſtrantia Inferioris Conſeſſûs, 29. Exercitûs 100
Reſcripti ad Proceres formula,7. ad Vicecomites 8
Richmondiæ Dux 107
Owenus Row 46, 47
Rolphus 77

S

Sanctjoneſius J. C. 126
SariſburienſeTemplum 125
Scoti ſeditioſi, 18. Bellum parant,19. Angliam invadunt, *ibid.* recedunt pecuniis onuſti,28,58,76. Rebellantibus Anglis auxiliantur, 46, 48,55. Regem vendunt,58. Angliam denuo invadunt, 86. à Cromwellio cæſi 87
Skipponus 70
Southamptoniæ Comes 35,103
Stannariæ Curia 26
camera Stellata 25
Straffordiæ Comes, Hiberniæ Prorex,19. accuſatus,20,21. lege latâ damnatus, 22, 24, 35, 42, 117
Subſidia 19
Supremat ûs juramentum 2, 9
Surrienſes 86
Synodi 12
Synodicus conſeſſus 49

T

Taſſus 47
Johannes Temple Conjurationem Hibernicam ſcripſit 41
Thameſis fluvius 33, 54
Tina fluvius 19
Tumultus plebeii, 22, 23. militares, 71

V

Henricus Vane 102
Vectis Inſula 47,77,94
Verius Baro 109

W

Warwicenſis Comes, 123 Claſſem occupat 37,88
Weſtmonaſterienſis Aula, 30, 40, 109, 127
Weſtmonaſterienſe Templum 23
Wintonienſis Marchio 91

*FINIS.*

# ELENCHI
## Motuum Nuperorum
## In *ANGLIA*,
## PARS PRIMA.

ANGLIÆ *Regnum* non aliâ quàm *Regis* Autoritate ab ultima Annalium memoria fretum, (etſi in plura *Regna*, dicam, an *Caſtra?* diviſum) non priùs ab inteſtinis Motibus aut terorum Incurſibus reſpirare potuit, quàm in ius Monarchæ obſequium & clientelam conſſerit.

*Jus Regis apud Anglos.*

Ex eo, ſummâ in poſterum autoritate, annos rà mille perpetuâ *Regum* ſerie regnatum eſt. ſubinde *Populum* inceſſit unius *Principis* amor que obſervantia, ut eum fore optimum & digſſimum Imperio facilè exiſtimaverit, qui ſanine *Regem* propiùs attingeret, nec alio quàm talium merito & hæreditario Succeſſionis e, placuit rerum ſummam naſcenti, non amnti, deferre. Demortui ſtatim in Solium, ut in Cunas, *Regius* quantumvis *Infans* tranſtur. Hâc quaſi immortalitate quadam Regdi, jactitant ferè Leges, *Regem Angliæ nunm intermori.*

*penes unum Monarcham annos ultrà mille,*

*cùmque hæreditarium,*

*& nunquam intermorientem.*

Quin legitimo *Principi* necdum inaugurato entur ex veteri inſtituto omnes omnino ſubditi

*Huic omnes Fidelitatis Sacramento tenentur*

diti duodecennes, fide peculiari (*Allegiantiam* Juriſtæ vocant) *Omni*, *Soli & Semper*, etiam aſtricti Juramento; útque ad officium accederet geminata parendi religio, alterum adhuc *Supremat ûs* Sacramentum Regi dicendum eſt.

*& Suprematûs.*

Deprecari mihi hic par eſt Lectoris faſtidium, ſi, in ipſo *Elenchi* limine, ſtatim ducatur ad *Regis* (ut loquimur) *Prærogativas*, *Parlamenti Privilegia*, *Populi Libertates*; Rem (vereor) noſtratibus tædio futuram, verùm Lectori (cui iſta ſcribimus) peregrino, nec non Operi quod modò edimus, ferè neceſſariam: nec enim aliter, quæ aut à quibus violata ſint *Jura*, vel integrè obſervata, conſtabit.

*Regis Prærogativæ ſeu Inſignia Majeſtatis præcipua & Regalia Regi ſoli competunt.*
*Ut omnes fundi & poſſeſſiones ab eo deriventur; & ad eum redeant.*

Primò, quantam in Vitas & Fortunas ſubditorum Rex Poteſtatem habeat (& habet ſanè plurimam) ex eo intelliges, quòd *Patrimonia Regi* accepta ferant, mediatè vel immediatè; hoc eſt, *Feodali* ſive *Fiduciario* Jure Prædia omnia & Fundos poſſideant, quotquot poſſident, *Regis* magìs quàm fortunæ munere locupletati.

*Regis* proinde ad fiſcum refluunt, tanquam ad Oceanum ſuum, Opes, quoties defecerit Hæredum ſeries, aut poſſeſſores jure ſuo per *Feloniam*, *Homicidium*, *læſámve Majeſtatem* exciderint.

*Pupillorum & Idiotarum curam habeat;*

Penès *Regem* (ut *Patriæ Pater* jure audiat) *Pupillorum* & *Idiotarum* cura omnis, ut & *Regis* in peculio eorum Reditus. Imò, per avitas Leges, eo inconſulto, hiſce non eſt integrum ſine gravi cenſura Matrimonia contrahere.

*Monetæ cudendæ poteſtatem.*

Ut porrò quid ſit *Cæſari* tribuendum ex Nummis conſtaret, *Monetæ* cudendæ materia, forma, modus, pretium denique, pro *Regis* arbitrio variantur.

A *Regio*

A *Regio* Diademate *Honorum* omnes *Radii*, *Honores, Collegia & officia imperiat;*
*uli_*omnes & *Privilegia* promanant, *Collegia*
*Municipia* conſtituuntur; *Admiralius*, *Can-*
*'arius*, *Theſaurarius*, *Judices* Regni, *Viceco-*
*es*, *Eirenarchæ*, non niſi *Regio* juſſu munera ca-
ſunt; & *Regis* unius nomine *Formulas Man-* *quæ ſunt ad miniſtranda ejus ſolius nomine.*
*orum* omnes, *Brevia* & *Sententias* emittunt:
ue eorum quiſquam Magiſtratum priùs init,
m *Regi* fidem juramenti Religione obſtrin-
it; *nè quid detrimenti capiat Rex*, *aut nè*
*'am ceſſarent ipſi in Provincia gnaviter & fideli-*
*adminiſtranda*.

Nemini præterquam *Regi* competit *Pacis* & *Bellicis in negotiis poteſtas.*
*'i* rationes, *militarem* diſciplinam, ad placi-
ı & arbitrium ſuum, non ad Legum formu-
conſtituere, Militiam terrâ marique ordi-
e; ut cui in excubiis uſque agenti Reipub-
: tutandæ causâ, ſuppeteret unde internas
ſet Seditiones opprimere, externos Inſultus
oliri. Hoc nomine penès eum eſt *Armi-*
*'ium* inſtituere, Municiones & Caſtella (qui-
maritimis Propugnaculis in alta pace non
ıùs quàm Mari circumſepta eſt *Anglia*) nec
ı Claſſem, quoties opus eſt, inſtaurare &
ittere; iſtis præficere *Præſides Gubernatoréſque*:
) jus Gladii ad eandem manum unicè pertinet
Sceptrum eſt vibrandum: adeò ut Arma ſi
è quis ſumpſerit *Regis* ipſius defendendi
ıâ, (*Regis* modò injuſſu) *læſæ* ſit *Maieſta-*
reus ab ipſo officio, nec impunè laturus, niſi
etratâ poſtmodum *Regis* veniâ.

Nec in *Eccleſiaſticis* anguſtiores habet Impe- *In Eccleſiaſticis pariter.*
erminos quàm in Civilibus: Ex eo enim
, eliminato *Pontifice Romano*, intra Regni
itum *Eccleſia* recepta eſt, & Subditis accen-
cœperunt diu reluctantes Clerici, tùm de-
n *Rex* cuſtos evaſit utriuſque Tabulæ, nec

minùs in *Eccleſiaſticis* quàm *Civilibus* ſupremus Dominus (ut ſemper extitit, ità denuò) agnitus eſt, Legibúſque confirmatus quaſi *Regni Pontifex*; in *Epiſcopis* promovendis, *Dignitatibus* conferendis, *Jejuniis* indicendis etiam, *Ceremoniis Ritibúſque* Eccleſiæ præcipiendis (non tamen inconſultis hoc in negotio rerum Divinarum Myſtis) ſacroſanctam poteſtatem exercuit.

*Legum rigorem moderatur,* Tantum etiam in Leges ipſas (Legibus utcunque adſtrictus) Imperium habet, ut nonnunquam ex æquo & bono Legum rigorem ſoleat temperare, delictorum gratiam facere, causíſque Jure nullo definitis Jus dicere, & per ſe ſententiam ferre. *& in non definitis ſtatuit.* Poſtremò, (nihil hic temere, ſed ex Juriſconſultorum fide omnia refero) in uno *Rege* comperias *Vitam*, *Caput* & *Autoritatem rerum omnium quæ in Anglia geruntur.*

*Conſiliarios ſuos eligit qui ſint à Sacris.* Quoniam tamen nec *Briarei* cujuſpiam centimani, nec Solis inſtar eſſe poteſt, qui unico omnia perluſtraret oculo, *Rex Angliæ*; Conſiliarios quos, & quanto numero collibuerit, ex *Proceribus*, *Epiſcopis*, *Regni Judicibus*, & minorum Gentium *Nobilibus*, abſque cujuſquam invidia, onerum & curarum participes conſuevit aſſumere.

*Pro Tribunali nunquam ſiſtendus qui Solium conſcendit, ut quem lex affirmat mori non poſſe;* Poſt hæc Auguſtiſſimi Imperii Inſignia, iſtud quid eſſe dicam, non Patrium, imò nec humanum inſtitutum, *Regem* Judicio ſiſti, ſcilicet ad *Regis* Tribunal, tum gladio plecti, quem ipſe ſolus ſtringit; *Regem* (inquam) quem nè mori quidem poſſe Lex libentiſſimè prædicat? Hâc tantâ in *Regiam* Perſonam inhumanitate & tyrannide nihil opus eſt licentiam dominandi coërceri, quoniam quicquid in adminiſtranda rerum ſumma vel contra *Patriæ* Leges, vel minùs ex Populi commodo geſtum fuerit, id omne Miniſtris luendum rejicitur: Adeò ut non ab adulatione,

latione, ſed ab æquitate ſumma, fluxerit notum *Axioma* apud noſtrates, *Rex nunquam poteſt errare*, *aut cuiquam injuriam facere:* Quippe in *adminiſtros*, inquam, & *Conſiliarios*, (quorum eſt admonere *Principem*, iniqua volenti denegare operam, aut officio renunciare, potiùs quàm contra Leges quicquam jubenti parere) tam Culpa omnis quàm Pœna derivari & ſolet, & debet.

*non errare, nec cuiquam injuriam facere. Ubi per Miniſtros pecca, ità plectitur.*

Imò eâ ſolicitudine ſaluti *Principis* proſpiciunt Leges, (utpote cujus ſit Leges ipſas cuſtodire) ut vel *Hæres* Regni proximus, quocunque, dum privatus eſſet, crimine flagraverit, quocunque *Judicio* vel *Accuſatione* implicitus fuerit, per mortem tamen *Anteceſſoris* (quaſi expiatione quadam poſtliminiâ) omni pœnâ & reatu eximatur; & ſolium aſcendens, eo ipſo abſolvatur. Illi qui regni habenas tenet, id unum ſufficit in frænum, quòd *Deum ultorem exſpectet*.

*Hæres Regni per Anteceſſoris mortem ipſo facto liberatur ab omni pœna & culpa.*

Neque tamen pro libidine fas eſt *Regem* in *Anglia* dominari, ſubditos expilare, aut ſuâ ſolius Autoritate Leges condere vel abrogare. Sed ex Legum præſcripto ut ipſa abſolutæ poteſtatis decora adminiſtranda ſunt, ità & alia non levia *Regni Jura* cum populo habet communia, quò faciliùs ſubditorum obſequium conciliaret communicata *Regiminis* Autoritas.

*Nec tamen illi fas eſt dominari ad arbitrium.*

*Ad Parlamenta quæ Jura ſpectant.*

Ad Leges quippe figendas refigendáſve, atque ambiguis fraudum laqueis expediendas interpretando; ad Pecunias extra ordinem (quoties res poſtulat) exigendas, Spurios natalibus reſtituendos, Exteros Civium albo adſcribendos, poſſeſſionum jura commutanda & herciſcunda, Cultum Divinum, à *Synodo* priùs ad *Dei* Verbum conformatum, ſanctionibus corroborandum, Ponderibus & Menſuris modum ſtatuendum, & iſtiuſmodi;

*Leges figere & refigere. Pecunias exigere. Spurios natalibus reſtituere. Cultum Divinum omnibus imponere. Ponderibus & menſuris proſpicere.*

modi; opus eſt (nè quid gravius ferre videretur citra ſuum conſilium & operam populus) adjunctis *Parlamenti* ſuffragiis, quod ſupremum *Angliæ* Forum eſt, & cum *Rege* poſt *Deum* quiddam hoc in orbe Omnipotens.

*Quid Parlamentum Angliæ.* *Parlamentum* eſt Conventus *Regni Ordinum* à *Rege* conſcriptus ex *Epiſcopis*, *Proceribus*, & *Plebis Delegatis*, cujus *Rex* caput eſt; qui tamen in *Senaculis* vel *Curiis* (noſtris *Domorum* appellatio placet) duabus, Inferiore & Superiore, (non loci, ſed dignitatis ratione ità appellamus) ſedes occupant. *Superius Senaculum* (quod *Domus Parium* audit) duo ordines implent, *Epiſcoporum*, & *Procerum*, qui *Duces* ſunt, *Marchiones*, *Comites*, & *Barones*; aſſidentibus unà *Judicibus*, ad conſilia, non ad ſuffragia, adſcitis.

*Hujus Superior Conſeſſus.*

*Inferior.* *Inferius* conſtituit (quod etiam *Domum Communium* noſtrates appellant) tertius ordo, *Popularium* vel *Communium*, (ut vernaculo uti verbo liceat) qui electi ſunt per ſingulos *Regni* Comitatus *Equites*, ex Civitatibus & Municipiis duo ut plurimùm *Burgenſes*, pro ratione atque uſu loci, à commendatioris ſortis hominibus illuc cooptati, & pluribus ſuffragiis electi.

*Dies locúſque a Rege dſignantur.* Dies locúſque Comitiorum à *Rege* indicitur; ab eodem prorogatur, in alium transfertur, & omnino pro ejus arbitrio definitur Conſeſſus.

*Per Reſcripta convocantur.* *Dynaſtis* ſeu *Paribus* per Reſcripta, ipſis viritim diſtributa, & *Regiâ* manu ſubſcripta, indicantur futura *Comitia*, quibus præcipiuntur adeſſe. Reliquis verò cujuſque Comitatûs ſive Provinciæ per Vicecomitem (ex *Cancellaria* Reſcripto ad id recepto) notum fit, velle *Regem* intra certum diem *Equitum* & *Burgenſium* prædictorum delectum agi, quem *Vicecomiti* loco

& tempore commodiſſimo fieri man-

eſcriptum *Regis* ad *Dynaſtas* ſeu *Pares* ſic t; *Carolus Dei gratiâ*, &c. *Reverendiſſimo* 'hriſto Patri, &c. (ſi Epiſcopos compellet) *ınguineo noſtro* (ſi Duces, Marchiones vel iites alloquatur) *Dilecto & fideli noſtro* (ſi ınes.) *Quia de adviſamento Concilii noſtri, quibuſdam arduis & urgentibus negotiis, & Statum, & defenſionem Regni noſtri 'iæ & Eccleſiæ Anglicanæ concernentibus, dam Parlamentum noſtrum ad Weſtmonaſt. teneri ordinavimus, & ibidem vobiſcum & cæteris Prælatis, Magnatibus & Proceribus i Regni noſtri Angliæ colloquium habere & :atum; vobis in fide & Dilectione* (ſi ad ſcopos mittatur - Reſcriptum) *per fidem & ;iantiam* (ſi ad Pares) *quibus nobis tene-', firmiter injungendo mandamus, quòd conſi-ıtis dictorum negotiorum arduitate & pericu-imminentibus, ceſſante quacunque excuſatione, & loco dictis, perſonaliter interſitis Nobiſcum cæteris Prælatis, Magnatibus & Proceri-. ſuper dictis negotiis tractaturi, veſtrúmque ïlium impenſuri; & hoc, ſicut Nos & ho-m noſtrum, ac ſalutem Regni prædicti & Ec-'æ ſanctæ, Expeditionémque dictorum negoti-n diligitis, nullatenus omittatis*, (ſi ad Epi-ɔos ſcribat) *præmonere Decanum & Capi-.m Eccleſiæ veſtræ totúmque Clerum veſtræ eceſeos, quòd idem Decanus & Archidiaconi propriiis perſonis, ac dictum Capitulum per m, idémque Clerus per duos Procuratores ido-ı, plenam & ſufficientem poteſtatem ab ipſis 'itulo & Clero habentes, prædictis die & loco 'onaliter interſint, ad conſentiendum his quæ ı ibidem de communi concilio Regni noſtri*

*Vetus Reſcripti formula ad Dynaſtas.*

*(Divinâ favente clementiâ) contigerit ordinari. Teſte Me ipſo*, &c.

*Ad Communes, ſeu Inferioris Conſeſſus Senatores.*

Aliud Reſcriptum ad Vicecomites & Præſides Civitatum, ſeu Municipiorum, conceptis hiſce verbis ità ſe habet; *Rex Vicecomiti ſalutem. Quia de adviſamento & aſſenſu Concilii noſtri*, &c. ( progreditur ut ſuperius ) *& ibidem cum Prælatis, Magnatibus & Proceribus Regni noſtri Colloquium habere & tractatum; Tibi præcipimus firmiter injungentes, quòd factâ Proclamatione in Comitatu tuo, poſt receptionem hujus Brevis noſtri, Parlamenti tenendi die & loco prædictis, duos Milites gladiis cinctos, magìs idoneos & diſcretos Comitatûs prædicti, & de qualibet Civitate Comitatûs illius duos Cives, & de quolibet Burgo duos Burgenſes de diſcretioribus & magìs ſufficientibus, liberè & indifferenter per illos qui Electioni huic interfuerint, juxta formam Statutorum indè editorum & proviſorum, eligi, & nomina eorundem Militum, Civium & Burgenſium in quibuſdam Indenturis inter te & illos qui hujuſmodi Electioni interfuerint conficiendis, ſive hujuſmodi electi præſentes fuerint ſive abſentes, inſeri, eóſque ad dictum diem & locum venire facies: Ità quòd iidem Milites plenam & ſufficientem poteſtatem pro ſe & Communitate prædicti Comitatûs, ac dicti Cives & Burgenſes pro ſe & Communitatibus Civitatum & Burgorum prædictorum diviſim ab ipſis habeant, ad faciendum & conſentiendum his quæ tum ibidem de communi Concilio Regni noſtri (favente Deo) contigerit ordinari ſuper negotiis antè dictis, ità nè pro defectu poteſtatis hujuſmodi, ſeu propter improvidam Electionem Militum, Civium aut Burgenſium prædictorum, prædicta negotia infecta maneant quovis modo. Nolumus tamen quòd tu*

*nec*

*nec aliquis alius Vicecomes dicti Regni noſtri aliqualiter ſit electus.*

His ritè ad Legum ſcrupulos peractis, ad Templum primò, deinde ad Comitiorum locum, indicto die convenitur, trabeato ordine & ſelenni inceſſu planè, qualis populo augeret autoritatem. *Rex* eo tempore Superius Senaculum ingreſſus, (accitis etiam inferioris Subſellii Senatoribus) aut ſuis ipſius verbis auſpicatus, aut Cancellarii ex ore exponit Conventûs iſtius graves Cauſas, ob quas eximiâ prudentiâ viros impensè conſultos velit, quo rationes (quas habent dubiis in rebus certiſſimas) in commune conferant.

*Modus conveniendi.*

*Rex exponit Cauſas Conventûs in ſuperiori Senaculo.*

His *Regem* Conciliis intereſſe deinceps (niſi quoties libuerit) nulla cogit neceſſitas, præterquam in fine Seſſionis, ut robur & vim Legum Decretis adjiciat.

*Equites*, *Cives* & *Burgenſes* Conſeſſûs inferioris viritim evocantur nominibus à quodam ad eam Provinciam à *Rege* delegato, & ſinguli in Juramentum Allegiantiæ adiguntur ſub his verbis; *Fidem & veram Allegiantiam ſervabo Carolo Dei gratiâ Angliæ*, &c. *Regi, Hæredibus Succeſſoribuſque ſuis; eum & illos defendam ad extremum virium, & vitæ & fortunarum cum diſpendio, contra omnes conſpirationes & conatus adverſus Perſonam ejus, Coronam & Dignitatem.*

*Senatores inferioris Conſeſſûs ſinguli Juramentum Regi præſtant Allegiantiæ,*

Nè verò quiſquam in excelſum *Imperii* conſortium evectus & auguſtos cum *Rege* Conſeſſus, ſe ſubditum obliviſcatur, quò magis in officio contineatur, aliud adjicitur Juramentum Supremâtûs, cujus notæ ſunt hæ voces: *Ego A. B. conſcientiâ meâ teſte, profiteor atque denuncio Majeſtatem Regiam ſolam eſſe ſummam moderatricem hujus Regni aliarúmque Ditionum ſibi*

*& Supremâtûs.*

ſub-

*ſubjectarum, nec non omnium tam perſonarum quam rerum, tam Eccleſiaſticarum quam Civilium; adeoque nullum exterum, Sive Principem, ſive Pontificem, ſive Statum, ſive poteſtatem, vel habere in hoc Regno, vel habere oportere ullam omnino Juriſdictionem, Poteſtatem, Celſitudinem, Præeminentiam, Autoritatem, vel Eccleſiaſticam vel Civilem. Itaque palàm ac apertè rejicio atque repudio quaſcunque peregrinas Juriſdictiones, Poteſtates, Celſitudines, Præeminentias & Autoritates; ſanctéque recipio me Regiæ Majeſtatis, ejuſque Hæredibus legitimiſque Succeſſoribus, debitam fidem & obſervantiam perpetuò præſtiturum, & (quantum in me fuerit) propugnaturum & defenſurum omnes & omnimodas Juriſdictiones, Privilegia, Præeminentias & Autoritates quaſcunque, vel conceſſas vel commendatas Regiæ Majeſtati, ejuſque Hæredibus & Succeſſoribus, vel Imperiali hujus Regni Diademati conjunctas & annexas*, &c. *Spondeo inſuper non credere me Papam vel ullam aliam Poteſtatem poſſe de jure Regem dejicere, vel ab Obligatione iſtius Juramenti me abſolvere.*

*Oratorem eligunt, quem comitantur ad Regem, ſupplicaturi ut ratam habeat Electionem,*

Sic obſtrictis ad officium inter novi Honoris auſpicia animis, Orator à *Rege* primò deſignatus, mox *Senaculi inferioris* calculis eligitur, quem comitantur ad *Regem* omnes, petitum ut ratam habeat ipſorum Electionem; quam ei *Rex* alacriter indulget: quo facto, gratias Orator ſuo & totius Domûs inferioris nomine agit, ſupplicátque ut inferioris Conſeſſûs Privilegiis uti, & libertate diſſerendi bona cum venia liceat; ſi quiſquam ſententiam in quacunque re diſceptanda vehementiùs dixerit, *Regia* Majeſtas id ipſum non ægrè ferre, nec propterea ſuccenſere

*neque liberè loquentibus ſuccenſeat.*

-nſere velit ; ut ad *Regiam* Majeſtatem pa-tat acceſſus & ad Curiam ſuperiorem, quo-es res poſtulaverit. Quâ veniâ datâ, dimit-intur.

Huic tam Auguſtæ Curiæ cuicunque ſuppli-anti olim patebat aditus, modò intra ſex pri-os dies ab inchoato conſeſſu ſupplicationem btulerit, idque per manus Delegatorum à ſu-eriori Conſeſſu ; utpote ad quos ſpectaret robare quas dignas reputarent Parlamentario onſpectu, levidenſiores verò rejicere & ſedi-ioſas.

*Supplicantibus quibuſcunque indulgetur acceſſus, ſed Delegatis intermediantibus.*

Integrum eſt utrique Conſeſſui de rebus à *Lege* propoſitis, vel de Legibus condendis brogandiſve, &c. differere & ſtatuere, ſcrip-is mandare, ità ut quicquid ratum habue-it, alteri invicem per nuncios tranſmitten-lum ſit : De quo habitâ diſceptatione, ſi uffragiis adjectis eidem ſententiæ acceſſerit onſenſus, in Scripti Capite notatur hâc in-er *Proceres* formulâ, *Les Seigneurs ont aſſentes* ; inter Populares iſtâ, *Les Communes ont aſſentes.* Sin in diverſum abeant, uterque non raro Conſeſſus in unum coit, aut ex his Se-ecti præcipui viri, qui ſermones conferant loco ad conventum accommodo, quem *Cameram* appellant *depictam* ; in qua ſtantes *Communes*, & nudatis capitibus, *Proceres* pileis tectos & ſedentes excipiunt grandi cultu, at-que ibidem utrorumque exponuntur ſenten-tiæ : quas ſi diſcrepare contigerit, ( ſicut ac-cidere interdum ſolet ) in nihilum res abit ; ſi verò in unum convenerint, ad *Regem* res defertur : quam ſi probaverit & ille, ſcri-bit *Le Roy le veut*, quo, veluti animâ corpo-ri infuſâ, vitam accipit, atque in Legem nu-meris omnibus abſolutam tranſit, mox popu-lo

*Modus diſceptandi, & communicandi ſententias inter utrumque Conſeſſum.*

*Regio conſenſu Literæ ſanciuntur ut fiant Leges ;*

*vel repudiantur.* lo promulgandam. Ubi verò *Rex* oblata ſibi comprobare noluerit, ſcribere in ſummo paginæ ſolet, *Le Roy s'aviſera:* interdum diſertim negat: quæ propterea ut penitus abjecta & abolita reputantur.

*Eccleſiaſtica Rex Synodo tractanda committit,* Res verò Sacras (quæ *Regias* propiùs exigunt curas) *Rex* haud temere *Comitiis* permittit, ſed *Synodis* tractandas, niſi forſan ut Senatoria ab Autoritate Legum vim habeant, quam à Divina veritate ſatis aſſequi non poſſunt. *quæ Decanis, Archi-diaconis, & Delegatis à toto Clero conſtituitur.* *Decani, Archi-diaconi*, *Procuratores* pro *Capitulis*, ut & pro qualibet *Diœceſi* duo, illi *Præbendariorum*, *hi Curionum* ſuffragiis delegati, de hiſce diſceptaturi conveniunt in loco deſignato; ubi *Prolocutore* priùs electo, de Religionis apicibus, de Ceremoniis aliiſque ad *Eccleſiam* ſpectantibus, ut & impoſitionibus erogandis *Cleri* nomine ſtatuunt: quorum tamen Conſulta Secularibus obtrudi noviſſima tempora Legum Autoritate non patiuntur, donec (ut ſuprà dictum) *Conſeſſûs* utriuſque & *Regio aſſenſu* comprobata fuerint. *Horum Conſulta non obtruduntur Secularibus obſervanda ſine Regis & Parlamenti conſenſu.* Adeò ſeverè cautum eſt à *Regibus*, nè Civiles manus negotiis iſtis injicerentur, ut Reginam *Eliſabetham* Annales noſtri memorent cum Senatu pluribus expoſtulâſſe, quòd Jejunium ipſâ inconſultâ indixiſſent; nec in gratiam eos, niſi impetratâ veniâ, rediiſſe.

Habet ſua *Conſeſſus* uterque (ut ad Autoritatem Senatoriam revertamur) ſingularia ſeorſim Privilegia. *Privilegia & jura ſuperioris Conſeſſûs.* Ad *Superiorem* ſpectat, non conſilia tantùm ferre, Legibúſque condendis navare operam, ſed & judicandi poteſtas; adeóque Juramenta exigendi (cauſis præſertim in gravioribus, utpote in corruptela Judicum & Magiſtratuum, & in ultimis provocationibus;) quæ tamen ad examen revocare,

·e, præter fas júſque eſſe dicunt Juriſpe-
i, ſine *Regio* permiſſu & diplomate; íd-
e receptum eſt non fieri niſi aſſidentibus Le-
m Judicibus.

*Domus Communium* Supplicandi & Rogandi *Inferioris.*
ris privilegia, aut etiam Actoris partes;
nquam Judicis munus ſibi vendicavit, præ-
·quam intra ſuos parietes, & in Collegas
ıſdem Conſeſſûs, ídque non ultra incarcera-
ınis aut mulctæ pœnam. Tantum aberat
r avitas conſuetudines à ſententia ferenda
ıè dicam Capitali) nomine populi vel in
fimum ſervulum, ut quemquam adigendi
Juramentum nunquam ſibi quicquam Juris
rogârit. Etiam Statutum in Rotulis exſtat,
ıo *humiliter domo Communium ſupplicante, quan-
quidem Judicium Parlamentarium pertinet ad
gem & Dynaſtas, non verò ad Communes,
ſi ex indulto Regis in eorum gratiam, placeat
giæ Majeſtati nè teneantur contra conſuetudines
udicium ferre; illos Rex ab eo onere ſubinde
beros eſſe jubet, atque judicandi Parlamentari-
n poteſtatem ad Regem ſolum Procerúmque do-
um in poſterum ſpectaturam, præter id unum,
Statutis condendis, aut ſubſidiis erogandis &
nſu agendo, niſi ſicubi Regiæ Majeſtati viſum
erit, peculiare eorum conſilium vel aſſenſum re-
uirere ad expedienda negotia Regno in commune
rofutura.*

Imò ſiqua dubitatio vel controverſia circa
lectionem Senatorum *Conſeſſûs inferioris* mota
iiſſet, non per collegas in propria Curia,
ed in *Conſeſſu ſuperiore*, vel per *Judices* in
*ancellaria* determinatum iri, mos olim erat.
Etiam ſiquis horum diſceſſiſſet à *Comitiis*, non
mpetratâ priùs *Regis* & utriuſque Senatûs ve-
iâ, ſiſtebatur ad *Regii Concilii* Tribunal, vel *King's Bench.*

*Regia*

*Regia Subſellia*, neglecti officii pœnas luiturus. Nequaquam autem ad proprii Senaculi arbitrium plectebatur. Hoc ampliùs (ut ad Privilegia redeat Oratio) *Conſeſſui inferiori* peculiare eſt, ut de Pecuniis irrogandis à populo ipſe primùm diſceptet ſtatuátque.

Unde mirabile exſtitit *Monarchiæ* noſtræ temperamentum, quo *Regi*, *Senatui*, *Populó*que in rebus adminiſtrandis ſuæ ſint propriæ partes, ità tamen refractæ & probè caſtigatæ, ut peculiarem cujuſque opem, non utique perniciem, ſentiat *Reſpublica*. *Regis* enim *Prærogativa* omnis quâ ſummum imperium, quâ gladium ſibi vendicat, eò reſpicit, ut ſatis adſit illi virium quibus Leges vindicet à *Magnatum* factionibus & *Populi* tumultibus. Dum interim *Magnates*, eâ quâ pollent judicandi Legéſque ferendi præcipuâ autoritate, hinc *Regis* (ſiqua æſtuaverit) Tyrannidi, indè Plebi tumultuanti obicem ponant. Nec minùs *Populus*, ex iſta quemvis incuſandi, pecuniáſque irrogandi vel negandi facultate, abunde habet, unde *Magnatum* & Procerum qui ſunt à Conſiliis Sacris licentiam coerceat, graſſantíque in publicum *Principi* nervos intercîdat.

*Legum providentia quâliberi & abſq; metu diſceptent Senatores.*

Severè Legibus cautum eſt, nè quid per metum aut inſolentiam improborum, ferendi ſuffragiorum aut diſceptandi libertati decederet; ſiquidem graviſſima ſub pœna interdictum, nè *Senatores* ipſi, privatis armis vel apertis induti, *Senatum* accedant, neu quis aliùs per aream vel ipſa *Comitiorum* confinia deambulator, gladio accinctus vel alio quocunque telo armatus, terrorem circumferat, aut loci reverentiam imminutum eat. Imò Senatores *Parlamenti*, ut & ſervos horum neceſſarios, durante *Parlamento*, à Lictorum comprehenſione, aut quâcunque vi ob-

ob æs alienum aut leviora deliƈta, eximi conſuetum fuit: *Homicidii* tamen, *fractæ pacis* vel *Feloniæ* reos, nullum liberet ab ordinario Juſtitiæ proceſſu *Parlamenti* Privilegium.

Si per imprudentiam Magiſtratûs aut Liƈtorum contingat è *Senatoribus* eorûmve famulis comprehendi quempiam, non niſi Reſcripto ( causâ priùs prolatâ ) ex *Cancellaria* Legibus noſtris liberari potuit.

Tantoperè intra Modeſtiæ cancellos continere ſeſe aſſuevit olim uterque Conſeſſus, ut ſiquis inconſideratiùs in receptas conſuetudines peccâſſet, vel proterviùs de *Rege* locutus fuiſſet, non niſi condignâ culpæ pœnâ deliƈtum expiaret, pœnas propriâ repoſcente Collegarum Curiâ. *Modeſtia Senatûs.*

Raro etiam *Reges*, nec niſi graves ob cauſas, quicquam commiſerunt quod tam auguſto Conſeſſui crearet offenſam. Evenit tamen ut Clementiſſimi *Principes* nimiùm laceſſiti univerſum *Senatum* reprehenſionibus perſtrinxerint; *Senatorum* nonnullos aliquando coram *Regni* Judicibus ſiſtendos, ad pœnam poſtulaverint; alios quandoque Carcere, Pecuniâ, Morte, pro deliƈti gravitate mulƈtârint. *Quo honore Senatum proſequi Reges conſueverunt. Datâ tamen occaſione in ordinem redigunt.*

His moribus antiquis viriſque ſtetit *Res Anglicana* & effloruit per multa retro ſecula, domi felix, glorioſa foris; donec nimia felicitas ( ut ſunt res mortalium ) Luxum & vitiorum illuviem invexerit, Faſtum item, Ambitionem, & Divinorum Humanorúmque contemptum: unde libido magna inceſſerit mutuâ æmulatione & invidiâ aliena rapere, & *Regem*, *Religionem*, *Leges* potiùs proterere quàm obſervare; nova anhelare potiùs quæcunque quàm optimè conſtitutis acquieſcere. *Felicitas regni ſub hoc regimine.*

Nuper

*Initia motûs à Senatoribus quibuſdam in Domo Communium quænam fuerint.*

Nuper malè-ſani homines (& perpauci primò illi) qui ſe inſinuârant inferiori Conſeſſui, rerum novandarum cupidi, artifices accendendis offenſionibus egregii, Populi jactare Libertates & jura, *Parlamentorum* poteſtatem, inaudita ante hoc ſibi Privilegia arrogare, miſcere ſe negotiis, ſatagere etiam ubi nihil intererat, curis ſeſe implicare quibus impares erant, debacchari inſolentiùs tandem & invehere in *Regiam* potentiam, *Portoria* & *Vectigalia* maritima (quibus antè *Reges* continuâ uſucapione gaudebant) in jus & litem vocare, *Regi* denique vetare ſolvenda, imò *Oratori* ſuo vim inferre vel intra ipſos inferioris *Senaculi* parietes, avitam modeſtiam omnémque *Regiæ Majeſtatis* reverentiam, ſacratiſſimas *Regni* Conſuetudines & *Comitiorum* Privilegia conſpuere & proculcare.

*Hinc mutuæ ſuſpiciones inter Regem & Parlamentum. Unde Parlamenta ſolvuntur.*

Hinc mutuæ ſimultates, hinc ſuſpiciones *Regem Parlamenti Libertatibus* inſidiari, *Comitia Regiæ Majeſtati* derogatura. Horum causâ *Rex* uni & alteri *Parlamento* ocyùs quàm multorum expeterent vota finem imponit, (neque tamen præter Majorum Exempla) quorundam petulantiâ per carcerem retusâ; aliquandiu pòſt nova indicere Comitia renuens, quò ſpiritus iſti defervescerent, modeſtiámque in poſterum & gravitatem majorem ad graviſſima Concilia afferrent.

*Unde nova eſt occaſio Plebis adverſus Regem irritandæ.*

At hinc ſpecioſiorem captant anſam impigri & verſutiſſimi homines fermentum ſuum per *Angliam* diffundendi, adeòque *de Religione actum eſſe*, *de Libertate publica conclamatum*, *Leges in ſummo periculo verſari* paſſim clamitant; idque credulis & pronâ aure nova ſtudia & potentiorum calumnias auſcultantibus facilè perſuadere ſe ſperant; *Regiam* Majeſtatem conviciis

viciis proſcindunt, tanquam uxorium, imprudentem, Pontificiæ Religioni addictum, avarum, & ſi quod aliud occurrat nomen vulgo inviſum, magna cum infamia jactitantes. Omnia ab eo optimo conſilio profecta ſugillant, & in peſſimum ſenſum detorquent; infortunia lapſúſque mirum in modum exaggerant, & vel ipsâ adverſante fortunâ iniquiùs exagitant.

Inter tot queſtus & vociferationes, ſi quæris quid ſolidi infortunii acciderit: Floret *Britannia* nuſquam auguſtior; ſuperba undique conſurgunt ædificia, publica, privata, ad ſpectaculum, ad luxum uſque; Mercatura latior indies & quæſtuoſior jam promoverat patriæ fines in utramque *Indiam*, hoc uno infelix, quòd cum opibus importaverit peregrina longè vitia; vigent inſuper Artes in Academiis, in foris, in officinis, nuſquam ſplendidiore cultu; diteſcunt incolæ, nunquam ſuperbiores; Juſtitia ex præſcripto Legum adminiſtratur; nec re aut vitâ ſpoliatur quiſquam niſi ex Judicio legitimo eorum quibus hæc debent eſſe chariſſima, duodecim virorum contribulium; *Regni* omnia momenta itâ adminiſtrata, ut in bonum publicum conſpiràſſe viderentur: niſi quòd iſtam ex nimia hac felicitate natam inſolentiam reprimere non poſſent; niſi etiam (quod utique non eſt diſſimulandum) infeliciter foris nobis diu inexpertis alea belli cecidiſſet; & domi Taxationibus quibuſdam (licèt moderatis admodum, & quas Publica neceſſitas aut Legum non vanus obtentus cohoneſtârat) *Proprietatem* & *Jus ſubditorum* labefactatum iri quereretur Plebs irritata; ſeveriores etiam (ſaltem pro temporis illius Halcyoniis diebus) incarcerationis auriúmque mutilationis Pœnas, quas paucis (quatuor ſcilicet vel quinque) Seditionis ſuſpectis, ſi non compertis, *Cameræ Stellatæ* Judices irrogaverant, crimini verteret. Adde quòd *Curiarum Eccleſiaſticarum* extendans juriſdictio & cenſura multorum commi-

*Regni conditio nihilominus florentiſſima.*

*Bellum tamen foris infeliciter geritur, Domiq; Taxationes impugnuntur.*

*Seditioſi aliquot puniuntur.*

*Ceremoniæ novæ ſcrupuloſos angunt.*

ſerationem & iras commoverent. Indignantium præterea chorum auxerunt Scrupuloſi quidam, qui Ceremonias inter cultûs Divini ritus nuper inductas & *adiaphora*, in *Eccleſiæ Præceptorum* inſtar, edictis juberi, *Papiſmi* ſubſecuturi prodromas ſuſpicarentur.

His etiam acceſſit fervor *Archiepiſcopi*, *Clerum* actionibus & injuriis *Laicorum* eximentis, & ad munia civilia promoventis; quæ res invidiam tam in ſeipſum quàm Eccleſiaſticos cumulatè derivavit: nec non Liturgiæ *Anglicanæ* librum & praxin in Eccleſiam *Scoticam* introducentis, (ſcopo quidem laudabili, ut ſua ferebat opinio, ut tres finitimæ Nationes, unius *Regis* ſub imperio, uno pariter conformi Cultu conjungerentur, intempeſtivè tamen atque importunè) quod nobis fuſiùs quàm pro inſtituto enarrandum.

*Archiepiſcop. Anglicanam Liturgiam Scotis impoſiturus, eos irritat:*

*quo prætextu, aliis verò de cauſis, tumultuantur.*

Tum enim prona in res novas *Scotia* ſtetit. Stomachabantur multi denegatos quos à *Rege* ambiebant titulos & honores: Alios urebat quòd certam (moderatam verò) decimarum partem (quas ab everſis Abbatiis minorenni adhuc *Rege Jacobo* obtinuerant à Corona) in ſtipendia *Curionum*, qui ex arbitrio Patronorum (viliſſimis certè Salariis) merebant, erogare cogerentur: Plures non concoquebant quòd Prærogativas & in Feodales ſuos deſpoticam autoritatem (quàm diu uſurpaverant) *Regio Diademati* annectere juberentur.

*Hi* ſatius eſſe ducentes immunitatem ſibi parare turbatâ Republicâ, quàm cedere potitis; *illi* popelli ſuffragiis, inter agitandam ſeditionem, *Ducum* & *Comitum* titulis inſigniri, quàm carere; arreptâ *Liturgiæ* & *Ceremoniarum* anſâ, Plebi inſufflant Religionem Reformatam peſſum abituram, introductâ Pontificiâ; indutíſque Armis, ac oppreſſis contrarium ſentientibus, *Regimen* tam *Civile* quàm *Eccleſiaſticum* pro ſuo ingenio refingunt.

*Arma induunt. Regimen Civile & Eccleſiaſticum innovant.*

*Rex contrà movet.*

*Rex* monitis & mitioribus remediis recalcitrantes vi & armis coercendos eſſe ſtatuens, ſlore

juven-

juventutis & Nobilitatis *Anglicanæ* ſtipatus ( qui volones & propriis ſumptibus ſubibant profectionem ) ad confinia movet: ſed mitigatos Clementiâ & conceſſionibus potius habuit ad obſequium pertrahere, quàm armis ſubjugare; & pactis Articulis exercitum exauctoravit.

*Pactis articulis pacem init.*

Poſtea *Scotis* diverſos à genuinis Articulos obtrudentibus, nova diſſidia & altercationes: quæ cum neque *Delegatis* neque internunciis nec reſcriptis determinari potuiſſent, ex utraque parte de novo bellum adornatur.

*Scotis articulos innovantibus, bellum de novo adornatur.*

*Regis* ex parte, procurante *Straffordiæ* Comite, ( *Hiberniæ* Prorege ) conſcribitur exercitus octo virorum millium cum ſtipendiis, idque *Parlamenti Hibernici* ſub auſpiciis. Ille denuo reverſus in *Angliam*, hìc alteri exercitui inſtruendo navat operam.

*Parlamentum* indicitur: ubi, cùm malâ fide fungeretur Mandatis Aulicus quidam,(de induſtria,ut plurimi crediderunt,quò miſceret omnia, & inter *Regem* & *Parlamentum* ſimultates augeret ) duodecim Subſidia ( ſic nos Taxationis ſpeciem vocamus) inſolentiùs exigens, (cùm ſex inferior Conſeſſus obtuliſſet) pro redimenda navali impoſitione,iræ concitantur & querelæ; quæ,turbatis temporibus, nè ſerperent ulteriùs, *Comitia* citiùs quàm expetebant multorum vota dirimuntur.

*Parlamentum indicitur in Anglia,*

*& irritatur.*

*Scoti* interim (quibus milites non adeò diſpertiti quin facilè ſtatim in exercitum cogerentur ) rerum opportunitatem edocti, & initâ per internuncios cum Factioſis conjuratione, ſupplicandi *Regis* prætextu,inopinati (fuſis aliquot copiis *Tinæ* tranſitum prohibentibus ), in *Angliam* impreſſionem faciunt, & terrore longè latéque diſſeminato, captum *Novum-Caſtrum*, aliáque oppida defenſioni imparata, novis aggeribus & præſidiis communiunt.

*Scoti privatim confœderatione initâ cum Factioſis Angliam invadunt.*

Hos quamvis *Regno* exturbare,conſcripto quem ducebat exercitu,in ſe *Straffordius* receperit; maluit

*Pactis induciis Parlamenti judicium expectant.*

luit *Regum clementiſſimus* rei ſummam *Parlamento* committere, quàm ſine publico conſenſu cædibus & ſanguine *Regni* viſcera polluere. Pactis ergò induciis, per quas *Scotis* permiſſa commercii libertas, & ſtipendia exigendi à *Provinciis* quibus incubabant copia, *Parlamentum* indictum eſt, cujus prudentiâ & fide radices & fibras omnes ſimultatis eradicatas iri ſperabatur.

*Parlamentum convenit. In eo Factioſi, qui gravamina reformandi prætextu,*

Convocatis *Ordinibus*, *Factioſi* (qui plures ſeſe in *Senaculum* inferius inſinuaverant) jam *Scotorum* patrocinio & temporibus turbatis freti, partibus ſuis gnaviter incumbunt; Gravamina, tum publica tum privata, in medium adducunt; Crimina *Aulicis* & *Magiſtratui* objiciunt; Opprobria in ipſum *Regem* obliquè jactant; omnibus tanquam è præſcripto Rhetorum exaggeratis.

*Regimen tum Civile tum Eccleſiaſticum refingere nituntur: quibus gradibus.*

Horum reformandi prætextu, interverſo Regimine tam Civili quàm Eccleſiaſtico, novum continuò refingere (*Scotorum* ad Exemplar) adnituntur; idque hiſce gradibus: Si fortè *Regem*, fidiſſimorum Conſiliis & obſequio orbatum, Criminibus objectis & Opprobriis inviſum Populo factum autoritate & potentiâ exuerent; ſeſe dein in Munia publica & Armorum poteſtatem ingererent; tum, pro imperio, *Regi Populo*que jura darent.

*Accuſantur multi; Straffordiæ Comes, Archiepiſcopus,*

Perduellionis accerſuntur *Straffordiæ Comes*, *Archiepiſcopus Cantuarienſis*, tam *Anglis* quàm *Scotis* in utraque cauſa actoribus. In *Straffordii* caput etiam ab *Hibernis* (unde ampliſſima Criminationis materia captaretur) cùm *Teſtes* tum *Actores* concientur. Dum enim *Proregis* illius *Regni* munere fungeretur, Incolarum indignationem Severitate (etſi non ſemper ad Legum ſcrupulos conformi, attamen Utilitati publicæ neceſſariâ) commoverat; quâ *Hibernos* ab innata & avita barbarie revocatos, frugi facere, moribus humanis & cultu civili imbuere, nec non ad *Anglorum* Conſuetudines & inſtituta aſſuefacere nitebatur. Unde brevi ſpatio factum eſt, ut inter in-

invitos & recalcitrantes inſtitutis Artificiis, Agricultura & Commercio, ampliùs quàm anteactis omnibus ſeculis florere, & jam vectigalia in *Angliæ* Ærarium referre inceperint, quod toties Rebellionibus exhauſerant. Ex hiſce (dicam) etſi Pontificiis, etſi juratis *Anglicanæ* gubernationis Hoſtibus, & jamjam Conjurationem adverſùs eam admolientibus, Actores *Hiberniæ* regni nomine & Teſtes accerſuntur, quos ſponte ſuâ pronos in facinus, quò ſecuriùs (remoto cervicibus perſpicaciſſimo *Prorege*) Rebellionem (quam jam animis agitabant) aggrederentur, omnibus officiis Factioſi demulcent, ut conſociatis criminationibus *Straffordium* obruerent. Accuſantur inſuper Baro *Finchius*, *Magni ſigilli Cuſtos*; *Judices* etiam omnes qui nuper *taxationem navalem*, quamvis jurati, diſceptatâ diu causâ, prolatis argumentis foro in publico, ſecundùm Legis normam *Regi* adjudicaverant; Epiſcopi item duodecim, qui Plebe tumultuante impediti quò minùs *Curiam* ſuperiorem ingrederentur, proteſtati ſunt adverſus Statuta quæcunq; conderentur, tanquam irrita, donec tutò intereſſe liceret omnibus quorum intererat *Regni* conſultationibus. Alii impendenti procellæ ſe ſubtraxerant. *Cancellarius, Judices, Epiſcopi duodecim.*

*Judices* attoniti fulgure *Parlamentario*, & parere Dominis edocti, ad extremum ſinguli impunè dimittuntur: evecti horum nonnulli ad eadem vel majora munia. *Epiſcopi*, poſtquam jure ſuffragandi ſuperiore in Conſeſſu, lege factâ, abſentes excidiſſent, libertate donati. *Cantuarienſis* victima ſervatur in futura tempora. Tota impræſentiarum *Straffordii* in caput detonuit tempeſtas: cujus tragœdiam (quoniam *Regi* Cordolium totâ vitâ & mortis Articulo extiterit, & Ille Factioſorum criminationibus maximè obnoxius cenſeretur) fuſiùs enarrare non gravabor, ut exemplo ab uno judicium cæterorum fiat, & cujuſcemodi fuerint hominum *Dimittuntur verò devicti Judices impunè; Epiſcopi etiam, Suffragandi in demo Procerum Jure privati.*



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

hæc monſtra, quæ *Parlamento* tam invſa fuere.

*Agit contra Straffordium Conſeſſus inferior, in judicio ſedentibus Proceribus, Rege ſubauſcultante.*

Magnâ pompâ Perduellionis agitur, viginti octo Articulis objectis, ſedentibus pro Tribunali *Proceribus*, (imò & privatim *Rege*, cum *Regina* & *Principe*, poſt aulæum ſubauſcultante) circumſtantibus Inferioris ſubſellii *Senatoribus*; quorum è numero ſex acerrimi *Comiti* accuſando ſeliguntur. Accuſationis pondus hiſce inerat objectis. Quòd *in Hibernia præter Legum inſtituta deſpoticè multa patrâſſet*; *Pacis tempore Taxationes à reluctantibus incolis immiſſo milite exegiſſet*; *Regi Subditos Angliæ in obſequium impellere peregrino milite introducto, & bellum contra Scotiam commovere perſuaſiſſet.*

*Comes reſpondet, diluitque accuſationem.*

Multis diebus protrahitur diſputatio. Cùm verò *Comes* magnâ animi præſentiâ juxtà & prudentiâ Articulos dilueret, & Agentium contra ſe mitigaret argumenta, ut inter tot Articulos nullus (vel Inimicorum judicio) ad Perduellionis atrocitatem aſſurgeret, quin omnes attenuarentur, nec coacervatis in unum Criminibus Cumulativa fingi poſſet Perduellio; ringebatur inferior *Conſeſſus*, & Legis latæ colore deſtituti quo capitis ſupplicium irrogarent, novam ſciſcunt ad hoc, ex pòſt facto, quâ *Majeſtatis* reum gravant, injectâ cautione, *nè trahatur in Exemplum cæteris in Foris.*

*Conſeſſus inferior novam ſciſcit legem, quâ Perduellionis reum facit,*

*non ſine altercatione & multorum diſſenſu.*

Hoc verò non ſine gravi altercatione perfectum, acriter multis è contrario diſceptantibus, nec non præcipuæ notæ quinquaginta novem diſſentientibus Collegis; quorum nomina poſtibus inſcripta, ut oculis & furori Plebis expoſiti, ſimul cum Factioſis ſuffragari diſcerent in poſterum, ni diſcerpi viventes malint.

*Proceres diutiùs deliberantes,*

*Scitum* hoc bidui ſpatio *Senaculo* in inferiore abſolvitur, & obtinendi aſſenſûs gratiâ defertur ad *Dynaſtas*. Sed ibi de re tanti momenti ſeriùs deliberatur. Quam moram ægre patientibus *Factioſis*, *Populi* Fæx & Colluvies (referre pudet de *Senatoribus* quibuſdam cum ejuſdem farinæ

farinæ Civibus conſpirantibus) concitata, fuſtibus & quæ furor miniſtraverat armis inſtructa ruit ad *Senacula*, *Juſtitiam*, *Juſtitiam* reboans; & indies ferociùs inſultans, manè & veſperi eandem cantilenam cecinit.

*tumultuante Plebis colluvie in ſententi[am] coguntur,*

Hi nunc circumfuſi *Senaculo* Superiori, *Proceres* quos volunt, *Epiſcopos* etiam, injectis manibus huc & illuc impellentes, ingreſſu prohibent, pejora, ſi pertinaciter contrà ferrent Se, minitantes. Jam in *Templum Cathedrale* vicinum faciunt impetum, ut oſtiis perfractis, Organa, veſtimenta, & ſupellectilem diriperent ſacris uſibus dicatam; deinde ad ipſam *Regiam Baſilicam* clamoribus & boatu debacchantur.

*quâ Proceribus & Epiſcopis denegatur introitus Senaculi.*

*Factus in Templum vicinum impetus, in Regiam Baſilicam.*

Imò eò impudentiæ deventum, ut auſi ſint *Regi* (qui prætereuntes Baſilicam, ſe domi continere, & quod ſuarum rerum eſſet agitare, de podio juſſiſſet) obgannire, & palàm pronunciare, *digniorem eſſe Principem qui imperaret.*

*Regiæ Majeſtati obgannitur.*

Horum aliquot dum *Eirenarchæ*, pro officio & juramento quo aſtricti ſunt, palantes cuſtodiæ tradiderint, ut pro merito punirentur, contrà incarcerantur ipſimet ab inferioris *Conſeſſûs* turbonibus; *quaſi liberum eſſet unicuique ſupplicatum venire Parlamentum.* Etſi *Cantianos* in contrariam partem ſupplicaturos portis Londini prohiberi, alióſque idem facturos minis deterreri procurâſſent. Cùm verò *Factioſi* quidam à prudentibus & probis aliquot viris rogarentur, ut Spiritus tandem ſopirent quos ipſi ſuſcitârant, *Amicis potiùs tribuendas eſſe gratias* reſpondent.

*Tumultuantes dum Eirenarchæ reprimunt, incarcerantur à Factioſis.*

Imò vileſcebat adeò *Senatorium* decus, ut conciliabulis Apprenticiorum (hi Artificum ſunt tyrones) intereſſe ſæpius *Senatores* inferioris ſubſellii affectarent, ubi agitare, referre, conſulere quæ peracta in *Senatu*, quæ deſignata, quas ipſi partes & quando peragerent. Unde ordinatim quaſi tumultuari diſcebant, per Claſſes & propria Collegia diſtributi, *Bajulorum* ſcilicet,

*Factioſi ſenatores cum Apprenticiis, ſive Artificum tyronibus, conſilium ineunt; eóſque docent tumultuandi modum, & tempus:*

*Nautarum*, *Sartorum*, &c. qui ſupplicandi prætextu *Demagogorum* ad nutum ſtatim confluerunt. Et (nè ſæpius in hoc ulcere refricando immoremur) in poſterum, ſi quis nodus difficilior occurreret, quo aliis Artibus expedire ſeſe non licuit, ſtatim recurritur ad hunc gladium, quo diſſecaretur.

*quo Senatores multi deterriti Comitiis abſtinent, & eo nomine exauctorantur.*

Hoc pacto plures deterriti, conſultius domi manere tuti, ac omnino publicis abſtinere conſiliis, rati, eo crimine ſolo à potentiore Factione ejiciuntur. Alii qui intererant, liberè in ſuffragia deſcendere, & *Publicæ* rei conſulere, de proprio capite ſolliciti, non audebant. Adeò ut ex eo tempore *Senatûs* omnis autoritas exoleſcere viſa ſit, poſtquam ſuffragandi jus in *Comitiis* ima ſibi plebecula vendicaret, cæterorúmque libertati frænum injiceret.

*Unde Comitiorum exoleſcit autoritas.*

*Proceres conſentiunt plebiſcito contra* Straffordiæ *Comitem.*

Ut ad *Straffordium* redeamus: hiſce victi Argumentis ſuccumbunt *Proceres*; & eorum vix tertiâ parte præſente (ſeptem ſuffragiis cætera ſuperantibus) *Scito* populari præbetur aſſenſus.

*Regia comprobatio difficillimè expugnatur,*

*Regis* animus difficiliùs expugnatur; etſi quotidie plebis colluvies inſtaret minis & clamoribus, vix manibus temperans; Aulici etiam *Proceres* & Neceſſarii continuis precibus ipſum fatigarent. Nec ratum habuit, donec à *Judicibus* (qui tunc temporis non auſi ſunt obmutire vel Populi vel *Parlamenti* Placitis) hoc poſſe fieri pronunciaretur; & ab *Epiſcopis* aliquot mentis ſcrupuli eximerentur; idémque ſcriptis in eam rem literis ſuaderet *Comes* magnanimus, & ferè ſupplicaret, *Curtii* inſtar, ut hoſtia pro pace publica *Regi*ſque familiæ tutela occumberet.

*donec Judices licitum pronuncient, Epiſcopi Scrupulos eximant,* Straffordius *ſuadeat.*

*Rex literis intercedit nè executio ſtatim fiat. Negant Proceres.*

Latâ in *Comitem* ſententiâ, *Rex* protinus literis ſuis ad *Proceres* (quas *Principi* offerendas dedit) ut ſaltem Executionem remorarentur ad tempus ſeriò commendatum ibat. Illi, miſſis duodecim *Dynaſtis*, perſuadent niſi graviſſimo ſui totiúſque Familiæ periculo hoc fieri non poſſe.

Viri

Viri tanti decidentis ab Honoris apice fragor deterruit minores *Proceres* qui munia obibant publica. Ille cujus autoritate *Pupillorum* Curia adminiſtrata eſt, qui etiam *Theſaurarii* magni officio integerrimè functus eſſet,& *Principis* Guardianus, à muniis, ſeſe abdicantes, ſponte cedunt; modo animalium quorundam, quæ abſciſſo venationis pretio à perſequentibus immunitatem impetrant.

*Aulici ſorte ſuâ territi muniis ſeſe ſponte abdicant.*

*Eirenarchæ* & *Vicecomites*, qui retroactis temporibus Magiſtratu fungebantur, Scenæ inſerviunt, & *Soli* adblandiuntur orienti.

*Eirenarchæ & Vicecomites prævaricantur.*

In hoc ferè ſolo *Rex* non permiſit ſe totum arbitrio *Parlamenti*: poſtmodum ei retulit cuncta quæ ipſos rogare non pudebat.

*In hoc ſolo Rex placitis Parlamenti obſtitit: In cæteris ſeſe illius ferè arbitrio permiſit.*

*Concilii Regis Sacri* juriſdictio; *Curiæ* etiam *Stannariæ*, quâ Cuſtos *Regio* diplomate inſtructus dijudicabat controverſias litéſque quæ ad operarios in Mineris & opificii adminiſtros ſpectabant; uti & *Curiæ* in confiniis *Angliæ* & *Walliæ* conſtitutæ Cancellariæ inſtar, ubi inter indigenas ex æquo & bono ab eadem delegata autoritate decernebatur, limitibus & regulis circumſcribitur anguſtioribus.

*Concilii Sacri, Curiæ Stannariæ, Curiæ Cambream inter & Angliam juriſdictionem anguſtioribus regulis circumſcribi patitur;*

*Foreſtarum* item, ſive Saltuum *Regiorum*, circuitus brevioribus cancellis arctatur; *Camera* (ut vocatur) *Stellata*, in qua, præſidente *Regni Cancellario*, in grandia Crimina inquirebatur, qualia ſunt *Seditio*, *Conjuratio*, *Conſpiratio*, *Scandalum magnatum*, &c. quibus nullâ particulari lege, vel minùs efficaciter, cautum erat, item in Perſonas quarum aſtutia vel potentia vim Legum cluſerat, penitus antiquatur.

*Foreſtarum etiam circuitum. Cameræ Stellatæ curiam abrogari:*

Nec minùs *Eccleſiaſtica* ſuprema *Curia*, in qua, *Archiepiſcopo Regiâ* autoritate freto moderante, adſcitis *Proceribus* aliquot & *Legis prudentiæ peritis*, de gravioribus morum, & poſitis ſub Eccleſiaſtica cenſura criminibus cognoſcebatur.

*Eccleſiaſticam etiam Supremam Curiam:*

*Curiam quoque Præſidis & Concilii Borealis.*

*Curia Præſidis* & *Concilii Borealis* caſſatur, quibus tractus illi multis retrò ſeculis regebantur ubi etiam præſertim adverſus Seditiones & Confœderationes ſtringebatur acies Autoritatis, & præterea jus dicebatur inter litigantes de Realibus, ut fundis & hæreditatibus, & Perſonalibus debitis, opprobriis, & controverſiis eorum quibus inopia lites *Londini* perſequendi ſecundùm Leges facultatem denegaverat.

Hæ omnes alacriter indulgente *Rege* boni publici intuitu exauctorantur; etſi luculentiſſimum indè Majeſtatis jubar & Prærogativa radiaret.

*Monopolia caſſanda indulget.*

*Monopolia* omnia caſſari paſſus eſt, relictis ad arbitrium *Parlamenti* cunctis qui præter jus & fas quicquam perpetraverant in ipſis exequendis.

*Renunciat etiam Militis cogendi juri, Taxationi navali, Portoriis & vectigalibus.*

*Milites cogendi* juri renunciat, *navalis* etiam *taxationis* tributo, (cujus unius redimendæ gratiâ noviſſimum *Parlamentum* ſexcenta librarum millia monetæ Anglicanæ obtulerat;) à *Portoria* item & *Vectigalia* maritima (quibus jam poſt multos annos haud interpolatâ uſucapione gaudebant Prædeceſſores; *Regum* nullus ſeſe abdicavit) exigendi autoritate exui ſe paſſus eſt. Imò, quò diu neglecta gravamina in poſterum minùs luxuriarent, nec auderet *Magnatum* quiſpiam vel *Magiſtratus* nuperas labefactare conceſſiones, vel in populum impunè graſſari, conceſſit *Parlamenti* indicendi (modò *Ipſe* omiſerit) triennio quoque veniam *Cancellariæ*; Cancellariâ officium detrectante, *Proceribus* & *Vicecomitibus*; hiſce deficientibus, *Populo* conveniendi ad electiones copia facta eſt.

*Parlamentum triennio quocunque indicendum indulget.*

*Præſens etiam Parlamentum non abrogandum ſine utriuſque Conſeſſus conſenſu.*

Tandem & illud quod modò jactamus, modò querimur beneficium, ut omni ſuperiorum beneficio majus, ità omni poſteriorum temporum gravamine triſtius; rogantibus ipſis, *quò ære alieno oneratam fidem publicam liberandi ſpatium*

habe-

*haberent, & conceſſa à Rege privilegia rata ad poſteros tranſmitterent*, *Comitiis* indulget, Lege factâ, tamdiu continuandi *Conſeſſûs* veniam, donec utriuſque *Senaculi* ſuffragiis abrogaretur, quaſi intermiſſa diu *Comitia* penſaturus unius diuturnitate. Quod utut interpretantur alii, Candoris erat erga ſubditos ſummi, aut ſaltem animi vim & arma minimè meditantis indicium.

Nemo non crederet *Regiâm* Poteſtatem abunde circumſcriptam, ſatis *Populi juribus* & *Parlamenti privilegiis* conſultum. Atat, hiſce Harpyis iſta non ſufficiunt, quorum unus ſciſcitanti cuidam *quid porrò Regi concedendum reſtaret*, reponit, *ut abdicatâ omni autoritate ſe ſuáque noſtræ fidei concredat*.

*Hiſce tamen non ſatisfacit Factioſis;*

Hoc ut conſequantur Factioſi, tot ſcrupulos & ſuſpiciones injiciunt incautioribus Collegis & minùs prudentibus, ut inſtar Hydræ capitum, conſurgerent ſimultates & diſſidia plura ex favore *Regio* & placandi ſtudio, & *Conceſſiones* illius potiùs ſitim accenderent, & petacibus animum addèrent, quàm explerent: quod uſu venit Popularibus in Conciliis, ubi ſemel conceptâ fallaciarum opinione, *alii* præcentoribus ſuccinunt; *alii*, nè cæteris minùs oculati, vel magìs Reipublicæ deeſſe viderentur, omnia è longinquo ſuſpectant, tuta timent, & nodos in ſcirpis quærunt.

*ſed appetitum acuit, & audaciam Simultates & diſſidia ſuſcitandi.*

Inter cætera præcipuè notandum, quòd *Exercitum* ſumptibus propriis contra *Scotos* ſcriptum, quem in procinctu habebat, (etſi jam pactis induciis *Parlamenti* ſtipendiis militantem) clàm à *Rege* ad *Londinum* accerſitum, ut populum frugi faceret ac tumultuantem compeſceret, calumniantur. Quod licèt is jure poterat, hujuſce tamen criminis, (ſi ſic appellare fas ſit) multis Præfectis & militibus in examen vocatis, nè arguere conſcium potuerunt; curantes unicè, ut *Regium* in caput invidiam cumularent, populúmque acriùs irritarent.

Jam

*Curiam quoque Præſidis & Concilii Borealis.*

*Curia Præſidis* & *Concilii Borealis* caſſatur, quibus tractus illi multis retrò ſeculis regebantur; ubi etiam præſertim adverſus Seditiones & Confœderationes ſtringebatur acies Autoritatis, & præterea jus dicebatur inter litigantes de Realibus, ut fundis & hæreditatibus, & Perſonalibus debitis, opprobriis, & controverſiis eorum quibus inopia lites *Londini* perſequendi ſecundùm Leges facultatem denegaverat.

Hæ omnes alacriter indulgente *Rege* boni publici intuitu exauctorantur; etſi luculentiſſimum indè Majeſtatis jubar & Prærogativa radiaret.

*Monopolia caſſanda indulget.*

*Monopolia* omnia caſſari paſſus eſt, relictis ad arbitrium *Parlamenti* cunctis qui præter jus & fas quicquam perpetraverant in ipſis exequendis.

*Renunciat etiam Militis cogendi juri, Taxationi navali, Portoriis & vectigalibus.*

*Milites cogendi* juri renunciat, *navalis* etiam *taxationis* tributo, (cujus unius redimendæ gratiâ noviſſimum *Parlamentum* ſexcenta librarum millia monetæ Anglicanæ obtulerat;) à *Portoria* item & *Vectigalia* maritima (quibus jam poſt multos annos haud interpolatâ uſucapione gaudebant Prædeceſſores; *Regum* nullus ſeſe abdicavit) exigendi autoritate exui ſe paſſus eſt. Imò, quò diu neglecta gravamina in poſterum minùs luxuriarent, nec auderet *Magnatum* quiſpiam vel *Magiſtratus* nuperas labefactare conceſſiones, vel in populum impunè graſſari, conceſſit *Parlamenti* indicendi (modò *Ipſe* omiſerit) triennio quoque veniam *Cancellariæ*; Cancellariâ officium detrectante, *Proceribus* & *Vicecomitibus*; hiſce deficientibus, *Populo* conveniendi ad electiones copia facta eſt.

*Parlamentum triennio quocunque indicendum indulget.*

*Præſens etiam Parlamentum non abrogandum ſine utriuſque Conſeſſus conſenſu.*

Tandem & illud quod modò jactamus, modò querimur beneficium, ut omni ſuperiorum beneficio majus, ità omni poſteriorum temporum gravamine triſtius; rogantibus ipſis, *quò ære alieno oneratam fidem publicam liberandi ſpatium habe-*

*haberent, & conceſſa à Rege privilegia rata ad poſteros tranſmitterent*, *Comitiis* indulget, Lege factâ, tamdiu continuandi *Conſeſſûs* veniam, donec utriuſque *Senaculi* ſuffragiis abrogaretur, quaſi intermiſſa diu *Comitia* penſaturus unius diuturnitate. Quod utut interpretantur alii, Candoris erat erga ſubditos ſummi, aut ſaltem animi vim & arma minimè meditantis indicium.

*Hiſce tamen non ſatisfacit Factioſis;*

Nemo non crederet *Regiam* Poteſtatem abunde circumſcriptam, ſatis *Populi juribus* & *Parlamenti privilegiis* conſultum. Atat, hiſce Harpyis iſta non ſufficiunt, quorum unus ſciſcitanti cuidam *quid porrò Regi concedendum reſtaret*, reponit, *ut abdicatâ omni autoritate ſe ſuaque noſtræ fidei concredat.*

*ſed appetitum acuit, & audaciam Simultates & diffidia ſuſcitandi.*

Hoc ut conſequantur Factioſi, tot ſcrupulos & ſuſpiciones injiciunt incautioribus Collegis & minùs prudentibus, ut inſtar Hydræ capitum, conſurgerent ſimultates & diffidia plura ex favore *Regio* & placandi ſtudio, & *Conceſſiones* illius potiùs ſitim accenderent, & petacibus animum addèrent, quàm explerent: quod uſu venit Popularibus in Conciliis, ubi ſemel conceptâ fallaciarum opinione, *alii* præcentoribus ſuccinunt; *alii*, nè cæteris minùs oculati, vel magis Reipublicæ deeſſe viderentur, omnia è longinquo ſuſpectant, tuta timent, & nodos in ſcirpis quærunt.

Inter cætera præcipuè notandum, quòd *Exercitum* ſumptibus propriis contra *Scotos* ſcriptum, quem in procinctu habebat, (etſi jam pactis induciis *Parlamenti* ſtipendiis militantem) clàm à *Rege* ad *Londinum* accerſitum, ut populum frugi faceret ac tumultuantem compeſceret, calumniantur. Quod licèt is jure poterat, hujuſce tamen criminis, (ſi ſic appellare fas ſit) multis Præfectis & militibus in examen vocatis, nè arguere conſcium potuerunt; curantes unicè, ut *Regium* in caput invidiam cumularent, populúmque acriùs irritarent.

Jam

*Curiam quoque Præſidis & Concilii Borealis.*

*Curia Præſidis* & *Concilii Borealis* caſſatur, quibus tractus illi multis retrò ſeculis regebantur; ubi etiam præſertim adverſus Seditiones & Confœderationes ſtringebatur acies Autoritatis, & præterea jus dicebatur inter litigantes de Realibus, ut fundis & hæreditatibus, & Perſonalibus debitis, opprobriis, & controverſiis eorum quibus inopia lites *Londini* perſequendi ſecundùm Leges facultatem denegaverat.

Hæ omnes alacriter indulgente *Rege* boni publici intuitu exauctorantur; etſi luculentiſſimum indè Majeſtatis jubar & Prærogativa radiaret.

*Monopolia caſſanda indulget.*

*Monopolia* omnia caſſari paſſus eſt, relictis ad arbitrium *Parlamenti* cunctis qui præter jus & fas quicquam perpetraverant in ipſis exequendis.

*Renunciat etiam Militiæ cogendi juri, Taxationi navali, Portoriis & vectigalibus.*

*Milites cogendi* juri renunciat, *navalis* etiam *taxationis* tributo, (cujus unius redimendæ gratiâ noviſſimum *Parlamentum* ſexcenta librarum millia monetæ Anglicanæ obtulerat;) à *Portoria* item & *Vectigalia* maritima (quibus jam poſt multos annos haud interpolatâ uſucapione gaudebant Prædeceſſores; *Regum* nullus ſeſe abdicavit) exigendi autoritate exui ſe paſſus eſt. Imò, quò diu neglecta gravamina in poſterum minùs luxuriarent, nec auderet *Magnatum* quiſpiam vel *Magiſtratus* nuperas labefactare conceſſiones, vel in populum impunè graſſari, conceſſit *Parlamenti* indicendi (modò *Ipſe* omiſerit) triennio quoque veniam *Cancellariæ*; Cancellariâ officium detrectante, *Proceribus* & *Vicecomitibus*; hiſce deficientibus, *Populo* conveniendi ad electiones copia facta eſt.

*Parlamentum triennio quocunque indicendum indulget.*

*Præſens etiam Parlamentum non abrogandum ſine utriuſque Conſeſſus conſenſu.*

• Tandem & illud quod modò jactamus, modò querimur beneficium, ut omni ſuperiorum beneficio majus, ità omni poſteriorum temporum gravamine triſtius; rogantibus ipſis, *quò ære alieno oneratam fidem publicam liberandi ſpatium habe-*

*haberent, & conceſſa à Rege privilegia rata ad poſteros tranſmitterent*, *Comitiis* indulget, Lege factâ, tamdiu continuandi *Conſeſſûs* veniam, donec utriuſque *Senaculi* ſuffragiis abrogaretur, quaſi intermiſſa diu *Comitia* penſaturus unius diuturnitate. Quod utut interpretantur alii, Candoris erat erga ſubditos ſummi, aut ſaltem animi vim & arma minimè meditantis indicium.

Nemo non crederet *Regiàm* Poteſtatem abunde circumſcriptam, ſatis *Populi juribus* & *Parlamenti privilegiis* conſultum. Atat, hiſce Harpyis iſta non ſufficiunt, quorum unus ſciſcitanti cuidam *quid porrò Regi concedendum reſtaret*, reponit, *ut abdicatâ omni autoritate ſe ſuáque noſtræ fidei concredat.*

*Hiſce tamen non ſatisfacit Factioſis;*

Hoc ut conſequantur Factioſi, tot ſcrupulos & ſuſpiciones injiciunt incautioribus Collegis & minùs prudentibus, ut inſtar Hydræ capitum, conſurgerent ſimultates & diſſidia plura ex favore *Regio* & placandi ſtudio, & *Conceſſiones* illius potiùs ſitim accenderent, & petacibus animum addederent, quàm explerent: quod uſu venit Popularibus in Conciliis, ubi ſemel conceptâ fallaciarum opinione, *alii* præcentoribus ſuccinunt; *alii*, nè cæteris minùs oculati, vel magis Reipublicæ deeſſe viderentur, omnia è longinquo ſuſpectant, tuta timent, & nodos in ſcirpis quærunt.

*ſed appetitum acuit, & audaciam Simultates & diſſidia ſuſcitandi.*

Inter cætera præcipuè notandum, quòd *Exercitum* ſumptibus propriis contra *Scotos* ſcriptum, quem in procinctu habebat, (etſi jam pactis induciis *Parlamenti* ſtipendiis militantem) clàm à *Rege* ad *Londinum* accerſitum, ut populum frugi faceret ac tumultuantem compeſceret, calumniantur. Quod licèt is jure poterat, hujuſce tamen criminis, (ſi ſic appellare fas ſit) multis Præfectis & militibus in examen vocatis, nè arguere conſcium potuerunt; curantes unicè, ut *Regium* in caput invidiam cumularent, populúmque acriùs irritarent.

Jam

hæc monſtra, quæ *Parlamento* tam invſa fuere.

*Agit contra Straffordium Conſeſſus inferior, in judicio ſedentibus Proceribus, Rege ſubauſcultante.*

Magnâ pompâ Perduellionis agitur, viginti octo Articulis objectis, ſedentibus pro Tribunali *Proceribus*, (imò & privatim *Rege*, cum *Regina* & *Principe*, poſt aulæum ſubauſcultante) circumſtantibus Inferioris ſubſellii *Senatoribus*; quorum è numero ſex acerrimi *Comiti* accuſando ſeliguntur. Accuſationis pondus hiſce inerat objectis. Quòd *in Hibernia præter Legum inſtituta deſpoticè multa patrâſſet*; *Pacis tempore Taxationes à reluctantibus incolis immiſſo milite exegiſſet*; *Regi Subditos Angliæ in obſequium impellere peregrino milite introducto, & bellum contra Scotiam commovere perſuaſiſſet.*

*Comes reſpondet, diluitque accuſationem.*

Multis diebus protrahitur diſputatio. Cùm verò *Comes* magnâ animi præſentiâ juxtà & prudentiâ Articulos dilueret, & Agentium contra ſe mitigaret argumenta, ut inter tot Articulos nullus (vel Inimicorum judicio) ad Perduellionis atrocitatem aſſurgeret, quin omnes attenuarentur, nec coacervatis in unum Criminibus Cumulativa fingi poſſet

*Conſeſſus inferior novam ſciſcit legem, quâ Perduellionis reum facit,*

Perduellio; ringebatur inferior *Conſeſſus*, & Legis latæ colore deſtituti quo capitis ſupplicium irrogarent, novam ſciſcunt ad hoc, ex pòſt facto, quâ *Majeſtatis* reum gravant, injectâ cautione, *nè trahatur in Exemplum cæteris in Foris.*

*non ſine altercatione & multorum diſſenſu.*

Hoc verò non ſine gravi altercatione perfectum, acriter multis è contrario diſceptantibus, nec non præcipuæ notæ quinquaginta novem diſſentientibus Collegis; quorum nomina poſtibus inſcripta, ut oculis & furori Plebis expoſiti, ſimul cum Factioſis ſuffragari diſcerent in poſterum, ni diſcerpi viventes malint.

*Proceres diutiùs deliberant,*

*Scitum* hoc bidui ſpatio *Senaculo* in inferiore abſolvitur, & obtinendi aſſensûs gratiâ defertur ad *Dynaſtas*. Sed ibi de re tanti momenti ſeriùs deliberatur. Quam moram ægre patientibus *Factioſis*, *Populi* Fæx & Colluvies (referre pudet de *Senatoribus* quibuſdam cùm ejuſdem

farinæ

farinæ Civibus conſpirantibus ) concitata, fuſtibus & quæ furor miniſtraverat armis inſtructa ruit ad *Senacula*, *Juſtitiam, Juſtitiam* reboans; & indies ferociùs inſultans, manè & veſperi eandem cantilenam cecinit.

*tumultuante Plebis colluvie in ſententiam coguntur,*

Hi nunc circumfuſi *Senaculo* Superiori, *Proceres* quos volunt, *Epiſcopos* etiam, injectis manibus huc & illuc impellentes, ingreſſu prohibent, pejora, ſi pertinaciter contrà ferrent Se, minitantes. Jam in *Templum Cathedrale* vicinum faciunt impetum, ut oſtiis perfractis, Organa, veſtimenta, & ſupellectilem diriperent ſacris uſibus dicatam; deinde ad ipſam *Regiam Baſilicam* clamoribus & boatu debacchantur.

*quâ Proceribus & Epiſcopis denegatur introitus Senaculi. Factus in Templum vicinum impetus, in Regiam Baſilicam.*

Imò eò impudentiæ deventum, ut auſi ſint *Regi* ( qui prætereuntes Baſilicam, ſe domi continere, & quod ſuarum rerum eſſet agitare, de podio juſſiſſet ) obgannire, & palàm pronunciare, *digniorem eſſe Principem qui imperaret.*

*Regiæ Majeſtati obganniтur.*

Horum aliquot dum *Eirenarchæ*, pro officio & juramento quo aſtricti ſunt, palantes cuſtodiæ tradiderint, ut pro merito punirentur, contrà incarcerantur ipſimet ab inferioris *Conſeſſûs* turbonibus; *quaſi liberum eſſet unicuique ſupplicatum venire Parlamentum.* Etſi *Cantianos* in contrariam partem ſupplicaturos portis Londini prohiberi, alióſque idem facturos minis deterreri procurâſſent. Cùm verò *Factioſi* quidam à prudentibus & probis aliquot viris rogarentur, ut Spiritus tandem ſopirent quos ipſi ſuſcitârant, *Amicis potiùs tribuendas eſſe gratias* reſpondent.

*Tumultuantes dum Eirenarchæ reprimunt, incarcerantur à Factioſis.*

Imò vileſcebat adeò *Senatorium* decus, ut conciliabulis Apprenticiorum ( hi Artificum ſunt tyrones ) intereſſe ſæpius *Senatores* inferioris ſubſellii affectarent, ubi agitare, referre, conſulere quæ peracta in *Senatu*, quæ deſignata, quas ipſi partes & quando peragerent. Unde ordinatim quaſi tumultuari diſcebant, per Claſſes & propria Collegia diſtributi, *Bajulorum* ſcilicet,

*Factioſi ſenatores cum Apprenticiis, ſive Artificum tyronibus, conſilium ineunt; eóſque docent tumultuandi modum, & tempus:*

*Nautarum*, *Sartorum*, &c. qui ſupplicandi prætextu *Demagogorum* ad nutum ſtatim confluerunt. Et (nè ſæpius in hoc ulcere refricando immoremur) in poſterum, ſi quis nodus difficilior occurreret, quo aliis Artibus expedire ſeſe non licuit, ſtatim recurritur ad hunc gladium, quo diſſecaretur.

*quo Senatores multi deterriti Comitiis abſtinent, & eo nomine exauctorantur.*

Hoc pacto plures deterriti, conſultius domi manere tuti, ac omnino publicis abſtinere conſiliis, rati, eo crimine ſolo à potentiore Factione ejiciuntur. Alii qui intererant, liberè in ſuffragia deſcendere, & *Publicæ* rei conſulere, de proprio capite ſolliciti, non audebant. Adeò ut ex eo tempore *Senatûs* omnis autoritas exoleſcere viſa ſit, poſtquam ſuffragandi jus in *Comitiis* ima ſibi plebecula vendicaret, cæterorúmque libertati frænum injiceret.

*Unde Comitiorum exoleſcit autoritas.*

*Proceres conſentiunt plebiſcito contra* Straffordiæ *Comitem.*

Ut ad *Straffordium* redeamus: hiſce victi Argumentis ſuccumbunt *Proceres*; & eorum vix tertiâ parte præſente (ſeptem ſuffragiis cætera ſuperantibus) *Scito* populari præbetur aſſenſus.

*Regia comprobatio difficillimè expugnatur,*

*Regis* animus difficiliùs expugnatur; etſi quotidie plebis colluvies inſtaret minis & clamoribus, vix manibus temperans; Aulici etiam *Proceres* & Neceſſarii continuis precibus ipſum fatigarent. Nec ratum habuit, donec à *Judicibus* (qui tunc temporis non auſi ſunt obmutire vel Populi vel *Parlamenti* Placitis) hoc poſſe fieri pronunciaretur; & ab *Epiſcopis* aliquot mentis ſcrupuli eximerentur; idémque ſcriptis in eam rem literis ſuaderet *Comes* magnanimus, & ferè ſupplicaret, *Curtii* inſtar, ut hoſtia pro pace publica *Regiſ*que familiæ tutela occumberet.

*donec Judices licitum pronuncient, Epiſcopi Scrupulos eximant,* Straffordius *ſuadeat.*

*Rex literis intercedit nè executio ſiatim fiat. Negant Proceres.*

Latâ in *Comitem* ſententiâ, *Rex* protinus literis ſuis ad *Proceres* (quas *Principi* offerendas dedit) ut ſaltem Executionem remorarentur ad tempus ſeriò commendatum ibat. Illi, miſſis duodecim *Dynaſtis*, perſuadent niſi graviſſimo ſui totiúſque Familiæ periculo hoc fieri non poſſe.

Viri

Viri tanti decidentis ab Honoris apice fragor deterruit minores *Proceres* qui munia obibant publica. Ille cujus autoritate *Pupillorum* Curia adminiſtrata eſt, qui etiam *Theſaurarii* magni officio integerrimè functus eſſet,& *Principis* Guardianus, à muniis, ſeſe abdicantes, ſponte cedunt; modo animalium quorundam, quæ abſciſſo venationis pretio à perſequentibus immunitatem impetrant.

*Aulici ſorte ſuâ territi muniis ſeſe ſponte abdicant.*

*Eirenarchæ* & *Vicecomites*, qui retroactis temporibus Magiſtratu fungebantur, Scenæ inſerviunt, & *Soli* adblandiuntur orienti.

*Eirenarchæ & Vicecomites prævaricantur.*

In hoc ferè ſolo *Rex* non permiſit ſe totum arbitrio *Parlamenti*: poſtmodum ei retulit cuncta quæ ipſos rogare non pudebat.

*In hoc ſolo Rex placitis Parlamenti obſtitit: In cæteris ſeſe illius ferè arbitrio permiſit.*

*Concilii Regis Sacri* juriſdictio; *Curiæ* etiam *Stannariæ*, quâ Cuſtos *Regio* diplomate inſtructus dijudicabat controverſias litéſque quæ ad operarios in Mineris & opificii adminiſtros ſpectabant; uti & *Curiæ* in confiniis *Angliæ* & *Walliæ* conſtitutæ Cancellariæ inſtar, ubi inter indigenas ex æquo & bono ab eadem delegata autoritate decernebatur, limitibus & regulis circumſcribitur anguſtioribus.

*Concilii Sacri, Curiæ Stannariæ, Curiæ Cambream inter & Angliam juriſdictionem anguſtioribus regulis circumſcribi patitur;*

*Foreſtarum* item, ſive Saltuum *Regiorum*, circuitus brevioribus cancellis arctatur; *Camera* (ut vocatur) *Stellata*, in qua, præſidente *Regni Cancellario*, in grandia Crimina inquirebatur, qualia ſunt *Seditio*, *Conjuratio*, *Conſpiratio*, *Scandalum magnatum*, &c. quibus nullâ particulari lege, vel minùs efficaciter, cautum erat, item in Perſonas quarum aſtutia vel potentia vim Legum cluſerat, penitus antiquatur.

*Foreſtarum etiam circuitum. Cameræ Stellatæ curiam abrogari:*

Nec minùs *Eccleſiaſtica* ſuprema *Curia*, in qua, *Archiepiſcopo Regiâ* autoritate freto moderante, adſcitis *Proceribus* aliquot & *Legis prudentiæ peritis*, de gravioribus morum, & poſitis ſub Eccleſiaſtica cenſura criminibus cognoſcebatur.

*Eccleſiaſticam etiam Supremam Curiam:*

*Curia*

*Curiam quoque Præſidis & Concilii Borealis.*

*Curia Præſidis* & *Concilii Borealis* caſſatur, quibus tractus illi multis retrò ſeculis regebantur; ubi etiam præſertim adverſus Seditiones & Confœderationes ſtringebatur acies Autoritatis, & præterea jus dicebatur inter litigantes de Realibus, ut fundis & hæreditatibus, & Perſonalibus debitis, opprobriis, & controverſiis eorum quibus inopia lites *Londini* perſequendi ſecundùm Leges facultatem denegaverat.

Hæ omnes alacriter indulgente *Rege* boni publici intuitu exauctorantur; etſi luculentiſſimum indè Majeſtatis jubar & Prærogativa radiaret.

*Monopolia caſſanda indulget.*

*Monopolia* omnia caſſari paſſus eſt, relictis ad arbitrium *Parlamenti* cunctis qui præter jus & fas quicquam perpetraverant in ipſis exequendis.

*Renunciat etiam Militis cogendi juri, Taxationi navali, Portoriis & vectigalibus.*

*Milites cogendi* juri renunciat, *navalis* etiam *taxationis* tributo, (cujus unius redimendæ gratiâ noviſſimum *Parlamentum* ſexcenta librarum millia monetæ Anglicanæ obtulerat;) à *Portoria* item & *Vectigalia* maritima (quibus jam poſt multos annos haud interpolatâ uſucapione gaudebant Prædeceſſores; *Regum* nullus ſeſe abdicavit) exigendi autoritate exui ſe paſſus eſt. Imò, quò diu neglecta gravamina in poſterum minùs luxuriarent, nec auderet *Magnatum* quiſpiam vel *Magiſtratus* nuperas labefactare conceſſiones, vel in populum impunè graſſari, conceſſit *Parlamenti* indicendi (modò *Ipſe* omiſerit) triennio quoque veniam *Cancellariæ*; Cancellariâ officium detrectante, *Proceribus* & *Vicecomitibus*; hiſce deficientibus, *Populo* conveniendi ad electiones copia facta eſt.

*Parlamentum triennio quocunque indicendum indulget.*

*Præſens etiam Parlamentum non abrogandum ſine utriuſque Conſeſſus conſenſu.*

• Tandem & illud quod modò jactamus, modò querimur beneficium, ut omni ſuperiorum beneficio majus, ità omni poſteriorum temporum gravamine triſtius; rogantibus ipſis, *quò ære alieno oneratam fidem publicam liberandi ſpatium* habe-

*haberent, & conceſſa à Rege privilegia rata ad poſteros tranſmitterent*, *Comitiis* indulget, Lege factâ, tamdiu continuandi *Conſeſſûs* veniam, donec utriuſque *Senaculi* ſuffragiis abrogaretur, quaſi intermiſſa diu *Comitia* penſaturus unius diuturnitate. Quod utut interpretantur alii, Candoris erat erga ſubditos ſummi, aut ſaltem animi vim & arma minimè meditantis indicium.

Nemo non crederet *Regiâm* Poteſtatem abunde circumſcriptam, ſatis *Populi juribus* & *Parlamenti privilegiis* conſultum. Atat, hiſce Harpyis iſta non ſufficiunt, quorum unus ſciſcitanti cuidam *quid porrò Regi concedendum reſtaret*, reponit, *ut abdicatâ omni autoritate ſe ſuâque noſtræ fidei concredat.* *Hiſce tamen non ſacisfacit Factioſis;*

Hoc ut conſequantur Factioſi, tot ſcrupulos & ſuſpiciones injiciunt incautioribus Collegis & minùs prudentibus, ut inſtar Hydræ capitum, conſurgerent ſimultates & diffidia plura ex favore *Regio* & placandi ſtudio, & *Conceſſiones* illius potiùs ſitim accenderent, & petacibus animum addere rent, quàm explerent: quod uſu venit Popularibus in Conciliis, ubi ſemel conceptâ fallaciarum opinione, *alii* præcentoribus ſuccinunt; *alii*, nè cæteris minùs oculati, vel magis Reipublicæ deeſſe viderentur, omnia è longinquo ſuſpectant, tuta timent, & nodos in ſcirpis quærunt. *ſed appetitum acuit, & audaciam Simultates & diſſidia ſuſcitandi.*

Inter cætera præcipuè notandum, quòd *Exercitum* ſumptibus propriis contra *Scotos* ſcriptum, quem in procinctu habebat, (etſi jam pactis induciis *Parlamenti* ſtipendiis militantem) clàm à *Rege* ad *Londinum* accerſitum, ut populum frugi faceret ac tumultuantem compeſceret, calumniantur. Quod licèt is jure poterat, hujuſce tamen criminis, (ſi ſic appellare fas ſit) multis Præfectis & militibus in examen vocatis, nè arguere conſcium potuerunt; curantes unice, ut *Regium* in caput invidiam cumularent, populúmque acriùs irritarent.

Jam

*Scoti dimittuntur.*

Jam *Parlamento* vacat, ſuâ freto potentiâ, *Scotos* in Patriam ablegare; qui, promiſſis trecentis millibus libris Monetæ Anglicanæ intra triennium ſolvendis, Spoliis, Stipendiis & Gratiis (quæ tamen Exercitui *Anglicano* vel parcè vel non omnino ſolvunt) onuſti regrediuntur; exauctorato ſimul Exercitu tam Anglicano quàm Hibernico. Imò acriter diſputatum, uter prior exauctorandus *Exercitus*, hic vel ille; donec ægrè obtinuit in *Senatu*, ut ambo ſimul recederent.

*Solvitur etiam Anglorum & Hibernorum exercitus.*

*Rex Scotos in Patriam ſequitur.*

*Rex* retrocedentes in *Scotiam* ſequitur, ubi convocato *Parlamento*, conceſſis omnibus quæcunque Avaritia, Ambitio vel Petulantia roganda comminiſci poterant, & Lege ſancitis, Suo damno gratiam inter omnes conciliat, bello & controverſiis cicatricem obducit. Sed *Regis* à tergo *Commiſſarios* amandat *Parlamentum*, ceu molitionum *Regiarum* ſpeculatores, qui ſub arctioris amicitiæ novos inter amicos corroborandæ ſpecie, *Regiam* diſſolverent: & reverâ fabulis, ſuſurris, fallaciiſque mentes captiuncularum avidas corrumpendo, negotia *Regia* in præſenti tantùm non interverterunt. Eo etiam ſpatio prorogatur ad certum diem, utriuſque *Conſeſſûs* ſuffragiis, *Parlamentum Anglicanum*.

*Reverſus à Londinenſibus Convivio excipitur.*

• Revertenti poſt menſes aliquot *Regi Londinum* plaudit, eúmque cum *Regina* & *Regia* ſobole opiparo Convivio excipit; reclamantibus licèt *Parlamentariis*, aliiſque nonnullis; ne hiſce *Civium* gratulationibus *Regia Majeſtas* nimiùm elata, vel populo ſatis abunde factum, vel rebus ſuis apprimè conſultum reputaret. Quod tamen Ille, invitatis ad Baſilicam *Hamptonienſem* primoribus Civibus cum Prætore, magnificè rependit. Iſta verò malè concoquebant Factioſi, certò conſtituentes gaudiis intermiſcere triſtia.

Præ-

Prætcrlapſis diebus aliquot, *Programmate* (Libellum dixerim famoſum) oblato, reditum congratulantur. Eo *Parlamentarii* omnia *gravamina* Reipublicæ, vel potiùs laſcivientium hominum querelas, cumulabant; quicquid ab Aulicis, Curiis, *Magiſtratu* vel *Regiis* Adminiſtris deliĉtum; quicquid infortunii acciderat toto ſub Imperio, imò quæ, reformata, juſto ſilentio obruenda erant; omnibus ad ſummum livoris apicem exaggeratis: eâdemque operâ typis impreſſum publici juris faciunt. *Declaratione defamatoriâ Factioſi gratulantur.*

Hoc *Rege* abſente cudebatur, aliis prætextibus à pæcipuis turbonibus in Domo inferiori prolatum, cùm contrà fuiſſet diſceptatum à tertia veſpertina, totâ nocte, ad decimam matutinam, multis interea prudentibus, pro ætate & infirmitate corporis, aliis (quod pejus erat) metu vel ignaviâ dilabentibus, vix tandem undecim ſuffragiis ſuperantibus comprobatur.

*Rex* leviter perſtringens, quòd publicè ſuo non expectato reſponſo venditaretur, paucos poſt dies alio *Programmate* evulgato id refellit. *Cui Rex brevi reſpondet.*

Hæc Belli indictio, & quaſi primum Claſſicum. Nam etſi ſanare fomentis mollibúſque remediis *Rex* adniteretur, in ſinu computruit ulcus, nec ſine ferro & igne ſanari potuit.

Tumultuatum de novo *Ceremoniarum*, *Liturgiæ* & *Regiminis Eccleſiaſtici* colore, à populi colluvie. Muſſitant *Factioſi*, *Militiæ* totius potentiam *Regiis* è manibus extorquendam, jamjam arrepturi. Quibus conſtitit, Patientiâ potius inſufflari malevolentium audaciam, & ad ſeditionem ſterni viam; nec minùs liquidò *Factioſorum* non ſolùm *aſſenſu*, ſed etiam *aſtu* & *machinatione*, concitatas eſſe turbas; horúmque compertos aliquos *Rex* habuit *Scoticæ* invaſionis. Nè ergò ſemper patiendi munere fungeretur *Regiâ* Majeſtas, ſed obviàm iret, & ma- *Novi tumultus Armorum & Militiæ poteſtatem à Rege rapiunt.* *Rex occurrit Seditioni,*

*Duces ejuſdem Perduellionis poſtulando:*

& maturè compeſceret in herba pullulantem Rebellionem; Quinque *Plebeios* & unum è *Proceribus* læſæ *Majeſtatis* poſtulat, & ſiſti judicio jubet, remque omnem ſecundum Angliæ Leges coram Regni Judicibus conteſtatâ lite diſcerni.

*Quibus patrocinatur inferior Conſeſſus.*

Hiſce (*Factione* jam latiùs ſerpente, & potiore *Senatorum* numero potenti, multis etiam probis hominibus, nè vel minimum decederet Parlamenti privilegiis, plùs æquo ſolicitis) patrocinatur inferior Conſeſſus (quod objectis Feloniæ, Homicidii vel Perduellionis criminibus,nunquam priùs auſus eſt) nec *Regem* audit *Petitoris* & *Actoris* ad partes ſe demittentem; ſed accuſat potiùs, & *Privilegiis* vim offerri *Senatoriis* pronunciat; nec ſinit *Senatorum* quenquam ad Tribunal trahi, aut accuſationibus à *Reipublicæ* curis avocari, & reorum ſordibus Judices Arbitróſque *Regni* dehoneſtari.

*Hinc Rex propria in Perſona Senaculum inferius ingreditur,*

Quo *Rex* commotior factus, (ſuaſu quorundam qui à Sacris erant, etiam ipſius *Parlamenti Senatorum*) Centum plùs minùs *Nobilibus*, *Generoſis*, eorúmque famulis circumſtipatus, ad Aulam properat *Weſtmonaſterienſem*, mandátque nè quis alius vel auſit Curiæ gradus conſcendere, vel quenquam (etiam laceſſitus) contumeliis afficere: ſolus cum *Palatino Rheni* Senatum inferiorem intrans; poſtulat ut ipſi tradantur *Incendiarii* in manus, pollicetúrque ſe juxta notas Leges cum illis acturum.

*ut eoſdem poſtulet.*

*Qui aufugerunt.*

Hi vero præmoniti (ut ferebatur) *Comitis H.* & nobilis *Fœminæ* (quæ Formæ priùs, nunc Ingenii dotes, alterius ætatis munera, apud *Senatores* geſtiit oſtentare) operâ ſe ſubduxerant. Quocirca *Rex*, ſubterfugientibus accuſatis, citra cujuſquam injuriam aut noxam reverſus, (cùm videret æſtuare plurimùm *Senatores* & ægrè ferre) litem placidè remiſit, &, quò demulceret exacerbatos hominum animos, aliquoties retractavit, & quaſi culpam deprecatus eſt.

*Rex poſtea deſtitit, & quaſi culpam agnovit.*

Hinc

Hinc tamen anſam arripientes illi qui continuò invigilabant omnibus occaſionibus faces admovendi, offenſionéſque accendendi, mirum in modũ *Regem* ob hoc auſum exagitantes, in furias agunt imprudentium animos, exertáſque diſcordiarum ſcintillas latè circumferunt ad excitandam toto Regno flammam.

*Sed hinc conviciandi anſam Factioſi arripiunt, & offenſiones accendendi & turbas.*

Accerſuntur *Plebeii* ex vicinis *Provinciis*, *Buckinghamienſi* ſcilicet, *Eſſexienſi*, aliiſque; qui variis in claſſibus armati accederent petitum, ut *Membris ſuis* (detur *Anglicismo* venia) jus liberè ſuffragandi privilegiáque ſarta tecta conſerventur: quamvis *Cantianos* modeſtè, ſed è contraria parte ſupplicatum venientes, introitu Portarum *Londinenſium* interdicerent, alióſque idem facturos non ſine minis arcerent & contumeliis. Ità quaſi luſtrando populum, delectúmque agendo, claſſicum canunt. Accuſati *Londino* deliteſcunt, donec prenſari cieríque Municipes poſſent, armíſque & Acie inſtructâ in ſatellitium & cuſtodiam, comitari ad *Comitia* prodeuntes. Quâ re *Regis* in auribus percrebeſcente, quamvis tum temporis (Londini *Prætore Gurneo* procurante) fidiſſimi homines juxtà & fortes ſe obtulerant, nempe ut immixti turmis, & ſub aliis perſonis ſpectatorum inſtar in plateis diſpertiti, *Exercitui* occurſarent, ſi quidquam contra *Regem* attentaret; *Ille* cedendo potiùs hoſce frangi poſſe fluctus ſpe conceptâ, cum *Regina* ad *Winſoriæ* Caſtrum ſe ſubduxit.

*Accuſati deliteſcunt Londino, & Acie inſtructâ municipibus deducuntur ad Senaculum.*

*Rex ſeſe ſubtrahit Winſoriæ ad Caſtrum.*

Poſtea verò jurgiis latiùs diſſeminatis, amandatâ *Reginâ* trans fretum (colore Filiæ natu maximæ (pridem *Auriaco Principi* nuptæ) in *Belgium* deducendæ; reverâ tamen ut futurâ tempeſtate ſecura hyemaret) & accerſito *Principe* (quem ſubaudierat Factioſos *Parlamenti* autoritate intercepturos) verſus *Eboracum* tendit; miſſis tamen priùs ad Senatum literis, quibus diſceſsûs rationes exponit, & omnes Pacis rationes ineundas ſuadet: *Ut quicquid id eſſet quod tantopere ab*

*Reginam amandat in Belgium.*

*Principem accerſit.*

*Verſus Eboracum tendit; miſſis priùs ad Comitia literis pacificatoriis.*

*ab ipſo cuperent conceſſum aut factum, ſcriptis explicarent; quid Senatus, quid Populus vendicarent, quid viciſſim Regi tribuendum, abſque ambagb us definirent: recipitque ſanctiſſimè aliena ſe non magìs jura imminuta velle quàm propria ſua, quin & libentiſſimè aſſenſum operámque ſe præſtiturum omnibus quæ Reipublicæ jura ſuáque & pacem in integrum reſtituant.*

*Quibus tamen convitiatur inferior Conſeſſus, quaſi Privilegiis contrariis, & perterreri ſe ſimulat;*

Hanc tamen Clementiſſimi *Regis* æquitatem non aſpernantur modo, ſed convitiantur, tanquam *Privilegiis Senatoriis contrarium eſſet, quid factu opus eſſet edoceri, & literis interturbari* [illegible]*ſulta.* Inferior *Conſeſſus*, favore plebis intumeſcens, dici vix poteſt quantum iſtis ad pacem monitis, tanquam ad nova pericula, & anguem in herba latitantem, perterreri ſe ſimulaverit.

*auſus à Rege poteſtatem totius Militiæ & armorum rogare ſolus:*

Hinc captatâ opportunitate, auſi ſunt *Senatores* tertii ordinis ſoli (*Proceribus* adhuc petitioni tam iniquæ reluctantibus) *Omnium Arcium, munimentorum, & totius Militiæ poteſtatem ſibi depoſcere.*

*quod cùm impetrare non poterat, excitat municipia ut ſuâ ſponte arma induant.*

Hoc cùm à *Rege* non potuerint impetrare, irritant inſtinctu ſuo *Municipia* quotquot ab eorum arbitrio pendebant, ut quaſi ſponte *Armiluſtria* inſtituerent, Juventutem arte bellicâ exercitatam in turmas & cohortes ordinarent; quod & è pòſt facto comprobatum in Senatu inferiore, quaſi jure factum.

*Decretum cudit Senaculum inferius de militia per Delegatos adminiſtranda; &*

Suo etiam in *Conſeſſu* Decretum cudunt, quo *Parlamenti* Autoritate, nominatim in omni Comitatu Delegati jubebantur *Juventutem, cæteráſque Militiæ capaces, armare, inſtruere, educere, & parare in futura Parlamenti juſſa, ad rebelliones comprimendas, invaſiones amoliendas,* &c.

*expugnato demum conſenſu Procerum, junctis Suffragiis à Rege rogant,*

Notis artibus demum expugnato conſenſu *Procerum*, utriuſque Curiæ junctis Suffragiis, *Regio* comprobaretur calculo expoſcunt; *ut ſecuri* ſcilicet *de rebus nuper à Rege propoſitis conſilium inirent, hoc expedire, imò neceſſarium eſſe*

*eſſe tam ſibi quàm Reipublicæ,* pronuntiant; *prætextentes Galliam, Germaniam, Hiſpaniam fervere armorum apparatu, undiquaque inſidiarum rumores percrebeſcere; Lutetiæ Pariſiorum, Venetiis, Romæ, ſe certò edoctos Pontificios & malè feriatos machinationes & ſtratagemata commoliri, quibus ſubvertatur Parlamentum cum Religione Reformata.*

*prætextu periculorum*

*Rex* placandi ſtudioſiſſimus, indulget partitam Militiæ gubernandæ poteſtatem, tempore certo determinandam, reſervato ſibi ſummo jure, quo tam *Regi* quàm *illis ipſis* abunde proſpiceretur: probat etiam *Delegatos* ab ipſis propoſitos, (*Londinenſibus* exceptis aliquot) & patheticè hortatur, conjurat etiam, *Tandem inani metu & mutuâ ſuſpicione depoſitis, moderatis incumberent conſiliis, & diſpicerent quo modo turbata Reſpublica & diverſas diſciſſa in partes, & tantùm non ſuis viribus dilaniata, rediret in unum; Pace & conceſſionibus (quippe nullus retro Princeps ſubditos majoribus ſibi devinxerat) fruerentur.*

*Rex indulget partitam poteſtatem gubernandæ Militiæ, reſervato ſibi ſummo jure: hortatur ad moderata conſilia & Pacem.*

Hanc autem indulgentiam *Regis,* hæc monita aſpernati, cæteris quæ ſibi ſomniârunt mormolycea & terriculamenta reverâ imponere. *Excubias* jubent ſedulas locis in dubiis agi, *Pharos* obſervari, *Ignes ſpeculares* erigi locis in opportunis, *Naucleros* quaſi in Bellum præparari.

*Sed Factioſi aſpernantur iſta. Cæteris imponunt vana terriculamenta, iiſque irritant populum.*

*Populus* indies ſparſis in vulgus rumoribus exagitatur; nunc Divina peragentes diebus Dominicis, terrore panico cientur, quaſi *Pontificii* (quos, vel unde, neſciunt) in procinctu eſſent, tectis incendium injecturi, ſanguinem animáſque precibus intermixturi; jam copiis imminere jugulis è ſpecubus ſubterraneis & ſaltubus erupturas. *Londinenſium* haud prudentioribus (ſed non paucis tamen) perſuadetur, (ſi tam ridicula, à quibus magna tamen mutationum momenta pendebant, commemorari fas ſit) ſuffoſſis ſubter *Thameſim* fluvium cuniculis, Pyrio pulvere undis in altum elevatis nocte ſuffocandos.

His & ſimilibus officiis in rabiem Popellus agitur, in quodcunq; facinus proclivis, quò hiſce ſeſe extricaret anxietatibus.

*Verentes Regem* Hullam *cum armamentario interceptarum,*

Inter iſta, nè prætermittam belli (cujus Progreſſum in animo proſequi non habeo) Primordia, Boream verſus iter agente *Rege*, naſutioribus ſubolebat, velle Eum *Armamentarium* quod *Hullæ* ſervabatur inſtructiſſimum occupare, unde maximum belli futuri momentum pendere poterat.

*Hothami operâ præripiunt;*

Ipſi ut anteverterent in *Parlamentariam* fidem, oppidum illud *Johanni Hothamo* Equiti Aurato demandant, (nullâ autoritate utriuſve *Conſeſſûs*,ſed Factioſorum aliquot voluntate.) Quod ille ocyùs firmavit tumultuario præſidio, & oppidanorum aliquot auxilio fretus.

*qui Regi adventanti præcludit portas,*

Hoc ſimul ac *Rex* reſciverat, ſervis & Proceribus ſtipatus eò contendit; ſed introire, portis occluſis & milite muris impoſito, prohibetur. Indignari hinc *Regia Majeſtas*, jubere ut ſaltem ſatellitio viginti Equitum intrare permitteretur: detrectantem *Hothamum* nonniſi ſolum intromittere, Majeſtatis læſæ promulgat: queritur literis ad Parlamentum miſſis de iſta injuria, vindicias exigit.

*& læſæ Majeſtatis reus denunciatur;*

*à Conſeſſu inferiore defenditur.*

At *Tertii ordinis* (ſc. Conſeſſûs inferoris) ſuffragiis comprobatur *Hothami* facinus, & *Regem* violâſſe *Parlamenti* Privilegia, quòd *Collegam* Perduellionis ſtigmate perſtrinxiſſet, inauditum proprio *Conſeſſu*, pronunciatur. *Comiti Warwicenſi*, milites aliquot è navibus immitteret in oppidum, armamentario exinde delato *Londinum*,imperatur.

*Poſtea facti pœnitens, traditurus oppidum Regi deprehenſus, capite cum filio truncatur.*

At *Hothamus* (ut de eo ſimul omnia) ſerò facti pœnitens, cum hiſce ſcintillis omnes inflammari Provincias videret, poſtmodum impetratâ veniâ, Oppidum in *Regias* manus conſignaturus deprehenditur, & pœnas *Regi* debitas *Parlamento* dedit,unà cum *Filio* ſecuri percuſſus.

Inter

Inter iſta belli Præludia, pacis mentio & ſpes facta: Menſibus elapſis aliquot, Reſponſum mittitur à *Parlamento Regis* ad Propoſita quæ fecerat *Winſoriæ Caſtro*, verſus Borealia diſcedens, Articulis ſive poſtulatis novendecim. Ecce horum ſummam. *Propoſita Pacis Regi Comitia mittunt.*

*Proceres omnes qui à ſanctiore Regis Conſilio ſunt & Secretis, Concilii Præſes, Archigrammatei, exauctorati locum cedant aliis à Parlamento comprobandis.* *Qualia.*

*Hi juramentum præſtabunt quale Parlamento videbitur æquum.*

*De futuro, mortuorum in vices novi ejuſdem autoritate promoveantur: quòd ſi Parlamentorum intervallo contingat aliquos vitâ demigrare, Collegarum pluribus ſuffragiis eligantur alii. Nihil pro genuino Concilii Regii decreto æſtimetur, ni plurium ſubſignationibus corroboretur.*

*Cancellarius, magni Sigilli Cuſtos, magnus Regni Seneſchallus, Coneſtabularius, Judices, fiſci Præfecti, &* (ut verbo dicam) *omnes qui publicis functuri muniis, à Parlamento jubente ſufficiantur.*

*Procerum nullus de futuro creatus, jus habeto ſuffragii in Curia ſuperiore abſque Ordinum conſenſu.*

*Gubernandæ totius Militiæ autoritas Parlamentum penès eſto: omnia Propugnacula, Arces & Regni munimenta ſubjiciuntor Parlamento.*

*Nec cuiquam Regiæ Prolis Connubio jungi niſi judicio ejuſdem.*

*Obnoxii omnes* (id eſt, qui Regi ſtudebant) *Parlamenti judicium ſubeunto.* Quod ſæpe antea expetitum Rex toties obtulerat, modò Legis ad normam cum ipſis agerent, non verò, *Straffordiæ* Comitis inſtar, pro arbitrio plecterentur innocentes.

Ad hæc Imperata potiùs quàm Pacis Articulos, qualibus commoveretur indignatio citiùs quàm conciliaretur Aſſenſus, Regium reportatur reſponſum, viris prudentiſſimis, Marchione *Hertfordiæ* & Comite *Southamptoniæ*, deferentibus; quibus in mandato erat ut intra *Curiam Procerum* magis æquis conditionibus depaciſcerentur. Sed hiſce non intromiſſis, res in nebulas evanuit. *Rex reſpondet.*

*In nihilum res cedit; ut incaſſum omnes tractatus & propoſita de futuro;*

Et quoniam hîc loci *Pacis* & *Propoſitionum* mentio facta eſt; ſciendum, poſtea flagrante bello, de ea redintegranda, miſſis utrinque *Propoſitis*, & *Delegatis* bis invicem convenientibus, (inſtantiâ *Regiâ*) tractatum fuiſſe; ſed incaſſum, & plerumque *Parlamentariâ* culpâ.

*Rigidiſſima Comitiis proponentibus.*

Cùm enim *ſeveræ* adeò proponerentur ipſorum ex parte Conditiones, & quibus *ſibi ſolis* proſpiceretur; cæterùm à *Rege* quæ erant ex *æquo* & *bono*, & quibus abunde *Parlamento* & *Reipublicæ* (*Sibi ſuiſ*que minùs) præcaveri poſſet; indignari *populus*, & indies à *Parlamentariis* partibus deficere.

*Mediationes Regis Galliarum, Ordinum Fœderatorum & Scotorum repudiantur.*

*Galliarum* etiam *Rex*, (an bonâ fide?) nec minùs *Ordines Confœderati*, ſuam operam litibus componendis (*Parlamento* rejiciente) collocabant; *Scoti* etiam, ſed tanquam partiarii à *Rege* repulſi ſunt. Sed Paci valedicendum, *Bellona* præ foribus.

*Comitia Militiæ gubernandæ poteſtatem arripiunt.*

*Populo* ut ſuprà diſpoſito, *Delegatis* in omnibus *Provinciis* Auctoramento inſtructis, Militiam, quam à *Rege ſupplicando* non impetrârunt, *vi* & *propriâ autoritate* freti invadunt *Parlamentarii.*

*Rex contrarium jubet, citatis Legibus quæ contrà ſtabant.*

Jubet è contrario Rèx *illicitis abſtinere*, perduellionis ſub periculo, citatâ Lege 25 *E.* 3 *cap.* 2. quâ ſola hæc Crimina, *Regis*, *Reginæ*, *vel Principis mortem machinari vel admoliri*, *Reginam vel Principis uxorem ſtuprare*, *Arma contra Regem ſumere*, *Hoſtibus intra vel extra Regnum ſubvenire*, *Sigillum magnum vel Monetum adulterare*, pro Majeſtate læſa in futuro æſtimari debeant: productis aliis etiam Scitis, quibus ad *ſolum Regem armorum & militiæ ſpectare curam* pronunciatur.

*Reſpondent.*

At illi, Pro *Rege* ſtare quidem *literam*, *Legis* verò *mentem* pro ſe militare: *Regis* etiam adverſus *Perſonam* arma induere nôn prohibitum, ſed contra *Autoritatem*, quæ cùm in omnibus Juſtitiæ Curiis, tum luculentiſſimè in *Parlamento* effulgebat.

*Replicátque Regia Majeſtas,*

Replicante *Rege*, *Diſtinctionem illam trecentis retrò annis damnatam*, *cujus ſub integumento* Spencerii *ſeditionem admolientes*, *irrogatâ capitis ſententiâ mulctabantur*,

*mulctabantur*, *jubente Parlamento. Parlamentum præterea præſens non eſſe ſui juris, ſed profligatâ potiore Senatorum parte, cæteros Factionis arbitrio mancipatos.*

His nihil proficientibus, *Rex* etiam *Delegatos* omni in Comitatu, *Regiâ* autoritate munitos, jubet *armare ſubditos, luſtrare, & ad ſua juſſa* (modò rerum neceſſitas expoſceret) *parare homines, Rebellibus coercendis, Seditionibus comprimendis idoneos.* Hæc fundi noſtri calamitas, hæc tuba rixæ fuit: Dum *Rex* jus avitum tueri, *illi* rapere nituntur, invicem B[illegible]um oritur. *& obnititur aggredientibus;*

Sed impar *Congreſſus*, quacunque ex parte jus ſteterit; rerum potitur *Parlamentum* viribus ſuperius, pleriſque in Comitatibus dominatum arripit, agonizante *Regiâ* Cauſâ, paucíſque in *Comitatibus* ægrè ſpiritum ducente. Nec majore difficultate, ſub auſpiciis *Comitis Warwicenſis, Claſſis* in partes trahitur: Utrumque ſine pugna. Strenuè verò & diu per *Apologias* velitatum eſt: At cùm *Rex* calamo ſuperior plurium opinione palmam præriperet, ad ferrum deſcenditur juſtis *Exercitiis.* *ſed fruſtrà, protentioribus Comitiis. Apologiis certatur; quibus Rege ſuperans,*

*Parlamento* proclive erat conſcribere & inruere *Exercitum Londini*, urbe, & tot gentibus (ut ità dicam) potenti, unde tot hominum examina, rerum novarum abunde cupida, effundi poſſent; ubi tot arma, tam grandis commeatûs opportunitas, tanta vis pecuniæ, tot millia tormentorum præſtò eſſent. Qui etiam tot ſpecioſas cauſas, ob quas vel mori pulchrum eſſet, declarationibus vulgant, tot honeſtas teſſeras Vexillis inſcribunt, quibus hominum animi vehementiùs quàm tibiis tympaniſque accenduntur; *Ad Regiam licet Perſonam tutandam, eripiendámque è malèſuadatorum manibus, ad Parlamenti Privilegia propugnanda; ad Religionem ſartam tectam conſervandam, ad Leges avitámque Angliæ regimen tuegendum, imò ad Aras & focos defendendos,* *Comitia Exercitum conſcribunt. decepto officiis populo,*

*Arma ſe capeſſere* proteſtantur; & ad auxilium omnes invitant.

*Concionatoribus etiam.*

Quibus Artibus faſcinati *Concionatores* qui mutandi Regiminis in *Eccleſia* deſiderio tenebantur, ſpe nonnihil fortè titillante (quod rotundè *Novatores* promiſerant) fore ut diſſentientis *Cleri* Sacerdotia & opimos *Epiſcoporum Decanorùmque* reditus,ceu juſtam hæreditatem, ipſi poſſiderent, è ſuggeſto claſſicum canunt, unde Pacis *Evangelium* promulgare debuiſſent.

*Populus* inſuper aliâ ſpe Aurei futuri ſeculi, *Regnique temporalis Meſſiæ*, œſtro quaſi perculſus, undique concurrit, immenſam vim ſignati æris & Argenteæ ſupellectilis, abjectâ rei familiaris curâ, *Mulieres* etiam annulos aureos & pignora Connubii, inaudito prorſus exemplo, in Ærarium immittunt. *Viri* militiæ quaſi ſacræ certatim dedêre nomina: unde brevi coaluit *Exercitus* ad viginti circiter hominum milia, antequam *Rex* in ſui defenſionem quingentos conſcriberet: Illi etiam plura poſſiderent tormenta quàm Hic ſclopetos.

*Stipendia corradunt.*

Ad conflanda Exercitûs ſtipendia, præter profuſas populi largitiones, Bona diripiunt *Nobilium*, & *Generoſorum* quos *Regiis* partibus ſtudere compererant; in *Epiſcoporum*, *Principis*, *Reginæ*, *Regiſque* ipſius Reditus, ſequeſtri ſpecie, manus injiciunt; ut *vix unde victum compararet ſibi relictum*, *Regia Majeſtas* verè conquereretur. Nec jam quicquam illis reliquum videbatur, niſi ut ſigna moverent, Regique victo & quaſi indagine cincto manus injicerent; quod Menſis futurum ſpatio promittere non dubitarent.

*Quales Regi javen.*

Aliter verò Deo placuit: Non enim præſtigiæ Factioſorum ità occæcaverant *Anglorum* animos, quin in *Regias* partes tranſiret longè maximus *Procerum* & *Dynaſtarum* numerus è Superiore Conſeſſu; æqualis penè inferioris, ſed qui cæteros, tum latifundiorum avitâ amplitudine, tum natalium

llium ſplendore, longè antecederent. Etiam r illos qui ſe *Londino* non ſubduxere, complures *æ* cauſæ clàm favebant, imò multi Generoſi & eii omnibus in Regni Comitatibus.

orum ope & autoritate propriâ, quâ Solis ir *Eclipſin* patientis ſpectatorum turbam aterat, & nonnullâ hominum commiſeratione, miſerè puduit *Regni* capu[illegible] intueri in eam m dejectum, ut [illegible] Imp[illegible] de *Eboracum* ugiens, ab *Eboraco Nottinghamiam*, à *Notting*-*a Salopiam* & *Cambriæ* in fines; cùm quatuor menſibus vagus & extorris ſubditorum fidem ppetias diu fruſtrà implorârat *Rex*, tandem ando Exercitum aliqualem contraxit, poſteà majores Copias; promptiùs confluente ad is ſuppetias Populo, quâ parte ſtare *Rempublicam* liderunt. *Proceribus* & Generoſis quamplurimis l potuerunt ſatellitium in partes *Regias* cienti-quos inter (nè cæteros ſuo defraudemus ore) duorum *Marchionum* emicuit Fides & ntia, *Hertfordiæ* & *Novi-caſtri*: quorum ius non contemnendam *Belgarum* manum m attraxit; alter, ſumptu ferè proprio, juſtum *antum* eduxit exercitum: *Reginâ* etiam Pecu-& Arma (quæ gemmis aliquot oppignoratis quiſierat) ſubminiſtrante; ob quod debitum ito officium Perduellionis Factioſi poſtu-

*Rex horum ope & autoritate propriâ conſcribit exercitum talemqualem potuit.*

um iſtæ domi nubes cœlum obducunt, dira ipeſtas foris intonat in *Anglorum* capita, quam oniam rebus noſtris haud parùm affert moti) nè prætermittam penitus incognitam, *Hiberniam* paululùm transfretandus mecum tor eſt.

*Rebellio Hibernica intervenit.*

*iberni* quippe, quibus *Anglorum* grav[illegible]mper m incubuerat, infitúſque à natalibus [illegible]ctus æmulatione Pontificiæ Religionis, ardor everat, diu iſti excutiendo, huic afferendæ ſe ferebat occaſio) invigilantes, jampridem

 verſatum

verſatum animis facinus aggrediuntur. Ecce ſubito univerſæ Gentis, quódque mirum magis, adhuc clandeſtinâ conſpiratione, in *Anglos* per *Hiberniam* ſparſos nihilque tale opinantes arma diſtringunt, re familiari fundíſque exuunt, multa millia fœdè (nullâ ſexûs, ætatis, hoſpitii vel affinitatis habitâ ratione) Superſtitioni diræ ceu tot humanas h[illegible]ias mactant. Parùm aberat, niſi *Dubliniæ* (qua[illegible]opolis [illegible]ſt) conjuratio detecta eſſet, aliíſque [illegible] locis pauci cautiores arreptis armis obſtitiſſent, quin eodem impetu nomen *Anglorum* per *Hiberniam* fuiſſet extinctum.

*Dubliniæ* verò, dieculâ deſignatum inſurrectionis momentum antecedente, primæ Incendii ſtricturæ comparuerunt, prodente *Hiberno* quodam pediſſequo, (ſervo *J. Clotworthii* Equitis aurati) qui operam navare in Conjuratione poſtulatam recuſans, telam facinoris *Domino* ſuo retexuit; atque hic deinceps arcano *Regis* Concilio communicavit. *Proditorum* etiamſi complures aufugerint, bini tamen grandes incendii promotores, totiúſque *Rebellionis* architecti, quibus etiam demandatum erat *Caſtri Dublinienſis* occupandi munus, comprehenduntur, nimirum, Baro *Macquire*, & *Macmahon*. Hi cuſtodiæ dati, *Londinum* deferuntur; ubi carcere diu macerati (ut de iis omnia ſimul enarremus) cùm dilapſi fortè fuerant, ab alio *Hiberno* produntur; & (*Rege* abſente, bellóque *Angliæ* implicato) coram tribunali *Regii Banci* in *Aula Weſtmonaſterienſi*, ſedentibus ibidem *Judicum* pleriſque, Perduellionis rei peraguntur. *Macquirius* à *duodecimviris quæſitoribus* pro *Regni* more ſons inventus, neci adjudicatur hunc in modum infligendæ; nimirum, ut crate [illegible] *Tiburnas* (ubi plecti facinoroſi ſolent) pertract[illegible]queo penè ſuffocetur; dein, exectis ſemimortui genitalibus ac interaneis, & coram facie combuſtis, præcidatur caput, ſuper Pontem *Londinenſem* palo imponendum, & reſiduum cadaveris quadripartitum

*Macquire & Macmahon, Rebellionis Hibernicæ faces, comprehenſi, Londinum deferuntur,*

*extremo & horrendo ſupplicio mulctandi.*

dripartitum ſuper quatuor *urbis* Portas ſtatuatur. Hæc ſententia executioni cum rigore demandatur, inſpectante *Londini Vicecomite*, cum quindecim plùs minùs millibus ſpectatorum.

Non eſt autem diſſimulandum, ſtantem jam in ipſo mortis confinio *Macquirium*, laqueo ſcalis in mediis, quibus crux aſcenditur, gulæ injecto, à *Vicecomite* per ſupremum *Dei* tribunal, coram quo brevi ſiſtendus erat, per Conſcientiam, quam aliàs exonerare non potuit, adjuratum eſſe, ut ſi quos nôrit criminis ejuſdem reos aut conſcios, ingenuè fateretur. Ille *Regem Carolum* nominatim abſolvit ab omni notitia hujus; & præterea ſanctè profeſſus eſt, *Anglorum* neminem, uno *Romano-Catholicæ* Fidei excepto, participem facti. Quod idem ſcalis ille dejectus, cùm ſuſpendii pœnas deguſtâſſet, ſublevatus aliquantiſper, ſpe non obſcurâ veniæ factâ, parùm deſiit proteſtari.

*Macquirius in ipſis lethi faucibus*

*Regis innocentiæ aſſertor ſtrenuus;*

At in pulpitis, in compitis, libelliſque triobolaribus, paſſim hoc *Regi Carolo* vitio vertitur; nec erubeſcunt innocuam & Sacroſanctam *Majeſtatem* etiam hoc tam atroci facinore commaculare; ſperantes, dum adeò fortiter calumniari pergerent, ſaltem aliquid adhæſurum.

*quem tamen hoc crimine hoſtes onerant.*

Animos fecerant *Proceribus* & *Sacrificulis Hibernis* (qui primas in hac Tragœdia concitanda ſuſtinuerunt) in hoc facinus nuperi *Scotorum* ſucceſſus, qui (utor Domini *Johannis Templei* Equitis Aurati verbis, qui cùm eſſet à Conſiliis ſacris ejuſdem Regni, ſcripſit hiſtoriam earundem turbarum) *Rebus ſuis bene feliciterque geſtis, immunitates à Rege inſignes per noviſſimos motus impetrârunt.* Ad hæc, turbæ domeſticæ rerum novandarum opportunitatem concedere videbantur, (quibus jamjam *Anglos* implicatum iri non erat ità difficilis conjecturæ, ut Oedipo eſſet opus;) nec à noſtratibus metuendum foret, ad vindicias Inquilinorum in *Hiberniam* transfretaturis. Auxerat audaciam opportunitas *Interregni* ex nupera *Straf-*

*Quinam ejus Autores, &*

*quibus opportunitatibus uſi.*

*fordii*

*fordii* cæde, & eâ occaſione innovatio *Magiſtratuum*, quorum acerrimos & *Hiberniæ* peritiſſimos ſub prætextu *Straffordianæ* Factionis exauctorandos, Perduellionis aliquos accerſendos, procuraverant *Hiberniæ Proceres*, dum in *Angliâ Straffordium* perſequerentur, eorum in munia ſuffectis hominibus genii *Hibernici* inexpertis, vel in conjurationem propenſis.

Sic denique promptis, & vires attulerat exercitûs *Hibernorum* ad octo millia virorum, nuper conſcripti in *Scoticam* expeditionem, intempeſtiva miſſio: Quorum quatuor millia *Rex*, pace jam cum *Scotis* factâ (nè novis rebus in *Hiberniâ* ſtuderent) *Hiſpano* Legato tranſportandos permiſerat. Sed hoc quò minùs fieret, (commento in ſpeciem honeſto, nè *Galliarum Rex id ægrè ferret*, Proceribus *Hiberniæ* conjuratis id admolientibus) comitia obnixè rogârunt: poſteàque cùm *Rex* eundem numerum in Caſtra *Gallorum* tranſcribendum ſtatuiſſet, id etiam (nullis tamen allatis rationibus) repudiârunt. Hujus Exercitûs *Ductores* pauci admodum Rebellionis contagio ſe polluerunt: Gregarii tamen milites (quibus ſolenne eſt ferocire, & tum demum eſſe fortibus quoties à Militiæ periculis dimittendi ſunt) facilè ruunt in hoc ſcelus.

*Quibus artibus in conſortium facinoris ex[s]timulant inquilinos.*

Hiſce, inquam, tantis in turbido piſcandi opportunitatibus deliniti cum *Sacrificulis Proceres*, quò *Inquilinis noſtratibus* vires attenuarent, animóſque in diverſum diſtraherent, *Populares* verò ſuos in cædes & rapinas incenderent, modis omnibus ſatagunt. Inter noſtrates jactitant *Reginam ipſorum intereſſe Copiis, Regem ſubſidiario cum exercitu adventurum, Scotos ſecum pepigiſſe fœdus*, cui ut fidem facerent, inter ipſas *Anglorum* cædes temperant à Scotis: Se *Regio Diplomate inſtructos jactitant, & Illius munſtos . autoritate iſta commoliri*, reverâ Programma oſtentantes, ſed fictitium, cui Regium Sigillum, ab alio obſoleto Diplomate revulſum

*Farnæ*

*Farnæ* Abbatiæ, multis ſimul conſentientibus Sacerdotibus & Proceribus, à quodam *Plunketto* annectebatur, ut multorum confeſſionibus poſtea conſtitit: *Regiam Cauſam adverſus Puritanos ſe ſuſtinere.* Inter ſuos fictas promulgant literas, quibus aiunt ſe ex *Anglia* edoctos *Sanctionem nuperrimè latam, quâ Hiberni omnes Proteſtantium Sacris intereſſe cogerentur, primàmque abſentiam bonorum, ſecundam hæreditatum, tertiam vitæ diſpendio luerent.* Spem præterea Libertatis faciunt, & avitarum conſuetudinum; *Anglorum jugum excutiendum, Regem è propria gente eligendum, Anglorum omnium bona & poſſeſſiones inter indigenas diſtribuenda.*

Hâc prædæ & inſtituendæ in poſterum ad lubitum vitæ ſpe ad commilitium allecti, in furias aguntur *Hiberni*, atrociáque adeò & horrenda patrant facinora, qualia vix ullum retro ſeculum vidit.

Turbinis futuri *Rex* prima præſenſit indicia dum in *Scotia* commoraretur: Cujus primordia ut anteverteret, D. *Jameſium Hamiltonium* ocyſſimè mittit ad *Proceres* qui à Sacris *Hiberniæ* conſiliis erant, cum mandatis & Pecuniis quas potuit ex ſuo penu vel à neceſſariis ſubitâ occaſione accumulare. *Parlamentum Scotiæ* obnixè rogat ut ſubveniret; *Parlamentum* etiam *Angliæ* monet: Sed *illud* (Prætextu *Hiberniam Anglorum* fuiſſe juris) detrectat operam; *hoc* parvi facit, *Factioſis* privatim ſibi gratulantibus, novas *Regi* moleſtias imminere, & pariter excuſſo *Regali dominio*, & è tribus *Regnis* totidem brevi liberas *Reſpublicas* enaſcituras.

Scintillis verò in flammas erumpentibus, & percrebeſcente *Hibernicæ* barbariei notitiâ, *Parlamentum* exæſtuat, & mirum quanta cæſos perfidè inquilinos vindicandi cupido, quantus ſuperſtites defendendi Zelus univerſos inceſſerit. Certatim brevi ſpatio in militum ſtipendia & commeatus pro-

*Anglorum zelus in vindiciam & defenſionem ſuorum inquilinorum.*

procurandos trecenta millia librarum monetæ noſtræ (quà ſpontaneis Largitionibus, quà Pretiis Hæreditatum & fundorum Rebellium, qui publicabantur à *Parlamento* poſt victoriam diſtribuendi, quam ſibi noſtrates juſtitiâ Cauſæ freti certè pollicebantur) accumulata, multis *Anglorum* millibus ſeſe militari Sacramento alligantibus. Cæterùm Genti noſtræ tantum impendebat infortunium, ut ex hoc ipſo (quod aliis inter ſe quantumlibet inſenſiſſimis, pacem tantiſper conciliare ſolet) atrociùs propriæ gliſcerent ſimultates.

*eluditur domeſticis inter Regem & Parlamentum ſimultatibus,*

Hinc qui rebus novandis incumbebant, neſcio quibus ſcrupulis & ſuſpicionibus homines abunde per ſe pronos, & in pejora credulos, acriter pungentes, impetrant in *Comitiis* nè *Regiis* auſpiciis bellum geratur; néve quis militum *Regi* addictior, aut qui in *Scotica* Expeditione meruerat, huic ſe *Militiæ* immiſceret. Obtrudunt etiam in belli adminiſtrandi provinciam homines factioſos, & *Regi* parùm gratos.

*reciprocisque accuſationibus;*

Illinc *Rex* Exercitum contra Rebelles ducere conſtituit, útque *jure belli gerendi, per Leges & Regni conſuetudines ſibi concredito, utatur,* inſtat & urget.

Tandem verò cedendi ſaltem humanitate, ſi minùs imperandi viribus, æmulos ſuperare cupiens, *Rex* annuit ut Suiipſius & *Comitiorum* ſimul Autoritate geratur bellum, & Auctoramenta nominibus *Regis* & *Parlamenti* conſignentur; attributâ exercitum conſcribendi, armandi, ducendi, Ductorúmque deligendorum *Comitiis* facultate; *Regi* nullâ pacis cum Rebellibus ineundæ, vel veniæ elargiendæ, copiâ ſine *Comitiorum* conſenſu relictâ.

*quæ deferveſcunt tandem Rege de jure ſuo cedente.*

Sed nec ità reſederunt *Comitiorum* Fluctus; haud diu enim pòſt, (ſcintillis belli Civilis in flammas per *Angliam* erumpentibus) *Comitia* céntum millia librarum in uſus Belli *Hibernici* erogata,

*Recrudeſcunt iterum.*

erogata, & duas tréſve Legiones ad Rebelles illic reprimendos conſcriptas, in *Regem* hîc opprimendum circumagunt: quin etiam emendicatas in Evangelicorum pereuntium ſubſidia eleemoſynas, nec non ad Templa conſtruenda collectas, in militum ſuorum ſtipendia transferre nihil morantur.

Ex adverſo *Regii* milites Commeatum diripiunt à *Comitiis* verſus *Ceſtriam* tranſmiſſum; quem ſtatim ac *Hiberniæ* deſtinatum illi clamitarent, *Rex* jubet in illius *Regni* uſus reſtituendum. *Comitia*, quò *Regis* infamiâ ſuam exiſtimationem augerent, leviculis in medium adductis, ſuſpicionibus, Rebellionem *Hibernicam Regi*, ceu autori, crimini dare non erubeſcunt. Verùm, quod res erat, in Factioſos *Senatores*, majoribus rationum momentis ſuffulta, crimen & infamiam *Regia Majeſtas* retorquet.

*Noſtri terfu dant Hibernos,*

Iſta tamen non impedimento ſunt quin auxiliares noſtri *Hibernos* undique in fugam verſos funderent, incendiis, direptionibus & cædibus plura millia indigenarum delerent, & grandi internecione *Anglorum* Manibus parentarent. Sed ſolitudinem ſimul ubique faciunt, quæ non minùs ſibimetipſis quàm indigenis damnoſa tandem extitit. Incrudeſcentibus enim tandem per *Angliam* bellis, annonâ, commeatu, veſtitu, ſtipendiis, neceſſariis omnibus militi deficientibus, militéque tandem iſtis deficiente, vix verbis aſſequi fas eſt, quantum miſeriarum noſtrates in *Hibernia* perpeſſi ſint; quibus diu colluctati, ſæpius ad ravim uſque, ſed fruſtrà, invocatâ *Comitiorum* ope, *Regi* literas ſcribunt qui ſunt à *Sacris Regni*, *Militum Ductores*, ipsique *Milites*, quibus inſtanter miſſionem petunt, & in alia Caſtra avocari flagitant, ubi cum quolibet hoſte præterquam Fame pugnandi locus eſſet.

*tantùmque Regno ſolitudinem inferunt, ut ipſi deficientibus ſupplementis multas paterentur miſerias; & revocari poſtulant.*

*Unde Rex inducias paciſci jubet cum* Hibernis; *&* Scotis *ducentibus in Angliam,*

*Rex* tandem, *Scotis* auxiliares copias in *Parlamenti* Caſtra ducentibus, in imparem pugnæ con-

conditionem contra Factionem redactus, hinc neceſſitate propriâ, indè importunis ſubditorum precibus coactus, jubet inducias in anni ſpatium cum *Hibernis* paciſci, ut interea temporis Pax, æquis modò conditionibus, (ſi fieri id poſſet) coaleſceret.

*Milites in ſuam defectionem accerſit.*

Pactis induciis, copiiſque quæ Præſidiis tutandis ſufficerent poſt ſe relictis, redeunt milites ex *Hibernia* in *Regis* (cujus domi contra *Parlamentarios* fortuna manifeſto nutabat) auxilium. *Scoti* tamen, qui maximan *ultoniæ* partem occupabant, *Parlamenti* ſtipendiis & commeatu ſuſtentati, Induciis obſtringi detrectant; ut & pauci *Angli* in *Connacia* & *Ultonia*, quibus cum *Scotis* interceſſerat conſuetudo.

*Induciæ quorum operâ vitiantur.*

Paulò pòſt Baro *Inchiquinius*, qui Copiis præfuit *Momonienſibus*, perductis millibus nonnullis in *Regis* ſuppetias, cùm non ſatìs pro dignitate & merito accipi videretur, clàm ſe in *Hiberniam* ſubtrahens, *Corcagiam* primò, poſtea totam *Momoniæ* Provinciam, quanta à partibus *Anglorum* ſteterat, in Clientelam *Comitiorum* trahens, renunciat induciis: cujus ſtatim & *Scotorum* in auxilium copiæ, pecuniæ, commeatus à *Parlamento* ſubmittuntur.

Liberatâ jam *Hiberniâ* militis *Anglicami* jugo, opportunitatem totius potiundi *Regni* Indigenæ arripiunt ſub *Oweni Row* Rebellium Archiſtrategi imperio, ſpretis quas ſolenniter pepigerant *Induciis*; armiſque ſubitò indutis, *Ormondii Marchionem* nil tale ferè opinantem interceperant, ni paulò antè admonitus per devia in *Dubliniam* ſe recepiſſet. Conſociatis deinde viribus, impellente *Papæ* (Bullâ prolatâ) *Nuncio* cæteros qui mallent fidem *Induciarum* obſervare, omnes *Dubliniam Hiberniæ* metropolim obſidione terreſtri cingunt, dum eâdem operâ *Parlamentariæ* naves portum occludunt.

*Bellum Regiis iminet & ab Hibernis & à Parlamentariis.*

*Marchio*

*Marchio* trium Gentium viribus impar, de ſtatu ſuo *Regem* admonet; Qui, ſi Civitatem defendere non poſſet, *Parlamento*, potiùs quàm in *Hibernorum* poteſtatem dilaberetur, tradi jubet. Articulis ergò pactis (quos inter, ſibi reſervata eſt *Regem* adeundi copia, quâ totius rerum *Hibernicarum* proceſſûs Ipſi rationem redderet) *Marchio* in *Angliam* reverſus, *Regem* in Baſilica *Hamptonienſi* reperit circumfuſum milite pridem *Parlamentario*, nunc autem rebelli: Ubi admonitus ipſum iri comprehenſum *Parlamentario* juſſu, clàm ſeſe in *Galliam* ab ejus inſidiis ſubtraxit.

*Cui impares in manus Parlamentariorum tradunt quicquid à Regiis partibus ſtaba: in Hibernis.*

Paulò pòſt, cùm *Rex Inſulâ Vecti* Cuſtodiæ mandaretur, & ſpes omnis adipiſcendæ libertatis vel redintegrandæ Pacis Novatores, Decretis de non adeundo *Rege*, (de quibus poſtea fuſiùs) præcidiſſent, novis monitis inſtructus & *Proregis* titulo in *Hiberniam* tranſvectus, omnimodè incumbit, ut pace quàm poſſet optimâ factâ, *Anglos*, *Scotos Hibernóſ*que conſociaret *Regis* in ſuppetias.

*Rege poſtea in Cuſtodiam dato, Marchio* Ormondiæ *redit novâ autoritate munitus, quâ partes omnes in unum conciliat ad Regem liberandum,*

Huic Baro *Inchiquinius* ſeſe cum *Anglis* quotquot ejus parent imperio conjungit.

*Hiberni* quidam, ſub *Preſtoni Taffi*que vexillis, (qui priſtinas inducias haud prorſus adverſati) non dubitant ſocia ſigna admovere. Alii etiamnum ſuſpenſis hærent animis.

*Cui ſe conjungunt Angli quamplurimi, Hiberni quidam,*

*Scoti* ab hoſtilibus adversùs *Regios* ſe temperant, & contra *Rebelles* ducunt, tanquam communem hoſtem; ac in unum tandem cum Marchione coaleſcere poſſe ſe, ſpem faciunt.

*& Scoti.*

Nunc denuò *Dublinia* Præfectus *Joneſius*, copiæque ibidem *Parlamentariæ*, iidem ſcilicet illi qui Inducias & Pacem cum Pontificiis ab *Ormondio* initam vehementiſſimis convitiis diríſq; impetierant, tanquam de Religione actum foret, in eodem deprehenſi ſunt Meretricis *Babylonicæ* amplexu, quippe cum *Oweno Row* Rebellium Archiſtratego, cædibus & ſanguine *Anglorum* infami,

*Sed repugnante Præfecto Parlamentario, cum Rebellibus infenſiſſimis initis articulis aſſociato.*

*Arma ſe capeſſere* proteſtantur; & ad auxilium omnes invitant.

*Concionatoribus etiam.*

Quibus Artibus faſcinati *Concionatores* qui mutandi Regiminis in *Eccleſia* deſiderio tenebantur, ſpe nonnihil fortè titillante (quod rotunde *Novatores* promiſerant) fore ut diſſentientis *Cleri* Sacerdotia & opimos *Epiſcoporum Decanorúmque* reditus,ceu juſtam hæreditatem, ipſi poſſiderent, è ſuggeſto claſſicum canunt, unde Pacis *Evangelium* promulgare debuiſſent.

*Populus* inſuper aliâ ſpe Aurei futuri ſeculi, *Regnique temporalis Meſſiæ*, œſtro quaſi percit[illegible], undique concurrit, immenſam vim ſignati æris & Argenteæ ſupellectilis, abjectâ rei familiaris curâ, *Mulieres* etiam annulos aureos & pignora Connubii, inaudito prorſus exemplo, in Ærarium immittunt. *Viri* militiæ quaſi ſacræ certatim dedêre nomina: unde brevi coaluit *Exercitus* ad viginti circiter hominum milia, antequam *Rex* in ſui defenſionem quingentos conſcriberet: Illi etiam plura poſſiderent tormenta quàm Hic ſclopetos.

*Stipendia corradunt.*

Ad conflanda Exercitûs ſtipendia, præter profuſas populi largitiones, Bona diripiunt *Nobilium*, & *Generoſorum* quos *Regiis* partibus ſtudere comperêrant; in *Epiſcoporum*, *Principis*, *Reginæ*, *Regiſque* ipſius Reditus, ſequeſtri ſpecie, manus injiciunt; ut *vix unde victum compararet ſibi relictum*, *Regia Majeſtas* verè conquereretur. Nec jam quicquam illis reliquum videbatur, niſi ut ſigna moverent, Regíque victo & quaſi indagine cincto manus injicerent; quod Menſis futurum ſpatio promittere non dubitarent.

*Quales Regi faven.*

Aliter verò Deo placuit: Non enim præſtigiæ Factioſorum ità occæcaverant *Anglorum* animos, quin in *Regias* partes tranſiret longè maximus *Procerum* & *Dynaſtarum* numerus è Superiore Conſeſſu; æqualis penè inferioris, ſed qui cæteros, tum latifundiorum avitâ amplitudine, tum natalium

natalium ſplendore, longè antecederent. Etiam inter illos qui ſe *Londino* non ſubduxere,complures *Regiæ* cauſæ clàm favebant,imò multi Generoſi & Plebeii omnibus in Regni Comitatibus.

Horum ope & autoritate propriâ, quâ Solis inſtar Eclipſin patientis ſpectatorum turbam attraxerat, & nonnullâ hominum commiſeratione, quos miſerè puduit *Regni* caput intueri in eam ſortem dejectum, ut ab Imperii ſede *Eboracum* profugiens, ab *Eboraco Nottinghamiam*, à *Nottinghamia Salopiam* & *Cambriæ* in fines; cùm quatuor plus menſibus vagus & extorris ſubditorum fidem & ſuppetias diu fruſtrà implorârat *Rex*, tandem aliquando Exercitum aliqualem contraxit, poſteáque majores Copias; promptiùs confluente ad Regis ſuppetiasPopulo,quâ parte ſtare *Rempublicam* crediderunt. *Proceribus* & Generoſis quamplurimis quod potuerunt ſatellitium in partes *Regias* cientibus, quos inter (nè cæteros ſuo defraudémus honore) duorum *Marchionum* emicuit Fides & Potentia, *Hertfordiæ* & *Novi-caſtri*: quorum primus non contemnendam *Belgarum* manum ſecum attraxit; alter, ſumptu ferè proprio,juſtum *Brigantum* eduxit exercitum: *Reginâ* etiam Pecunias & Arma (quæ gemmis aliquot oppignoratis conquiſierat) ſubminiſtrante; ob quod debitum Marito officium Perduellionis Factioſi poſtulant. *Rex horum ope & autoritate propriâ conſcribit exercitum talemqualem potuit.*

Dum iſtæ domi nubes cœlum obducunt, dira Tempeſtas foris intonat in *Anglorum* capita, quam (quoniam rebus noſtris haud parùm affert momenti) nè prætermittam penitus incognitam, in *Hiberniam* paululùm transfretandus mecum Lector eſt. *Rebellio Hibernica intervenit.*

*Hiberni* quippe, quibus *Anglorum* grave ſemper jugum incubuerat, inſitúſque à natalibus inductus ex æmulatione Pontificiæ Religionis, ardor inoleverat, diu iſti excutiendo, huic aſſerendæ (ut ſe ferebat occaſio) invigilantes, jampridem

verſatum animis facinus aggrediuntur. Ecce ſubito univerſæ Gentis, quódque mirum magis, adhuc clandeſtinâ conſpiratione, in *Anglos* per *Hiberniam* ſparſos nihilque tale opinantes arma diſtringunt, re familiari fundiſque exuunt, multa millia fœdè (nullâ ſexûs, ætatis, hoſpitii vel affinitatis habitâ ratione) Superſtitioni diræ ceu tot humanas h[illegible]as mactant. Parùm aberat, niſi *Dubliniæ* (qua[illegible]opolis eſt) conjuratio detecta eſſet, aliiſque [illegible] locis pauci cautiores arreptis armis obſtitiſſent, quin eodem impetu nomen *Anglorum* per *Hiberniam* fuiſſet extinctum.

*Dubliniæ* verò, dieculâ deſignatum inſurrectionis momentum antecedente, primæ Incendii ſtricturæ comparuerunt, prodente *Hiberno* quodam pediſſequo, (ſervo *J. Clotworthii* Equitis aurati) qui operam navare in Conjuratione poſtulatam recuſans, telam facinoris *Domino* ſuo retexuit; atque hic deinceps arcano *Regis* Concilio communicavit. *Proditorum* etiamſi complures aufugerint, bini tamen grandes incendii promotores, totiúſque *Rebellionis* architecti, quibus etiam demandatum erat *Caſtri Dublinienſis* occupandi munus, comprehenduntur, nimirum, Baro *Macquire*, & *Macmahon*. Hi cuſtodiæ dati, *Londinum* deferuntur; ubi carcere diu macerati (ut de iis omnia ſimul enarremus) cùm dilapſi fortè fuerant, ab alio *Hiberno* produntur; & (*Rege* abſente, bellóque *Angliæ* implicato) coram tribunali *Regii Banci* in *Aula Weſtmonaſterienſi*, ſedentibus ibidem *Judicum* pleriſque, Perduellionis rei peraguntur. *Macquirius* à *duodecimviris quæſitoribus* pro *Regni* more ſons inventus, neci adjudicatur hunc in modum infligendæ; nimirum, ut crate [illegible] *Tiburnas* (ubi plecti facinoroſi ſolent) pertract[illegible]queo penè ſuffocetur; dein, exectis ſemimortu[illegible] genitalibus ac interaneis, & coram facie combuſtis, præcidatur caput, ſuper Pontem *Londinenſem* palo imponendum, & reſiduum cadaveris quadripartitum

*Macquire & Macmahon, Rebellionis Hibernicæ faces, comprehenſi, Londinum deferuntur,*

*extremo & horrendo ſupplicio mulctandi.*

dripartitum ſuper quatuor *urbis* Portas ſtatuatur. Hæc ſententia executioni cum rigore demandatur, inſpectante *Londini Vicecomite*, cum quindecim plùs minùs millibus ſpectatorum.

Non eſt autem diſſimulandum, [illegible]antem jam in ipſo mortis confinio *Macquirium*, laqueo ſcalis in mediis, quibus crux aſcenditur, gulæ injecto, à *Vicecomite* per ſupremum *Dei* tribunal, coram quo brevi ſiſtendus erat, per Conſcientiam, quam aliàs exonerare non potuit, adjuratum eſſe, ut ſi quos nôrit criminis ejuſdem reos aut conſcios, ingenuè fateretur. Ille *Regem Carolum* nominatim abſolvit ab omni notitia hujus; & præterea ſanctè profeſſus eſt, *Anglorum* neminem, uno *Romano-Catholicæ* Fidei excepto, participem facti. Quod idem ſcalis ille dejectus, cùm ſuſpendii pœnas deguſtâſſet, ſublevatus aliquantiſper, ſpe non obſcurâ veniæ factâ, parùm defiit proteſtari.

*Macquirius in ipſis lethi faucibus Regis innocentiæ aſſertor ſtrenuus;*

At in pulpitis, in compitis, libelliſque triobolaribus, paſſim hoc *Regi Carolo* vitio vertitur; nec erubeſcunt innocuam & Sacroſanctam *Maieſtatem* etiam hoc tam atroci facinore commaculare; ſperantes, dum adeò fortiter calumniari pergerent, ſaltem aliquid adhæſurum.

*quem tamen hoc crimine hoſtes onerant.*

Animos fecerant *Proceribus* & *Sacrificulis Hibernis* (qui primas in hac Tragœdia concitanda ſuſtinuerunt) in hoc facinus nuperi *Scotorum* ſucceſſus, qui (utor Domini *Johannis Templei* Equitis aurati verbis, qui cùm eſſet à Conſiliis ſacris ejuſdem Regni, ſcripſit hiſtoriam earundem turbarum) *Rebus ſuis bene feliciterque geſtis, immunitates à Rege inſignes per noviſſimos motus impetrârunt.* Ad hæc, turbæ domeſticæ rerum novandarum opportunitatem concedere videbantur, quibus jamjam *Anglos* implicatum iri non erat à difficilis conjecturæ, ut Oedipo eſſet opus; nec à noſtratibus metuendum foret, ad vindicias Aquilinorum in *Hiberniam* transfretaturis. Auxerat audaciam opportunitas *Interregni* ex nupera *Straf-*

*Quinam ejus Autores, & quibus opportunitatibus uſi.*

*fordii*

*fordii* cæde, & eâ occaſione innovatio *Magiſtratuum*, quorum acerrimos & *Hiberniæ* peritiſſimos ſub prætextu *Straffordianæ* Factionis exauctorandos, Perduellionis aliquos accerſendos, procuraverant *Hiberniæ Proceres*, dum in *Anglia Straffordium* perſequerentur, eorum in munia ſuffectis hominibus genii *Hibernici* inexpertis, vel in conjurationem propenſis.

Sic denique promptis, & vires attulerat exercitûs *Hibernorum* ad octo millia virorum, nuper conſcripti in *Scoticam* expeditionem, intempeſtiva miſſio: Quorum quatuor millia *Rex*, pace jam cum *Scotis* factâ (nè novis rebus in *Hiberniâ* ſtuderent) *Hiſpano* Legato tranſportandos permiſerat. Sed hoc quò minùs fieret, (commento in ſpeciem honeſto, nè *Galliarum Rex id ægrè ferret*, Proceribus *Hiberniæ* conjuratis id admolientibus) comitia obnixè rogârunt: poſteáque cùm *Rex* eundem numerum in Caſtra *Gallorum* tranſcribendum ſtatuiſſet, id etiam (nullis tamen allatis rationibus) repudiârunt. Hujus Exercitûs *Ductores* pauci admodum Rebellionis contagio ſe polluerunt: Gregarii tamen milites (quibus ſolenne eſt ferocire, & tum demum eſſe fortibus quoties à Militiæ periculis dimittendi ſunt) facilè ruunt in hoc ſcelus.

*Quibus artibus in conſortium facinoris extimulant inquilinos.*

Hiſce, inquam, tantis in turbido piſcandi opportunitatibus deliniti cum *Sacrificulis Proceres*, quò *Inquilinis noſtratibus* vires attenuarent, animóſque in diverſum diſtraherent, *Populares* verò ſuos in cædes & rapinas incenderent, modis omnibus ſatagunt. Inter noſtrates jactitant *Reginam ipſorum intereſſe Copiis, Regem ſubſidiario cum exercitu adventurum, Scotos ſecum pepigiſſe fœdus*, cui ut fidem facerent, inter ipſas *Anglorum* cædes temperant à Scotis: Se *Regio Diplomate inſtructos jactitant, & Illius munſtos. autoritate iſta commoliri*, reverâ Programma oſtentantes, ſed fictitium, cui Regium Sigillum, ab alio obſoleto Diplomate revulſum

*Farn.e*

*Farnæ* Abbatiæ, multis ſimul conſentientibus Sacerdotibus & Proceribus, à quodam *Plunketto* annectebatur, ut multorum confeſſionibus poſtea conſtitit: *Regiam Cauſam adverſus Puritanos ſe ſuſtinere.* Inter ſuos fictas promulgant literas, quibus aiunt ſe ex *Anglia* edoctos *Sanctionem nuperrimè latam, quâ Hiberni omnes Proteſtantium Sacris intereſſe cogerentur, primámque abſentiam bonorum, ſecundam hæreditatum, tertiam vitæ diſpendio luerent.* Spem præterea Libertatis faciunt, & avitarum conſuetudinum; *Anglorum jugum excutiendum, Regem è propria gente eligendum, Anglorum omnium bona & poſſeſſiones inter indigenas diſtribuenda.*

Hâc prædæ & inſtituendæ in poſterum ad lubitum vitæ ſpe ad commilitium allecti, in furias aguntur *Hiberni*, atrociáque adeò & horrenda patrant facinora, qualia vix ullum retro ſeculum vidit.

Turbinis futuri *Rex* prima præſenſit indicia dum in *Scotia* commoraretur: Cujus primordia ut anteverteret, D. *Jameſium Hamiltonium* ocyſſimè mittit ad *Proceres* qui à Sacris *Hiberniæ* conſiliis erant, cum mandatis & Pecuniis quas potuit ex ſuo penu vel à neceſſariis ſubitâ occaſione accumulare. *Parlamentum Scotiæ* obnixè rogat ut ſubveniret; *Parlamentum* etiam *Angliæ* monet: Sed *illud* (Prætextu *Hiberniam Anglorum* fuiſſe juris) detrectat operam; *hoc* parvi facit, *Factioſis* privatim ſibi gratulantibus, novas *Regi* moleſtias imminere, & pariter excuſſo *Regali dominio*, & è tribus *Regnis* totidem brevi liberas *Reſpublicas* enaſcituras.

Scintillis verò in flammas erumpentibus, & percrebeſcente *Hibernicæ* barbariei notitiâ, *Parlamentum* exæſtuat, & mirum quanta cæſos perfidè inquilinos vindicandi cupido, quantus ſuperſtites defendendi Zelus univerſos inceſſerit. Certatim brevi ſpatio in militum ſtipendia & commeatus pro-

*Anglorum zelus in vindiciasd & defenſionem ſuorum inquilinorum.*

procurandos trecenta millia librarum monetæ noſtræ (quà ſpontaneis Largitionibus, quà Pretiis Hæreditatum & fundorum Rebellium, qui publicabantur à *Parlamento* poſt victoriam diſtribuendi, quam ſibi noſtrates juſtitiâ Cauſæ freti certè pollicebantur) accumulata, multis *Anglorum* millibus ſeſe militari Sacramento alligantibus. Cæterùm Genti noſtræ tantum impendebat infortunium, ut ex hoc ipſo (quod aliis inter ſe quantumlibet inſenſiſſimis, pacem tantiſper conciliare ſolet) atrociùs propriæ gliſcerent ſimultates.

*aluntur domeſticis inter Regem & Parlamentum ſimultatibus,*

Hinc qui rebus novandis incumbebant, neſcio quibus ſcrupulis & ſuſpicionibus homines abunde per ſe pronos, & in pejora credulos, acriter pungentes, impetrant in *Comitiis* nè *Regiis* auſpiciis bellum geratur; néve quis militum *Regi* addictior, aut qui in *Scotica* Expeditione meruerat, huic ſe *Militiæ* immiſceret. Obtrudunt etiam in belli adminiſtrandi provinciam homines factioſos, & *Regi* parùm gratos.

*reciprociſque accuſationibus;*

Illinc *Rex* Exercitum contra Rebelles ducere conſtituit, útque *jure belli gerendi, per leges & Regni conſuetudines ſibi concredito, utatur,* inſtat & urget.

Tandem verò cedendi ſaltem humanitate, ſi minùs imperandi viribus, æmulos ſuperare cupiens, *Rex* annuit ut Suiipſius & *Comitiorum* ſimul Autoritate geratur bellum, & Auctoramenta nominibus *Regis* & *Parlamenti* conſignentur; attributâ exercitum conſcribendi, armandi, ducendi, Ductorúmque deligendorum *Comitiis* facultate; *Regi* nullâ pacis cum Rebellibus ineundæ, vel veniæ elargiendæ, copiâ ſine *Comitiorum* conſenſu relictâ.

*que deferveſcunt tandem Rege de jure ſuo cedente.*

Sed nec ità reſederunt *Comitiorum* Fluctus; haud diu enim pôſt, (ſcintillis belli Civilis in flammas per *Angliam* erumpentibus) *Comitia* céntum millia librarum in uſus Belli *Hibernici* erogata,

*Recrudeſcunt iterum.*

erogata, & duas tréſve Legiones ad Rebelles illic reprimendos conſcriptas, in *Regem* hic opprimendum circumagunt: quin etiam emendicatas in Evangelicorum pereuntium ſubſidia eleëmoſynas, nec non ad Templa conſtruenda collectas, in militum ſuorum ſtipendia transferre nihil morantur.

Ex adverſo *Regii* milites Commeatum diripiunt à *Comitiis* verſus *Ceſtriam* tranſmiſſum; quem ſtatim ac *Hiberniæ* deſtinatum illi clamitarent, *Rex* jubet in illius *Regni* uſus reſtituendum. *Comitia*, quò *Regis* infamiâ ſuam exiſtimationem augerent, leviculis in medium adductis ſuſpicionibus, Rebellionem *Hibernicam Regi*, ceu autori, crimini dare non erubeſcunt. Verùm, quod res erat, in Factioſos *Senatores*, majoribus rationum momentis ſuffulta, crimen & infamiam *Regia Majeſtas* retorquet.

*Noſtri terfu dant Hibernos,*

Iſta tamen non impedimento ſunt quin auxiliares noſtri *Hibernos* undique in fugam verſos funderent, incendiis, direptionibus & cædibus plura millia indigenarum delerent, & grandi internecione *Anglorum* Manibus parentarent. Sed ſolitudinem ſimul ubique faciunt, quæ non minùs ſibimetipſis quàm indigenis damnoſa tandem extitit. Incrudeſcentibus enim tandem per *Angliam* bellis, annonâ, commeatu, veſtitu, ſtipendiis, neceſſariis omnibus militi deficientibus, militéque tandem iſtis deficiente, vix verbis aſſequi fas eſt, quantum miſeriarum noſtrates in *Hiberniâ* perpeſſi ſint; quibus diu colluctati, ſæpius ad ravim uſque, ſed fruſtrà, invocatâ *Comitiorum* ope, *Regi* literas ſcribunt qui ſunt à *Sacris Regni*, *Militum Ductores*, ipſique *Milites*, quibus inſtanter miſſionem petunt, & in alia Caſtra avocari flagitant, ubi cum quolibet hoſte præterquam Fame pugnandi locus eſſet.

*tantámque Regno ſolitudinem inferunt, ut ipſi deficientibus ſupplementis multas ſ[?]a erentur miſeriis;*

*& revocari poſtulant.*

*Unde Rex inducias paciſci jubet cum* Hibernis; *&* Scotis *ducentibus in Angliam,*

*Rex* tandem, *Scotis* auxiliares copias in *Parlamenti* Caſtra ducentibus, in imparem pugnæ con-

conditionem contra Factionem redactus, hinc neceſſitate propriâ, indè importunis ſubditorum precibus coactus, jubet inducias in anni ſpatium cum *Hibernis* paciſci, ut interea temporis Pax, æquis modò conditionibus, (ſi fieri id poſſet) coaleſceret.

*Milites in ſuam deſe-ſionem accerſit.*

Pactis induciis, copiiſque quæ Præſidiis tuandis ſufficerent poſt ſe relictis, redeunt milites ex *Hibernia* in *Regis* ( cujus domi contra *Parlamentarios* fortuna manifeſto nutabat ) auxilium. *Scoti* tamen, qui maximan *ultoniæ* partem occupabant, *Parlamenti* ſtipendiis & commeatu ſuſtentati, Induciis obſtringi detrectant; ut & pauci *Angli* in *Connacia* & *ultonia*, quibus cum *Scotis* interceſſerat conſuetudo.

*Induciæ quorum operâ vitiantur.*

Paulò pòſt Baro *Inchiquinius*, qui Copiis præfuit *Momonienſibus*, perductis millibus nonnullis in *Regis* ſuppetias, cùm non ſatis pro dignitate & merito accipi videretur, clàm ſe in *Hiberniam* ſubtrahens, *Corcagiam* primò, poſtea totam *Momoniæ* Provinciam, quanta à partibus *Anglorum* ſteterat, in Clientelam *Comitiorum* trahens, renunciat induciis: cujus ſtatim & *Scotorum* in auxilium copiæ, pecuniæ, commeatus à *Parlamento* ſubmittuntur.

Liberatâ jam *Hiberniâ* militis *Anglicani* jugo, opportunitatem totius potiundi *Regni* Indigenæ arripiunt ſub *Oweni Row* Rebellium Archiſtrategi imperio, ſpretis quas ſolenniter pepigerant *Induciis*; armiſque ſubitò indutis, *Ormondii Marchionem* nil tale ferè opinantem interceperant, ni paulò antè admonitus per devia in *Dubliniam* ſe recepiſſet. Conſociatis deinde viribus, impellente *Papæ* (Bullâ prolatâ) *Nuncio* cæteros qui mallent fidem *Induciarum* obſervare, omnes *Dubliniam Hiberniæ* metropolim obſidione terreſtri cingunt, dum eâdem operâ *Parlamentariæ* naves portum occludunt.

*Bellum Regiis imminet & ab Hibernis & à Parlamentariis.*

Marchio

*Marchio* trium Gentium viribus impar, de ſtatu ſuo *Regem* admonet; Qui, ſi Civitatem defendere non poſſet, *Parlamento*, potiùs quàm in *Hibernorum* poteſtatem dilaberetur, tradi jubet. Articulis ergò pactis (quos inter, ſibi reſervata eſt *Regem* adeundi copia, quâ totius rerum *Hibernicarum* proceſſûs Ipſi rationem redderet) *Marchio* in *Angliam* reverſus, *Regem* in Baſilica *Hamptonienſi* reperit circumfuſum milite pridem *Parlamentario*, nunc autem rebelli: Ubi admonitus ipſum iri comprehenſum *Parlamentario* juſſu, clàm ſeſe in *Galliam* ab ejus inſidiis ſubtraxit.

*Cui impares in manus Parlamentariorum tradunt quicquid à Regiis partibus ſtabat in Hibernis.*

Paulò pòſt, cùm *Rex Inſulâ Vecti* Cuſtodiæ mandaretur, & ſpes omnis adipiſcendæ libertatis vel redintegrandæ Pacis Novatores, Decretis de non adeundo *Rege*, (de quibus poſtea fuſiùs) præcidiſſent, novis monitis inſtructus & *Proregis* titulo in *Hiberniam* tranſvectus, omnimodè incumbit, ut pace quàm poſſet optimâ factâ, *Anglos*, *Scotos Hibernôſque* conſociaret *Regis* in ſuppetias.

*Rege poſtea in Cuſtodiam dato, Marchio* Ormondiæ *redit novâ autoritate munitus, qua partes omnes in unum conciliat ad Regem liberandum,*

Huic Baro *Inchiquinius* ſeſe cum *Anglis* quotquot ejus parent imperio conjungit.

*Hiberni* quidam, ſub *Preſtoni Taffiique* vexillis, (qui priſtinas inducias haud prorſus adverſati) non dubitant ſocia ſigna admovere. Alii etiamnum ſuſpenſis hærent animis.

*Cui ſe conjungunt Angli quamplurimi, Hiberni quidam,*

*Scoti* ab hoſtilibus adversùs *Regios* ſe temperant, & contra *Rebelles* ducunt, tanquam communem hoſtem; ac in unum tandem cum Marchione coaleſcere poſſe ſe, ſpem faciunt.

*& Scoti.*

Nunc denuò *Dubliniæ* Præfectus *Joneſius*, copiæque ibidem *Parlamentariæ*, iidem ſcilicet illi qui Inducias & Pacem cum Pontificiis ab *Ormondio* initam vehementiſſimis conviciis diriſq; impetierant, tanquam de Religione actum foret, in eodem deprehenſi ſunt Meretricis *Babylonicæ* amplexu, quippe cum *Oweno Row* Rebellium Archiſtratego, cædibus & ſanguine *Anglorum* infami,

*Sed repugnante Præfecto Parlamentario, cum Rebellibus infenſiſſimis initis articulis aſſociato.*

fami, ſe tandem intimo fœdere aggregare,ſociáque vexilla jungere *Regios* & Proteſtantes adversùs, nihil erubeſcunt.

*Reditur ad Angliæ turbamenta.*

Ab *alienis* cladibus (nec prorſus tamen alienis, quarum contemplationem unico aſpectui ideo placuit ſubjicere, licèt temporum diſtitiſſimorum res forent, nè ſæpius excurrere neceſſe fuerit) redeamus ad *noſtras*, majòribus longè & apertioribus prœliis,minori etſi ſtrage & perfidiâ,ſævientes; parcjùs deflagrante(quod dolendum)diuturnioris mali fomite.

*Prœliatur Regem inter & Parlamentum.*

Siquidem vario diu Marte, & diverſis locis, de ſumma rei pugnatum eſt inter copias *Regias* & *Parlamentarias* (*Parlamentariorum* deinceps etiam vocabulo intelligendi ſunt, qui *Senacula* ſeu Comitiorum ſedes *Londini* occupabant, quamvis numero ſecedentibus inferiòres: quos tamen *Regii* non alio quàm *Rebellium* & *Perduellium* titulo perſtringunt.)

*Victoria ad Regem inclinante, & Parlamentariis animo deſpondentibus,*

Pugnatum eſt, inquam, diverſo eventu variis in locis; donec aſpirante *Regiis* vexillis fortunâ, animos apertè deſponderent *Parlamentarii*, indiéſque à partibus ipſorum deficerent Factionis aſſeclæ.

*Scoti in Belli ſocietatem invitantur.*

Redacti in anguſtias *Senatores*, *Scotos* in Belli ſocietatem invitant; & ut refrigentem, & tantùm non extinctam Populi (quam pridem promeruerant)opinionem, & admirationem Zeli pro bono publico & Religionis puritate reſuſcitarent, & pecunias ſimul emungerent, notas recurrunt ad Artes.

*Quibus artibus populum nutantem in ſuas partes conciliant, & Scotis lenocinantur: Commentis ſcil. adverſus Regem in vulgus ſparſis;*

In *Regem* ipſiúſque partes Commenta de novo cudunt; & paſſim ſpargunt inter populum, quaſi *Rex meram Tyrannidem meditaretur, omniúmqe qui ex adverſo ſteterant poſſeſſiones fiſco addiceret,perſonas etiam ſub jugum miſſurus, neque veniæ locum cuiquam relinqueret,ut nec minima priſtinæ Libertatis veſtigia; quin & ut Religionis Reformatæ abdicatâ profeſſione, Papiſmum eſſet introducturus, unde omnes Miſſæ ſacrificio*

*ſacrificio intereſſe cogerentur*. Aut iſtud nè ſit factum, (nè imperitis argumenta pertinaciæ deficerent) vulgo perſuadent, *Regios milites humanis carnibus aſſuetos, eoſdem inter Epulas devoraturos*; *imò canes & equos iiſdem ferculis enutritos jam ſuis inhiare cadaveribus.*

Hoſtias inſignes aliquot *Juſtitiæ* immolandos decernunt, (ſic enim ſub illa tempora apud rerum ignaros audiebat ſanguinolentis ſpectaculis Plebis captandæ ſtudium, & propriæ vindictæ cupido) *Hothamum* patrem & filium, *Caræum*; præcipuè verò, (ut arctiùs *Scotorum* animi devincirentur ſanguinis *Epiſcopalis* glutine) *Gulielmum Laud Epiſcopum Cantuarienſem*: hunc Perduellionis damnatum, partiario Procerum judicio, (quorum poteſtas omnis ſine Regio conſenſu antiquiſſimis Regni inſtitutis contrà vel viliſſima capita mortis accerſendæ nihil valet; ) illos militari concilio Proditionis damnatos. *Hoſtiis juſtitiæ immolatis*;

*Preces* publicas & *Jejunia* indicunt; leviculis etiam de Victoriis *dies Feſtos*. Tabulas ſuperſtitioſas, quibus *Chriſti*, *Deiparæ Virginis* aut *Sanctorum* imagines depictæ erant, publicè magnâque cum ſolemnitate igni & novo Martyrio devovent. Crucis Signa, & Obeliſcos quibus Sanctorum imagines inſculpebantur (quamvis in plateis *Londini* eminentioribus eſſent tum ornamento, tum uſui) non vulgari cum devotione diruunt. *Precibus, Jejuniis, diebus Feſtis indictis; Imaginibus & Picturis ſuperſtitioſis publicè combuſtis*;

*Epiſcopatum* etiam & *Liturgiam* abroganda pronunciant: horum vice novum Regimen & Cultûs Divini formam *Synodico Conſeſſui* cudendum demandant, (de quo præter inſtitutum fuſiùs diſſerenti Lector ignoſcat.) Ad hunc duo ex unoquoque *Comitatu Concionatores*, iique ferventiſſimi tam *Epiſcoporum* quàm *Liturgiæ* hoſtes, nominatim à tertii ordinis Senatoribus evocati, confluunt: *Epiſcopales* etiam aliquot invitati, (cum *Regio* juſſu non corroboraretur Conventus) intereſſe detrectant. *Epiſcopatu & Liturgiâ abrogatis; indicto Synodico Conſeſſu*;

trectant. *Scotici* etiam celebriores Miniſtri intermiſcebantur.

*qui Catechiſmum, Fidei confeſſionem,* Hi diu parturientes, tandem edunt *Fidei Confeſſionem, Catechiſmum* qui Chriſtianæ Religionis apices complectebatur, *Directorium* etiam, ſive publicam colendi Dei normam; quo non formulæ, nec exemplaria efferebantur, ſed manuductio quædam, quâ ſecundùm præſcripta ad omnes occaſiones capita, ad preces extemporaneas ſuopte ingenio effundendas novorum ſacrorum Myſtæ inſtituebantur: *Regimen* præterea *Presbyterianum,* cujus (ut & Cultûs) adminiſtratores conſtituebantur *Paſtores, Doctores, Presbyteri laici, Diaconi*; quos quatuor in Curiis, *Parochiali* ſcilicet, *Claſſicâ, Provinciali,* & *Nationali*, juriſdictione fungi oportebat.

*& Regimen Eccleſiæ novum cudunt Presbyterianum.*

*Parochialis* Curia ex *Laicis* duobus ad minimum *Presbyteris,* & *Paſtore* vel *Miniſtro* uno vel altero, pro ratione loci, conſtitit. Hiſce poteſtas in Parochianos erat, & hebdomadatim conveniendi jus; ubi penès ipſos eſſet ſiſtere *Parochianos,* de moribus & cognitione examen inſtituere, quos dignos cenſebant, in *Cœtum Eccleſiaſticum* admittere & *Cœnæ Dominicæ* privilegium; alios corripere, publicè admonere, vel ad tempus *Cœnâ Domini* prohibere, ſi quid commiſerint offenſæ quod ſcandalum Cœtui crearet. Qui ſub jugo ſe non dederunt, Ethnicorum numero & loco haberi.

*Claſſicæ* Curiæ ſemel in menſe vel ſæpius coire fas erat, quam *Delegati* ex duodecim ad minimum *Parœciis*, unus ſcilicet *Laicus*, *Eccleſiaſticus* alter, vel plures de ſingulis electi complebant. Hiſce de prædictis (præſertim ſi *difficultas* interveniret, vel *Appellatio*) cognoſcere licebat, in ipſos etiam animadvertere Paſtores, in Miniſterii Candidatos *Ordines conferre*, *Anathematis* vibrare fulmen, præterea de ſcrupulis Conſcientiæ & Doctrinæ controverſiis determinare.

*Provinciali* Curiæ (quam Delegati ex omni Claſſe toto in diſtrictu vel Provincia, cùm *Laici* tum *Clerici*, conſtituebant) ſuperior in prædictis conceſſa autoritas. *Nationali* ſuprema, ut & Leges in *Eccleſiaſticis* figendi & refigendi, pœnas irrogandi graviores, & de rebus quibuſcunque ſpectantibus ad Mores vel Religionem ſtatuendi poteſtas. Ab ima harum ad ſummam licuit appellare.

Cæterarum nulli *Sectæ* ſui Cultûs libertatem indulgendam hi Delegati Synodici adnitebantur, ſed Gangrænæ inſtar reſcindendas omnes. Quod cùm à *Parlamento* (cui *Independentes*, *Eraſtiani*, *Catabapiſtæ* & *Athei* intermiſcebantur) extorquere non poſſent, Plebs interturbat Sectarios Sacra peragentes, & ſaxis (dum rerum habenas *Presbyteriani* teneant) ſæpenumero penè obruit. In multis præter expectatiouem circumſcripta poteſtas; nec Regimen Presbyterianum *Parlamento* ratum eſſe jubetur niſi ad triennium, quo caperent experimentum *Comitia* quàm bene faceret ad ſalivam.

Immane fuit quotos hæc novitia irritaverint crabrones. *Politici* & *Juriſ-periti* ſuccenſebant tot de novo ſtatui *Tribunalia* quot eſſent *Parœciæ* in *Anglia*, eáque ferè arbitraria, viriſque maximam partem dominii impotentibus, rerum uſu minus edoctis, delegatum eſſe moderandi jus; ſuſpectantes è longinquo neſcio quæ monſtra malorum in *Familiis*, in *Parœciis*, in *Comitatibus*, & toto *Regno* exinde naſcitura. Fremit maxima pars *Populi*, ſubmittendum examini in Rudimentis *Religionis*, quâ veteranos ſe profitebantur. Fræna mordent *Epiſcopali* Regimini & *Liturgiæ* devoti. Maximè verò *Independentes*, *Catabaptiſtas* cæteráſque *Sectas* urebat periclitata *Conſcientiæ libertas*, quam unicè anhelabant; cujus gratiâ primi contra Regem ſigna ſuſtulerant, toties armati ſteterant adversùs hoſtes;

*Indignantibus quamplurimis Politicis & Juriſperitis, aliiſque.*

ſtes; quam tot laboribus, expenſis, vigiliis, periculis expetierant.

Nihilominus bellè Regimen *Londini* proceſſit, mediocriter Civitates inter & Municipia populoſa, Ruri verò frigidè; & triennio tentamenti elapſo, nullo de novò ſancitum decreto, vix palpitat ducítve ſpiritum. Et hæc de *Eccleſiaſticis*, quæ etſi non unâ vice geſta, ſemel commemorare placuit.

*Venduntur vili Epiſcoporum Fundi & Reditus.* Ad Artes redeo cæteras quibus *Scotus* lenocinabatur. Inter quas hoc maximi momenti fuit, non minùs ad *Scotorum* animos ſibi conciliandos, quàm clientelam inter *indigenas* augendam, quòd *Epiſcoporum* latifundia, idque vili pretio, ſub haſta poſuerint; unde ſectores innumeri confluxerunt, qui materiâ ruderibúſque Palatiorum, & ſylvis exciſis, pretium emptionis ſolventes, prædia ampla & integra Maneria gratis fere indiſpicuntur. Et (nè repetere cogamur) *Exciſam*, *Vectigalia*, prægrandes adeò & continuas imponunt populo Taxationes, quantas nè *Reges* quidem quotquot Solio inſederunt retrò omnes extra ordinem irrogare auſi fuerint; quantæ non ſolùm expenſas publicas diſpungerent univerſas, ſed & inexplebilem inſtitorum ſuorum & proxenetarum voracitatem ferè ſatiarent; præter iſta quæ ex raptu, compilatione, liberóque commeatu corradebant. Hiſce offis deliniti *Scoti*, manibus pedibúſque quantam poſſunt operam *Parlamenti* rebus promovendis impendunt.

*Scoti conſentiunt.* *Scoti*, hoſtes *Epiſcoporum* infenſiſſimi, ſibique metuentes, ſi *Rex* à *Parlamento* victoriam reportaret, & prædictis ineſcati naſſis, in pactos Articulos conſentiunt (quos inter primarius erat, qui Honeſtatis ſpecie reliquis fucum & gratiam conciliabat *nè quid noxæ Regiæ Perſonæ intentetur, nè quid fraudis Coronæ Juribus vel Hæredibus fieret*; ) Sacramento

*inito Fœdere.* etiam invicem à Senatoribus utriuſque Conſeſſûs inito, omnibúſque aliis incolis utriuſque Regni in eadem

eadem verba adactis. Hoc *Nationale Fœdus* & *Ligam* vocant. In eo promittunt, *pro muneris & loci ratione, ſeſe Reformatam in Eccleſia Scotica Religionem, quoad Doctrinam, Cultum, Diſciplinam, Regimen defenſuros; Religionem in Angliæ & Hiberniæ Regnis, quoad Doctrinam, Cultum, Diſciplinam Regiménque, juxta Dei Verbum & Eccleſiarum optimè Reformatarum Exemplar reformaturos; Eccleſiáſque in tribus hiſce Regnis ad arctiſſimam conſenſionem & uniformitatem in prædictis pro viribus adducturos; Papiſmum, Regimen Epiſcopale, Superſtitionem, Schiſma & Impietatem exſtirpaturos; Parlamenti in utroque Regno Jura & Privilegia, Regnorúmque Libertates conſervaturos; & Regiæ Majeſtatis Perſonam atque Autoritatem (in veræ Religionis Libertatúmque Regnorum conſervatione & defenſione) protecturos: ut atteſtetur univerſus Orbis Conſcientiis ſuis de ſua in Regem Fidelitate, perſpectúmque habeat, debitam Regiæ Majeſtati poteſtatem & amplitudinem imminuendi nullum ſibi animum aut intentionem ſubeſſe: omnes Incendiarios & Malignantes* (hiſce perſtringunt titulis omnes quicunque *Regiis* favebant partibus) *detecturos, ut publicas pœnas luant; firmam æternámque pacem inter duo Regna molituros; invicem quoque ſe defenſuros omnes qui Fœdere hoc ſeſe obſtrinxerunt, & in iſto conſtanter permanſuros.*

Hujus *Fœderis* paciſcendi non poſtremi Autores *Independentes* & *Catabaptiſtæ*, *Oligarchici* & *Democratici*, ut & invitis & reluctantibus quibuſcunque in hoc *Sacramentum* adigendis, præcipui & acerrimi: quanquam ex ipſis complures ab eodem conſulto abſtinuerint; nè ſcilicet hoc nomine ad *Regiæ Perſonæ* defenſionem aſtringerentur. Notandū etiam, Conditionem *defendendæ Regiæ Perſonæ & Autoritatis in veræ Religionis Libertatúmque per utrumque Regnum conſervatione*, propriis ipſorum Artibus, contra ſenſum & tenorem Fœderis ingeſtam, obtentu ſcilicet, *Regiæ tutelæ ſatis proſpectum eſſe aliis juramentis; repetitam*

*In quibus Independentes aut ſignani.*

 *ejuſdem*

*ejuſdem in iſto promiſſionem Regis animum adverſus Parlamentum obfirmaturam, animóſque Plebis contra Parlamenti obſequia ſcrupulis oneraturam:* reverâ tamen (quod poſtea conſtitit) ut *Regicidio* viam præſtruerent, remotis quantum fieri potuit obſtaculis. Iſtis inter *Scotos* & *Anglos* novandi ſtudioſos peractis, hoc *Sacramento* qui bonâ fide ſeſe obſtrinxerant, (quod viris optimis non paucis, quà metu perterritis, quà præſtigiis & ſpe vanâ deceptis, contigit) *Presbyteriani* audire geſtiunt. Aliis minoris notæ Factionibus, *Independentibus*, *Catabaptiſtis*, *Fanaticis*, ſub eorum ſignis mereri non dedignantibus.

*Qui bonâ fide hoc Fœdere aſtringi ſe patiuntur,* Presbyteriani *audiunt.*

*Immaniter ſæviunt in diſſentientes.*

Hi ſæviunt immaniter in diſſentientes qui Fœdere hoc ſacroſancto teneri renuunt, quamvis contra Factionem *Parlamentariam* nihil antè admiſſſient, quamvis nullas impoſitiones & tributa detrectâſſent, imo ſponte in militis *Parlamentarii* ſtipendia pecunias erogâſſent. *Curiones* præſertim *Eccleſiarum*, qui opimis fruebantur Beneficiis, ædibus, bonis & reditibus, ſequeſtri nomine, ſpoliantur; ergaſtulis, ſubterraneis carceribus incluſi per annos plures, imo & navibus in fluvio *Thameſi*, idque effervescente jam æſtate, (deportatione intentatâ) nec auditâ cauſâ, neque accuſatione allatâ, ſqualore, jejuniis & vigiliis macerantur.

*Fructus Fœderis.*

Ex hujus *Fœderis Religione* (ut illuc unde digreſſus ſum revertar) *Filii Patres, Patres Filios, Servi Dominos, Uxores Maritos*, inſectari, deferre, & ſpoliare, ad mininum, contrà ſentientibus debita denegare officia docebantur.

Hiſce de cauſis, multi contra Conſcientiæ dictamina porrigunt ora *Sacramenti* capiſtro, & tandem (ſive quòd *Regi* ſe crederent obnoxios, vel conſcientiâ Sacramenti reverâ laborarent) ſe *Parlamenti* partibus ſeriò addixerunt.

*Contrà diſputatur.*

Adverſus hoc multi paſſim Docti juxtà & Religioſi inſurgebant, editíſque Tractatibus ad volumina

lumina juſta excreſcentibus (inter quos *Judicium Oxonienſe*, Opus irrefragabile, Latinè prodiit) convellebant, utpote Divinis Humaniſque Legibus contrarium; nil opponentibus præter vim & argumenta bacillina Confœderatis.

Hiſce prodromis artificiis præmunientes aditum in *Angliam*, viginti millibus armatorum in Boreales tractus infuſis, bellum *Parlamenti* cauſâ *Scoti* capeſſunt, qui *Regi* ſe in *Anglicis* negotiis nihil moleſtiæ faceſſuros ſanctè promiſerant. Sed priùs mittunt ad *Regem* pro forma *Delegatos*, qui ſuaderent, ſuâ ſponte pronum ſatis, ut in gratiam cum *Parlamento* rediret, & ſeſe arbitros controverſiæ obtruderent. Sed cùm eos *Rex* ceu iniquos *Judices* repudiaret, juberétque ut res ſuas domi curarent; indicto contra Leges *Regio* nomine, ſed ſuâ autoritate, *Parlamento*, Bellum ſociale denunciant. *Scoti in Angliam denuo irrumpunt.*

*Rex* præſcius tempeſtatem in Se ſuóſque ruituram, ſibi quantum potuit ex adverſo proſpexerat. *Proceres* & minorum gentium *Senatores*, qui de *Senatu* pulſi, nec dum *Rempublicam* deſerere officii ſui ducentes, ad *Regias* partes ſe contulerant, (quorum *illi* numerum quadrageſimum, unà cum *magni Sigilli Cuſtode*, *hi* ducenteſimum excedebant) *Oxonium* transferunt *Comitia*; ubi non priùs ad *Arma* quàm ad *Concilia* apud *Regem* admiſſi *Conſeſſum* pro *Comitiorum* more *Autoritate Regiâ* peragebant, de *Regni* negotiis pacatiùs illic deliberaturi; ubi nihil ad *Parlamenti* poteſtatem dignitatemque deerat præter parietes, & conſtitutum *Regio* Edicto *Senatûs* habendi locum. *Rex ſibi proſpicit.* *Parlamentum Oxonii.*

His id unicè à *Rege* propoſitum erat, ut, quantum in iis eſſet, procellam averterent, vel ut ſuſtineri commodius poſſet proſpicerent. Scriptis itaque monent hi *Senatores* Nationem *Scoticam*, nè hoſtiliter *Angliæ* Regnum & *Regem* invaderent, nec legem Pacificatoriam pridem ratam violarent; *Perduellionis* eſſe crimen pronunciant, armis *Regem*

 invadere;

invadere; nec minùs Gentem exteram, eo inconſulto, in *Regnum* accerſere: *Senatores* apud *Weſtmonaſterium* etiamnùm ſedentes, *utroque nomine læſæ Majeſtatis reos*. Pecunias etiam quas poſſent exhauſtæ Provinciæ & Civitates quæ *Regi* adhuc parebant ſuppeditare, ad duplicis futuri Belli ſumptus ferendos, erogandas decernunt.

*Rex ſcribit ad Scotos.* *Rex* etiam literis obnixè deprecatus eſt hanc prævaricationem, & programmate prohibet, *nè ſubditi tot nexubus obſtricti Rebellibus ſubvenirent*; quibus novemdecim *Proceres* nomina ſubſcribunt: quod, inaudito Subditorum exemplo, qui *Scotiâ* potiti ſunt carnificis manu publicè cremari jubent.

*Marchionem* Hamiltonium *mittit in Scotiam, ut retraheret.* *Marchioni Hamiltonio* imperatur ut domi ſuæ *Scotos* contineat, nè ſe alterius *Regni* negotiis immiſceant. Qui poſtea (cùm malâ illum fide munus præſtitiſſe innoteſceret) ad *Regem* à *Scotia* periculi prætextu transfugiens Cuſtodiæ mandatur. *Ab eo delusus, Comitem* Montisroſanum *mittit.* *Comes Montisroſanus*, Archiſtrategi & *Pro-Regis* titulo auctus, in *Scotiam* tranſire jubetur, ut à fovendis in *Anglia* turbamentis revellerentur, domi ſuæ reciprocè perturbati: quo munere *Comes* ſtrenuè functus, exiguâ manu militum, eâque tumultuariâ, plenos exercitus in fugam vertit, depopulatâ paſſim Regione.

*Scoti tamen perſequuntur bellum adverſus Regios; diſtinent, fundunt.* Cæterùm haud minùs incepta *Scoti* perſequentes, ab *Anglia* revelli ſe non patiuntur; donec ope *Fairfaxiani* militis *Regii* exercitûs non exiguam partem (quamdiu diſtinuerant à debellandis alibi *Parlamentariis*) funderent, *Novum-caſtrum* expugnarent aliáque Munimenta, nec non victoriam in Auſtralem plagam promoverent. Unde indies inclinat res *Regia*, ac labitur tandem, cedente *Parlamentariis* undiquaque Victoriâ.

Victorias plures adepti, adverſus Proceres odium proferre *Democratici*, præcipuè à *Newburiæ* & *Spinarum* prælio noviſſimo, *Com. M.* eos

tædere

tædere cœpit. Ille ſiquidem ſententiam ſuam in Concilio Bellico propalare, atque ad Pacem hortari, quam animo ſentiret *Reipublicæ* magis opportunam, nec adeo ad bellum ferox & præceps videbatur: Et eo nomine à *Cromwellio* in *Domo inferiore* productiſſimâ Oratione poſtulatus, in *Superiore* ſe defendit, retrò converſis argumentis: adeò ut utrique *Domui* componere inter eoſdem fluctus, quàm ultro citróque diſcutere, conſultius videretur.

*Regiæ partes inclinant.* *Rex* tandem, diſſipatis pleriſque Copiis, attritíſque viribus, hinc *Scotorum*, indè *Parlamentariorum* impetu, deficientibus ſtipendiis, gliſcentibus inter *Præfectos copiarum* & *Proceres* Factionibus, (nè minimè lateat Divinæ vindictæ vis, cui fruſtrà humanis quibuſcunque viribus obſiſtitur) primò *Londinum* venire fideíque *Parlamentariæ* ſe committere animo verſabat; deinde *Exercitûs Anglicani* in amplexus ſe conjicere: ſed ab utriſque rejectus, rebus in creperis audaci conſilio uſus, in *Scotorum* ſe manus tradit, ſtipulante ſalutem & æquas conditiones *Legato Gallico*, (qui tunc temporis in *Scotorum* caſtris commorabatur) ut & *Ducibus* quibuſdam *Scoticis*. *Rex cùm fruſtrà tentârat Anglos, in Scotorum manus concedit.*

*Simultas inter Oligarchicos & Democraticos Anglos & Scotos priùs nata latiùs diſſeminatur.* Hinc ſimultates inter *Scotos* & *Anglicanos Oligarchicos* & *Democraticos* priùs natæ, latiùs diſſeminantur, & penè in bellum erumpunt.

Ferunt etiam *Eſſexiæ Com.* (qui jam è faſtigio dejectus privatim agebat) conſpirantibus tum *Proceribus* tum *popularibus*, in excidium eorum nova cum *Scotis* pacta & molimina inituram; ſed quæ ob mortem ejus repentinam (quam præpinguis, cùm à Venatione ſudore difflueret, humíque decubaret, facilè contraxit) in auras evanuére. Nihilo minùs *Oligarchicis*, cum cæteris diverſæ Factionis, magnificis exequiis publicíſque ſumptibus ei parentare viſum eſt; quippe qui honore proſequi defunctum malebant, quàm viventem experiri. Jam

*Irritamenta quibus laceſſunt Scotos.*

Jam tum mox ſtipendiis fraudare *Scotos*, neceſſitatem ipſis imponere, victum & pecunias à *Provinciis* in quas Caſtra moverant extorquendi, indè odio exponere, extenuare merita, derogare fortitudini gentis, *Mercenarios* & *Conductitios* appellare, (dum ipſi interim non aliam iis reponunt præter opprobria mercedem;) minari inſuper aperto *Marte* exturbaturos *Regno*, irritare palàm, & adversùs ſigna movere. Nec multùm auſi contrà hiſcere *Presbyteriani Angli*, (qui *Scotis* bene volebant) nè viderentur alienæ Gentis inſolentiæ potiùs conſulere, quàm ſuorum popularium dignitati.

*continentibus ſe Presbyterianis.*

*Altercationes inter Scotos & Parlamentum Anglicanum.*

Tandem poſt longas altercationes, *Scotis* præ ſe ferentibus *per Leges Naturæ, Nationum, Hoſpitii, non licere ſibi Regem, qui ultro ceſſerat in eorum poteſtatem, Parlamentariis tradere*; *Oligarchicis* & *Democraticis* noſtris *Comitiorum* nomine contrà urgentibus, *non licuiſſe Scotis Regem in ſuum exercitum admittere intra Angliam & ſtipendiis Anglorum militantibus, multò minùs penès ſe invito Parlamento retinere*; præmiſſis pro forma diſceptationibus quibus pretium augerent, *Regem* in *Parlamenti* manus tradere ſtatutum. Quam Prævaricationem ut ſtolâ ſpecioſâ amicirent, *Regem* ad *Fœdus nationale* provocant; *ſine hoc vinculo non ipſis licere in Scotiam ducere* prætexentes. Hoc pollicetur *Regia* Majeſtas ſeſe aſtrictum iri, modò ſcrupulis Conſcientiæ de Politia *Eccleſiaſtica* ſatiſfiat: quod munus demandatur *Scotorum* tum temporis Oraculo *Hinderſono* Concionatori, infauſto non minùs quàm irrito ſucceſſu. Vulgatis enim verbatim diſceptationibus, *Regi* Palma ferè omnium ſuffragiis adjudicatur. Sed Pecunia vincit. *Scoti* Centum librarum millibus monetæ *Anglicanæ* receptis, centum aliis intra annum promiſſis, Angliâ cedunt, relicto *Rege Parlamenti* ad arbitrium; eâ tamen interpoſitâ Cautione, *nè quid noxæ Regiæ* (quod abſit) *Perſonæ intentaretur, atque*

*Scoti pecuniis acceptis tradunt Regem in Parlamenti manus, prætexentes quòd Fœdere ſe noluerit aſtringi.*

*Ipſe*

*Ipſe intra aliquam Baſilicam reciperetur, ità ut Majeſtati non minùs quàm tutelæ proſpiceretur, unde tentari poſſet Argumentis ab utraque Natione ad Propoſitiones utriuſque ratihabendas.*

*Rex à Delegatis Parlamentariis exceptus deducitur in Angliæ mediterraneum.*

*Rex Novo-caſtro* exceptus à Delegatis *Parlamenti*, quatuor ſcilicet *Proceribus* & octo Conſeſſûs Inferioris *Senatoribus*, cum Militum ſatellitio deducitur ad *Holdenbii* palatium inter *Coritanos* agro *Northamptonienſi.* ſitum, ubi ſplendidam quidem, ſed arctam, paſſus eſt cuſtodiam; omnibus ſcilicet longè amolitis qui *Regis* unquam partibus ſtuduiſſe vel ſuſpecti eſſent, imò & *Sacellanis*, quos ardenter non unis ad Comitia ſcriptis expetebat.

*Novatores inter ſe diſſentiunt.*

Non ampliùs diſſimulata *Victorum* ſtudia, de præda & imperio concertantium, in diverſa *Nomina* & *Sectas* abierunt; quas omnes unico *Novatorum* & *Factioſorum* nomine priùs perſtrinximus, nunc in ſuas Claſſes dirimemus, atque etiam quo aſtu quibûſque gradibus ad principatum contenderint qui jam rerum potiti ſunt, enarrabimus. Quod ut clariùs innoteſcat, ad aliquot ſecula retroſpicere non pigebit.

*Digreſſio ad enarranda Novatorum exordia, progreſſû, ſectas, & ſtudia.*

*Semina inter reformandam religionem jacta;*

*Factionis* ſemina non diffiteri licet ab ipſa Reformata Religione introducta in *Angliam* jacta fuiſſe. Nec eſt quòd hinc *Pontificii* glorientur, qui cæteris præmonſtrârunt exempla, *Regum* Coronas & Sceptra mitræ *Papali* & *Petri* Clavibus ſubjiciendi; nec minùs *Regibus* infeſti adverſantur, quos deturbatos è faſtigio, pugionibus Sicariorum confodiendos expoſuerunt.

*de Regimine eccleſiaſtico, Liturgia, Ceremoniis,*

Ab eo tempore *quidam*, nec multi ii, *Romæ* valedicendum in omnibus contendunt; nec *Regiminis* vel *Politiæ Eccleſiaſticæ*, nec *Liturgiæ*, aut *Ceremoniarum* volam vel veſtigium relinquendum eſſe.

Plures verò & prudentiores (ſaltem ſuo ſenſu) ſuperflua & ſuperſtitioſa abdicare ſatis eſſe rati, *Regimen Epiſcopale*, nec non *Liturgiam* reformatam,

formatam, retinenda ſtatuunt: *illud*, quod *Civili* & *Monarchico* Statui congrueret; *hæc*, quòd pia colendi Dei forma, & publicis uſibus accommodata videretur.

*quas placuit Regibus & Parlamentis ſancire. Unde Diſputationes & controverſiæ: Famoſi libelli ab anti-hierarchicis; Suſpenſiones, Privationes, &c. ab Epiſcopis. Inde Odium in Epiſcopos, miſericordia pro Anti-hierarchicis, & conſpiratio adverſus Hierarchiam; quâ Sectæ omnes & ſeditioſi conveniunt, injectis Regem inter & Parlamentum Scrupulis, ut patrocinio Parlamentariæ cauſæ ſuſcepto populares audiant & in ordinem Senatorium quando data opportunitas exoptarentur.*

*Ambo* iſta, quòd ab uſque avitis temporibus deducerentur, hoc inſuper conſilio, nè ſubitæ mutationis ab Extremo ad Extremum periculum faceſſerent, placuit *Regibus* cum *Parlamentis* Legibus ſancire, pœnis haud levibus irrogatis ſiqui adverſùm ſentirent.

Hinc primò Simultates, Velitationes poſtea, &, graſſante diſputandi licentiâ, Controverſiæ acriores; & (ut ſunt inter fratres de rebus ad *Religionem* ſpectantibus) tandem acerrimæ digladiationes, (inſufflantibus utramque partem *Pontificiis* & malè feriatis.) Odio & irâ internecinis mutuò accenſis, Opprobria & famoſi Libelli jactantur ab *Anti-hierarchicis*, vel, horum nomine, *Jeſuitis*. Suſpenſiones, Privationes, Vincula, Exilium regeruntur ab *Epiſcopis* & *Curiis Eccleſiaſticis*.

Sed Odium in *Præſules* conflavit iſta ſeveritas, etſi Legum ad præſcripta ferè exerceretur; & *Anti-hierarchicis* Miſericordiam peperit, eóque majorem, quòd Conſcientiæ gratiâ & purioris Cultûs deſiderio luere viderentur, moribus ſeveris eſſent, in Concionibus vehementes, Precibus & piis officiis prompti, uno verbo, ad cætera boni. Hinc multi *Municipes*; *Generoſi* etiam & *Nobiles* ipſis patrocinari, eóſque in ſinu fovere, tandem unà ſentire, & in *Hierarchiam* ſimul conſpirare.

Cujus cùm excidium deſperarent à *Regibus* impetrandum, à *Parlamento* conſequi ſperant, eóque conſilio *Regiam* poteſtatem imminutum eunt, evectâ *Parlamentariâ*; & *Sectarum* omnium, *Fanaticorum*, Turbonum & Seditioſorum colluvie adjunctâ auctiores viribus facti, *Regiam* inter *Prærogativam* & *Populi Libertatem* (quæ ſuis terminis

terminis bene cohærebant) malè dividunt, eáſque inter ſe diſterminant, ut eâ captatâ occaſione, amoris publici ſpeciem induerent, & bono populi velificare crederentur.

Tandem inter Vulgus nacti autoritatem, in *Senatorium* munus ſuffragiis cooptati, inſtitutæ telæ nervis omnibus incumbunt, nil præter *Populi Jura*, *Parlamentaria Privilegia*, *publicam Libertatem* crepant; *Magiſtratûs* & *Aulicorum* delicta reſecant ad vivum & inſectantur; Libellis famoſis & triobolaribus proſcindunt *Epiſcopatum*, & *Eccleſiæ Gubernium* ſtabilitum, nec non *Eccleſiaſticorum* Mores & Promotiones multiplices; *Reipublicæ* carpunt *Adminiſtrationem*; in omnibus *Regiæ* Poteſtati labefactandæ & famæ minuendæ ſatagunt. *Ubi carpunt adminiſtrationem Regni.*

Commoda occaſio ſuis machinationibus accidit. Dum imperante *Jacobo Fredericus* Comes *Palatinus Rheni*, Gener regius, bello *Germanico* proſcriptus, cum omni familia à *Cæſareano* milite patriâ pelleretur, *Reformatæ* Religionis Cauſa toto orbe periclitatur, *Regia* proles patrimonio ſpoliatur. Illa aſſerenda, hæc in integrum reſtituenda ſpecioſè obtenduntur futuris Machinationibus. *Ex bello captant occaſionem Regem & Senatum committend.*

Hiſce prætextibus *Regem* implicare bello, ſed fruſtrà, futuri ſagacem, adnituntur; donec eorum impulſu, mediante *Principe* CAROLO, & æquas pacis conditiones reſpuente *Cæſare*, extimulatus ad arma conſurgeret. *Rex bello implicatus,*

Indicto Bello, fervente apparatu, & totâ *Europâ* quid *Anglia* parturiret expectante, *Regem* deſtituit *Parlamentum*, neſcio quibus querelis leviculis de cauſis excitatis, & ſuſpicionibus interjectis Autores extant; unde ni ludibrio eſſe maluerit, moriente *Jacobo*, Regi CAROLO incumbit propriâ autoritate cogendi pecunias, impoſitiones inuſitatas & Tributa irrogandi Neceſſitas, non ſolùm obſoletis Legibus in uſum revocatis, ſed & novis interpretamentis abhibitis; intermiſſâ *& Parlamenti ope deſtitutus, neceſſitatem habet extra ordinem pecunias erogandi ſine Parlamentis.*

*Par-*

*Parlamenti* in difficilioribus rebus indicendi conſuetudine.

*Hinc ira & metus, & adverſus Regem combinatio.*

Hinc Indignatio populi, hinc querimoniarum ſeges; hinc ſubditi *probi*, *honeſti*, & procul à novandi ſtudio, quos metus inceſſerat *publicæ Libertatis* imminuendæ, machinari, miſcere conſilia, jungere vires cum *Turbonibus*, quibus exæſtuanti *Regis* potentiæ, & in Deſpoticam (ut videbatur) creſcenti, remoram injicerent.

Hi omnes primo *Cathari* vel *Puritani* per ludibrium appellabantur, communi nomine *Sectarum* & partium, quæ ſpes diſpares & invicem contrarias animis agitarent.

Presbyteriani *quando primò nomen publicè venditârunt.*

Inteſtino ſæviente bello, poſtquam *Scoti* adventârant in *Parlamenti* ſuppetias, & *Fœderis Nationalis* plurimi capiſtrum admiſerant, caput ſupra cæteros attollunt *Presbyteriani*, opibus & numero potentiores: nec Novatorum crimine vacant, qui *Regimine Eccleſiæ* & *Liturgiâ* abolitis, *Directorium* & *Presbyterium* introduxere, nec non Statum Civilem à *Monarchico* in *Ariſtocraticum* immutatum ibant, ſervato Nomine & Perſonâ *Regis*;

*Ariſtocratici;*

ſuis adhuc ſub ſignis militantibus Factionibus cæteris, nec quid animis agitarent adhuc ſatis prodentibus.

*Democratici qui.*

Deinde *Independentes* pauci melioris luti, & de grege *Anabaptiſtarum* aliqui, qui *Regimen Eccleſiaſticum* nullum Nationale ſtabilitum optabant, & quibus magis arridebat *Democratia*, ſervato tamen *Regis nomine* & *perſonâ*. Præcipuè tamen iſta Factio, cui quidem hæc appellatio pro merito

*Oligarchici.*

inuri debet, è pauculis *Presbyterianis* rigidiſſimis, maximam partem *Acephalis*, *Catabaptiſtis* & *Fanaticis* conſtabat, qui penitus evulſis *Monarchiæ* radicibus, & deletâ *Perſonâ*, *Familiâ*, & *Nomine Regio Oligarchiam* nonnulli, *Anarchiam* alii, *Democratiam* plurimi exſtruere conabantur; addo

*Chriſtocratici*

etiam *Chriſtocratiam*, quam non pauci anhelabant, quâ dejectis è faſtigio & conculcatis mundanis

Magi-

Magiſtratibus & Autoritate profanâ, *Chriſtus* cum *Sanctis* ſupra improbos imperium in terris exerceret.

Hiſce præſertim *Novatorum* & *Factioſorum* ſtigma urendum; qui etſi in contraria collimarent omnes, & aliquandiu *Presbyterianis* ſub ſignis mereri non dedignarentur, eos tamen furiarum inſtar facibus exagitabant civiles in diſcordias, donec poteſtatem nacti, (cui paulatim ſeſe inſinuaverant) auſi ſunt divortium facere, & tandem propria venditare nomina, & quæ agitarent publicitus attollere. *Quibus Novatorum titulus maximè congruit.*

Hi Factioſi à teneris turbarum incrementis vix ullo diſtinguebantur titulo; ſed *Patriotarum* & *Religioſiſſimorum* hominum larvâ tegebantur. At rerum miſcendarum & Civilis belli inflammandi occaſionibus invigilabant, ſedulò inſufflabant; & mox flagrante bello, turbatóque *Reipublicæ* ſtatu, nè diſſidia componerentur, nervis omnibus adnitebantur *Regem* irritare adverſus *Senatum*, *Senatum* viciſſim in *Regem* exulcerare, Poma contentionis undique ſpargere, *Plebem* verò quâvis aurâ leviorem huc illuc agitare in fluctus atque miſcere, ut *Demagogi* aſſolent. *Horum Origo & artes, quibus omnia miſcent,*

Cum ità bene feliciterque verteret *Regem* calumniandi, & per omnia odium in *Principem* congerendi ſolertia, à *Rege* primùm, deinde etiam à *Pace* animos populi circumagunt. *Comitia*, ſi quando vel ab iis Poſtulata ad *Regem* mittenda, vel ipſis à *Rege* tranſmiſſa obſervarent, quibus obductis contentionis & Belli cicatricibus, Pacem reſtitutum iri probabile erat, injectâ fuſcinâ perturbant: in ſecundis prætumida poſtulant, *Nè quod jam ferè adepti ſunt vi & Armis, precariò & pactis conditionibus acquirerent*; reflante verò fortunâ, ſtatim deſpondentes animos obteſtantur, *Nè iſto in ſtatu de pace redintegranda cogitarent, cùm, afflictâ fortunâ, durioribus conditionibus inire neceſſum foret; nec tantum excideret honoris Parlamentarii* *bella ſuſcitant. Pacem coaliturum impugnant, quibus artibus.*

*tarii curâ, ut quicquam facere metu & vi coacti videantur.*

Etiam rumoribus ſparſis, fictis literis, teſtibúſque ſubornatis, neſcio quas Machinationes, dolos, & monſtra periculorum ſpecioſis amicitiæ larvis ſubeſſe clamitant. Per omnia amóris publici viſcera, per fidem quâ tenebantur, per *Reipublicæ* & *Chriſti* Eccleſiæ charitatem obteſtantur; longis orationibus & argumentis contendunt, ut *incertam potiùs Belli aleam ſubeuntes, indè Dei* (ſic placuit appellare) *ſuffragium de re tanta expectarent, quàm pactis cum Rege conditionibus infidis & Reipublicæ damnoſis Fœdus ægrum ferirent.*

Iſtis Artibus creduli & in ſuſpicionem proni, adde etiam & meritorum conſcii, facilè irretiti, conditiones adeò duras *Regi* obtrudunt, ut illis ſalvâ Conſcientiâ, cum Honore & amicorum incolumitate, conſentire non licuerit; Literæque & Propoſita *Regiæ Majeſtatis*, licèt æquiſſima, & ſæpius (vicies penè) tranſmiſſa, fuſque deque habita rejicerentur.

*Interim bellum ad ſua commoda trahunt.* Interim opportunitatem Belli ad ſua commoda trahentes hi boni viri, dum ipſi *publicæ Libertatis Propugnatores* ſeſe venditant, *Zelum*que *Religionis* aſſerendæ planè Divinum præ ſe ferunt, ingerunt *Eorum incrementa;* ſe maximis & quæſtuoſiſſimis Reipublicæ muneribus. Deinde, radicibus latiùs actis, in *Conſpirationem* alios poſt alios pertrahunt, & tum in *Comitiis* tum in *Provinciis* uberes progreſſus faciunt; *hìc* levem *Plebeculam* ad *Petitiones* exhibendas commovendo, vel potiùs *Populi* nomen *Petitionibus* à duobus tribúſve ſuæ Factionis concinnatis affigendo; *illic* verò Autoritatem *Senatorum* per fraudes & aſtutias technis propriis accommodando.

*indefeſſa ſedulitas in Comitiis.* Hoc factu non adeò difficile erat, dum vel primo manè vel concubiâ nocte, aut non comparentibus qui diverſa cenſebant *Senatoribus*, aut ad privatas commoditates procurandas dilapſis,

captarent

captarent omnes Suffragiorum ferendorum opportunitates, & per ſinciput prehenderent ſecuturam Occaſionem; ità ut minor pars, ſed vigilantior, majorem, ſed minùs ſedulam, paulatim circumveniret.

Siquid inter *Comitia* diſceptandum in medium proferretur quod minimè concluſum vellent, aut molitionibus ſuis adverſaturum è longinquo proſpicerent, manibus pedibúſque contrà eundo, vel quæſitis diverticulis, aut injectis inter æſtus diſputandi ſcrupulis, ut rei determinatio in aliud tempus diſtineretur procurabant. Si major Suffragiorum numerus horum viciſſet ſententiam, captabant aliunde occaſionem alicujus Sciti ſanciendi quod infringeret prioris nervos, & ſcopum eluderet. Si quid animis volutâſſent quod ſuſpicionem crearet adverſariis, aut quod plenis & frequentibus Comitiis obtineri poſſe deſperarent, fictis Neceſſitatibus, aut negotiis reverâ urgentibus, ablegandos rus *Presbyterianos* curabant: quibus peregrè agentibus, & *Rempublicàm* causâ nihili deſtituentibus, miro Suffragiorum conſenſu quidvis apud ſe decernebant ratúmque habebant.

*& privatis conciliabulis.*

Neque indè parùm res ſuas promovebant, quod ſolerent privata agitare conciliabula & conventus; ubi collatis invicem ſententiis, quòd in rem eſſet proſpiciebant, quomodo ſe publicè gererent, & quas quiſque partes ſuſtineret antè providebant.

*Potentiam adepti Independentiū utuntur titulo:*

Hiſce & iſtiuſmodi artibus non levem adepti potentiam *Novatores*, divortio (ut ſuprà diximus) à *Presbyterianis* facto, in ipſos ſigna vertunt, *Independentium* titulo (an Ἀκεφάλως potiùs dixerim? ) qui Sectis omnibus in genere quadraret arrepto (nato indè nomine, quòd nullius *Eccleſiæ Nationalis*, nullius *Civilis* Ordinis ab arbitrio pendentes, omnia ad *Doctrinam Regiménque Eccleſiaſticum* ſpectantia intra privatos Cœtus adminiſtrarent: ) non quòd *Religio* magnopere

cordi fuerit horum pleriſque, ſed quò ſpecioſa iſta profeſſio latiſſimam panderet *Sectis* omnibus feneſtram, *Catabaptiſtis*, *Fanaticis*, *Millenariis*, &c. unde Factionis ſuæ numerus & potentia intumeſceret. *Fratres* etiam & *Sancti* (quòd ſic ſe mutuò compellarent) ab aliis per ludibrium appellabantur.

*Latè familiam ſpargunt, ſeſe omnium hominum geniis accommodant.*

Nihilominus quò latiùs Familiam diſſeminarent, fictâque humanitate & cedendi atque obſequendi alacritate complurium aucuparentur benevolentiam, cujuſvis farinæ hominibus ſollicitè ſeſe accommodant, & congruis cujuſque ingenio illecebris pertentant animos; *Religioſis* Divini Cultûs reformationem pollicentes; Concionatoribus factâ ſpe redituum *Epiſcoporum* & *Decanorum*, *Presbyterii* quoque lege ſanciendi, ſalvâ piis modeſtè diſſentientibus libertate; *Schiſmaticis* licentiam, *Hæreticis* impunitatem bonâ fide præſtantes; *Ambitioſos* honore titulíſque ineſcantes; *Avaris* pecunias, vel compenſationis vel ſtipendii nomine, perſolvi procurantes; minas *Obnoxiis* intentantes; *Facinoroſis* aſylum aperientes: &, ut verbo dicam, videbant neminem propoſitis ipſorum obſtinatè inimicum quem non Emiſſariis & exploratoribus paſſim diſpoſitis, literis interceptis, verbis & actionibus in ſequiorem ſenſum detortis, in ſuſpicionem & diſcrimen pertraherent.

*Adverſos inſectantur.*

Neminem in Clientelam admittebant, quin ei (licèt flagitioſiſſimo, maximíſque facinoribus infami) in omnibus patrocinarentur: quos inter, *Oratorem* Domûs inferioris, hominem promovendis rebus ſuis idoneum, cùm repetundarum teneretur, impunitate oblatâ pecuniiſque elargitis ſibi adſciſcunt ſocium, rationibus eorum non minùs inſerviturum, eóque, uti par eſt, fideliorem, quò magis obnoxium.

*Pronis patrocinantur quibuſcunque.*

*Comitem* Eſſexium *aliíſque Nobiles in partes ſuas trahere perentant.*

Comitis etiam *Eſſexii* mentem poſt cladem *Cornubienſem* fractam, & fortè faciliorem, ultimùm tentare viſum eſt; & eo nomine quærunt, an tandem

tandem puris putis *Democraticorum* partibus vellet ipſe operam ſuam in futurum addicere. Quâ lege pollicentur *ſe novo Exercitui præpoſituros ipſum, utque ſtipendia numerarentur ſingulis menſibus, & commeatu omnibuſque neceſſariis adjuvaretur curaturos.* Sed eo renuente, ferunt aliis *Proceribus* eaſdem conditiones privatim oblatas, (non verò *Dynaſtarum* ob curam peculiarem, quos brevi de ponte dejiciendos, & ad æqualitatem omnes revocandos ſtatuebant; ſed ut inter eos ſui fermenti ſemina ſpargerent, autoritatem majorem ſibi conciliarent, útque ad ſu s partes plures attraherent) quas *Illi*, diverſum ſentientes, & in *Regem* propenſiores, ſimul ac rejecerint, in alium deinceps conjiciunt oculos.

*Sed fruſtrà.*

Novi & ſpecioſi quidem *Decreti* obtentu, quo *Senatum* quaſi refingere & integritati ſuæ reſtituere velle ſe aiebant, quod ſpontaneæ ſuiipſius *abnegationis*, ſive Ἀρνα‌υ̃λίας nomine ſanctiùs incruſtârunt, *Presbyterianis* nervos maximè ſucciderunt, propriis confirmatis viribus. Hoc enim inſtituto cautum eſt, nè quis ex utrovis Senaculo, poſt præfinitum diem, ſive Caſtrenſi, ſive quæſtuario fungeretur officio: quo effectum eſt ut æmulæ Factionis plures cedere muneribus tenerentur, quibus ſeſe immiſcuerant.

*Prætextu decreti* ἀρναυ̃λίας *Presbyterianos eludunt.*

*Quæſtuariis & militaribus muniis fraudant.*

Hinc totius quaſi *Civilis ſtatûs* immutandi, univerſæ quoque *Militiæ novo* pro *Modulo* (uti tunc loquebantur) ad nutum & arbitrium ſuum diſponendæ, anſa arripitur; quibus adminiſtrandis magna ex parte ſufficiuntur *Factionis* iſtius Candidati; quin nec abſtinere brevi ab eorum ambitu potuerunt ipſi *Senatores Oligarchici* & *Democratici*, avidè conquiſitis, interdum (ubi deficiebant) arreptis occaſionibus, & Decreto ſolenniori Ἀρναυ̃λίας in Φιλαυ̃λίας ſtudium planè verſo.

*quibus ſeipſos & aſſeclas ingerunt.*

*Exercitui* præficiunt (ſepoſito qui genio ſuo minùs quadrabat *Eſſexio*) *Equitem Thomam Fairfaxium, Ferdinandi* Baronis filium qui ſupererat unicum,

*Novi ductores Exercitûs,* Fairfaxius;

unicum, bellicoſum quidem, & ſuâ naturâ probum, ſed ingenio ad ſuſcipienda & exequenda imperia accommodato paratóque, teliq; inſtar certiſſimo ictu petere quò ferientis manus deſtinaret; unde partibus ab utriſque faciliùs eligebatur. Huic *Hypoſtrategi* titulo, Moderatoris verò intentione, adjungebatur *Cromwellius*; cujus auſpiciis ſe duci pro tempore ſolummodo primò *Præfecti* quidam exorârunt; poſtea, contra tenorem *Actûs Abnegationis*, ſponte ſuâ ſciſcunt *Parlamentarii*. Iſte, decocto ad aſſem ferè non admodum liberali patrimonio, reſarciendis fortunis inſtituerat ex Religione mercaturam, *Schiſmaticorum* ſe turbis ingerens Anteſignanum & Propugnatorem. Horum favore in *Senatorium* ordinem cooptatus eſt. Vultis ipſum vivis coloribus, qualíſque à ſuis, etiam ſcriptis evulgatis, depingitur intueri? *Egregius ſimulandi diſſimulandique artifex, qui ſublatis in Cœlum oculis, dextrâque pectori applicatâ, Dei nomen invocabit, lacrymabitur, precabitur, aget pœnitentiam, donec ſub quinta coſta trajecerit alloquentem.* Taceo Ambitionem, Avaritiam, Superbiam, quas jam *Democratici* (olim *Fratres* & *Socii*) plenis buccis objiciunt.

Cromwellius

Tribuni, Centuriones, minorúmque ordinum Ductores reliqui, ex *Schiſmaticis*, aut hiſce non valde infenſis, potiſſimùm deliguntur. Interea *Cromwellii* Genero, Agnatis & Familiaribus eodem tempore ſplendidiora in Exercitu munera deferuntur.

*Tribuni, Centuriones &c. è Schiſmaticis.*

Non illi horas, tantam nacti opportunitatem, inutiliter terere, ſed ubique locorum ſedulam navare operam, diſcurrendo, hortando, conciones identidem habendo, ut militum ſibi animos conciliarent; quorum ſibi jam propitiorum beneficio ad vacua *Burgenſium* (id eſt, *Senatorum* inferioris *Conſeſſûs*) loca ſibi aditum quærunt. Municipiorum ſiquidem incolas in demortuorum vel expulſorum

*Horum ſolertia,*

*Suos in Comitia promovendo,*

expulſorum *Senatorum* vices alios per liberam Electionem ſufficere volentes, adductis copiis & armatâ manu per metum paſſim cogebant vel militum Præfectos, vel quos illi ſaltem probarent, calculis ſuis ad *Comitia* deſignare. Adeò ut brevi ſpatio multis iſtiuſmodi in *Parlamentum* adſcitis & poſthabito decreto Ἀϱνανίας, tam *Militaria* quàm *Civilia* negotia & munera iiſdem manibus tractarentur.

*eorúmque facinora ebuccinando.* His etiam quaſi optimè cœptis ut popularis gratia & ſecunda fama accederet, Prelis conductitiis & Scriptoribus diſpoſitis, res eorum omnes geſtæ miris efferuntur Elogiis, *Mercurii*ſque hebdomadatim & triobolaribus Diariis populo fabularum avido obtruduntur perlegendæ; *Cromwellii* laudes undiquaque perſonantibus paginis.

*Presbyterianos apertiùs aggrediuntur,* Cùm Res *Regias* planè deploratas perciperent, & ſecuram jam ex partibus *Parlamenti* ſtare victoriam, in æmulam Factionem etiamnum Suffragiorum numero prædominantem (vacillantem verò) *Presbyterianam* convertunt animos. Et his *Scriptis in eorum dedecus evulgatis,* palàm exiſtimationem imminuere, viréſque paulatim labefactare conantur, *Libellis* in dedecus & ludibrium *Diſciplinæ Eccleſiaſticæ* divulgatis, contra jus *Decimarum*, ac in Avaritiam, Faſtum & Severitatem *Sectæ Concionatorum* imprimis debacchantes.

*eóſque in officia populo ingrata protrudendo,* Imò quò plus odii in horum capita conflarent, rigidas, populóque ingratas, Reformationis partes ipſis (plùs ſatis officioſâ ſolertiâ properantibus ſolitudinem & calamitatem inferre) demandant; cujuſmodi erant, *Fœdere* ſuo renitentes onerare, mulctas exigere, pecuniis emungere populum, & (quod Poſterorum quoque odia accenderet) *Academias* viſitandi ſpecie, doctiſſimos quoſque in Exilium amandare. *Presbyterianis* Conciliabulis *Conciliabulis eorum ſeſe immiſcendo,* ubique ſe immiſcent ſub Amicitiæ larva, ut ſcrupulis & remoris injectis evaneſcerent in

auras eorum placita, ipſique publicè deridendi exhiberentur.

*Civitatum præfecturas extorquendo,*

Hoc cùm magnâ parte perfeciſſent, complere nituntur, dum conquiſitis Delictorum coloribus *Præſidiorum* & *Munitionum* Præfecturas extorquent è manibus eorum qui Factioni *Presbyterianæ* nomen dederant. *Exercitus* alios omnes *Copiáſque*

*Copiáſque iis addictiores exauctorando, Scotos dimittendo, Anteſignanos in partes ſuas pertrahendo.*

(quæ in ſingulis ferè *Provinciis* abundabant, exiguæ licèt) exauctorandos curant, excepto cui præerat *Fairfaxius*. *Scotos* ex *Anglia* dimittunt: muneribus corruptos vel minis perterritos *Presbyterianorum* Primores in partes ſuas trahunt, ut vel palàm prævaricentur; vel clàm, dum teſſeras vel nomina *Presbyterianorum* frontibus inſcripta gerant, & in Arcana penetrent, non minùs ſecuram quàm proficuam *Oligarchicis* & *Democraticis* operam navent: inter quos primas tenent duo potiſſimùm viri, *P. Sk.* & *St. M.* Ille *Majoris Generalis* munus, vel *Præfecti* in exercitu ſuſtinens; hic *Miniſter*, & *Presbyterianorum* Oraculum. Vafer uterque, & in rem propriam attentior ſub moderandarum rerum & conciliandarum partium prætextu, *Presbyterianos* ludendo, 'Ακεφάλων rationes haud parùm promoverunt, privatis eâdem operâ conſulentes utilitatibus.

*Reditur ad hiſtoriæ telam proſequendam. Sectariis prævalentes eam tamen Presbyteriani, Exercitum minuere ſtatuunt, & diſtrahere in diverſum.*

Victoriâ &, quod magis erat, *Rege* potiti *Presbyteriani*, qui adhuc numero in utroque *Conſeſſu* ſuperiores, jam pejus à *ſervitiis* & *ſtipendiario Exercitu*, quo *Sectarii* pollebant, quàm olim ab *hoſtibus* ſibi metuunt; & quomodo ſeſe emanciparent ab hoc jugo ſoliciti, poſt longas altercationes ſtatuunt, *ſumptus Reipublicæ levandi gratiâ, millia duodecim in Hiberniam tranſmittenda, cæteros exauctorandos, præter ſex millia Cataphractorum, duo millia Sclopetariorum Equitum, & ſex millia Peditum.*

*Illos* à *Skippono* in *Hibernia* ducendos, *Hos Fairfaxii* ſub imperio in omnes *Regni* ditiones diſtribuendos, eo conſilio, *ut tumultibus quaquaverſus in-*

*inſurgentibus in herba* (quod aiunt) *opprimendis in procinctu ſtarent, nec ipſi in unum conglobati rebus novis ſtudere poſſent.*

Plurimi *Ductores*, & *Sectarii* omnes gregarii etiam milites, quod res erat è longinquo ſuſpectantes, hoc Artificio ſeſe ex potentia quam nacti fuerunt excuſſum iri, & in ſolos *Presbyterianos* militarem autoritatem derivari, reliquis gregariis metum inſinuant, fore ut ſine ſtipendiis perſolutis exauctorentur, vel in *Hiberniam* tranſvehantur omnes, ut vigiliis, morbis, inediâ & nuditate conficerentur.

Hinc tumultuari *milites*, ratiunculas in contrarium obtendere, & tandem in ſeditionem prorumpere. *Præfecti* interim *ſpecie* ſaltem indignari ad iſta, comprimere, & modis omnibus obniti motus agitanti *gregario* militi præ ſe ferebant; *clàm* verò in facinus animos augere, & furentibus faces adminiſtrare ſatagunt: & cùm Seditio ad vota ſucceſſiſſet, depoſitis perſonis, ſubducti *Londino* in caſtra tumultuantibus ſeſe adjungunt, & ineunt ſimul confœderationem contra *Parlamentum*; *Cromwellius* imprimis, qui nuper in Comitiis, invocato Dei nomine, profeſſus eſt, *pro comperto ſe habere, milites ad Parlamenti pedes arma projecturos ad primum juſſum*; quinetiam ſanctiſſimè adjuravit, *Se cum omni Familia conflagratum iri potiùs quàm ut in ſeditionem prorumperet Exercitus.* Hinc Centum plùs minùs (qui *Parlamento* fidem ſervare mallent quàm obſtringi confœderatione) Ductores & Præfectos officiis privatos exturbant conſortio.

*Tumultuantur milites, clàm plaudentibus Præfectis ad ſpeciem indignantibus, qui ad vota ſuccedenti Seditioni ſeſe adjungunt; Cromwellius imprimis;*

*exauctoratis qui Parlamento fidem ſervabant.*

Hoc facinus gregariis permiſſum eſt *Adjutatorum* operâ incipiendum. Hi deligebantur (conniventibus Præfectis) duo è ſingulis Peditum Legionibus & Equitum cohortibus, quibus conceſſa poteſtas à commilitonibus agitare conſilia, quid factu opus in communem utilitatem decernere, & Emiſſariis per omnes ſtationes & præſidia diſperſis cæteros edocere.

*Hoc Adjutatorum operâ uſi admoliuntur.*

*Quinam illi.*

edocere. Hi tandem *Tribunitiam* arripiunt autoritatem, nec inter ſe *Conſeſſus* celebrare ſatis habent, ſed in *Conciliis militaribus* cum præfectis ſedes vendicant; nec ſolo de militis gregarii commodo ſoliciti, ſeſe totius Exercitûs gubernandi conſultis immiſcent; quin & Civilibus negotiis totius populi, tam *Angliæ* quàm *Hiberniæ*, maximi momenti, & Regimini utriuſque refingendo incumbunt; Præfectis (donec *Parlamentum* concidiſſet mutuâ conſpiratione concuſſum) vix obmutientibus. Hi nihil frequentius in ore habent quàm populi Libertatem & Potentiam, nec non *Democratiæ* inſtituendæ ex profeſſo navant operam, tertiæ Familiæ nomen dantes & incunabula.

*Democratiæ ſtudent.*

*Regem è Cuſtodia Parlamenti abripiunt in Caſtra; demulcent promiſſis & blandimentis.*

Eò audaciæ provecti milites, *Regem è Parlamentaria* cuſtodia abripere non verentur, quem (*Comite* quodam prodente) datâ Cuſtodiæ Præfecto *Grevio* ſcilicet autoritate, deferendum ad *Londinum* intelligebant; eúmque ſpecie libertatis majoris, Officis & Pollicitis blandioribus demulcere & promereri ſatagunt, deplorare ſortem ipſius viſi, qui *Parlamenti* ſeveritate tantùm non vivus ſepeliretur, & intra ſuam *Baſilicam*, non aliter quàm in Ergaſtulo, à Suorum omnium conſortio arceretur; profiteri, (quod ipſis omni Juramento ſanctius) *nunquam ſe arma poſituros, niſi poſtquam Ipſi Sceptrum, Amicis æquiores conditiones redderentur.* *Sacellanorum* aliquot liberos introitus, & Sacrorum uſum pro lubitu permittunt. Nuncii quoq; à *Regina*, & frequens Epiſtolarum obſignatarum ad eandem à *Rege* commercium indulgetur. Mox *Regiæ proli* (ut ad ſuos ſaltem rediiſſe, partéq; *Regni* ſuaviſſimâ frui videretur *Majeſtas Regia*) *Parentem* inviſendi, imò & ultro citróque colludendi copia conceditur. Migrare penè in Aulam Caſtra videbantur; dum ſervi neceſſarii ad *Regem* gratulabundi recurrunt, *Aulicorum* numero indies accreſcente.

Nè

Nè verò minùs ſeriò cum *Rege* agere de rebus componendis viderentur, Propóſita cudunt, quibus *Regi*, *Sibiipſis* & *Reipublicæ* proſpectum eſſe juxta æquum & bonum præ ſe ferebant; quibus *Rex* ſi calculum adjecerit, operam illi ſuam pollicentur, quâ reſtituatur è veſtigio ad *Regiæ Majeſtatis* culmen. Hæc poſtea cùm *Regi* oblata per ſuos Delegatos non admodum arriſerint, emolliunt, & ad *Regiam* penè mentem accommodâſſe videri volunt; imò è famùlitio *Regio* uni vel alteri permittitur quoties ipſis adlibuerit militaribus Conciliis intereſſe. *Propoſitiones effingunt, quibus Regi, ſibiipſis, Reipublicæ conſultum volunt; & emolliunt Regis gratiâ.*

Declarationes interea in publicum & Remonſtrantias evulgant in dedecus & ludibrium *Parlamenti*; Ipſi Avaritiæ, Philautiæ, Ambitionis, Injuſtitiæ, Crudelitatis, Tyrannidis ſtigmata impingentes: Stipendia diu detenta poſtulant: Undecim minorum *Gentium*, ſeptem *Majorum*, *Senatores* conſultiſſimos ex contraria Factione Perduellionis inſimulant, frivoliſque tandem contrà exhibitis Articulis, inſtant ut cauſam dicant expulſi Comitiis. Petunt, imò jubent, ad ſtatum tempus præſentia *Comitia* (cujus unius beneficii ſpe univerſum populum ſibi devinciendum præviderant) abrogari, novâque in eorum locum ſuccedere (quæ ſolet miſeris ſpes blandiri) æquiora. *Declarationibus inveհuntur in Parlamentum. Perduellionis plures Senatores poſtulant. Comitia abrogari jubent.*

Non eſt diſſimulandum utilia ipſos complura (ut populo lenocinarentur) in medium protuliſſe; in quibus nunquam obliti in gratiam *Regis*, aliquoties obliquè, nonnunquam etiam palàm, perorare; idque in hunc ſenſum, *ut in integrum Rex, Regina, Sobolêſque Auguſta reſtituantur, ſine quo pacem ſolidam nequicquam ſperandam* vociferantur. Ità tamen plerumque ludificantur adjectis conditionibus aut verbis ambiguis, ut ab hiſce pollicitis in poſterum extricare ſe poſſent, ſuperatis (modò ſors ferat) *Presbyterianis*. *Populo utilia proponunt, & Regis partes uſque agere præ ſe ferunt; ſed verbis ambiguis.*

Cùm

*Adverſus Parlamentum ſigna movent.*

Cùm tamen militaribus poſtulatis aſtipulari nec è re ſua nec ex dignitate fore ſtatuerent *Comitia*; *Exercitus*, inversâ jam teſſerâ, pro *Rege*, pro *Populo*, contra *Parlamentum* ſigna movent: & ex-

*Parlamentum ſe parat in defenſionem;*

adverſo defenſionem parant cum *Londinenſibus Parlamentarii*, *Regém*que pronunciant *Londinum* invitandum, impellente ferè populo, qui importunis precibus & clamoribus ad *Senaculi* fores intonuit.

*ſed diffugientibus ad Caſtra utriuſque Conſeſſûs Oratoribus cum plurimis Collegis Oligarchicis, Cives ponunt iras & animos exercitûs deliniti promiſſionibus, portaſque pandunt Militi, nullis præmiſſis Articulis. Fugitivi ſenatores in ſedes relictas reſtituuntur. Accuſati fugiunt Preſbyteriani: prævaricantur alii: animos deſpondent omnes.*

Adornatâ interim fugâ, dilapſi extra Civitatem utriuſque *Conſeſſûs Oratores*, cum quinquaginta circiter *Senatoribus* quà *Oligarchicis* quà *Democraticus*, ad Caſtra trepidantes ſe recipiunt, Vim à Sociis, Civibus, & quibuſdam exauctoratis militibus illatam, eandem Armis vindicandam clamitantes. Aliis interim ejuſdem furfuris hominibus intra *Senacula* relictis, qui frigidam ſuffunderent, & conſilia conſedentium perturbarent.

*Cives* uſque febriculoſos (qui ſtatim atque efferbuerint, algere incipiunt & contremiſcere) ex facili delinitos tenuerunt ſplendidæ ſponſiones Exercitûs, *De Rege reſtituendo*, (quod jam unicum ſpirabant) *Parlamento abrogando*, *Pace & æquitate publica inducenda*. Ruſtici verò qui in procinctu olim ad *Londini* ſubſidia accurrere conſueverant, infenſos jam erga *Cives* juxtà ac *Senatores* gerebant animos, quippe qui primas *belli Civilis* faces accenderint, nec dum reſtinguere parati, *Paci* jamjam redituræ portas præcludere ſoli videbantur. Quid reſtat agendum? Deſpondent animos *Parlamentarii*; officioſi Municipes (qui Exercitui & Factioni ſtudebant) portas pandunt, & nullis præmiſſis Articulis Urbem demiſſiſſimè Militum arbitrio tradunt.

Hinc fugitivi ſtatim *Senatores* in relictas ſedes cum Solennitate non exigua deducuntur. Accuſati *Presbyteriani* aufugiunt; quidam (ut fieri aſſolet) prævaricantes, à ſuis ad victrices partes deficiunt, cæteris animos deſpondentibus. Ex eo tempore malorum

malorum quæ patrârunt retexitur hiſtoria in iis quæ patiuntur. *Senatores Conſeſſûs* inferioris nonnulli, *Prætor* etiam cum primoribus Urbis, in turrim conjecti, luunt nimiam illam pro ſalute *Concivium* timiditatem & ignaviam, priſtinámque pervicaciam contra *Regem*. *Dynaſtæ* ſeptem vel octo Perduellionis accuſati carcere compinguntur. Deinde tamen paulatim deferveſcente æmulationis æſtu & planè compreſſo, nec ullâ adverſus Captivos intentatâ probatione, dimittuntur, ſitu & ſqualore fracti; quod alios abſterreret ab iſta obſiſtendi protervia. Nec iſtis tamen contenti eſſe poterant, niſi etiam vires ſuas & militum continentiam diſciplinámque jactitantes, per medium Urbis *Londini*, veluti ovantem & civium cervicibus inſultantem, ducerent Exercitum *Præfecti*, cum tormentis & militari commeatu.

*Carcere compinguntur Senatores quidam, Prætor cum primoribus Urbis: Dynaſtæ nonnulli pariter.*

Poſtquam gemina illa *Regni* propugnacula, *Senatum*, Urbémque *Londinenſem*, ſubjecerat Exercitus, bis jam victor, Sociorum & Hoſtium, nihil reſtat ultrà curandum, niſi, quod ſummo cum otio expedire licuit, ut Potentiam quam jam nacti eſſent, ratam ſibi ſtabilémque confirmarent. *Turri* quamprimùm *Præfectus* & Præſidium ſufficitur ex Civium fæce; ſed qui ſeſe victrici Factioni totos mancipando nobilitârant; *Præfecto* cum conſueta cuſtodia ejecto ob unum hoc crimen, quòd in *Presbyterianos* propenſiori eſſet animo. *Delegati* (penès quos erat totius Militiæ gubernandæ poteſtas) nec non *Tribuni*, *Centuriones Decurionés*que, novi furfuris hominibus cedunt locum.

*Turri Londinenſi novus imponitur Præfectus cum Præſidio, Urbicæ Militiæ Ductoribus immutatis,*

Illud verò ſupervacaneum non nemini videatur, cùm Arma dudum atque animos poſuerint *Cives*, quòd præterea Civitatis munimenta diruerentur, prætextu Pacis jam *Regno* reſtitutæ: Exinde poſtes & repagula per plateas diſpoſita auferuntur, quò liberior in omnes angulos aditus reditúſque Equitatui pateret, nec ulla relinqueretur Civibus vel Mulierculis recalcitrandi facultas.

*Avulſis Poſtibus & Catenis per plateas diſpoſitis.*

Ut

*Claſſi præficitur Democraticus: Militiæ tam Angliæ quàm Hiberniæ* Fairfaxius.

Ut porrò *Terrâ Marique* ſtabilirent imperium, *Claſſi* præficitur *Rainsborius, Democraticorum* Anteſignanus. *Fairfaxius* ſummus armorum Imperator (vulgò *Generalis*) non ſolùm *Angliæ* ſed & *Hiberniæ* (quò *maturiùs poſſet & conſultiùs ipſi ſublevandæ proſpicere*) conſtituitur. *Exercitui* gratiæ aguntur, etiam & in Templo à *Concionatoribus*, à *Civibus* quoque (quo ſolent modo Lætitiam & gaudia exprimere) Conviviis & Luxu, eoſdem jam opiparè excepturis, quos armis modò mœnibus arcendos duxerant. Stipendia porrò in menſem Militi ceu amoris indicium deſignantur, ob egregiam *Parlamento* navatam operam.

*Gratiæ Exercitui decernuntur, & Stipendia.*

*Quâ parte ſtaret Senatus diu in dubio eſt.*

Diu hinc indè acriter diſputatum eſt, ex qua parte ſtaret *Senatus*, *Caſtrorùm*ne an *Comitiorum* decreta eſſent refigenda; cùm utraque pro vario ſuffragantium numero per vices eſſent refixa: dubii quonam potiùs exitu ſeſe à laqueis iſtis expedirent; nè vel *Comitia* interrupta, vel Vim iis illatam, quâ labefactantur horum Autoritas, aut transfugiendi jus, (quod in *Regiis Senatoribus* damnârant olim) probare viderentur. Utrumque modò ſtatuunt, modò alterutrum modò neutrum. Statuunt utcunque Transfugarum receſſum & cum *Exercitu* conjunctionem omnino comprobandam, ad Bonum publicum ſpectâſſe, prout jure ſuo factum.

*Fuga Senatorum comprobatur.*

Quibus ſucceſſibus elatos *Ductores Factioniſque* Primores, magna deinceps & ſuorum aſſeclarum & Commilitonum cepit Oblivio. *Parlamenti* diſſolvendi, novi *Conſeſſûs* indicendi, *Pollicitationum* etiam (quibus toties *Regi* & populo impoſuerant) nulla dehinc mentio. Privata jam commoda procurare, &, quâ jam frui ſibi videbantur, *Oligarchiam* ſtabilire nervis omnibus adnituntur.

*Factioſi jam rerum potiti Regis obliviſcuntur, Oligarchiam electuri quidam, Democratiam alii.*

*Adjutatores* autem omnéſque *Democratici* non minùs *Comitiis* hiſce abrogandis, noviſque (quibus, ſub nomine *Repræſentativæ*, circumſcripta poteſtas & certæ diſſolutionis periodi ſtatuerentur)

tur) per æquiora populi ſuffragia ſuccenturiandis, ut & *Democratiæ* ſubinducendæ, remis veliſque incumbunt.

*Ambæ* verò *familiæ* ſecuræ jam à *Presbyteria-nis*, ex æquo *Regis* & *Monarchiæ* interitum in-terminantur.

*Omnes pariter infenſi Presbyterianis Ariſtocraticis, etiam Monarchiæ & Regi; Cum meditantur internecionem; quidam clàm vim inferendo;*

Inter *privatos* pridem propoſitum fuit, Sicariis perpetrare *Regicidium*, dum *Scotorum* in caſtris diverſaretur; quo ſimul vindictam explerent, & invidiam facti in *Scotorum* capita amolirentur. Poſtea *Rolphus* quidam Calcearius à nonnullis ad hoc Facinus animatus conſurgit. In inſula *Vecti* iſte Sclopeto inſtructus inſidiabatur nocte non unâ intempeſtâ feneſtræ quâ *Regem* elapſurum cuſtodiâ inaudivit, ut quaſi caſu conficeret.

*alii militaris judicii ſpecie;*

Jam verò plures ferociter inſtant, ut è veſtigio & clanculùm tolleretur de medio, vel ſaltem Concilio militari damnatus capite detruncetur.

*nonnulli Parlamentariæ autoritatis prætextu.*

At *Primoribus* generoſius & conſultius videbatur, per fraudulentas ambages & gradus rem artificiosè diſpoſitam protrahere, donec *Autoritatis* nacti fucum, Juſtitiæ *Parlamentariæ* & *publicæ vindictæ* velo hactenus inauditum Scelus induerent. Quod ità inſtitutum. Ad *Regem* Conditionis Pacis perferendæ; ſed ejuſmodi, quibus ſi annuat, Ipſe ſe *Regno* abdicaret: ſin abnuat, alienis ſuffragiis exauctoretur; & ſic contumaciæ inſuper apud vulgus compertus æſtimaretur, quod ipſis ſpeciem agitandi Facinoris honeſtiorem exhiberet.

*Ad quod viam praſtruunt gradatim; Propoſitis miſſis ad Regem ſpecie Pacis; reverà occaſionis in eum quærendæ cauſâ:*

Ex compoſito ad hunc finem procuratur ut Comitia denuo *Regi* mittant, non Conditiones Pacis uberiùs diſceptandas, ſed Propoſitiones, & tantum non Mandata, ſatis quidem pro Imperio dura, & quibus conceſſis Ipſe Diademate ſeſe exueret. Quibus etiamſi Præfecti exercitûs, *Cromwellius* imprimis, ſuffragia tuliſſent in *Comitiis*; nè tamen *Rex* aſtipularetur in Caſtris ipſi in cauſa extiterint, polliciti

*quæ etſi in Comitiis ipſi Præfecti procurâſſent, in Caſtris perſuadent Regi ne concederet.*

polliciti ſe conditiones magis æquas ſui gratiâ impetraturos, aut daturos etiam; iſtáſque tanquam è *Presbyteriano* faſtu & ſeveritate profectas deteſtari ſe ſimulabant.

*Rex Parlamentariis Propoſitis reſpondet:* Quo Artificio circumventa *Regia Majeſtas* reſpondet, *Propoſitiones in ſe eſſe hujuſmodi, quibus nec ſalvâ Conſcientiâ nec Dignitate liceat ſubſcribere, nec ſingulis in Regno partibus conciliandis Pacis reſtituendæ accommodas: provocat potiùs ad Exercitûs*

*ad Exercitûs Poſtulata provocat ut Paci aptiora.* *poſtulata, utpote conditiones Pacis cæteris molliores, Colloquiique (quod ut omnium ex votis cederet quammaximè expetit) Perſonalis inter ipſum & Comitia idoneum argumentum; cujus rei gratiâ ampliùs adjici ab Exercitu Delegatos poſtulat.*

*De quo* Cromwellius *cum Præfectis gaudere ſe ſimulant; ſed indè cæterorum Senatorum animos exacerbare nituntur.* Gratulari plurimùm ſibi *Cromwellius* hoc reſponſum videbatur, cæteríque Ductores geſtire, quaſi *Regis* jam calculo major haberetur *Caſtris* honor quàm *Comitiis*, *Regi*que viciſſim quælibet Officia pollicentur.

Interea loci cæterorum adversùs *Regem* Senatorum animos exacerbare modis omnibus: contrà apud *Regem* pudorem ſimulare, quòd minùs pollicita præſtarent; nunc *Parlamenti* reverentiam, nunc *Adjutatorum* ferociam cauſari; tandem labaſcere penitus, apertè tergiverſari, interpretari in contrarium promiſſa, incutere *Regi* metum ab *Adjutatoribus Democraticiſ*que quaſi mortem *Regi* intentarent, nec poſſe ſe moderari vel avertere

*Cum Rege tergiverſantur, metu & ſpe alternatim interjectis.* horum impetus impræſentiarum; admixtis pollicitationibus, ſi poterint, criſtis *Adjutatorum* decuſſis, diſciplinam Exercitûs ferè collapſam in integrum reſtituere, fidem ſolvere ſine remora non ipſis difficile futurum.

*Quibus Rex permotus ſeſe ſubducit in* Vectim *Inſulâ.* Quibus permota *Regia Majeſtas* (cùm diffidere perniciosius eſſet quàm prodi) ſubducit ſe clanculùm ab Exercitu (quò ſe fata ducebant ſua) in *Vectim* Inſulam, cui nuperùm, ut huic Scenæ inſerviret (ut credibile) præficiebatur, *Tribunus Hammondius*, *Cromwellio* præcharus. Hujus in patro-

patrocinium *Rex* ſe tradit, ità ſeſe ultro conjiciens in Caſſes quos jamdiu *Oligarchiæ* affectatores obtendiſſent.

Exinde, *Reipublicæ* deeſſe non ſuſtinens, miranti quò confugeret *Senatui* ſcribens *Regia Majeſtas*, Conceſſiones mittit, præter ſpem omnium & multorum vota, faciles, & nimiùm æquas; adjectis inſuper acerrimis argumentis, cur ex omni parte *Propoſitionibus* à *Comitiis* nuper tranſmiſſis non aſtipularetur. *Conceſſiones* ſuas & Exercitûs *Poſtulata* proponit ut aptum Perſonali Tractatui ſeu Colloquio Subjectum redintegrando. Quod vehementer populi gratiâ efflagitat, *nihil non ſuo de jure remiſſurus, quo poſſit quantovis pretio redimere Subditorum tranquillitatem.*

*Indè properat ad Comitia ſcribere, Conceſſionibus ſimul miſſis; ſuper quas Colloquium cum Parlamento poſcit.*

*Oligarchiæ* Candidati & *Democratici* certi recrudeſcentem cum *Rege* Pacem quibuſcunque poſſent obicibus & ſcrupulis interjectis oppugnare, hinc anſam arripiunt poſtulanti *Regi* Poſtulata quatuor opponendi, quaſi in fidei pignus prælargienda, quibus ſi *Regia Majeſtas* annuerit, de cæteris ſe tractaturos pollicentur.

*Cui obnituntur Factioſi, & anſã arripiunt rogandi poſtulata Colloquii prælusoria.*

I. *Licitum eſto Parlamento Regni totius militiam in poſterum ordinare abſque conſenſu Regio, quos placet exercitus conſcribere; prohibitis ſub pœna Perduellionis omnibus aliis, ad numerum triginta hominum abſque autoritate Comitiorum in unum convenire.*

II. *Fas Jùſque eſto Comitiis conſidere, transferre Conſeſſum in quemcunque locum, quocunque tempore, & pro arbitrio ſuo convenire.*

III. *Caſſa habentor & pronunciantor irrita ſingula Juramenta, Interdicta, Declarationes quæcunque contra Comitiorum utrumlibet Conſeſſum in vulgus emiſſæ.*

IV. *Quoſcunq; Nobilium titulis auxerat Rex ex quo diſceſſerat Ipſe, magnúmque Regni Sigillum ſubduxerat, iidem Honoribus exuuntor. Iſta omnia uti rata habeat & in Leges tranſire jubeat Regia Majeſtas poſtulant; ſecùs res ſibi ſuas habere jubent.*

*Delegati*

*Quibus Scotorum Delegati ſeſe opponunt apud Parlamentum & apud Regem.*

*Delegati* interim *Scotiæ* (qui *Londini* tunc temporis agebant) Argumenta ſua in ſcriptis contra hæc Poſtulata exhibent; & poſtea (cùm nihilominus ad *Regem* mitterentur) coram *Rege* adhibitâ Proteſtatione oppugnant, ceu *Religioni Coronæ Pactiſque* inter *Angliæ* & *Scotiæ* Regna è diametro adverſantia.

Quò ſe verteret, aut unde elaberetur his anguſtiis conſtrictus *Rex?* Qui ſi Poſtulatis annuat, ſuo ſe ſuff ragio regnandi jure exueret; ſi refragetur, à Factioſis inuſtâ ſimul contumaciæ notâ abdicaretur.

*Rex reſpondet.*

Non deficit *Regi* & Magnitudo Animi & mira Prudentia; unde ad hæc illico reſpondet: *Inter alias quibus diu luctatus ſum difficultates, graviſſima eſt, quâ diſcrepantium ſtudiorum omnium Poſtulatis ſatis mihi jam facere incumbit. Quod ex eo patet ſit, quòd eodem tempore quo Comitia Anglorum Propoſitiones mihi ſanciendas miſerint, Scotorum Commiſſarii in contrarium proteſtentur. Unde ſpes mihi omnis præciditur (rebus ità ſe habentibus) fore ut quod maximè in votis eſt unquam conſequar, nempe Pacem omnibus undiquaque omnium & precibus expetitam, & neceſſitatibus accommodatam. Quin & iſtud obſtaculo eſt, quò minùs Comitiorum Poſtulatis à me unquam ſatìs fiat, quòd quum antiqua Legum ferendarum ratio fuerit, vel per conſenſum Regis perſonalem in Domo Superiori adhibitum, vel per Diploma magno Angliæ Sigillo à Rege communitum: Horum illud impoſſibile mihi eſt ſub cuſtodia agenti; hoc ipſis in poſterum fraudi eſſe poterit, cùm Sigillo Regiæ Majeſtatis injuſſu conflato quævis Conceſſio & Securitas innixa, labilis & infida prorſus foret. Quinetiam iſta rata eſſe jubendo, Memetipſum & Succeſſores meos non ſolùm omni principatu in perpetuum exuerem, ſed & quæcunque gravamina per hanc tantam poteſtatem Parlamentariam in mancipata Subditorum meorum capita, conglobari contigerit, mihi vitio verterentur: quod quantum abhorreat à nativa populi Libertate, officioque ejuſdem*

*ejuſdem tutandi Regi concredito, cuivis relinquo judicandum. Rogo etiam reputare ſecum Comitia non graventur, quàm importunum ſit & rationi abſonum, cùm Rex Colloquium expetat perſonale, rerum ibi diſceptandarum primaria capita velle præconceſſa.*

*Haſce ob cauſas mihi videtur minimè conſultum quamlibet Propoſitionem ſciſcere, Legiſque ut ſit loco jubere, priuſquam in colloquio de omnibus convenerit.*

*Quò me tamen impellunt paterna erga populum meum viſcera, hujuſmodi Colloquium perſonale conſtanter & importunè rogo; defixis interea in Cœlum oculis, uſque dum Parlamentum Deus inclinaverit ad rationes Pacis ineundas. Mihi autem ſat futurum eſt ſolatii, quòd quæcunque pro officio tum Regis tum viri Chriſtiani incubuiſſe mihi duxerim, eorundem nihil prætermiſerim.*

Hæc cùm ſignáta (ſicuti erant) ad *Comitia* tranſmittenda *Delegatis Comitiorum* demandaverat *Rex*, reſignari rogat *Comes D.* (*Oligarchicorum* placitis addictior) quò certiores fierent *Delegati* quid reportarent, prout *Legatos* deceret, non *Tabelliones*, (quo tamen nihil majus in publicis mandatis habebant;) interpoſitâ ad hæc ſuâ fide, nequaquam id *Regi* ceſſurum in fraudem aut detrimentum.

Sed quamprimùm relegente *Rege* reſponſum reſciverant, datam nihil morati fidem, arctiorem in cuſtodiam in Caſtello *Ceſaris burgo*, ubi commorabatur, *Regem* Optimum detrudunt: Omnes ſervos arcent, novis exceptis hominibus, & inimicis, potiùs in ludibrium & cuſtodiam quàm ſervitia, circumdiſpoſitis. Et nè quid literarum vel chartaceæ laciniæ vel internuncius clàm irreperet, aut à *Regia Majeſtate* tranſmitteretur, ad omnes acceſſus, ad fores & feneſtras Cameræ appoſitis excubiis militaribus, vigilatur. *Detruditur in arctam cuſtodiam.*

*Reſponſum* apud *Comitia* nil magis profuit Pergere in propoſitis *Oligarchici*, *Cromwellius*

 etiam

*Ductores Oligarchici Democraticos & Adjutatores redigunt in ordinem, reſtitutâ militari diſciplinâ:*

etiam cæteríque militum Præfecti: Sed obſtitit ipſis aliquandiu *Democraticorum* & *Adjutatorum* æmulatio. Hanc (eorum operâ ſatis uſi) ut comprimerent, Copiarum omnium Conventus indicitur, quarum una Legio tota *propoſita Democratica* (quæ in unum contracta *Populi Scita* vocârunt) chartis mandata pro ſymbolo pileis geſtabat; unam aut alteram prenſationibus ſibi devinxerant *Oligarchici*; cæteris tam *Oligarchici* quàm *Democratici* ex æquo ferè permiſcebantur. *Præfecti* ſuperiores, qui *illi* Sectæ (ut inferiores *huic*) addicti, in unum conglobati, jubent Gregarios chartaceas abjicere teſſeras: quod cùm renuerent, ex compacto ſubitò faciunt impetum, & raptatis è Legione aliquot procacioribus, ſtatim glande plumbeâ trajiciunt; unde cæteri, abjectis Symbolis, *Præfectorum* arbitrio ſe ſubjiciunt.

*Contra Regem palàm debacchantur;*

Hoc periculo defuncti, diu celatum pectoribus venenum proferre, palàm adversùs Regem in *Comitiis* debacchari, conceptis verbis perorare, cæteros hortari Senatores, & quatuor Interdicta machinari; quibus

*& Scitis decernunt nullum cum Rege in poſterum fore Parlamento commercium:*

I. Cautum eſt, *Nullum in poſterum ad Regem aditum Comitiis fore aut Commercium.*

II. *Nihil ultro citròque commercii mortalium cuiquam cum Rege fore, niſi impetratâ priùs utriuſque Domûs veniâ.*

III. *Nullum viciſſim à Rege Nuncium, nullam unquam Chartulam recipiendam.*

IV. *Proditionis pœnâ plectendum qui contrà fecerit.*

*ſed ſurreptim inferiore in conſeſſu,*

Sed nec iſta ſine technis & fraude ſolita conſequuntur apud inferiorem *Conſeſſum*. Priuſquam enim facta eſt hujuſmodi Propoſitorum mentio, quadraginta vel quinquaginta Primarii viri (quorum ſaltem pars maxima conatibus iſtis obſtitiſſet) in proprias *Provincias* amandantur, quaſi ad nummos in ſtipendia militum exigendos; ut eò pau-

cioribus

cioribus (horum abſentiâ) refragantibus, & conſpirante parte numeroſiori, res ex facili perficeretur. Nihilo tamen minùs, primum iſtud perditiſſimorum hominum Placitum De *Rege ejurando*, à decima matutina ad ſeptimam uſque veſpertinam ſuſque déque diſceptatum, defatigatos priùs quàm perſuaſos ſuffragatores vix tandem comperiſſet, niſi ſpe à præcipuis *Oligarchicis* factâ, nihil atrocius *Regem* adverſus ſeſe commolituros. Tria poſteriora (cùm diverſum qui ſentirent è *Senaculo* ad reficiendos ſpiritus ſeſe ſubduxiſſent) horæ dimidiæ ſpatio Factioſi, ex compoſito locis ſuis inſidentes, feſtinatò ſciſcunt.

Cæterùm ægriùs in hanc ſententiam perductus eſt ſuperior *Conſeſſus*; ibi ſiquidem per dies complures protrahebatur diſſertatio, donec adventantes ab Exercitu *Delegati*, gratias agendi prætextu *Senaculo* inferiori propter iſta Decreta, defenſionem ipſius profeſſi, minas intentârent *Proceribus*, ſi diſſentire pergerent, & pauló póſt terrore cunctabundos impellerent, Legionibus duabus in Palatia *Regia Senaculis* finitima (ſub ſpecie cuſtodiæ *Conſeſſûs* inferioris, reverâ in terrorem diſſentientium *Dynaſtarum*) immiſſis. Hiſce deterriti *Proceres* (dilabentibus multis) qui convenerant tres vel quator (qui ſub eadem tempora ſæpe *Senaculi* ſuperioris autoritatem ſuſtinebant) Plebiſcitis ſua adjiciunt ſuffragia. Hiſce porrò tam ſalutaribus univerſo Regno Decretis plaudentes ad *Proceres* quoque miſſi ſunt *Delegati* Militares, qui in ſe porrò totius exercitûs autoritate ſanctiſſimè recipiant, *Omnia ſe jura & Privilegia Curiæ ſuperioris defenſuros.* *per vim & minas in ſuperiore.*

Huic Perfidiæ quod velum prætexerit *Cromwellius* lector animadvertat. Illius quippe inter Preces, quibus *Supremum Numen* interpellavit ut conatibus ſuis aſpiraret *Regem* in Solium & *Majeſtatem* avitam evehendi, vox faucibus hæſit, ut *Cromwellius ſeſe perſidiæ purgat.*

periclitari conqueruntur Senatoriam dignitatem juxtà & ſalutem.

*Trinobantes primò;*

Primi ſupplicantium agmen ducunt *Trinobantes*, quos noſtri jam *Eſſexienſes* vocant, inuſitato prorſus ante hæc tempora numero, qui quos exoratos velint poſſent in vota cogere. Sequuntur *Regni*, (qui jam *Surrienſes* audiunt) quos inermes levi arreptâ occaſione *Milites* malè mulctant prope *Senaculi* fores, fugatos occidunt, longè pluribus vulneratis, omnes deprædantur, idque nutu *Senatorum*, & *Ductorum* juſſu; imo Facinoris ergô gratiæ *Conſeſſûs* Inferioris graſſantibus aguntur, data inſuper munera; unde in poſterum petendi licentiam caveret populus, quòd olim jure fieri decernebatur.

*Regni deinde, quos malè mulctant milites.*

*Sed nihilominus frequentiores cæteris è Provinciis confluunt, & arma ſumunt repulſi, Cantiani, Trinobantes, Iceni, Danmonii, Regnique.*

Sed iſtâ *Tyrannide*, quâ populi ſub onere gementis compreſſum ibant querimonias, nihil amplius proficiunt, niſi ut frequentiores ex irritatis *Provinciis* petitum confluerent. Qui cum nihilo plus remedii querimoniis retulerint, à Precibus ad Arma confugiunt. Vexillis unà denuo inſcribunt (quæ pridem malè cohærere credidit eluſum vulgus) *Regis* & *Populi Libertatem*, *Cantiani*, *Trinobantes Eſſexiæ*, *Iceni Suffolciæ* & *Norfolciæ*, *Danmonii Cornubiæ*, *Brigantes*, & inter *Cambros Silures* & *Ordovices*, etiam *Regni* tandem, acriori vindictæ cupidine; multis Nobilibus (*Hollandiæ* ſcilicet *Comite*, *Duce Buckinghamiæ*, &c.) detectâ intempeſtivè conjuratione quam *Londini* clàm inierant, cum iis præmaturè ſe conjungentibus.

*Claſſis etiam deficit à Parlamento.*

Deficiunt eodem erga *Regem* commiſerationis æſtu delati *Nautæ*, nec non ſeptemdecim plùs minùs Naves in *Principis* CAROLI (expoſito in litus *Thalaſſiarchâ Rainsborio Democratico*) clientelam concedunt.

*Scoti arma expediunt ad Regem è custodia liberandum.*

*Scoti* etiam *Regi* turpiter captivo in libertatem & dignitatem aſſerendo arma expediunt, idque ſui Decreto *Parlamenti*; irrumpentes in *Boreales*

plagas

plagas cum Exercitu numeroſo ſub auſpiciis *Hamiltonii*; (quibus ſeſe cum non contemnenda manu *Anglorum Langdalius* jungit;) ſed ſolito ſive *Regis*, ſeu ipſius *Hamiltonii* infortunio, aliquo certè malo fato, ſeu potiùs Decreto *Divino*, *Angli* primò ſeparatim alii poſt alios & ex intervallo cæſi ab hoſtibus peſſum ivere: quippe res erat parvi momenti, Exercitum veteranum, impedimentis bellicis & omni commeatu inſtructum, ſub imperio Præfectorum promptiſſimorum ordinatum, tumultuarios Colonos potiùs quàm milites, armis & bellico apparatu improviſos, & plerumque Ducibus deſtitutos, dum alii poſt alios in aciem deſcendunt, opprimere & in fugam conjicere. *Ab exercitu ſuperantur Angli;*

*Colonia* tamen *Trinobantum*, vulgo *Colceſtria*, & *Pembrochia*, *Dimetarum* Metropolis, (quamvìs Illa obſidioni ferendæ imparata) hoſtibus non parùm negotii faceſſunt. Nec ingloriùm cecidit *Pentefracti* Caſtrum; unde triginta circiter Equites per copias obſidione cingentes irruptione factâ *Rainesborium* (qui nuper *Thalaſſiarchæ* provinciam ſuſtinuit, nunc, *Præfecti* totius Exercitus Borealis titulo, ſecum duxit auxiliarium aliquot millia quibus oppugnationem acriùs urgeret) in hoſpitio apud *Doncaſtriam*, munitum Oppidum, duodecim milliaribus à *Pontefracto* diſtans, è lecto abripiunt, & renuentem duci captivum confodiunt. Quin & *Præſidio* in maximas anguſtias redacto, impunitas omnibus, & ad ædes proprias diſcedendi venia conceſſa eſt, duobus exceptis militibus; quibus (etiam & articulis) glorioſo occumbere letho pugnantibus, vel armis indutis per medios hoſtes perrumpere permittebatur. Quod (obſervatâ facinoris perpetrandi opportunitate) ambo equos conſcenſi vix ſaucii fecere.

*Scoti*, Ductorum inſcitiâ & ignaviâ, vel (quod ſuſpicari nollem) perfidiâ, qui diviſa agmina Exercitûs in quadraginta lapidum diſtantiam ſeparata duxerint, à *Cromwellio* nullo cum negotio *& Scoti,*

 fun-

periclitari conqueruntur Senatoriam dignitatem juxtà & ſalutem.

*Trinobantes primè;*

Primi ſupplicantium agmen ducunt *Trinobantes*, quos noſtri jam *Eſſexienſes* vocant, inuſitato prorſus ante hæc tempora numero, qui quos exoratos velint poſſent in vota cogere. Sequuntur *Regni*, (qui jam *Surrienſes* audiunt) quos inermes levi arreptâ occaſione *Milites* malè mulctant propè *Senaculi* fores, fugatos occidunt, longè pluribus vulneratis, omnes deprædantur, idque nutu *Senatorum*, & *Ductorum* juſſu; imo Facinoris ergò gratiæ *Conſeſſûs* Inferioris graſſantibus aguntur, data inſuper munera; unde in poſterum petendi licentiam caveret populus, quòd olim jure fieri deceruebatur.

*Regni deinde, quos malè mulctant milites.*

*Sed nihilominùs frequentiores cæteris è Provinciis confluunt, & arma ſumunt repulſi, Cantiani, Trinobantes, Iceni, Danmonii, Regnique.*

Sed iſtâ *Tyrannide*, quâ populi ſub onere gementis compreſſum ibant querimonias, nihil ampliùs proficiunt, niſi ut frequentiores ex irritatis *Provinciis* petitum confluerent. Qui cum nihilo plus remedii querimoniis retulerint, à Precibus ad Arma confugiunt. Vexillis unà denuo inſcribunt (quæ pridem malè cohærere credidit eluſum vulgus) *Regis* & *Populi Libertatem*, *Cantiani*, *Trinobantes Eſſexiæ*, *Iceni Suffolciæ* & *Norfolciæ*, *Danmonii Cornubiæ*, *Brigantes*, & inter *Cambros Silures* & *Ordovices*, etiam *Regni* tandem, acriori vindictæ cupidine; multis Nobilibus (*Hollandiæ* ſcilicet *Comite*, *Duce Buckinghamiæ*, &c.) detectâ intempeſtivè conjuratione quam *Londini* clàm inierant, cum iis præmaturè ſe conjungentibus.

*Claſſis etiam deficit à Parlamento.*

Deficiunt eodem erga *Regem* commiſerationis æſtu delati *Nautæ*, nec non ſeptemdecim plùs minùs Naves in *Principis* CAROLI (expoſito in litus *Thalaſſiarchâ Rainsborio Democratico*) clientelam concedunt.

*Scoti arma expediunt ad Regem è cuſtodia liberandum.*

*Scoti* etiam *Regi* turpiter captivo in libertatem & dignitatem aſſerendo arma expediunt, idque ſui Decreto *Parlamenti*; irrumpentes in *Boreales*

plagas

plagas cum Exercitu numeroſo ſub auſpiciis *Hamiltonii*; (quibus ſeſe cum non contemnenda manu *Anglorum Langdalius* jungit;) ſed ſolito ſive *Regis*, ſeu ipſius *Hamiltonii* infortunio, aliquo certè malo fato, ſeu potiùs Decreto *Divino*, *Angli* primò ſeparatim alii poſt alios & ex intervallo cæſi ab hoſtibus peſſum ivere: quippe res erat parvi momenti, Exercitum veteranum, impedimentis bellicis & omni commeatu inſtructum, ſub imperio Præſectorum promptiſſimorum ordinatum, tumultuarios Colonos potiùs quàm milites, armis & bellico apparatu improviſos, & plerumque Ducibus deſtitutos, dum alii poſt alios in aciem deſcendunt, opprimere & in fugam conjicere. *Ab exercitu ſuperantur Angli,*

*Colonia* tamen *Trinobantum*, vulgo *Colceſtria*, & *Pembrochia*, *Dimetarum* Metropolis, (quamvis Illa obſidioni ferendæ imparata) hoſtibus non parùm negotii faceſſunt. Nec ingloriùm cecidit *Pentefracti* Caſtrum; unde triginta circiter Equites per copias obſidione cingentes irruptione factâ *Rainesborium* (qui nuper *Thalaſſiarchæ* provinciam ſuſtinuit, nunc, *Præfecti* totius Exercitus Borealis titulo, ſecum duxit auxiliarium aliquot millia quibus oppugnationem acriùs urgeret) in hoſpitio apud *Doncaſtriam*, munitum Oppidum, duodecim milliaribus à *Pontefracto* diſtans, è lecto abripiunt, & renuentem duci captivum confodiunt. Quin & *Præſidio* in maximas anguſtias redacto, impunitas omnibus, & ad ædes proprias diſcedendi venia conceſſa eſt, duobus exceptis militibus; quibus (etiam & articulis) glorioſo occumbere letho pugnantibus, vel armis indutis per medios hoſtes perrumpere permittebatur. Quod (obſervatâ facinoris perpetrandi opportunitate) ambo equos conſcenſi vix ſaucii fecere.

*Scoti*, Ductorum inſcitiâ & ignaviâ, vel (quod ſuſpicari nollem) perfidiâ, qui diviſa agmina Exercitûs in quadraginta lapidum diſtantiam ſeparata duxerint, à *Cromwellio* nullo cum negotio *& Scoti,*

 fun-

fúnduntur, qui medium agmen inopinatò aggreſſus, in fugam verit, terrore in omnes procul palantes diſſeminato, multis cæſis captíſque cum *Hamiltonio* Duce. Cæteros in *Scotiam* uſque perſequitur; ubi *Argathelius* collectis copiis non minùs *domeſticus* occurrit hoſtis, quàm *Cromwellius extraneus*, in eáſque brevi redigit anguſtias, ut Exercitus qui conſcribebatur *Parlamenti* auſpiciis arma deponeret, Factioniſque *Argathelianæ* ſeſe permitteret arbitrio. Hinc de novo *Parlamentum* indicitur, excluſis omnibus qui arma induerant, vel de Bello liberandi *Regis* gratiâ ineundo ſuffragia tulerant. Ibi noviſſimi *Parlamenti* Placita reſcinduntur, Bellum injuſtè ſuſceptum pronunciatur, *Cromwellio* publicæ gratiæ aguntur, & privatim (ut *Cromwellius* ipſe gloriabatur) pactum iniit *Argathelius* ſeſe *Oligarchicorum Anglorum* commodis velificaturum, nec minùs è *Scotia* (cum rerum ferret opportunitas) quàm ex *Anglia Monarchiam* exterminaturum.

*capto Duce. Hamiltonio.*

*Navigia defectionem à Principe parant, rebus infeliciter terrâ geſtis.*

*Navigia* adhæc plura, refluente æſtu, defectionem à *Principe* parant, pro innata Nautis levitate, in *Comitis Warwicenſis* patrocinium ſe conjicientibus, qui eos crebris ſibi largitionibus demeruerat, novæque Claſſi, ad alliciendos iterum in obſequia *Parlamentaria* Nautas, pro tempore præficiebatur: ſed circumſeptus *Oligarchicorum* exploratoribus, & operâ defunctus, conſuetam hiſce dominis mercedem non immeritò retulit, nimirum ut loco cederet atque dimitteretur.

*Senatores interim de Pace conſilium ineunt.*

*Reſcinduntur de Rege non adeundo Rita.*

Cum iſta geruntur ab Exercitu bella, *Senatores* in *Comitiis*, jam procul agentis Exercitûs nec non *Cromwellii* jugo parumper emancipati, ſerióque apud ſe reputantes quàm ægrè totius *Regni populus* illatas *Regi* injurias pateretur, quàm lubrico in loco res ſuæ ſtarent, Pacis conciliandæ ſatagunt, & ſerò cum *Phrygibus* ſapientes, contra *Oligarchicorum* ſententiam, *Decreta de Rege neutiquam adeundo*

*adeundo* reſcindunt, junctis utriuſque *Senaculi* calculis. *Colloquium* cum *Rege* de componendis litibus ſuſcipiendum ſtatuunt; ſed per *Delegatos*, idque in *Inſula Vecti*. Delegantur in hoc munus *Proceres* ex *Conſeſſu* ſuperiori quinque, ex inferiori Populares decem. *Propoſitiones* in Colloquio iſto diſceptandæ præſcribuntur, quas omnes verbatim proferri, quamvis præter operis inſtitutum, fortè Lectori moleſtum non fuerit. *Colloquium cum Rege in inſula Vecti per Delegatos inſtituendum ſtatuunt;*

*Quoniam utrique Parlamenti Conſeſſui incubuerit ad juſtam ſui defenſionem Belli capeſſendi neceſſitas, & ad hoc proſequendum ſe ipſi Senatores Sacramento obſtrinxerint, Rege jubente ſanciatur,* *ſuper quas Propoſitiones*

I. *Quòd Declarationes & Proclamationes omnino omnes adverſus Conſeſſus utroſque, vel quotquot iis adhæſerint, omniáque Judicia & Poſtulationes contra eos pro irritis habeantur, & pronuncientur.* *Prima.*

II. *Statutum fiat, juſſu Regio, de abolendis omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis ex Eccleſiis Angliæ & Hiberniæ, de fundis eorundem & reditibus divendendis; utì etiam comprobetur aſſenſu Regio Theologorum Convocatio & Conſeſſus Synodicus; Reformatio Religionis per Angliam & Hiberniam ad eum modulum quo decreverunt vel decreverint Parlamenti Senatores, habito priùs cum Theologis prædictis conſilio, procuretur. In particulari, Regia Majeſtas conſentiat ut in Statutum ſeu Legem dehinc migret Decretum utriuſque Domûs Parlamenti de Directorio pridem factum, quoad Cultum Divinum publicè per Angliam & Hiberniam celebrandum; de abroganda veteri Liturgia; de Regiminis Eccleſiaſtici formula & Religionis Articulis, cum Catechiſmis minore majoréque; de Die Dominico religioſiùs obſervando; de ſupprimendis Innovationibus in Templis & Fanis; de Concionatorum mercede augenda; de Pluralitate Beneficiorum & Non-reſidentia viris Eccleſiaſticis prohibenda: utì Regia Majeſtas manum ſubſcribat Fœderi Nationali, eodémque Seipſum obſtringi patiatur; ut etiam publico Edicto idem imperet ſubditis* *Secunda.*

*Quibus Scotorum Delegati ſeſe opponunt apud Parlamentum & apud Regem.*

*Delegati* interim *Scotiæ* (qui *Londini* tunc temporis agebant) Argumenta ſua in ſcriptis contra hæc Poſtulata exhibent; & poſtea (cùm nihilominus ad *Regem* mitterentur) coram *Rege* adhibitâ Proteſtatione oppugnant, ceu *Religioni Coronæ Pactiſ*que inter *Angliæ* & *Scotiæ* Regna è diametro adverſantia.

Quò ſe verteret, aut unde elaberetur hiſce anguſtiis conſtrictus *Rex?* Qui ſi Poſtulatis annuat, ſuo ſe ſuffragio regnandi jure exueret; ſi refragetur, à Factioſis iniuſtâ ſimul contumaciæ notâ abdicaretur.

*Rex reſpondet.*

Non deficit *Regi* & Magnitudo Animi & mira Prudentia; unde ad hæc illico reſpondet: *Inter alias quibus diu luctatus ſum difficultates, graviſſima eſt, quâ diſcrepantium ſtudiorum omnium Poſtulatis ſatis mihi jam facere incumbit. Quod ex eo palàm ſit, quòd eodem tempore quo Comitia Anglorum Propoſitiones mihi ſanciendas miſerint, Scotorum Commiſſarii in contrarium proteſtentur. Unde ſpes mihi omnis præciditur (rebus ità ſe habentibus) fore ut quod maximè in votis eſt unquam conſequar, nempe Pacem omnibus undiquaque omnium & precibus expetitam, & neceſſitatibus accommodatam. Quin & iſtud obſtaculo eſt, quò minùs Comitiorum Poſtulatis à me unquam ſatìs fiat, quòd quum antiqua Legum ferendarum ratio fuerit, vel per conſenſum Regis perſonalem in Domo Superiori adhibitum, vel per Diploma magno Angliæ Sigillo à Rege communitum: Horum illud impoſſibile mihi eſt ſub cuſtodia agenti; hoc ipſis in poſterum fraudi eſſe poterit, cùm Sigillo Regiæ Majeſtatis injuſſu conflato quævis Conceſſio & Securitas innixa, labilis & infida prorſus foret. Quinetiam iſta rata eſſe jubendo, Memetipſum & Succeſſores meos non ſolùm omni principatu in perpetuum exuerem, ſed & quæcunque gravamina per hanc tantam poteſtatem Parlamentariam in mancipata Subditorum meorum capita, conglobari contigerit, mihi vitio verterentur: quod quantum abhorreat à nativa populi Libertate, officióq;*

*ejuſdem*

*ejuſdem tutandi Regi concredito, cuivis relinquo judicandum. Rogo etiam reputare ſecum Comitia non graventur, quàm importunum ſit & rationi abſonum, cùm Rex Colloquium expetat perſonale, rerum ibi diſceptandarum primaria capita velle præconceſſa.*

*Haſce ob cauſas mihi videtur minimè conſultum quamlibet Propoſitionem ſciſcere, Legiſque ut ſit loco jubere, priuſquam in colloquio de omnibus convenerit.*

*Quò me tamen impellunt paterna erga populum meum viſcera, hujuſmodi Colloquium perſonale conſtanter & importunè rogo; defixis interea in Cœlum oculis, uſque dum Parlamentum Deus inclinaverit ad rationes Pacis ineundas. Mihi autem ſat futurum eſt ſolatii, quòd quæcunque pro officio tum Regis tum viri Chriſtiani incubuiſſe mihi duxerim, eorundem nihil prætermiſerim.*

Hæc cùm ſignâta (ſicuti erant) ad *Comitia* tranſmittenda *Delegatis Comitiorum* demandaverat *Rex*, reſignari rogat *Comes D.* (*Oligarchicorum* placitis addictior) quò certiores fierent *Delegati* quid reportarent, prout *Legatos* deceret, non *Tabelliones*, (quo tamen nihil majus in publicis mandatis habebant;) interpoſitâ ad hæc ſuâ fide, nequaquam id *Regi* ceſſurum in fraudem aut detrimentum.

Sed quamprimùm relegente *Rege* reſponſum reſciverant, datam nihil morati fidem, arctiorem in cuſtodiam in Caſtello *Ceſaris burgo*, ubi commorabatur, *Regem* Optimum detrudunt: Omnes ſervos arcent, novis exceptis hominibus, & inimicis, potiùs in ludibrium & cuſtodiam quàm ſervitia, circumdiſpoſitis. Et nè quid literarum vel chartaceæ laciniæ vel internuncius clàm irreperet, aut à *Regia Majeſtate* tranſmitteretur, ad omnes acceſſus, ad fores & feneſtras Cameræ appoſitis excubiis militaribus, vigilatur. *Detruditur in arctam cuſtodiam.*

*Reſponſum* apud *Comitia* nil magìs profuit Pergere in propoſitis *Oligarchici*, *Cromwellius*

cioribus (horum abſentiâ) refragantibus, & conſpirante parte numeroſiori, res ex facili perficeretur. Nihilo tamen minùs, primum iſtud perditiſſimorum hominum Placitum De *Rege ejurando*, à decima matutina ad ſeptimam uſque veſpertinam ſúſque déque diſceptatum, defatigatos priùs quàm perſuaſos ſuffragatores vix tandem comperiſſet, niſi ſpe à præcipuis *Oligarchicis* factâ, nihil atrocius *Regem* adverſus ſeſe commolituros. Tria poſteriora (cùm diverſum qui ſentirent è *Senaculo* ad reficiendos ſpiritus ſeſe ſubduxiſſent) horæ dimidiæ ſpatio Factioſi, ex compoſito locis ſuis inſidentes, feſtinatò ſciſcunt.

Cæterùm ægriùs in hanc ſententiam perductus eſt ſuperior *Conſeſſus*; ibi ſiquidem per dies complures protrahebatur diſſertatio, donec adventantes ab Exercitu *Delegati*, gratias agendi prætextu *Senaculo* inferiori propter iſta Decreta, defenſionem ipſius profeſſi, minas intentarent *Proceribus*, ſi diſſentire pergerent, & pauló póſt terrore cunctabundos impellerent, Legionibus duabus in Palatia *Regia Senaculis* finitima (ſub ſpecie cuſtodiæ *Conſeſſûs* inferioris, reverâ in terrorem diſſentientium *Dynaſtarum*) immiſſis. Hiſce deterriti *Proceres* (dilabentibus multis) qui convenerant tres vel quator (qui ſub eadem tempora ſæpe *Senaculi* ſuperioris autoritatem ſuſtinebant) Plebiſcitis ſua adjiciunt ſuffragia. Hiſce porrò tam ſalutaribus univerſo Regno Decretis plaudentes ad *Proceres* quoque miſſi ſunt *Delegati* Militares, qui in ſe porrò totius exercitûs autoritate ſanctiſſimè recipiant, *Omnia ſe jura & Privilegia Curiæ ſuperioris defenſuros*. *per vim & minas in ſuperiore.*

Huic Perfidiæ quod velum prætexerit *Cromwellius* lector animadvertat. Illius quippe inter Preces, quibus *Supremum Numen* interpellavit ut conatibus ſuis aſpiraret *Regem* in Solium & *Majeſtatem* avitam evehendi, vox faucibus hæſit, ut *Cromwellius ſeſe perfidiæ purgat.*

plagas cum Exercitu numeroſo ſub auſpiciis *Hamiltonii*; (quibus ſeſe cum non contemnenda manu *Anglorum Langdalius* jungit;) ſed ſolito ſive *Regis*, ſeu ipſius *Hamiltonii* infortunio, aliquo certè malo fato, ſeu potiùs Decreto *Divino*, *Angli* primò ſeparatim alii poſt alios & ex intervallo cæſi ab hoſtibus peſſum ivere: quippe res erat parvi momenti, Exercitum veteranum, impedimentis bellicis & omni commeatu inſtructum, ſub imperio Præfectorum promptiſſimorum ordinatum, tumultuarios Colonos potiùs quàm milites, armis & bellico apparatu improviſos, & plerumque Ducibus deſtitutos, dum alii poſt alios in aciem deſcendunt, opprimere & in fugam conjicere. *Ab exercitu ſuperantur Angli;*

*Colonia* tamen *Trinobantum*, vulgo *Colceſtria*, & *Pembrochia*, *Dimetarum* Metropolis, (quamvis Illa obſidioni ferendæ imparata) hoſtibus non parùm negotii faceſſunt. Nec ingloriùm cecidit *Pentefracti* Caſtrum; unde triginta circiter Equites per copias obſidione cingentes irruptione factâ *Rainesborium* (qui nuper *Thalaſſiarchæ* provinciam ſuſtinuit, nunc, *Præfecti* totius Exercitus Borealis titulo, ſecum duxit auxiliarium aliquot millia quibus oppugnationem acriùs urgeret) in hoſpitio apud *Doncaſtriam*, munitum Oppidum, duodecim milliaribus à *Pontefracto* diſtans, è lecto abripiunt, & renuentem duci captivum confodiunt. Quin & *Præſidio* in maximas anguſtias redacto, impunitas omnibus, & ad ædes proprias diſcedendi venia conceſſa eſt, duobus exceptis militibus; quibus (etiam & articulis) glorioſo occumbere letho pugnantibus, vel armis indutis per medios hoſtes perrumpere permittebatur. Quod (obſervatâ facinoris perpetrandi opportunitate) ambo equos conſcenſi vix ſaucii fecere.

*Scoti*, Ductorum inſcitiâ & ignaviâ, vel (quod ſuſpicari nollem) perfidiâ, qui diviſa agmina Exercitûs in quadraginta lapidum diſtantiam ſeparata duxerint, à *Cromwellio* nullo cum negotio *& Scoti,*

*capto Duce. Hamiltonio.*

fundunrur, qui medium agmen inopinatò aggreſſus, in fugam verit, terrore in omnes procul palantes diſſeminato, multis cæſis captíſque cum *Hamiltonio* Duce. Cæteros in *Scotiam* uſque perſequitur; ubi *Argathelius* collectis copiis non minùs *domeſticus* occurrit hoſtis, quàm *Cromwellius extraneus*, in eáſque brevi redigit anguſtias, ut Exercitus qui conſcribebatur *Parlamenti* auſpiciis arma deponeret, Factioníſque *Argathelianæ* ſeſe permitteret arbitrio. Hinc de novo *Parlamentum* indicitur, excluſis omnibus qui arma induerant, vel de Bello liberandi *Regis* gratiâ ineundo ſuffragia tulerant. Ibi noviſſimi *Parlamenti* Placita reſcinduntur, Bellum injuſtè ſuſceptum pronunciatur, *Cromwellio* publicæ gratiæ aguntur, & privatim (ut *Cromwellius* ipſe gloriabatur) pactum iniit *Argathelius* ſeſe *Oligarchicorum Anglorum* commodis velificaturum, nec minùs è *Scotia* (cum rerum ferret opportunitas) quàm ex *Anglia Monarchiam* exterminaturum.

*Navigia defectionem à Principe parant, rebus infeliciter terrâ geſtis.*

*Navigia* adhæc plura, refluente æſtu, defectionem à *Principe* parant, pro innata Nautis levitate, in *Comitis Warwicenſis* patrocinium ſe conjicientibus, qui eos crebris ſibi largitionibus demeruerat, novæque Claſſi, ad alliciendos iterum in obſequia *Parlamentaria* Nautas, pro tempore præficiebatur: ſed circumſeptus *Oligarchicorum* exploratoribus, & operâ defunctus, conſuetam hiſce dominis mercedem non immeritò retulit, nimirum ut loco cederet atque dimitteretur.

*Senatores interim de Pace conſilium ineunt.*

Cum iſta geruntur ab Exercitu bella, *Senatores* in *Comitiis*, jam procul agentis Exercitûs nec non *Cromwellii* jugo parumper emancipati, ſerióque apud ſe reputantes quàm ægrè totius *Regni populus* [illegible]as *Regi* injurias pateretur, quàm lubrico in [illegible] ſuæ ſtarent, Pacis conciliandæ ſatagunt, [illegible]um *Phrygibus* ſapientes, contra *Oli*[illegible] ſententiam, *Decreta de Rege neutiquam* 

*Regi* [illegible]

*adeundo*

*adeundo* reſcindunt, junctis utriuſque *Senaculi* calculis. *Colloquium* cum *Rege* de componendis litibus ſuſcipiendum ſtatuunt; ſed per *Delegatos*, idque in *Inſula Vecti.* Delegantur in hoc munus *Proceres* ex *Conſeſſu* ſuperiori quinque, ex inferiori Populares decem. *Propoſitiones* in Colloquio iſto diſceptandæ præſcribuntur, quas omnes verbatim proferri, quamvis præter operis inſtitutum, fortè Lectori moleſtum non fuerit. *Colloquium cum Rege in inſula Vecti per Delegatos inſtituendum ſtatuunt;*

*Quoniam utrique Parlamenti Conſeſſui incubuerit ad juſtam ſui defenſionem Belli capeſſendi neceſſitas, & ad hoc proſequendum ſe ipſi Senatores Sacramento obſtrinxerint, Rege jubente ſanciatur,* *ſuper quas Propoſitiones*

I. *Quòd Declarationes & Proclamationes omnino omnes adverſus Conſeſſus utroſque, vel quotquot iis adhæſerint, omniáque Judicia & Poſtulationes contra eos pro irritis habeantur, & pronuncientur.* *Prima.*

II. *Statutum fiat, juſſu Regio, de abolendis omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis ex Eccleſiis Angliæ & Hiberniæ, de fundis eorundem & reditibus divendendis; uti etiam comprobetur aſſenſu Regio Theologorum Convocatio & Conſeſſus Synodicus; Reformatio Religionis per Angliam & Hiberniam ad eum modulum quo decreverunt vel decreverint Parlamenti Senatores, habito priùs cum Theologis prædictis conſilio, procuretur. In particulari, Regia Majeſtas conſentiat ut in Statutum ſeu Legem dehinc migret Decretum utriuſque Domûs Parlamenti de Directorio pridem factum, quoad Cultum Divinum publicè per Angliam & Hiberniam celebrandum; de abroganda veteri Liturgia; de Regiminis Eccleſiaſtici formula & Religionis Articulis, cum Catechiſmis minore majoréque; de Die Dominico religioſiùs obſervando; de ſupprimendis Innovationibus in Templis & Fanis; de Concionatorum mercede augenda; de Pluralitate Beneficiorum & Non-reſidentia viris Eccleſiaſticis prohibenda: uti Regia Majeſtas manum ſubſcribat Fœderi Nationali, eodémque Seipſum obſtringi patiatur; ut etiam publico Edicto idem imperet ſub* *Secunda.*

funduntur, qui medium agmen inopinatò aggreſſus, in fugam verit, terrore in omnes procul palantes diſſeminato, multis cæſis captíſque cum *Hamiltonio* Duce. Cæteros in *Scotiam* uſque perſequitur; ubi *Argathelius* collectis copiis non minùs *domeſticus* occurrit hoſtis, quàm *Cromwellius extraneus*, in eáſque brevi redigit anguſtias, ut Exercitus qui conſcribebatur *Parlamenti* auſpiciis arma deponeret, Factioníſque *Argathelianæ* ſeſe permitteret arbitrio. Hinc de novo *Parlamentum* indicitur, excluſis omnibus qui arma induerant, vel de Bello liberandi *Regis* gratiâ ineundo ſuffragia tulerant. Ibi noviſſimi *Parlamenti* Placita reſcinduntur, Bellum injuſtè ſuſceptum pronunciatur, *Cromwellio* publicæ gratiæ aguntur, & privatim (ut *Cromwellius* ipſe gloriabatur) pactum iniit *Argathelius* ſeſe *Oligarchicorum Anglorum* commodis velificaturum, nec minùs è *Scotia* (cum rerum ferret opportunitas) quàm ex *Anglia Monarchiam* exterminaturum.

*capto Duce. Hamiltonio.*

*Navigia defectionem à Principe parant, rebus infeliciter terrâ geſtis.*

*Navigia* adhæc plura, refluente æſtu, defectionem à *Principe* parant, pro innata Nautis levitate, in *Comitis Warwicenſis* patrocinium ſe conjicientibus, qui eos crebris ſibi largitionibus demeruerat, novæque Claſſi, ad alliciendos iterum in obſequia *Parlamentaria* Nautas, pro tempore præficiebatur: ſed circumſeptus *Oligarchicorum* exploratoribus, & operâ defunctus, conſuetam hiſce dominis mercedem non immeritò retulit, nimirum ut loco cederet atque dimitteretur.

*Senatores interim de Pace conſilium ineunt.*

*Reſcinduntur de Rege non adeundo Ricta.*

Cum iſta geruntur ab Exercitu bella, *Senatores* in *Comitiis*, jam procul agentis Exercitûs nec non *Cromwellii* jugo parumper emancipati, ſerióque apud ſe reputantes quàm ægrè totius *Regni populus* illatas *Regi* injurias pateretur, quàm lubrico in loco res ſuæ ſtarent, Pacis conciliandæ ſatagunt, & ſerò cum *Phrygibus* ſapientes, contra *Oligarchicorum* ſententiam, *Decreta de Rege neutiquam adeundo*

*adeundo* reſcindunt, junctis utriuſque *Senaculi* calculis. *Colloquium* cum *Rege* de componendis litibus ſuſcipiendum ſtatuunt; ſed per *Delegatos*, idque in *Inſula Vecti*. Delegantur in hoc munus *Proceres* ex *Conſeſſu* ſuperiori quinque, ex inferiori Populares decem. *Propoſitiones* in Colloquio iſto diſceptandæ præſcribuntur, quas omnes verbatim proferri, quamvis præter operis inſtitutum, fortè Lectori moleſtum non fuerit. *Colloquium cum Rege in inſula Vecti per Delegatos inſtituendum ſtatuunt;*

*Quoniam utrique Parlamenti Conſeſſui incubuerit ad juſtam ſui defenſionem Belli capeſſendi neceſſitas, & ad hoc proſequendum ſe ipſi Senatores Sacramento obſtrinxerint, Rege jubente ſanciatur,* *ſuper quas Propoſitiones*

I. *Quòd Declarationes & Proclamationes omnino omnes adverſus Conſeſſus utroſque, vel quotquot iis adhæſerint, omniáque Judicia & Poſtulationes contra eos pro irritis habeantur, & pronuncientur.* *Prima.*

II. *Statutum fiat, juſſu Regio, de abolendis omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis ex Eccleſiis Angliæ & Hiberniæ, de fundis eorundem & reditibus divendendis; uti etiam comprobetur aſſenſu Regio Theologorum Convocatio & Conſeſſus Synodicus; Reformatio Religionis per Angliam & Hiberniam ad eum modulum quo decreverunt vel decreverint Parlamenti Senatores, habito prius cum Theologis prædictis conſilio, procuretur. In particulari, Regia Majeſtas conſentiat ut in Statutum ſeu Legem dehinc migret Decretum utriuſque Domûs Parlamenti de Directorio pridem factum, quoad Cultum Divinum publicè per Angliam & Hiberniam celebrandum; de abroganda veteri Liturgia; de Regiminis Eccleſiaſtici formula & Religionis Articulis, cum Catechiſmis minore majoréque; de Die Dominico religioſius obſervando; de ſupprimendis Innovationibus in Templis & Fanis; de Concionatorum mercede augenda; de Pluralitate Beneficiorum & Non-reſidentia viris Eccleſiaſticis prohibenda: uti Regia Majeſtas manum ſubſcribat Fœderi Nationali, eodémque Seipſum obſtringi patiatur; ut etiam publico Edicto idem imperet ſubditis* *Secunda.*

*Quibus Scotorum Delegati ſeſe opponunt apud Parlamentum & apud Regem.*

*Delegati* interim *Scotiæ* (qui *Londini* tunc temporis agebant) Argumenta ſua in ſcriptis contra hæc Poſtulata exhibent; & poſtea (cùm nihilominus ad *Regem* mitterentur) coram *Rege* adhibitâ Proteſtatione oppugnant, ceu *Religioni Coronæ Pactiſ*que inter *Angliæ* & *Scotiæ* Regna è diametro adverſantia.

Quò ſe verteret, aut unde elaberetur hiſce anguſtiis conſtrictus *Rex?* Qui ſi Poſtulatis annuat, ſuo ſe ſuffragio regnandi jure exueret; ſi refragetur, à Factioſis inuſtâ ſimul contumaciæ notâ abdicaretur.

*Rex reſpondet.*

Non deficit *Regi* & Magnitudo Animi & mira Prudentia; unde ad hæc illico reſpondet: *Inter alias quibus diu luctatus ſum difficultates, graviſſima eſt, quâ diſcrepantium ſtudiorum omnium Poſtulatis ſatis mihi jam facere incumbit. Quod ex eo palàm ſit, quòd eodem tempore quo Comitia Anglorum Propoſitiones mihi ſanciendas miſerint, Scotorum Commiſſarii in contrarium proteſtentur. unde ſpes mihi omnis præciditur (rebus ità ſe habentibus) fore ut quod maximè in votis eſt unquam conſequar, nempe Pacem omnibus undiquaque omnium & precibus expetitam, & neceſſitatibus accommodatam. Quin & iſtud obſtaculo eſt, quò minùs Comitiorum Poſtulatis à me unquam ſatìs fiat, quòd quum antiqua Legum ferendarum ratio fuerit, vel per conſenſum Regis perſonalem in Domo Superiori adhibitum, vel per Diploma magno Angliæ Sigillo à Rege communitum: Horum illud impoſſibile mihi eſt ſub cuſtodia agenti; hoc ipſis in poſterum fraudi eſſe poterit, cùm Sigillo Regiæ Majeſtatis injuſſu conflato quævis Conceſſio & Securitas innixa, labilis & infida prorſus foret. Quinetiam iſta rata eſſe jubendo, Memetipſum & Succeſſores meos non ſolùm omni principatu in perpetuum exuerem, ſed & quæcunque gravamina per hanc tantam poteſtatem Parlamentariam in mancipata Subditorum meorum capita, conglobari contigerit, mihi vitio verterentur: quod quantum abhorreat à nativa populi Libertate, officióq; ejuſdem*

*ejuſdem tutandi Regi concredito, cuivis relinquo judicandum. Rogo etiam reputare ſecum Comitia non graventur, quàm importunum ſit & rationi abſonum, cùm Rex Colloquium expetat perſonale, rerum ibi diſceptandarum primaria capita velle præconceſſa.*

*Haſce ob cauſas mihi videtur minimè conſultum quamlibet Propoſitionem ſciſcere, Legiſque ut ſit loco jubere, priuſquam in colloquio de omnibus convenerit.*

*Quò me tamen impellunt paterna erga populum meum viſcera, hujuſmodi Colloquium perſonale conſtanter & importunè rogo; defixis interea in Cœlum oculis, uſque dum Parlamentum Deus inclinaverit ad rationes Pacis ineundas. Mihi autem ſat futurum eſt ſolatii, quòd quæcunque pro officio tum Regis tum viri Chriſtiani incubuiſſe mihi duxerim, eorundem nihil prætermiſerim.*

Hæc cùm ſignata (ſicuti erant) ad *Comitia* tranſmittenda *Delegatis Comitiorum* demandaverat *Rex*, reſignari rogat *Comes D.* (*Oligarchicorum* placitis addictior) quò certiores fierent *Delegati* quid reportarent, prout *Legatos* deceret, non *Tabelliones*, (quo tamen nihil majus in publicis mandatis habebant;) interpoſitâ ad hæc ſuâ fide, nequaquam id *Regi* ceſſurum in fraudem aut detrimentum.

Sed quamprimùm relegente *Rege* reſponſum reſciverant, datam nihil morati fidem, arctiorem in cuſtodiam in Caſtello *Ceſaris burgo*, ubi commorabatur, *Regem* Optimum detrudunt: Omnes ſervos arcent, novis exceptis hominibus, & inimicis, potiùs in ludibrium & cuſtodiam quàm ſervitia, circumdiſpoſitis. Et nè quid literarum vel chartaceæ laciniæ vel internuncius clàm irreperet, aut à *Regia Majeſtate* tranſmitteretur, ad omnes acceſſus, ad fores & feneſtras Cameræ appoſitis excubiis militaribus, vigilatur.

*Detruditur in arctam cuſtodiam.*

*Reſponſum* apud *Comitia* nil magìs profuit Pergere in propoſitis *Oligarchici*, *Cromwellius*

cioribus (horum abſentiâ) refragantibus, & conſpirante parte numeroſiori, res ex facili perficeretur. Nihilo tamen minùs, primum iſtud perditiſſimorum hominum Placitum De *Rege ejurando*, à decima matutina ad ſeptimam uſque veſpertinam ſúſque déque diſceptatum, defatigatos priùs quàm perſuaſos ſuffragatores vix tandem comperiſſet, niſi ſpe à præcipuis *Oligarchicis* factâ, nihil atrocius *Regem* adverſus ſeſe commolituros. Tria poſteriora (cùm diverſum qui ſentirent è *Senaculo* ad reficiendos ſpiritus ſeſe ſubduxiſſent) horæ dimidiæ ſpatio Factioſi, ex compoſito locis ſuis inſidentes, feſtinatò ſciſcunt.

Cæterùm ægriùs in hanc ſententiam perductus eſt ſuperior *Conſeſſus*; ibi ſiquidem per dies complures protrahebatur diſſertatio, donec adventantes ab Exercitu *Delegati*, gratias agendi prætextu *Senaculo* inferiori propter iſta Decreta, defenſionem ipſius profeſſi, minas intentarent *Proceribus*, ſi diſſentire pergerent, & paulò pòſt terrore cunctabundos impellerent, Legionibus duabus in Palatia *Regia Senaculis* finitima (ſub ſpecie cuſtodiæ *Conſeſſûs* inferioris, reverâ in terrorem diſſentientium *Dynaſtarum*) immiſſis. Hiſce deterriti *Proceres* (dilabentibus multis) qui convenerant tres vel quator (qui ſub eadem tempora ſæpe *Senaculi* ſuperioris autoritatem ſuſtinebant) Plebiſcitis ſua adjiciunt ſuffragia. Hiſce porrò tam ſalutaribus univerſo Regno Decretis plaudentes ad *Proceres* quoque miſſi ſunt *Delegati* Militares, qui in ſe porrò totius exercitûs autoritate ſanctiſſimè recipiant, *Omnia ſe jura & Privilegia Curiæ ſuperioris defenſuros.* *Per vim & minas in ſuperiore.*

Huic Perfidiæ quod velum prætexerit *Cromwellius* lector animadvertat. Illius quippe inter Preces, quibus *Supremum Numen* interpellavit ut conatibus ſuis aſpiraret *Regem* in Solium & *Majeſtatem* avitam evehendi, vox faucibus hæſit, ut *Cromwellius ſeſe perfidiæ purgat.*

E contrario tamen evenit; etenim tres ad minimum *Apologiæ* brevi prodeunt, (una *Regiâ* manu conſcripta) quibus luculentiſſimè purgabatur à Convitiis *Regia Majeſtas*, Criminationes unà retorquebantur, ſcelerumque omnium, quæ falsò *Regi* imputârat, Factio ipſa probaretur conſcia; ídque tantâ luce, ut nemo vel mutire contrà potuerit. Interim *Curiones* frigidè mandatis obſequuntur: *Petitiones* paucis è *Provinciis* gratulatoriæ,& obſcuris(notiſſimæ verò malitiæ) manibus conſignatæ, qualicunque *Sectariorum* ſolertiâ extorquentur.

*Purgatur Regia Majeſtas multis Apologeticis.*

*Curiones frigidè mandata exequuntur: Pauciſſimi gratulantur.*

Fremere verò totus populus, indignari, Prævaricationis & Impoſturæ *Sectarios* omnes, præcipuè *milites*, inſimulare, hiſce omnia dira imprecari. Poſtea Petitiones ex plurimis *Comitatibus* (iiſdem qui ſemper ſteterant à partibus *Parlamentariis*) adornantur, quibus vehementer expoſcitur ut Tractatus cum *Rege* Perſonalis inſtauretur, Exercitus ſtipendiis perſolutis exauctoretur,in *Hiberniam* interim dimittantur ſuppetiæ, exoneretur *Anglia* oppreſſionibus,& à conferendis in alendum militem aſymbolum impenſis, quibus ultrà ſuſtinendis impar eſſet.

*Totus populus fremit & indignatur.*

*Plurimi petitum veniunt pro Perſonali Colloquio cum Rege inſtituendo,*

Eò tandem deventum eſt, ut hujuſmodi ſupplices libelli complures, innumeris hominum ſubſcriptionibus comprobati, renitentem *Senatum* penè obruerint: fruſtrà per ſingulos *Comitatus* Militum Ductoribus *Delegatiſque Parlamentariis* (qui ſe jam propè omnes in victricis partis clientelam dederant)intentatis Sequeſtri,Carceris,Exilii, Mortis minis, ſubinde etiam blanditiis aureiſque pollicitationibus, ut os obſtruerent pro virili incumbentibus.

*fruſtrà renitentibus Factioſis.*

Neque hîc fugere nos inobſervati debent ſive *Divinæ* vindictæ, ſive *popularis* æſtûs reciproci motus; dum eadem illa *Comitia* à quibus primi ſupplicantium tumultus adverſus *Regem* emanaverant, ipſa jam ſpontaneo Petentium tumultu

periclitari conqueruntur Senatoriam dignitatem juxtà & ſalutem.

*Trinobantes primò;* Primi ſupplicantium agmen ducunt *Trinobantes*, quos noſtri jam *Eſſexienſes* vocant, inuſitato prorſus ante hæc tempora numero, qui quos exoratos velint poſſent in vota cogere. Sequuntur *Regni*, (qui jam *Surrienſes* audiunt) quos inermes levi arreptâ occaſione *Milites* malè mulctant prope *Senaculi* fores, fugatos occidunt, longè pluribus vulneratis, omnes deprædantur, idque nutu *Senatorum*, & *Ductorum* juſſu; imo Facinoris ergô gratiæ *Conſeſſûs* Inferioris graſſantibus aguntur, data inſuper munera; unde in poſterum petendi licentiam caveret populus, quòd olim jure fieri decernebatur.

*Regni deinde, quos malè mulctant milites.*

*Sed nihilominus frequentiores cæteris è Provinciis confluunt, & arma ſumunt repulſi, Cantiani, Trinobantes, Iceni, Danmonii, Regnique.*

Sed iſtâ *Tyrannide*, quâ populi ſub onere gementis compreſſum ibant querimonias, nihil ampliùs proficiunt, niſi ut frequentiores ex irritatis *Provinciis* petitum confluerent. Qui cum nihilo plus remedii querimoniis retulerint, à Precibus ad Arma confugiunt. Vexillis unà denuo inſcribunt (quæ pridem malè cohærere credidit eluſum vulgus) *Regis* & *Populi Libertatem*, *Cantiani*, *Trinobantes Eſſexiæ*, *Iceni Suffolciæ* & *Norfolciæ*, *Danmonii Cornubiæ*, *Brigantes*, & inter *Cambros Silures* & *Ordovices*, etiam *Regni* tandem, acriori vindictæ cupidine; multis Nobilibus (*Hollandiæ* ſcilicet *Comite*, *Duce Buckinghamiæ*, &c.) detectâ intempeſtivè conjuratione quam *Londini* clàm inierant, cum iis præmaturè ſe conjungentibus.

*Claſſis etiam defecit à Parlamento.*

Deficiunt eodem erga *Regem* commiſerationis æſtu delati *Nautæ*, nec non ſeptemdecim plùs minùs Naves in *Principis* CAROLI (expoſito in litus *Thalaſſiarchâ Rainsborio Democratico*) clientelam concedunt.

*Scoti arma expediunt ad Regem è cuſtodia liberandum.*

*Scoti* etiam *Regi* turpiter captivo in libertatem & dignitatem aſſerendo arma expediunt, idque ſui Decreto *Parlamenti*; irrumpentes in *Boreales* plagas

plagas cum Exercitu numeroſo ſub auſpiciis *Hamiltonii*; (quibus ſeſe cum non contemnenda manu *Anglorum Langdalius* jungit;) ſed ſolito ſive *Regis*, ſeu ipſius *Hamiltonii* infortunio, aliquo certè malo fato, ſeu potiùs Decreto *Divino*, *Angli* primò ſeparatim alii poſt alios & ex intervallo cæſi ab hoſtibus peſſum ivere: quippe res erat parvi momenti, Exercitum veteranum, impedimentis bellicis & omni commeatu inſtructum, ſub imperio Præfectorum promptiſſimorum ordinatum, tumultuarios Colonos potiùs quàm milites, armis & bellico apparatu improviſos, & plerumque Ducibus deſtitutos, dum alii poſt alios in aciem deſcendunt, opprimere & in fugam conjicere. *Ab exercitu ſuperantur Angli*,

*Colonia* tamen *Trinobantum*, vulgo *Colceſtria*, & *Pembrochia*, *Dimetarum* Metropolis, (quamvis Illa obſidioni ferendæ imparata) hoſtibus non parùm negotii faceſſunt. Nec ingloriùm cecidit *Pentefracti* Caſtrum; unde triginta circiter Equites per copias obſidione cingentes irruptione factâ *Rainesborium* (qui nuper *Thalaſſiarchæ* provinciam ſuſtinuit, nunc, *Præfecti* totius Exercitus Borealis titulo, ſecum duxit auxiliarium aliquot millia quibus oppugnationem acriùs urgeret) in hoſpitio apud *Doncaſtriam*, munitum Oppidum, duodecim milliaribus à *Pontefracto* diſtans, è lecto abripiunt, & renuentem duci captivum confodiunt. Quin & *Præſidio* in maximas anguſtias redacto, impunitas omnibus, & ad ædes proprias diſcedendi venia conceſſa eſt, duobus exceptis militibus; quibus (etiam & articulis) glorioſo occumbere letho pugnantibus, vel armis indutis per medios hoſtes perrumpere permittebatur. Quod (obſervatâ facinoris perpetrandi opportunitate) ambo equos conſcenſi vix ſaucii fecere.

*Scoti*, Ductorum inſcitiâ & ignaviâ, vel (quod ſuſpicari nollem) perfidiâ, qui diviſa agmina Exercitûs in quadraginta lapidum diſtantiam ſeparata duxerint, à *Cromwellio* nullo cum negotio *& Scoti*,

funduntur, qui medium agmen inopinatò aggreſſus, in fugam verit, terrore in omnes procul palantes diſſeminato, multis cæſis captiſque cum *Hamiltonio* Duce. Cæteros in *Scotiam* uſque perſequitur; ubi *Argathelius* collectis copiis non minùs *domeſticus* occurrit hoſtis, quàm *Cromwellius extraneus*, in eáſque brevi redigit anguſtias, ut Exercitus qui conſcribebatur *Parlamenti* auſpiciis arma deponeret, Factioníſque *Argathelianæ* ſeſe permitteret arbitrio. Hinc de novo *Parlamentum* indicitur, excluſis omnibus qui arma induerant, vel de Bello liberandi *Regis* gratiâ ineundo ſuffragia tulerant. Ibi noviſſimi *Parlamenti* Placita reſcinduntur, Bellum injuſtè ſuſceptum pronunciatur, *Cromwellio* publicæ gratiæ aguntur, & privatim (ut *Cromwellius* ipſe gloriabatur) pactum iniit *Argathelius* ſeſe *Oligarchicorum Anglorum* commodis velificaturum, nec minùs è *Scotia* (cum rerum ferret opportunitas) quàm ex *Anglia Monarchiam* exterminaturum.

*capto Duce. Hamiltonio.*

*Navigia defectionem à Principe parant, rebus infeliciter terrâ geſtis.*

*Navigia* adhæc plura, refluente æſtu, defectionem à *Principe* parant, pro innata Nautis levitate, in *Comitis Warwicenſis* patrocinium ſe conjicientibus, qui eos crebris ſibi largitionibus demeruerat, novæque Claſſi, ad alliciendos iterum in obſequia *Parlamentaria* Nautas, pro tempore præficiebatur: ſed circumſeptus *Oligarchicorum* exploratoribus, & operâ defunctus, conſuetam hiſce dominis mercedem non immeritò retulit, nimirum ut loco cederet atque dimitteretur.

*Senatores interim de Pace conſilium ineunt.*

Cum iſta geruntur ab Exercitu bella, *Senatores* in *Comitiis*, jam procul agentis Exercitûs nec non *Cromwellii* jugo parumper emancipati, ſerióque apud ſe reputantes quàm ægrè totius *Regni populus* illatas *Regi* injurias pateretur, quàm lubrico in loço res ſuæ ſtarent, Pacis conciliandæ ſatagunt, & ſerò cum *Phrygibus* ſapientes, contra *Oligarchicorum* ſententiam, *Decreta de Rege neutiquam adeundo*

*Reſcinduntur de Rege non adeundo Rita.*

*adeundo* reſcindunt, junctis utriuſque *Senaculi* calculis. *Colloquium* cum *Rege* de componendis litibus ſuſcipiendum ſtatuunt; ſed per *Delegatos*, idque in *Inſula Vecti*. Delegantur in hoc munus *Proceres* ex *Conſeſſu* ſuperiori quinque, ex inferiori Populares decem. *Propoſitiones* in Colloquio iſto diſceptandæ præſcribuntur, quas omnes verbatim proferri, quamvis præter operis inſtitutum, fortè Lectori moleſtum non fuerit. *Colloquium cum Rege in inſula Vecti per Delegatos inſtituendum ſtatuunt;*

*Quoniam utrique Parlamenti Conſeſſui incubuerit ad juſtam ſui defenſionem Belli capeſſendi neceſſitas, & ad hoc proſequendum ſe ipſi Senatores Sacramento obſtrinxerint, Rege jubente ſanciatur,* *ſuper quas Propoſitiones*

I. *Quòd Declarationes & Proclamationes omnino omnes adverſus Conſeſſus utroſque, vel quotquot iis adhæſerint, omniáque Judicia & Poſtulationes contra eos pro irritis habeantur, & pronuncientur.* *Prima.*

II. *Statutum fiat, juſſu Regio, de abolendis omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis ex Eccleſiis Angliæ & Hiberniæ, de fundis eorundem & reditibus divendendis; uti etiam comprobetur aſſenſu Regio Theologorum Convocatio & Conſeſſus Synodicus; Reformatio Religionis per Angliam & Hiberniam ad eum modulum quo decreverunt vel decreverint Parlamenti Senatores, habito priùs cum Theologis prædictis conſilio, procuretur. In particulari, Regia Majeſtas conſentiat ut in Statutum ſeu Legem dehinc migret Decretum utriuſque Domûs Parlamenti de Directorio pridem factum, quoad Cultum Divinum publicè per Angliam & Hiberniam celebrandum; de abroganda veteri Liturgia; de Regiminis Eccleſiaſtici formula & Religionis Articulis, cum Catechiſmis minore majoréque; de Die Dominico religioſiùs obſervando; de ſupprimendis Innovationibus in Templis & Fanis; de Concionatorum mercede augenda; de Pluralitate Beneficiorum & Non-reſidentia viris Eccleſiaſticis prohibenda: uti Regia Majeſtas manum ſubſcribat Fœderi Nationali, eodémque Seipſum obſtringi patiatur; ut etiam publico Edicto idem imperet ſubditis* *Secunda.*

*ditis omnibus utriuſque Regni, Angliæ & Scotiæ, recuſantibus pœnam quam utrique Conſeſſui placuerit irrogare. Lege cautum ſit Parlamentum penès fore in poſterum univerſitates Oxonii & Cantabrigiæ, Collegia quoque Weſtmonaſterienſe, Wintonienſe & Ætonenſe viſitare & reformare. Lege factâ caveatur nè Jeſuitæ, Sacerdotes, & Pontificii Rempublicam perturbent, Legéſve eludant, & ut hujuſmodi hominibus criterio internoſcendis Sacramentum adminiſtretur, quo Pontificis Romani Suprematum, Tranſſubſtantiationem, Purgatorium, Cultum imaginum, Erroréſque alios Eccleſiæ Romanæ ſuperſtitioſos abjurent. Proſpiciatur de educandis Pontificiorum liberis in Fide & Religione Proteſtantium; de mulctis in Pontificios irrogandis, iiſque ſecundum arbitrium utriuſque Conſeſſûs collocandis. Proviſum etiam eſto de conatibus Pontificiorum adverſus Rempublicam reprimendis, Legibúſque in illos abſque fraude exequendis, & Miſſæ adminiſtratione & frequentatione, ſive in Aula ſeu quocunque in loco, intra Angliam & Hiberniam diſtrictius interdicendâ.*

*Tertia.* III. *Penès Parlamentum ſolum terreſtris ſimul & navalis Militiæ per Angliam & Hiberniam poteſtas reſideat. Integrum ipſis eſto conſcribere, exercere quot placet, ducere quò libet, milites, irrogare quas viſum fuerit Pecunias pro ſtipendiis; unde tumultibus inteſtinis obviàm eant, exterorúmque invaſionibus: nec Rex aut ejus Succeſſores quicquam in iſtis ſibi juris vendicent per ſpatium viginti Annorum. Poſtea Parlamento fas eſto, quando ſibi videbitur intereſſe ſaluti publicæ, Exercitum tum terreſtrem tum navalem conſcribere, & in ipſius ſtipendia Pecunias irrogare, & ad hoc ſuâ autoritate Decretum ſciſcere, quod Legis habeat vigorem, etſi Rex ipſe denegaverit aſſenſum.*

*Si homines qualeſcunque ad numerum trigeſimum convenerint armati, neq; ad Procerum & Plebeiorum juſſa depoſuerint arma, Perduellionis rei habeantur,*

*citra*

*citra ſpem omnem veniæ ab Rege impetrandæ.*

Hiſce Auctuarii loco acceſſerunt Proviſiones nonnullæ de *Londini* privilegiis & poteſtate ordinaria Juſtitiæ in ſententiis latis exequendæ.

IV. *Ceſſatio Hibernica, Tractatúſque ibi omnes & Articuli ſine conſenſu Parlamenti pacti, reſcindantur. Belli Hibernici proſequendi Jus ab utriuſque Domûs arbitrio pendeat. Pro-Rex omnéſq; ſive Militares ſive Civiles Adminiſtri à Parlamento ſurrogentur; Hiberniæ Cancellarius, Magni Sigilli Cuſtos, Theſaurarius, omnes Regni Magiſtratus, Judices omnes; caſſis muneribus, officiis, titulis, fundorúmque donationibus à Rege conceſſis ab tempore quo pacta Caſſatio erat, pronunciatis.* Quarta.

V. *Comitiis fas eſto pecunias irrogare quaſcunque libuerit æri alieno exſolvendo, damníſque reſarciendis, & in alias quaſcunque publicas utilitates, prout ipſis in poſterum opus videbitur.* Quinta.

VI. *Honores omnes & tituli à viceſimo primo Maii Anno Chriſti Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo ſecundo* (quo nimirum tempore Magni Sigilli Cuſtos Sigillum unà ſecum ſubduxerat ab Ædibus Parlamentariis) *denuncientur irriti. Nemo etiam in Dynaſtarum ordinem deinceps cooptatus, ſedem in Conſeſſu Procerum abſque conſenſu utriuſque Domûs occupabit.* Sexta.

VII. *In prima Delinquentium Claſſe cenſeantur (quibus nulla condemnationis relicta ſpes ſit, ſed Vitis Fortuniſque omnibus exuendi, Rege adſtipulante, ſunto) Principes Palatini, Rupertus & Mauritius, Comites tres, Barones quinque, Epiſcopi duo, totidem & Regni Judices, viginti duo circiter Equites,* (quorum recenſere nomina compendii ratio vix patitur: ii tamen ferè erant qui Regi ſedulam maximè navâſſent operam.) Adjecti & *Pontificii omnes qui Arma ſumpſerant, nominatim Marchio Wintonienſis, cum duobus Comitibus, totidem Baronibus, & ſex Equitibus, ut & omnes qui Rebellionem Hibernicam vel excitâſſent vel foviſſent.* Septima.

In

*In ſecunda Claſſe repoſiti quinquaginta Nobiles & Equites, Senatores omnes Conſeſſûs Inferioris qui, deſertis Comitiis, in Regias partes tranſierant; Judices inſuper omnes, Juriſ-conſulti, Eccleſiaſtici. Exulent illi ab Aula Regia, publicíſque ab officiis abſtineant, idque pœnâ Perduellionis, Capitum & Fortunarum jacturæ: Judices & Juriſ-conſulti proſcribantur Foro & praxi; Eccleſiaſtici Beneficiis & Concionandi copiâ interdicantur.*

*Tertiam implent Claſſem qui quicquam contra Parlamentum admiſerant, vel conſilium dederant, quorum nullus vel Eirenarchæ, vel Judicis, vel Vicecomitis, vel Adminiſtri publici munus in futurum aſſequatur.*

*Quartæ annumerantur Milites gregarii, omnéſque commatis vilioris homunciones, quibus libris ducentis anguſtior fortuna eſſet.*

*Fundi eorúmque bona omnia qui è prima Claſſe ſunt, ad æs publicum numerandum, ſub auctione veneant. Senatorum autem qui convocatis Oxonii Comitiis Weſtmonaſterii ſedentes Perduellionis reos pronunciarent, duæ fundorum bonorúmque partes ex tribus; aliorum, dimidia pars; Judicum, Juriſ-conſultorum & Eccleſiaſticorum, tertia; ſextáque omnium è tertia claſſe, in prædictas ſolutiones veneant. Impunè cæteri dimittantur, modò Sacramento ſeſe Nationali obſtrinxerint. Omnes in ſecunda tertiâque Claſſe poſt perſolutionem mulctarum, veniâ utriuſque Domûs impetratâ & conceſſâ, in integrum reſtituantur.*

Octava. VIII. *uti omnia Regni munia & præcipui Magiſtratus per viginti annos proximè ſequentes conferantur ex arbitrio Senaculi utrinſque.*

Nona. IX. *uti Sigillum novum, Comitiis jubentibus efformatum, ſanctione Regiâ tranſeat in genuinum Angliæ Sigillum, nec ullum aliud deinceps uſui habeatur. Omnes Conceſſiones & munia Novo hoc ſignata, rata maneant; caſſis omnibus irritiſque quæ ſub Vetere (quod penès Regem erat) ab eo tempore quo illud ex*

*Comitiis*

*Comitiis primùm ſubduxerat Cuſtos Sigilli Baro Littletonius, conceſſa fuiſſent.*

X. *Omnia Privilegia, Conceſſiones, Chartæ & Immunitates Civitatis Londinenſis iteratis Inſtitutis corroborentur. Turris Londinenſis & Militia juxta Prætoris urbani, Senatorum & Concilii ibidem communis, arbitrium ordinentur. Nemo Civium extra Civitatis pomœria in militiam adigatur, niſi jubentibus Comitiis.* *Decima.*

XI. Ultima hæc erat, *Exterminetur Pupillorum Curia, cum omnibus officiis & muneribus eò ſpectantibus: Ceſſent etiam omnia Servitia ejus gratiâ debita. Hæreditates omnes (quas priùs in Capite & Equeſtri ſcilicet ſervitio à Rege poſſeſſores occupârant) ab oneribus ſumptibúſque liberentur, quinquaginta tamen millibus librarum monetæ Anglicanæ annuatim in compenſationem perſolutis.* *Undecima.*

Hæ erant Pacis Conditiones à *Comitiis* propoſitæ, in argumentum ſeu materiam redintegrandi Colloquii adeò vehementer & votis omnium & complurium armis expetiti; nihil ab iis immutatæ quæ *Regi* pridem miſſæ dum adhuc in *Hamptonienſi Baſilica* commoraretur,& non ab ipſo *Rege* ſolo, ſed & ab *Exercitu* quoque, utpote paulo iniquiores, repudiatæ ſunt, in hoc uno diſſonæ, quod in hiſce noviſſimis nulla habita ſit *Scotorum* ratio. *Nulla in his ratio habita Scotorum.*

*Pacificatores* autem non aliâ donantur quàm ad *Regia* argumenta reſpondendi autoritate, rationéſque retorquendi ad *Regium Aſſenſum* expugnandum: Nulla illis Propoſitionem ullam emolliendi, vel unam immutandi voculam, imò nè Præfationis quidem omittendæ, poteſtas. Jubentur autem identidem admonere *Comitia* de Conceſſionibus *Regiis*, totiúſque negotii proceſſu, omnia ſcriptis agere; imò & eodem ordine de Propoſitionibus diſceptare, ad aliam Propoſitionem non deſcendendo, priuſquam de præcedente convenerit. *Quibus conditionibus aſtringuntur Delegati pacificatores.*

Nec

*Colloquium* Neoporti *inſtituendum.*

Nec ſatis erat Conditiones & *Delegatos* tam duris circumſcribi Legibus; Locum ipſum Colloquii ad *Neoportum* intra *Inſulam Vectim*, atque tempus adhuc arctius definiunt intra quadrageſimum diem.

*Regi* etenim ad Colloquium evocato libertas hactenus indulgetur exeundi è Carcere, in *Cuſtodiam* Inſulæ ſpatioſiorem; Sponſione verò interpoſitâ, nuſquam ſe ex *Inſula* exceſſurum intra quadraginta dies poſt Colloquii finem. Hoſce ſcrupulos & reſtrictiones nectebant qui *Conciliis* intermiſcebantur *Oligarchici* & *Democratici* cautiores. Servi, ſed ii ferè ad *Regis* Miniſteria aut Conſilia neceſſarii, accerſuntur, idque nominatim, & magnâ cautione à *Comitiis* adhibitâ, *Conſiliarii*, *Theologi*, *Secretarius*; non in Scenam tamen aut ad alloquium intromittendi, ſed poſt Aulæum & in Proſcenio aſtituri. Adeò ut unus unicúſque *Rex* Politicum ſe opponeret & Theologum ſelectiſſimis totius Regni Politicis & Theologis *Parlamentariis*.

*Regi conceduntur miniſteria Servorum neceſſaria.*

*Mira Regis in Colloquio Prudentia.*

In Colloquio peragendo, tam incredibili prudentiâ & dicendi vi Rationum omnium momenta *Rex* ſolus eventilavit repulitque, tantâ largiendi & condonandi lenitate, etiam quæ ut iniquiora redarguerat,(modò necHonorem ſuum labefactarent neque Conſcientiam) Poſtulata conceſſit, ut omnes in admirationem ſui raperet; quódque Divini planè ingenii fuit, vel inimiciſſimos in ſententiam ſuam invitos *Commiſſarios* pertraheret: (quamvìs ex officio & capitis diſcrimine tenerentur, refragante Conſcientiâ, diſputationem producere.) Certè, Paternam benignitatem, quò ſuis unius damnis à Belli cladibus *Populum* redimeret, luculentiſſimè oſtentavit.

*In medio tractatu repoſcunt Parlamentarii ut Marchionis Ormondii Diploma reſcindatur.*

Diu fervet circa res componendas Colloquium, cùm ecce *Comitia* reſciſcunt *Marchionem Ormondiæ* in *Hibernia* appuliſſe, inſtructum autoritate *Regiâ*, quâ, *Deputati* titulo inſignitus, toti *Hiberniæ* præeſſet;

eſſet; Pacemque firmaret communem Conditionibus quibus poſſet optimis; Exercitum quoque conſcriberet ad *Regem* è Captivitate liberandum. Mittuntur ſuper hac re literæ ad Delegatos in *Inſula Vecti*, juſſos à *Rege* poſtulare ut Diploma repoſceret *Ormondianum*, ejúſque Autoritatem (pacificantibus nimis moleſtam) abdicaret.

Interea ad *Senatum* tranſacta negotia fruſtulatim referuntur; ubi plures non minùs averſo, quàm *Rex* propenſo, ad pacem animo carpunt & minutatim arrodunt omnia, niſi ſuis voculis & verborum apicibus ad præſcriptam formulam annueretur; veriti nimirum (quod & palàm profeſſi ſunt ex iis nonnulli) nè Propoſitis plenè indultis, nullo ampliùs inimicitiæ vel querelæ loco relicto, ad Pacem redintegrandam, quam *ſpecie* cuperent, *reverâ* ſi non *Vi* à populo illatâ, *Pudore* ſaltem cogerentur. *Rex* enim pluribus præter omnium opinionem aſtipulatus, non modò rem ipſam, ſed etiam verborum ſcrupulos admiſerat.

*In Senatu carpuntur Regia reſponſa.*

*Rex inexpectatò plurima concedit.*

Præfationi, non tam ad Pacem ſpectanti publicam, quàm ad ignominiam ſibi ſuiſque inurendam, ægrè, & non niſi præmiſſâ cautione, conſenſit, hâc ſcilicet, *Nè quid in iſto Colloquio pro conceſſo haberetur, niſi ubi de Cunctis in univerſum conveniret.*

Annuit Propoſitioni primæ, de Declarationibus revocandis; Tertiæ, de Militia; Quartæ, de *Hiberniæ* Adminiſtratione; Quintæ, de Publicis Debitorum ſolutionibus, *modò intra biennium revocentur ad calculum iſta debita*; Sextæ, de Honorum Titulis abrogandis; Octavæ, de ſupremis *Regni* Magiſtratibus; Nonæ, de Sigillo magno; Decimæ, de *Londini* Privilegiis; Undecimæ, de *Curia Pupillorum*, modò compenſationis nomine centena librarum millia annuatim penderentur.

In iſtis omnibus alienæ Avaritiæ & Ambitioni facilem ſe prædam exhibuit; & quò *Regnum* aliis pacatius redderet, ſuis manibus eripi permiſit.

Secundæ

Secundæ Propoſitionis Articulis omnibus Aſſenſum præbuit, excepto unico, de *Epiſcopis* eorúmque Reditibus. In iſto tamen non defuit omnino *Comitiorum* votis: Quicquid enim à *Divino* Inſtituto non planè promanâſſe conſtaret, penitus abrogari patitur; adeóque *Archiepiſcopatum* intercidere, *Epiſcopalem* etiam *juriſdictionem*, id eſt, *Diſciplinæ* ſeu *Regiminis Eccleſiaſtici* exercendi prærogativam; non item Ordines conferendi, jure poſitam, utpote *Apoſtolicam* labefactari ſinit.

Tandem verò, (intorquentibus inter alia (quæ meliùs refutare potuit) Argumenta Neceſſitatis telum *Synodi Magiſtellis* & *Pacificatoribus*, & privatim ſpondentibus, modò iſtis in præſenti aſtipularetur, laxiora olim ſe daturos Vincula, nec non in aliis ipſi ceſſuros Senatores (modò in hac de rigore Conſcientiæ remitteret) ſpe factâ) Ordinandi munus per triennium haud exercendum ab *Epiſcopis* abſque *Presbyterorum* aſſenſu, imò ſuſpendendum, indulget, donec viginti *Theologis* à ſeipſo delectis, cum *Synodo Comitiorum* juſſu convocata conſilium habituris, certi aliquid de *Regimine Eccleſiaſtico* conſtitueretur; cui cum *Senatu* conſentire promiſit: interea temporis *Presbyteriatum* experimenti gratiâ ratum eſſe haud reluctatur.

Fundos & reditus *Epiſcoporum* (Sacrilegii horrore perterritus) divendi & ab Eccleſia abalienari non paſſus eſt; elocari tamen in nonaginta novem annos, parvo cenſu annuatim in hæreditarii juris teſtimonium & in *Epiſcoporum* alimoniam aſſervato, permiſit, modò poſt finitum hunc terminum ad Jus *Coronæ* reverterentur, in *Eccleſiæ* uſum erogandi: certò interim apud ſe ſtatuens, propriis reditibus redemptos in *Eccleſiaſticos* uſus refundere.

Septimam de Delinquentibus Propoſitionem (propriis in periculis haud immemor Amicorum) ſubſcriptione ſuâ confirmare nequiit: Permittit autem ut I. Mo-

I. moderatæ Pecuniarum mulctæ his irrogentur.

II. Prohibeantur ab acceſſu *Regio* Aulâque: etiam ut horum quidam relegentur in Exilium; non tamen ſub nota *Perduellionis*, nec diſpendio Capitis & Poſſeſſionum plectantur, ſed mulctâ pecuniariâ conſtituendâ, ſi contrà fecerint.

III. Jure aſſidendi in *Comitiis Parlamentariis* per triennium ut priventur.

IV. Judicio ſiſtantur, ſi ità viſum ſit; & ſi quid admiſerint contra latas Angliæ Leges (quas *Regiis* favere pro comperto erat) pro merito luant. Iniquum exiſtimabat plecti quempiam propter Fidem ſibi præſtitam, etiam & ſecundum Conſcientiæ Juriſque Municipalis dictamina, per Legem ex poſt facto. Alios tamen ejuſdem Propoſitionis Articulos concedere placuit, eâ lege, ſi nimirum *Eccleſiaſticis* probis, doctis & ſcandalo liberis, tertiâ parte Beneficiorum frui liceret, nec hi concionandi munere penitus abdicarentur.

Autoritatem *Marchioni Ormondio*, eo ipſo cùm Cuſtodiæ traditus eſſet temporis articulo demandatam, abrogare nequit, niſi in cæteris ſibi cum *Comitiis* convenerit: hoc ſi fieret, tum (juxta Conceſſiones in quarta Propoſitione) *Comitiorum* pro arbitrio ſolùm res *Hibernicas* adminiſtrari placebit. Interea tamen Literas *Marchioni Ormondio* ſcribit, quibus jubet nè quid in ea poteſtate exequenda moliatur, quamdiu Collatio & ſpes ulla Pacis ſupereſſet.

Durante Colloquio (nè iniquas continuò vices *Majeſtas Regia* ſuſtineret, inſuper ut quo erga illum animo eſſent Senatores pertentaret) *Rex* Propoſita æqua ſatìs & publico profutura *Comitiis* tranſmittenda exhibet. *Rex quædam Propoſita proponit:*

Primo poſtulat, *ut Londini, vel alio quocunque in Palatio proprio, verſari ſibi liceat, propiùſque cum ipſis Comitiis agere, idque liberè, honorificè & ſecurè ut fiat.* Quod Poſtulatum conceſſis Propoſitioni- *quibus magna ex parte Comitia adſtipulantur.*

bus indulgendum Ipſi *Comitia* in ſe recipiunt; *Londinenſium* priùs animis pertentatis, penèque omnium (ſanè optimorum & longè plurium) ſubſcriptis manibus animata.

Secundò, Rex poſtulat uti *Reditus omnes recipiat & emolumenta Coronæ.*

Tertiò, ut *Compenſationem referat pro legitimis Juribus quæ Parlamento viſum fuerit abrogare.* Hiſce itidem *Comitia* haud gravatè aſtipulantur.

Quartò, ut *Amneſtiâ, ſeu Oblivionis lege ſanctitâ, rerum omnium quæ graſſante Bello acciderunt ipſa memoria funditus deleatur.* Huic Poſtulato non adjiciunt calculos, niſi cum cautelis & limitationibus, quarum beneficio *Comitiorum* aſſeclis liceret ferè quenquam è *Regiis* inſectari.

*Spem Pacis omnibus affulgentem*

Rebus propè (ſi non ex amini ſententia, omnino præter expectationem), compoſitis, *Delegati Pacificatores* Pacem quam animis ſuis percipiebant, *Regi* quoque, ſed vani Augures, pollicebantur; rati nempe (uti par erat) *Comitia* aliquantiſper à rigidis Poſtulatis receſſura, cùm *Rex*, ad ipſos leniendos, utriuſque planè *Regni*, *Angliæ* & *Hiberniæ*, de imperio ceſſiſſet. Imò læta concordiæ ſpes omnium ferè ſuſpenſis animis affulſit; & ſubſecuta dubio procul fuiſſet, ni Factioſi homines, qui clandeſtinis artibus nos dudum in bella protruſerant, palàm jam & armatâ manu optatum Colloquii fructum & coalituram illico Pacem intervertiſſent. Quomodo autem id effecerint, & vobis *Exteris* ſcire, & mihi ſummâ quâ potero fide enarrare, operæ pretium fuerit.

*Factioſi intervertunt:*

*quo modo.*

Colloquio fervente, pars illa *Exercitûs* quæ primam felicem Belli aleam experta, victricia ſigna domum retulerat, Stativa occupabat ſub imperio *Fairfaxii* (cui, ceu malus Genius, ſeſe adjunxerat *Iretonus*) tam prope *Londinum*, ut diecula dimidiatæ ſpatio liceret illud emetiri, & opprimere imparatos adverſarios, modò ſubitanea occaſio id requireret. Interea *Fairfaxius*, *Iretonus*, cæterique

cæteríque *Tribuni* demiſſè ſeſe in publico gerunt, ac *placitis Comitiorum ſemper ſe obtemperaturos, Pacémque publicam ſibiipſis præ omnibus gratam futuram, quâ Militiæ tædiis liberi, res privatas procurent, & poſt tot exantlatos labores quiete fruantur*, præ ſe ferunt. Privatim verò (habito cum Factione ſua *Comitiis* intermiſta conſilio) permittunt inter Cohortes & Legiones gregarii militis minorúmque ordinum *Ductorum* Conciliabula agi, & (Emiſſariis procurantibus,) Petitiones cudi quibus irritus fieret cum *Rege* tractatus, & ſupplicium de omnibus indiſcriminatim ſumendum (*Regiam* perſonam jam tum callidè impetentes) *Reipublicæ* inimicis expoſcerent: etiam evulgandas curabant, preliſque impreſſas, ad tentandos vulgi animos propalari. Nec dubium erat quin harum Petitionum Autores extiterint majorum agminum *Ductores Tribuni*que. In eandem ſententiam per Emiſſarios (præſertim *Hugonem Peters* Miniſterii deſertorem juxtà & opprobrium, effrontem & procacem hominem) paſſim locorum diſpoſitos, milites per ſe ſatis faciles in ſpolia & res novas allexerint.

*Ductores Exercitûs ſimulant ſibi pacem perplacituram.*

*Gregarios milites adverſus exſtimulant;*

*& Regem ad tollendum.*

Interea, qui ſe commoverant Plebeiis (quorum ſuprà meminimus) diſſipatis, Præſidiiſque ac Præfectis per ſingulas *Provincias* diſpoſitis, ad *Fairfaxii* ſtationem omnes totius Regni milites conclamantur; qui Victoriis ovantes (partes Victrices ſequentibus quamplurimis) numeroſi confluunt. *Iretonus* (ſimultatis inter ipſum & *Fairfaxium* exortæ famâ in vulgus ſparſâ) privatim ſeſe intra *Winſoriæ* caſtrum abdens, aſcitis è *Senaculo* inferiore Conſortibus, *Remonſtrantiam* magno verborum apparatu & eloquii ambitione procudit, quâ, ſub *Exercitûs* nomine, *contra Pacem cum Rege pactam Regiſque Reſtitutionem argutiis contendit, imò Regis ipſius caput ad ſupplicium expoſcit: Judicio ſiſtendos illos Senatores quos anno ſuperiori Perduellionis poſtulârat Exercitus, excludique Conſeſſu*

*Congregantur milites propè Londinum.*

Iretonus *contra Pacem effingit Remonſtrantiam;*

*idque* Exercitûs *nomine.*

*alios omnes qui Comitiis olim adhæſerant, cùm fugerent ad Exercitum Oratores reliquique Factioni ſuæ mancipati : Stipendia militibus debita perſolvenda è Regio cenſu, & Decanorum Capitulorùmque poſſeſſionibus, in hunc præcipuè uſum ſumptúſque publicos ferendos dividendis : Terminum præſenti Parlamento ponendum, initâ magis æquâ ratione Repræſentativæ populi in poſterum eligendæ, penès quam ſumma rerum poteſtas ſit :* aliáque hujus generis complura ſatis pro Imperio poſtulat.

*Convocato Exercitu,* Colloquii fine jam appropinquante, (quod protelari & Artibus turbari, quò meliùs interim in unum ſe contraheret Exercitus, procurabant ſedulò *Oligarchicorum* ſimul & *Democraticorum* Factiones, quæ *Parlamentariis* conſiliis intererant) *Ductores* Exercitûs ab *Inſula Vecti* & *Comitiis* de omni rerum proceſſu, & opportunitate ſuis negotiis accommodâ edocti, *Concilium Caſtrenſe* indicunt, quo *Tribuni* omnes minoríſque ſortis militares *Præfecti* conveniunt; ubi Preces & Jejunia celebrantur. *& Jejunio indicto,*

*(cujus apud ipſos frequens abuſus)* Sciendum enim eſt, hiſce Terræ filiis magnum cum Cœlo commercium interceſſiſſe, (prout ipſi ſimulabant;) & quando quicquid Naturæ juri, Rationis lumini, Divinis & humanis Legibus contrarium agitarent, *Deum* Precibus compellatum aggredi ſolitos, quarum exordio, dubitantium inſtar, propoſita exponunt, & re *Majeſtatem* inter *Divinam* & ſeipſos priùs diſquiſitâ, deinde inflexâ oratione reſponſum Deſignationibus congruum promunt; quod &, *Divini* inſtar *Oraculi* precantibus redditi, militi gregario credendum obtruditur, etſi pridem animis recoctum fuiſſet : nec auſus obmutire quiſquam qui Catalogo *Sanctorum* iri non cupit expunctum. Hinc Jejunia eorum & preces Portenti inſtar à populo pertiniciſcebantur.

*perlegitur & approbatur;* Peractis Sacris, prolatam lectámque *Iretoni Remonſtrantiam* quaſi de Cœlo delapſam magno

plauſu

plauſu Milites excipiunt; eidem tanquam ab omnibus comprobatæ formidabilem titulum Exercitûs inſcribunt; *Comitiis* denique exhiberi jubent nomine *Exercitûs* & *Populi Anglicani*, cujus ſi conquiſita fuiſſent ſuffragia, vix milleſimus quiſque præbuiſſet aſſenſum; reliqui autem perfidum Sceleris Caput cum integro ſatellitio, ceu humani generis peſtes, malæ Cruci devoviſſent.

*Parlamento Exercitûs & Populi titulo exhibetur.*

*Conſeſſus* verò inferior tantos ab ipſa temporis neceſſitate ſibi ſumpſit animos, ut auſus ſit (*iſtâ Remonſtrantiâ* ad tempus ſepoſitâ) *Regiis*, quas præ manibus habebat, *Conceſſionibus* eventilandis inſiſtere. Quod cùm *Præfecti* Exercitûs ſtomacharentur, tam indignè nempe ſe ab iis tractari, qui ſibi omnem quâ gaudebant dignitatem acceptam ferrent, immiſſis in *Vectim Inſulam* auxiliaribus copiis, *Regi* manus injiciunt, & ex Inſula delatum in Caſtello *Hurſt*, quod ex oppoſito Inſulam ſpectat, (qui quidem locus anguſtiſſimus, ſordidus, & Mari circumfluo inſalubris) includunt: ſimul etiam Signa *Londinum* verſus movent; *Palatia Regia* & Nobilium ædes *Comitiorum* atriis finitimas præſidiis occupant, circumfuſo locis vicinis Exercitu.

*Pergit nihilominus inferior Conſeſſus in penſitandis Regiis Conceſſionibus: quod Præfecti Exercitûs ſtomachantur, & Regem abripiunt ab Inſula Vecti. Signa movent Londinum verſus, & occupant Statiua circùcirca Senatum.*

Sperabat miles hujus incepti metu dilapſuros *Senatores* in latibula (prout ſolenne fuerat) qui contrà ſentiebant; & ſuæ Factionis hominibus occupantibus *Comitia*, integrum ipſis fore, ſub Autoritatis *Parlamentariæ* larva, ſuæ patrocinari violentiæ, & quæcunque ſuis propoſitis inſervirent *Decreta* ſancire.

Fefellit verò ſpem horum eventus, nam plerique *Parlamentarii* (quaſi in hoc momento *afflatu divino* ſuſtentarentur) circumſonante Militum fremitu armorúmque ſtrepitu nil territi, (*Senatoriâ* uti ſibi perſuaſerant autoritate ſatis muniti) ſolito frequentiores coeunt conſilium udituri.

*Coeunt verò Senatores,*

*diſcept.inter q; e de Regiis Conceſſionibus.*

In *Senaculo* inferiori de *Regiis* Conceſſionibus uſque in diem poſterum acriter diſputatum eſt; dum interea de *Presbyteratu*, de *Fœdere* Nationali (quorum neutrum ſibi cordi fuerit) de *Delinquentibus*, in quibus *Rex* ſatis non fecerat *Comitiorum* placitis, ſcrupulos ne&unt, diſſeminant rixas, ſcindunt in diverſum partes, longiſque oratiunculis tempus terunt *Oligarchici* & *Democratici*; unus præ cæteris ex *Vanaticis* Eques ferociſſimè (qui in *Inſula Vecti* perſuaſerat *Regiæ Majeſtati*, nil ut ultrà concederet, quippe jam tot & tanta *Parlamento* indulſiſſe eum privilegia, quanta nec expectare nec admittere fas haberet: quod etiam in ſe recepit, ſeſe palàm facturum) Iſte, inquam, acerrimè adverſus Pacis conditiones eſt invectus, quaſi ſub larva *Conceſſionum* & ſpecie Pacis redintegrandæ lateret anguis, & rei *Parlamentariæ* & publicæ ſubvertendæ *Regia Majeſtas* inſidiaretur: quò totus Exercitus in Civitatem immigrandi ſpatium lucraretur.

*Decernunt eas eſſe baſin ſive fundamentum Pacis redintegrandæ,*

In iſtam tandem ſententiam deſcendunt, *Conceſſiones Regias idoneum eſſe Pacis ſtabiliendæ fundamentum*. Quæ ſententia ducentis ſuffragiis (diſſentientibus vix ſexaginta viris) comprobata eſt. Cui in terminis die ſequenti non ſegniter adſtipulatur *Superior Conſeſſus*, prorogato ſtatim in ſeptimanam (donec deferveſceret aliquantulum iſte impetus) conventu. Delegati protinus à *Domo Communium* mittuntur, quibus demandatur ut *Fairfaxium* & *Ductores* Exercitûs ea de re certiores faciant.

*aſtipulante ſuperiore Conſeſſu.*

*Hoc malè habuit Oligarchicos.*

*Oligarchicos* hoc malè adeò habuit, ut Orator *Conſeſſûs* inferioris (qui toto pectore jam hauſerat eorum inſaniam, vel ſaltem hinc & indè utrique Factioni, prout alia ſupra aliam invaleſcebat, prævaricando velificabat) ſtatim palàm in *Comitiis* interminaretur, *nunquam in poſterum iſtis* (*ſi ſententiæ mordicus adhæſerint*) *copiam fore ad Comitia conveniendi*. Et reverâ, die *Conſeſſûs* indicto, Tribuni quidam,

quidam, unâ vel alterâ Legione peditum cum cohorte Cataphractorum circumſtipati, omnibus inferioris *Senaculi* acceſſibus obſervatis, ingreſſuros *Senatores* ſibi diffidentes (nempe quadraginta cordatiores & magis rerum conſultos) comprehendunt; centum & quinquaginta plùs minùs alios *Comitiis* arcent; nemini indulgent ingreſſum, niſi quos probè nôrant Factioni ſuæ velificaturos. Aliquos verò ſcrutinium præterlapſos, ſimul ac conſtaret intereſſe Conſeſſui, Scripto immiſſo tanquam ab Amicorum vel Clientum aliquo ad colloquium januam verſus pellectos, & fruſtrà *Senatûs* Autoritatem inclamantes, ex ipſa Curia raptant.

*Ductores Ex ercitûs obſident Senacula; Senatores incarcerant plures, aliis prohibent introitum; nonnullos vi rapiunt ex Senaculo.*

Multis malè modis exagitati, ludibrio exponuntur captivi *Senatores*, Carceris ſqualore diu macerati; atque hos inter, complures qui *Parlamentariam* cauſam præcipuo loco, ceu *Archiſtrategi*, *Præfecti*, *Tribuni*que propugnaverant, ob fortiſſimam fidelemque navatam operam, hanc demum gratiam reportant. Imò *Gulielmus Prynn*, (*Cuſtos veri* quod ſemel admiſit *rigidúſ*que *ſatelles*) ille fuſiſſimorum pro *Parlamento* ſcriptorum indefeſſus Autor, eodem cum cæteris in luto hæret; paſſim obſtupeſcentibus ſpectatoribus ad inſcrutabilia *Dei* Judicia, qui ſuorum *Servitiorum* manibus indignè adeo tractari permiſit eos qui priores Signa adverſus *Regem* ſuum ſubditi tulerint, quin & ipſi manus audaces injecerint. Et hoc ipſum repurgandi *Senatûs* fuco, & *Reformationis* titulo cohoneſtant.

*Captivos malè tractant.*

Sic ad paucos viros *Conſeſſus* inferior redactus eſt, octavam ſcilicet juſti *Senatûs* partem, eóſque omnino Exercitui mancipatos, cujus cum *Ductoribus*, Caſtris in *Senatum* ultro citróque commeantibus, jam quotidianæ ſententiarum collationes fiunt; & *Caſtrenſi* priùs *Concilio* decernitur, quod *Comitiis* (jam ſub milite merentibus) ſtatuendum proponitur; quorum Autoritatis larvam ſuis machinationibus obducunt.

*Arripit autoritatem Oligarbica Factio, quadraginta circiter viri: quos tamen Milites moderantur.*

E tot *Senatorum* centenariis, Capitum denuo ad hanc Cameram coeuntium numerus vix par inferioris *Senaculi* nomini ſuſtinendo, ad quadragenarium ſcilicet ægre attingit; eorum etiam non tantùm minima portio, ſed & peſſima, quámque in imo & quaſi de *Comitiorum* fæce ſupereſſe conſtabat: quin & horum magna pars *Ductores* ſunt *Exercitûs*. Adeò nihil planè de Senatu reſtabat præter nomen, cæteris tam grande nefas horreſcentibus, & ab ipſorum conſortio aufugientibus: etiam nonnullis qui Conſcientiæ fuco deluſi, *Oligarchicorum* & *Democraticorum* partibus nomina dediſſent.

*Statuunt de Summis Regni negotiis: de Rege plectendo etiam.*

Ita pauci homunciones (etiam viginti circiter plerumque diſſentientibus) de ſumma rerum *Anglicanarum*, de *Rege* plectendo, *Legibus* patriis figendis & refigendis, *Regiminis* aviti fundamentis penitus ſubvertendis, *Hi*, inquam, de rebus hiſce determinandi poteſtatem ſibi ſolis arrogare non erubeſcunt. Decreta olim de *Rege* non ampliùs compellando, (ſurreptitia illa, vi & dolo malo extorta, plenis verò utriuſque Senaculi *Comitiis* reſciſſa) de novo rata eſſe jubent. Altera verò illa de *Colloquio cum Rege ineundo*, illud potiſſimùm quo *Regiæ Conceſſiones pro idonea Pacis futuræ baſi habendæ* ſtatuebantur, explodunt, & cum ludibrio expungunt; utpote indignum, & minimè *Parlamentarium* Scitum. Nova prioribus ſubſtituuntur à *Communium* horum cœtu Plebiſcita, unde *Suffragiis* invadunt quod priùs *Armis* arripuerant Imperium.

*Decreta de Rege non adeundo rata eſſe jubent: De Colloquio inſtituendo irrito.*

*Scita præmittunt in Regis Caput.*

Sciſcunt primò, *Penes Populum poteſtatem omnem primitus reſidere.*

Secundò, *Ad Populi Delegatos, ſeu Repræſentativos* (ſeipſos volunt intelligi) *Domûs populariurn viros, id poteſtatis pertinere.*

Tertiò, proinde *Vim Legis obtinere Plebis ſeu Communium* (quod verbum nobis in uſu) *Placita, citra Regis aut Procerum ſuffragia*, Horatianâ planè lege, *Quod plebs ſciverit, id populum teneat.*

Quartò,

Quartò, *Contra Populi Repræſentativum ſive Parlamentum arma ciere, & bellum eidem inferre, crimen eſſe Perduellionis.*

Quintò, *Regem ipſum contra Parlamentum Arma ſumpſiſſe, eòque nomine cuncti ſanguinis Civili hoc bello fuſi reum eſſe*, (quò ſuis capitibus ſcelus amoliri viderentur) *ſanguinéque proprio crimen illud expiaturum.*

Hiſce ſic præludebatur grandi, quod ſenſim oportuit tranſigi, & (horreſco referens) atrociſſimo Sceleri. Hâc tantâ, quantam ſibiipſis viſum eſt ſumere, poteſtate freti, non verentur *Tribunal novum* ſubditorum abjectiſſimorum in Regem erigere, cui *Supremæ Juſtitiæ Curiæ* nomen imponunt, à nomine Reverentiam mutuaturi. Huic *Judices* Centum & quinquaginta præficiuntur, (ut numero ſaltem *Populum* repræſentarent) *Factionis* univerſæ Factioſiſſimi vindices: quibus poteſtatem faciunt ſiſtendi, audiendi, Judicandi, & morte plectendi *Carolum Stuartum Regem Angliæ.*

*Tribunal ſubditorum erigunt adverſus Regem. E ſuaFactione 150 Judices in hoc facinus conſtituunt:*

Horum in numerum adſcribunt Comites è *Senaculo* ſuperiori ſex, *Judices* etiam Regni nuper ab ipſis electos. Pars verò maxima conflata eſt è *Ductoribus Militum* (qui priùs *Regis* in Excidium conjurârant) & *Curiæ* inferioris *Collegis Regio* nomini infenſiſſimis. Reliqui homines è *Londino* aut viciniæ propudiis. Hos inter unus aut alter Sutor Calcearius erat, Cereviſiarii, Aurifabri aliíque Mechanici; plures, qui foro ceſſerant, Abliguritores, Decoctores, Scortatores, qui tamen *Sancti* audiebant à ſuæ Sectæ diſcipulis. Imò verò nullus erat qui peculatui ſuo, Sacrilegio, repetundis, aliiſque facinoribus impunitatem; aut Avaritiæ *Regios* reditus, Palatia, ſupellectilem ceſſuram, vel munia quæſtuoſa in ſe ob tam audax facinus conferenda, non ſperaret: inſuper *Cromwellii, Iretoni* aliorúmque *Præfectorum* prenſationibus, minis & promiſſis ad ſcelus horrendum

*è Proceribus aliquot, Judicibus etiam, Ductoribus militum, Senatoribus infeorioris Conſeſſûs, Mechanicis, Decoctoribus,*

*Obnoxiis hominibus.*

rendum allectus & animatus non conſurgeret.

*Superior Senatus flocci penditur.*

*Dynaſtarum* interim vix ulla ratio habebatur, atque vulgò credebatur eoſdem ſponte ſuâ à ſuperiore *Senaculo* abſfuturos, utpote tantis periculis perterrefactos, præter quatuor aut quinque *Oligarchicæ* ſectæ Servitia. Horum Autoritatem ſibi fore ſatis validam autumabant Factioſi cuivis facinori corroborando, quod hactenus non ſemel experti ſunt. Neque ſanè omni ex parte illuſum eſt eorum ſpei. Veruntamen in ſummo negotio ceſſit eis paulo infeliciùs: pauci enim *Dynaſtæ* quotidie *Comitiis* intereſſe conſueverant; eo autem die quo approbandum à *Proceribus* Plebiſcitum de *Rege* ſiſtendo ad eorum conſeſſum deferebatur, inopinatò *Proceres* ſeptemdecim adſunt, qui omnes (nè iis quidem exceptis qui *Oligarchicis* favebant) non modò aſſenſum cohibent, ſed & ipſum rejiciunt Scitum ut *damnoſum nulliſque Legibus innixum*.

*Placita verò ſua mittunt Oligarchici ab eodem corroboranda.*

*Sed rejiciuntur ut noxia & illegitima.*

*Unde Proceres expunguntur albo Judicum Regiorum,*

Hinc excandeſcebant *Oligarchici*, ac vindictam ſpirabant, publicam adeo ſibi inuſtam infamiam ſtomachantes. Cæterùm inpræſentiarum ſatis ipſis viſum eſt, ut è numero Judicum *Regiorum Proceres* omnes expungerentur.

*& Judices Regni, ceu placitis iſtis contrarii.*

Mox verò ex eodem Nigro eximebantur *Regni Judices*, quòd in hoc negotio privatim ſententias rogati, (quamvis ipſi nuperrimè, mediante hâc *Novatorum* Factione, in officia ſua *Comitiorum* Autoritate evecti fuerant) reſpondiſſent, *Eſſe contra receptas Leges & Conſuetudines Angliæ Regem Judicio ſiſti.*

*Præſidem Curiæ qualem eligunt,*

*Præſidem* huic *Curiæ* præponunt, qui ad hoc munus parem allaturus erat famam, obſcuro ſcilicet loco natum, decoctorem & rabulam, *Johannem Bradſhaw*, frontis effrictæ, linguæ petulantis hominem, nuperrimè vel inter ſuæ diſciplinæ viros nullius pretii. *Procuratorem* verò quendam *Cooke*, ejuſdem farinæ homuncionem, egenum, (polygamum ferunt) mille defunctum artibus & facinoribus

*& Procuratorem.*

bus ad panem emerendum, & jam aucupandi lucelli ſpe promptum in quodlibet ſcelus.

Privatim conſulitur per dies aliquot de materia formâque ſive modo perpetrandi facinoris; ubi ad Accuſationem *Regis* concinnandam maximam elocavit operam *Doriſlaus* quidam, Legum Doctor, *Germanus*, quem Exulem vel Transfugam an appellem neſcio.

Reclamant interea *Miniſtri Presbyteriani*, *Londinenſes* ferè omnes, & ex plurimis *Provinciis* plures, imò ex *Independentium* partibus nonnulli, Concionibus è Suggeſtis, Colloquiis, Literis monitoriis, Libellis ſupplicibus, Proteſtationibus, & Remonſtrantiis publicè divulgatis. Obteſtantur, *nè contra tot Juramentorum horrendas Obligationes, contra Fidem publicam, privatam, declarationibus, pollicitationibus communitam, contra Leges Gentium, contra Sacræ Scripturæ & Religionis ſanctiora Dictamina, imò contra Reipublicæ utilitatem, manus ſuas & Regnum cruore Regio commaculent.* *Scoti* per Delegatos factâ proteſtatione contrà nituntur. *Ordines Belgii Fœderati* per Oratores (ſi modò fide integrâ Dominorum mandata præſtiterint) intercedunt. *Nobiles Angliæ*, *Comes* ſcilicet *Southamptoniæ*, *Dux Richmondiæ*, *Marchio Hertfordiæ*, & *Comes Lyndiſiæ*, &c. operam omnem adhibent, prece, pretio rem agunt; ſeſe obſidum loco, aut (ſi poſcerent *Oligarchici*) ſuccedaneorum vice objiciunt, unicos (ſi quid *Rex* peccâſſet) flagitii Miniſtros. Fremit muſſitátque Populus, ægrè vanas ſine viribus iras compeſcens. Princeps CAROLUS (jam *Rex* ejuſdem nominis *Secundus*) omnibus nervis contendit ut *Patri* periclitanti ſuccurreret. Præter *Ordinum Confœderatorum* Oratores (quos in Legationem Ipſe ſuſcitaverat) ab *Auriaco Principe* & ſeipſo plures quotidie ſubmittit Emiſſarios, Affines, Cognatos & Neceſſarios *Cromwellii*, *Iretoni*, cæterorúmque Conjuratorum, plenipotentiâ inſtructos, quâ Precibus propoſitis, Pollicitationibus,

*Interea Miniſtri Presbyteriani contrà declamant.*

*Scoti quoque contrà proteſtantur. Ordines Belgii intercedunt.*

*Proceres Angliæ ſeſe Obſides pro Rege offerunt.*

*Totus populus fremit.*

nibus, Minis, Argumentis quibuſcunque uti liberet, vel ab inaudita barbarie animos inflecterent, vel ſaltem aliquantiſper facinus remorarentur.

Bradſhawo *inſidiatur* Burghilius,

Nec ſuffectus defuit *Bradſhawo* Percuſſor alter, nomine *Burghilius*, qui ſerâ nocte domum adventurum, pugione ac ſclopeto armatus, pone *Hoſpitii Grayenſis* portulam præſtolabatur. Caſſo autem eâ nocte (quia domum non redierat *Bradſhawus*,) labore, poſterâ luce abripitur *Burghilius* coram *Parricidis* ſiſtendus, prodente, quem conſilii ſui participârat, quodam *Cookio*. Verùm, dum à ſatellitibus vino corruptis negligentiùs invigilaretur, dilabendi nactus occaſionem, capiti ſuo conſulit, qui ſtruxerat inſidias alieno.

*at irrito conatu, ſummoque capitis ſui cum diſcrimine.*

*At fruſtrà ſunt omnes conatus,*

At fruſtrà hæc omnia; nam his ex facili contemptis, tuentur ſe *Novatores* obtentu *Providentiæ Divinæ Sanctique Spiritûs* impulſu. Mactos eſſe jubet è ſuggeſto *Peters*, (ſaxeæ frontis hiſtrio, qui flagris ignominiosè cæſus *Cantabrigiæ* ceſſit, & ab eo tempore *Schiſmaticis* navavit operam;) adeſſe tempus docet quo *Sancti mundanos Reges eorùmque Nobiles ferreis vincirent catenis* (Sic profanus Nebulo Sacram Paginam interpretatur;) monétque, *nè dubitent ad ſe Prophetiam ſpectare*: præ Concione *Sanctos Judices* identidem compellat: *Eſſe quinque millia hominum in Exercitu non minùs Sanctorum quàm ii qui in Cœlo apud Deum ipſum verſantur*, proteſtatur *ſe compertum habere*. Flexis in Suggeſtu genibus, Lacrymis extuſis, elevatis manibus, *Populi Anglicani nomine* obnixè petit, *ut Juſtitiam exequantur in* CAROLUM, *& nè Benhadad inimicum dimittant incolumem*. Imò in *Monarchiam* ipſam inſolentiſſimè debacchatur, & gliſcente livido ingenio Hiſtoriam illuſtrat, quâ *Arbores in eligendo Rege, Vite atque Oleâ recuſantibus id officii, aſperioris ſe ſubmiſere Rubi imperio; ac Regium regimen Rubeti inſtar eſſe* docet. Hujuſmodi argumentis incitat firmátque novos hoſce

*quodam Peters è ſuggeſto Judices extimulante.*

hoſce *Judices* ſatis ſupérque contra *Regem* propriâ indole ferocientes.

Alius item præter *Petrum* iſtum *Præco* deſignatur è Fecialibus, qui circumſtanti (nè Lapidibus obrueretur) Equitum turmâ, præcinentibus Buccinatoribus, citabat adverſus *Regem* quoſlibet Actores, ſiquis illum cujuſpiam Criminis reum cognoſceret; quod in Aula priùs *Weſtmonaſterienſi* evulgatum, deinde aliis in locis Civitatis *Londini* frequentiſſimis. *Per Præconem citantur Teſtes & Actores adverſus Regem*

Hiſce coram *Judicibus* novo inſidentibus Tribunali auguſtiſſimus *Carolus*, tribus *Regnis* (ſi per Perduelles hoſce licuiſſet) florentiſſimis exutus, jam etiam (quæ ſola ſupererat) vitâ ſpoliandus, nullis incompoſiti animi aut vultûs indiciis deducitur. Accuſatio perlegitur, quâ poſtulatur *Anglicani Populi nomine Perduellionis, Tyrannidis, Cædium & Rapinarum omnium quæ per bella acciderant*; multis in exaggerationem adjectis. At in eo totius Criminationis pondus reponunt, quòd *Bellum contra Parlamentum moviſſet*; quod quidem ipſi *Parlamentariis* merentes ſtipendiis dudum protriverant, vix ejus umbrâ relictâ. Immensâ interim ſpectante Coronâ, gemitibus, ſuſpiriis ac lacrymis Optimi *Principis* ſortem deplorante. *Rex ſiſtitur.* *Accuſatur nomine Populi Angliæ:*

Nec ſine injuria prætereundum, Heroicam Baronis *Fairfaxii* Uxorem (Baronis *Verii* filiam) publicè ex podio unde in *Curiam* ſpectabatur inclamâſſe, *Mendacium illud eſſe; non decimam partem Populi Facinoris iſtius reum, ſed machinatione Cromwellii Perduellis iſta patrari.* At hoc cum ingenti Capitis periculo. *publicè Baronis* Fairfaxii *obloquente Uxore.*

*Rex* auditâ Criminatione, vultu verbíſque Majeſtatem teſtantibus (ſuprà quàm ſtylo aſſequi quis poſſit) novos iſtos Judices interrogat, *Quâ autoritate Regem, Regem ſummo jure ſuum, contra fidem publicam* (quæ nuperrimè data fuerat cum utriuſque Ordinis *Senatoribus* Colloquium inſtituenti) *pro Tribunali ſiſterent.* *Quâ,* inquit emphaticè, *Legitimâ* *Autoritatem Fori in dubium vocat.*

*Auto-*

*Autoritate? Nec enim ſe latere* dixit, *plurima paſſim graſſari Imperia nullis Legibus innixa, ſicuti Latronum, Prædonúmq; in compitis. Declararent modò quo Jure hanc (qualiſcunque fuerit) poteſtatem ſibi arrogâſſent, ſéque libenter reſponſurum objectis. Quòd ſi minùs poſſent, Piaculum hoc à ſuis capitibus & à Regno ut avertant* monet. *Quicquid illi fecerint, ſibi fixum, non prodere Provinciam à Deo traditam, & longævo ſtemmate confirmatam.*

*Quàm affirmat Præſes à populo Regem eligente derivari. Rex inficiatur.*

*Præſidi* oggerenti, *Eum Populi Anglicani jure, cujus Electione in Regem adſcitus erat, in examen vocari*; reponit *Rex, Neutiquam Electivum, ſed Hereditarium annos ſupra mille, ad ſe Regnum devolutum. Populi Anglicani Jura ſe manifeſtiùs aſſerere, Autoritatem illegitimam & arbitrariam recuſando, quàm Judices vel alios quoſcunque aſtruendo. Populi Parlamentariis in Comitiis jus & poteſtatem oſtentari: Neminem verò hîc cerni Nobilium, quos Parlamento utique conſtituendo adeſſe oportuit; quin & Rex aliquis intereſſe debuit. Verùm nec alterutrum, nec utrumque Parlamenti Conſeſſum, nec aliud ullum in terrarum Orbe Tribunal, quicquam Juris habere Regem Angliæ in ordinem cogendi: multò minùs edititios aliquot Judices Inferioris Senaculi, ejuſdémque proculcati, Autoritate larvatos. Quin proferant ſaltem Autoritatem hanc ſuam* denuo monet, *nec ſe Defenſioni ſuæ defuturum. Sibi quippe idem eſſe flagitii, Tyrannicæ poteſtati cedere, ac legitimæ obniti.* Sæpe Orationis filum interrumpente *Præſide*, & tandem ad Cuſtodiam abripi Captivum imperante.

*Secundò tertióque Rex ſiſtitur.*

Jam ſecundò tertióque ſiſtitur ad *Vulgi* Tribunal *Regum* Optimus, ubi *Præſes* Eum de Crimine poſtulat, mandátque *ut Articulis objectis reſpondeat, niſi Capitalem audire mallet ſententiam. Rex* autem conſtanter *de Autoritate Fori iſtius* percontatur: *Minoris æſtimari à ſe Vitam* ait *quàm Honorem, Conſcientiam, Leges, Populi Libertatem; quæ ſimul omnia nè pereant, graves ſubeſſe Rationes*

*quare Defenſionem ſuam apud iſtos Judices proſequi, novámque Judicii formam agnoſcere, non liceret. Tribunal ſiquidem in Regem erigendi, quæ unquam poteſtas Subditis aut quibus Legibus conceſſa? Non utique Divinis; quippe quæ obſequium è contrario Principibus præcipiunt: non Humanis, nec Gentilitiis noſtris; cùm Leges Angliæ Poſtulationes omnes Regis nomine fieri jubeant, nec ullam Judicandi poteſtatem vel in Subditorum abjectiſſimum Senaculo Inferiori ſeu Communium indulgeant. Nec denique profluxiſſe id poteſtatis ab autoritate quæ fingi poteſt extraordinaria à Populo delegata; cùm nè decimum quidem quemque* (milleſimum potuiſſet dicere) *hac in cauſa rogaveritis.*

*Rationes adverſus Curiæ autoritatem allaturum.*

*Præſes* indentidem, ut priùs, interrumpens orationem, nunc porrò inſolentiùs increpat, *ſortiſque ſuæ memorem eſſe* jubet: *Curiæ jus ſuum abunde conſtare* aſſerit; *nec audiendas à Curia Rationes ullas quæ ſuæ Autoritati detractum irent. At quænam,* inquit *Rex, aut ubi gentium eſt illa Curia in qua nullus eſt Rationi locus?* Imò (ſubjicit *Præſes*) *ipſam hanc eſſe iſtiuſmodi ſenties.* At inſtat *Rex, ut ſaltem in ſcriptis permittant Rationes exhiberi, quibus ſatis ſi fecerint, ſe juriſdictioni ceſſurum.* Hic pernegare non contentus, inſuper excandeſcens *Præſes, abripi Captivum* jubet, nihil aliud ad iſta regerentem quàm, *Memineritis Regem eſſe veſtrum cui aures avertitis: fruſtrà ſanè Subditi mei Jus à vobis expectaverint, qui Regi veſtro cauſam acturo aures obturatis.*

*Præſes interſcipit, increpatque.*

*Rex* jam quartò ad *Juſtitiæ* (dicam, an *Injuſtitiæ?*) Forum accerſitur; ubi *Præſes* oſtro refulgens, *Regis* contumaciam acerrimè perſtringit, longanimitate Fori ubertim collaudatâ. Jubet *ut jam tandem Curiæ ſe ſubmittat, aliàs Capitis ſententiam auditurum. Rex* verò coram iis cauſam dicere conſtanter recuſat; *habere autem ſe nonnulla ad Rem Populi Pacémque Regni ſpectantia, qua coram utriuſque Ordinis Senatoribus expromendi libertatem deſiderat.*

*Rex quartâ vice ſiſtitur. Recuſat iterum ſeſe Autoritati Tribunalis iſtius ſubmittere. Copiam poſcit Senatores utriuſque Conſeſſus conveniendi.*

*deſiderat*, Illi verò nè hanc quidem ipſi gratiam, haud infimæ quidem ſortis hominibus negari ſolitam, concedere dignantur; *nè ſcilicet id cedat in moram & ſufflamen Juſtitiæ.* Ibi tum *Rex*, *ſubeundam potiùs unius aut alterius dieculæ moram, quàm præcipitandam ſententiam, perennes Regno Tragœdias infantibúſque nondum natis miſerias creaturam. Cunctandi occaſiones*, inquit, *ſi captarem, anxius conteſtatâ lite cauſam dicerem, quod tempori protrahendo & deformi ſententiæ paulìſper ſaltem remorandæ ſufficeret: Sed ità Legum Patriique Juris me Defenſorem geram, ut malim pro hiſce mori populi mei* MARTYR, *quàm iſtis ſub jure Gladii relictis libertatem qualemcunque meam aucupari. Loquendi autem breviſſimam hanc libertatem ideo poſtulo ante latam fœdam atrocémque ſententiam, quòd probè nôrim difficiliùs eam retractari poſſe quàm anteverti.*

*Unus è Judicibus conſcientiâ tactus.*

Unde aſſurgens ex *Judicibus* unus (*Tribunus* ſcilicet *Downius*) Conſcientiæ flagellis excitatus, (contra quod inter *Judices* privatim convenerat) petit *ut de hoc Propoſito privatim diſceptent.* Quod etſi *Præſidem*, *Cromwellium* & cæteros pleroſque vehementer ureret, tamen nè publicè inter ſe digladiari viderentur, ſecedunt omnes in *Cameram* propinquam; ubi *Downio* dicteriis & ſcommatibus probè mulctato, minis etiam non levibus intentatis, mirè conſentientes in *Curiam* revertuntur.

*Præſes conceptâ oratione præludit Sententiæ.*

Eâ quâ cœperat immanitate pergit ad Sententiam *Præſes*; præmiſſa oratione contumaciam *Regis* & criminis atrocitatem exaggerat; *Parlamentariam* aſtruit Autoritatem, prolatis in medium exemplis, tum domeſticis tum exteris, (præſertim è *Scotia*, quàm ritè ipſi viderint) quibus *Populus* in *Reges* animadverterat; *Non minorem eſſe Populi Anglicani in ſuum Regem potentiam* aſſerit; *majorem quàm aliorum omnium eſſe Regis reatum, utpote qui (juxta Caligulæ votum)* *totius*

*totius Regni jugulum præcidere tentâſſet, Bello adverſus Parlamentum intentato:* jubet proinde legi Sententiam ſub hac formula, *Quoniam* CAROLUS STUARTUS *à Populo poſtulatus fuerit Tyrannidis, Perduellionis, Homicidii & Adminiſtrationis malè geſtæ, nec pro ſe quicquam reſponderit, Contumaciæ denuò juxtà ac objectorum Criminum reus, prædictus* CAROLUS STUARTUS *neci adjudicator, Caput à Corpore ſejungendo.* *Capitalem ſen entiam legi jubet.*

Quâ pronunciatâ, qui aderant *Judices* ſexaginta ſeptem, (cæteris (inter quos *Fairfaxius*) ob horrorem ſceleris intereſſe non ſuſtinentibus) invitante *Præſide*, (prout privatim decretum erat) aſſurgunt in Sententiæ comprobationem, quaſi audaciſſimi Facinoris conſcientiâ elati. *Judices quotcunque ad:rant aſſurgunt in comprobationem Sententiæ.*

Abripitur indè *Sacra Majeſtas* à militibus illudenda in atrociſſimi Parricidii proœmium, (ut plurima *Chriſto* ſuo ſimillima pateretur; ) qui poſitâ omni *Regii* nominis Reverentiâ, quaſi Triumphos de Captivo agerent, immani Barbarie (ut initio *Juſtitiam, Juſtitiam*, ità jam) *Executionem, Executionem* (inſtigante *Petro* iſto prædicto) ſicut olim *Judæi Crucem, Crucem*, vociferantur; prætereuntis veſtimenta conſpuunt; unus aut alter (quod pluribus præſentibus *Tribunus* è numero *Judicum* referebat, ludatâ militum fortitudine, & plures cum horore intuebantur) venerandos vultus ſalivâ conſpurcat; *Nicotianæ* nidorem (quem *Regi* gravem eſſe nôrant) in os ſacrum eructant, tubulorum fruſtis præ pedibus obambulanti projectis; aliis etiam inhumanitatem imperant, nutu vel pileo prætereuntem ſalutantes pugnis fuſtibúſque mulctant; imò quendam paulò humaniorem, & illud, *Miſereatur Deus*, ingemiſcentem, ictu proſternunt exanimem: ingerentes ſeſe conclavi, nec interdiu noctúve ſolitudine, aut privato ſuo vel *Sacellani* conſortio frui permittunt; ac cùm unius, (Epiſcopi ſcilicet *Londinenſis*) idque ægrè, indulſerant acceſſum, cachinnis Sacra Ritu *Anglicano* *Regem abripiunt milite:, ludunt, & immaniter tractant.*

peragentem proſequuntur, mordacibus dicteriis frivoliſque diſtinentes quæſtiunculis perturbant ad extrema ſe parantem.

*Magnanimiter & prudenter ſe gerit Regia Majeſtas.*

Ille verò magnâ animi præſentiâ ad propè aſtantes converſus dum *Juſtitiam* & *Executionem* reboarent milites, *Miſellas animas!* inquit, *idem adverſum Duces ſuos exigui æris pretio conducti agerent.* Dum ſputa exciperet abſtergens, *Chriſtus*, inquiebat, *mei gratiâ plura paſſus eſt.* Ductores Exercitûs, milites, alióſque importunos Catabaptiſtas, qui ſuis argutiolis & diſputationibus tentatum venerant, tam validis in cauſam ſuam allatis argumentis repreſſit, ut ora pleriſque obturaverit. Scommata & ludibria facili contemptu diſſimulans, Petulantiam negligendo eluſit. Imò in his temporis anguſtiis, & inter hanc militum obſtrepentium barbariem, (animo ſemper ad Religionem compoſito) Confeſſioni peccatorum, Condonationi hoſtium, *Euchariſtiæ Sacramento* ſuſcipiendo, Lectioni ſacræ, Piis Colloquiis incumbendo, omnibúſque Pietatis Officiis fungendo, inter hominum odia Divino velificatur favori, Mortíſque terrores antequam ingruerent propulſat ſuperátque.

*Ad extrema obeunda ſe parat.*

*Conſulitur inter Judices privatim ante publicam Sententiam, de genere, modo & tempore necis infligendæ.*

Dum iſta publicè & populi ſub aſpectu geruntur, *Judices* interea edititii, privatis habitis conciliabulis, quas quiſque partes ſuſtineret, quibus verbis & geſtibus uti deberent, ſtatuunt; de tempore, loco, genere, totâque necis infligendæ ſolennitate conſilium ineunt: ubi (ut & ante ſententiam) quæ fœda mortis genera, ex ludibrio, pro odio & ſævitia cujuſque ingenii, damnato *Cæſari* irroganda propoſita fuerint, pudet referre, utcunque à fide digniſſimis recepta. Quidam palo Caput & Membra transfigenda (quod Perduellibus fit, duraturâ poſt mortem ignominiâ) rogant; nonnulli laqueo ſuffocandum, Homicidarum & Latronum ritu, muſſitant; Diademate redimitum & Inſignibus indutum, pro monumento

*Populi*

*Populi* ſupra *Reges* potentis alii plectendum volunt. Tandem ſatis eſſe cenſent, ut Securi percutiatur ſuper contabulationem hunc in finem compaginandam præ *Baſilicæ Albæ* foribus, juxta *Regium Cœnaculum*, ut iudidem ubi Solium aſcendere conſueverat, & Sacræ *Majeſtatis* oſtentare pompam tranſiret ad Funebre ſuggeſtum, & exuvias *Majeſtatis* poneret ubi induerat *Inſignia*. Hic Triumphus, hæc trophæa ovantis vindictæ. Et quoniam inaudiverant nolle *Regem* cervicem ſubmittere Securi ſubditorum, uncis ferreiſque retinaculis armari pegma jubent, ad Caput manúſque, modò reniteretur, revinciendas.

*Propoſitiones quibus conceſſis vitæ gratia promittitur, exhibentur.*

Non tamen prætereundum eſt, inter iſta mortis præludia, Milites quoſdam die ſupremum antecedente Propoſitiones obtuliſſe; quibus ſi tandem ſubſcriberet, vitæ nominiſque *Regii* gratiam ſe præſtituros pollicebantur. Quas (unâ vel alterâ auditâ) rejicit, inquiens, *Mille mortes mihi ſubire potius erit, quàm ſic meum Honorem, ſic Populi Libertatem proſtituere.*

*Valedicere Soboli permiſſum eſt.*

Et (ne vel minimum humanitatis intactum prætermittatur) *Liberis* extremum Vale dicendi copia conceditur; *Filiæ* nempe *Elizabethæ*, undecim annorum, & *Duci Gloceſtriæ* novenni. Illi *Rex* dedit in mandatis, ut *Reginæ* ſe commendaret, &

*Quid illis Rex dedit in mandatis.*

Amorem Conjugalem ab ea nunquam evagatum ediceret; juberet ſuo nomine *Principem* (ſi Deo placuerit in Solium evehere) hoſtibus ignoſcere, nec eos acriter pro merito inſectari. Fratrem natu ſecundum (*Ducem Eboracenſem*, qui ſubduxerat ſe pridem *Parlamentariâ* cuſtodiâ) *Principi* morem gerere jubet; & obedire utrumque *Matri*, omnia illi obſequii & pietatis officia deferre. *Ipſam* hortatur ut in *Religione* quam ſuſceperat conſtanter perſeveraret; lectioni incumberet *Hookeri Eccleſiaſticæ Politiæ*, *Concionúm*que Epiſcopi *Wintonienſis*, & *Controverſiarum Laudi* adverſus *Fiſherum*.

*Ducem Gloceſtriæ* monet, *Milites velle ſibi præcidere caput, & fortè,* inquit, *in Regium faſtigium te promovebunt; noli verò tu in facinus conſentire, viventibus Fratribus natu majoribus.* Cui reſpondet *Filius* (*Patrem* intuitus fixis oculis) *Minimè, priùs patiar me infeſtis Equis divulſum iri.*

*Rex ad Supplicii locum deducitur.*

Dies fatalis illuxerat, cùm *Rex* (obfirmato adverſus Mortem per Innocentiam, & Pietatem Pectore) exceſſit è *Divi Jacobi* Baſilica (jam Carcere Regio) per Vivarium iter pedeſtre quingentorum paſſuum faciens, alacri, tanquam ad Venationem, vultu: ubi cunctabundos milites & bipenniferos hortatus eſt ſæpius, ut gradu pergerent citatiori, admonens *ſe jam illis præcedere, luctam de Cœleſti Corona ſubiturum minori ſolicitudine quàm ſæpe ſuos duxerat milites pro Terreno præliaturus Diademate.*

In Cœnaculum inductus, horæ ſpacio precibus vacat, ut cum *Deo* jam Animæ negotio perfunctus, vacuum aliquod relinqueret moriendi ſpatium cum milite tranſigendum. Indè prodeunti in pegma pullis horridum ſtratis, larvati Carnifices occurſant, truncus & ſecuris objiciuntur; nec tamen ità territant, quin majorem præ ſe ferret *Viventium* curam quàm *Moriendi* ſolicitudinem: circumſpiciens enim *populum* (quem ſepta denſatæque Equitum turmæ procul arcebant) vidénſque ſe ab eo exaudiri non poſſe, prætermiſſâ (uti probabile eſt) quâ turbam compellare decreverat Oratione, ad *Tribunos* reliquóſque *Regicidii* miniſtros converſus, eos hiſce verbis affatus eſt.

*Tribunos reliquoſque Regicidii miniſtros alloquitur.*

*Nihil vobis coram jam dicerem, niſi Silentium meum in reatûs argumentum traherent nonnulli, Méque exiſtimarent eâ Conſcientiâ crimina exprobrata in me admittere, quâ Patientiâ pœnæ ſuccumbo.*

*Tuetur innocentiam.*

*Innocentiæ meæ teſtem Deum invoco, præ cujus Tribunali brevi ſiſtendus ſum, mihi nunquam in mentem veniſſe juſta Parlamenti Privilegia imminuere, neque*

*prius*

*prius Exercitum conſcripſiſſe quàm Iſti hoſtiles in me copias paràſſent; quod è Cœptorum utrinque ordine, & Diplomatum Programmatumque [illegible] inquirenti liquidò conſtabit.*

*Interim agnoſco & demiſſiſſimè amplector Juſtitiam Divinam, quæ per iniquam hodie ſententiam juſtum mihi inflixit ſupplicium, quòd olim innocentem virum* (*Hiberniæ* Pro-Regem intelligebat)*liberare noluerim, cùm iniquiſſimo Decreto opprimeretur.* *Dei tamen Juſtitiam agnoſcit.*

*Quâ charitate ſævientes in Me Hoſtes amplector, teſtem habeo virum hunc probum,* (digito in Epiſcopum *Londinenſem* intento:) *veniam hiſce omnibus intimis ex præcordiis indulgeo, Deúmque miſericordiarum obnixe veneror, ut ſeriam iis reſipiſcentiam largiri dignetur, & remittat hoc Facinus.* *Hoſtibus dat veniam.*

*Neque tamen dum ſpiritum hunc evanidum traho, non de Regni mei Pace ſolicitus eſſe, cui penès Me non eſt impræſentiarum rectiùs ut conſulam, quàm deſignando ſemitam & à qua latè deviatum eſt, & quâ vobis Militibus ad bonam frugem Pacémque redeundum ſit.* *Regnimini feretur.*

*In eo vos conſpicor miſerrimè devios, quòd Gladii titulo, abſque omni vel umbra Juris, Imperium arripiendum cenſeatis, Regnúmque non autoritate Legum, ſed Victoriæ nomine ſtabilire annitamini, cui nihil Juris accreſcere unquam poterit, niſi Cauſa & Tuba Belli juſta præcinuerit, nempe vel ob injurias propulſandas, vel ob jus recuperandum. Quòd ſi Succeſſus lætiores ultra caſtos æqui bonique limites provexerint victores, nihil obſtat quò minùs Regna quæ inſtituuntur magna Latrocinia & ſint & audiant; quod olim Alexandro Piratum objeciſſe legitur.* *Errores Factioſorum redarguit.*

*Cæterùm non aliâ ratione deviantibus licet in rectum Pacis tramitem reverti, non alio (mihi credite) conſilio Divinam Iram averti poſſe ſpes eſt, quàm Deo, Regi, Populo, quæ ſua cujuſque ſunt reſtituendo. Deo quæ ſua ſunt, purum nempe ejus Cultum, & Eccleſiam ritè ordinatam ad Verbi Divini præſcriptum redintegrando; quæ diu convulſa & labefactata miſerè* *Ad Pacem quomodo reverti poſſint docet.*

 *jacuit.*

*jacuit. Hoc autem commodiſſimè præſtabit Synodus Nationalis ritè convocata, liberéque definiens. Regi (Succeſſori ſcilicet meo) Jus in integrum fiet, ſi ea reponatis quæ Legum ipſarum clarâ voce indicuntur. Populo denique ſua Jura & veram Libertatem aſſeretis, non illum in Solii Conſeſſum & Sceptri Regimen evehendo, ſed Legibus ſuam conciliando Autoritatem & Populi obſequia; quibus per enorme Gladii imperium abrogandis ut aſſentirer cùm nullâ ratione adduci potuerim, huc perductus ſum pro Populo meo Martyrium ſubiturus.*

Sic extremo ſpiritu mitiſſimam in orationem leniter effuſo, ſuggerit *Epiſcopus Londinenſis*, ut, ſi ità viſum Sereniſſimæ *Majeſtati* fuerit, de Religione quid ſentiret palàm profiteretur; non quòd ulli mortalium ſuſpecta eſſet,cujus ipſe ſemper toto vitæ ſpatio clara indicia dederat, ſed ut Populo & Conſuetudini ſatisfieret.

*Chriſtianum ſe mori profitetur juxta Reformationem Anglicanam.*

Ad hæc *Rex*, ſe *Fidei ſuæ teſtimonium penès illum bonum virum* (Epiſcopum volebat) *depoſuiſſe; aut etiam hac ex parte ab omnibus defenſionem expectare quibus Vita & Profeſſio ſua perſpecta fuiſſet, utpote qui morior*, inquit, *in Fide Chriſtiana juxta Eccleſiæ Anglicanæ Profeſſionem, ſicuti mihi eandem tradidit Beatiſſimæ memoriæ Pater.*

Denique *Tribunos* circumſpiciens, *Deo*, inquit, *Clementiſſimo Cauſâque juſtiſſimâ fretus, Coronam hanc corruptibilem alterâ immarceſſibili Me protinus commutaturum & confido & geſtio, Méque in Regnum aliud emigraturum ab omni motu penitus privum liberúmque.*

*Capite plectitur:*

Indè verſâ in precatiunculam oratione, ad truncum tanquam ad orandi pluteum ſe devolvens, generoſas Cervices Deo humillimè demiſit à larvato Carnifice amputandas. Quod repentè factum eſt, unico ictu, ſed fortiori, impreſſo. Sic cecidit CAROLUS; ſic ſimul *Britannia* decus & animam exhalavit.

Neque ſatis ducunt in vivum ſæviiſſe: fœdant Securi percuſſum *Corpus*; Cruore manus abluunt, & baculos intingunt; Truncum in Segmenta diſciſſum & arenam ſubjacentem Sanguine imbutam licitantur; Capillos etiam venum exponunt. Quæ omnia in diſpares uſus coemebant *Spectatores*: Hi, quaſi chara Pignora, & Reliquias *Principis* quem deperibant; illi, nè Scrophularum curæ (quo *Reges* noſtri privilegio gaudere creduntur) remedium deficeret; multi autem, ut manubias haberent& exuvias hoſtis quas ovantes oſtentarent. *Cromwellium* (quò ad extremum uſque hoc ſpectaculo ſatiaret oculos) Cadaver, aperto loculo quo intra Baſilicam è pegmate delatum eſt, curioſè inſpectâſſe, digitis Caput à Cervice revellendo, audivimus à præſentibus. *Inmanis in demortuum barbaries. In Corpus.*

Corpus poſtea exenterandum tradunt *Medicaſtro* cuidam nebuloni, & *Chirurgis* Caſtrenſibus (abactis propriis adminiſtris) *Regio* nomini infenſiſſimis; quibus in mandatis erat *inquirere ſedulò* (hoc ipſis perinde erat ac ſi pronunciare juberentur) *an non morbo Aphrodiſio laboraret, vel Frigiditatis indiciis*; inde captaturi Infamiæ vel Sibi vel Poſteris inurendæ occaſionem. Verùm id Sceleris in ovo (quod aiunt) oppreſſit honeſti pectoris *Medicus*, qui Corporis diſſectioni ſeſe ingerens, præſentiæ ſuæ reverentiâ & autoritate diſtinuit. Quin idem quoque, Fata Illum ad porrectius ævum quàm cæteros mortalium genuiſſe, retulit; ut utrumque aſpicientibus, Corporis juxtà ac Animi, mirandum fere ad pondus temperamentum, pro comperto jam habitum ſit.

Imò ut ad ſummum livoris apicem ſævitiam intenderent, non minùs dubitant *Regis* quoque *Animam* eâdem cæde obruere, Infernique flammis devovere tam ex facili, quàm ſuos omnes *Sanctorum* Albo ſolent inſcribere. *In Animam.*

*Memoriam* etiam apud homines denigrare ſatagunt. Statuam ipſius quæ ſteterat ſupra *D. Pauli* *In Famam & memoriam apud poſteros.*

*Templi* Porticum, & etiam quæ in *Mercatorum Periſtylis Londini* collocabatur inter Prædeceſſorum Imagines, deturbari jubent, loco vacuo inſcriptis hiſce verbis, *Exit Tyrannus Regum ultimus*, falſiſſimo non minus augurio quàm Crimine. Conductitio calamo *Scribæ* cujuſdam filii, è vappo Pædagogo in novitium *Secretarium* recocti, utuntur, qui natus ad Satyras & Scommata, cœno ſpurciſſimo oblitâ linguâ, Εἰκονοκλαςίαν adornaret, & gliſcente livido ingenio, fallaciis & offuciis *Regicidium* approbaret contra *Salmaſium*.

*Omnia Regis Scripta abripiunt, nè quid prodeat in publicum.*

Ab *Epiſcopo Londinenſi* diu Cuſtodiâ detento Chartas quas tradiderat *Regia Majeſtas* abripiunt, capſuliſque & veſtimentis excuſſis, omnes angulos rimantur nè quid Chartæ *Regiâ* manu exaratæ in vulgus emanaret; multiſque profectò eximiis Pietatis & Prudentiæ monumentis mulctârunt humanum genus.

*Liber verò* Meditationum Regiarum *Aureus in lucem prodit.*

Summâ tamen *Dei Optimi Maximi* Providentiâ, ad horum invidiam exacerbandam,& in immenſæ Virtutis *Regiæ* teſtimonium, MEDITATIONUM ſive SOLILOQUIORUM Volumen è tenebris emerſit, Opus poſthumum; cujus ſiquis Materiæ pondus, Styli nitorem, Rationis nervos, ardorémque Pietatis, æquâ lance penſitet, *Regnum* inter Scriptores illum promeruiſſe vel cum ipſa fatebitur invidia, & quæ mens Dominium Civile auſu nefando extorſit, reddet Literarium.

*Ingens Populi mœſtitia.*

Nemo *Regum*, non *Britannicorum* modò, ſed & omnium quotquot uſquam Solio inſederant, majore cum luctu & deſiderio terras reliquit. Mortis etenim rumore per *Angliam* ſparſo, *Mulieres* abortum pati, in Spaſmum, Leipothymiam & Melancholiam *Viri Mulieréſque* incidere, imò quidam repentinâ conſternatione expirare: Suggeſtum *Concionatorium* paſſim gemitibus perſonare, iiſdem vano luctu ſublatum proſequentibus,

bus, quibus dum vixit, propter opinionis diſſenſum in *Regimine Eccleſiaſtico,* parùm gratus erat. Etiam *Pueruli* (quibus iſta non ſolent eſſe curæ) in lacrymas effuſi ſolatium ægrè admiſerunt. Omnis ſortis, & ferè *Sectarum* omnium homines, laudibus extulerunt, *Jobo, Davidi, Solomoni, Patientiâ, Pietate, Prudentiâ* comparârunt. Nec ſanè facile mihi eſt non hîc immittere rudentes, non vela pandere, totóque ingenio vehi per *Virtutum* ipſius Oceanum; quanquam hâc mihi licentiâ, compendii, cui jam incumbitur, ratio interdicat. Paucis itaq; iiſdémque perobſcuris radiis hunc Solem oſtendam.

*Princeps* ſanè erat inter Optimos omnis retrò ævi *Principes* numerandus; magnâ Ingenii vi, majoribus Morum dotibus; omnium ſuffragiis (vel inimiciſſimorum) *dignus Imperio, ſi non imperâſſet:* Qui omnium confeſſione illud magnum præſtitit, quòd Idem ubique fuerit, quòd eundem Virtutis & Morum tenorem, eundem vultum tenere in diverſiſſimis (quas expertus eſt) fortunis nôſſet; quaſi è Torrida in Frigidam tranſmigraret Zonam, nil ad quicquam mutato Pectoris temperamento. Qui vel invitis placuit, & quaſi incantamento quodam multorum odia lenivit, Hoſtes in amicitiam conciliavit, Convitia in laudes convertit. Qui tantâ Prudentiâ, tot heroicis planè Virtutibus præpolluit, ut clariùs per opprobria & Calumnias emicuerit. *Character demortui Regis.*

Quem mentis inopem finxerant hoſtes, experti ſunt non Politicis modò ſed & Theologis ſelectiſſimis parem, ſi non & ſuperiorem: Quem timidum & ad omnia facilem, fluxæ fidei & muliebris inconſtantiæ infamârant, eundem in Præliis milite promptiorem, minis, probris, periculis interitum, Carcere & Morte ſenſerunt inconcuſſum: Quem *Pontificium* affirmârant, *Reformatam Apoſtolicam Religionem* Scriptis viderunt nervoſè confirmantem, nec fuſo tantùm Atramento,

ſed

ſed & Sanguine vindicantem. Qui eum ut ſanguinarium & ſævum proſciderant, ad eam calumniandi licentiam ſolâ Regis Clementiâ perducti proceſſerunt, ad quam facilem nimis receptum ſibi promiſerant Rebelles, donec ultra veniæ metas aſpirante fortunâ evecti, mallent tantæ Clementiæ *Principi* veniam negare, quam eandem ab eo jam exarmato petere.

Cui ſi reverâ quid objici poteſt, næ illud fuerit non eximii *Principis* vitium aliquod, ſed corruptiſſimi ſeculi, & alieni temporis, intempeſtiva quædam & noxia virtus, nimia ſcilicet apud ſævos *Lenitas*, apud prava ingenia *Candor*, rigidúmque *Honeſtum* vix *Regibus* conceſſum, ac *Verecundia* ſuis diffiſa viribus, animúſque tantopere à Faſtu alienus, ut minus ſibi tribuerit in optimis conſultis quàm aliis in minùs bonis, quaſi inimicorum de ſe convitiis crederet.

*Magnum vivendi, majus moriendi exemplum*; quem, eâdem quâ Virtus ipſa ſorte, indignis modis habitum,

*——— Incolumem odimus,*
*Sublatum ex oculis quærimus invidi.*

*Impunè graſſantur Novatores in aliorum Capita & Poſſeſſiones.*

Magno jam *Legum* vindice ſublato, ſolutâq; *Regiminis* compage, omnia Gubernationis fundamenta ſubbertere *Novatores*, jura pro libitu proculcare. *CAROLUM SECUNDUM Regem*, *CAROLI STUARTI* titulo, & *Ducem Eboracenſem*, Capite plectendos ubicunque deprehendi contigit ſtatuunt. Confeſtim ſub *læſæ Majeſtatis* periculo edicitur, *nè quis CAROLUM Secundum*, *Principem Walliæ*, *Regem pronunciet*: & quaſi parùm hoc eſſet, *nè quis Deum comprecetur pro ſalute CAROLI Secundi ſub nomine Principis, aut Scotiæ Regis, aut primogeniti Regii; vel pro ſalute Ducis Eboracenſis, vel è Regia Sobole cujuſpiam, idque periculo Sequeſtri.*

*Prohibent ne quis* CAROLUM Secundum *Regem appellet, vel pro ejuſdem vel Fratris ſalute Deum comprecetur.*

*Monarchiâ* abrogatâ, nec non *Dynaſtarum* ſive Superioris *Senatûs Conſeſſu*: *Illâ* prætextu *Sumptuum*, *Inutilitatis* & *Periculi*, *Hoc* verò *Inutilitatis* cum *Periculo* conjunctæ; *Angliæ* Imperium vetuſtiſſimum in *Popularem Statum* jubent immutari: Decretúmque hoc *Prætorem Londini* promulgare renuentem, officio privatum, mulctâ bis mille Librarum irrogatâ, in Turrim conjiciunt; quòd id Facinoris *non ad Prætoris, ſed Vicecomitis munus pertinere* cauſaretur, diceretque *ſibi id per Conſcientiam, tot Juramentorum nexubus obſtrictam, non licere.* In hujus locum ſurrogatur è veſtigio bardus homo è *Regiis Judicibus*; abrogato (nè hujuſmodi ſcrupuli conſcientia alios in poſterum à capeſſendis juſſis deterreret) Juramento, quod quicunque publicis muniis initiantur *Regiæ Majeſtati* per Leges præſtare tenentur. *Concilium Commune*, (ut vocamus) quod ex opulentioribus gravioribúſque Civibus conſtare ſolebat, ut & *Senatores* complures, ſedibus exturbant; prætextu à ſubſcripta ſuperiori anno Petitione, quâ *Perſonale cum Rege Colloquium petebatur*, (invitante *Parlamenti* majore parte) ſumpto: ſuffectis horum in locum abjectis, proletariis, & viliſſimi furfuris homuncionibus, multis ætate admodum juvenili, pleriſque autem fortunâ decrepitâ. Alios, qui novo *Prætori* operam navare, & Decretum de *Monarchia* abolenda promulganti aſtare renuerant, *Procuratorem*, *Scribam*, *Civitatis Adminiſtros*, exigunt Officiis, novis & Factioni ſuæ addictis hominibus ſuperinductis; quibus cæteros Municipes ducentibus, in poſterum *Londini* Civitas ſine mora *Pſeudo-Parlamenti* juſſa capeſſeret. Leges priſcas omnes adverſus *Sectas* & *Schiſmata* latas unâ rogatione reſcindunt. *Concionatores* & *Eccleſiæ Miniſtros* Reditibus promiſſis (*Decanorum* ſcilicet Fundis) exuunt. *Decimarum* etiam onere ſe tenellas Conſcientias exempturos profitentur; nonnullis millibus annuatim à *Regio* Cenſu in *Concionatorum* mercedem attributis,

*Sublato Monarchâ, ſtatim & Monarchiam jugulant; Senatoriam quoque Procerum autoritatem abrogant. Prætorem Londini à faſtigio detrudunt.*

*Senatum quoque Civitatis immutant.*

*Leges adverſus Hæreſes & Schiſmata reſcindunt.*

*Concionatores Regis re ditibus ſibi devinciunt. Recalcitrantes mulctant.*

tributis, unde ex arbitrio *Oligarchicorum* penderent, & in *Monarchiam* conſpirare conductis mutuo operis *ex officio* tandem cogerentur. Imò de *Templorum* janùis ad tempus occludendis, & *Presbyterorum* licentia coercenda, deliberatum: Sed mitioribus Conſiliis vincentibus, ſqualore carceris quibuſdam maceratis, & Capitis ſententiâ perterrefactis; jubentur omnes ſub pœna Sequeſtri ab Invectivis abſtinere, in diebus Feſtis & Jejuniis celebrandis, ut & aliis quibuſcunque *Oligarchicorum* Placitis circa *Res Eccleſiaſticas* operam commodare. Demoliuntur Inſignia Statuáſque *Regias* locis eminentioribus locata, ſuis ſubſtitutis. Monetam de novo cudunt imagine inſigniorum *Crucis* & *Citharæ Angliæ* & *Hiberniæ*. Uno verbo, *Regalia* omnia quæ quaſi ſequeſtro priùs arrogata uſurpârunt, jam jure tanquam ſuo & pleno dominio invadunt.

*Nulli parcunt.*

Dehinc nullâ habitâ Honeſti aut Iniqui ratione, nulli Sexui, nulli hominum Ordini parcitur. *Regia Soboles* quæ in *Anglia* commorabatur, (*Elizabetha* filia & *Henricus Gloceſtriæ Dux*, raræ Indolis & Ingenii *Principes*) modis pluribus malè mulctatur. Inter *Parricidas* haud ſemel deliberatum eſt, annon præſtaret *Eam* Artificii alicujus ediſcendi gratiâ elocare, quò ſuo labore viveret, quàm Reipublicæ diſpendio deſidem educare. A miti tutela *Comitis N.* ſeveriori diſciplinæ alterius addicitur, mandato adjecto (ubi non opus erat) nè *Regiæ* inſtar *Prolis* exciperetur: poſtea in *Vectim* inſulam relegata, Caſtello *Cæſaris-burgi*, ſub cuſtodia *Mildmaii* cujuſdam, inſulſi morionis, & Regiæ Familiæ hoſtis infenſiſſimi, compingitur; ut Illa, *Paternæ* Incarcerationis & Cædis refricatâ memoriâ, pridem Phthiſica, fato citiùs concederet. Cui Carcere, Mœrore & Morbo contabeſcenti medicam operam admovere inhumani Perduelles dedignantur, imò Medicum (cujus Ipſa obnixè rogaverat præſentiam) nè intereſſet officio perterrent,

rent. Fâ mortuâ *Gloceſtriæ Ducem* mittunt in Exilium, viatico (nè minimum humanitatis eorum memoriâ excidat) attributo quo mare in *Flandriam* tranſmitteret.

Comitiſſam *Carleolenſem*, indigniùs quàm pro Sexu & ſplendore nominis habitam,(quippe quæ ex benevola nimiùm, tandem adverſam ſe geſſerat) in *Turrim* conjiciunt. *Hamiltonium Ducem* ac *Hollandiæ Comitem*, (qui, cùm, ut propriæ conſulerent incolumitati, primi *Procerum* & præcipui *Novatorum* infeſtis conatibus contrà *Regem* velificâſſent, jam ſerò reſipuerant) & inter *Regios* planè *Heroicum Baronem Capel*, (Primarium *Patriæ* juxtà ac *Regis* Vindicem) ejuſdem Præſidis *Bradſhawi* operâ, qui *Regio* Sanguine purpuratus cruori aliorum parcere dedicerat, conſimilis *Fori Judicio*, capite plectunt; proſcriptis quibuſcunque viſum iis eſt, exutiſque quantiſcunque libuit latifundiis & hæreditatibus. De Lege roganda diſceptatum eſt, quâ militibus, quemcunque aut malè conſulentem *Reipublicæ*, vel *Exercitui* inimicum ſemel crederent, eundèm ſiſtere pro *Militari Conſilio*, & parem ſententiam irrogare liceret,

Quin & *Palatia Regia* & *Baſilicas*, ſtupendi Artificii monumenta, ſolo exæquari jubent; nè *Reges* in poſterum haberent quibus capita recondcrent *Ædes*, vel Deus magnifica quibus coleretur *Templa*, aut Reſpublica quibus magnificentiam oſtentaret *Ædificia*. Vaſtatrices manus vix aut nè vix Templum *Paulinum Londini*, vel inter *Belgas Sarisburienſe* Templum,aut *Regia Hamptoniæ* Baſilica (quibuſcum vix habet *Europa* ſtructuras quæ certare, certè non ſuperare, poſſunt) evaſerunt.

Concilium quadraginta hominum conſtituitur, (quos, blando apud vulgus Elogio, *Pacis & Libertatis Cuſtodes & Conſervatores* appellant) penès quos omnes, vel eorum ad minimum ſaltem novem, *Concilio 40. hominum habenæ traduntur.*

novem, Adminiſtratio Reipublicæ conſtaret; quorum in Catalogum tres vel quatuor ex abjectiſſimis & Factioni *Democraticæ* mancipatis *Proceribus* aſcribunt: quibus præficiunt, cum titulo *Domini Præſidentis*, eundem *Bradſhawum*, duabus Librarum millibus in *Regicidii* mercedem annuatim attributis.

*pio ...ir.* Caterùm omnibus imperatur ſubſcriptio quâ quæcunque contra *Regem Regnúm*que *Oligarchici* conſciverant, comprobare tenerentur. Cui tamen cùm non pauci refragarentur, admittuntur nihilominus eâ lege, *ut de futuro quovis cum vitæ fortunarúmque periculo Novitium hunc Statum, & Pſeudo-Parlamentum quo jam in loco eſſet, pro virili tuerentur.* Deinceps neminem Excluſorum *Senatorum* vel dilapſorum in *Senaculum* admitti placuit, niſi ſubſcripto nomine Facinora noviſſima comprobâſſet. Omnibus tamen imperant ut *ad præſcriptum diem compareant, ni aliis in ipſorum loca cooptatis, in perpetuum eliminari mallent.* Unde *nonnulli* metu Sequeſtri, & neſcio cujus damni quod ſibi imminere meticuloſi vaticinabantur, *alii* ſpe lucri quod è Rebus novis captare poſſent, fœdo prævaricationis monumento, *Novatoribus* & *Oligarchicis* ſe adjungunt, & in conſortium Periculi & Laboris, non autem *Imperii* admittuntur.

*S. in Parricidas acriter invectus,* Circa idem tempus unà conveniunt expulſi *Senatores* in Hoſpitio *Lincolnienſi*, quid porrò agendum in hoc rerum ſtatu *S.* Juriſperitum conſulturi. At ille promptè, *Legum* contra tenorem & jura, *Patriæ* mores & commoda, *Rationiſ*que rectæ dictamina, nuperas factas eſſe converſiones philoſophatur; nec ſine *Perduellionis* reatu & horrendo crimine, commercii quicquam cum iis haberi poſſe rotundè pronunciat: & ſanè multos

*mox tranſit in eorundem caſtra.* *Senatorum* à conſeſſu abſterruit, qui nunquam poſtea cum *Regicidis* miſcere conſilia adduci potuerunt. Veruntamen, intra paucos dies, idem ille

ille *Parricidarum* Comitiis & conſiliis intimioribus primarium ſeſe immiſcet, uti & *Pacis cuſtodibus*, nec juſſa recuſat: neque *Communium Placitorum* ſupremum *Judicem* in Aula *Weſtmonaſterienſi* ab hiſce Viris ſe ſtatui detrectat, quem *Rex* honorifico *Advocati* ſui officio ante turbas exortas condecorârat.

Moliuntur iſta *Reipublicæ* quamprimùm inſtituendæ prætextu; ſed reverâ ſibiipſis *Imperii* muniendi animo: cui dum alii ferè Omnes fracti ſuccumbunt, *Democratici* ſoli reluctantur. Hi poſtulant ut toties repetita & toties promiſſa *Repræſentativa*, æqualibus *Populi* ſuffragiis eligenda, inſtituatur, ablegatis *Pſeudo-Parlamenti* jam proculcati reliquiis. Invehuntur Scriptis & Colloquiis in Arbitrariam *Oligarchicorum* Dominationem, *ſupremam Juſtitiæ Curiam*, *Concilium Status*, ſive *Cuſtodes Libertatis*, utpote *gravioris Tyrannidis mitiora* ſolùm *nomina*; imò *Regicidium* ceu *injuſtum & nullis Legibus vel juſtâ Autoritate ſuffultum* vociferantur; *Populum mutâſſe Jugum, non excuſſiſſe*; *malle ſe peſſimi Regis ſub Imperio decennium vivere, quàm ſub horum Dominio vel annum agere*; *Regis Caroli lumbos longè leviores fuiſſe quàm minimum iſtorum digitum.* (Ecce veritatis vim, quæ tales etiam ab invitis voces exprimit.) Tandem ad Arma convolant, & militibus gregariis, equitibus præſertim, qui pridem illis maximam partem conſenſerant, hinc indè excitatis, Exercitûs tandem in ſpeciem conglobari incipiunt.

*Oligarchiæ ſtabiliendæ ſatagunt.* *Democratici repugnant;* *invehuntur.* *Armis obnituntur.*

*Oligarchici* verò non ſegnes occaſionum inceptis occurrunt, & *pactorum inter Honeſtos* (ſcilicet) *eadémque meditantes viros, ſed ſequiùs de ſe invicem opinantes, ineundorum* prætextu, corruptis & in ſuas partes pertractis horum aliquibus, ſubitâ impreſſione factâ cæteros fundunt, armis Captivos exuunt, & præcipuis turbarum Autoribus glandium imbre transfixis, aliiſque mitiùs punitis, cæteros terrent omnes, ne in poſterum mordaci veritate

*Funduntur ab Oligarchicis.*

veritatē vel Armis audeant laceſſere rerum potitos.

*Edicto cautum nè quis Tyrannidis incuſet. Solennes Ferias indicunt.*

Jam ſecuri Dominationis *Novatores* Edicto cavent, nè *quis ſe Tyrannidis inſimulare, verbo vel ſcripto obmutire, vel quidvis moliri contrà audeat, ſub pœna Perduellionis*: ſolennes Ferias indicunt, quibus *Deo* ob res contra *Democraticos* feliciter geſtas publicæ gratiæ agantur, ut hoc pacto *Deo* illudentes, faciliùs obeſæ naris *Plebi* de malis ſuis gaudia imponant. Eodémque die à *Prætore* Urbis & *Senatoribus* lauto Convivio, non ſine Convitiis & Imprecationibus ferè omnium ſpectantium, excipiuntur; ubi inter miſerias lacrymíſque complurium Fame (quæ tum temporis graſſabatur) pereuntium, opiparè tubuccinantur. *Fairfaxius* autem & *Cromwellius* ſplendida munera Aurea atque Argentea referunt. Et nè miſelli *Cives* operam omnem & oleum in ſaginandis his Corvis perdidiſſe videantur, *Theriotrophium Regium*, *Novum* vulgò dictum, iis largiuntur, remunerandæ quidem nuperæ Magnificentiæ obtentu; ſed reverâ, ut infruniti homines offæ hujus dulcedine deliniti, in partes ſuas pertraherentur, novóque bene vellent Imperio.

*Ad Convivia à Civitate invitantur.*

*Quæ compenſant.*

*Regiam Supellectilem, Palatia, &c. vendunt.*

Abhinc nihil illis ſacrum ſanctúmve: *Regis* Supellectilem, Fundos, Palatia, Eccleſiæ reditus, qui ſcilicet ad *Decanos Præbendáſque* ſpectabant, (adhuc intactos, & utriuſque *Senaculi* ſuffragiis in uſus *Cleri* novitii, ſive Miniſtrorum *Presbyterianorum*, diſtribuendos) aut mutuò inter ſe dividunt, aut aliis levi pretio venundant: ut his Artibus & *Avaritiæ* propriæ conſulerent, & alii complures eodem involuti reatu, Factioni ſuæ firmiùs adhærerent.

Nec ſatiati Reditibus *Regiis*, *Regineis*, *Eccleſiaſticis*, Latifundiis *Dynaſtarum* & *Generoſorum*, eorum ſcilicet qui ſeorſim ab iis ſentientes potiorem longè *Regni* partem conſtituebant, (quæ omnia Sequeſtri nomine dudum invaſerant) uti nec peculio boniſ-

que

que omnium prædictorum, quæ diripuerant, infinitiſque penè gazis, quas pro Reditibus redimendis & gratia redintegranda quotidie ſolvebant qui *Regi* nuper addicti erant; incredibilem Pecuniarum vim indies ex *Portoriis vectigalibus, Exciſæ* (nomen olim *Angliæ* haud ferendum) titulo, corradunt: ut nihil dicam de ſubterraneis opum rivulis (*Dona* volo, & *Largitiones* quas propitiandis hiſce lucrionibus officiorum *Candidati, Actores, Rei*, clàm marſupiis immittunt.) Quin & *Impoſitionem graviſſimam* (nonaginta ſcilicet Librarum millia) in ſtipendia Militis otioſi ſingulis menſibus exigendo, toties detonſum populum deglubere non erubeſcunt. *Populum graviſſimis Taxationibus onerant.*

Imò nec jam unius *Regni* ſpoliis & *Imperio* contenti, *Hibernos, Regi* obtemperaturos, (quos, *Rebelles* dum eſſent, horum plurimi laudârunt, pauci certè hoſtiliter aggreſſi ſunt) armis invadunt; certam ſibi de iis Victoriam pollicentes; & *Hiberniâ* devictâ, *Scotiam*, & *Galliam*, utpote Factionibus laborantem, ſe facilè redacturos in ordinem ſperant; jugúmque quo *Reges* terrarum *Plebem* opprimunt excuſſuros ſe, palàm gloriari horum plurimi non verentur. Nec ſanè cuiquam conſtare poteſt ubi terminatura ſit hujus Flagelli ſævitia, ubi ſe fluctus iſte franget, niſi *Divina Majeſtas* (quæ Mari foſſam excavavit, & ei oppoſuit vectem & valvas, dicítque, *Hucuſque venies, & nè procedito*,) oppoſuerit ſe tantorum fluctuum ſuperbiæ, *Angelúm*que ſuum aliquando juſſerit canere receptui. *Hiberniam invadunt; totique terrarum Orbi minitantur.*

*Templi* Porticum, & etiam quæ in *Mercatorum Periſtylio Londini* collocabatur inter Prædeceſſorum Imagines, deturbari jubent, loco vacuo inſcriptis hiſce verbis, *Exit Tyrannus Regum ultimus*, falſiſſimo non minus augurio quàm Crimine. Conductitio calamo *Scribæ* cujuſdam filii, è vappo Pædagogo in novitium *Secretarium* recocti, utuntur, qui natus ad Satyras & Scommata, cœno ſpurciſſimo oblitâ linguâ, Εἰκονοκλαςίαν adornaret, & gliſcente livido ingenio, fallaciis & offuciis *Regicidium* approbaret contra *Salmaſium*.

*Omnia Regis Scripta abripiunt, nè quid prodeat in publicum.*

Ab *Epiſcopo Londinenſi* diu Cuſtodiâ detento Chartas quas tradiderat *Regia Majeſtas* abripiunt, capſuliſque & veſtimentis excuſſis, omnes angulos rimantur nè quid Chartæ *Regiâ* manu exaratæ in vulgus emanaret; multiſque profectò eximiis Pietatis & Prudentiæ monumentis mulctârunt humanum genus.

*Liber verò* Meditationum Regiarum *Aureus in lucem prodit.*

Summâ tamen *Dei Optimi Maximi* Providentiâ, ad horum invidiam exacerbandam,& in immenſæ Virtutis *Regiæ* teſtimonium, MEDITATIONUM ſive SOLILOQUIORUM Volumen è tenebris emerſit, Opus poſthumum; cujus ſiquis Materiæ pondus, Styli nitorem, Rationis nervos, ardorémque Pietatis, æquâ lance penſitet, *Regnum* inter Scriptores illum promeruiſſe vel cum ipſa fatebitur invidia, & quæ mens Dominium Civile auſu nefando extorſit, reddet Literarium.

*Ingens Populi mœſtitia.*

Nemo *Regum*, non *Britannicorum* modò, ſed & omnium quotquot uſquam Solio inſederant, majore cum luctu & deſiderio terras reliquit. Mortis etenim rumore per *Angliam* ſparſo, *Mulieres* abortum pati, in Spaſmum, Leipothymiam & Melancholiam *Viri Mulieréſque* incidere, imò quidam repentinâ conſternatione expirare: Suggeſtum *Concionatorium* paſſim gemitibus perſonare, iiſdem vano luctu ſublatum proſequentibus,

bus, quibus dum vixit, propter opinionis diſſenſum in *Regimine Eccleſiaſtico,* parùm gratus erat. Etiam *Pueruli* (quibus iſta non ſolent eſſe curæ) in lacrymas effuſi ſolatium ægrè admiſerunt. Omnis ſortis, & ferè *Sectarum* omnium homines, laudibus extulerunt, *Jobo*, *Davidi*, *Solomoni*, *Patientiâ*, *Pietate*, *Prudentiâ* comparârunt. Nec ſanè facile mihi eſt non hîc immittere rudentes, non vela pandere, totóque ingenio vehi per *Virtutum* ipſius Oceanum; quanquam hâc mihi licentiâ compendii, cui jam incumbitur, ratio interdicat. Paucis itaq; iiſdémque perobſcuris radiis hunc Solem oſtendam.

*Princeps* ſanè erat inter Optimos omnis retrò ævi *Principes* numerandus; magnâ Ingenii vi, majoribus Morum dotibus; omnium ſuffragiis (vel inimiciſſimorum) *dignus Imperio, ſi non imperâſſet:* Qui omnium confeſſione illud magnum præſtitit, quòd Idem ubique fuerit, quòd eundem Virtutis & Morum tenorem, eundem vultum tenere in diverſiſſimis (quas expertus eſt) fortunis nôſſet; quaſi è Torrida in Frigidam tranſmigraret Zonam, nil ad quicquam mutato Pectoris temperamento. Qui vel invitis placuit, & quaſi incantamento quodam multorum odia lenivit, Hoſtes in amicitiam conciliavit, Convitia in laudes convertit. Qui tantâ Prudentiâ, tot heroicis planè Virtutibus præpolluit, ut clariùs per opprobria & Calumnias emicuerit. *Character demortui Regis.*

Quem mentis inopem finxerant hoſtes, experti ſunt non Politicis modò ſed & Theologis ſelectiſſimis parem, ſi non & ſuperiorem: Quem timidum & ad omnia facilem, fluxæ fidei & muliebris inconſtantiæ infamârant, eundem in Præliis milite promptiorem, minis, probris, periculis interitum, Carcere & Morte ſenſerunt inconcuſſum: Quem *Pontificium* affirmârant, *Reformatam Apoſtolicam Religionem* Scriptis viderunt nervoſè confirmantem, nec fuſo tantùm Atramento,

ſed

ſed & Sanguine vindicantem. Qui eum ut ſanguinarium & ſævum proſciderant, ad eam calumniandi licentiam ſolâ Regis Clementiâ perducti proceſſerunt, ad quam facilem nimis receptum ſibi promiſerant Rebelles, donec ultra veniæ metas aſpirante fortunâ evecti, mallent tantæ Clementiæ *Principi* veniam negare, quam eandem ab eo jam exarmato petere.

Cui ſi reverâ quid objici poteſt, næ illud fuerit non eximii *Principis* vitium aliquod, ſed corruptiſſimi ſeculi, & alieni temporis, intempeſtiva quædam & noxia virtus, nimia ſcilicet apud ſævos *Lenitas*, apud prava ingenia *Candor*, rigidúmque *Honeſtum* vix *Regibus* conceſſum, ac *Verecundia* ſuis diffiſa viribus, animúſque tantopere à Faſtu alienus, ut minus ſibi tribuerit in optimis conſultis quàm aliis in minùs bonis, quaſi inimicorum de ſe convitiis crederet.

*Magnum vivendi, majus moriendi exemplum*; quem, eâdem quâ Virtus ipſa ſorte, indignis modis habitum,

*——— Incolumem odimus,*
*Sublatum ex oculis quærimus invidi.*

*Impunè graſſantur Novatores in aliorum Capita & Poſſeſſiones.*

Magno jam *Legum* vindice ſublato, ſolutâq; *Regiminis* comp ge, omnia Gubernationis fundamenta ſubbertere *Novatores*, jura pro libitu proculcare. *CAROLUM SECUNDUM Regem*, *CAROLI STUARTI* titulo, & *Ducem Eboracenſem*, Capite plectendos ubicunque deprehendi contigit ſtatuunt. Confeſtim ſub *læſæ Majeſtatis* periculo edicitur, *nè quis CAROIUM Secundum*, *Principem Walliæ*, *Regem pronunciet*: & quaſi parùm hoc eſſet, *nè quis Deum comprecetur pro ſalute CAROLI Secundi ſub nomine Principis, aut Scotiæ Regis, aut primogeniti Regii; vel pro ſalute Ducis Eboracenſis, vel è Regia Sobole cujuſpiam, idque periculo Sequeſtri.*

*Prohibent ne quis* CAROLUM Secundum *Regem appellet, vel pro ejuſdem vel Fratris ſalute Deum comprecetur.*

*Monar-*

*Monarchiâ* abrogatâ, nec non *Dynaſtarum* ſive Superioris *Senatûs Conſeſſu*: *Illâ* prætextu *Sumptuum*, *Inutilitatis* & *Periculi*, *Hoc* verò *Inutilitatis* cum *Periculo* conjunctæ; *Angliæ* Imperium vetuſtiſſimum in *Popularem Statum* jubent immutari: Decretúmque hoc *Prætorem Londini* promulgare renuentem, officio privatum, mulctâ bis mille Librarum irrogatâ, in Turrim conjiciunt; quòd id Facinoris *non ad Prætoris, ſed Vicecomitis munus pertinere* cauſaretur, diceretque *ſibi id per Conſcientiam, tot Juramentorum nexubus obſtrictam, non licere.* In hujus locum ſurrogatur è veſtigio bardus homo è *Regiis Judicibus*; abrogato (nè hujuſmodi ſcrupuli conſcientia alios in poſterum à capeſſendis juſſis deterreret) Juramento, quod quicunque publicis muniis initiantur *Regiæ Majeſtati* per Leges præſtare tenentur. *Concilium Commune*, (ut vocamus) quod ex opulentioribus gravioribúſque Civibus conſtare ſolebat, ut & *Senatores* complures, ſedibus exturbant; prætextu à ſubſcripta ſuperiori anno Petitione, quâ *Perſonale cum Rege Colloquium petebatur*, (invitante *Parlamenti* majore parte) ſumpto: ſuffectis horum in locum abjectis, proletariis, & viliſſimi furfuris homuncionibus, multis ætate admodum juvenili, pleriſque autem fortunâ decrepitâ. Alios, qui novo *Prætori* operam navare, & Decretum de *Monarchia* abolenda promulganti aſtare renuerant, *Procuratorem*, *Scribam*, *Civitatis Adminiſtros*, exigunt Officiis, novis & Factioni ſuæ addictis hominibus ſuperinductis; quibus cæteros Municipes ducentibus, in poſterum *Londini* Civitas ſine mora *Pſeudo-Parlamenti* juſſa capeſſeret. Leges priſcas omnes adverſus *Sectas* & *Schiſmata* latas unâ rogatione reſcindunt. *Concionatores* & *Eccleſiæ Miniſtros* Reditibus promiſſis (*Decanorum* ſcilicet Fundis) exuunt. *Decimarum* etiam onere ſe tenellas Conſcientias exempturos profitentur; nonnullis millibus annuatim à *Regio* Cenſu in *Concionatorum* mercedem attributis,

*Sublato Monarchâ, ſtatim & Monarchiam jugulant; Senatoriam quoque Procerum autoritatem abrogant. Prætorem Londini à faſtigio detrudunt.*

*Senatum quoque Civitatis immutant.*

*Leges adverſus Hæreſes & Schiſmata reſcindunt.*

*Concionatores Regiis reditibus ſibi devinciunt. Recalcitrantes mulctant.*

tributis, unde ex arbitrio *Oligarchicorum* penderent, & in *Monarchiam* conſpirare conductis mutuo operis *ex officio* tandem cogerentur. Imò de *Templorum* januis ad tempus occludendis, & *Presbyterorum* licentia coercenda, deliberatum: Sed mitioribus Conſiliis vincentibus, ſqualore carceris quibuſdam maceratis, & Capitis ſententiâ perterrefactis; jubentur omnes ſub pœna Sequeſtri ab Invectivis abſtinere, in diebus Feſtis & Jejuniis celebrandis, ut & aliis quibuſcunque *Oligarchicorum* Placitis circa *Res Eccleſiaſticas* operam commodare. Demoliuntur Inſignia Statuáſque *Regias* locis eminentioribus locata, ſuis ſubſtitutis. Monetam de novo cudunt imagine inſigniorum *Crucis* & *Citharæ Angliæ* & *Hiberniæ*. Uno verbo, *Regalia* omnia quæ quaſi ſequeſtro priùs arrogata uſurpârunt, jam jure tanquam ſuo & pleno dominio invadunt.

*Nulli parcunt.*

Dehinc nullâ habitâ Honeſti aut Iniqui ratione, nulli Sexui, nulli hominum Ordini parcitur. *Regia Soboles* quæ in *Anglia* commorabatur, (*Elizabetha* filia & *Henricus Gloceſtriæ Dux*, raræ Indolis & Ingenii *Principes*) modis pluribus malè mulctatur. Inter *Parricidas* haud ſemel deliberatum eſt, annon præſtaret *Eam* Artificii alicujus ediſcendi gratiâ elocare, quò ſuo labore viveret, quàm Reipublicæ diſpendio deſidem educare. A miti tutela *Comitis N.* ſeveriori diſciplinæ alterius addicitur, mandato adjecto (ubi non opus erat) nè *Regiæ* inſtar *Prolis* exciperetur: poſtea in *Vectim* inſulam relegata, Caſtello *Cæſaris-burgi*, ſub cuſtodia *Mildmaii* cujuſdam, inſulſi morionis, & Regiæ Familiæ hoſtis infenſiſſimi, compingitur; ut Illa, *Paternæ* Incarcerationis & Cædis refricatâ memoriâ, pridem Phthiſica, fato citiùs concederet. Cui Carcere, Mœrore & Morbo contabeſcenti medicam operam admovere inhumani Perduelles dedignantur, imò Medicum (cujus Ipſa obnixè rogaverat præſentiam) nè intereſſet officio perterrent,

rent. Fâ mortuâ *Gloceſtriæ Ducem* mittunt in Exilium, viatico (nè minimum humanitatis eorum memoriâ excidat) attributo quo mare in *Flandriam* tranſmitteret.

Comitiſſam *Carleolenſem*, indigniùs quàm pro Sexu & ſplendore nominis habitam, (quippe quæ ex benevola nimiùm, tandem adverſam ſe geſſerat) in *Turrim* conjiciunt. *Hamiltonium Ducem* ac *Hollandiæ Comitem*, (qui, cùm, ut propriæ conſulerent incolumitati, primi *Procerum* & præcipui *Novatorum* infeſtis conatibus contrà *Regem* velificâſſent, jam ſerò reſipuerant) & inter *Regios* planè *Heroicum Baronem Capel*, (Primarium *Patriæ* juxtà ac *Regis* Vindicem) ejuſdem Præſidis *Bradſhawi* operâ, qui *Regio* Sanguine purpuratus cruori aliorum parcere dedicerat, conſimilis *Fori Judicio*, capite plectunt; proſcriptis quibuſcunque viſum iis eſt, exutiſque quantiſcunque libuit latifundiis & hæreditatibus. De Lege roganda diſceptatum eſt, quâ militibus, quemcunque aut malè conſulentem *Reipublicæ*, vel *Exercitui* inimicum ſemel crederent, eundèm ſiſtere pro *Militari Conſilio*, & parem ſententiam irrogare liceret.

Quin & *Palatia Regia* & *Baſilicas*, ſtupendi Artificii monumenta, ſolo exæquari jubent; nè *Reges* in poſterum haberent quibus capita reconderent *Ædes*, vel Deus magnifica quibus coleretur *Templa*, aut Reſpublica quibus magnificentiam oſtentaret *Ædificia*. Vaſtatrices manus vix aut nè vix Templum *Paulinum Londini*, vel inter *Belgas Sarisburienſe* Templum, aut *Regia Hamptoniæ* Baſilica (quibuſcum vix habet *Europa* ſtructuras quæ certare, certè non ſuperare, poſſunt) evaſerunt.

Concilium quadraginta hominum conſtituitur, (quos, blando apud vulgus Elogio, *Pacis & Libertatis Cuſtodes & Conſervatores* appellant) penès quos omnes, vel eorum ad minimum ſaltem *Concilio 40. hominum habenæ traduntur.*

novem,

novem, Adminiſtratio Reipublicæ conſtaret; quorum in Catalogum tres vel quatuor ex abjectiſſimis & Factioni *Democraticæ* mancipatis *Proceribus* aſcribunt: quibus præficiunt, cum titulo *Domini Præſidentis*, eundem *Bradſhawum*, duabus Librarum millibus in *Regicidii* mercedem annuatim attributis.

*prio ur.*

Cæterùm omnibus imperatur ſubſcriptio quâ quæcunque contra *Regem Regnúm*que *Oligarchici* conſciverant, comprobare tenerentur. Cui tamen cùm non pauci refragarentur, admittuntur nihilominus eâ lege, *ut de futuro quovis cum vitæ fortunarúmque periculo Novitium hunc Statum, & Pſeudo-Parlamentum quo jam in loco eſſet, pro virili tuerentur.* Deinceps neminem Excluſorum *Senatorum* vel dilapſorum in *Senaculum* admitti placuit, niſi ſubſcripto nomine Facinora noviſſima comprobâſſet. Omnibus tamen imperant ut *ad præſcriptum diem compareant, ni aliis in ipſorum loca cooptatis, in perpetuum eliminari mallent.* Unde *nonnulli* metu Sequeſtri, & neſcio cujus damni quod ſibi imminere meticuloſi vaticinabantur, *alii* ſpe lucri quod è Rebus novis captare poſſent, fœdo prævaricationis monumento, *Novatoribus* & *Oligarchicis* ſe adjungunt, & in conſortium Periculi & Laboris, non autem *Imperii* admittuntur.

*S. in Parricidas acriter invectus,*

Circa idem tempus unà conveniunt expulſi *Senatores* in Hoſpitio *Lincolnienſi*, quid porrò agendum in hoc rerum ſtatu *S.* Juriſperitum conſulturi. At ille promptè, *Legum* contra tenorem & juſſa, *Patriæ* mores & commoda, *Rationiſ*que rectæ dictamina, nuperas factas eſſe converſiones philoſophatur; nec ſine *Perduellionis* reatu & horrendo crimine, commercii quicquam cum iis haberi poſſe rotundè pronunciat: & ſanè multos

*mox tranſit in eorundem caſtra.*

*Senatorum* à conſeſſu abſterruit, qui nunquam poſtea cum *Regicidis* miſcere conſilia adduci potuerunt. Veruntamen, intra paucos dies, idem ille

ille *Parricidarum* Comitiis & conſiliis intimioribus primarium ſeſe immiſcet, uti & *Pacis cuſtodibus*, nec juſſa recuſat: neque *Communium Placitorum* ſupremum *Judicem* in Aula *Weſtmonaſterienſi* ab hiſce Viris ſe ſtatui detrectat, quem *Rex* honorifico *Advocati* ſui officio ante turbas exortas condecorârat.

Moliuntur iſta *Reipublicæ* quamprimùm inſtituendæ prætextu; ſed reverâ ſibiipſis *Imperii* muniendi animo: cui dum alii ferè Omnes fracti ſuccumbunt, *Democratici* ſoli reluctantur. Hi poſtulant ut toties repetita & toties promiſſa *Repræſentativa*, æqualibus *Populi* ſuffragiis eligenda, inſtituatur, ablegatis *Pſeudo-Parlamenti* jam proculcati reliquiis. Invehuntur Scriptis & Colloquiis in Arbitrariam *Oligarchicorum* Dominationem, *ſupremam Juſtitiæ Curiam*, *Concilium Statûs*, ſive *Cuſtodes Libertatis*, utpote *gravioris Tyrannidis mitiora* ſolùm *nomina*; imò *Regicidium* ceu *injuſtum & nullis Legibus vel juſtâ Autoritate ſuffultum* vociferantur; *Populum mutâſſe Jugum, non excuſſiſſe*; *malle ſe peſſimi Regis ſub Imperio decennium vivere, quàm ſub horum Dominio vel annum agere*; *Regis Caroli lumbos longè leviores fuiſſe quàm minimum iſtorum digitum.* (Ecce veritatis vim, quæ tales etiam ab invitis voces exprimit.) Tandem ad Arma convolant, & militibus gregariis, equitibus præſertim, qui pridem illis maximam partem conſenſerant, hinc indè excitatis, Exercitûs tandem in ſpeciem conglobari incipiunt.

*Oligarchiæ ſtabiliendæ ſatagunt.*

*Democratici repugnant;*

*invehuntur.*

*Armis obnituntur.*

*Oligarchici* verò non ſegnes occaſionum inceptis occurrunt, & *pactorum inter Honeſtos* (ſcilicet) *eadémque meditantes viros, ſed ſequiùs de ſe invicem opinantes, ineundorum* prætextu, corruptis & in ſuas partes pertractis horum aliquibus, ſubitâ impreſſione factâ cæteros fundunt, armis Captivos exuunt, & præcipuis turbarum Autoribus glandium imbre transfixis, aliíſque mitiùs punitis, cæteros terrent omnes, ne in poſterum mordaci veritate

*Funduntur ab Oligarchicis.*

veritate vel Armis audeant laceſſere rerum potitos.

*Edicto cautum nè quis Tyrannidis incuſet. Solennes Ferias indicunt.*

Jam ſecuri Dominationis *Novatores* Edicto cavent, nè *quis ſe Tyrannidis inſimulare, verbo vel ſcripto obmutire, vel quidvis moliri contrà audeat, ſub pœna Perduellionis:* ſolennes Ferias indicunt, quibus *Deo* ob res contra *Democraticos* feliciter geſtas publicæ gratiæ agantur, ut hoc pacto *Deo* illudentes, faciliùs obeſæ naris *Plebi* de malis ſuis gaudia imponant. Eodémque die à *Prætore* Urbis & *Senatoribus* lauto Convivio, non ſine Convitiis & Imprecationibus ferè omnium ſpectantium, excipiuntur; ubi inter miſerias lacrymáſque complurium Fame (quæ tum temporis graſſabatur) pereuntium, opiparè tubuccinantur. *Fairfaxius* autem & *Cromwellius* ſplendida munera Aurea atque Argentea referunt. Et nè miſelli *Cives* operam omnem & oleum in ſaginandis his Corvis perdidiſſe videantur, *Theriotrophium Regium*, *Novum* vulgò dictum, iis largiuntur, remunerandæ quidem nuperæ Magnificentiæ obtentu; ſed reverâ, ut infruniti homines offæ hujus dulcedine deliniti, in partes ſuas pertraherentur, novóque bene vellent Imperio.

*Ad Convivia à Civitate invitantur.*

*Quæ compenſant.*

*Regiam Supellectilem, Palatia, &c. vendunt.*

Abhinc nihil illis ſacrum ſanctúmve: *Regis* Supellectilem, Fundos, Palatia, Eccleſiæ reditus, qui ſcilicet ad *Decanos Præbendáſque* ſpectabant, (adhuc intactos, & utriuſque *Senaculi* ſuffragiis in uſus *Cleri* novitii, ſive Miniſtrorum *Presbyterianorum*, diſtribuendos) aut mutuò inter ſe dividunt, aut aliis levi pretio venundant: ut his Artibus & *Avaritiæ* propriæ conſulerent, & alii complures eodem involuti reatu, Factioni ſuæ firmiùs adhærerent.

Nec ſatiati Reditibus *Regiis, Regineis, Eccleſiaſticis*, Latifundiis *Dynaſtarum* & *Generoſorum*, eorum ſcilicet qui ſeorſim ab iis ſentientes potiorem longè *Regni* partem conſtituebant, (quæ omnia Sequeſtri nomine dudum invaſerant) uti nec peculio boniſque

que omnium prædictorum, quæ diripuerant, infinitíſque penè gazis, quas pro Reditibus redimendis & gratia redintegranda quotidie ſolvebant qui *Regi* nuper addicti erant; incredibilem Pecuniarum vim indies ex *Portoriis vectigalibus*, *Exciſæ* (nomen olim *Angliæ* haud ferendum) titulo, corradunt: ut nihil dicam de ſubterraneis opum rivulis (*Dona* volo, & *Largitiones* quas propitiandis hiſce lucrionibus officiorum *Candidati*, *Actores*, *Rei*, clàm marſupiis immittunt.) Quin & *Impoſitionem graviſſimam* (nonaginta ſcilicet Librarum millia) in ſtipendia Militis otioſi ſingulis menſibus exigendo, toties detonſum populum deglubere non erubeſcunt.

*Populum graviſſimis Taxationibus onerant.*

Imò nec jam unius *Regni* ſpoliis & *Imperio* contenti, *Hibernos*, *Regi* obtemperaturos, (quos, *Rebelles* dum eſſent, horum plurimi laudârunt, pauci certè hoſtiliter aggreſſi ſunt) armis invadunt; certam ſibi de iis Victoriam pollicentes; & *Hiberniâ* devictâ, *Scotiam*, & *Galliam*, utpote Factionibus laborantem, ſe facilè redacturos in ordinem ſperant; jugúmque quo *Reges* terrarum *Plebem* opprimunt excuſſuros ſe, palàm gloriari horum plurimi non verentur. Nec ſanè cuiquam conſtare poteſt ubi terminatura ſit hujus Flagelli ſævitia, ubi ſe fluctus iſte franget, niſi *Divina Majeſtas* (quæ Mari foſſam excavavit, & ei oppoſuit vectem & valvas, dicítque, *Hucuſque venies, & nè procedito,*) oppoſuerit ſe tantorum fluctuum ſuperbiæ, *Angelúm*que ſuum aliquando juſſerit canere receptui.

*Hiberniam invadunt; totique terrarum Orbi minitantur.*

# *Epilogus.*

HIſtoriolæ hujus primum autographum, dum ſub manu creſceret, non ſemel inſpexerunt *Georgius* Reverendiſſimus Epiſcopus *Wintonienſis*; *Nicolaus Oudartus*, digniſſimus *Principi Auriacæ* nuper ab Epiſtolis & Secretis; Clariſſimus *Johannes Wederburnius* Eques auratus, & *Richardus Owenus*; Hic *Theologiæ Profeſſor*, & Eccleſiæ *Sancti Swithini* in civitate *Londino* Rector, Ille *Medicinæ*, olim *Caroli* Primi *Regis*, nunc *Jacobi Ducis Eboracenſis* Medicus; Clariſſimus Doctor *Georgius Ente*, Londinenſis Collegii Socius; & *Fabianus Philips* Leguleius, qui Rotulis, Archivis, & Legum monumentis evolvendis mecum operam navavit; ( ut præteream *Dugardum* qui typis impreſſit ) Viri Exceptione majores. Blateret quantumlibet Surreptitium opus Thraſonicus obtrectator; cujus Calumnias non is ſum qui metuere vel morari debeam.

INDEX

# INDEX CHRONOLOGICUS

## In PART. I.

*Styl. Vet.*

MDCXXV. 1625.

MOrtuo JACORO *ſuccedit* CAROLUS *Primus* Britanniarum *Rex*, pag. 61 Mart.27.

Henricæam Mariam *Ludovici* XIII. *Franci Sororem ducit.* Jun, 14,

MDCXXV, VI, VII, VIII. 1625. 26, 27, 28.

*Rex Comitia ter indicit, totiéſque, re plerumque infectâ, dirimit.* 16

MDCXXX. 1630.

CAROLUS *Princeps natus eſt.* Mai. 29.

MDCXXXIII. 1633.

Jacobus *Dux* Eboracenſis *natus eſt.* Octob.14.

1637. MDCXXXVII.

Jun. Pr. Burtonus, Baſtwicus, *auribus mutilati, carcere coercentur.* pag. 17
Jul. 23. Scoti *res novas moliuntur.* 18, 19

1639. MDCXXXIX,

Scotis *Angliam invadentibus, Rex occurrit: ſed pactis Articulis exercitum exauctorat.* 19

1640. MDCXL.

Apr. 13. Mai. 5. Scotis *denuò tumultuantibus, Rex Parliomentum Weſtmonaſterii indicit: ſed re infectâ dirimit.* ibid.
Aug. *Scoti itaque Angliam invadentes, Novum Caſtrum occupant: Rex contrà movet: ſed pactis Induciis,* Parlamentum *Weſtmonaſterii indicit.* 19, 20
Nov. 3. *Conveniunt Ordines, qui Reformandi prætextu omnia miſcent.* 20
Nov. Dec. Thomas *Wentworthius* Straffordiæ *Comes, Hiberniæ Prorex, &* Guilhelmus Laud *Archiepiſcopus* Cantuarienſis *accuſantur.* ibid.

1641. MDCXLI.

Mai. 12. *Hiberniæ Prorex Lege latâ damnatus,* 22, 24. *capite plectitur.*
Mai. 10. *Rex etiam Lege latâ concedit,* Comitia ſine utriuſque Domûs conſenſu non abroganda. 27
Mai. 2. *Wilhelmus Naſſavius Henrici Friderici Principis* Arauſionenſis *filius Mariam Caroli Regis filiam ducit.* 31
Aug. *Scoti pecuniis onuſti in patriam recedunt: Rex in Scotiam ſequitur.* 28
Octo. 23. *Hiberni conjurati in Anglos arma diſtringunt, & crudeliter graſſantur.* 40, 41
Nov. 25. *Rex è Scotia Londinum redit.* 28

| | | |
|---|---|---|
| Remonſtrantia *Inferioris Conſeſſûs Regi oblata.* | | 29. Dec. 1. |

## MDCXLI, MDCXLII. 1642.

| | | |
|---|---|---|
| *Rex quinque Plebeios, & è Proceribus unum læſæ Majeſtatis poſtulat.* | 30 | Jan. 3. |
| *Rex ipſe Senaculum Inferius ingreditur.* | ibid. | Jan. 4. |
| *Rex Londino ſe ſubducit.* | 31 | Jan. 10. |
| *Literas Pacificatorias ad Comitia mittit.* | ibid. | Jan. 20. |
| *Reginam in Belgium cum filia amandat.* | ibid. | Febr. 25. |
| *Ipſe verſus Eboracum tendit.* | ibid. | Febr. 28. |
| *Regi* Hullam *venienti* Hothamus *portas præcludit.* | 34 | Apr. 23. |
| *Leges Pacis iniquæ à Comitiis Regi proponuntur.* | 35 | Jun. 2. |
| *Comitiis Exercitum conſcribentibus, Rex tandem* Vexillum *Regium Nottinghamiæ erigit.* | 37,38,39 | Jul. Aug. 22. |
| *Signis collatis pugnatum eſt inter Keintoniam &* Edge-hil, *victoriâ utrinque vendicatâ.* | | Oct. 23. |

## MDCXLIII. 1643.

| | | |
|---|---|---|
| Tractatus *Pacis* Oxonii *inſtitutus in nihilum cedit.* | 36 | Feb. Mar. |
| *Comes Novo-caſtrenſis Fairfaxium* Borealium *Rebellium Ductorem copiis exuit.* | | Apr. Jul. 13. |
| *In* Occidente *Wallerus Rebellium Ductor à Regiis profligatur.* | | Jun. 30. |
| Rupertus *Comes Palatinus Rheni Briſtolium capit.* | | Jul. 27. |
| Mauritius *frater Exoniam.* | | Sept. 4. |
| *Interea Rex ipſe* Gloceſtriam *obſidione cingit.* | | Aug. 10. |
| Eſſexius *Comes Rebellium Dux Generalis Gloceſtriæ ſuppetias fert.* | | Sept. |
| *Redeunti Eſſexio occurrit Rex; &* Newburiæ *ſignis collatis pugnatum eſt.* | | Sept. 20. |
| *Rebelles Angli in anguſtias redacti, Scotos in ſocietatem belli, inito* Fœdere, *invitant.* | 48,52 | Jun. Sept. 25. |
| *Rex itaque cum Hibernis* Inducias *in annum paciſcitur.* | 46 | Sept. 15. |

## MDCXLIII, IV. 1644.

| | | |
|---|---|---|
| *Jacobus Marchio* Hamiltonius *in cuſtodiam datur.* | 56 | Jan. 3. |

Jan. 16. *Scoti Angliam denuo ingrediuntur.* 55
Jan. 22. *Rex Parlamentum* Oxonii *habet.* ibid.
*Comes* Montiſroſanus *Prorex in Scotiam mittitur.* 56
Mai. *Eſſ. & Wal. R. Ductores Oxonium verſus movent.*
Jun. 29. *Rex Wallerum ad Pontem* Cropredianum *fundit.*
*Deinde Eſſexium verſus Occidentem longius progreſſum inſequitur.*
Jul. *Scoti interea cum Anglis conjuncti Regios ad* Marſtonmoram *fundunt.*
*Eboracum deinde deditione capiunt.*
Sept. 1, 2. *In* Occidente *Rex Eſſexium copiis omnibus exuit.*
Octo. 27. *Redeunti victori opponitur C. M. Reb. Ductor, & ad* Newburiam *iterum pugnatum eſt.*
Dec. 23. *Alexander Caræus capite plectitur.*

## 1645. MDCXLIV, V.

Jan. 1, 2. Hothami, *Pater & Filius, capite plectuntur.* 34, 49
Jan. 10. Guilhelmus Laud *Archiepiſcopus* Cantuarienſis *capite plectitur.* 49
Febr. 20. Macguirius *Baro Hibernus ſuſpendio perit.* 43
Feb. Tractatus *Pacis* Uxbrigiæ *inſtitutus in nihilum cedit.* 40
Jun. 14. *Tho. Fa. Senat. copiarum D. Generalis Regem in Agro* Naſebienſi *fundit fugatque.*
*Exinde paulatim omnia in Rebellium poteſtatem redacta ſunt.*

## 1646. MDCXLVI.

Apr. 27. *Rex, cùm Anglos fruſtra tentârat, Oxonio clàm re-*
Mai. 5. *cedens, in* Scotorum *manus ſe tradit.* 57
Jun. 24. *Fairfaxius Oxonium deditione capit.*
Sept. *Robertus Comes* Eſſexius *moritur.*

## 1647. MDCXLVI, VII.

Jan. 30. Scoti *Regem Anglis vendunt, & pecuniis onuſti recedunt.* 58
Febr. 16. *Rex in Palatio* Holdenby *arctæ coſtodiæ datur.* 59

*Marchi:*

*Marchio* Ormondiæ, *Hiberniæ Prorex, Dubliniam Anglis tradit.* 47 Mart.
*Exercitus Regem è cuſtodia abripiunt.* 72 Jun. 4.
*Adverſus Comitia ſigna movent.* 74
*utriuſque Conſeſſûs Oratores cum quinquaginta aliis Senatoribus ad Caſtra diffugiunt.* ibid. Jul. 29.
*Milites fugitivos Senatores Weſtmonaſterium deducunt.* ibid. Aug. 6.
*Iniquæ Leges Pacis Regi Hamtoniæ proponuntur.* 77 Sept. 7.
*Rex in* Vectim *Inſulam ſe ſubducit.* 78 Nov. 11.
*Inde Literas Pacificas mittenti, opponuntur quatuor Poſtulata Colloquio præluſoria.* 79 Dec. 24.
*Rex in arctam cuſtodiam detruditur.* 81

MDCXLVII, VIII. 1648.

*Comitia decernunt*, Nullum cum Rege in poſterum fore Commercium. 82,83 Jan. 17.
*Fremunt ubique Provinciales;* Cantiani, *Eſſexienſes, aliique arma movent.* 85,86 Mai. Jun.
*Buckinghamiæ Dux cum Franciſco fratre & Comite Hollandiæ incaſſum arma movent.* 86 Jul. 5.
*Claſſis in* Caroli *Principis clientelam concedit.* ibid. Jul.
*Scoti Hamiltonio Duce in Angliam irrumpunt.* ibid. Jul.
*A Cromwellio cæduntur, capto Hamiltonio Duce.* 87,88 Aug. 17.
Colceſtriam *Fairfaxius deditione capit.* 87 Aug. 28.
*Rainsborius Senat. copiarum Ductor Doncaſtriæ cæſus.* ibid. Octo. 29.
*Colloquium cum Rege in Inſula* Vecti *inſtituitur.* 89,94 Sept. Oct.
*Marchio Ormondiæ Prorex in Hiberniam redit.* 47,94 Nov.
Remonſtrantia *Iretoni in Concilio Caſtrenſi approbatur.* 100 Nov. 16.
*Et Comitiis nomine Exercitûs & Populi Anglicani exhibetur.* 101 Nov. 20.
*Rex ab Inſula Vecti in Hurſt Caſtellum abripitur.* ibid. Dec. 1.
*Comitia nihilominus decernunt*, Regias Conceſſiones ideoneum eſſe Pacis ſtabiliendæ fundameuntum. 102 Dec. 5.
*Multi Senatores à Militibus Captivi abripiuntur.* 103 Dec. 6,7.

1649. **MDCXLVIII, IX.**

Jan. 4. *Reliqui ſciſcunt, inter alia inaudita*, Penès Populum poteſtatem omnem primitus reſidere. 104
Jan. 6. *Deinde*, Regem ipſum capite plectendum. 105
Jan. 20. *Rex itaque pro Tribunali ter ſiſtitur.* 109, 110
22, 23. *Rex quartò ſiſtitur*, 111. *& capitis damnatur.* 113
Jan. 27. CAROLUS *Regum Optimus immani ſcelere ca-*
Jan. 30. *pite plectitur.* 118
Mar. 9. *Jacobus Dux* Hamiltonius, *Henricus* Hollandiæ *Comes, & generoſus Arthurus Baro* Capel *capite plectuntur.* 125
Mar. 17. Monarchia *denique ipſa à Regicidis abrogatur.* 123
Mai. 30. *Decretum à Pſeudo-Prætore Londinenſi promulgatur.* ibid.
Mai. *Democratici arma moventes funduntur.* 127
Jun. 7. *Solennes ob victoriam Feriæ indictæ, & Victores Convivio à Londinenſibus excipiuntur.* 128

1650. **MDCL.**

Sept. 8. Elizabetha *Caroli Martyris filia in Carcere paterno moritur.* 124.

---

*FINIS*

# ELENCHI
# MOTUUM Nuperorum In *ANGLIA* PARS SECUNDA:

Simul ac

# REGIS Effugii Mirabilis è Prælio *Wigorniæ* Enarratio.

AUTHORE

GEORCIO BATEO, M.D.

Regiæ Majeſtatis Protomedico, & Collegii *Londinenſis* Socio.

*Æra Chriſtianæ* Anno 1662.

Editio nova emendata.

*LONDINI,*

Typis *R. W.* pro *R. Royſton*; & proſtat venalis apud *J. Martyn*, *R. Chiſwell*, & *B. Took*, 1676.

Digitized by Google

AUGUSTISSIMO

# CAROLO SECUNDO,

MAGNÆ BRITANNIÆ,

FRANCIÆ & HIBERNIÆ

# REGI,

DICAT DEDICATQUE

HOC OPUSCULUM

SERVORUM HUMILLIMUS

GEORGIUS BATEUS.

Digitized by Google

# EDWARDO

Comiti *CLARENDONII*
Vicecomiti *CORNBURII*,
Baroni de *HINDONO*,

ET

Magno *Angliæ* Cancellario, necon
Florentiſſimæ *Oxonienſis* Academiæ.

P*Atiare precor*, Muſarum decus, & Reipublicæ columen, *etiam nomini tuo hoc munuſculum inſcribere. Nec enim mihi circumſpicienti occurrit inſignior poſt* Regiam *ſtirpem Patronus, qui operi obſcuro & periculoſæ aleæ pleno tutelam ac lucem fœneraret Alius: Nempe qui tum harum felicium* Mutationum *fuiſti Inſtrumentum; tum rebus* mutatis, *Sereniſſimi* Regis *juſſu, velut* Hercules Atlanti *ſuccedaneus, ſuppoſuiſti humeros. Condat igitur ſub umbraculo tuo libellus, cujus Tu Argumenti magna ex parte conſcius es: Tanquam non alienus meritò ad Te redit fructus operis; cui Egomet ſcribendo fuiſſem impar, niſi tuis auſpiciis fretum tuæ Schedæ aliqua ex parte inſtruxiſſent.*

Com-

Digitized by Google

*Compendio fortè magìs Tibi placebit; qui rerum capita moneri contentus, ægrè feres longo ſermone à Reipublicæ negotiis diſtrahi. Macte* Regis *in decus* Populí*que ſalutem;* Illius *ſolium firmiùs ſtabilire, &* Hujus *munire libertatem: ut tandem vel Hoſtes leniti agnoſcant ſe ultra vota beatos, ac inter ferreas Parricidarum lancinationes & aquas mitéſque* Regis *Manus immane quantum intereſſe ſentiant. Ità nuperæ rabiei pœnitebit* Anglos, *& Tibi congratulabuntur* Regiam Prærogativam *in tuto collocatam. Faxit Deus longè felicitérque vivas, & ſeræ poſteritati mittas* Regis *Honorem,* Patriæ *commodum,* Eccleſiæ *pacem,* Tuí*que gloriam.*

Illuſtriſſime Domine,

Honoris tui ſtudioſiſſimus cultor,

*G. B. M. D.*

*Ingenuo*

## *Ingenuo Lectori.*

PRodit in Scenam *Secunda pars Elenchi Motuum nuperorum in Anglia*, ſi non cujuſmodi debuit, ſaltem ut potuit. Anni ferè duo effluxerunt, à quibus ab *Apoplexia* levi, *Paralyſi* detineor, (in quibus *Divinæ* manûs eſt cur agnoſcam miſericordiam, & amplectar juſtitiam ; ) & dum expectarem ut peritior aliquis me operâ levaret, datâ exactâ præcedentium hiſtoriâ nullus comparuit. Mihi incumbit igitur ſtare promiſſis, & obtorpentia membra provinciæ admovere ſemel ſuſceptæ. Habeas ergò *Libellum* ſubſicivis horis ſcriptum, qui *Motuum noſtrorum progreſſus*, & *apices conſiliorum*, quaſi in brevi tabella perſtringit; nec non *Regis* Sereniſſimi è ferro, medióqueParricidarum elapſi narrationem exhibet: quo Effugio, nec *Orbis* terrarum luculentius *Divini* favoris teſtimonium, vel quòd *Regum* aſtris ſupernè invigiletur, edere potuit. Res *bello* (quibus in præcedente Tractatu conſultò temperavi, ob rationis in *Epiſtola* allatas) *togâ*que geſtas *Hiberniæ*, *Scotiæ*, & *Angliæ*, ſeparatim diſpoſui, prout ordine deflagrârunt, quò pariter, atque in ſemet conſpectas certiùs colligas, æſtimes, & retineas; ut propemodum affirmare auſim nil admodum deeſſe ad juſtam Hiſtoriæ ſeriem: certè levabitur aliquantiſper *Exterorùm* de rebus noſtris cognoſendi ſitis, donec largiorem hauſtum porrigi contingat. Scio in hoc partium ſtudio difficile eſſe placere omnibus: Si tamen nullas offucias veritati fecerim, (quod à me procul abſuturum ſanctè promitto) non metuo cenſorem. Si *Deus* mihi ulteriùs vitæ filum protrahere dignetur, Tertio Tractatu coronidem adjiciam. Valere te interim jubet

*G. B.*

Tacit.

Tacit. Annal. xvj.

*ut imperium evertant, Libertatem præ ſe ferant; ſi everterint, Ipſi aggredientur.*

Saluſt. ad Cæſarem.

*Ex aliena libidine huc atque illuc fluctuantes agitantur; interdum alia, deinde alia decernunt: uti eorum qui dominantur ſimultas atque arrogantia fert, ità bonum malúmve publicum exiſtimant.*

ibid.

*Trahunt, rapiunt, & tanquam in capta urbe libidine ac licentiâ ſuâ pro Legibus utuntur.*

Horat. Od 2. l. 3.

*Raro antecedentem ſceleſtum*
*Deſeruit pede pœna claudo.*

ACT. 5. 36, 37.

*Ante hæc tempora exortus eſt* Theudas, *dicens ſe aliquem eſſe: cui adhæſit numerus virorum circiter quadringentorum: qui interemptus eſt; & omnes qui aſſenſi ſunt ei diſſoluti ſunt, & ad nihilum redacti.*

*Poſt hunc exortus eſt* Judas *ille* Galilæus *temporibus deſcriptionis, & avertit populum poſt ſe: periit & ille, ac qui aſſenſi fuerant ei diſperſi ſunt.*

HABAK. 2. 9, 10, 11, 12.

*Væ dedito quæſtui malo pro domo ſua; ut diſponat in excelſo nidum ſuum, ut eripiatur è poteſtate mali.*

*Conſilium iniviſti pudendum domui tuæ, ſcindendi populos multos, & peccâſti contra teipſum.*

*Nam lapis è pariete exclamat, & nodus è ligno teſtificatur iſtud.*

*Væ ædificanti civitatem cædibus, & ſtabilienti urbem iniquitate.*

ELENCHI

# ELENCHI
## Motuum Nuperorum
## In *ANGLIA*,

## PARS SECUNDA.

ANGLIA jam potiuntur immanes *Regicidæ*, ſed *Angliâ* ſolâ. *Scoti* in medio pendebant, etiamnum incerti, an *Regem Carolum Secundum* firmarent in imperio paterno, an ipſi *Autonomi* ſuam adminiſtrarent *Rempublicam*. *Hibernia* ferè omnis *Regiarum* partium ſtudioſa, intolerandum *Pſeudo-ſenatûs* jugum erat penitus excuſſura. *Inſulæ Anglicanæ* ditionis, tum illæ in propinquo, *Jarſeia*, (olim *Cæſarea*) *Mannia*, & *Sillinæ* (à veteribus dictæ *Sigdeles* & *Caſſiterides*) tum in Novo terrarum Orbe *Bermuda*, *Camercanæ*, (ſive *Antillas* ſive *Caribes* appellare placuerit) uti & *Virginia*, *Nováque Anglia* (quas inductis olim coloniis *Anglia* locupletârat) omnino detrectant obſequium.

*Status rerum à Regicidio, in Anglia, Scotia,*

*Hibernia,*

*Inſuliſque Anglicanæ ditionis.*

*Hibernia* primam belli feralis molem ſuſceptura eſt, eíque ſubjugandæ brevi vacabit, *Scotis* tantiſper ſibi relictis. Inſularum ſatis habent in præſentiâ commercia inhibere; nè videlicet Saccari, Indici, Nicotianæ & Goſſipii proventus in *Anglia* proſtaret; aut ex *Anglia* veſtes illuc aliáque vitæ neceſſaria viciſſim immitterentur; futurum utique hoc artificio ſperantes, ut vel

*Regicidæ in Hibernos peſſimè animati,*

*Inſularum commercia prohibent, & quorſum.*

immodica mercium ſuarum redundantia, vel ſaltem indigentia noſtrarum, neceſſitatem imponeret protinus obtemperandi: nec omnino addubitatum, quin arreptâ occaſione tandem aliquando ſui juris facerent.

Intervenit autem opus futuris admolitionibus apprime commodum, ſed levi negotio (ſic ſibi blandiebantur) impetrandum. Nullius gentis amicitia magis opportuna & neceſſaria videbatur quàm *Batavorum*, ſive viciniam ſpectes & locorum ſitum, ſive voluntates & ſtudia; nec deerat horum compellandi prætextus. Nimirum *Stricklandius*, ab initio Turbarum uſque *Oratoris* aut *Internuncii* vice apud *Ordines Fœderatos* defunctus, perhumaniter exceptus. Itaque & *Doriſlaum* (qui Parricidali contra *Regiam Majeſtatem* dicæ concinnandæ nuperrimam navârat operam) *Legati* titulo ornatum ad hoſce amandare viſum eſt, ut ſalutaret, gratias ageret, mutua polliceretur officia, rationémque adverſus *Regem* proceſſûs exponeret; ſimul & legum authoritatibus undique conquiſitis, eundem ſpecioſis coloribus adumbraret. Præterea in mandatis datum, de *Coalitione* (ſi opportunum viderit) injicere mentionem, offerre, ad illam hortari; quippe quæ utriuſque gentis conſenſu ſi fieret, ridere poterunt omnes molitiones externas & inſultus, imò & univerſi quaquà patet Orbis inter ſe partiri mercimonia.

*Demulcent Belgas,* *miſſo in Legatum Doriſlao;* *& quorſum.*

Atqui haud ſatis feliciter ceſſit iſta negotiatio; nimirum *Orangiæ Principe Belgis* præſidente, *populóque Regium* ſanguinem fuſum ægrè ferente. E *Scotis* autem nonnulli, (quibus tametſi procul agentibus confeſtim innotuit ejus adventus per citatos nuncios) anteaquam ſolenniter audiretur, hoſpitium ingreſſi, multis confoſſum vulneribus *Doriſlaum* trucidârunt, in tutum ſe priùs recipientes quàm deprehendi poterant. Sic *Regii* cruoris effuſio cruentis punitur manibus; juſtóque

*at inauſpicio:* *Legatus enim à Scotis nonnullis confoditur,*

que Dei judicio, per hominum licèt injuſtitiam, redit in autorem ſcelus. Hujus facinoris expiationem repoſcunt multoties ab Ordinibus *Regicidæ*, conatu tamen prorſus infructuoſo. *idque impune.*

Verùm in *Anglia* nondum poſuerant æſtum *Democratici*, paulo cautiùs jam ſe gerentes. *Walwinus*, *Princius*, *Lilburnius*, *Overtonus*, & ejuſdem furfuris alii, *Petitionem* exhibent *Pſeudo-ſenatui*, in qua complura juſta, reíque publicæ proficua futura, conviciis, haudquaquam tamen falſis, interſperſa, proponunt. Quapropter carcere plectuntur, paulùm macerandi, quoad ipſorum ferocientes animi frangerentur. *Petitio Democraticorum Regicidis exhibita, carcere multatur.*

Nihilominus milites gregarii, qui ſub *Ingolsbii* ſignis merebantur, *Oxoniæ* ſeditioſè ſe gerunt, Petitionis obtentu; *Pſeudo-ſenatum abrogatum iri, ſuffectâ æquali Repræſentativâ*, contendunt; *Leges in linguam vernaculam transferendas, ſuperfluis abolitis*; *tum ut Regiſtrum fiat, in quo Bona omnia fundóſque, tum Allodialia tum Feudalia, in commentaria redigat Actuarius*; *ut unicuique conſtet, quid juris habeat quiſque in rebus ab ipſo occupatis*; *Intercidat Exciſa, cum omni exactione illegitima.* Quibus ſuperpondii loco adjiciebatur (ad Sectatores conciliandos, non quòd pœniteret *Regicidii*) ut *Carolus Secundus ſupremus fiat Regni arbiter.* Verùm Tribunus illuc involans, paucis plumbo trajectis, naſcentem tumultum tempeſtivo adhibito remedio extinxit. *Altera militum gregariorum in ovo ſupprimitur.*

Novum tamen ex hiſce ſcintillis malè extinctis erupit incendium; *Præfecti* ſiquidem *Exercitûs* ſub *Fairfaxii* imperio acriorem adornant in ejuſmodi ſcopum, tametſi verbis diſcrepantibus, *Petitionem.* *Tertia & acrior Præfectorum Exercitûs:*

Adjiciunt priori, ut *abolitis aut aliò converſis Decimis, certiora ſtipendia Sacrorum Miniſtris erogentur*; *ut parciùs inter Senatores publicæ diſtrahantur pecuniæ*; *militibúſque numerentur ſua ſtipendia.* Non auſus eſt hanc aſpernari *Pſeudo-ſenatus*; ſed

*quam eludunt Parricidæ,* verba dat, ac (tot Programmatum quibus iſta promiſerat, tot criminationum quibus exprobrata eſt ſubleſta fides; ſibi conſcius) diem ex omni ſeptimana unum hiſce propoſitis penſitandis indulget primò de *Gubernio* & *Repræſentativa*;ubi ad examen vocati *Status* omnes & *Reſpublicæ*, à *Romana* ad *Raguſianam* uſque, præſtantiſſimam inveniendi ſub prætextu, *Angliæ*que accommodatiſſimam, eventilantur. Nulla verò ſatis exquiſita deprehenſa eſt, nulla quæ populi hujus ingenio congruere videbatur. Ita, Penelopes inſtar, telam texendo retexendóque diem fallunt, quoad irrepſerit oblivio, vel majoris momenti quidpiam intervenerit. *magno conatu nihil agentes.*

*Commercia quædam noſtratibus à Gallis interdicta: Gallis à noſtratibus.* Neſcio an operæ pretium ſit hîc referre, *Pannificiorum* ac *Lini* cum noſtratibus commercium à *Gallo* tunc temporis interdictum; ſed & reciprocâ indè apud *Regicidas* enatâ prohibitione, nè ſcilicet Vinum *Gallicum* aut Holoſericum proſtaret in hiſce terris venale. In *Flandriâ* quoque vetitum eſt (noſtratium commodo) nè piraticâ ereptæ naves, vel bona, in portubus publicentur.

Sed notatu dignum, ſeveriorem in *Sacrorum Miniſtros* inſtitutam eſſe per *Angliam* de novo Inquiſitionem, Eccleſiæ reformandæ obtentu, & Orthodoxæ Religionis introducendæ: at ſævitum eſt in omnes, non modò qui mordicùs eandem tuerentur ad normam *Anglicanæ Reformationis*; verùm & qui bene vellent, aut cum ejuſmodi viris conſortii quid haberent: hominibus interim indoctis, (de pleriſque loquor) Secularibus, Opilionibus, reique literariæ rudibus, ſubſtitutis, iiſdémque ad duo vel tria ſimul Sacerdotia (quod nefandum priùs clamitârant) evectis. *Sævitur in Miniſtros Eccleſiæ Anglicanæ,*

*præſertim Cambro-Britannos.* Una *Cambro-Britannia* borealis eſto Reformationis iſtius exemplar; utpote cujus centeni aliquot, & ex iis nonnulli viri graves, probi & egregiè docti, è ſedibus ſuis ejiciuntur; *Powello, Cradoco,*

*Floido,*

*Floido*, paucíſque aliis ineruditis, vagis, & nullius certæ manſionis, itinerantibus Evangeliſtis, qui ſæpiuſcule concionantes (dicam? an è ſuggeſto blaterantes?) opimos perciperent reditus: Decimarum autem reliquias vili elocabant *Commiſſarii* corvis iſtiuſmodi ſaginandis, qui *Pſeudo-ſenatui* ad Græcas (quod aiunt) Calendas reddituri erant ratiocinium.

Cæterum *Augmentationes* (hæ ſunt rejectanei è decimis *Epiſcoporum* ac *Decanorum* fructus, qui neminem compererant Emptorem) diſtribuerunt ſuos inter Clericos *Regicidæ*; præſertim eos qui centum libras annuatim non numerabant. Sed & hoc non niſi durante placito, & ad tempus, ut eoſdem obnoxios haberent, atque tot hominum voces, ſtudia, & conatus mercarentur; útque ſuſpectis hi viciſſim attentiùs invigilantes, delicta eorum, liberiora effata, & conſilia expiſcati deferant. *Reliqui foventur.*

Atque jam fervet *Anglia* apparatu militari in *Hiberniam* emittendo; quò adnavigaturus *Archiſtrategi* ſive *Generalis* titulo decernitur *Cromwellius*. Ille delectu facto, properat ad oram maritimam; *Briſtoliámque*, *Ceſtriam*, & portum *Milfordii* militibus complendo, profectionem adornat. Igitur & in *Hiberniam* transfretandum eſt mecum Lectori, ut de *Incolis* judicium ferat; útque diverſa eorum ſtudia, & ad quos collimabant ſcopos, inſpicere poſſit eóſque in ſuas claſſes dirimere. *Expeditio in Hiberniam imperante Cromwellio.*

*Hiberniam* qui incolunt, vel *Primigenii* ſunt, vel *Inſititii*: hi rurſus vel *ab Antiquo*, vel *Nuperi*. *Primigenios* appello, qui primi mortalium Inſulam habitârunt, vel ab iis proſapiam traxêre: ſúntque vel *Nobiles* & *Generoſi*; vel *Glebæ aſtrictitii*, *Clerus Pontificius* & *Epiſcopi Romani*; *Municipes* licet adjicere. Primigenii *Nobiles* ſive de integro gaudent avitis latifundiis; ſive devicti ab *Angliæ* Regibus, & in Rebellionis pœnam potiſſimâ *Hibernorum in claſſes ſuas diſtributio. Hiberni Primigenii.*

 fundorum

ſundorum parte mulctati, fruuntur relictis, cæteróſque vili conducunt à *Proprietariis* annuo pretio. Hi autem ſaltibus inſident ac ſolitudinibus, ubi Glebæ aſtrictis dominantur ſatis pro imperio; jugerúmque omnium & fundorum limites callent ad amuſſim; hâc ſpe freti, quòd futuris temporum mutationibus, quoducunque pro ſuo vendicant, ad ſe tanquam veros dominos poſtliminiò revertetur.

Titularis *Clerus* & *Epiſcopi* (nam nôſſe convenit *Romanæ* Superſtitioni mancipatis ſuum eſſe *Clerum*, ſuos *Sacerdotes*, ſuos *Epiſcopos* à *Pontifice* clàm ſuffectos, qui tamen bonis victitant ſolummodo erogatis) ſacra ſua clanculùm adminiſtrant ritu Romano, perinde acſi jure liceret, noſtríque mores non repugnarent; ſed reprimente ſemet *Regiâ Majeſtate*, Gentíſque duræ cervicis inolitis erroribus connivente. Nihilo ſeciùs intelligendum eſt, ubivis per *Hiberniam* ſparſum eſſe *Clerum Orthodoxum*, tam ex *Angligenis* quàm *Inquilinis Hibernis* conflatum; eóſque paſſim ac promiſcuè Decimis gaudere. Verùm à prima *Rebellionis* flamma utrique tum *Angli* tum *Indigenæ* profligati receſſerunt.

*Municipum* pars maxima eſt, qui licèt *Anglicano* ſtemmate oriundi, partim tamen connubio ſociante, partim in jus civitatis recepti, præ longa conſuetudine commercióque primævæ originis obliti, in gentilitios mores veſtitu, animo, & corpore tranſierunt.

*Legatus Papalis Rebellium Coryphæus.*

Horum omnium *Coryphæus* erat & caput (quamvis exterus) *Joh. Baptiſta Renuncino, Princeps & Epiſcopus Firmæ, Nuncius Papalis*, qui cùm ad *Hibernos* proficiſcens pertranſiret *Galliam*, *Reginam Angliæ* præteriit ibidem inſalutatam; & apertè interminatus eſt, nolle ſe in *Hibernia* quenquam pati qui *Regi* bene volebat, vel *Anglicani* nominis aut rei ſtudioſus inveniretur.

Hi *Rebellionis* faces ſubdere, ſufflare, circumferre,

ferre, &, nè ſemel ulcera coaleſcerent, modis omnibus procurare, rapinis, cædibus, ſceleribus omnia miſcere, regimen evertere, *Regi* abrenunciare, alium ex veteri ſtirpe adſcire, vel aliunde, ſive *Papam*, ſive *Hiſpanum*, eligere, vel *Rempublicam* novam ex *Clero* & *Nobilium Delegatis* componere. *Clanricardum*, *Taffum*, alióſque paucos excipio; qui etiamſi *Pontificiæ Religionis* obſtricti zelo, fidem tamen *Regi* ſuo illibatámque ſervârunt obedientiam. *Nobiles aliquot è Pontificiis fideles in Regem.*

*Inſititios* omnes appello, qui *R. Pontifici* faventes, ab *Henrici* II. temporibus ex *Anglia* in *Hiberniam* migravere, ac perpetuâ ſucceſſione ad *Reginæ Elizabethæ* ſeculum uſque ſedes avitas occupavere. Hi etiam cœptorum conſcii, ſive ut *Religionem Romanam* ſartam tectam conſervarent, civiléſque Juriſdictiones ſimul & Immunitates adaugerent, ſive æſtu Rebellionis abrepti, ſive ſuæ incolumitatis & ſuorum in communi rapina tuendorum gratiâ, cæteris *Pontificiis* ſe jam comites adjunxere; qui tamen adduci nunquam antè poterant ut ſe tam immani barbarie, tot cædibus inauditis polluerent, aut regimini ſubducerent *Anglicano*. *Hiberni inſititii, cur jam deſciverint. antè fidiſſimi.*

Qui nuper adventârant ab *Reginæ Elizabethæ* temporibus noviſſimis, ſive militiæ gratiâ, ſive incolendi (exceptis iis quorum oculos perſtrinxit autoritas *Parlamentaria*, vel quibus contermina *Scotia Presbyteriſmum* affricuit) *Regi* fideles perſtitêre maximâ parte.

*Scotorum* (auſpice *Jacobo* Primo *Rege*) Colonia in *Ultoniam* introducta, ad quadraginta millia familiarum excreverat. Hi ſub initium turbarum, ceremonias contribulium ſecuti, *Parlamento* ſeſe addixerant. Verùm *Rege Carolo* decollato, *Angliæque Monarchiâ* funditùs everſâ, mentes alias induere, vindicias meditari, eáſque ſub *Ardeſii* Comite, Tribuno *Monroo*, *Audlæo Mervino*, *Roberto Stewardo* Equite, ſtrenuè moliri, *Scoto-Hiberni jam Regi militant.*

*Cootius, Monckeus & Joneſius ſtant pro Pſeudo-Senatu; Inchiquinius pro Rege.*

*Cootius Derriæ*, *Monckeus Dundalkiæ*, & inter primos *Joneſius Dubliniæ* Præfectus, *Pſeudo-Senatûs* cauſam tutabantur. At *O-Brian Inchiquinius*, *Momoniæ* Præpoſitus, cum toto eo diſtrictu copiiſque ſuis omnibus, qui *Regi* conjunctim & *Parlamento* fidem obſignârant, *Pſeudo-Senatui* poſt patratum *Regicidium* abrenunciantes, non niſi à Regia parte ſola ſe jam ſtare profitentur. Hactenus in diſcrepantibus *Hibernorum* ſtudiis, variiſque deſignationibus & propoſitis enucleandis, inſudatum. Nunc utique diſpiciamus, quali Orphei lyrâ, quo delinimento in unum convenerint.

*Quo modo Regii conglutinati.*

In primo *Tractatu* narravimus, quomodo *Ormondiæ Marchio*, ob *Hibernorum* perfidiam, coactus eſt *Dubliniam* cum Præſidiis omnibus, & quicquid infide permanſerat, *Joneſio* conſignare. Ab eo tempore *Nuncius Papalis* adminiſtrabat omnia, præterquam iis in locis qui ſub *Joneſio*, *Cootio Monckeo*que *Pſeudo-Senatum* defenſabant. Ille univerſalem arripere autoritatem, ille leges ſcribere, jura dare, inſtruere acies, bellum ordinare, pecuniam irrogare, omnia pro imperio abſoluto & merè deſpotico. Sed odium ſimul & contemptum ſibi conflavit; nec non unâ ſuper aliam clade illatâ (præſertim profligatis à *Joneſio Preſtoni* copiis) vires ejus imminuebantur, potentia labefactata eſt. Quâ arreptâ occaſione, *Clanricardus*, qui uni præfuit exercitui in *Ultonia*, *Taffuſ*que, qui alteri in *Momonia*, collatis cum *Inchiquinio* ſententiis, conſultiſſimum omnino cenſent, *Regium* denuò implorare auxilium, unionem ſancire, protinúſque mittere ad *Reginam* & *Walliæ Principem* udituros quid fecerint; inducias malâ fide obſervatas haudquaquam diſſimulantes; faſſi etiam, quorum ſuaſu & crimine fractæ fuerint: rogant inſuper quàm humillimè, ut *Ormondiæ Marchio* cum ſuppetiis & autoritate tranſmittatur, ſpondéntque ſemet conditionibus *Regi* non ingratis ſub ejus vexillis militaturos, quoad *Pſeudo-Senatûs*

*Legati Papalis arrogantia ſibi exitio fuit,*

*& Preſtono clades illata.*

*Unio Hibernorum in Regis gratiam:*

*qui Reginam & Principem Walliæ ſupplices rogant Ormondii præſentiam cum ſuppetiis & autoritate.*

*Senatûs* devictæ copiæ penitus exterminentur, ipſique de integro juxtà ac *Regia Majeſtas* pace priſtinâ perfruantur.

Hæc ita fieri, & in ſuum caput, ſuam dominationem cudi fabam hanc ſubolens *Nuncius Papalis*, ulteriorem tractatum interdixit, dira contraſatagentibus interminatus: tandémque propoſiti tenacioribus tritum iſtud intentat *Excommunicationis* telum. At brutum fulmen non niſi ludibrio fuit; nam movent adverſùs, & in *Galviam* compulſum obſidione cingunt: dum interim *Baro O-Brian Inchiquinius Owenum Row Onealium* cum ſuis ſuccurrere parantem diſtinens, auxiliares manus omnino prohibet. Tum *Papæ Nuncius*, de ſalute tandem deſperans, diſceſſum pepigit inglorium. Hæc dum fierent, *Parricidarum* manibus Glorioſus *Rex Carolus Primus* occiſus *Martyrio* vitæ finem impoſuit.

*Frendet Nuncius, & obſidione cinctus abſceſſum paciſcitur.*

Nil minùs iſtâ jam difficultate extricatus, ad *Corcagiam Ormondiæ Marchio* documentis & autoritate novi *Regis* CAROLI *Secundi* ſuffultus, brevíque poſt *Kilkenniam*, ſive *Fanum Canici*, concedit, ubi generalis *Hiberniæ* celebrabatur Conſeſſus; atque poſt longiuſculam utrinque diſceptationem, ad *Articulos* Concordiæ ſat multos deventum; quorum hæc ſumma erat.

*Ormondio Kilkenniam adveniente, ubi generalis Hibernorum Conſeſſus, in Articulos deveniunt Concordiæ.*

Præmiſſâ ipſorum Recognitione, quâ *Majeſtatem Regiam* ſupremum *Hiberniæ* Moderatorem venerantur, *Ejúſque* defendendí gratiâ velle ſe quælibet extrema lubentes experiri, uſque ad bonorum pariter ac vitæ diſpendium, profitentur; *Religionem ſuam Hibernis Rex ſartam tectam præſtabit. Intra duos menſes, ſi Delegatis aut Commiſſariis* (qui numero quindecim aſſignabantur) *viſum fuerit, Parlamentum indicitor, in quo Pontificiis integrum erit haud minùs quàm cæteris liberè ſuffragari; ejuſdémque Scita tenebitur ipſe Rex ratihabere, modò non ſint oneri Proteſtantibus. Singula obliterabuntur & in caſſum cedent Decreta & Sancita, quæ dedecori &*

opprobrio

*opprobrio verti poſſint Hibernicæ genti, ab Auguſti primo* 1641. *Omnes proceſſus, dicæ & condemnationes ab eo tempore deleantur funditùs; & in ſuorum quæ ablata fuerant bonorum poſſeſſionem redeant Hiberni. Omnia amoveantur impedimenta quæcunque à Conſeſſu Parlamentario arcere conſueverant Pontificios. Omnia Debita in eodem ſunto & reputantor ſtatu quo fuerint Anno* 1641. *nec eorum obtentu quiſpiam obnoxius ſit vel Judiciis vel Sententiis. Fundi Baronum & Nobilium in Comitatu Thomondiæ, Clarâ, Tipperariâ, Limiricenſi, Kilkenniâ, & Wickloviâ, poſſeſſoribus adjudicantor avitis, & ſiquid labis inerit, novis ſtabiliuntor Scitis. Hoſpitia recipiendis Juri Municipali ſtudentibus erigantur ubicunque Proregi videbitur opportunum; necnon Gradus ibidem in Legibus, ſicut apud Anglos, capeſſuntor. Loca honorifica, tituli, muniáque quæſtuoſa pateant æquali jure tum Pontificiis tum Proteſtantibus. Armorum uſus juxtà ac exercitium, imperium & præfecturæ, penes eoſdem ſunto; atque durantibus bellis, præſtò ſint Hibernorum ad militiam pedeſtrem quindecim millia, equitum autem duo millia. Pupillorum abrogator Curia, duodecim librarum millibus, compenſationis vice, fiſco Regio immittendis. Nemo Nóbilium capax eſto jure Delegato ſuffragari; teneantúrque Nobiles intra quinque annos proximè ſequentes latifundia ſibi comparare, Baro ad ducentas libras annuatim, Vice-comes ad quadringentas, Comes ad ſexcentas, Marchio ad octingentas, Dux ad mille. Liberum eſto tractare de independentia Senatûs Hibernici cum Parlamento Anglicano. A ſacris Regni conſiliis qui fuerint, nullis immiſceant ſeſe negotiis forinſecis, præter publicis. Titulorum lites regni Judicibus, ad quos attinet de iiſdem cognoſcere, permittendæ. Caſſa pronuncientur Statuta de Lana extra Hiberniam exportanda, item de Sevo, aliiſque bonis. Qui prætextu quocunque in Ultonia plectebantur à Jacobi Primi tempore, illis ſecundùm æquum & bonum compenſator. Municipes & Cives*

*Corcagiæ,*

*Corcagiæ, Youghaliæ, & Dungarvaniæ in poſſeſſiones ſuas, quibus ineunte bello exuebantur, modo de fidelitate ſua promittant vadimonia, nec incommodo ſint Præſidiis, omnino reſtituuntor. Anteactorum fiat amneſtia vel oblivio, exceptis quæ barbariem atque inhumanitatem redolent criminibus. Magnatum nulli vectigalia locare liceat. Ferantur adverſus Monopolia leges. Curiæ, quam Cameram caſtrenſem appellant, juriſdictionis modus imponatur. Scitum abrogetur, quo nè Equorum caudis alligatos traherent ligones cautum eſt, ſtraménve comburatur ad avenam ſeparandam. Lites maritimæ in Cancellaria Hiberniæ determinantor. Conticeſcant in poſterum omnes moleſtiæ ortæ ob defectum tituli, ſi fundos quocunque jure ab antiquo domini poſſederint. Remittatur etiam & fœnus omne à primo Turbarum anno ad hoc uſque tempus, & per annos proximè ſequentes non excedat viceſimas per annos ſingulos. Pecunias, quantæ ſufſecerint, in bellum expendendas, tam maritimum quàm terreſtre, irrogabunt Commiſſarii ſive Delegati; ſive per modum Exciſæ, ſive alium quemcunque, prout ſibi reique publicæ commodum cenſuerint. Eirenarchis jus & fas eſto, lites infra decem ſolidorum valorem dirimere. Pontificiæ profeſſionis Præfecti præfecturis quas jam in Stativis obtinent porrò gaudeant. Navium captarum decimæ Merciúmque Impoſitiones penes illos permaneant quibus conceſſæ ſunt, quoad ulteriùs de hiſce omnibus decernatur. Commiſſio Audiendi & determinandi, Aſſizarum, & Carceris laxandi* (parcant Juriſperitorum manes ſi vocabulis ipſorum vim tulerim; in foro Anglicano Normannicè ſic ſonant, Oyer and Terminer, Grand Aſſizes, and Gaol-delivery) *poteſtatem habeant ſecundùm latas leges Homicidia, Furta, Rapináſque puniendi, uſque ad inſequentis Maii vigeſimum. Tribunalia ſtabiliantur ſecundùm placita Commiſſariorum vel Delegatorum, in rebus ſibi ipſis propriis. Sacerdotibus Romanis modeſtè ſe gerentibus nulla prorſus moleſtia inferenda; ſed penſionibus, quibus eoſdem ſuſtentant*

*Seculares,*

*Seculares*, *& ſeptis gaudeant*, *quibus vetuſta Cœnobia & Abbatiæ dirutæ includuntur.* *De cætero*, *Regis arbitratui* (*prout Parlamento viſum fuerit*) *obtemperabitur.* Hiſce conditionibus exequendis quindecim circiter *Commiſſarios* aut *Delegatos* præfecere *Pontificii*, ut *Regem* inter & populum quaſi totidem intercederent *Mediatores*, & rata propoſita reportarent.

Tanti conſtitit *Regi* cum *Rebellibus* pacem componere, ſatis quidem fragilem & fugacem. Atqui durum Neceſſitatis telum ad quidvis perſuadet, etiam ad indecora cogit, multoties & ad inhoneſta. Nihilominus articulis iſtis *Prorex* aſtipulatur, ceu nolens volens: Pax quoque à præconibus confeſtim promulgatur.

*Reclamant Owenus Row Onealius, Joneſius, aliique pauci.*

Verùm noluit hiſce pactis *Owenus Row Onealius*, &, qui ab ejus partibus præſertim ſteterant, *Hiberni primigenii*, adeò placidè acquieſcere, obtento, quòd *non ſatis cautum eſſet ſuæ Religioni.* Reclamant conſimiliter *Joneſius* aliique tum ob conceſſiones prælargas, & (uti ferebant) planè nimias; tum quia cum *Rege* inirentur ſine *Comitiorum* permiſſu.

*Comes* autem *Ardeſius*, cum cæteris *Scotis*, qui *Pſeudo-Senatum* deteſtari, primò *Regiis* indulgentes partibus, demum adhærentes, *Præſidiis* & *Caſtris* quæ in *Ultonia* è contrario ſtabant expugnandis gnaviter incumbunt.

*Prorex, idémq; Generalis Dux belli, Ormondius opus arduum aggreditur,*

*Proregi* deinceps *Generali* cura ingens. Arma, Viri, Stipendia, Commeatus, & bellicus apparatus deficiunt; quæ tamen ſingula inter diſcrepantes ſtudiis, & ſentientes diverſa, odiiſque gliſcentes mutuis, eveſtigio comparanda. *Angli* quidem ex ſe prompti ad omnia pericula ſubeunda; ſed pauci ii, & quibus malè cum *Hibernis* conveniret; nimirum ob veteres atque jam longævas inimicitias: nec minùs virtutem eorum ſuſpectantes quàm fidem, ſub iiſdem ſignis militare detrectant. *Hiberni* magna ex parte fallaces, ſanguinarii, fœdifragi,

fœdifragi, diverſis micantes inter ſe factionibus, alter in alterius viſcera ferrum immittere, quàm cum hoſte communi congredi, paratiores. Veruntamen ſuâ præſentiâ, ſumptu, prudentiâ, ſolertiâque, ſeptem vel octo fidis *Ductoribus* adjutus, difficultates feliciter ſuperavit. *Hiberniæ* comperit exhauſta armamentaria, vacuatos loculos, *Municipes* (penes quos gazæ totius *Regni*) non niſi malignè parcéque elargiri, *Clerum Romanum* obſtare ac occultis cuniculis officere.

*& exercitum tandem conſcribit,*

Igitur exilem initio conſcripſit exercitum, dein majorem nactus, accurrente ad ſuppetias *Inchiquinio*, cæteríſque *Anglis* commilitonibus. *Stipendiis* autem ipſe *Prorex* in primis menſibus de proprio vel de mutuo proſpexit. Sic militibus & commeatu ſatis inſtructus, progreditur per *Comitatum Reginenſem*, ad *Joneſium* rectâ contendens, caſtráque aliquot obiter expugnat ad *Owenum Row Onealium* ſpectantia, è quibus nominatiſſima erant *Kildaria* & *Talboium*.

*ducitque contra Joneſium Dubliniæ Præfectum;*

Certus jam hujuſce profectionis *Joneſius*, ad *Naum* Oppidulum obviàm ibat *Proregi*: verùm per Exploratores edoctus numeroſiore ſtipatum exercitu adventare quàm cui par eſſet ipſe profligando, ſuorúmque militum dubius, *Dubliniam* protinus revertitur. Pertranſit interim *Liffium* flumen *Prorex*, ubi celebrato inter *Legatum*, *Inchiquinium*, *Taffum*, *Dillonem*, *Preſtonum*, omnéſque caſtrorum Præfectos, concilio, quidnam porrò agendum conſulitur; An *Dubliniam* obſidione premerent; an aliò converſi circumjacentia caperent oppida; an Civitati è propinquo potiùs imminerent, aliis locis unà proſpectantes. Dubii adhuc mentis, *Dubliniam* pergunt ſpectatum, in arena (quod aiunt) conſilium inituri. Quos *Joneſius* extra muros cum exercitu, ſed ſub muralium tormentorum tutelâ, opperiebatur. Utrinque acies inſtructa eſt; verùm abſque omni velitatione. Apud *Finglaſſiam*, tribus indè lapidibus diſſitam,

*quem locum poſt habitam conſultationem viſitat primò,*

*Joneſio defenſionem omnimodam apparante, miſſis Drogbedam ſuperfluis equitibus;*

diſſitam, à *Prorege* pernoctatum. Sequenti manè, bello inidonei quotquot aderant è *Pontificiis Dubliniæ*, tam maſculi quàn fœminæ, ex urbe extruduntur; defenſioníque ſuperfluus equitatus *Droghedam* (quam & *Pontanam* vocant) ad *Boinæ* fluvii fauces amandatur, qui & hoſtem à tergo poſſit infeſtare, & commeatui immittendo proſpicere.

*quos inſequitur illicò Inchiquinius,*

Hoc ſimulac *Proregi* innotuit, mittitur *Legatus Baro Inchiquinius* ad equeſtres *Joneſii* turmas confeſtim perſequendas, oppidáque (ſi anſa contigerit) quaquaversùs expugnanda. Interim ſua caſtra dirimere non videtur ità conſentaneum, ſed prope *Dubliniam* integra ſervare vallo aggeribúſque munita, commeatum intercipere, cives militéſque ad transfugium ſolicitare: cui ſanè milites facilem aurem præbituros, rebùs in creperis, opportunitate viciniæ datâ, premente inſuper annonariæ intra civitatem rei penuriâ, nullus dubitabat; præſertim cùm & ſibi pleroſque gregarios milites, qui Urbem tenebant, ſacramentum antè dixiſſe noverat. Quam ſententiam & facto comperit non inutilem; quippe duo circiter millia furtim, & ut cuique fugæ copia affulſit, arreptâ occaſione dilapſi, ipſius in caſtra tranſierunt. Imò *Joneſio* non defuit tentando, pollicitationibus aliis ſuper alias adductis. Ille verò, artem arte ut eluderet, graviſſimas interminatus transfugis pœnas, velle ſe conditionibus haudquaquam inhoneſtis concedere ſimulans, nunc hanc, nunc illam tergiverſationi moram prætexit, nonnunquam in ancipiti poſitus videtur; clanculùm interea monens *Pſeudo-ſenatum* & *Archi-ſtrategum* quantis circumcludatur diſcriminibus, & ut maturent auxilia obnixè rogans. Interim circuit ille mœnia, opera luſtrat, ſi quid uſpiam labefactatum eſt, reſtituit, ſepimentis tranſverſis, loricis, aggeribus, ſudibúſque humo infixis omnia corroborat. Impetu etiam in hoſtium

hoſtium ſtativa prope *Finglaſſiam* facto, corripuit inter alios transfugas affinem proprium; quem, ad terrorem cæteris omnibus, nè partes deſererent, incutiendum, ſuſpendio necari juſſit.

Cæterùm *Inchiquinius* ùnam *Joneſiani* equitatûs cohortem nocturnis in ſtativis opprimit; proximo autem manè reliquas à *Cootio* juniore ductatas aſſequutus, levi negotio fundit; magnâque parte vel cæſâ vel captâ, ad *Droghedam* uſque cæteros inſequitur. Ibi tanta milites invaſit Oppidanóſque confuſio ac terror, ut Septimanæ ſpatio in ſuam redigeret poteſtatem.

*partimque opprimit, partim fugat ad Droghedam uſque, quam brevi ſpatio capit;*

Per id tempus *Legato* ſubolet inter *Owenum Row Onealium Monckeúm*que *Dundalkiæ* pactum, de commeatu, pulvere tormentario, glandibus & pecuniâ tradendis, quibus *Derriæ*, à *Barone Ardeſio* cum *Scotis* clauſæ, ſubveniretur; & exinde in *Lageniam Momoniám*que *Oweno* irrumpendum eſſe; ut iſtiuſmodi machinamento ab obſidione *Dubliniæ Proregem* divelleret. Huic negotio cùm quingentis pedeſtris militiæ atque trecentis equitibus præficitur *Farellus*. At reducem in via præſtolatus adoritur *Inchiquinius*, & ordinatâ acie ſubigit, potitúrque prædâ. Exhinc virium acceſſione fortior, *Dundalkiam* obſidet; quam, fruſtrà renitente *Monckeo*, milites intra biduum cum bellico apparatu tradunt: mox etiam adblandientem ſequens fortunam, & Victoriis uti malens quàm frui, *Viride-Caſtrum*, *Neurium*, *Trimmium*que redigit in poteſtatem. Quibus perfunctus negotiis, ad *Proregem* revertitur, milite, pecuniis, & commeatu multò auctior, relictis ubicunque triumphârat præſidiis.

*Farellum quoque obſeſſæ Derriæ opem parantem in via ſubigit: Dundalkiam expugnat, aliáque oppida, victórque revertitur ad Proregem.*

Enimvero, quoniam *Oweni Row Onealii* facta hîc mentio eſt, illius pertexere priùs oportet inſigne facinus quàm *Dublinienſis* hiſtoriæ filum protrahamus ulterius. *Baro Ardeſius* cum *Præfectis* militem *Anglicanum* è tota exterminârat *Ultonia*; ſolâ reſtante, quæ negotium faceſ-

ſeret,

ſeret, ſub *Carolo Cootio* ſeniore, *Derriâ*. Civitas eſt ſuper *Logiam* ſita, ubi coit in arctum ac breviores inter cancellos reſorbetur lacus, terram circumjacentem commendantibus paſcuis, & undam piſcaturâ. Olim *Tribuni Docwraii Angli* ſub auſpiciis Colonia illuc introducta eſt; atque à *Londinenſibus* immiſſa poſtmodum numeroſior altera, *Londino-Derriæ* nomen impoſuit: quæ præ loci amœnitate tantam allexit incolarum frequentiam, ut inter *Ultonienſes* meritò audiat nobiliſſima. Huic ultimo in loco ſubigendæ gnaviter incumbit *Ardeſius*; non tamen per impetum ſubitarium, non per appropinquationes & cuniculos, verùm extructis aut captis circumcirca propugnaculis, ut intercepto terrâ commeatu, marique ſubvectionibus, tandem aliquando ad deditionem propelleretur. Et ſanè, rei annonariæ penu exhauſto, cæteriſque deficientibus neceſſariis, ſummas propemodum ad anguſtias deventum eſſet, niſi *Owenus Row Onealius* extremum jam trahenti ſpiritum in ipſo temporis articulo ſubveniſſet. Ille, quanquam ab *Inchiquinio* nuperâ acceptâ clade probè mulctatus, properat nihilominus cum quinque peditum millibus, & equitibus quadringentis, ad eripiendam ex hoſtium faucibus civitatem; & eripuit quidem ſatis feliciter ac opportunè. Nam cùm adventantem ſubindicâſſet fama properantior, *Ardeſio* conſultius videbatur exercitum ſuum confeſtim ſubducere, quàm auſu temerario contra hunc hoſtem certaminis aleam ſubire obſeſſis *Anglis* conſociatum; relictis tamen, ubicunque par erat, præſidiis, quæ Oppido injicerent habenas & repagula, quoad *Oweno* recedente poſtliminio renovare poſſent obſidionem. At *Owenus*, obſeſſis unà moventibus lacertos, omnia quaquaverſus expugnat munimenta, & plenariæ libertati palpitantem reſtituit *Londino-Derriam*.

*Londino-Derria in anguſtias redacta ab Ardeſio,*

*liberatur ab Oweno Row Onealio,*

Nunc

Nunc autem, cujuſmodi præmium à *Pſeudo-ſenatu* reportavit adeò grandi facinore dignum, admonendi ſunt lectores. Fœdus icerat ipſe cùm *Cootio Monckeóque* de ope *Derriæ* ferendâ *Pſeudo-ſenatûs* nomine; idque pactis, ütrinque ſubſignato diplomate, quæ miſſa ſunt in *Angliam*, ut Senatoriis comprobarentur calculis. Literæ inſuper in *Oweni* gratiam exaratæ, *quàm juſtus audiat Ille hoſtis, verique ſatelles rigidus*; *quàm conſtans animi, promiſſique tenax*; *quantum denique cauſæ ipſorum, ſi adlubeſceret, profuturus*, abunde teſtabantur. Hominem quoque vanâ ſpe saginent ambo, quaſi de *Pſeudo-ſenatûs* conſenſu non eſſet omnino dubitandum.

*qui fœdus icerat cum Cootio Monckeóque à Pſeudo-ſenatu confirmandum.*

Incubuit hiſce Conditionibus penſitandis *Pſeudo-ſenatus*, donec *Ormondianæ* cladis fieret certior, & de *Cromwellii* ſucceſſibus admoneretur. Atque tùm demum ſuas ſibi res habere jubet *Owenum Row Onealium*; *Cootio Monckeóque* gratias agens, qui *Parlamento* fidem præſtiterant illibatam.

*Ignominiosè tamen rejicitur.*

Sed inhibitâ longiori evagatione, ad *Dubliniam* ſe revocat ſtylus, & *Inchiquinium*; qui negotiis ultra ſpem confectis, laureâ redimitus caput revertitur ad *Finglaſſiam*, ubi *Prorex* caſtra firmaverat. Ibidem, communicato cùm *Primoribus* conſilio, *Dubliniam* obſidione cingere decretum eſt; ultima tamen primùm experiri, ut *fame* ſui juris facerent, potiùs quàm *vi* & *impetu*; nè Civitas illa *Regia*, totiúſque *Hiberniæ* caput, à furibundo Marte diſcerperetur, aut in cineres abiret; amicis pariter ac inimicis eâdem deletis internecione. Itaque viſum eſt ex utraque parte urgere; atque in hunc finem, *Barone Dillone* boreali & ulteriori *Civitatis* plagæ, cum quingentis equis duobúſque peditatûs millibus, excubiis relicto, ipſe *Prorex* cùm cætero exercitu, flumine ſuperato, ad alteram partem Auſtralem caſtrametatur.

*Obſidioni Dubliniæ seriò incumbitur.*

*Suppetias ex Anglia ferunt Reinoldus Venabliiſque.*

Sed ecce, dum in tranſitu ſunt *Rathmines* petituri, (ubi trajectus fluminis brevior, &, extructo propugaculo, ſubvectionibus impediendis opportunior) naves ex *Anglia* in conſpectum veniunt, ſuppetias obſeſſis allaturæ; in quibus advectabantur *Tribuni* militum, *Reinoldus* Equitatûs *Ductor*, *Venabliiſ*que, qui non ſuo tantummodo præerat Peditatui, ſed & conſcriptæ nuper ſub *Monckeo* Legioni, aliiſque. *Ceſtriæ* portu ſolverant ſani omnes; & ſecundo uſi vento, cum impedimentis & commeatu *Dubliniæ* applicant.

*Prorex certior factus à transfugis Cromwellium ad Momoniam vela facturum,*

Unà delati *Prævaricatores* haud pauci, qui protinus ad caſtra *Proregis* aufugientes, haud plures militum tutandæ *Dubliniæ* causâ illuc adnavigaturos pro comperto narrant; integrum verò Exercitum *Anglicanum* ad *Momoniam* vela facturum; ubi multos liquebat amicos, & ex *Inchiquinii* militibus, qui novis rebus ſtudebant, haud paucos intermiſceri.

*mittere illuc ſtatuit Inchiquinium cum parte maxima copiarum;*

Iſta ſimulac inaudierat *Prorex*, mittit illicò ad *Momoniam Inchiquinium*, cum Peditatûs parte ſelectiori & Equitatu penè integro, ut obviàm iret, firmaret *Provinciam*, à dubiis & ſuſpectæ fidei præcaveret. Ipſi interea conſtitutum erat, collectis vaſis, ad duas vel tres finitimas ſtationes militem recipere, validiſque circundare munimentis, unde ſibi invicem auxiliari pro re natâ liceret, hoſti invigilare, nec non cibaria urbi alendæ deſtinata bonis avibus intercipere.

*cum reliquis invigilare Dubliniæ, ac cibamenta intercipere.*

*Ductores, ſpe prædæ allecti, veniam prius impetrant obſeſſos coarctandi, caſtellum quoddam prope mœnia firmandi.*

Aſt eo momento, *Ductores*, bolum ſibi è faucibus ereptum iri ægrè ferentes, inſuſurrant, obſervâſſe ſe hoſtium equos extra urbem depaſcentes; atque ſi *Caſtellum* quoddam demolitum (quod *Bagotts-Wreath* appellabatur, intra plumbeæ glandis jactum à mœnibus diſſitum) novâ munitione (quod unâ nocte facile factu) firmaretur, interdici poſſe hoſtem tum paſcuis tum commeatu; quibus deficientibus, tradendam neceſſariò intra Septimanæ ſpatium *Dubliniam*. Hoc igitur, antequam

antequam diſcederent, ut liceat tentare enixè obteſtantur.

Arridet obſervantibus conſilium; nec diu fuit quin *exercitus* educeretur in aciem, delectúſque fieret foſſorum ad opus: reparare caſtrum, altiùs erigere, aggere vallóque communire jubentur, ponè in procinctu attendere peditatus equitatúſque. Intempeſtâ nocte supervenit *Prorex*, opus penè conſummatum ratus: at nondum cœptum animadvertens ob errorem & deviationem, acerrimè objurgatis operariis, novóque *Inſpectore* præpoſito, accendit ad negotium; tum recedens ad ſtativa, permanſit in excubiis totâ nocte, primóque manè mandavit ut in armis invigilaret exercitus, & ſtaret in procinctu, dum ipſe laſſum corpus lectulo reclinet. Horulâ vixdum elapsâ, dormientem exuſcitat bombardarum fragor; exiliitque protinus quid rei foret inſpecturus. Eheu! ſerò animadvertit, negligentiùs cuſtodiis incubuiſſe milites; & interea temporis irrupiſſe *Joneſium* in *Caſtrum* illud ſemi-reparatum; atque *Capitaneo* qui præfuit cuſtodiæ primo inſultu proſtrato, ſuos omnes in fugam ignominioſam converſos. Quibus inter hoſtes tam bellè ſuccedentibus, audaciâ (uti aſſolet) cum rebus proſperis creſcente, turmatim irruunt ex urbe non milites duntaxat univerſi, nimirum equitum mille ducenti peditúmque quatuor millia, ſed & magna pars civium immiſta; palantéſque *Regis* copias ferociùs inſequuntur, dum horrore, fragore, fugâ, ſtrage cæſorum, confunderentur omnia. *Prorex* inter haſce deplorandas rerum ſuarum inclinationes, quum extenſâ manu, exerto gladio, vocéque adhortatoriâ, ſiſtere fugientes, ordinéſque reſtituere fruſtrà pertentâſſet, per confertos hoſtes dilabitur trans *Liffium* flumen, *Dillonémque* incitat, laboranti Exercitui opem ferat præſentaneam, hoſtéſque jam cædendo feſſos & prædabundos opprimat. Verùm & illos qui

*Placet conſilium.*

*Sed opere nondum peracto, irrumpit ex improviſo Joneſius,*

*fuſiſque copiis omnibus obſidentium, aut fugatis, ingenti potitur victoriâ.*

nondum conſpexerant hoſtem, panico terrore conſternatos, abjectis armis, in pedes ſe conjeciſſe deprehendit.

In hac tragica conflictatione opulentiſſima diripiuntur caſtra, & quæ per anni ferè ſpatium ſudore multo curáque intenſiſſimâ coacervata fuerant, ictu oculi diſperguntur. Tria hominum millia ferrum abſumpſit; bis mille & centeni milites gregarii, centum & quinquaginta *Ductores*, ſive majores ſive minores, capti; Armorum plus octo millibus; tentoria, machinæ belli, impedimenta omnia, commeatus, & bellici virium apparatus rapaces hoſtium in manus incidêre.

*Pars militum Regiorum fugit in Droghedam. Prorex Kilkenniam;*

Clades immenſa quidem, & quæ *Regiæ* apud *Hibernos cauſæ vulnus* intulit planè *immeditabile*. *Regius* miles, qui monitis in fuga datis auſcultârat, ad *Droghedam* ſe confert. *Prorex*, ut laceras redintegraret copias, ad *Kilkenniam* (ſeu *Fanum Canici*) proficiſcitur (valido *Belliſani* caſtro, ſub obtentu expugnatæ *Dubliniæ*, in via dedi juſſo, deditóque.) Ibidem *Conventui Generali* (qui ſeſſionem etiamnum continuabat) oſtenſo qualem jacturam fecerat, poſtquam de ſupplementis egerat & re pecuniariâ, iter ad *Droghedam* arripit cum trecentis equitibus: atque hoc perquam opportunè; *Joneſius* etenim citatis equis illuc advenerat, ut civitatem nuperrimæ cladis famâ perculſam, & confuſione militis titubantem, ſola triumphatoris præſentia debellaret. Sed *Joneſium* abigente *Proregis* adventu, confeſtim evanuerunt & metus & periculum.

*mox Droghedam viſitat,*

*eámque liberat à metu Joneſii:*

*alia quoque loca communit.*

*Trimmium*, *Neurium*, *Dundalkiam*, & loca finitima communit, locatis (ubi opus erat) præſidiis validiſſimis; luſtrat omnia, ordinat, ac defenſionem pro virili parat; certus obviandi, modò iſthàc procederet, *Cromwellio*; dum equitatu ſuo locis periclitantibus auxiliaretur, atque ſub exitum brumæ pedeſtrem exercitum de novo conſcriberet.

Verùm & illa de ſpe decidit. *Cromwellius* etenim, læto victoriæ nuncio accepto, *Milfordiæ* portu ſolvens, ut hoſtem urgeret jam perterrefactum, ipsíque cordis penetrali vulnus infligeret, rectà *Dubliniam* petit, navibus ferme centum circumſtipatus, quà celocibus, quà onerariis; eáque, miſſâ prorſus *Momoniâ*, menſe *Auguſti* tenuit, anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo nono. Ubi milite, cum omni bellico apparatu & impedimentis, expoſito, *Armiluſtrium* primò inſtituit, neque pauciores enumerat quindecim millibus, maxima ex parte veteranorum; quippe qui ſatius arbitrabatur virtute quàm numero præpollere, atque validas manus, non multa capita circumducere. *Joneſium* pro *Legato* denunciat, pro *Inſtructore exercitûs Iretonum*, & *Reinoldum* denique pro *Magiſtro Equorum*, ſuis unicuique muniis aſſignatis. Ad *Cootium* ſeniorem in *Derriam* tranſire *Venablium* jubet, cum una Equitatûs Legione duabúſque Peditatûs. Ipſe decem millia rectà *Droghedam* ducit, poſteaquam *Aiſcovio* Claſſis præfecto maritimorum curam demandârat.

*Interea Cromwellius, miſſâ prorſus Momoniâ, Dubliniæ appellit,*

*cum quindecim millibus Veteranorum,*

*è quibus decem millia Drogbedam ipſe ducit;*

In hoc *Oppido* militiæ ſuæ veteranæ florem, *Anglos* pleroſque, repoſuerat *Prorex*, iiſque præfecerat *Arthurum Aſtonum* Equitem Auratum, domi foriſque militiæ clarum, ſed cui fortuna ferè novercaretur. Atque hîc loci ſtatuit *Cromwellius* primam belli aleam pertentare. *Aſtonus* è contrà *Anglos* diſtinere, & continuâ Victoriarum ſerie ovantes aëris inclementiâ, vigiliis & inediâ frangere; dein equitatui *Proregis* & (brevi reparando) peditatui laceſſendos exponere, donec *Regii*, metum dediſcentes, auctis copiis, *Cromwellianos* provocare auderent, collatíſque ſignis de rerum ſumma concertare.

*quam tenebat Artburus Aſtonus cum flore militia Regiæ.*

Sed fruſtrà ſibi pollicetur hoſce montes; nec enim foſſis & vallis, aut per lentas appropinquationis & cuniculorum moras aggreditur *Cromwellius*:

*Cromwellius extemplò intonat in mœnia:*

*wellius*: verùm à parte boreali, ſuggeſto tormentario protinus extructo munitóque, librantur machinæ, quibus flammas & fulmina evomentibus, duobus in locis muri dehiſcunt. Inſultum ille continuò poſtulat, ut ſibi aditum patefaciant pugnaci dextrâ. Sed cùm primâ & ſecundâ vice res improſperè ceſſiſſet, ille ipſe cum *Iretono* ducens aggreſſores, iras animóſque repulſâ duplicante, viam in oppidum, quam non inveniunt, faciunt, omnéſq; obviàm factos abſque mora vel commiſeratione contrucidant. Pars militum cum *Præfecto* aufugere illico ad caſtrum, arte ſitúque validiſſimum, ſed quibus immiſcuerant ſeſe *Cromwelliani*; quorum aliquibus muros ſcandentibus (non ſine *Præſidiariorum* ope) ad unum omnes internecione delentur. Quidam *Templum* ingreſſi, ceu victimæ pro Divini Numinis aris immolantur; haud pauci è ſublimi, quò ſe miſelli receperant, fœni pulveríſque pyrii accenſorum fumo deturbantur. Uni ſoli deſperatio ſaluti fuit, utpote qui è ſummitate Templi, metu flammæ, ſe præcipitem conjiciens, in medios hoſtes illæſus, niſi quòd ipſi crus fractum, decidit; atque hunc ob rei infrequentiam vitâ donârunt. Cæteri murorum propugnaculis inhærentes, hoſtilem Clementiam fruſtrà invocârunt. Omnes ubique locorum proſternuntur; nihil *ſtola* proderat, nihil *penates*; imò nec ſexûs habito multo diſcrimine. Triduum furori Mavortio indultum eſt, militibus, oppidaníſque qui arma geſtaverant, è latibulis extrahendis, nec non diripiendæ civitati: imò quinto ab impreſſione prima die ex angulis furtim proreptantes, exutâ omni humanitate, *Libitinæ* pariter conſecrantur.

*ipſe ducens Aggreſſores viam aperit in urbem; omnéſque obvios vitâ exuit.*

*Miſeranda facies captæ Urbis.*

*Cæſorum numerus.*

Virorum circiter quatuor millia eâ (non dicam pugnâ, ſed) Lanienâ periêre. Sic actum eſt intra exiguum Septimanæ ſpatium illa ipſa de Civitate, quæ *Rebellium Hibernorum* fremitus,

fremitus, iras & inſultus, integro ſuſtinuerat triennio.

Iſtâ Civitate hunc in modum captâ & expilatâ, de *Regia cauſa* planè *conclamatum eſt* apud *Hibernos*: cætera ſiquidem præſidia tantâ exinde conſternatione territabantur, ut & in ipſo *Cromwellii* nomine impalleſcerent. Oppida locáque defenſioni abunde parata, vel non omnino, vel ſaltem frigidè defenduntur. *Dundalkiæ* in fugam tremebundi ſeſe proripiunt præſidiarii, relictis ponè præ feſtinatione machinis æneis. *Neurius*, *Caſtrum-Viride*, *Trimmium*, ut & alia nonnulla, leviori cum dehoneſtamento ſe tradunt, ultróque cedunt hoſtium arbitrio. *Circumjacentia Præſidia vel deſerta, vel facile dedita.*

Lentè progrediuntur interea *Proregis* delectus, *Anglis* ad contrarias partes ſparſim deficientibus, quippe quibus indeſinenter adblandiretur fortuna, & apud quas popularium ſuorum maximam aſpectabant frequentiam. At ſive diſciplinæ ſeveritate, ſive *Ductorum* exemplo & imperio, diſcors aliquandiu concordia ſervata eſt; complures tandem tergiverſantur & valedicunt: pauci tamen extitere, quos pudor & reverentia *Ductorum* & ſenſus honeſti animo infixus intra fidelitatis cancellos continebant. *Prorex deſeritur à plurimis Anglorum militum: at non omnibus tamen.*

Simul *Hiberni* in diverſa diſſiliere: quibuſdam *Proregem* averſantibus, ut *Calviniſtam*, cujus auſpiciis Divina nunquam affiâret indulgentia; nonnullis haud diſſimulanter gratulantibus improſperam *Dubliniæ* pugnam *Droghedæ*q; multò magis, in qua è *Regiis Angliſ*q; plures interempti; unde ſperabant, vel à *Romano-Catholicis* pendendi, vel potiùs regimen immutandi, neceſſitatem omnino ſubſecuturam. Pecunias Ærario (prout in ſe receperant) inferendas vel prorſus denegant, vel cunctanter immittunt *Municipia*. Ipſi etiam *Romano-Catholici Confeſſus* & *Delegatorum* operam ſuſque déque habent. *Titularis Clerus* & (qui jurabant in verba) *Cathari Pontificii* nullis obnoxii *Hiberni malè in illum animati.*

eſſe volunt perſolutionibus. Cùm autem pro temporis, locorum vel perſonarum ratione paulò forſan ſeveriùs exigerentur, conclamant illicò ruptam fidem, violatos Pacis articulos, & ſub æqualis dominii prætextu puram putam invaſiſſe Tyrannidem. Simul gliſcebant in militibus ſtudia partium & ſimultates; nonullis *Romano-Catholicos*, aliis *Regio-Catholicos* conſectantibus; quibuſdam inſuper, militiam pertæſis, pronum erat cum *Pſeudo-ſenatu* litem componere. Nihilominus exercitum comſcripſit *Prorex* qualemcunque; non ejuſmodi ut auſit cum *Cromwellio* ſigna conferre; qui tamen è longinquo conſpiciendum ſe præbeat, carpátque paulatim vires ipſius, & cibatum ſæpiuſculè intercipiat.

*Exercitum tamen conſcribit.*

Gnarus harum rerum *Cromwellius* noluit otiari, commodíſve ſuis indormire; verùm occaſionem capillitio proripiens, *Dubliniæ Huſonum* præficit, unáque jubet, cum auxiliaribus quas adjunxit copiis, viciniam totam infeſtare, nemini quiete datâ. Ipſe autem à latere *Dubliniam* prætergreſſus, verſus *Wexfordiam* caſtra movet.

*Huſono Dubliniæ præpoſito,*

*Cromwellius Wexfordiam ducit,*

Modica ea Civitas, quam ab antiquo *Menapii* (*Modenæ* ſub nomine) occupârunt. *Glana* fluvius ripas præterfluens, portum reddit navium ſtationibus peridoneum; imò & commeatui rebúſque bellicis in *Hiberniæ* viſcera immittendis, ipſo *Dublinienſi* commodiorem. Hujus deditione poſtulatâ, non immorigerum ſe primò ſimulat Gubernator *Synottus*; terendo tantummodo tempori, quoad auxiliares quingentos ſub Tribuno *Butlero* recepiſſet. Tum ſpe traditionis abjectâ, *Cromwellius* extemplò adoritur; Caſtrúmque quod mœnibus imminebat (non ſine proditionis aliqua ſuſpicione) primùm occupat; exinde in Civitatem & muros atrociùs intonans, (tam ſubito infortunio perculſis *Præſidiariis*, & ſtationes derelinquentibus) Civitatem corripit. Conglobatis tamen ad forum *Wexfordianis*, ceu ſanguine ex corde

*deditionémque imperat.*

*mox impetu facto, Caſtrum primò,*

*dein & oppidum expugnat.*

corde poſt leve deliquium impetuoſiùs effuſo, tanquam pro aris & focis ardentiſſimè pugnatum eſt: ſed impari congreſſu; nam univerſos Victoris gladius abſumpſit: atque adeò ſerum luunt in Oppidi defenſionem adventum Præſidiarii; quod, factâ direptione, Tribuni *Shelburnii* curæ demandatur.

Devictâ hunc in modum *Wexfordiâ*, circumjacentia ultrò ſe tradunt, *Wicklovia*, *Arklavia*, & nominatu vix dignum *Eniſcorven*, *Fuernéſ*que. Jámque medius aderat *November*, quum cœli inclementia tempeſtáſque jugi pluviâ irrigua ſuadebant, milites, fluxu alvi aliiſque caſtra inſequentibus malis laborantes, hybernis ſtativis refocillare. Attamen *Cromwellius* novas meditatur victorias, & *Roſſium* continuò ducit. Oppidum præterlabitur *Briga* flumen (vulgò *Barrow* appellatum) tuta navibus 800 metretarum (*Tonnas* dicunt) ſtatio, quibus & ipſa mœnia pertingere licet, quatuor ſupra *Waterfordiam* lapidibus *Suiro* in *Brigam* influxuro ſitum. Huic præerat Baro *Taffus*; & ex adverſa ripa ſtabant cum exercitu *Prorex*, *Clanricardi*, *Ardeſii*, & *Caſtri portûs* Comites; qui, adſpectante *Cromwellio*, mille quingenta capita immittunt ad ſuppetias. Ille verò nihilo ſeciùs aggreditur, & ſex aut ſeptem tormentorum fragore Gubernatoris emollit animum; qui tradito cum tormentis Oppido, diſceſſum ad *Kilkenniam* pactus, *Anglis* circiter ſexcentis in contraria caſtra tranſeuntibus, cum mille & quingentis eò migrat. Nefandum planè ſcelus, nullâ excuſatione diluendum; niſi inter milites *Anglos* & *Hibernos* malè conveniret, & ſuos *Hibernos* integros ſervaret prælio, *Cromwelliúm*que ſaltem multitudine præſidiorum diſtraheret; copiis ipſius jam imminutis, & ægrè ducentibus ilia, præ laſſitudine, dyſenteriâ, ſub dio habitatione, & ob defectum hybernorum detritis.

*Hinc Roſſium ducit, (ægro licèt ac imminuto exercitu)*

*cui præerat Taffus, receptis jam modò mille quingentis auxiliaribus. poſt primam tamen aggreſſionem tradit Oppidum; migratque Kilkenniam cum mille quingentis.*

*Pax Proregem inter & Owenum.*

Sub id tempus, interventu *Danielis Onealii*, firmata pax erat *Proregem* inter & *Owenum Row Onealium*,

*Onealium*, cæteróſque *Hibernos Pontificios*, iiſdem ferè conditionibus quas *Pſeudo-ſenatui* ſuprà retulimus oblatas, & rejectas; junctæque utrinque copiæ in unum coaluerant. At *Owenus* fato propediem conceſſit.

*qui mox fato conceſſit.*

*Principes Rupertus & Mauritius cum ſex navibus oris invigilant Hibernicis, & inſequente Blakio fugiunt in portum Kingſaliæ.*

Nec ſilentio prætereundum eſt, auſos iſtâ tempeſtate Principes *Rupertum* & *Mauritium*, non niſi ſenis navibus (è claſſe illa quæ duobus retrò annis à *Pſeudo-Parlamento* defecerat reſiduis) infeſtare maria, oris *Hibernicis* invigilare, milites hinc indè & commeatum immittere, hoſtiúmque quoquo modo ſuppetias interturbare Verùm inſequentibus eos cum inſtructiore claſſe *Blakio Pophamio*que, ad portum *Kingſaliæ* refugiunt; & exinde (nautis feriantibus, & ad contraria ſigna indies allectis) ut ſuæ ipſorum quodammodo conſulerent incolumitati, à ſuperventura, quam præſagire poterant, *Momoniæ* defectione præcaventes, útque liberi maris uterentur opportunitate, faventibus vento æſtúque, per mediam hoſtium claſſem erumpunt; duorúmque ſolummodo navigiorum jacturâ, è naſſa illa ſe extricantes, verſus *Portugalliam* vela dirigunt.

*obſeſſi per medios hoſtes elabuntur, ad Portugalliam navigaturi.*

Sed hæc extra callem. Redeo ad *Cromwellium*, cujus Victorias non ea erant *Brigæ* fluenta quæ ſuis ripis terminarent. Nam ponte ſublicio è cymbis aſſeribúſque contabulatis, ad *Roſſium* conjungit utramque ripam; *Eſtionegio* priùs capto, oppidulo quidem, ſed mœnibus circundato, ejuſdem fluminis margine citeriore poſito, ſupra *Roſſium* milliaribus quinque. Dein tranſmiſſâ per pontem equitatûs magnâ parte cum expedito peditatu, *Carycium* ſui juris facit, oppidum in *Suiri* fluvii ripa, ſupra *Waterfordiam* octonis milliaribus; fluvióque mox trajecto, *Paſſagium* capit, propugnaculum ſanè munitiſſimum, cum quinque tormentis, duobus infra *Waterfordiam* milliaribus ſitum, ubi *Suiro* cum *Briga* ſociales undas ad mare volventibus, difficiles in urbem redduntur

*Eſtionegio capto Cromwellius Brigam flumen trajicit ponte ſublicio.*

*Carycium expugnat, & Paſſagium*

duntur ſubvectiones. Imò & ipſam aggredi auſus eſt *Waterfordiam*, quanquam irrito conatu. Sed *Dungarvania*, (quam milites *Angli* defendere potuerunt) in poteſtatem cum tormentis & commeatu ſe tradit.

*Waterfordiam aggreditur, ſed fruſtrà.*

Atque jam tandem ſtativa meditatur *Cromwellius* militibus reficiendis, quorum nonampliùs quater mille ſanos numerabat. *Prorex* è contrà octo millia, quanquam magna ex parte belli inexpertorum, opportunè tamen diſpoſita. Quid verò faceret, aut quò pergeret, haud ſatis liquidò conſtabat. Nec enim *Dubliniam* repetere, tam longè diſſitam, licebat abſque præliandi neceſſitate; neque hîc loci, niſi ſummo cum incommodo, hybernare, hoſtibus undique circumpoſitis, qui continenter laceſſerent, & commeatum interciperent.

*Jam tandem cogitat de Stativis.*

Iſta dum animo verſaret, exoptatiſſima obtigit, atque diu à *Cromwellio* ſperata, integræ quæ *Regi* adhæreſcebat *Momoniæ* ad partes *Pſeudoſenatûs* defectio. Spem hujus olim excitârant milites quidam confœderati, ſi quando affulgeret occaſio; atque jam, incumbente confiniis *Cromwellio*, *Brigâ*que flumine ſuperato, cùm viderent in propinquo ſuppetias, promiſſum facinus haud verentur aggredi.

*Tota opportunè deficit Momonia:*

*Youghaliæ* olim comparuerunt primæ incendii ſtricturæ; quam *Prætor* & cives haud pauci, conſpirantibus duobus *Tribunis* aliiſque *Ductoribus*, pacti ſunt *Cromwellio* in manus tradere. Proditionem ſubolens Baro *Inchiquinius*, comprehenſos illicò *Prætorem* & milites. *Corcagiæ*, *Youghaliæ*, *Kingſaliæ*que carceribus diribitos incluſit, uſque dum in rebelles vacaret enucleatiùs inquirere. Sed malè ceſſit iſtud cuſtodiæ genus, dum ſcintillas eò latiùs diſpergeret. *Corcagiæ* ſiquidem *Tribuni* negligentiùs quàm par erat cuſtoditi, ductores alios poſt alios in ſceleris conſortium pertrahunt; abſentéque *Inchiquinio*, dum ſtationibus

*Proditione olim a- [illegible] â Youghalis.*

*Jam Corcagiæ peracta;*

ſtationibus oſcitantiùs inhærerent milites, derepentè corripiunt oppidum. Indè in *Youghaliam*, *Kingſaliam*, *Bandon-pontem*, *Mallovium* & alia loca diffunduntur igniculi, donec ſubitò ſupervenientes Baro *Broghilius*, Tribunus *Pharus*, nec non plures à *Cromwellio* immiſſæ copiæ, pabulum incendio latè ſubminiſtrant.

*ubi incarcerantur Inchiquinii Uxor & liberi,*

*Corcagiæ* diripiuntur *Inchiquinii* bona; cujus nec Uxori ſtolæ verecundia privilegio fuit, nec ſoboli ætas malitiæ expers; nam omnes in cuſtodiam ſimul traditi, nec niſi per modum Cambii (quod brevi pòſt contigit) libertatè donati. Hìc demum ineunte *Decembri* milites ſuos in ſtativis repoſuit *Cromwellius*, & *Proregis* fefellit expectationem, qui *Dubliniæ* viam interceperat, cum exercitu duplò numeroſiori. Nec pigebit hìc loci *Joneſii* obitum adnotare, nam idem circa tempus contigit; qui lauream, quam à *Rebellibus* in *Hibernia* pridem devictis reportârat, *Regicidarum* ad ſuprema uſque tutando cauſam fœdè commaculavit.

*militéſque in ſtativis repoſuit Cromwellius. Joneſius moritur.*

*Prorex indicit Concilium generale, ſuadétque diſſidentium unionem:*

*Prorex* autem, ut futuris tempeſtatibus pro virili obniteretur, *Concilium* indicit *Generale*, diſſidiáque hoſti publico perquam grata & lucroſa graviter perſtringens, *Clerum*, *Nobiles* & *Generoſos* ad pacem invicem ſervandam adhortatur, monſtratis quo pacto fieri id poſſet rationibus. Hinc omnes pœnitentiam ante-actorum ſimulare, dextras jungere ſociales, mutuáque officia polliceri; *Proregis* inſuper juſſa à contemptu vindicare, militum ſtipendia procurare, de ſtationibus & belli rationibus decernere, Municipes præſertim *Limiricenſes*, *Waterfordienſes*, & *Galvienſes* ad obſequium & ordinem ſuadere.

*quam ſimulant omnes.*

*Paſſagium recuperare inſtituit per Farellum;*

Animum exinde recolligit *Prorex*, & reficiente militem ſuum in hybernis *Cromwellio*, *Paſſagium* & *Wexfordiam* recuperare inſtituit: quorum alteri negotio deſtinatur *Farellus* cum copiis *Oweni Row Onealii*; alteri *Inchiquinius*, *Armſtrongius* & *Treverus*.

*Treverus.* *Farellus*, clàm ducens ad *Paſſagium*, dum aliis ſtruit inſidias, ipſe labitur in decipulum. Nam re ſtatim à *Cromwellio* perſpectâ, Tribunus *Zankius* à tergo inſequitur, territat, fugat, captíſque ducentis, trecentos Orco demittit, neminem relicturus cladi ſuperſtitem, ni ſemet *Farellus* in ipſo temporis articulo lembis, cymbis, lintribúſque in obverſam ripam tumultuosè contuliſſet.

*qui à Zankio intercipitur & fugatur.*

Hoc infortunio liquidò comparuit quo animo eſſent *Waterfordienſes*; dum obnixiùs efflagitante *Farello*, cymbarum, quibus abundabant, uſum fugientibus abnegarent; nec intra oppidum dignarentur periclitantes recipere, imò nec parti cuilibet copiarum extra mœnia hybernandi veniam darent, oblatâ licèt optione, quaſcunque copias, Tribunos quoſcunque deligendi; nec denique ſtipendia victui & neceſſariis comparandis numerarent.

*Fruſtrà Waterfordienſium ope implorâ.*

Haud melioribus avibus expeditio ceſſit *Wexfordiana*; eò ſiquidem ducens *Inchiquinius*, cùm jam non niſi quinis abeſſet milliaribus, ſiniſtro fato in *Nelſonum* incidit, exercitûs Inſtructorem, cujus erat tractui iſti invigilare: hunc adortus eſt *Inchiquinius*; quorum etſi fugerent aliqui, à reliquis tamen condocefactus eſt, non adeò levi negotio *Wexfordiam* poſſe ſubigi; movénſque ad *Arkloviam Huſonus*, nè pergeret ultrà, perterrefecit: inſuper inter milites malè conveniebat.

*Inchiquinius Wexfordiam recuperaturus, à Nelſono præpeditur.*

Eâdem circiter tempeſtate, partim è *Briſtolienſi* portu, partim è *Milfordienſi*, peropportunè recipit *Cromwellius* & ſuppetias & commeatum. Quibus abundè refocillatus, ſub exitum *Februarii* conVaſatis omnibus, inſtituit in hoſtica profectionem. Placet autem partitis copiis in diverſum ire, ut hoſtem dubium quò tenderet reddat. Præcedit ipſe cum ferentario equite & peditatûs parte per *Mallovium* ſuperiorem viam in Comitatum *Tiperarienſem*. Aliâ *Iretonus* & *Reinoldus*

*Suppetiis ex Anglia receptis, Cromwellius in hoſtica proficiſcitur, partitis copiis.*

cum equitatu gravis armaturæ & copiis pedeſtribus, machinis majoribus & commeatu, *Carycium* incedunt. *Broghilius* Baro cum aliqua equeſtrium parte retrorſum invigilat, *Momoniámque* ceu domum cuſtodit, hinc & indè movens, & in omnia intentus, nè quis fortè hoſtium à tergo infeſtet. *Ingolsbeius* in mandatis habuit, ſelectâ manu prope *Limiricum* excubare; ubi trecentos *Inchiquinii* equites, unà cum Tribunis tribus aliiſque Ductoribus, in ſtativis corripuit; è quibus Tribunos duos ſclopetarii pilâ trajiciendos damnavit *Broghilius*.

*Plurima præſidia facile occupat.*

*Cromwellius* caſtrum *Cahirum*, edita in rupe *Suiro* circumfluo extructum, ut & *Kiltenon*, *Goldenbrige*, *Clogen*, & *Roghillium* caſtra expugnans, ad *Calanum* ſubſtitit, ejuſdem cum fluvio nominis oppidum; ubi cum altera exercitûs parte conveniunt *Iretonus* & *Reinoldus*; pluribus in via caſtris devictis, uti *Arkenone*, *Dundro*, *Knoctoverio*, *Bullinardo*, aliiſque, *Calanum*, tribus caſtris circumſeptum, fugante centum & viginti equites *Reinoldo*, unius dieculæ ſpatio ſub ditionem rediguht, victóſque morte plectunt univerſos; exceptis *Butleri* copiis, qui ante fragorem auditum tormentorum imperati deditionem fecerunt. Ex eo *Fetherdam* occupant, *Sanctique Thomæ* quod vocant oppidum, & loca circumpoſita. Ad hæc,

*Huſonum Cum ſuis copiis ad ſe vocat.*

*Huſonum* è *Dublinia* obviàm vocat *Cromwellius* cum additamento militum, quotquot vel propinquæ ſtationes vel *Wexfordia* ſubminiſtrare poterant; horum autem tria millia & quingenti numerabantur. Ille, captis obiter *Bellisano* & *Kildariâ*, viam ad *Lechliniam* emetitur; quâ ſine difficultate ſub jugum miſsâ, *Brigam* flumen pertranſit, atque *Cromwellio* adunitur. Cujus in coalitionibus primitias (jámque adimplebant peditum undecim, equitúmque quatuor millia plùs minùs)

*Junctim Goram expugnant.*

*Goram* oppidum impugnant; quæ, ſive ſuis viribus præfiſa, ſive *Ormondianâ* ſub *Hammondii* ductu

ductu Legione freta, malo ſuo fato auſa eſt obniti. Sed cum aliquantiſper conquaſſarentur mœnia, ſeditioſè tumultuantibus præſidiariis, confeſtim tradita; nec aliam Victor, præter *Tribuni Ductorúm*que glande plumbeâ trajectionem, vindictam popoſcit.

Dehinc itur ad *Kilkenniam*, quam *Neorus* fluvius interſecat, municipium peramœnum, & inter *Hiberniæ* mediterranea facilè primum; ſed idem fons & caput infandæ Rebellionis; *centrum* jure dixerim, è quo *Proditiones* omnes & conſilia *Regi*, *Patriæ*, *Religioni*que funeſtiſſima, ceu lineæ totidem emanârunt; *Concilii* magni *Delegatorum* hucuſque ſedes, qui jam, capitibus imminente periculo, in *Athaloniam* aufugerant, ad *Sineon* flumen *Connaciæ* conterminam, negotiis ſuis exinde ſecuriùs conſulturi. *Tripartita* ea Civitas: primâ trans flumen parte, ſecundâ cum caſtro ex adverſo poſitâ, tertiâ mœniis interpoſitis divisâ. Copias huc admovet *Cromwellius*, atque pro more militari deditionem imperat: abnuente *Præfecto*, non ultrà moratus vim parat; obſervatóque ad civitatem oppugnandam loco commodiſſimo, protinus adferuntur operæ, atque à ſuggeſto è tormentis muralibus detonatur in mœnia. Ibi *Præfectus*, diſcriminis jam admonitus, confeſtim jubet ex adverſo duos aggeres cum ſepimentis, ex palis telluri infixis, vallis extrà objectis, excitari, machinaſque obverti in introitum: adſtabant etiam ponè denſati militum ordines, qui exciperent. Muri labefactantur, & conſpectui nova patent munimenta. Igitur ad facilitandum aggreſſum, circumflexo itinere jubet *Ewerſium*, alterum in oppidum huic adjunctum cum millenis militibus eâdem operâ inſultum facere. Pugna committitur, conatu ſanè majori quàm ſucceſſu; quippe in qua obſeſſores repulſam patiuntur, ſeptuaginta plus minùs amiſſis, & interemptis ſimul duobus Tribunis aliiſque Ductoribus.

*Ind: Kilkenniam, concilii Delegatorum ſedem, proficiſcuntur.*

ribus. Veruntamen oppido potitur *Ewerſius*, quod etiamſi ab altero dividuum, eidem ſaltem coarctando, diſtrahendiſque præſidiariis, inſerviturum. Poſterâ nocte, trans flumen alius *Ductor* mittitur cum manu militum, ut inalbeſcente cœlo aliud in oppidum irrumpat; quo cum triginta hominum jactura effecto, dum ignem portæ injicere tentabat, ad viam in Civitatem ſupra pontem patefaciendam, quinquaginta plùs minùs, glandibus expoſiti, conſidêre.

*quæ ſtrenuè colluctata, tandem cedit, pactis articulis.*

Tandem *Gubernator*, omni ex parte oppugnationem fieri, & in vanum ſuppetias expectari videns, pactis hiſce Articulis Civitatem in hoſtiles manus unà cum Caſtro conſignat. *Tradantur Cromwellio tormenta, cum armis, omnique bellico apparatu. Civibus univerſis aliiſque vel ibidem commorari, vel aliò migrare, pro libitu ſuo fas eſto. Militi cum Ductoribus licitum ſit armatis, cum ſupellectile, Athaloniam proficiſci. Duo millia librarum à Civibus Cromwellio perſolvantur.* Atque ità, octiduo (nec enim diutiùs obſidio iſta perduraverat) legem ſibi comperit impoſitam *Kilkennia*, quæ per annos haud paucos legem omnibus præſcripſerat.

*Obſidio Clonmellii.*

Proximè ſuccedit in ſcenam belli *Clonmellium*, nobile municipium, ſat frequens incolis, & mœnibus circundatum, quatuor leucis à *Waterfordia*, *Suiro* adjacens. Hoc *Hugo Boy Oneale*, duobus millibus peditum circumſtipatus & centum equitibus, tutabatur. Auxerat viri famam ſedulitas; quippe qui receptacula, cum ſublunaribus vallis, tranſverſiſque ſepimentis ad hoſtes averruncandos fabricârat. Huc jam belli molem transfert *Cromwellius*. At poſitis caſtris, & probè communitis, aliò mittit equitatûs millia duo cum quingentis, ductoribus *Reinoldo*, fratrêque nuper extincti *Joneſii Theophilo*, ad *Proregis* delectus interturbandos, & oppida ſimul pro data occaſione ubivis perdomanda.

*Reinoldus mittitur ad interturbandos Proregis delectus,*

Inaudierat

Inaudierat enim *Proregem*, concelebrato *Nobilium* & *Antiſtitum Hibernorum* Concilio apud *Baltimorum* in Occidentali *Midia*, ſtatuiſſe, ut ex una parte, nimirum Aquilonari, laceſſeretur *Cromwellius*, & frequentatis incurſionibus inquietaretur, dum interim delectus ipſe faceret majores, provinciarúmque vires conſociaret: ex altera, videlicet Auſtrali, *Roſſienſis* Epiſcopus obſeſſis *Clonmellienſibus* opitularetur, vel ſaltem *Cromwellium* aliquatenus diſtineret. Verùm *Reinoldus*, equitatu multò ſuperior, *Proregem* antevertit, & quaſi indagine quâdam irretitum exagitans, intuta reddit omnia; nec antè deſtitit, quàm in *Connaciam Caſtriportûs* Comitem omnéſque Caſtrorum Præfectos depuliſſet. Inſuper, auctarii loco, prope *Trimmium*, *Balabuſium* cepit; nec non *Fineagium* ad deditionem impulit, aliáque loca circumvicina.

*proſpero cum ſucceſſu.*

Sed *Anglorum* cervicibus major tempeſtas ingruebat ex *Momonia*; *Roſſienſis* etenim Epiſcopus, ægrè ferens tot bellatorum qui *Clonmellii* obſidebantur vicem, cum quatuor millibus peditum & trecentis equitibus inſurgit ad vindicias. At commodùm occurrens *Broghilius* cum mille ducentis peditum equitúmque mille quadringentis (quorum ipſe partem habuit, partem recepit à *Cromwellio*) levi negotio fundit univerſos fugátque; cæſis aut mutilatis ſeptingentis, captíſque centum, & inter illos *Epiſcopo*; quem, ob infulam in ſagum verſam, gladiíque pro ſpirituali militaris prenſationem, *Broghilius* ignominioſo necavit ſuſpendio, coram *Caringdredo*; quod præſidium, ipſius auſpiciis nuperrimè in *Momonia* captum, noluit antè tradere *Capitaneus*, quàm triſti hoc ſpectaculo perterrefactus.

*Epiſcopum Roſſienſem Clonmellio auxiliaturum capit atque arbore ſuſpendit Broghilius*

Procedit interea *Clonmellii* obſidio; quam etiamſi peranimosè ſuſtinebant præſidiarii, hoſtémque ſemel ferociùs irruentem, perempto Tribuno *Culhamio*, aliiſque compluribus, repuliſſent;

*Præſidiarii, deſerto Clonmellio, nocturnâ fugâ ſibi conſulunt:*

puliſſent; veriti tamen; cùm nulla ſubſidii ſpes illuceſceret, *Cromwellii* ſub cruentis manibus tandem ſe caſuras Victimas, mediâ nocte convaſatis omnibus, deſerunt oppidum, fugâq; ſibi conſulunt. *Prætor* & Cives, defenſoribus orbati, omiſſâ transfugii militaris mentione, armiſtitium petunt; atq; ſub conditione ſervandorū à direptione larium, & vitæ licentiâ ſingulis indultâ, portas haud illubenter adaperiunt. Prodente fraudem diluculo, ringitur *Cromwellius*, mittitque turmas quæ à tergo inſequantur. At evaſerant priùs in tutum, tumulos & impedita locorum noctu tranſgreſſi; milites multos tamen, aut vulneribus, aut quâcunq; cauſâ tardatos, inter quos mulieres non paucas, aſſequuti *Cromwelliani* abſque miſeratione contrucidant. Poſtea, quæ *Duncannoniam*, *Waterfordiam* & *Carlovium* circumſtabant oppidula expugnantur; ut ea validiora præſidia in arctum redacta, ſi non vi & impetu, ſaltem inediâ & marcore aliquando frangerentur.

*quos fruſtrà inſequitur Cromwellius.*

*Plura Oppidula levi negotio ſubjugat.*

Nec impari ſucceſſu reſiduas *Hiberniæ* plagas perſultant *Præfecti Cromwelliani*. *Cootius* enim ſenior, *Venablio* aſſociatus, in *Ultonia* (ut primaria ſolummodo munimenta recenſeam) *Culmorum*, *Doneum*, *Enis* caſtrum in lacu *Suillio* ſitum, *Colranum*, Salmonum capturâ nobile, ſuper *Banam* fluvium opportunè locatum, *Armacham*, & (deletis quà *Scotis*, quà *Hibernis*, quos ad obſidionem ſolvendam ter mille & quadringentos ducebat *Monrous Scotus*) *Knockfergum*, *Belfaſtum*, *Caſtrum-Jordanum*, *Carlingfordiam*, *Margraffiam*, *Monagham*, *Liskelagham*, expugnavit. Tandem *E er-macmahonem* profligavit Epiſcopum *Clogeri*, qui *Nobilium Ultonienſium* calculis *Onealio* demortuo ſuccenturiatus, quatuor millia peditatûs & quingentos equites moderabatur. At commiſſo prælio fracti omnes, & infulatus ille *Ductor* laqueo ſtrangulatus. De Exercitu iſto adnotatu hoc

*Cootii ſenioris facinora in Ultonia.*

*qui Epiſcopum Clogeri, Ductorem exercitûs, capi, & ſuſpendio enecat.*

hoc dignum, è ſolis conflatum eſſe *Pontificiis*, qui ſibi palmam eò fidentiùs pollicebantur. *Charlemontium* plurimâ ſanè moleſtiâ conſtitit, nec tandem niſi optimarum conditionum compotes abſcedere *Præſidiarii*. *Huſonus* etiam *Kilmalocum* devicit, *Hariſtonum*, *Naum*, *Foſſam-nigram*, *Rabrigam*, *Talboem*, *Atheum*, *Dermitii caſtrum*, &c, quæ ſuprà nominavimus, *Kildariam*, *Belliſanon* & *Lechliniam*. Mitto conſultò *Tekrobanam*, & alia quæ *Reinoldus* & præfecti alii ex Occidentali plaga *Lageniæ* perdomuerunt.

*Huſoni Victoriæ.*

Menſis jam inibat Maius, cùm *Cromwellius*, anno vix dum elapſo, mirâ armorum felicitate per tres *Hiberniæ* Provincias victricia ſigna extulerat, planè ceu fulmen alterum Belli; de quo verè dici poterat (imò & cum laude, ſi ad *Principis* ſui nutum dimicâſſet) *Veni*, *Vidi*, *Vici*, jámque ad alia caſtra & novos labores adverſus *Scotos* evocatur; cujus veſtigia premere feſtinabit calamus, poſteaquam rerum *Hibernicarum* reliquias, non niſi ſummos perſtringens apices, uno ſub intuitu contemplandas poſuero.

*Cromwellius Hiberniâ fere intra annum devictâ, domum revocatur, ad expeditionem Scoticam capeſſendam*

Igitur maturans iter *Cromwellius*, in Ducem *Hibernici* belli generum reliquit *Iretonum*; qui haud ultrà moratus *Waterfordiam* circumcinxit, aliáque duo ſimul caſtra, *Carlovium*, necnon *Duncannoniam*. *Waterfordiam* tenebat *Preſtonus*, præfectus militum; gravatè ſatis gubernans tot munitionibus circumdatam civitatem, liberatione nullatenus expectandâ. Attamen ille altiore primùm cothurno incedere videbatur, conditionéſque haud abſimiles poſtulat. Quibus ab hoſte deſpectis, quando aggere vallóque incluſum ſemet conſpicatur, ſuggeſta tormentaria ſtatui, librari machinas, & exinde intonari, demiſſiùs paulò ſe gerit, iſtíſque tandem aſſentitur Articulis: *Naves, tormenta, bellicus apparatus cum publico commeatu cedant Reipublicæ. Gubernator, omnes Tribuni, minoréſque Ductores & milites, cum equis, recinentibus*

*Generum ſuum Iretonum Hibernico bello præficit: cui obſeſſâ Waterfordiâ ſe dedit, pactis articulis;*

*tympanis, inſlatis tibiis, vexillis undantibus, onuſtis globulo ſclopetis, & incenſis funalibus, Atholuniam cum ſalvo* (quod vocant) *conducto proficiſcantur. Oppidanorum pars ægra vel mutilata, uſque dum convaluerint, ibi loci commorentur. Trans mare familias ſuas aſportaturis trimeſtre ſpatium concedatur. Domi permanſuri immunes ab injuria ſunto. Bona Preſtoni, vel hîc vel alibi apud Carlovium quæcunque, liceat ejus famulis convaſare ac deferre.*

*pari modo etiam Carlovium & Duncannonia.*

Eodem ferè modo & iiſdem legibus è *Carlovio* & *Duncannonia* mille & quingenti ſub ductu junioris *Preſtoni* (nam ſenior morbo decubuit) exiere.

*Clerus Pontificius peſſimè in Proregem animatus;*

*à quo Inchiquinium abalienare conantur,*

*uti & ab Inchiquinio Proregem.*

Sed ad *Proregem* redeat oportet hiſtoriæ filum; Cui ſicuti priùs omni ratione *Clerus* obſtiterat *Pontificius*; ità ruentibus jam rebus, & in peſſum quotidie divergentibus, contemptum prælicenter & effuſe cumulant. Etenim tumultuantur jam palàm, alióſque conſimili tumultuandi libidine inficiunt. Barone coram *O-Brian Inchiquinio Proregem* criminantur, ceu rerum *Hibernicarum* perturbatorem, quo diutiùs ad clavum ſedente, confeſtim omnia collapſura; ipſe verò ſi manum ſolus gubernaculis admovere dignetur, quem fortem, vigilantem, fidum, fortunatúmque *Ductorem* comperiſſent, *antiquâ Regum proſapiâ* oriundum, ejus in obſequium juraturos omnes pollicentur, ejus imperio lubentiſſimè parituros. *Proregi* viciſſim in aurem inſuſurrant, *Inchiquinium*, perduellem olim acerrimum, nondum veteris inimicitiæ poſuiſſe memoriam; nec velle animitùs eorum cauſam defenſitare, adverſùs quos ferrum diſtringere tamdiu conſueverat. Hujus in abdicationem ſi *Prorex* conſenſerit, *Hibernos* in unum coalituros, dictis ipſius apprimè morigeros. Ità nefario conatu, dum, utrique ex æquò infenſi, utrumque ſugillant, diſſidiis incumbunt proſeminandis.

At

At *Prorex*, *Epiſcopos* & *Primores* conveniens, hortatur ſeriò, ut *conſopitis tandem aliquando privatis litibus odiiſque, aut ipſi ad conſopiendum relictis, in commune conſulant, redeant in gratiam, defenſionique magis efficaci unanimes compareant. Reputent, quanto in diſcrimine verſentur omnes, tribus propemodùm jam devictis Provinciis, ultimâ mox prædæ futurâ. Sin minùs ad ſalivam faceret ipſius regimen, obeſſetque patriæ defenſioni, maturaret ille diſceſſum lubens, alteri onere commendato.* (Impetrârat clanculùm abſcedendi copiam, *Rege* apud Inſulam *Jarſeiam* etiamnum agente, rerùmque ſummam *Clanricardo* detulerat.) Hiſce auditis, omnes dolorem altum ſimulare, omnes ipſius arbitrio acquieſcere velle, ſuſpiciones mutuas ablegare, ad obſequium denique ſuadere Municipia. Recedunt vultu alacres & lætabundi, quaſi *abundè factum eſſet ſatis*; reipſâ tamen veſaniæ ſuæ certi ac tenaces: Adeò pro comperto eſt, *quos perdere vult Deus, eoſdem & dementare.*

*Prorex ad concordiam hortatur & obſequium,*

*Imperio ſemet abdicaturus, in commune bonum.*

*Hiberni dolorem ſimulant in præſentia;*

*Municipes* etenim & *Clerus Pontificius*, factâ privatim coalitione, conciliabula celebrare, infaméſque libellos procudere, quibus virus acerbitatis evomentes *Proregem* calumniantur ceu *ignavum, meticuloſum, & proditorem*; *Diplomata vitio vertentes Reformatæ Religionis Ductoribus indulta*; *militiámque ſtomachantes hominibus ineptis, ſcortationi, aleæ, helluationi, & impietati mancipatis concreditam.* Epiſcopi *Corcagienſis*, *Tuamenſis*, *Clonſertenſis*, Clericique cæteri abrogatum pronunciant gubernium, & Excommunicationis fulmini obnoxios *Proregis* ſectatores. Igitur & exercitum diſſipari antè jubent quàm de novo proſpici potuerit conſcribendo. *Prorex* nihilominus, ut fidas *Regiæ Majeſtati* pro virili ſuo aſſervaret, Comitis *Clanricardi* curæ demandavit copias, *Deputati* ſeu *Proregis* titulo inſigniti; qui junctis omnium qui *Regi* adhæreſcebant ſuffragiis cooptatus, in ſe recepit armorum imperium.

*mox tamen de novo calumniantur.*

*ejúſque gubernium abrogatum pronunciant.*

*Cedit igitur, & Clanricardum ſibi ſubſtituit:*

*Hi novo facto militum delectu,*

Inſtituto mox Armiluſtrio, novi delectus fiunt, exercentur in re militari, impedimenta bellica apparantur, claſſicum de novo canitur, etiam *Clero* ardore magno inſufflante, operâque adjuvante populo.

*movet proſperè lacertos, donec Axtelius, qui poſt primum congreſſum receſſerat, ad ſupplementa comparanda,*

*binis paludibus communitum è ſtationibus expulit, & profligavit.*

Sub id ferè temporis *Iretonus* ad hyberna *Dubliniæ* ſe receperat, ut futuro de bello rebûſque aliis cum *Procuratoribus* Reipublicæ conſultaret; *Axtelium*que juſſerat *Kilkenniæ* præfectum invigilare Præſidiis *Athaloniæ* circumvicinis. Incidit ille fortè fortunâ, dum officio fungitur, in hoſtiles *Clanricardi* copias; quæ *Sineon* flumen *Athaloniæ* pertranſeuntes nonnulla ceperat *Iretoni* Præſidia; plura, niſi commodùm adventâſſet, expugnaturæ. Involant in *Axtelium*; qui longè impar numero, receſſit aliquantiſper, quoad à *Wexfordia* lociſque aliis auxiliare ſupplementum nactus, ſuis octingentis (nec enim plures numerabat) mille trecentos adjunxiſſet: dein retroverſus ſubſtitit. At cùm velitari cœptum, etiamſi quinque millia peditum implerent *Hiberni*, cum quadringentis equitibus, non auſi tamen belli aleam pertentare; verſus *Sineon* flumen ſe recipunt, biniſque paludibus apud *Milechun* circumpoſitis deliteſcunt, ſudibus & palis, terrâ ſuperingeſtâ ceſpitibûſque, gemino quaſi muro, communiti. Cæterùm *Angli* (utì Solertiæ nihil impervium) perrumpentes obſtacula, ſtrenuè illos è ſtationibus expulêre, quingentis partim occiſis, partim in flumine demerſis. Hâc acceptâ clade, ſatius viſum eſt per inhorreſcentem jam hyemem intra *Sinei* fluenta, vaſtóſque lacus, & *Curluvios* montes militem continere, quàm hoſtem, cui è ſucceſſu creſcebat indies audacia, ulteriùs provocare.

*Hiberni cur adeò puſillanimes.*

Demirari pronum erit Lectoribus, adeò meticuloſos & puſillanimes per totam hujus Belli ſeriem *Hibernos*, quaſi è Viris degenerâſſent in fœminas, nullibi non amiſſâ fœdè victoriâ, quanquam

quam pro aris & ſocis decertabatur. Sed exuet facilè ſtuporem quiſquis æquâ lance momenta rerum penſitaverit. Ex una ſiquidem parte comperiet *Anglos* bellico apparatu omnibúſque prælio neceſſariis inſtructiſſimos, præterea & unanimes, & bellandi gnaros, nec non armorum continuâ felicitate (uti aſſolet) præfidentes: *Hibernos* ex altera ferè inermes, telis & apparatu plerumque deſtitutos, malè inſuper inter ſe cohærentes, factionibus miſerum in modum divulſos, & militiæ rudes, necnon inclementiâ novercantis uſque Fortunæ quaſi elumbatos. Adde, quòd nec *Peditatu* nec *Equitatu* noſtratibus pares (quantumvis in exteris regionibus animoſi.) Gregario militi neſcio an abdita paludum & ſaltuum, perfugio opportuna, & probè perſpecta, fugiendi libidinem præpropere injiciant; an ex vi diuturnæ conſuetudinis, aſſueta plagis terga non poterint non & *Anglis* obvertere. Cæterùm *Equitatum* quod ſpectat, longo ſuperamus intervallo, (præterquam quòd noſtri duplo ſuperiores numero) ſeu equos intueare, ſeu inſeſſores. *Equi* inceſſu quidem molli præcedunt; at mole corporis, virium lacertis, animíque vigore, una ipſorum turma tribus propemodum *Hibernicis* præpollet, ordinéſque diſturbat efficaciùs. *Inſeſſores* autem conferre gradum, ſclopos è propinquo ad pectus exonerare, gladiis exertis cominus depugnare. Hinc ad primum in omni conflictatione inſultum fugam auſpicantur *Hiberni*, nec intuitum noſtrorum, nedum hinnitum, ferunt. Parcat candidus lector, quòd apologiam hanc pro gente *Hibernica*, ceu laciniam operi attexuerim; nunc ad rerum geſtarum enarrationem redeo.

*Comparantur cum Anglicano milite.*

Rigente jam brumâ, tempeſtivè acceſſit à *Duce Lotharingiæ* Procurator, Epiſcopus *Sanctæ Catharinæ*; qui ſex millia nummorum ſecum attulit in pignus affectûs, (pollicitus & ampliorem

*Tractatus cum Duce Lotharingiæ.*

 ſummam,

ſummam, ſi convenerint in tractatu) grandem Regno, incolis, & *Regi* præ ſe ferens obſervantiam. Conditionum capita quibus calamitoſis auxiliaretur iſta propoſita: *Dux denis peditum, quinis equitum millibus circumſtipatus, cum triginta navibus, Protectoris titulo in Hibernia militabit. Eboraci Dux hujus filiam ducet uxorem. Limiricum & Galviam, cum apparatu, machinis, tormentis & commeatu bellico penès eundem ſunto. Cautionis ergò quædam conſignentur oppida in pecuniarum erogandarum fidem. Incolis curæ ſit, nè Connaciam ingrediatur hoſtis, uſque dum ipſe adventaverit.* Hiſce ſuper Articulis diſceptatum eſt, an & pactum, neſcio; abſceſsítq; Legatus Dominum ſuum commonefacturus. At impar ille *Atlas* ruenti cœlo; tantúmque temporis tractando inſumptum, ut præterlapſa ſubveniendi opportunitas calvum objectaret occipitium.

*Sed infructuoſum.*

Vernare jam annus occeperat; ſed Autumnum ſentire videbatur ſtatus *Hibernicus*, falce mox demetendus. Quod ſolum potuit, caudâ minatur *Clanricardus*, & nonnullos profert expirantis *Hiberniæ* quaſi convulſivos motus, membrorúmque vibrationes, veluti cùm ſupremum exhibet fulgorem Lucerna mox emoritura. Circumſpicit ille omnia, quà irrumpi ab hoſte potuit in *Connaciam*; ad *Sinei* fluminis trajectus omnes cuſtodem diſponit militem, pariter ac ad *Raurim* fluvium, & *Curluvios* montes, quà patebat cunque tranſitus.

*Clanricardus tranſitum omnem in Connaciam hoſti præripit.*

Interea *Iretonus Cootium* evocat ex *Ultonia* cum duobus millibus equitatûs totidémque expediti peditatûs, ut ſibi prope *Galviam* adunaretur. Hìc, ut hoſtem eluderet, iter ſe ad *Slego* facturum ſimulat, ibique ſubſtitit, quaſi Caſtrum obſeſſurus; donec eò vim totam *Hibernorum* attraxerat: indè ſubitò retroverſus, per *Curluviorum* montium juga tranſitum invenit haudquaquam difficilem. Nunc autem, quem ſibi aditum in *Connaciam* patefecit

*Cootius tamen per dolum ingreditur, Curluvios montes ſupergreſſus,*

*Iretonus*

*Iretonus* narrare convenit. Ille (relictis in *Momonia Broghilio*, ex oppoſita *Limirici* parte *Ingolſbeio*, *Huſono* in *Midia* Occidentali, *Venablio* in *Cava*, *Zankio* in *Tipperaria*) copias ducit ad *Sineon* flumen, & in tribus ſimul locis (*Killaloe* non ſine proditionis ſuſpicione) tranſgreditur, cymbis immiſſo peditatu, equitibúſqe magna ex parte tranatibus: claſſicum interim in *Athaloniam* recinente *Huſono*, quaſi mox invaſuro. *Clanricardi* ex omni loco ejiciuntur copiæ; dein per pontem è trabibus tabulatis & aſſeribus ſtratum, tormenta, machinas, aliáque tranſmittit impedimenta; nec ultrà moratus, ex conducto convenit *Cootium*. *Iretonus Sineon flumen tribus in locis ſuperat.*

Impare congreſſui hoſte, capitur *Athalonia*, *Portumnus*, *Regia*, & minora quælibet circum præſidia. Tum dividuo exercitu ducunt, hic *Galviam* versùs, ille *Limiricum*. *Farellum* cum exercitu trium vel quatuor millium in loca inacceſſa citra *Galviam* depulerat *Gootius*: hanc itaque jam auſus accedere propiùs, penès ſtativa figit, vallo & aggere munita, deditionémque imperat. Reſpondetur, *Conditionibus pro tota ſimul Hibernia ſcriptis ipſam haud illabenter auſcultaturam.* Cùm verò non niſi *privatas & peculiares* concedere dignaretur, utrinque ad bellum accingitur. *Capitur mox Athalonia, cum præſidiis aliis. Abacto procul Farello, Galviæ imminet Cootius.*

Interea munitionibus undiquaque cingebatur *Limiricum*, obſtructo etiam flumine *Sineo*. Per tres circiter ſeptimanas expectabat *Muskerii* opem, quem obſervans *Broghilius* tempeſtivè repulerat, extinctis diſſipatíſve copiis. Effulminatur itaque continuis tormentorum diſploſionibus; opera promoventur ad Civitatem uſque. Nec minus intra muros periculi quàm extra; peſte nimirum inter Oppidanos diu ſæviente, gliſcentibúſque, ceu alterâ graviori peſte, diſſidiis inteſtinis. Pars oppidum ocyùs tradendum ſuadet; pars, extrema omnia priùs toleranda. *Limiricum obſidet Iretonus.*

Vincente

*pactiſque (ſed nondum conſignatis articulis) capit.* Vincente quæ deditionem ſuaſerat ſententiâ, deventum ad Articulos; quibus nondum conſignatis, panduntur portæ, pignorique ad demerendos hoſtium animos Caſtrum conceditur. *Milites arma tradant, & quò lubet abſcedant, exceptis qui Anglorum innocuo ſanguine manus polluerant. Arma, tormenta, commeatus, omniſque apparatus bellicus, Victoris in poſſeſſionem cedant. Commigrandi jus eſto, tempore ad ſarcinas colligendas indulto, navibúſque ad tranſvehendas quócunque cupierint. Detineantur viginti quatuor, clementiæ victoris relinquendi.* Sic urbs ea cecidit, elegans quidem & opulenta, maris commercio fluminis *Sinei* interventu frequens, munimentis firmiſſima; at potentiâ ſuâ, divitiis & opibus ferociens: quæ ſi non fecerat à commilitonibus divortium, ſi non obſtinato collo Gubernatorum juſſa detrectaverat, non adeò levi temporis & cruoris impendio in hoſtiles manus incidiſſet. Epiſcopus *Fernenſis* aliique multi ſuſpendio plectuntur. Epiſcopus autem *Limiricenſis*, larvâ tectus, fugâ ſubduxit caput imminenti periculo.

*In Epiſcopum Fernenſem alióſque laqueo animadvertit.*

*Iretoni obitus & character.* Sed victori fatalis extitit hic locus; nam *Limirico* cadente commoritur *Iretonus*; de quo, quia ex humili origine ad imperii apicem emicuit, haud pigebit hæc paucula in medium dare. *Oxonii* in Collegio *Sanctæ Trinitatis* rudimenta liberalibus poſuit Artibus, progreſſu facto non contemnendo: poſtea *Juris Municipalis* incubuit ſtudio in Hoſpitio quod vocant *Templi*; quo primoribus labiis deguſtato, à teneris unguiculis errores edoctus *Anabaptiſticos*, *Fanaticis* operam ſuam collocavit in concinnanda contra Sacrum *Epiſcopatûs* Ordinem *Petitione*; quam poſtea *Penningtonus*, cum ingenti turba è *Londinenſium* fæce comitatus, *Senatui* obtulit, ad iſtiuſmodi molitiones tunc temporis perattento. Haud multò pòſt, gliſcentibus indies turbamentis, aſſeclam ſemet *Cromwellio* præbuit in Inſula *Elienſi*,

primò

primò in hoſpitium ejus admiſſus, dein ſub *Cromwellio* totius Inſulæ factus moderator, mox etiam gener adſcitus. Poſito ibi tyrocinio, corpus voluntariè humi-cubatione, inediâ, vigiliis & exercitiis ad bellum induravit, anteaquam ad arma decretoria perventum; uſque dum gradatim ad ſummum ferè armorum imperium proveheretur. Tunc individuus ipſius comes extitit; præſertim in *Declarationibus*, *Articulis*, *Epiſtolis* & *Tractatibus* adornandis operâ navatâ. Idem laboris inter militiam improbus, perdius, pernox, agere galeatus, ocreatus; etiam circa res civiles ordinandas ad multam noctem vigilare ſolitus. Tandem extimulante *Cacodæmone*, primas tulit in horrenda *Regii* ſanguinis effuſione, ob hoc inauditum ſcelus diris omnibus & apud ſeram poſteritatem devovendus. In *Hibernia Catabaptiſtis* & *Fanaticis* præſtò ſemper fuit, horum conſiliis innixus; hiſce tam in militaribus quàm civilibus adhibuit ſuffragium; hiſce oppida, conciliabula, & caſtra quoque adimplevit. Peſte tandem extinguitur, ipſe Patriæ ſuæ *peſtis* teterrima.

Eo attamen amoto, perinde Bellum procedit. Quippe *Cootius*, unanimi *Ductorum* conſenſu, à *Limirico* ducit *Galviam* ad obſidendam; quam jam arctè terrâ maríque circumveſtiunt, *Clanricardo* diſcedendi copiam adepto: nec diu fuit quin ſe hoſti traderet, Conditionibus *Limiricanis* non diſſimilibus. Atque ità *Galvia*, emporium totius *Hiberniæ* nobiliſſimum, operibus munitiſſimum, ſtructurâ, divitiis, incolarum frequentiâ, maris liberi commercio perinſigne, hoſtium jugo cervicem præbuit, quibus antea reprimendis *Proregi* abnuerat auxiliatricem manum admovere. Sed quaſi non ſatìs foret à Belli fulmine animadverſum, diviniori perculſa telo, intra annum unum & ſemiſſem, graſſante peſte, duodecim incolarum millia inhumavit.

*Galvia premitur à Cootio, capiturque.*

*Peſte quoque abſumitur.*

Occaſum

*Hiberniam jam ex toto devictam gubernant quatuor Procuratores: qui primò Torios latrones comprimunt,*

Occaſum jam plenarium paſſa eſt *Hibernia*; & deinceps arbitria *Procuratorum* pro Legibus erant; qui *Joneſius*, *Corbetus*, *Ludlous* & *Weaverius* vocitabantur. Hiſce viſum eſt, ſtatim ab ipſis novi imperii primordiis, Abactores (*Torios* vocant) comprimere. Genus latronum, qui ſemper *Hiberniam*, etſi non eâ multitudine, infeſtârant. Nec res nova Barbaris gentibus, quoties duriùs à Provinciarum *Præfectis* tractatæ, vel aliàs ære dirutæ fortunarum naufragium fecerint, Legibus ſe ſtatim eximere, labores in agro exercendo recuſare, artes faſtidire. Proin ad Montes, deſerta, paludes, ut quamque regionem ingenium loci munivit, refugiunt, bellum reliquis mortalibus indicunt, rapto victitant. Hujuſmodi *Bagaudis* olim infeſſæ *Alpes*; nec diſſimiles *Bandolieros* formidant *Pyrenæorum* accolæ; Montana *Pannoniæ* pariter *Martoloſſis* infeſtata; ſic etiam *Coſaki* in ſolitudines ſubmoti *Polonis* imminent. Verùm nè longiùs pravi moris exempla quærantur, conſimiles exhibet in proximo ſita *Scotia* prædones, quos *Equites Sylvanos* nuncupant, (ut infrà patebit.) Nam & hi in ſpeluncis & abditis ſylvarum noctu delitеſcunt; interdiu verò in viatores vel aliis negotiis diſtrictos ex improviſo involant, vitâque pariter ac pecuniâ ſpoliant. Quoties autem complures in unum coaluerint, auſu nefando vicos incendunt & populantur, ſaltus & latibula continuò repetentes. Piraticam dixeris exercere terreſtrem; quippe qui lacus intererrant, & pro innata genti fugacitate, putre ſolum & malefidam paludis glebam ſuſpenſo pede pervolantes, alienigenarum fortè ſubſequentium veſtigia fallunt. Hos itaque jubent, quibus jam vacabat, milites, diſpertitis huc illuc manipulis, quaſi indagine cinctos venari & occidere. Quo facto, vel ſe mutuo produnt, vel confugia latebráſque adeò intuta comperiunt, ut biennii ſpatio

*hoſtes publicos,*

ſpatio peſſimi iſti generis humani hoſtes omnino diſparuerint.

*Deputatus* interea, qui ſucceſſor *Iretoni* ad clavum ſedeat, rebúſque præſit *Hibernicis*, à *Pſeudo-ſenatu* diſquiritur; calculíque omnium in uno conveniunt *Lamberto.* Verùm dum ille trajectum parat majore quàm pro ratione temporis pompâ, ſive *Procuratorum* obtigerit monitu, (qui reverâ tunc dierum Paritati ſtudentes, ægrè ferebant iſtiuſmodi præeminentiam) ſive aſtu *Cromwellii*, cujus ad nutum res *Hibernicæ* adminiſtrabantur, (& ille nuperrinè filiam ſuam, *Iretoni* Relictam, Tribuno *Fleetwoodo* privatim deſponſârat) mutatâ *Pſeudo-ſenatûs* voluntate, jubetur *Procuratoris* inſtar, miſſo *Deputati* titulo, *Hiberniam* capeſſere. Quod cum *Lambertus*, dominationis appetentiſſimus, ac promiſſo honore decedere neſcius, indignum reputaret, intérque belli inexpertos partiri exercitûs imperium adhuc indignius, *Hiberniæ* moderamini ſatius duxit omnino abrenunciare. *Fleetwoodus* igitur, eaſdem conditiones amplexus, matrimonio cum Vidua prædicta celebrato, tranſit in *Hiberniam*, primarium inter *Procuratores* locum occupaturus, & præterea *Inſtructoris Exercitûs.*

*Conſultatur de ſucceſſore Iretoni demortui. Lambertus eligitur Hiberniæ Deputatus: qui, retracto, dum moram traheret, diplomate, jubetur Procuratoris officio tantummodò fungi.*

*Abnuente Lamberto mittitur Fleetwoodus.*

De homine autem ut meliùs conſtet, lucíſque aliquid ſubſequentibus accedat, paucula hæc præmittenda duxi. Equeſtri familiâ oriundus, ac è multis fratribus natu minimus, ut honeſtâ ſibi ratione victum conquireret, addixit ſe ſtudio *Juris Municipalis*; quoad effervefcente Belli civilis incendio, ſacramento militari obſtrictus, ſub *Eſſexiæ* Comite ſagum induit, ceu miles honorarius. Poſtmodum ab uno munere ad aliud evectus uſque in *Tribunitium*, ad filiæ *Cromwellianæ* nuptias (uti modò memoratum) viduæ viduus aſpiravit. Religionem quod ſpectat, ſeverioris diſciplinæ juxta normam ab incunabulis inclinatus eſt; *Anabaptiſmi* ſi non profeſſor ſtrenuus,

*Ejus character.*

at ſaltem fautor benevolus credi voluit; neque ſolummodo ut Scenæ inſerviret, ac reciproco frueretur adjumento, ſed intùs & in cute. Homo ut ipſe minimè fallax, ità nec præacutus alieni conſilii rimator habitus: quibus artibus apud plebem militarem gratioſus eſt factus; nec ideo tamen potentioribus ſuſpectus. Cætera non illaudatus, niſi quòd armis adversùs *Regem* ſuum geſtatis, horrendo perduellionis crimine ſeſe commaculârat.

*Copiarum Hibernicarum ſparſæ reliquiæ Broghilio ſe dedunt,*

Integrâ jam *Hiberniâ* potitur *Pſeudo-ſenatus*, exceptis huc illuc diſperſis copiis, quæ paſſim loca inſcrutabila & obſcura ſectabantur: quarum pars maxima *Momoniæ* inſidebant, ſub auſpiciis *Sullivani O-Beare*; aliquot *Ultoniæ*, ſub *Farelli*. Illi tandem *Broghilio* ſubmittere; ſed eâ lege, ut licentiam transfretandi concederet, navibus in hunc finem à *Pſeudo-ſenatu* parandis: hi Tribuno *Ludloo*, iiſdem pactis Articulis. Tota poſtmodum natio militaris eorum exemplum eſt ſecuta, & ad viginti ſex millia trans mare inermis abſceſſit (nonnulli ad *Hiſpanum*, ad *Gallum* alii, quócunque allubeſcebat cæteri) *Anglis* navigia ſubminiſtrantibus; adeò ut intra octo menſes viris bellatoribus utpote *Anglicani* jugi impatientibus, *Hibernia* omnino vacua facta eſt.

*atque Ludloo;*

*transfretandi licentiâ priùs impetratâ.*

*Primæ Rebellionis authores judicio ſiſtuntur:*

*Excelſum* dehinc erigitur *Judicii Tribunal* (*Cokio* nonnunquam præſidente, nonnunquam alio) ex pleriſque cujuſque ſectæ Generoſis hominibus, de Provinciis in quibus Conſeſſus iſte celebrabatur; ut ſevera fieret in primæ *Rebellionis* compertos *Inquiſitio*, nec mitior animadverſio. Nemini vitæ gratia facta qui manus *Anglorum* ſanguine cruentârat. Sed iſtiuſmodi hominum non ultra ducentos univerſa ſuppeditare potuit *Hibernia*; tantam gladius aut Peſtis devaſtationem effecerat; aut denique malè ſibi conſcii, abeuntibus cæteris ſub larva immiſti, ſemet opportunè ſubduxerant;

aut

aut ſaltem teſtes deſiderabantur ex *Anglis* Lanienæ ſuperſtites.

Atqui unum vel alterum commemorare fas eſto è Rebellibus pervicaciſſimum; uti *Philemonem Onealium*, à *Pontifice* ſcilicet *Romano* Comitis *Ultoniæ* titulo inſignitum, & *Lucam O-Toolium*. Venditaverat mendax fama, horum fidei commiſſam à *Rege Carolo* Primo exuſcitandæ *Rebellionis* licentiam, ut *Parlamentum* in ſeditionem proclive aliàs diſtinerent. Quem rumorem planè futiliſſimum, ut Invidiam in *Regem* Optimum cumularent, ſolerter nimis *Parlamentarii* diſſeminârant; neque ſanè huic Calumniæ refragabantur tunc temporis *Hiberni*. Hujus poſtulatur uterque: Verùm etiamſi diuturnioris vitæ præmiique ſuperadditi ſpes fieret affirmantibus, *Regem* tamen, imprecati ſibi diras omnes, abſolverunt; & ſuſpendio *Rebellionem* ac *Homicidium*, juſtiſſimo Dei judicio, manibus tamen injuſtis, expiârunt. Adeò *firmo pede*, licet aliquoties *claudo*, *ſceleſtos à tergo Nemeſis inſectatur.*

*præſertim Philemon Onealius, & Lucas O-Toolius: qui mox emcrituri Regem liberant à rumore futiliſſimo.*

Sub illa tempeſtate *Peſtis* etiam latè dominabatur in *Hibernia*, quaſi ad rabiem Gentis corrigendam non ſufficeret ultio humana, niſi Divina quoque ſuperveniret. Hæc omnium prorſus funeſtiſſima quas per annos quinquaginta retroactos protulit memoria, in univerſam graſſata Gentem; adeò ut in ipſa *Dublinia* (mirum dictu) prætérquam uni domui non parceretur. Atque ut ingeminatâ peſte plecterentur, profanum vulgus in Deum pariter ac homines licentiùs quàm priùs unquam, abjecto omni verecundiæ ſenſu, debacchabatur; uti *Thucydidis* temporibus, cùm Divinæ Legis & humanæ repagula juxtà contemnerentur.

*Peſtis per Hiberniam graſſatur, præſertim Dubliniæ:*

Haud multò antè, ſi non eodem tempore, dira Fames immiſſa cœlitus, reíque annonariæ tam gravis inopia, ut (horreſco referens) uteri ſui præchara pondera ventriculis intumulârint famelicæ

*dira etiam & fames.*

melicæ matres; nec ab humana carne potuerit (uti de *Sagunto* traditur) inexorabilis inedia ſibi temperare.

*Taxationibus onerantur Angli juxtà ac Hiberni.*

Cæterùm *Hibernis* potiſſimùm incubuerunt iſta mala: Non eſt diſſimulandum, in *Anglos* juxtà ac *Hibernos* Taxationem prægrandem triginta ſex millium librarum per menſem irrogatam; eámque in *Hibernos* cùm tot latifundia jacerent poſſeſſoribus exuta, cùmque nec agricolæ ſuppeterent colendis arvis nec jumenta; præſertim ob *Toriorum* redundantiam, qui fructus paſſim & ſegetes abripiebant: adeò ut ſpe ſatorum fraudati, fugam eligerent quidam prædiorum domini; alii non ſufficere meſſem pani neceſſario ſumptibúſque domeſticis conquererentur; haud pauci jùs hæreditarium venderent duorum triúmve annorum redituum compendio. Interea *milites*, qui viginti millia numerabantur, iique aſymboli, & magnam partem *Catabaptiſtæ*, illo quod in *Hibernia* receperant ex ære, adjectis ex *Anglia* ſtipendiis, ſoli commodè vivunt, atque *Ductores* divitias accumulant.

*Milites interim commodè vivunt, atque ditescunt Ductores.*

*Jus ferè omne arbitrarium.*

Omne Jus ferè arbitrarium, pro libitu quatuor aut quinque Judicum adminiſtratum; uti etiam *Procuratoribus* viſum, *Præfectiſ*que Exercitûs; nonnunquam & militibus, præſertim *Anabaptiſtis*; quorum adversùs ſalivam ſi quid forum adjudicaverit, rumpi protinus exclamant fidem, divina & humana jura violari.

*Correpta ſubitò à Rebellibus quædam Propugnacula recuperat Reinoldus.*

Eâ tempeſtate corripiuntur ex improviſo à *Rebellibus* propugnacula duo vel tria prope *Galviam* apprimè fortia, *Enisbuffen*, *Ernescrought*, atque *Arran*, videlicet inter *inſulas*, quas mare lancinavit innumeras. At eoſdem *Reinoldus*, mille quingentis militibus per trabes illatis, in deditionem redegit, conceſſâ in alias terras migrandi copiâ.

*Res Agraria, ſeu Partitio fundorum Hibernicorum, in Rebellionis pœnam.*

Tandem deventum ad fundos & poſſeſſiones *Hibernorum* diſpertiendos, ut portionem quiſque

que recipiat, quam ſive militando lucratus, ſive ſubſcriptâ & perſolutâ, compeſcendæ *Rebellionis* ergô, 1642. pecuniâ, publicâ fide pignori datâ, mercatus fuerat. Verùm à prima publicatione plures ejuſdem criminis inſimulantur; uti *Ormondiæ* Marchio, Baro *Inchiquinius*, & quotquot à *Regiis* partibus ſteterant, primæque *Rebellionis* impetuoſo torrenti remoram injecerant: quanquam horum fidei virtutique quicquid in *Hibernia* reſiduum erat omnino deberetur, hærent in eodem luto nihilominus, tum hæreditatibus, tum vitâ ſimul exuendi: nec ullis decretum eſt parcere quibus obtigerant invidenda patrimonia; ut abunde ſuppeteret, quo lucrionum omnium inexplebilis Voracitas impleretur. Imò ſi quem vel uno die à *Pſeudo-ſenatûs* obſequio defeciſſe comperêrint, non mitiorem quàm Sequeſtri pœnam infligunt; nec veniâ donant, niſi poſt biennialium redituum perſolutionem. *Pontificii Optimates*, reverâ omnes qui vel ab initio *Rebelles*, vel *Regis* gratiâ poſtmodum arma geſtaverant, Majeſtatis damnantur, bonis omnibus in fiſcum redigendis, vitâque ipsâ, modò deprehendi potuerint, eripiendâ. Neutris faventes, tum *Hiberni Pontificii* tum *Angli*, quintâ parte mulĉtantur in ærarium publicum immittendâ.

*Regii complures eodem in luto hærent.*

*Pontificii Optimates damnantur læſa Majeſtatis. Neutri, quintâ parte mulĉtantur.*

Verùm publicas expenſas ad levandas, graviter inter milites novitios, qui duce *Cromwellio* nuper *Hiberniam* appulerant, & veteranos, qui ad recèns ortæ *Rebellionis* extinguendam flammam *Parlamento* militaverant, altercatum eſt. Hoſce exauctorare novitii modis omnibus enitebantur, utpote *Anabaptiſtæ* & *Sectarii* plerique; ac fraudare profectò decreverant ſtipendiis, & promiſſâ fundorum portione. Sed nolentibus ità dimitti Veteranis, poſt multam utrinque diſceptationem, in iſtos amicè deventum eſt Articulos; nimirùm, *ut Sacramento ſoluti dimidiam ſtipendiorum partem reciperent omni menſe, quoad fundi diſtribuerentur,*

*Lis inter milites novitios & veteranos de præda dividenda,*

*tandem ſopita.*

*tunc temporis portione fundorum debitâ fruituri.* Hoc placuit, & quadantenus præſtitum.

*Modus dirimendi fundos excogitatus à Gulielmo Pettie, Medicinæ Doctore.*

Sæpenumero inſudatum eſt in dirimendis & appropriandis *Hibernorum* agris: convenêre *Mathematici*, collatíſque ſententiis diviſere; ſed *rudi* (quod aiunt) *Minervâ*; æſtimio ſcilicet generali quidam, ex Intuitu alii & Circumferentiâ. Neutro modo ad dimidium fit ſatis Creditoribus; donec deventum ad *Gulielmum Pettie*, *Medicinæ Doctorem*, ſed & in re Geometrica verſatiſſimum, jam *Regiâ* Munificentiâ *Equitis* titulo condecoratum. Ille tredecim intra menſes *Hiberniam* totam (quantum ad latifundia publicata) in ſe recepit geometricè metiri, ſingulíſque aſſignare ſuam portionem: & reverâ perfecit. Sortitus enim varios ad inſtrumenta conficienda, eóſque periti ſſimos, artifices, opus metatorium in quinque vel ſex partes diremit, unicuique accommoda ſubminiſtrans inſtrumenta; docuitque ſagaciores homines ſuæ quemque parti incumbere: ille autem ab unoquoque allata per ſe & ſedentarius potuit componere, & de eo judicium ferre. Iſto pacto ad quinque milliones aut ſuprà jugerum *Anglicanorum* commenſuravit; atque ope Catenæ aliorúmque organorum centum millia milliarium percurrit, quantum orbi terrarum quinquies ambiendo ſufficeret. Sic tota in ſuas partes diribita eſt *Hibernia*, & quilibet ſuum dimenſum ſortilegio obtinuit.

*Sectariis turma im accurrentibus,*

*Cromwellius evocat ex Hibernia Fleetwoodium,*

Jam autem ad opima *Hiberniæ* ſpolia, pingue veluti ad Cadaver, ex omni plaga *Sectarii* vultures gregatim advolant, & Locuſtarum inſtar graſſantur in omnes quaquà patent Provincias. Cujus rei admonitus *Cromwellius*, nè fortè in ſeditionem deſineret iſtiuſmodi confluxus, præſertim cùm in munia quæſtuoſa ſimul & militaria quæcunque inſinuare ſemet *Anabaptiſtas* & *Sectarios* conſpicaretur, (maximam partem *Democraticos*, ejúſque Sublimitati & Præeminentiæ ex occaſione reluctaturos)

reluctaturos) ut ſerpentem in ovo comprimeret, aliud quaſi agens, ad infringendam iſtorum potentiam, generum ſuum *Fleetwoodium* ex *Hiberniâ* domum evocat, obtentu conſilii ejus in propinquo meliùs communicandi; reâpſe verò, ut hominis inſtitutis & motibus invigilaret, atque dempto Capite & Patrono, *Democraticorum* admolitiones & conſilia interverteret. *utpote animo in illos nimis proꝛ penſo:*

Igitur *Fleetwoodii* locò mittit in *Hiberniam* *Henricum* filium, è binis natu minorem; neque tamen uti *Succeſſorem*, ſed *Procuratoris*, nec non *Majoris Generalis* titulo cohoneſtatum, vel *Inſtructoris Exercitûs*: peractóque hunc in modum biennio, poſtquam juvenilis prúdentiæ cęperat experimentum, ad altiorem gradum evexit. Gravatè tulit initio *Henricus*, honóre ſe Tituli defraudatum, cùm poteſtate donaretur: ſuſurriſque Paraſitorum extimulatus petiit abs patre, ut *Hiberniam Deputati* nomine adminiſtraret. Sed abnuente non ſine jurgiis *Cromwellio*, votum hoc intempeſtivum in ovo ſupprimitur. Cùm autem imperii clavum ſolus teneret, bini *Procuratores* alii, ſive (appoſitè magis loquendo) *A ſecretis conſiliis*, prioribus adjunguntur, *Hammondius* & *Goodwinus*. *mittitque filium ſuum Henricum, primò uti Vicarium.*

Ille *Divina* officia, etſi non in priſtinum nitorem, aliquatenus tamen reſtituere inprimis ſatagebat; Fana paulatim Sacricolis reddens & Suggeſta, ab *Anabaptiſtis* hactenus ex toto occupata. Imò & infantem proprium recens natum ſolenni luſtrari Baptiſmo præcipit in Eccleſia Cathedrali, (quod eâ tempeſtate ſpectatu rarum) additâ inſuper & feſtivitate. Porrò Concionatores ab omni contumelia moleſtiſque *Sectariorum* interpellationibus vindicantur inter myſteria celebranda. *Dublinienſis* Academia, quæ diu neglecta ſqualebat, è tenebris jam attollit caput, ipſo *Henrico* in *Cancellarii* vel *Patroni* munus aſcito; nec non Exercitia Literaria (ſed ad *Qui Religionis curam imprimis habet, Concionatorum, & Academiæ;*

*Presbyteriſmi* modulum efformata) Gradúſque in Artibus & profeſſionibus decernuntur: & (quod Scholaribus acceptiſſimum) dono Collegio dedit *Archiepiſcopi Armachani Uſſerii* (non ſine honore nominandi) Bibliothecam proprio ſumptu comparatam.

*nec non rerum Civilium, Juſtitiæ,*

Nec minùs *res Civiles* ordinare quàm *Eccleſiaſticas*. Juſtitia jam in tribunalibus (quantum per tyrannidem potuit, violentóque ſub imperio licuit) emicare cœperat. Conſtructa in Civitatibus ferè ad ſuperbiam ædificia; Rura paſcuis ſcatent; ſegetibus Culta prægravantur. Efflo-

*& Mercaturæ;*

reſcit inſuper Mercatura; ſevo, coriis, carne conditâ ſale, ſalmonibus item ſalſis & infumatis, ambrâque griſeâ huc illuc diſtrahendis. *Henricus* etiam acceſſum ſingulis indulgere æquè liberum, & petendi facultatem; imò *Regios* inter aliquot beneficentiæ ſuæ radios interſpergere, capite diminutos & ſequeſtro ſyderatos aliquantulùm ſublevare, indictæ pecuniæ dimidiâ parte condonatâ, ſuperadditis & verborum blandimentis, & colludendi ſecum licentiâ; menſæque ſuæ ſæpiuſculè participantes oblectare.

*Regiis viris paulò indulgentiùs habitis.*

*Ejus adjutores & Conſiliarii.*

In *Cancellarii* apud *Hibernos* munus, *Fleetwoodio* mediatore, ſufficitur *Steelius*, qui *Sectariorum* vacillantes animos paulùm refocillavit; ſpe tamen illâ propediem evolutus, adventu *Berrii* in *Scaccarii* præfecturam, *Pepii*que in ſummi Juſtitiarii cathedram; utroque partibus *Henrici* mordicùs adhæreſcente. In Concilio *Brogbilii*, *Cootii*, *Hillii*que adjutus operâ, in Exercitu eorundem, & *Morgani* aliorúmque, Rempublicam pro præſenti rerum ſtatu probè adminiſtravit.

*Parlamentum indicitur à Cromwellio Londini.*

Eâ circiter tempeſtate, *Parlamentum* indicitur *Londini*, è tribus gentibus conflandum, triginta ex *Hibernia* Senatoribus accitis. Illic *Hiberni Pontificii* perduellionis poſtulati pronuntiantur rebelles, ideóque à jure poſſeſſionum & hæreditatum

tatum excidiſſe; qui ut palàm fierent, imperatur omnibus *Papiſmi* ſuſpectis ſeverum *Renunciationis* juramentum; cujus in executione clementem ſe præſtitit *Henricus*, raróſque vel ad examen vocare, vel ejuſdem tantaminis aleam ſubire voluit. Sed latifundiorum indicta olim & cœpta partitio jam ad complementum perducitur.

*Papiſmum ejurare jubentur Hiberni. Henrici hac ex parte clementia.*

Ad praxim etiam de novo revocatur *Hibernorum* omnium in *Connaciam* Tranſplantatio; *Spenceri*, qui dialogiſticè ſcripſit de rebus *Hibernicis*, inventum: indè *Iretoni* olim in mentem venit, qui modis omnibus inſtando commendavit. Jam autem univerſi jubentur, rebus ſuis convaſatis, mutare ſolum, & in eam Provinciam commigrare, ubi pro arbitrio *Delegatorum* fundi hæreditariorum vice aſſignandi, ſervatis tantummodo Munimentis, Civitatibus, Oppidis & Trajectibus, in uſum *Anglorum*, & quæcunque intra lapidis unius ſpatium oræ maritimæ adjacebant. Nimirum ea Provincia maximam partem *Sineo* flumine circumfluo, lacubúſque immenſis, & *Curluviis* montibus à cæteris diſterminata, ſpem omnem denuo inſurgendi contra *Anglos* & potentiam præſcindebat. Non niſi glebæ aſtrictitiis parcitur; & aliquibus quos vel favor vel neceſſitas popularis gratos fecerat, manendi gratia conceſſa eſt. *Iretonus* ad hæc uſque tempora ſi vixiſſet, neceſſitatem impoſuerat Agricolas, Mechanicos & Quæſtuarios ex *Anglia* comparandi, qui mercedem operis multo ampliorem repoſcunt quàm *Hiberni*.

*Hibernis de novo injungitur in Connaciam tranſplantatio; ejúſque cauſa quænam fuerit:*

At, Deus bone! quot aſtus & fraudes, quot tricas & inventa *Hiberni* ad hujus mandati aculeum & vim eludendam excogitârunt? adeò ut, præter ſimpliciores & honeſtiores, vix quempiam pertingeret. Imò pudet erubeſcendam inſtitorum noſtratium oppreſſionem & avaritiam propalare; qui ſi in paulò innocentiores dolóque vacuos

*aſtu tamen eluditur à compluribus.*

vacuos inciderent, eoſdem vel tædio vel technis & impoſturis ludificantur, donec nihilo fundos emunxerint, quos aliis caro venundant; criminique his vertitur ſuſpicio, ſcilicet *Hibernos* in novam *Rebellionem* brevi ruituros, quoniam hæreditatibus tam vili ceſſerint.

Alia minoris momenti miſſa conſultò facimus, nè in immenſum excreſcant quibus obiter vacamus. Præfectis exercitûs *Richardum* de faſtigio ſuo quà vi quà dolo deturbantibus in *Anglia*, & *Pſeudo-ſenatu* à mortuis poſt quinquennium reſuſcitato, ſingulorum oculi in *Henricum* convertuntur. Creditum à nonnullis authoritatem eum ſuam defenſurum, fratríſque vindicaturum. Alii *Regiæ* cauſæ ſimul & favori velificaturum ſperabant, *Claſſe* præſertim ſpem pinguem uberémque non obſcurè faciente; nec non Exercitu Regnóque *Hibernico* ad hujuſcemodi molitionem promovendam ſat parato. Nec auſim ego talia propoſita dejerare. Sed rebus in creperis deficiente *Broghilio* Barone, nec non *Cootio*; *Steelio* & *Tomlinſono* veteribus interpellantibus, noviſque Delegatis *Wallero* & *Corbetto* continenter ſollicitantibus, ſe tandem tradit *Pſeudo-ſenatûs* arbitrio, remeátque in *Angliam*, regiminis ſui in alieno foro ratiocinium redditurus.

*Henricus fratri ſibique male conſulens,*

*Hiberniæ* hucuſque immorati ſumus, ut rem ſimul omnem iſtius *Regni* non interrupto narrationis filo pertexeremus. Jam retracto ad annos ſuperiores calamo, redeundum eſt ad *Democraticos*, qui *Angliam* poſt patratum *Regicidium* pro libitu ſubter *Oligarchicos* moderabantur. Hi novi homines pleroſque ſuæ ſortis in quæſtuoſa ſimul & honorifica munia promovebant. Quod adeò gravatè fertur à *Londinenſibus*, ut *Prætor* & *Senatores* petitum venerint *Pſeudo-ſenatum*, ut *Cives primarii, aut horum ſaltem nonnulli, in Commune* (quod vocant) *Concilium Civitatis denuo immittantur.* Hi circa trecenti fuere, quos vel *Ætas* proveđior,

*Pſeudo-ſenatui redivivo tradit faſces.*

*Petitio Magiſtratuum Londinenſium ad Pſeudo-ſenatum, pro Civibus ſuis ſuffragandi jure ſpoliatis*

provectior, vel ſaltem commendabat *Opulentia*: ſed anno ſuperiore quamplurimos horum ſuffragandi jure privârat *Pſeudo-ſenatus*, indignóſque cenſuerat qui civica quælibet munera ſuſtinerent; non aliam ob cauſam, niſi quòd *Petitioni* pro Pace cum *Rege* ineunda ſubſcripſerint; ſuadente etiam numeroſiore ſanioréque parte *Parlamenti*. Verùm hoc *Prætoris* & *Senatorum* poſtulatum (etiamſi defectum ingenuorum, & vel mediocris fortunæ hominum, ad civica munia cum laude ſuſtentanda ſeriò inculcarent) cum contemptu rejicitur: nec niſi à proletariis & nullius pretii homuncionibus tractari avebant rerum habenas; utpote qui fas & nefas pro dominorum arbitrio metirentur. *cum contemptu rejicitur.*

Dùm ea *Londini* geruntur, non indormiebat ſuæ Cauſæ CAROLUS Secundus, neque graſſantibus per *Angliam* Parricidis ſibi defuit, ſed omnem volvit lapidem, nihilque pro humanis viribus & ingenio reliquit intentatum, quò res collapſas repararet, publicam libertatem aſſereret, ſimul ac, expiato parricidio, Hæreditatem ſuam avitam aſſequeretur. *Regis Caroli Secundi molimina pro ſeipſo & ſubditis.*

*Principum* ac *Regum* exterorum invocatur fides; quibus æquè ſingulis incumbit, pro vicaria Supremi *Numinis* authoritate, communique officio, aſylum oppreſſis patefacere; ſed & *Regibus* patrocinari præ cæteris mortalium, tum *cognationis* intuitu, tum *contagionis* metu, nè ſcilicet in proprios ipſorum Subditos horrendum ſerperet *Rebellionis* exemplar; ut & ipſi pares in anguſtias fortè conjecti, pares viciſſim ſuppetias reportarent. *Exteros Principes opem rogando.*

Ad *Germaniæ Imperatorem*, nec minùs *Principes*, ad *Ottomannicum*, & *Moſcoviæ* Magnum Ducem, *Poloniæ*, *Daniæ*, *Sueciæ*que *Reges*, ad *Venetorum* Rempublicam *Belgarúm*que Fœderatos Ordines *Legati* decernuntur. In *Hiſpaniam* (unde præcipua ſpes affulgebat) Dominus *Edwardus Hide*, *per varios Legatos: præſertim Hiſpanum, per D. Ed. Hide nunc Angliæ Cancellarium;*

 (qui

(qui *Scaccariæ* olim, jam *Cancellariæ* publicæ præeſt, & Comitis *Clarendonii* titulo illuſtris, graviſſimis Regni negotiis ſub *Rege* cum omnium laude & admiratione perfungitur) cujus juvenili & vivido ſenile illud *Cottingtoni* ingenium animari poterat. Inter *Gallos* præter *Legatum* peculiarem, *Reginam* Matrem, *Ducém*que *Eboracenſem*, ſui *Rex* ipſe negotii procurator.

*& Gallum per ſeipſum.*

*Exiguo tamen ubique ſucceſſu:*

Sed, proh dolor! irrito ferè ubique ſucceſſu; quorundam ſuppetias nimiâ locorum intercapedine præpediente; aliorum ſive rei familiaris anguſtiis, ſive ſeditione domeſticâ, ſeu denique à vicinis periculo. Neminem pertingebat alienæ calamitatis aut ſenſus aut miſeratio. Barbarè ſe geſſit Aula *Ottomannica*, utpote quæ ſordido exigui æris lucello corrupta, Proxenetarum *Pſeudo-ſenatûs* in manus tradidit Legatum *Henricum Hide*, meritis ornatiſſimum; qui in *Angliam* delatus, ob fidem intemeratam, nullo legis avitæ obtentu, coram *Periſtylio Regio Londini* decollatur.

*Ottomanno Legatum Hide (Cancellarii fratrem) Pſeudo-ſenatui tradente; à quo Londinum adductus decapitatur: Gallo vanâ ſpe diu lactante,*

*Gallia* pollicitationibus prædives, ingentium ſuppetiarum ſpe vanâ lactat, quamdiu opis aliquid à *Regis Angliæ* ſubditis emungi potuit; præſertim à *Jacobo Duce Eboracenſe*, qui *Anglos* & *Hibernos Gallorum* ſub vexillis in *Flandria* ducens, complura & nobiliſſima edidit virtutis ſpecimina: Donec *Dunkerke* (quam obſeſſam tenebant *Hiſpani*) ſublevandæ gratiâ claſſem *Gallicam* ſub *Vendomii* Duce *Blakins* in fugam conjecerat. Dein *Burdexium* de Pacis conditionibus ineundis *Londinum* amandârunt, dum *Parricidæ* feciale bellum indicturum expectarent: arctóque poſt fœdere inito, in ſinu gaudebant *Regiam* deluſam *Majeſtatem*, & *Rebellium* furori haud exiguum adjectum ſufflamen.

*fœdúſque tandem cum Parricidis ineunte: Hiſpano negotiis alienis implicare ſeſe detrectante,*

*Hiſpanus* indoluiſſe *Regicidio* videbatur: ſed *Angliæ* de controverſiis non eſſe ſuum cauſatus intra

intra oleas determinare, nec extra ditiones proprias volupe ſibi erat alienis immiſceri negotiis; cæterùm ſuis in regionibus *Regi* quicquid exhiberi benevolentiæ poterat, præſtò foret. Tamen non ità multò pòſt occiſo *Aſchamo*, (quod brevi dicturus ſum) primus hic *Regum* orientem *Reipublicæ* Solem venerari jubet umbratilem Legatum *Don Alonſo de Cardenas*, *Parricidis* omnia fauſta precari, ſartam tectam *Regna* inter ſua novámque *Rempublicam* fidem ſervandam impetrare; & in *Aſchami* nefarios occiſores ipſum ſeverè animadverſurum pollicetur.

*novámque Rempublicam Anglicanam ante omnes ſalutante,*

Quì autem factum, ut magnus graviſſimi *Regis* animus tam inopinato caſu, voluntatem prodente magis quàm mutante, in diverſa raperetur, cauſæ ſunt non obſcuræ. Nam præter avitas paternáſque cum *Regina Elizabetha* inimicitias, peculiares adversùs *Carolum* ipſi *Philippo* offenſiones inciderant. Altiſſimum infixerat vulnus Soror ejus in nuptias ſollicitata, ad conſpectum colloquiúmque quæſita, *Gallicanæ* tamen *Principi*, lectiſſimæ licèt Fœminæ, poſthabita. Deinde vetus offenſa mordebat animum, quòd ſplendidam à Duce *Bragantino* legationem noſter omnium *Regum* primus admiſerit, honorificè exceperit, denique negotiis feliciter abſolutis ovantem dimiſerit. Huc acceſſit ante paucos annos infelix *Don Oquendæ* caſus, cujus ſub ductu naves complures viris armíſque refertas in militiæ *Flandricæ* ſupplementum, cùm in portus *Anglicanos* ab inſequentibus *Belgis* compulſæ fuiſſent, ab iiſdem ſub ſociali Caſtello laceratas, demerſas, incenſas aut captas, claſſe noſtrâ minaciter increpante magis quàm valide ſubmovente, criminatus eſt. Quæ iræ neque cum *Rege* mortuo ſopitæ, ſed hactenus Filio nocent. Reſtat ut novi amici in præmium ſocietatis ultro delatæ quandoque *Indias Occidentales*, id eſt, Imperii *Hiſpanici* viſcera, bello non antè denunciato furtim petant. Quorum

*quibus præcipuè de cauſis ad hoc inſtigato:*

rum ut fruſtratum circa *Hiſpanoliam* ictum intuebitur, tum demum poſitis odiis *Carolum Secundum* omni officiorum genere promeritus, in *Regicidarum* perniciem alet.

*Portugallo parùm valente,*

*Portugalliæ Rex* Generoſam prodit mentem, (de quo infrà) ſi vires animo reſpondiſſent. At enim quid faciat nuperrimus Imperii proprii vindex, & in trepido ſolio vixdum bene collocatus? Certè ipſi vel integro & florenti Res arctior quàm quæ tanti Belli molem ſuſtineat; nedum id temporis *Regem* manu reducat, quo hinc *Hiſpanum*, Aras & Focos acerrimè impugnantem, finibus patriis vix & ægrè prohibeat; indè *Belgam*, extremo Oriente & univerſo qui terrarum orbem claudit Oceano, ſentiat infeſtum.

*Suecâque inſtabili. Dux Holſatiæ ſuppetias aliquas tulit. Danus inops nummorum. Polonus turbamentis domeſticis implicatur. Alii benevoli, ſed haud multùm ad rem.*

*Sueca* primùm benevola, ſed quæ tandem cum rebus mutavit animum. *Fred.* Dux *Holſatiæ* & militem & pecunias in *Regis* gratiam, naves inſuper armáque commodavit *Montis-roſani* Comiti in *Scotiam* navigaturo. *Dania*, exhauſto *Regii* Patris cauſâ ærario, noviſque mox bellis implicanda, nil ultrà potuit. *Poloniæ Regi*, quò minùs elargiretur de proprio, *Coſaki* rebelles, &, quæ pacem infidam reddiderant, circumvicinæ gentes obſtiterunt. *Scotici* tamen ſubditi, ejus accolæ regionum, juſſi ferunt auxilia. *Moſcoviæ* item Imperator, Dux *Brandenburgenſis*, *Moguntiæ* Archiepiſcopus, aliique *Germaniæ* Principes, animos in *Regem* ſat pronos atteſtantur.

*Spes Regis potiſſimum in Subditis*

Sed eheu! quid iſta ad Claſſem adornandam? quid ad Exercitum conſcribendum? quid ad arma, commeatum, impedimenta comparanda? paulo plus forſan quàm ut Legatorum in expenſas & viaticum ſufficerent, Aulicorum etiam pauperiem parumper ſublevarent. Spes omnis in fide Subditorum & benevolentia reponebatur; qui, (etſi *Parricidarum* ſive lenocinia, ſive res

ſecundæ perſtrinxerant oculos complurium, vel ambitio ad augſtiora munia aſſurgendi, vel cupiditas aliena vili lucrandi latifundia, plus quàm quinquaginta millia hominum in conſortium reatûs attraxerat, quibus cunctabunda *Nemeſis* tot annos impûnitatem ſpondere videretur) innumeri tamen fidem *Regiæ Majeſtati* ſervabant illibatam. Verùm attoniti repentino horrore *Regicidii*, jugibúſque *Parricidarum* victoriis obſtupefacti, quid agerent aut quò ſe verterent neſciebant. Nondum erant confœderandi gnari, & inſurgendi opportunitate deſtituebantur; invigilantibus per omnes Comitatus *Parricidis*, & in ſequiorem ſenſum detorquentibus tum dicta tum facta Emiſſariis. Nihilominùs *Regii* complures larvas induti, pelago trajecto, *Regem* interpellabant; aliiſque huc à *Rege* adventantes, quid factu opus edocebant. Quod ſolum poterant, gradatim ferè omnes conſilia impertiri, conferre, invicem hortari, machinari, ſupplementa erogare, ſcintilláſque fovendo flammas & incendia ſuſcitare, quæ hoſtes olim depopularentur. Nonnulli tamen, (duorum non pigebit meminiſſe) *Carolus Barclæus* & *Henricus Slingsbeius* Equites, capti delatorum ſedulitate; ſed uterque ſalvus evaſit: quamvis hic denuò in naſſam illapſus fidem lueret, ſupremæ Curiæ judicio pœnâ affectus capitali.

*quorum innumeri optime quidem animati, ſed viribus imbecilles.*

Per eos dies *Aſchamus* iſte (quem paulò ſuprà memoravi) obſcuræ ſortis homuncio, ſcriptis in *Regem* & pro nefaria *Regiminis* mutatione libris inclareſcere cupiens, atque oſtentare dotes, (quem eò minùs decuit, quòd olim ſub Comite *Northumbriæ Ducis Glocestrenſis* juniora ſtudia moderaretur) ea propter in *Hiſpaniam*, Internuncii nomine de rebus negotiaturus, unà cum *Riberâ Italico* Sacerdote interprete, delegatur. Sed tantum odii chartis in publicum emiſſis & ſuſcepto Negotiatoris officio concitârat, ut vindictam nonnulli

*Aſchamus quis:*

*Legatus à Pſeudo-ſenatu in Hiſpaniam,*

*privatim confoditur unà cum Interprete.*

*Homicidarum unus dat pœnas in fuga deprehenſus.*

nulli toti ſpirarent, atque in cubiculum, quod *Madrito* habuit, ſubitò irruentes, contra fas & æquum cum Interprete *Riberâ* fœdè jugulârunt. *Venetorum* Legatus homicidarum uni refugium præſtitit; alteri in fuga comprehenſo jugulus in publico præſcinditur: cæteris, numero tribus *Aſyli* (quò ſe receperant) religio patrocinatur, donec Eccleſiæ vacaverit de jure cognoſcere. Verùm comperendinando, & in longum protractâ diſceptatione, nec non in Indiam occidentalem graſſantibus Anglis, impunè tandem dimittuntur.

*Portugallo ſuccenſent parricidæ, quia noluit Rupertum & Mauritium è portu ſuo expellere cùm eos Blakius ad navale prælium poſtularet. Blakius igitur naves Luſitanicas ſacchar oonuſtas corripit, & in Angliam mittit. Principes ægrè elapſi ad Americam navigant:*

Par eſt, æmuli *Portugalliæ Regis* recitare benemerita; & quomodo Noſtratis gratiâ *Parricidas* crabrones irritavit. Principes *Rupertus* & *Mauritius*, cùm fugerent ab *Hibernia*, patrocinium *Ulyſſiponæ* compererunt: ſed huc inſecutus majore cum claſſe *Pſeudo-ſenatûs* Thalaſſiarcha *Blakius*, navigia *Principum* in prælia poſtulat. *Portugallus*, hoſpitalitatis leges non ità violandas ratus, quoniam intutum foret palàm abnuere, tergiverſando excuſat, Principéſque portu expellere detrectat. Quamobrem *Blakius*, iræ plenus, circumvelitando oras legit, claſſémque tandem ſeptem vel octo navium Sacchare onuſtarum corripiens, in *Angliam* mittit. Ipſe interim *Principes* modò elapſos ad *Cartagenam* infra fretum *Gaditanum Hiſpaniæ* oppidum, ſinu *Virgitano*, aſſecutus, in ſcopulos impegit; uterque tamen ſalvus evaſit alterius navis adminiculo; unâque vel duabus aliis comitantibus in *Indiam* Occidentalem vela facientes, ſat ſupérque in *Hiſpanum* animadvertitur.

*ubi infeliciter ſulmerſus Mauritius;*

At Mauritium *Ecnephias Typhon*, ſolitus in æſtuoſa plaga modis horrendis debacchari, unà cum navi nautiſque, chariſſimi Fratris conſortio avulſum, vorticoſi maris fundo alliſit. Subit hic noſtris calamitatibus ingemiſcere, tam acerbo *Illuſtriſſimi Juvenis* funere nocentibus. Infelices *Anglos*,

*Anglos*, qui *Palatinas* reliquias cæcò furore attrivimus! quódque *Auſtriacum* fefellerat gladium caput, *Britannicæ* diſcordiæ luctuoſo naufragio merſerunt. Querimoniis indulgerem, ſiquid pudor noſter ad defuncti gloriam proficeret, vel ad Familiæ ſuperſtitis ſolatium. Sed virum fortem muliebri ejulatu proſequi nefas; nec ambitioſam verborum pompam vetus Dolor requirit, & magnus reſpuit. Liceat modò, quod ſolum poſſumus, turpem infelicis ſeculi notam lacrymis noſtris eluere; cujus criminis ingens ſanè corollarium, etiam Oceanus & alter Orbis *Regiæ* domûs clade funeſtus. *Rupertus* verò, (quò magis gratulemur) non ſine ſumma difficultate, miſſis in *Galliam* bonis, eluctatur.

*Ruperto ad Galliæ oras revertenti.*

Ad *Portugalliam* redeo, cujus *Legatum* Sacchari nidor *Londinum* allexit. Nec permittere voluit Summus rerum Arbiter Deus tam inſignem Optimi *Regis* Conſtantiam ſuis ipſius civibus damno redire. Quippe receptæ denuò naves; bellum deprecanti remiſſum; fœdus de integro percuſſum; & pax poſteà ſanctiùs culta. Damna quidem reſarcire dedignantur *Parricidæ*; rependent tamen, bellum geſturi *Belgicum Hiſpanicum*que, maximo *Luſitanorum* commodo. Mitto gloriam raræ in *Regibus* erga collapſas *Regum* fortunas fidei. De reliquo nihil metuit, nè quod ipſe vetus beneficium apud afflictum collocârat, *Rex* idem ad ſummum Imperii culmen evectus, & recenti affinitate devinctus, (ut eſt optimâ in bene de ſe meritos memoriâ) ſibi ſuíſque uberrimo cum fœnore non remetiatur.

*Naves Luſitanicæ denuò reſtituuntur.*

Sed præ foribus noſtris res agenda, & cum *Belgis* iterum. *Stricklandius*, diu ea in regione Oratoris vice perfunctus, nunc nauſeæ eſt; nullámque ampliùs in conſeſſu *Ordinum* ſedem obtinens, domum revertitur. Cujus repulſam ut alterâ repenſarent *Parricidæ*, *Jacobinum ab Odenskirke*

*Stricklandius domum revertitur è Belgio haud reverenter habitus.*

*Belgarum Orator arcetur ex Anglia.*

*kirke Belgarum* Oratorem ex *Anglia* jubent faceſſere; prætextu ceſſantis jam cum *Ordinibus* ob mortem *Regiam* negotiationis. At citò pòſt, quaſi facti pœniteret, *Schaepius* mittitur de Pacis rationibus tractaturus: quem etiamſi non niſi *Commiſſarium*, & ab unâ tantummodò Civitate, *Anſtelodamo* ſcil. tractandi authoritatem nactum, honore tamen & titulo *Legati Pſeudo-ſenatus* inſignivit; binóſque *Oratores* è contrà cum inſigni & *Regio* apparatu demandandi captant occaſionem, nimirum *Oliverium Sanctjoneſium*, unum è *Pſeudo-ſenatu*, & præterea Communium Placitorum Juſtitiarium; cui ſimul adjungunt *Gualterum Stricklandium.* Hiſce datur in mandatis *de Pace conciliandia, ut & de utriuſque gentis in unam coalitione, ſub eadem politia, communicatis invicem habitationis, mercaturæ, portuúmque privilegiis, negotiari:* at iſta non niſi per gradus & pedetentim propalanda, modò populus pronus, iiſque recipiendis idoneus videretur.

*cui mox alius ſubſtituitur ab Amſtelodamo.*

*Sanctjoneſius unà cum Stricklandio legantur in Belgium inſigni cum apparatu:*

Sed ad Pacem firmandam non propendebant *Ordines;* donec rerum in *Scotia* ſucceſſum deprehenderent. Ægrè tandem admiſſos Legatos de die in diem ludunt, donec longis ambagibus concinnatos ſub *Henrico* Septimo Pacis Articulos proponunt penſitandos; quos ſimul ac *Legati* rejecerint, alios excogitant horis terendis, quoad ſe ludificatos ſentientes, abitum maturarent. Dum autem inter *Belgas* morarentur, neceſſum erat *Ordinibus* pro foribus ipſorum ſatellitium ponere: ſed neque hoc pacto adeò immunes ab injuriis redditi, quin omni nocte feneſtræ frangerentur, vel ipſi mormolucæis & neſcio quibus terriculamentis conturbarentur. Fama etiam invaluit, adventâſſe in *Sanctjoneſii* ædes affinem quendam, ut, *mutorum* more *Turcicorum*, nervo fauces eliderct circa collum injectò; ſed quia ſatis promptam fugæ, ſi facinus perpetrâſſet, copiam non comperit, conſultò abſtinuiſſe.

*qui tamen ab Ordinibus ludificati,*

*& diſcriminibus in horas obnoxii,*

His

His malis exagitati, & nova indies metuentes, neque quamdiu præſtolantes quale reſponſum reportarent gnari, *Legati* re infectâ digrediuntur.

*re infectâ redeunt.*

Quot verò tumultus iſta repulſa concitavit! quas vindictas intra præcordia coquebant *Parricidæ!* certi, modò res in *Scotia* bene cederet, non priùs gradum aut arma ſiſtere quàm ferro conditiones extorſerint, quas per Legatos impetrare nequierant. Interea contenti per literas *Repriſaliæ* aliorum manibus in præſentiâ ſuas rependere injurias; & ſtatuto cavere, nequid mercium in *Angliam* (ubicunque orbis terrarum creverint) adferatur, niſi ab indigenis nautis & navibus, vel ab *Anglis* convectum.

*Hinc fremere Parricidæ; Literiſque dare Repriſaliæ.*

In *Sueciam* uſque navigemus; cujus *Regina* nuncium ad *Parricidas* gratulatum nuper demandârat: ad hanc eapropter ſplendida Legatio per D. *Whitlockium* decernitur in reciprocum honorem, ad pacem inſuper cum ea impetrandam; cui perlubenter annuit. *Reginâ* verò brevi poſtea de ponte deturbatâ, vel (ſi molliori appellatione uti liceat) ſeipſam abdicante, *Rex Sueciæ* reciprocâ legatione, nec minùs honorificâ, Dominum *Chriſt. Bond* Regni Senatorem tranſmittit ad *Cromwellium*, tunc temporis rerum habenas moderantem.

*Whitlockius ad Sueciam navigat cum ſplendida legatione.*

*Quâ ſeipſam abdicante, Rex Bond viciſſim tranſmittit ad Cromwellium.*

Inſulæ *Sillinæ* ſive *Caſſiterides* opportunæ jacebant infeſtandis *Angliæ* commerciis. Ibi *Regii*, cum quatuor aut quinque navigiolis huc illuc vela facientes haud parùm damni *Parricidis* intulerant; multò plus illaturi, modò *Belgis* oppignorari potuerint, (quod vulgò jactitatum.) Hanc ad ſpinam eximendam *Plimmuthæ* gnaviter apparatur, haud ultra quindecim leucas ab Inſulis diſterminatæ. Quare arreptâ opportunitate, noctu indè ſolventes, ſcaphis, cymbis & naviculis, quibus trecenti milites veherentur præter nautas, unà cum *Blakio* & *Pophamio*, comparatis, ſecundo

*Expeditio ad Inſulas Sillinas perdomandas.*

uſi vento, poſterâ luce terram tenent. Inſulæ numero decem jacent conterminæ, niſi quòd exiguo ſpatio fretis æſtuoſis dirimantur, circumpoſitis brevibus ac ſcopulis tutæ. *Threſcoum* & *Briarium* poſt tres horas capiunt jacturâ quindecim virorum: at è Præſidiariis (depreſſâ in profundum cymbâ, ) quadraginta circiter merſi, centum & viginti deditione recepti, quadraginta etiam plùs minùs tormenta, ad oram maritimam diſpoſita, (quæ ex duabus celocibus ità collocârant *Regii*.) Maris iracundia militum furori intercedens, quietem per biduum paci ſimillimam faceſſit. At die tertio, cùm Pontus miteſceret, effulminationibus continuis utrique certatum, hinc è *Briario* & *Therſcoo*, indè ex *Sanctâ Mariâ*, *Grimsbeio* portu dirimente cominùs prælium. Sed Gubernator *Grenvillus* (*Bathoniæ* jam Comes) ſuppetiis caſſus, Inſulâ tandem cedit, conditionibus haud contemnendis.

*Quarum duæ poſt trium horarum conflictationem captæ.*

*Reliquæ tandem cedunt, pactis Conditionibus;*

Brevi poſtea, ut victoriæ juges in gremia *Parricidarum* ſimul infunderentur, narratum è *Camercanis* Inſulis, *Barbadam* harum ditiſſimam in *Aiſcovii* poteſtatem ſemet conſignâſſe; cujus exemplo ſtabant cæteræ. Ille, octodecim vel viginti celocibus inſtructus, ad *Indias* Occidentales iter ſuſceperat, inſulas eas *Angliæ* ſub jugo denuo miſſurus; & ex improviſo adortus, vicena vel tricena navigia *Belgarum* corripuit, qui gemini Decreti cum contemptu commercia cum iis exercebant. In conſpectu Inſulæ velâ faciens, obſeſſam ſex menſes tenebat, atque jam tandem, ſeditione inter Inſulanos obortâ, Baronem *Willobeium* (quem *Rex* eidem præpoſuerat) ad deditionem compulit.

*ut & Barbada Novi Orbis Inſula,*

*ab Aiſcovio per ſex menſes obſeſſa.*

Ea dum geruntur apud *Indos*, in *Anglia* de novo erigunt (uti placuit nominare) *Curiam Juſtitiæ* ſupremam; non pro re natâ, ſed per ſex menſes ſtatariam; quæ, ſi citra flagrantem tyrannidis invidiam concoquatur, de die in diem prorogari potuerit.

*Suprema Juſtitiæ Curia denuò erigitur, eáque ſtataria;*

potuerit. Huic à *Pſeudo-ſenatu* præficitur *Keebelus*, aliique, Aſſeſſoribus adjuti quinquaginta è Factionis popularibus. Hi magnam partem Armati, reum ut hoſtem ad Imperatoris nutum ferire impigri: reliqui univerſi novæ Reipub. clientes, quorum ſpes opéſque omnes à *Parricidarum* favore penderent; niſi forſan unus aut alter zeli quàm judicii promptior. Cujus ſub exiſtimatione tam atrox & prioribus ſeculis ſub longa *Regum* ſerie decurrentibus inaudita vis, ſpecioſo tamen Juſtitiæ nomine apud imperitum vulgus venditaretur. His *potentia ſiſtendi, inquirendi, & animadvertendi conceditur, ſine Appellationis copia, in unumquemque qui cum Rege, Regina, Duce Eboracenſi, vel Regiorum quocunque, vel Hibernis commercii quid habuerit aut conſilii, dicto factóve ſublevârit, in ædes receperit, qui Caſtrum, Civitatem vel Navim tradiderit, aut iſtiuſmodi traditionem pertenta: erit*, præter ejuſdem farinæ complura crimina. De conſtitutione fori ſi percontéris, & quâ fretum authoritate, nôris primò ſtatutum adversùs *Regiam Majeſtatem* ab iis penès quos adeò nulla jus dicendi poteſtas fuit, ut ipſis nec per Leges noſtras nec mores vel vile mancipium damnare fas eſſet; exinde in *Nobiles*; poſtea pro re natâ in morem ſæpenumero receptum; jam verò defluxit in conſuetudinem. Si quem ſuſpicio vel metus machinationis contra ſtatum publicum urgeret, coram hoc ſupremo tribunali trahere hominem, ſiſtere, cauſidicis & leguleiis (qui glorìolæ aut lucelli causâ venundarent animas) arguendum objicere; & patroni expertem, confuſione ac metu perterrefactum, citra duorum teſtium probationem, nullo duodecimvirorum judicio, (quod ſolum apud *Anglos* pollet) reum condemnare, quorſum non dicam, occidere?

*præſidente Keebelo, aſſidentibus viris aut militaribus, aut factioni devotiſſimis.*

*Crimina de quibus forum iſtud cognoſcere tenebatur.*

*Miſeranda rerum facies ad vivum depingitur.* Non mediocri ſanè terrori fuit, cùm veluti gladius, è lacunari ſetâ tantùm equinâ appenſus, in nudos omnium ubique civium vertices demitteretur. Id maximè temporis & deinceps, *Cromwellio* rerum potito, ingens delatorum examen locis publicis, privatis, ſacris, prophanis inerrabat. *Delatorum plena omnia.* Auſcultabant in *Templis*, compotabant in *Oenopoliis*, ambulabant in *Foro*, accumbebant in *Popinis*, concertabant in *Hippodromis*; *Nobilium* ſervi corrupti, qui menſæ herilis arcana proderent; *Tabernarum* inſigniorum domini (ſaltem miniſtri) mercede conducti, qui hoſpitum vino calentium libera colloquia vel præſentes, vel poſt parietem intergerinum latitantes, imbiberent. Cujuſmodi ſubſeſſores auricularios *Hiero Syracuſanorum* Tyrannus emittere ſolitus, ὠτακουστὰς & ποταγωγίδας dictos. Denique carceribus intruſi, velut capti qui caperent. *Nihil tutum ab inſidiatoribus:* Nullus non pagus diſſidiis abundavit & inſidiis. In ipſis *Civitatibus* ſolitudo, ſilentium, timor, tremor. *Rus* avidè expetebatur, non lautum & ſuburbanum, non vicinorum frequentiâ celebratum, ſed ſiquod avium, incultum, vaſtum & deſertum, ubi nec incurras in militem, nec metuas ab inſidiatore; ubi ignores pariter & ignoreris: ipſa hominum fuga impenſiùs placuit; Tuta enim magis requirebantur quàm amœna. Omnis Societas, Vicinia, neceſſitudo inſida. Si qui voluntatis eſſent à ſtudiis pravis alienæ, tamen non raro fallebant, cùm antea fallerentur. Adeò potenter omnia interturbârat *quibus mille nocendi artes.* turba paci gravis. Diſcurrunt ubique cum oculis emiſſitiis curioſi ſpeculatores; neque cùm otioſi ſunt, nihil agunt. Strenuè potant, ut leni adhibito tormento, conſilia penitus abſtruſa & intima ſenſa eliciant. In dicta factáque inquirunt, & multò maximè vultum mentis indicem. Artes illis ſunt rumores ſpargere & legere, ſpem hominum credulorum jacentem excitare, excitatam

citatam miris fabulis in altum extollere, quibus in fumum evaneſcentibus, projectioris in poſterum fiant animi.

Præterea *Nobiles* diverſas partes ſequutos Sycophantiis clàm impetere undecunque arreptis, tantùm ut illis ægrè faciant; Moderatis ſuſpiciones affingere; Operæ *Regi* quoquo modo datæ conſiliive cum ipſo communicati compertos, vel gravi munere ferire, vel in jus vocare. Præter cæteros mortalium execrandi *Illices*, (Trapanns vulgò appellati) quibus ſtudium fuit Cives paulò fervidiores, nec bilis purgatiſſimos, in fraudem capitalem impellere; impulſos in jus trahere; reos calumniis arcanis opprimere. Hoc artificio circumventi *Chiliarchæ Andrewi* cervix ſecurim tinxit. Nec erubuit Præſes *Bradſhaw* pro Curia profiteri, ſe per literas ſuppoſititias cum ipſo *Regis* nomine collocutum. Sic & Patrimonio *Baronis Craveni* publicato fiſcus crevit. Is turbarum civilium penitus immunis, niſi quòd latos in *Anglia* fundos poſſideret, agebat procul in *Belgio*. Quò immiſſus (quem tamen in finem haud affirmaverim) hoc de grege *Regiarum* partium deſertor, *Auceps* nomine, tetendit inſidias. Teſtis ſingularis ſuffecit *Judicibus Sectoribus*, idem licèt infamis; poſtea hoc ipſo in teſtimonio falſi convictus, autographo ſecùs quàm juraverat concepto, ante judicum oculos linguam venalem refellente. Hi ſunt *Diplomatum* ſubjectores, ſigilli *Regii* paracharactæ, ſyngrapharum falſarii, tyronum circumſcriptores. Authoritatem militis ſcribendi ipſi ultro tibi conferre, ipſi collatam in exitium tuum vertere. Literas quibus res novæ deſignantur, non ſine læſæ *Majeſtatis* (uti dicunt) crimine tibi in manus dare; poſtea te cum literis culpæ manifeſtarium militibus tradere, in forum novitium propellere, cæcæ morti addicere. Ipſi autores facinoris & clandeſtini actores ne interpellari quidem, nedum ſiſti coràm in judicio.

*Nova exoritur ſtirps illicum,*

*Chiliarchæ Andrewo inter alios mortifera.*

*Horum fraude exutus eſt latifundiis omnibus Baro Cravenus;*

*aliique in diſcrimen capitis adducti;*

*dum nefarii authores in tuto deliteſcerent,*

 dicio;

*utpote malas haſce artes à Parricidis edocti.*

dicio. Quò magis conſtet hæc ſcelera non eſſe privati ingenii, ſed publicè deliberata, ſed in offiicina *Politicorum* fabricata, ſed ſatellitibus demandata; nempe qui (velut *Hyænæ* odoriſequæ Leonibus ſagacitate deſtitutis prædam venantur) id operæ darent, nè fortè crimina deeſſent quæ ſuprema *Juſtitiæ Curia* vindicaret.

*Scoti conſentiunt in Monarchiam, eamque penes CAROLUM Secundum, obmuteſcentibus qui contrà ſentirent: Super conditionibus tamen diſſidetur.*

*Scoti* quid agerent diu incerti, & varias in factiones diſciſſi, tandem in *Monarchicum Regimen* conveniunt, *CAROLUMque Secundum in Titulum adſciſcendum.* Pauci, quorum ad palatum *Democratia* vel *Oligarchia* ſaperet, ejuſdem cum *Parricidis* ſententiæ, celatum pectore venenum ſupprimentes, non auſi ſunt tamen mentem proferre, nec obmutire. Sed quibus admitteretur pactis in imperii exercitium oppidò diſceptabatur; nec unquam omnino convenit. *Montani* plerique, præter avitos & Legibus inſtitutos, novis non implicandum Articulis ſtrenuè contendunt. Alii, nimirum *Conſœderati*, non niſi renovato ac ſubſcripto *Fœdere* ac *Ligâ*, præmiſſis pœnitentiæ *Patris* & *Matris* ob delicta ſignis; exturbatis inſuper è conſortio & proſcriptis omnibus qui Paternam ob cauſam geſtaverant arma, vel *Conſœderatis* nondum adjungerentur. Taceo cæteros, utpote paucos, quorum animos vel *Regicidarum* corruperant ſalaria, vel *Democraticorum* neceſſitudo veneno infecerat, illi ſiquidem ad ſeveriora extimulare, ut continuis ſcrupulis onerarent, omnémque reditum in gratiam *Regi* præſcinderent. Tandem aliquando, vincente mediâ parte, *CAROLUS Secundus*, poſt factam à Fecialibus locis in præcipuis proclamationem ſolennem, *Rex Scotiæ, Angliæ & Hiberniæ* denunciatur.

*Tandem Rex Scotiæ, Angliæ & Hiberniæ promulgatur CAROLUS Secundus; mittitúrque ad Regem Windramus à Delegatis Ordinum,*

Cæterùm diutiùs à *Delegatis Ordinum* & *Conventûs Eccleſiaſtici Vicariis* (quibus res penſitanda & in formam concinnanda demandabatur) productâ diſceptatione, tandem & ipſi decernunt, pertentando *Regis* animo *Windramum* mittere de

*Libertono* Toparcham. Qui Literas perfert mœſtitiæ plenas ob nefarium & horrendum *Regicidium*, Ipſique *Scotos* omne obſequium detuliſſe narrat, *Regémque* Succeſſorem promulgâſſe & ſubſequentibus pactis admiſſuros ut Sceptrum moderaretur. *ut commonefaceret, quibus admittendus foret pactis.*

Propoſita ſic ſe habebant. *Subſcribat Rex Ligæ & Fœderi ſolenni, Scitòque Parlamentario conſentiat quo omnes aſtringantur ſubditi; & ratihabeat quicquid hujus ſtabiliendi gratiâ perpetrârint. Subſignet Actis duarum Seſſionum ultimarum Parlamenti; quibus Hamiltonii noviſſima in Angliam irruptio improbatur. Montis-roſani diplomata & auctoramenta revocet, quibus milites aut in Scotia conſcribere, aut alibi conſcriptos in Scotiam introducere permiſſum. Interceſſionis juri renunciet. Pontificiorum neminem juxta ſuam Aulam ſuſtineat. Locum denique indicat inter Belgas, ubi ſplendida Legatio convenire poterit, ad iſta propoſita & alia, & quæ itineri prævia forent, ratihabenda.* *Et ſic ſe habebant.*

Apud *Jarſeiam* vel *Cæſaream*, *Anglicanæ* ditionis Inſulam, iſta facta ſunt Propoſita, ubi *Rex* comitante Aulicorum globo tunc temporis intererat, qui receptis literis *Windramo* gratulatur; alióque nuncio, *Gulielmo Flemmingio*, ad *Scotiæ Nobiles* & *Miniſtrorum* cœtus haud multò pòſt tranſmiſſo, cum reciprocis gratulationis officiis reſcribit. Demum per *Windramum*, poſt Epilogum. *Se boni conſulere obſequia, & in Regicidas indignationem*, hortatur *ut Regni concordiæ pacique in integrum reſtituendæ ſeriò incumbant; Se ob eum finem nulli defuturum officio; jubétque ad Bredam ſuper ea re Legatos mittere, quibuſcum inſtituat Tractatum plenaria de pace redintegranda.* *Rex, perlectis literis, reſcribit ad Scotos per Flemmingium, poſtea per eundem Windramum; Bredámque Belgarum conſtituit locum Tractatui concelebrando.*

*Rex* de iſtis penſiculatiùs deliberaturus, ſuorum ſententias privatim expoſcit, ſcriptíſque ad illos literis, quibus per negotia præſentibus eſſe non licuit. At, Quot capita, tot ſententiæ; ſed in duas præcipuas diviſæ. *Hi* ſuadent *Scotis* *Mox cum ſuis deliberat.*

*Quorum nonnulli horrent omnem cum Scotis concordiam:*

*nullatenus auſcultandam, ſpecioſis obſequii ſub integumentis proditione latitante. Hujus exemplum Patrem objiciunt, promiſſionibus diu lactatum, donec in ſuorum fidiſſimos duriora ſtatuere compelleretur; poſtea Factionis adverſæ arbitrio permiſſum. Regiâ illum perſonâ vel larvâ potiùs induendum, dominii veræque authoritatis titulo ſibi ipſis aſſervato. Quòd ſi obluctari contigerit in poſterum, collúmve jugo ſubducere, Parricidis Anglis tradendum, vel ſuis ipſius manibus occidendum. Montisroſano Comiti potiùs adhæreſcendum, quàm junctis Scotiæ viribus; utpote cujus in dubiis fidem, in difficilibus virtutem, in deſperatis magnanimitatem & fortunam habuerat exploratam: ſuis & Amicorum viribus, exterorum ſuppetiis, Anglorum, Hibernorum, Scotorúmque auxiliis fretum, contra quorumcunque inſultus & conamina ſolia ſua conſcenſurum.*

*Alii Scotis auſcultandum ſuadent,*

*Illi*, è contrà, *Parlamentariam Authoritatem & potentiam Fœderatorum* jactitare; *Anglos, etiam qui Presbyterianiſmo ſtudebant, clanculùm favere Scotis, etiamſi ſe non proderent in præſentiarum; Ad famam quoque ſpectare apud exteros, ut Titulus Regis Scotiæ venditetur:*

*uti & Regina Mater.*

*Reginam* ad pacificationem cum *Scotis* hortari; qui primo licèt intuitu & congreſſu horridas & graves Unionis leges præſcriberent, laxioribus tamen tractu temporis, diutinâ conſuetudine officiiſque frequentibus mitigatis Confœderatorum animis, & delinitâ ferociâ, *Regia Majeſtas* uteretur; ſub ſpecioſo Divini cultûs velo & Religionis pallio commodis invigilare propriis, & tandem, temporibus accommodando, *Scotos* in ipſius placita ſentiret procliviores. Sic inter *Scyllam Rex* poſitus & *Charybdin*, fluctuabatur aliquamdiu, cui adhæreſceret dubius, pro re natâ in poſterum velificaturus.

*Rex Montroſſium certiorem facit de Tractatu cum Scotis Bredæ celebrando:*

Miſſo in *Scotiam Windramo*, boni conſulitur reſponſum *Regium*, lætáque affulget per omnem Gentem concordiæ ſpes. Scribit interim ad *Montroſſium Regia Majeſtas*, (cui dederat olim

invadendæ

invadendæ *Scotiæ* diploma) quid *Scoti* fecerant monens, quodnam ipſe reſponſum indulſerat, futurúmque *Bredæ* Tractatum de Pace conciliandæ: *ut ille nihilo minùs in ſcribendo milite pergeret, cum viris quàm poterit plurimis in Scotia præſtò futurus quo tempore Scoti Tractatum auſpicarentur. Sic etenim dubio procul molliores in eo futuros, quando cernerent armis injurias vindicaturum.* Jam autem exire *Jarſeiâ* viſum eſt *Regiæ Majeſtati*, tum quia *Pſeudo-ſenatum* inaudiverat expugnandæ Inſulæ adornare claſſem, tum ut omnia in promptu ſint ſubſecuturo Tractatui opportuna. *Mox egreditur Jarſeiâ Inſulâ.*

Interea deliberant *Scotiæ Delegati* de Propoſitis & Pacificatoribus eligendis: ubi *Eccleſiaſtici*, omnis obliti modeſtiæ & æqui, rigida præter modum, difficilia, impoſſibilia ſtatuunt; quibus laxandis & emolliendis conditionibus laborant *Laici*: tandémque in iſtam ſententiam junctim deſcenditur. Pacificatores hi ſunto; *Caſſellii* & *Lothianæ Comites*, *Toparchæ Burlæi* & *Libertoni*: *Johannes Smithæus* & *Jeffreyus Dynaſtas* repræſentabunt; *Brodeus*, *Lauſenus* & *Woodus*, *Clerum*. Propoſita verò ejuſmodi ſunto. *Cavebitur edicto, nè quis ad Aulam accedat Excommunicationis fulmine ſyderatus. Fidem Regiam promiſſione jam faciendâ Rex obſtringat, ſubſcriptâ manu & appoſito ſigillo, ſemet Nationale Fœdus approbaturum, triumque Regnorum Ligam & Fœdus. Rata inſuper omnia Parlamenti ſcita facturum, quibus Liga & Fœdus, Regimen Presbyterianum, Cultûs Directorium, Fidei Confeſſio & Catechiſmus imperantur; iiſdémque ſuam intra Familiam uſurum, nec ut à quopiam ſive aboleantur, ſive innoventur, permiſſurum. Præterea, in Civilibus omnibus Senatûs arbitrio ſubſcripturum, im Sacris autem Cœtûs Eccleſiaſtici.* Hæc, poſt habitam Concionem, à Comite *Caſſellii* apud *Bredam* nuncupantur. *Rege* an quicquam haberent ultrà enarrandum ſciſcitante, *Nihil*, inquiunt: *Scotorum Delegati Pacificatores eligunt, & in Articulos conſentiunt Regi proponendos. Qui & Regi proponuntur Bredæ:*

quiunt; & poſtea, an ullâ ſponſione vindicatum iri in Parricidas tenerentur, reſpondent, *Nullâ*.

*Mox & alia paucula per novos internuncios; præſertim in Montroſſium.*

De hiſce conſilium ineunte *Regiâ Majeſtate*, Legati adveniunt alii ab iiſdem, *Murrius* nempe Comêſque *Carnworthii*, Additamenta paucula Propoſitis adjecturi; ut ſcil. *interdiceret Regia Majeſtas Montroſſano & aſſeclis ingreſſu Regni; noviſſimaque Parlamenti ſcita ſuo aſſenſu corroboraret.*

*Deplorandum præcellentiſſimi Herois fatum memoratur;*

At *Montroſſani* infortunium jam venit exponendum. Ille auctoramento *Regio* inſtructus, omnē movet lapidem inter *Suecos*, *Danos*, *Polonos*, *Germanos*, & quicquid eſt *Hyperborearum* gentium, ut copiis, & pecuniæ, armorum, commeatûſque adminiculo inſtructus, in *Scotiam* trajiceret. Nec moratus; (*Kingo* præ feſtinatione cum equitatûs manu in *Suecia* ponè relicto, qui ſequi deſtinârat; *Ogilbeio* quoque in *Belgio* ad exauctoratos *Auriaci* milites colligendos, qui pecunias huic rei deſignatas interverterat) cum armis mille & quingentis quæ Regina *Sueciæ* miniſtraverat, quatuor navigiis, (è quibus periêre duo ſcopulis alliſa) & quadringentis militibus tumultuariâ operâ conſcriptis, Inſulas *Orcadas* adnavigat; ibíque aſſociatis mille circiter Inſulanis (potiſſimâ ex parte piſcatoribus) in terram ſe contulit ad oram *Caitneſſiæ* extremam; anteactorum memoriâ alacer, & ſpe fretus, exercitum ſeſe (accurrentibus undique ad ſigna qui olim *Regi* ſtudebant) non contemnendum brevi comparaturum.

*qui, exiguâ manu ſtipatus, præmature terram Scoticam appellit.*

*Spe ſuâ miſere fruſtratus eſt; gente jam turbis peræsâ, & ad pacem compoſitâ.*

Sed eheu! ſpes iſta feſellit *Montroſſanum*. Alia mens erat fractæ jam cladibus Genti, alia conditio periculis defunctæ, & ad pacem compoſitæ, nec non Confœderatorum ſuppliciis coercitæ. Fervebat tota Regio armorum apparatu, quamprimùm adventum ejus fama pervulgaverat; *Parlamentum* quoque ſedere tum contigit, nec ſinę juſſu *Regio*, ſeptémque vel octo millia ſub *Leſleii*

auſpiciis

auſpiciis militum numerabat. Contribules pacem malebant qualiſcunque à Dominis permitteretur, quàm incertam etſi gratiorem; & incommodâ potiùs quiete cum ſecuritate frui, quàm cum periculo ſortis mutationem turbamentis aucupari. Imo plures, profundere pro *Rege* vel animam parati, jam demum favorem *Parlamentarium* pacti, fidémque reciprocam & obſequium, eidem ſine ſcelere non credunt poſſe renunciari.

Nil minùs *Dumbathæ* Caſtrum capit, animóque præſentiſſimo procedit ultrà; & ratus Comitem *Seaforthium* cum duobus quos *Regis* in gratiam ſcripſerat millibus conjunctum iri, ad trajectum difficilem & impeditum, quo capto faciliùs coadunari poterant, præoccupandum feſtinat. Sed objecit ſe in via *Straughanus*, qui cum ſelectis trecentis equitibus à *Leſleio* præmiſſus, ut ſpecularetur, ſtativa perturbaret, progreſſui obſtaret, commeatum & milites ad ipſius caſtra confluxuros interciperet, datâque rei bene gerendæ anſâ, non laceſſeret modò, ſed etiam decerneret. Ille, cùm parùm compoſitos, laſſos, nec niſi pedites, & in loco plano atque campeſtri ſpectaret, factâ protinus impreſſione, belli aleam pertentat: eo utique ſucceſſu, ut milites *Inſulani*, arma ſimul & animos abjicientes, in pedes ſe proriperent; *Germanis* interim ſe defendentibus donec nacti abſcedendi veniam transfretarent. Omnia impedimenta à *Straughano* capta, præcipuè *Labarum*, in quo *truncati capitis* effigies, ſtillante ſanguine, cum iſto ſymbolo, *JUDICA ET VINDICA CAUSAM, DOMINE.* Fugit Comes *Montiusroſanus*, veſtibúſque cum montano quodam commutatis, per tres dies quatuórve delituit, unico ſervo comitatus; donec Toparchæ de *Aken* jejunio fractum ſe tradidit, qui etiamſi olim ſub ſignis ejus meruerat, mutatâ jam cum fortuna fide, ad *Leſleium* deduxit, mille librarum

*Dumbathum occupat, properatque ad trajectum præoccupandum. At præſtò erat cum trecentis equitibus Straughanus; qui perſpectâ opportunitate ſtatim aggreditur, facile fundit fugatque.*

*Montroſſium proripit ſe in pedes; & poſt triduum inediâ pene exanimis, infido viro ſe tradens, ad Leſleium deducitur;*

librarum lucro corruptus. Capti ſunt etiam à *Straughano* Baro *Frendericus*, Tribuni *Harrius*, *Franciſcus Hayus* de *Dalgetie*, alius item *Hayus* de *Naghton*, *Sibaldus*, *Grayus*, *Spotſwoodus*, aliique plures.

*Inde in beſtium fauces, Edenburgi indignis modis habitus.*

At triumphus agitur de *Montiroſano*, quem jubetur Carnifex, jam diſtantem mille paſſibus ab *Edenburgo*, vincire obvium in ſella, carróque ſuperimponere, ut publicè conſpicuus videretur, & pileo ejus ornatum jumento præequitare, ducens ad *Tolbutham*, publicam nocentium cuſtodiam; multis qui ſpectatum venerant in lacrymas effuſis, ad mutabilis fortunæ conditionem obrepente ſenſu.

*Teſterâ luce in Comitiis atrocium criminum poſtulatur:*

Poſtero die apud *Parlamentum* capitis cauſam dicit. Objicitur, *Aures Regias Parlamento cæteriſque civibus rectè conſulentibus eum præcluſiſſe; Rebelles Hibernos in meditullium Regni bellaturos induxiſſe, Parlamentarios olim occidiſſe; Multa damna, devaſtationes & depopulationes Argathelii in terris commiſiſſe; Miniſtros aliquot in primo conſcenſu terræ Scoticæ malè tractâſſe; Secundâ vice militem exterum in patriam advexiſſe, idque ſine Commiſſione quantum aliis conſtabat; iniquum adverſus comnes Confœderatos animum geſtâſſe; atque à Fœdere & Ligâ quibus aſtrictus eſſet, fœdè deſciviſſe.* Hiſce criminibus oneratur. At ille, defenſionem ſentiens nihil profuturam, breviter & generatim reſpondet; *Ad Invaſionem, Regis per Commiſſionem intentatam conſtare ſatis; Nunquam ſe quidpiam admiſiſſe, quod Regium non comprobaret mandatum, & ſua recta Conſcientia; Se Fœdere & Ligâ tam Regiæ Majeſtati obſtrictum quàm populo.*

*Quæ ille brevi reſponſo diluit.*

*Veruntamen à Cancellario Loudeno condemnatur, horendum in modum viiâ exuendus.*

Bis ſolummodo *Parlamento* coram ſiſtebatur; tertiâ vice, prounciante quâ potuit acrimoniâ & contemptu Cancellario *Loudeno*, intrepidus abſque omni conſternationis indicio ſententiam audivit in hæc verba: *Craſtino die, Martii viceſimo primo, Anno Domini ſupra milleſimum ſexcenteſimum* quin-

*quinquageſimo, furcâ triginta pedes altâ ſuſpendèris trium horarum ſpatio, unà cum libro & Declaratione. Tum ſuper contabulato caput amputatum ſtatuatur in ſummitate Tolbutæ; Artus etiam detruncati quatuor Civitatum, Glaſcowæ, Sterlingæ, Dundeæ atque Abredonii ſupra portas. Truncus inter maleficorum cadavera ſepeliatur; ſi non ſolvant te priùs Excommunicationis cenſurâ Eccleſiaſtici.* Non illi proficiunt veterum de ſtemmate Nobilium natalitia, non Heroica virtus, & Clementia quâ in deviĉtos uſus eſt, non *Regium* Programma, quo fretus bellum ſuſceperat. Nec veniam ille omnino petiit, ſed ingens animi, *tam honorificum duxit in Tolbutham caput erigi, ac in Camerâ Regiâ picturam ſuſpici: optabátque ſatìs eſſe ſibi carnis, quæ ſuſpendi omnibus in locis poſſet, in monumentum fidei erga Regem inviĉtæ.* Piè profeĉtò & perquam animosè ſuſtinuit, quâ publicè affeĉtus eſt, ignominiam; tantâ Miniſtrorum redargutione, eâ Populi teſtificatione, & *divini Numinis* fervidâ invocatione, ut miniſtris pudorem incuſſerit, Populo innocentiam vindicârit, Deo Pietatis ſenſum præbuerit. Aſpeĉtantium nemini non lacrymas elicuit; ſola *Korniæ* Baronis uxor non temperavit à riſu: quando verò *Argathelii* Soceri caput (ut ſunt fragiles & caducæ res hominum) eodem in loco tradetur amputandum, (quod non multos pòſt annos obtigit) contriſtabitur. Alii tres aut quatuor Generoſi, quorum operâ ſpes erat reparatum iri labaſcentes in *Scotia* res *Regias*, eâdem involuti ruinâ, extremo mulĉtantur ſupplicio.

*Craſtino die ſumma cum immanitate tractatus, animam exhalat.*

Hujus mali atrocitas non citiùs in aures *Regias* pervenerat, quàm præ doloris vehementia graviter afflictus, retulit accerſito *Murrio*, ſibi cordolio eſſe, medio in *Tractatu*, quo animos ad pacem propenſos crediderat, optimorum ſubditorum ſanguine ſeſe *Parlamentum* polluiſſe; rationem fuſi cruoris & totius tragœdiæ ſibi reddi

*Rex huic malo vehementer indolet, & cum Murrio expoſtulat.*

*Iram tamen premit alto corde.*

reddi poſtulans. At viſum eſt iræ haud ultrà laxare habenas; continere potiùs ac premere, ſpe jam omni, niſi quæ à *Scotis* pendebat, penitus præciſâ.

*Scoti demulcent exulceratum Regis animum.*

Reſpondent *Scoti*, *Se in eadem perſtare mente quâ animum erga Regiam Majeſtatem propenſum teſtarentur. Pergratum illis, exaudire ſpem pacis redintegrandæ factam; Nec illum movere debent obſtacula primo auditu gravia; Nil cum Montisroſano actum cujus Regem ipſum pœnitere poterat, vel quod rectæ rationi foret incongruum.* Reſponſum hoc pluribus ſuffragiis in *Parlamento* obtinuit, (etſi reluctarentur triginta duo *Democratici*) *Iter in Scotiam acceleret; ſe totis viribus & omni conatu contra hoſtes tueri paratos & vindicare; quanquam literas interceperant ad Montroſſanum datas; quas oblivioni tradere mallent quàm memorare.*

*Qui tandem Articulis aſſenſum præbet.*

*atque unà cum Pacificatoribus, etſi diverſâ nave, ſolvit in altum; à quibus inter navigandum novis impetitur Propoſitis, circa Fœdus trium Nationum.*

*Cui reluctanter ſubſcribit, coram teſtibus,*

Jam Principis *Gulielmi Auriaci* aliorúmque adjutus conſiliis, in tantillùm lenitos & gloſſematibus modificatos conſentit *Scotorum* Articulos; & (pleriſque neceſſariis cum famulitio valedicens; *Eccleſiaſticis* etiam, quorum *Scotis* haudquaquam gratum adventum crederet) unà cum *Delegatis*, diverſis verò navibus, à *Schivelingâ Hollandiæ* ſolvunt, ad *Speam* fluvium vela vertentes. At paulò in altum provecti, ad *Regem* ſe conferunt *Delegati*, novis (uti aſſerunt) inſtructi documentis, orántque ut ſubſcripto nomine ratam faceret *Ligam & Fœdus* trium Nationum, juxta quod receperant in nuper mandatis ab *Ordinibus*. Quippe Fœderi Nationali nomen dederat, pollicitus & huic Fœderi ſe non reluctaturum: permiſerat etiam aliis omnibus imponi; dixerátque Semet, modò liberet *Ordinibus* ea coram audire per quæ minùs ſubſcriberet, obtemperaturum. Pupugit hoc valde *Regem*, atque ità diſcruciabatur animi, ut mox retroflectere atque in *Hollandiam* renavigare ferè ſtatuerat. Sed exoratus tandem ſubſcripſit; &, nè dubio foret locus, ad fidem hujus

rei

rei faciendam, quinque vel ſex teſtes adſciſcuntur, qui ſua ſubſcribunt nomina. Hoc malo perfunctum, jugia tempeſtatum pericula excipiunt, & Celoces *Anglicanæ* hâc præſtolantes, inter omnia formidandæ. Nam qui à littore ſpeculabantur, haſce *Regiis* navibus immiſtas credebant, quamvis reverâ ſe invicem non cernerent, nebulâ coopertæ. Per tot diſcrimina, Divini Numinis auſpiciis, *Speam* incolumes applicuere.

*tandémque per diſcrimina complura Speam applicat,*

Populus *Regis* adventu in *Scotiam* haud modicè lætatur; teſtantibus id plauſu, gratulatione, feſtivíſque ignibus. At *Delegati*, ut ſpecie honoris deducerent ad *Edenburgum*, ſubmovent viſitatum qui veniunt, & officii ergô veneraturos verbo tenus, pugnis & fuſtibus accedentes importuniùs malè mulctant. *Abredonii* ſplendidis epulis excipitur, mille inſuper & quingentis minis in amoris pignus donatis, quas ille inter egenos & tantùm non famelicos ſervos diſtribuit. Atqui hoc peperit edictum, quo de pecuniis cavetur, ut *ſi quibus Regis in gratiam quidpiam erogare videbitur, id omni non niſi ærario publico inferant.* *Dundeani* quoque magnificè receperunt, excepto quòd membrum *Montisroſani* ſuper *Comitiorum* Domûs parte ſuprema palo infixum oſtentarent; novâque illum ſubſcriptione ad novos Articulos *Ordines* urgerent. Poſtea *Edenburgum* uſque ventum; feſtis omnium acclamationibus ſalutatur; atque de novo *Rex Scotiæ, Angliæ & Hiberniæ* Fecialium præconio ſolenniter denunciatur.

*applaudente paſſim populo.*

*Abredonii ſplendide excipitur;*

*pariter & Dundeæ.*

*Edenburgum cùm ventum, eſſet, ſolenniter denunciatur* Rex Scotiæ, Angliæ & Hiberniæ:

*Regia Majeſtas* ad *Delegatorum* quorundam temperatur arbitrium; acceſſus quibus illis libet indulgetur, ſubmotis aliis omnibus Satellitium ponitur, *Lorniæ* Barone, *Argathelii* filio, præfecto; à quo obſervantur aditus omnes, ut ſplendidam (verè dictam) cuſtodiam invideat nemo. Myſtæ interim *Presbyteriani* nocte diéque criminibus inhærent; nunc *Patris* vitia, nunc *Matris* Idololatriam & Hæreſin increpantes, utriuſque collum obſtinatum

*Ibi pro libitu Delegatorum temperatur à Miniſtris jugiter divexatus;*

obſtinatum contra Reformationem, Chriſti Regimen, & Eccleſiam: Bella, cædes, ſanguinem civilem, educationem & convictum inter *Epiſcopos*, nullo religionis ſenſu imbutos, hominéſque prophanos, inhumaniter & omni abjecto verecundiæ ſenſu inculcant. Pœnitentiæ illum & Humilitatis documentis, Correptionibus & ſeveris inſtitutis in *Novam Creaturam* effingere fatagentes, ut Crucem priùs ferat quàm Coronam induat, & per vallem *Bacha* ad faſtigium *Regiæ Authoritatis* conſcendat. Abſurdè adeò ſingula, ut inſtitutis ſuis dogmatibúſque nauſeam ipſius crearent potiùs & æternam averſationem, quàm Aſſenſum & ſtipulationem conciliarent. Crimine ab uno diſcas omnia: *Regem* veſperi in hortum deambulantem bini adeunt Miniſtelli, & objurgant perſeverè, quòd ambulatione diem *Dominicam* prophanaverat; etiamſi duabus eo die interſuerat Concionibus, precibúſque tum matutinis tum veſpertinis publicis, (præter privatas quibus continuò vacabat Meditationes.) *Laici* etiam Auro & Gemmis, quibus ſe fulgidam Coronam redimituros jactitârunt, clàm & paulatim pretioſis lapidibus ſubſtractis, plumaceam ſubſtituunt, qualem *Demetrius* ille humi jacentem, neminem ſanæ mentis verè diceret ſublaturum, Purpuram, *Majeſtatis* vocabulum, & Inſignia *Regi* permittentes, & exantlandas ab ipſo juris dicendi curas & difficultates, (quanquam nec has in ſolidum, ſed eorum ſimul de arbitrio adminiſtrandas) dum *Illi* ſolidas *Legum* ferendarum prærogativas & dominii ſibi arriperent & aſſervarent.

*à Laicis etiam Regali poteſtate, tantùm denudatus.*

Sed iſta clàm adeò *Parricidis* fieri nequibat, (etſi Comitia mutuis benevolentiæ, ſaltem nullis intentatæ hoſtilitatis indiciis, per Colloquia & Internuncios, viciſſim ſemet affricarent) quin à ſuis in *Hollandia* & *Scotia* (quorum opera non parvo conſtabat) Emiſſariis totam *Pacificationis* hujuſce ſeriem edocerentur. Itaque ut ſibi è longinquo

*Regicidæ totam rei ſeriem edocti ſibi conſulunt.*

longinquo proſpicerent, ac procellam capitibus impendentem averterent, ineunt conſilia. *Miles* ſub *Fairfaxii* vexillis in promptu aderat; verùm *Dux* ille haud ſatis pronus in bellum contra *Scotos*, qui nullis adhuc *Anglos* laceſſiverant injuriis; propenſo potiùs in Gentē eam eſſe animo, & *Regicidio* grandibúſque *Regiminis* ſubverſionibus animitùs adverſari, ſuſpicabantur. Accerſunt igitur ex *Hibernia Cromwellium*, bello *Scotico* præpoſituri. Ille properè domum reverſus, ſucceſſuum & victoriarum plenus, ovantis inſtar *Londinum* ingreditur, magnâ catervâ concomitante. Amici, Cives, *Pſeudo-ſenatores*, (Equitatûs cohorte ſimul & Peditatûs Legione per viam diſpoſitis circumſtipati) & inter eos *Fairfaxius* ipſe, cum Spectatoribus, per duo milliaria ſemet obvios dedêre gratulabundi. At cùm Furcas *Tiburnas* deventum, (is locus eſt ubi Sontes publicè ſuſpendio necantur) adſtante illic turbâ Spectantium conſertiſſimâ, Paraſitus quidam digito oſtentans multitudinem, *Deus bone*! inquit, *quanta hominum frequentia te (Domine) ſalutatum venit?* Subridens ille reponit, *At quantò plures ad carnificinam meam confluxuros, id ſi fieri contingat, exiſtimas?* Nihil tunc temporis abſimilius; verbis tamen omen inerant, quæ poſtea ſæpius narrando repetiit.

*Igitur præ termiſſo Fairfaxio, cui mens in Scotos benevola,*

*Cromwellius accerſitur ex Hibernia; qui ingenti cum plauſu atque ſolennitate Londinum revertitur:*

Conſilio cum *Parricidis* collato, placet onere levare Baronem *Fairfaxium*; *Generalis Dux* omnium Exercituum per *Angliam*, *Scotiam* & *Hiberniam* declaratur *Cromwellius*; & contra *Scotos* arma capeſſit, milite commeatúque *Berwicum* verſus tranſmiſſo. Non remorantur literæ *Scotorum* ad *Pſeudo-ſenatum*, *Cromwellium*, & *Heſilriggum* *Novi-Caſtri* Gubernatorem datæ; quibus *Pſeudo-ſenatum invaſionem meditari in ipſorum patriam* conqueruntur; *eámque contra pactum unionis utriuſque Gentis, & fidem utrinque datam, bello non denunciato, cauſâ nondum expoſitâ, eorum reſponſione neutiquam expectatâ,*

*Mox & Belli Dux Generalis Fairfaxii loco pronunciatur, Scotiam extemplò invaſurus. Scoti dant literas dehortatorias;*

*quibus reſpondetur ab Anglorum Ductoribus.*

*expectatâ, nulloque reſipiſcentiæ loco relicto, ſi quid deliquerint.* Ut verò bellè procedat fabula, *Ductores Anglorum* Reſponſum adhibent; quod, ut tempora iſta meliùs apud poſteros innoteſcant, enarrare haud gravabor. Sic ſe igitur habebat, miſſâ Præfatione.

*Regicidium nobis vitio vertitur, de quo Deo potiùs gratias agere tenemur, & Parlamento gratulari: cùm Rex effuſi ſanguinis reus fuerit, ultra omnium Anteceſſorum ſævitiam; obſtinatus Reformationis hoſtis, omniumque proborum hominum; qui Filium inſuper edocuit, ut Paterna premeret veſtigia: Huic quidem à ſaniore populi parte, excluſis ac de ponte dejectis timidis & nequam Senatoribus, meritò nex illata; cui Deus etiam, qui initio monſtravit iter, ſtupendis ſucceſſibus & jugi benedictione atteſtatur. Quod objicitur è contrà, Tractatum, jus belli & Nationale Fœdus violari, bello ante indictionem illato, hoc ab Hamiltonio, ſuique Parlamenti juſſu, jam olim abrogatum; niſi credat ſolos Anglos religione Tractatûs & Pactorum aſtringi, Scotos verò nequaquam. Fœdus & Ligam crepant; ſed animadvertant, ibi Religioni & ſubditorum libertati primariò caveri; Regio honori defenſionique non niſi ſecundariò & in ordine ad antecedentia: quoniam autem iſta ſibi mutuò contrariantur, tolli æquum eſt poſterius & ignobiliùs. Ad Presbyterianiſmum firmandum quod ſpectat, ſanè non erat ea Fœderis intentio, ut volentibus nolentibus vi & armis imponeretur, niſi quatenus è Sacro Codice Rationiſque rectæ momentis oſtendi poſſet: quibus & Ipſi ſubſcribere parati.* Poſtea, *invocato Dei nomine, in viſceribus amoris & miſericordiæ plenis, ſeſe præ cæteris mortalium exultaturos* aiunt, *modo ſatisfactionem citra arma & ſecuritatem impetrare potuerint.* Hoc ad mercaturam *Berwici* adventantibus *Scotis* (quò deliniti, de iis bene ſentirent, factionéſque inter populum crearent) diſtribui curant.

*Cromwellius*

*Cromwellius* etiam phaleris prætudit *Scotis*; edicto publicato, & per *Scotiam* ab inſtitoribus ſparſo: ubi *bono animo eſſe* jubet *honeſtos inquilinos, quorum per regiones ducendus foret exercitus, nullâ ſibi cum iis intercedente lite; neque à domiciliis abſcedere; ſibi ſiquidem ſtatutum neutiquam damnum inferre, ſed patrocinari potiùs. Modeſtiam inſuper & diſciplinam militarem ut recordentur* monet, *quarum oculati teſtes ipſi fuerant, cùm Hamiltonienſes in meditullium Regni victor perſequeretur, & ex anteactis de futuro judicium ferant. Sibi eſſe cordi proborum hominum univerſa; ferrùmque ſe jam ſtringere adverſus injuriarum authores, qui nuper Angliam pariter ac Scotiam cædibus & ſanguine polluerunt, novis utramque mox implicaturi miſeriis, admiſſo in gremium Rege, ſcelerum comperto.* *Cromwellius etiam plebem Scoticam allectat verborum lenociniis:*

Sed ſurdis canitur, fallaciarum & fraudum hominis jamdudum gnaris: Nam aufugientes confertim Incolæ cum bonis quæ aſportari poterant univerſis in tutiora ſemet receperunt: nec eduliorum quicquam eo in tractu expectandum, niſi quæ naves inveherent litus ex oppoſito adlegentes. *at fruſtra; cùm aufugerent omnes, nec cibamenti quicquam pone relinquerent.*

Exeunte menſe *Junio*, anno ſupra milleſimum ſexcenteſimum quinquageſimo, Equitatûs quinque millia & quingentos, Peditatûs undecim millia, cum ſedecim Tormentis omníque bellico apparatu, ducens in hoſtica, *Muſcleburgum* uſque, intra lapides ab *Edenburgo* perpaucos, quartis caſtris venit. *Crommellio Scotiam ingreſſo,*

Interea temporis haud otiatum à *Scotis*; verùm ſub *Leſleii* ſenioris auſpiciis inſtituto delectu, quàm celerrimè pars copiarum *Leitham* inter & *Edenburgum* caſtrametatur, aggere, foſſâque & militaribus aliis operibus communita. Quarum in ſuppetias conſcripti undiquaque milites, qui Fœdere aſtricti, & neque ſub *Montroſſano* nec *Hamiltonio* meruerant, indies confluxêre. Nullâ interim *Regis* habitâ ratione, apud *Sancti Johnſtoni* op- *Scotorum copiæ Leitham inter & Edenburgum caſtra ponunt.*

Q pidum,

pidum relicti; obtento, quòd non ſatis Precationibus vacârat & Mortificationis operibus, ut plaſma *Presbyterianum* ſuſciperet.

*Cromwellius è proximo ad pugnam provocat, Mox impetum in caſtra meditatur. Conſultiùs tamen Muſcleburgum verſus ducit, militibus reficiendis.*

*Cromwellius* deinceps intra mille paſſus à *Scotorum* caſtris aciem explicat; egreſſuſque in campum, ut de rerum ſumma decernatur provocat. Sed *Scotis* ad conflictationem non ità pronis, *Arthuri collum* prope *Edenburgum* conſcendens, hoſtilia munimenta ſpeculatur, deliberaturus, annon expediret impetu in caſtra facto hoſtile vallum reſcindere, dum copiæ adhuc ſuæ validæ perſtarent, *Scoti*que aliqua ex parte imparati. Verùm ab auſu iſto diſſuadent *Ductores*, utpote periculi pleno, ſi non & temerario. Igitur nihil indè emolumenti ſperandum perſpiciens, versùs *Muſcleburgum* ducit, ad milites reficiendos; ponè relictis qui hoſtem, fortaſſe impreſſionem à tergo facturum, diſtinerent. Et fecerunt quidem, fuſóſque & fugatos uſque perſequuntur, donec *Lambertus* cum altera manu militum repreſſit, etſi gemino mulctatus vulnere. Complures eo prælio occubuêre; quod tamen inſtar præludii fuit ad noctis inſequentis cladem. Receperat enim in ſe *Straughanus*, cum mille quingentis equitibus (quos *Clerus* adornaverat) vel de vivo *Cromwellio* triumphare, vel dare mortuum. Suggeſta ob eum finem & Eccleſiæ in preces effuſæ; cœli pro foribus intonare Sacorum Miniſtri, victoriam implorare, (penè dixeram, imperare:) quaſi *Divinum Numen* ex officio teneretur *Sanctis* ſuis, à *Malignitatis* fermento depuratis, & *Sacro* cum Ipſo *Fœdere* conjunctis, contra *Hæreticos*, *Sectarios* & *Regicidas* omnino ſubvenire. Ille interim operâ ſubitaneâ validâque *Cromwellianos* adoritur, & primas cuſtodias perturbat: verùm haud læto ſucceſſu; dum hoſtis, aliis ſuper alias conglobatis turmis, fuſos *Eccleſiaſticos* ad caſtra uſq; perſequitur; *Straughano* ipſo de equo deturbato, & difficulter pedibus in urbem elapſo. Fugâ & terrore

*Hoſtem inſequentem Lambertus reprimit. Straughanus ampullatur, Clerique non minùs precibus quàm equitatu fretus*

*Anglos adoritur.*

*Profligatur tamen, ipſéque in pedes ſe conjicit.*

terrore perculſis omnibus, juxtà ferè inimici in caſtra penetrârant, ni *Regia Majeſtas* eo manè adveniens aúſpicatò interfuerat. Nam ille, obverſis in fugitivos tormentis, ni gradum ſiſterent, & ſub tutela machinarum reſtituerent Ordines, dein alia poſt aliam cohors ſtativa in caſtris reciperet, globos contrà minabatur. Totam eam noctem, ſtratis humi veſtimentis, inſomnis duxit *Regia Majeſtas*; at milites conſequente manè, gnari quanto periculo liberârat exercitum, & quàm bene de iis meruerat, ingratitudinis teſtimonium, aliqui galeros & pilea, alii ſaga, pro teſſera, *C. R.* carbone vel funiculo igniario notata præferebant.

*Conſternatos milites Rex in ordinem cogit.*

*Hinc ei plurimus honos defertur à milite.*

Irâ efferbuit ad iſta militare Concilium: venientéſque *Miniſtri* obnixè rogant, ut ſemet ſubtraheret, nec periculoſæ militiæ immiſceret; fœderatum cum Deo prætendunt, uti *Regum* præterea neminem; nec exponenda erat Hoſti vita decem millibus gregariorum potior; & multa iſtiuſmodi. *Rege* autem obſtinatiùs abnuente, atque indignum rato qui *Regium* Sceptrum, qui Diadema geſtaret, ſi vulnera metuat, ſi pro ſubditis vel ſanguinem profundere detrectet; accedunt etiam precatum *Ductores*, rogant, inſtant, interminantur denique haud obſcurè, ſi nollet, res ſuas ſibi haberet; ni mallet indigna pati, aliò migret: quibus victus rationibus tandem recedit. Cæterùm *Proceres* & *Miniſtri* in authores *Regii* adventûs inquirunt, & ferè millenos equites peditúmque duo millia exauctorari jubent, ſub *Malignantium* nomine; vel quòd Fœdere non obſtringerentur, vel ſerò nimis, nullis pœnitentiæ characteriſmis editis. At iſta eo tempore fugiebant *Crommellium*, qui ſine lytro propria in rheda captivos, quos nuper corripuerat, mittit *Edenburgum*; ut hoc genere officii demereatur *Eccleſiaſticos*, de quibus ſpem omnem nondum abjecerat; vel ſaltem res hoſtium ſpeculaturus.

*Ringunt Ductores; orant Miniſtri ut recedat:*

*quibus ægrè tandem auſcultat.*

*Captivi domum aſportantur in Crommellii rheda.*

*I[s] Barodunum redit;* Ab eo revertitur *Barodunum*, ubi ſtationem naves habebant, ut languentes reficeret commeatu, quietíſque aliquid militibus daret, ac longiùs a caſtris *Scotos* alliceret. Sed paucos poſt dies præ moræ impatientia retrò profectus, *Edendurgi* deprehendit exultantes & feſta celebrantes ob diſceſſum *Anglorum*, novóque ſuo adventu lætitiam præcocem conturbavit. *retróque derepente ducens perturbat Scotorum gaudia.* Mittitur autem ad *Cromwellium* à Cœtu *Eccleſiaſtico David Leſleius*, ut de *Scandalo* commonefaceret à *Rege* dato, dum *ſubſcriptionem averſaretur, quâ renunciandum erat Patris & Matris ac ſuis ipſius Criminibus: idcirco Eccleſiam & Rempublicam palàm facere, nullam ſe Malignantium defenſionem ac tutelam ſuſcepturos*, (nam hucuſque pervicaciter detrectârat *Regia Majeſtas*) *ſed puram putam Dei ob cauſam & Regni depugnaturos.* *Malignantium defenſioni abrenunciatur à Clericis laicíſque.*

*Scotos* ad prælium nullo modo eliciendos videns, *Penlandiæ* montes ſcandit *Cromwellius*; unde *Collingtoni* ædes & *Rubrum ædificium* (quorum utrique defendendo milites imponebantur) ut excuſſos vallo in apertum campum effunderet, coram ſpectantibus copiis expugnavit. *Cromwellius bina munimenta expugnat, aſpectantibus Scotis;* Cùm verò neque ſic extrahi potuerint, ferox eductis copiis ultrò citróque circuit caſtra, luſtrat, irritat, aggreſſionem præſentaneam interminatur. Nihilo minùs continent ſe *Scoti*, nonnunquam ex occaſione laceſſentes, & interturbantes quidem, ſed aperto Marte non auſi de rerum ſummâ concertare: donec velitationibus & leviculis præliis *Cromwellii* vultum intueri, arma exercere, metúmque dediſcere milites edocerentur; *qui tamen ſe continent,* copiáſque *Cromwellianas*, aëris inclementiâ, frigore, fame, vigiliis & crebris conflictationibus detritas, nullo tandem cum negotio debellarent. *& ad eluendam puſillanimitatis maculam,*

Verùm, quia rumore percrebuerat, *Scotos* intra ſpecus & latibula ſe ſalvâ cute continere, quòd non auſi ſint (ignavum pecus) Martis aleam tentare, ut hujus infamiæ maculam abſtergerent, *certum faciunt Cromwellium pugnæ brevi incundæ,*

ſplendidam

ſplendidam mittunt ad *Cromwellium* Legationem, quò pro certo ſciat contrarium ſe intra paucos dies experturum. Atque ad fidem hujus promiſſi reverâ faciendam, eductis poſt biduum copiis, à dextra movent, quaſi *Sterlingam* verſùs, itérque haud longum emenſi, ſubſiſtunt. *Cromwellius*, nè præliandi copiam ab iis jam factam detrectare videretur, ducit è contrà, inſequitúrque: cùm autem intra pilæ jactum appropinquaret, incitato equo progreditur ipſe ſpeculatum quid obicis interpoſitum, *Scotis* haud ultrà moventibus. Deprehenſo, quod ſine difficultate ſuperari nequibat, ſtagno paludoſo, grandibus machinis (hoc enim ſolum potuit) effulminare in exercitum; cui *Scoti* ex adverſo paribus reſponſitare bolorum jactibus. Duarum horarum ſpatio fragoris hujus concentus cum exiguo utriuſque partis damno perduravit; mutuo dein receſſu finita eſt ludicræ pugnæ ſpecies.

*moventque ad dextram, & ſiſtunt gradum.*

*Ille mox inſecutus,*

*ſtagnum comperit interpoſitum.*

Repetenti ſuper *Penlandiæ* montibus ſtativâ *Cromwellio*, nunciatur Hoſtes *Muſcleburgum* intercepturos, & commeatum, quem cymbis pro more *Baroduno* receperat. Igitur eò ducunt nocte perquam intempeſtâ; & refecto exercitu, quingentos armis ſuſtinendis impares, quà vulneratos, quà morboſos, immittunt in navigiola, cæteris *Hadinam* diſcedentibus. Præſtò ſunt à tergo *Scoti*, extrema carpentes, ſubſannantéſque; nec ſtativa citiùs occupârant, quàm inſultus fieret: ſed ad quietem tantummodo perturbandam, & ſtationes infeſtandas, non ut univerſis copiis confligeretur. Poſtero die *Barodunum* pergunt *Cromwelliani*, medio *Berwicum* inter & *Edenburgum* ſpatio, littori vicinum: ex Auſtrali plaga *Lomuriæ* montes ægrè ſuperabiles. Eò ad *Copperſpitum* miſerant *Scoti* manum militum, qui jugis inſidentes pauci numero, plurimorum tranſitum impedirent: caſtra etiam circumcirca *Barodunum* poſita. Eâ nocte admodum impluviâ, Ductoribus

*Indè Muſcleburgum, nè interciperetur, noctu duci.; mox Hadinam:*

*poſterâ luce Barodunum, Scotis extrema carpentibus;*

*qui circumcirca caſtrametantur.*

Ductoribus paſſim palabundis, gregarii milites (uti ſemper malè rem geſtam ad Proditionem referunt) funes igniculares neſcio cujus ſuaſu reſtinxerant, cuſtodiâ ſat magnâ juxta *Anglos* poſitâ.

*In albeſcente cœlo, Lambertus primum adoritur Scotos mox & Cromwellius; qui ingentem reportant victoriam.*

Sed refectis eâ nocte ſub tectis *Baroduni* refocillatiſque militibus, *Cromwellius* circa lucis ortum bipartitus copias, *Lambertum* primò immittit in cuſtodiam *Scoticam*, ipſe à tergo ſequitur; & acri commiſſo prælio, in quo pleriſque vulneratis permulti pereunt, diſſipatos omnes in caſtra uſque conſectatur. Ingens in iis confuſio, clamor, huc illuc fugientium ſtrepitus; dein exſpirantium ejulatus gemituſque, victorum clangor & exultatio, fuga, ſtrages exoritur. Tria millia occidione delentur, novem millibus in deditionem receptis; armorum quindecim millibus captis, cum majoribus machinis univerſis & apparatu bellico, ducentis & ultrà ſignis militaribus. Captivi (mutilatis, imbecillibus, & hominibus nihili libertate donatis) ad *Novum-Caſtrum* in *Anglia* mittuntur; ubi ab *Heſilriggo* præfecto multi inediâ enecantur, braſſicæ crudæ foliis comeſtis, & avenâ perparcè ſuppeditatâ; robuſtiores, huic victui ſuperſtites, ad piſtrinum damnantur, noſtras volo *Saccharo-molendinas*, quò ad Inſulas uſque *Camercanas* ab inſtitoribus *Anglis* divehuntur. Hæc dum geruntur, roſtra perſonant precationibus *Edenburgica*, certam & citam victoriam pollicentia; jam in propinquo eſſe pedes eorum qui læta annunciarent. Sed ecce, dum expectantur in horas lætorum nuncii, adſunt triſtium; *Leſleius* ipſe horâ ejuſdem diei decimâ præſtò eſt, omniáque narrat miſerè peſſundata. Adeò *periculoſa res eſt de Deo judicium ferre, & inſcrutabilem Providentiæ abyſſum noſtræ metiri Rationis decempedâ. Inſtituta noſtra, etſi è ſincero corde profecta, rarò non corrumpunt pravi affectus.*

*Leſleius ipſe cladis nuncius, vanam redarguit roſtrorum confidentiam.*

*Cromwellius,*

*Cromwellius*, retroactis ſignis victricibus, & gliſcente conſternatione, *Leitham*, *Edenburgum*, & circumvicina cis *Boderiam* ( *Forthæ* nomen jam ſortitum) præſidia deditione obtinuit. Solum *Edenburgi* Caſtrum auſum eſt obſiſtere. Solidæ illud rupi præaltæque inædificatum, (*Alati* appellatione nobile) ſitu & arte inexpugnabile, quò non niſi per unum clivum præcipitem pateſcit via, nec niſi duobus tribúſve ſimul aſcendentibus; tormentis quinquaginta munitum cum copioſo commeatu, *Dundaſſio* præfecto, quadringentis ſtipato militibus. Hoc è veſtigio ſepimentis circundare occepit, ut conſpectu civitatis prohiberetur; invitatis exinde *Miniſtris* (qui eò ſe receperant) *Edenburgenſibus*, obtentu ſecuritatis & patrocinii. Omnia navigia, cymbas, lintréſque in *Boderia* ſive *Fortha* vel frangi jubet, vel cis flumen ad *Leitham* perduci, ut omnis in hoſtica ſeu commeatum ſeu viros tranſmittendi opportunitas abſcinderetur.

*Victori prope diem cedunt Leitha cum Edenburgo:*

*cujus tamen caſtrum obnititur, ſitu & arte inexpugnabile.*

*Sepimentis igitur circundari jubet.*

Exinde *Sterlingam* ducit, quò totus evaſerat *Scotorum* equitatus, cum reliquiis peditatûs. At munitiorem comperiens quàm quæ iſtâ anni tempeſtate potuerit expugnari, re infectâ digreditur ad *Glaſcouam*, Miniſtrorum animos, qui omnia pro arbitrio moderabantur, illecebris ſuis tentaturus. Hos prenſat, hiſce adblanditur, omnia bona pollicitus, & aliquantulum emollit, Sirenum inſtar cantu demulcens cicuránſque. Mittit inſuper eâdem operâ ad *Delegatos* vel *Concilium Scoticum*; *Kerrii Straughani*que, Ductorum, etiam pertentandi gratiâ; undiquaque diſpertiens veteratores & Paraſitos, qui, tum blanditiis verbiſque melle inſperſis, tum minis & correptionibus flecterent contribulium animos in ejus partes, vel frangerent. Biduo triduóve tenuere virum cum Miniſtris negotiationes: quo tempore unum è *Montroſſii* membris portæ ſuperimpoſitum inhumârunt milites, eo nomine generoſiores

*Indè copiarum reliquias prælii ſuperſtites Sterlingæ, ſed fruſtrà, venatur.*

*Hinc Glaſcouæ viſitat Miniſtros, & in ſuas partes illicere conatur:*

*Kerrium literis miſſit Straughanúmque pertentat.*

*Poſt triduum, capto Jedburgo, redit Edenburgum.*

roſiores & æquiores quàm qui ſepulturam inhibuerant. Cæterùm, nè perderet operam ex toto, *Jedburgum* oppidum expugnat, mox *Edenburgum* revertitur; paulóque pòſt claſſis applicat *Leithæ*, novo milite, pecuniâ, ſagis militaribus, fœni proventu, & omni denique commeatu abunde locupletata.

*Monckeus ad prædones ſubigendos proficiſcitur;*

Quoniam autem vias *Edenburgum* inter & *Angliam* latrociniis & cædibus infeſtabat peſtiferum genus prædonum, quos Moſſ-Troopers indigitant, hoſce *Monckeus* cum mortario & machinis quibuſdam, lectiſſimâque tum equitatûs tum peditatûs manu, venatum proficiſcitur. Quos cùm ex indiciis reſciſceret in ædibus *Darltoni* pernoctare, haud procul ab *Hadina*, noctu circumſeptâ domo, manè capiuntur omnes, mortario & machinis impetiti. *Roſlanum* proximo loco venit in manus: dein *Tantalloni* Caſtrum, quod rupe præruptâ ſitum, ex lateribus tribus alluitur mari; ad occaſum verò, ubi patet introitus, propugnaculis munitiſſimum; intérque *Edenburgum* & *Barodunum* mediam occupat viam. Hoc inſuper à *Monckeo* tamdiu verberatur, donec muris conquaſſatis & ruinam agentibus, in poteſtatem venerint omnes *caſtellani*: quanquam à *Jacobo* Quarto *Scotiæ Rege* multis menſibus obſeſſum, tormentorum muralium furorem ſuſtinuerat. *Humium* Caſtrum quoque ſub id tempus, etſi ſuper petram editiſſimam & inacceſſam poſitum, pactâ tamen Præſidiariis impunitate, capit *Fenwicus*.

*Roſlanum expugnat, necnon Tantalloni Caſtrum validiſſimum:*

*uti & Fenwicus Humium Caſtrum, haud minùs validum.*

*Cromwellius ad Edenburgi Caſtrum perdomandum ſeriò accingitur.*

Sed ad *Edenburgi* Caſtrum redeundum, quod ut poteſtatis ſuæ faciat, nihil intentatum relinquit *Cromwellius*. Primò cuniculos experiri ſtatuit, accitíſque qui carbonariis operibus aſſueverant, tum *Anglis* tum *Scotis*, foſſionibus indulget; ignìſque vi lapides emollire annititur: ſed incaſſum, ob duritiem petræ, quæ tanta comperta eſt, ut iſtas artes omnino reſpueret. Cùm itaque in aëra mittere nequiret evolatum, in

terram

*Itaque tentatis fruſtrà cuniculis, tormenta admovet; quibus immaniter efſulminatur.*

terram proſternere conatur: nocte diéque ſuggeſto tormentario extruendo incumbitur, tam prope caſtri mœnia, ut continuis ictibus paterent: quo demum plurimo cum ſudore excitato, corbibus vimineis terrâ ingeſtâ munitis, mortaria quatuor & ſex majora tormenta librantur; atque immaniter ingenti cum damno ſimul & boatu intonuerunt. Perterrefactus *Dundaſſius* colloquium petit cum Prætore *Abredonii* & altero, (cujus nomen mihi incognitum) utroque tunc temporis *Edenburgi* agente. Abnuentibus hiſce viris cum eo conſerere ſermones, rogat ſecundò licentiam explorandi vires animûmque Concilii *Scotorum* de ope ferenda. Cùm autem nec hujus voti compos redderetur, licentiam nuncii mittendi denegante *Cromwellio*, utrinque ad pugnam accingitur. Tandem, Uxore ſuâ mortarii ictu confractâ, cùm centum & viginti milites clanculùm recepti, pœnitentiæ atque Seditionis ſeminibus interſperſis, *Gubernatori* prætextum facerent, animo præconceptum, honeſtè *Caſtrum* tradendi, *Fecialem* amandat ad *Cromwellium*, atque in hos Articulos ex utraque parte conſenſum eſt. *Caſtrum cum bellicis omnibus machinis, commeatu, & apparatu caſtrenſi, cedant in Cromwellii poteſtatem. Integrum eſto Scotis, Scripta tam publica quàm privata, Schedas & Rotula convaſare, & Fifam uſque deferre. Omnia bona in Caſtro recondita veris poſſeſſoribus quibuſcunque reſtituantur. Milites cum apparatu militari ad Bruntilandiam tranſvehantur, ægrotantibus & vulneratis, uſque dum convaluerint, Edenburgi relictis.*

*quoad Præfectus, petitis incaſſum colloquiis, copiâque ſcribendi ad Concilium Scotorum,*

*Uxore tandem mortarii ictu confractâ,*

*conſentiret in hos Articulos,*

*Caſtrique excidium.*

Tormentorum quinquaginta tria capiuntur, quædam & formâ & magnitudine viſendâ; octo millia armorum, octoginta pulveris nitrati dolia, omnia *Regis* Periſtromata, Aulæa, & Cimelia. Sic cecidit (ut ità dicam) *Caſtrum Alatum*, fractis jam alis; & Arx quæ ſuâ *Virginitate* gloriabatur, nullam hactenus paſſa victorem,

victorem, *Cromwellio* jam rapitur defloranda. Telis argenteis expugnatam vociferantur *Scoti*: ſed de obſcuris judicium meum lubens non interponam.

*Conſulitur à Scotis quid factu opus.*

Proceres interim *Scoti* trans *Fortham*, indicto ad *Sancti Johnſtoni* oppidum *Parlamento*, quid rebus in deſperatis factu opus deliberant, ad reliquias Patriæ tutandas, & amiſſa ex hoſtium faucibus eripienda: ubi *Regia Majeſtas* parvi penditur; animúmque viciſſim in *Presbyterianos* gerens, ob eorum acerbitatem, in dies offenſiorem, ad *Montanos* fugam accelerare, horum in amplexus ſe conjicere, hiſce patrocinari, communémque fortunam experiri cum hiſce ſubditis meditatur; utpote qui à *Confœderatis* rejecti, ſeparatim induerant arma; &, niſi *Regis* cohibuiſſet reverentia, in *Contribulium* iſtorum faciem involârant, ſaltem infeſtis armis invaſerant. Nunc autem, ſubaudito quàm indignis modis apud *Confœderatos Regia Majeſtas* habetur, invitant ad ſe, tutelam & defenſionem polliceantur; putà Marchio *Huntlæus*, Comites *Atholiæ*, *Seafor'hii*, Barones *Ogilbei*, *Gurdonii*, *Middletoni*, & complures alii *Dynaſtæ*. Hiſce jam auſcultârat *Regia Majeſtas*; cæterùm proſpectat tacita quo pacto ex iſtorum manibus elabatur. Igitur equum ſine ocreis conſcendens, non niſi tribus, quaſi aucupatum iret, concomitatus, ex oppido egreditur, itérque ad ædes Vicecomitis *Dedupi* facit, in borealibus *Fiſæ* confiniis latitaturus; dum nuncii redirent, qui miſſi ſunt *Montanorum* animos, utrùm opitulari potuerint, & reverâ voluerint, certò exploraturi.

*Rex poſthabitus fugam ad Montanos meditatur;*

*à quibus, arma ſeorſim indutis, invitatur:*

*fugitque privatim ad ædes Dedupi.*

Interim per *Anglum* quendam cognito ubi *Rex* deliteſceret, ingens exoritur inter Proceres diſceptatio, An ſuas ſibi res habeat derelictas, & ſibi ipſis tantummodo conſulant *Scoti*; an gratiâ de novo redintegratâ, majoréque in poſterum promiſſo

miſſo obſequio, ipſius operâ utantur ad partes omnes & ſtudia concilianda. Hoc placuit pluri-mis; eóque conſilio *Montgomerius* amandatur ocyùs cum fidiſſima equitatûs cohorte, qui moneat *Regem*, quàm pernicioſa ſibi ſuíſque fuerit iſtiuſ-modi *Fœderatorum* deſertio; hortetur ut redeat; atque de futuro polliceatur gratiora. Profectus ille, Vice-comitis *Dedupi* domum nocte circuit, intrat manè; provolutúſque ad *Regiæ Majeſtatis* pedes, tanto pollet alloquio, ut ejus & cæterorum ſauſu, comitem ſe daret retrogradus ad *Sancti Johnſtoni* oppidum.

*Sequitur Mon go-merius, & Regis reditum impetrat.*

Eo decurrente tempore, in cumulum malorum *Principis Auriaci* obitus acceſſit. Ille Variolis de-cubuerat, quæ initio blandiri videbantur, nil mali minitari; at poſt Phlebotomiam, linteamina ſubindè mutata, eſúmque carnis intempeſtivum, inopinus moritur; certè *Regi* & Familiæ ſuæ præproperé. Filium verò poſthumum, paternæ virtutis (cui plurimum *Belgæ* debent) autoty-pum, maturi jam ſimul & acris judicii, etſi ex ephebis nondum exceſſerit, in ſolatium reli-quit.

*Obit Principis Auriacus.*

Jam paulatim inflecti *Scotorum* animi occe-perant. Olim nemo in militiam admittendus, niſi qui fidei rationem redderet, cujus de religi-one liquidò conſtaret. Aſſentatoribus, qui fronte, oculis, vultu optimè mentiebantur, ad arma patebat acceſſus; ſtrenuis autem, & qui pluribus in bello promeruerant palmis, præ-ſtruebatur: nulla reſtinguendo incendio place-bat aqua, niſi quæ puro de latice promanaret; nullus præter ſacrum & Spiritûs gladium in ho-ſtes diſtringendus. Nunc belli participant uni-verſi, neque tamen niſi crimina ſua faſſi, & pœ-nitentiâ qualicunque purgati conſcientias. Fœ-deris capiſtro de novo alligantur Marchio *Ha-miltonius*, Comes *Lauderdaliæ*, *Crawfordii*, *Bu-chaimi*, Baro *Leithæ*, *Dedupi*, *Leviſtoni*, cum multis

*Scoti jam tandem quoſlibet admittunt in ſocietatem belli; at priùs Fœderatos.*

aliis

aliis perilluſtribus viris. *Angli* etiam, uti Dux *Buckinghamiæ*, *Wilmottus* Baro, *Cliviæ* Comes, *Maſſeus*, aliique, quorum nomina me fugiunt, aſſociantur.

*Obnitentes, Rege in crecedentes, cum cæteris coaleſcunt.*

Sed *Middletonus Huntlæus*que, Indemnitatis ſtatuto parùm contenti, junctis Comitis *Atholiæ* copiis, movent adversùm, & *Brownii* legionem fundunt; cum *Leſleio* porrò concertaturi, ni *Regio* adventu conſopita fuiſſet iſta controverſia; *ſingulis Excommunicationis fulmine ſolutis, Fœderi & Religioni de integro aſtrictis, atque in ſocietatem belli pariter admiſſis.*

Hæc dum trans *Fortham* geruntur, literarum *Cromwellii* moliminúmque veſtigia emicare, jactis inter *Scotos* Schiſmatis ſeminibus, unde fundamenta *Eccleſiæ* miſerum in modum concuſſa ſunt; *Remonſtrantibus Regem* adversùs & *Eccleſiaſticos* ejus debacchantibus è ſuggeſto; Libellis quoque palàm editis (tandem & Actionibus coram *Cromwellio*) in Conſeſſus generales, quibus, quia clamoſis hiſce dicteriis interdicebant, petulantiùs obloquuntur: & ubique clamitant, *nemini ſincerè pio licere vel* Senatûs *juſſu, vel* Regis, *vel* Cœtûs Eccleſiaſtici, *prædictam ob cauſam, capeſſere arma.*

*Diſſident inter ſe Miniſtri.*

*Remonſtrantiâ à plurimis ſubſcriptâ;*

Tota Auſtralis *Scotia*, cum *Cleri* parte maxima, & cui *Kerrius Straughanúſ*que præerant equitatus, in *Remonſtrantiæ* ſubſcriptionem pertrahuntur; ubi acerbitatis ſuæ virus evomunt in omnes eos *qui nimis feſtini Regem intromiſerant, nullis videlicet infucatæ Pœnitentiæ vel Converſionis ad Deum editis indiciis; haud exploratis etiam Parricidarum animis, quibus non erat ſatisfactum*; & multa ejuſdem furfuris objectantes: ad extremum indigitant vias quibus hiſce malis occurri poterit. *Parlamentum* & *Cœtus Eccleſiaſticus* molliori reſponſo mitigare primùm, & quaſi fomentis delinire exacerbatos animos, nec non invitare ipſorum *Delegatos* ad *Sancti Johnſtoni* oppidum,

oppidum, ut abſque ſtrepitu, ſiqui ſcrupuli tenuiſſimi adhuc reſederint, eximerentur. Verùm inſolentiùs regerentes provocant ad *Sterlingam*, obtentu *majoris utriuſque Conſeſſûs incolumitatis.* *quibus ſeditioſè ſe gerentibus,*

Iſtam Seditionem ut compeſceret *Parlamentum*, *Kerrio* dat in mandatis comprehenſum *Straughanum* ſiſtere pro tribunali: quâ re ſemel ab eo perſpectâ, fugit impiger in *Cromwellii* caſtra, & cataſtrophen ſuæ fortunæ dedit, ibi propediem fato concedens. Sic ſolus *Kerrius* Equitatui præficitur. *Kerrius armatur in Straughanum, qui mox obiit.*

Jam autem de inteſtinis inter ſe *Scotorum* diſſidiis deſperans *Cromwellius*, *Kerrium* perſequitur; juſsiſque ab Auſtrali *Cluidæ* rivi margine procedere *Lamberto* & *Whalao*, ſtipantibus quinque legionibus peditatûs, & centenis majoribus ſclopis armatis equitibus, ipſe à boreali parte progreditur. *Lambertus* per *Pebeelium* ducens, *Hamiltoniæ* ſtativa poſuit: quam rem per exploratores edoctus *Kerrius*, cognito quoque abeſſe *Cromwellium*, cum mille quingentis equitibus altâ nocte *Lambertum* ex improviſo adoritur; idque ſucceſſu initio ſatis felici; donec fortè fortunâ, arbor in via oppidi media tranſverſim ſtrata, quam cum turma tutabatur Capitaneus, coerceret impetum, dum aciem inſtrueret *Lambertus*, hoſtémque circumveniens, à tergo involaret. Facta tum ſtrages eſt haud contemnenda, & inter cæteros capitur, manu plumbo perfoſſâ, ipſe *Kerrius*; reliquiis ad *Videgorum* uſque (*Aeram* nunc vocitant) fugatis; quam etiam civitatem mox occupatam præſidio firmant. Atque ſic, veteri de Exercitu qui huc uſque ſuperfuerant, neſcio an majori *Regis* cordolio an gaudio, penitus disjiciuntur. *Cromwellius inveſtigat Kerrium.* *Hic Lambertum inopinatò adoritur,* *at improſperè.*

Per eoſdem dies, *Londini*, *Presbyterianos* inter tum *Miniſtros* tum *Laicos*, ingens detecta eſt conjuratio; quam *Scotia* primùm prodidit, & *Cromwelius*, *Londini patefacta conjuratio.*

*wellius*, ortâ è ſtricturis quibuſdam emicantibus ſuſpicione, *Parricidis Angliæ* exenterandam commendavit. *Aeram* fortè applicuerat adversâ tempeſtate compulſa navis, ad *Manniam* Inſulam vela faciens, ut negotii totius rationem *Darbeiæ* Comitem condocefaceret: hanc milites perſcrutati, arcanum è tenebris & ſilentio eruunt. *Londini* poſtea ad examen vocantur deſignatores; mutuíſque criminationibus univerſa demum comparuit telæ textura. *Maſſei* videlicet *Scotorúm*que aliquot inſtinctu, pecunias & arma conferre decreverant, & exercitum in *Scotia* conſcribere, qui, aſſociatis *Kerrio*, Duce *Buckinghamiæ*, Barone *Wilmotto*, *Maſſeó*que, *Angliam* invaderet. Hujus rei ſiſtuntur *Jenkinſius*, *Caſeus*, *Deakeus*, *Lovius*, aliique viri *Eccleſiaſtici* complures, præter *Laicos*, *Gibbonum*, *Cookium*, *Potterum*, &c. *Adamus*, *Aluredus*, *Baineſius*, aliíque inducuntur, (*Fœdere* & *Ligâ* Nationum trium (ut appellare conſueverant) aſtricti, & qui ſub *Eſſexiæ* Comite meruerant; ſemet ex parte *Fœderatorum* ſtetiſſe, ut omnia expiſcarentur, profeſſi, ſed qui clàm prævaricabantur) uti teſtimonium luculèntius contrà ferrent apud Supremam Juſtitiæ Curiam; convictíſque pariter omnes adjudicantur morti: quæ reipsâ duobus irrogata eſt imperterritis; Quorum unus (ut obiter adnotarem) olim tractatum *Uxbrigiæ* Concione intempeſtivâ conturbavit, adverſus omnem reconciliationem temerè invectus; quaſi *Chriſtum* profitentibus cum *Antichriſti* Sectatoribus (ſic ille *Regios* præſtrinxit) commercium vel pacem habere non liceret. Reliqui horum ſupplicio abundè commonefacti, & pœnitentiam teſtati, gradatim unus poſt alium poſtmodùm dimittuntur.

*ad exercitum in Scotia ſcribendum qui Angliam invaderet.*

*Hujus comperti damnantur omnes: duos percuſſit ſecuris.*

Iſtâ vix ſopitâ conſpiratione, nova deprehenditur per Comitatus *Norfolcienſem*, *Suffolcienſem* & *Cantabrigienſem*, quâ patent *Iceni*, diſſeminata Seditio; quæ tamen inter naſcendum ſtrangulatur, diſſipatis

*Conſpiratur iterum ab Icenis,*

diſſipatis omnibus; è quibus viros plùs minùs quinquaginta vidit una *Norfolcia*, per Supremæ Curiæ judicium, ob hunc auſum, Laqueo ſuffocatos. Et ut ad narrationis finem hæ tragœdiæ tandem perducantur, *Demetas* inter *Cambro-britanniæ*, in Comitatu *Cardiganenſi*, prope *Tivii* fluminis fauces, frequentiſſima inſurgit multitudo: quæ brevi poſtea in exercitûs ſpeciem ſeſe conglobâſſet, niſi undiquaque confluentes quæ in procinctu aderant copiæ incendium ſanguine reſtinxiſſent. Sed hac extra oleas; niſi *Scoticæ* (quæ hoc anno contigit) invaſionis parumper ſubſerviant in excuſationem.

*at fruſtrà;*

*uti & à Demetis, pari ſucceſſu.*

Ad *Scotiam* verò, unde digreſſi ſumus, redeundum; ubi jam *Regiæ Majeſtatis* indicitur *Sconiæ* ſolennis Coronatio; quadraginta ſeptem *Regibus* eo in loco Coronam *Scoticam* olim indutis: tantâque pompâ peracta eſt, pro temporis ratione, attritis rebus, quantâ felicioribus in ſeculis uſitatum fuerat. *Argatheliæ* Marchio Coronam capiti impoſuit, læto cum populi applauſu, diſploſis tormentis, epulis ſplendidis, ignibúſque feſtivis teſtante gaudium unoquoque.

*Rex Coronam induit Sconiæ,*

Tota dehinc *Scotia* fervet armorum apparatu, militum delectu, ſtipe cogendâ, copiiſque ordinandis. *Rex* ipſe *Fifæ Forthæ*que contermina luſtrat præſidia, & ad defenſionem parat. Indè *Montanos* viſitat, compoſiturus eorum inter ſe diſcordias & diſceptationes. Verùm quaſi Furiis agitarentur, flammæque in dies è ſopitis incendiis erumperent recentes, circa imperia & præfecturas acerrimè litigatur: donec indicente *Parlamento*, ipſa partium nomina tandem abrogantur; & unicuique jure patet ad belli conſortium acceſſus, obnitente quantumvis *Argathelio*. *Delegati* quoque dimovendis *Obſtructionibus* inſtituuntur; quibus demandata eſt in *Parricidarum* amicos & fautores tum inquirendi poteſtas, tum animadvertendi;

*defenſionique Regni totus incumbit.*

*Diſcordiæ ſopiuntur.*

*In Parricidarum fautores animadvertitur.*

vertendi ; pluréſque meritas hujus criminis dedêre pœnas, *Cheſleio* & *Wariſtonio* ad caſtra *Cromwelliana* tempeſtivè dilapſis. *Abredonii Regium* vexillum erigitur ; quò ex omni diſtrictu volones & honorarii milites ubertim confluunt. Exhinc ad *Sterlingam* pergit *Regia Majeſtas*, luſtratóque exercitui *Ducem Hamiltoniæ Legati* cum titulo præponit ; *Davidem Leſleium Inſtructorem exercitûs*, *Middletonum Equitatûs Magiſtrum*, & *Maſſeum* cohortium *Anglicanarum Archiſtrategum* conſtituit. Unicuique ſuo aſſignato munere caſtrametatur apud *Torwoodam*, quatuor lapidibus à *Sterlinga* diſtantem, foſſâ & aggere circumductis; ut rudes adhuc militiæque inexpertos velitationibus & pravis præliis priùs animaret, quàm plenâ acie de rerum ſummâ decerneret; nóviſque inſuper delectibus faciendis incumberet: quibus inſtituendis dum *Eglintonii* Comes aliique Dynaſtæ *Dune-Britannicæ* dant operam, ab hoſte *Lilburnio* repentè corripiuntur.

*Rex vexillum erigit,*

*ac ordinatâ acie, Torwoode caſtra metatur.*

Inter haſce curas & ſumma rerum diſcrimina, dies *Regis* Natalitius debitiſſimâ ſolennitate celebratur ; cui condecorando ſplendida mittunt *Dundeani* donaria genethliaca ; *Tentorium* ſcilicet *elegantiſſimum*, *ſex Machinas cum apparatu inſtructas*, &, unde gratias inprimis promeriti ſunt, *regionem equitatûs ad prælium inſtitutam*, veri affectûs teſſeram.

*Natalem Regium celebrant Scoti.*

Non ceſſat interea *Cromwellius* ; ſed milite, veſtitu novo, pecuniis, Hippagogis & neceſſariis omnibus è *Londino* miſſis abunde inſtructus, per *Neobrigiam* & *Hamiltoniam* adversùs *Torwoodam* rectà ducit: ubi furibundo animo circumiens huc atque illuc, ſpeculatur omnia, ſi quà fortè aditus in caſtra tentari poſſit. Cùm autem adeò undique munita cernit, ut aggredi ſine periculo nequiret, expugnatis *Calendarii* ædibus foràs provocat.

*Cromwellius Torwoodam viſitat,*

*non auſus aggredi,*

Cæterùm *Overtonus*, cymbis, lintribus & hippagogis, cum mille ſcexcentis peditatûs & quatuor turmis

turmis equitatûs, ingreſſus *Forthæ* æſtuarium, ad *Regineum Trajectum* juſſus flumen conſcendit, *Scotos* leviter obnitentes repulſans; & ſtatim excitato tumultuario opere propugnaculo ſeſe communiens, ſuccenturiatum *Lambertum* accerſit; qui eodem loco duas pedeſtres legiones transmittens & equeſtres totidem, obviàm habuit Tribunum *Brownium* Equitem, cum exercitûs Inſtructore *Holburnio*, quatérque millenis quà equitibus quà peditibus. Magnis utrinque animis concertatur; at exitu *Scotis* infauſto, quorum duo millia cecidere, captis mille ducentis, cum quadraginta duobus ſignis militaribus, & inter illos *Brownio*, qui prælio non diu ſupervixit. Sic adeò ſtabile adepti ſunt *Angli* trans *Fortham* veſtigium, ut impares ſint universæ *Scotiæ* vires illis exinde excutiendis. Iſta dum ad *Fortham* geruntur, *Cromwellius Regius* inſtat caſtris, quaſi jamjam impetum facturus; at eo tantùm fine, ut aliàs diſtineret, quoad *Lambertus* arma infeſta (ut modò memoratum) *Scotis* intulerit.

*Fortham ſuperat Overtonus; mox & Lambertus; qui victoriam à Scotis reportant.*

Dehinc *Torwoodam* deſtituens *Rex*, in Vivario *Sterlingæ* caſtrametatur. *Scoti* autem Panico terrore conſternati, *Inchegarvy* præſidium inexpugnabile in medio *Forthæ* ſitum, ſedecim ponè relictis tormentis, deditione indictâ, ſine mora tradunt, *Blackneſſiæ*que caſtrum. *Bruntilandia* pariter ſuper oſtium *Forthæ*, ulteriore ripâ æſtuarii, haud minùs ignominioſè cedit, cum tormentis, bellico apparatu, navibúſque. Horum ſucceſſuum gnarus *Cromwellius*, noluit exercitum *Regium* morando diem inutiliter terere: igitur ad *Bruntilandiam* transfretavit; unde amandato *Whalæo*, minoribus præſidiis quæ circa *Forthæ* mariſque littora jacebant recipiendis, ipſe versùs *Sancti Johnſtoni* Civitatem proficiſcitur; quam Baroni *Dafferio* cum mille ducentis viris aſſervandam *Regia Majeſtas* ſubmiſerat, nullo tamen cum emolumento: *Cromwellius* etenim, aquâ foſſis & elicibus

*Præſidia, imperata deditione, confeſtim dedita.*

*Cromwellius expugnat Sancti Johnſtoni urbem.*

elicibus exhauſtâ, tormentis mœnia quaſſantibus, extorquet loci deditionem.

*Rex interim in Angliam rectà ducit,*

*per Carleolum,*

Cùm jam procul aberat à *Sterlinga Cromwellius*, & hiſce negotiis totus occuparetur, *Rex*, ordinatis à tergo (quoad liceret) *Scotiæ* rebus, profectionem in *Angliam* auſpicatur; ut opem ab hoc Regno ſuo recipiat, quam in illô novercantia fata denegârant. Itaque per *Luguvallum*, ſive *Carleolum*, quatuordecim circa millia, quà equitatûs, quà peditatûs, citato itinere tranſducit, *Julii* die noviſſimo, anno Salutis humanæ milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo primo. Tanta autem cum modeſtia & diſciplinæ ſeveritate progrediuntur milites, quantam vix ullum vidit retrò ſeculum; adeò ut inter *Carleolum* & *Wigorniam*, urbes ducentis & ampliùs milliaribus ab invicem diſſitas, nulli, non dicam caſæ, ſed nè homini illata eſt injuria; unicum ſi excipias Hortifregium, & ſublata quatuor vel quinque poma; quod tamen delictum miles illico luit, glande plumbeâ confoſſus. Omnibus, quócunque migrarent, præſidiis *Regio* nomine deditio imperatur; nullo tamen cum fructu: locíſque in eminentioribus, *CAROLUS Secundus* per Fecialem *Rex Angliæ*, *Scotiæ*, *Franciæ* & *Hiberniæ* promulgatur; per Populum graſſante eodem tempore tantâ conſternatione.

*nemini moleſtus.*

*In primariis oppidis Rex Angliæ,&c. denunciatur:*

*trepidantibus ad rei famam Parricidis.*

Cùm primùm hujus expeditionis fama per citatos nuncios ad *Pſeudo-ſenatum* adduceretur, *Regém*que cum milite ſuo equis in via correptis impoſito *Londinum* versùs properare percrebuerat, geminante (uti fit) metu diſcrimina, tantus horror & conſternatio *Parricidarum* & *Rebellium* animos extempló perculit, ut latibula & effugia deſpondentes meditarentur, *Cromwelliúm*que temeritatis & præcipitantiæ inſimulârint; donec *Regem Wigorniam* versùs digreſſum animadverterint, nováque hauſerint ſolatia ex *Cromwellii* literis, qui bono animo jubet eſſe, omneſque

omnéſque ſimul nervos intendere, ut poſtremò huic periculo occurſaretur, hoſtéſque in totum obruerentur.

*Regiis* copiis à læva imminebat *Harriſonus* cum tribus Equitum millibus, eo propoſito in *Angliæ* confiniis reſiſtus; ponè ſequebatur *Lambertus* cum duobus millibus; uterque ex occaſione laceſſentes, remoráſque itineri injicientes. *Warring'oniæ* præſertim infeſtare auſi ſunt, *Merſeium* amnem per pontem ſuperaturos: antè verò quàm abſcindi pons iſte poſſet commiſſo prælio, & amolitis *Lambertianis*, tranſitu potiuntur *Scoti*. Relictâ jam quæ *Londinum* ducebat viâ, *Wigorniæ* inſidere ſtatuunt, *Sabrinæ* in margine ſitæ urbi; unde ex *Cambro-Britannia* receptare ſuppetias, & à *Dobunis Maſſei* operâ (qui pridem *Parlamenti* cauſâ *Gloceſtriæ* cum laude præfuerat) frequentes delectus facere neutiquam deſperabant. Illuc igitur commeant, unámque à *Wallicis* nonnullis qui fortè aderant militibus repulſam paſſi, civitatem occupant, prælongo itinere magnopere attriti, viribus haud modicè imminutis.

*Regi invigilant Harriſonus cum Lamberto; & Warringtoniæ fruſtrà occurſant.*

*Rex Wigorniam facile occupat.*

Dehinc per Literas ſuas invitat *Regia Majeſtas Prætorem Senatúmque Londinenſem*, ad *arma tum in ipſius vindicias, tum juſtæ libertatis gratiâ capeſſenda; veniam anteactorum cuivis reſipiſcenti pollicitus, exceptis Parricidis.* At hæ literæ Carnificis manu cremantur ad *Periſtylium Regium*; exemplar etiam ab *Oratore Lentalio* flammæ traditur coram delectu militari totius *Londini*, in *Mori* (quos vocant) *agris* concelebrato.

*Londinenſes ad opem ferendam blandè invitat:*

*qui Literas indignis modis recipiunt.*

*Rex* inſuper ſtatim ab adventu, in *Pitchſordii* prope *Wigorniam* campo, ſingulos edicto ſuo ſubmonet, *qui exceſſerant ex ephebis, annum ætatis ſexageſimum nondum ſupergreſſi, ut in ejus ſuppetias*, juxta vetus *Regni* ſtatutum, *compareant.* Cui Promulgationi debitum ut præſtarent obſequium, brevi poſt adſunt *Franciſcus* Baro *Talbottus*, Comitis *Salopiæ* filius natu maximus, cum equiti-

*Subditos omnes ſuppetias poſcit. Adſunt complures è viris generoſis;*

bus ſexaginta, *Tho. Horniboldus* cum quadraginta, *Johannes Waſhburnius* cum quadraginta, *Johannes Packintonus, Gualterus Blounteus, Radulphus Clarius*, & multò plures tum Equeſtris ordinis tum Armigeri, præter vulgi duo millia, rebus in deſperatis vexillo ſub *Regio* militaturi. Horum acceſſione quatuordecim millia numerantur; duobus *Scotorum* millibus partim præ itineris longitudine in via laſſatis, partim præ formidine dilapſis. Quamobrem plures in caſtra *Regia* turmatim non confluxerint, conjectare quiſque potuit; nimirum, Immaturè *Wallos* inter, & *Londinenſes*, nec non *Icenos*, compreſſa recens ſeditiò, ſævitiáque *Pſeudo-ſenatûs*, caſſa plectentis tumultuandi ſtudia, præ oculis hominum obverſabantur. Ad hæc, ſubitaneus *Regis* adventus, & prorſus inopinus, omnem partibus ejus hortandi ſe mutuò, commeandi, & confœderandi præripuit opportunitatem. *Scoticarum* denique injuriarum, quas annis non ità pridem elapſis ea gens intulerat, nondum obliterari potuit memoria: nec ſanè multùm intereſſe videbatur, utrùm *Indigenarum* ſub tyrannide, an *Scotorum* ſub inſolentia, duram utrobique ſervirent ſervitutem. Quibus omnibus adjicere licet *Democraticorum* ſimul & *Oligarchicorum*, in excitandis provinciis, augendis copiis, *Regiiſ*que viris obſervandis & reprimendis ſimul, haud levem diligentiam.

*è plebe non niſi duo millia.*

*Cur tam rari comparuerint.*

Reverſus in *Angliam* poſtliminiò *Cromwellius* (qui ſex millibus ad augmentum victoriarum in *Scotia* relictis *Monckeum* præfecerat) novo vigore *Parricidarum* copias refocillat; viréſque ſtatim ſuas cum *Lamberto* & *Harriſono*, nec non *Grayo* & *Fleetwoodo*, conjungens, affluentibus ex omni plaga, quà vi compulſis, quà ſpontaneis militibus, octoginta millia (ſi calculos rectè congeſſerint nonnulli) ſuperantibus, urbem *Wigorniam* circumdiſponit.

*Cromwellius Wigorniam obſidet cum ingentibus copiis.*

Sed

Sed non ſunt ſilentio prætereunda quæ tunc temporis obtigerunt egregia Comitis *Darbeii*, quamvis inauſpicata, molimina. Ille parvâ manu ducentorum & quinquaginta militum fretus, ex Inſula ſua *Mannia* ad *Lancaſtriæ* oppidulum applicuit, eâque in regione mille quingentos propediem conſcripſit; quos dum ad *Mancheſtriam* ducit, (quæ *Mancunium* olim) quingentos alios ibi recepturus, malo ſuo fato in *Lilburnium* incidit, Tribunum *Parricidarum*, cum ſuis mille ſexcentis. Nam prælio in *Wiggano* oppido ſtatim inito, poſt acrem conflictationem Comes devincitur, biniſque vulneribus ſaucius, ad *Wigorniam* per avia & ſylvoſa confugit, interemptis Barone *Widderingtonio*, *Thomâ Tilſleio* Equite, *Matthæo Baintono* & *Trollopo*, Tribunis, unà cum *Galliardo* Subtribuno; captiſque *Gulielmo Throgmortono* Equite, *Richardo Leggio* Chiliarchâ, cum quatuor aliis Ordinum Ductoribus, ac quadringentis gregariis.

*Comes Darbeim cum exigua manu modò ſcripta* *debellatur à Lilburnio.*

*Regia* interim caſtra ſpeculatur *Cromwellius*, incertus quâ parte faceret impreſſionem: præludere verò *Uptoniæ* opportunum cenſuit, ſeptenis ſupra *Wigorniam* lapidibus ad *Auſtrum* ſitæ, ubi ponte lapideo ſternitur *Sabrina* fluvius. Hunc perfregerat *Maſſeus*, trabémque fortè interjecerat arcûs unius extremitates committentem; & oppidulo vicino cum ducentis & quinquaginta equitibus, trajectu tamen incuſtodito, ſecurus inſidebat. *Cromwelliani* autem, captatâ opportunitate, cruribus divaricatis amplexi trabem, unus poſt alium, tranſcendunt; numeróque probè aucti, templum occupant *Uptoniæ*, ac tantiſper defendunt, quoad alii, partim fluvium tranantibus equis, partim per pontem aliquatenus reparatum, ſubſequerentur. Serò canit claſſicum *Maſſeus*, manúque graviter læſâ, *Wigorniam* reverti cogitur. Dein contabulatis ſuper cymbas poſitis, *Teamium* amnem ſuperant, qui ab Occi-

*Maſſeo inde abacto, Uptoniâ potiuntur Cromwelliani.*

dente paulò remotiùs præterfluens, in *Sabrinam* devolvitur, exiguo intra urbem ſpatio. Mox etiam ponte conſimili ſuper ipſam *Sabrinam* fabrefacto, ſub *Bunnii* colle, primum intra lapidem, conjungunt copias omnes, & *Wigorniam* cum viginti millibus proſpectant, quaſi *Regios* in campum provocaturi.

*Middletonus in hoſtem noctu irruit,*

Proximâ nocte, *Middletonus* cum equitatûs & peditatûs *Scotorum* mille quingentis impreſſionem in hoſtica meditatur. Sed in promptu ſtabant *Cromwelliani*, à Sartore quodam (qui tamen proditionem iſtam ſuſpendio luit) opportunè commonefacti: tentant nihilominus *Regii* caſtra perrumpere, at irrito conatu; amiſſóque *Knoxio*, Legionis Inſtructore, cum aliis nonnullis ad ſuos revertuntur.

*cum ſuorum damno.*

Jámque tertia lux aderat *Septembris*, genti *Scoticæ*, ob receptam anno ſuperiori *Baroduni* cladem, fatalis & memoranda; cùm, circumſtipante Concilio bellico, *Regia Majeſtas* ex præalto *Cathedralis Eccleſiæ* campanili hoſtica ſpeculatus, urbem versùs ducentes conſpicit. Ad arma ſtatim clamatur, contráque curritur ab ipſo etiam *Rege* ad pontis juxta *Powickum* defenſionem, novíque trajectûs per cymbas (quem modò memoravimus) fruſtrationem.

*Egreditur ipſe Rex ad Powicki pontem defendendum,*

Vix redierat in Civitatem *Rex*, cùm *Montgomerius* pontis propugnator graviter læſus, & pulveris tormentarii inops, capto *Kytheo*, altero Præfecto, recedit in *Wigorniam*.

*quem hoſtis mox occupat.*

Hæc autem dum gererentur, ad Orientale Urbis latus converſa *Regia Majeſtas*, Martis aleam pertentare ſtatuit. Igitur magnâ peditatûs manu ſtipatus, & equitibus haud ſanè multis (nam vix pedem ſubmovebat *Scotorum* Equitatus) in hoſtium ſtativa ad ſylvam *Perryanam* invehitur animo quidem præſentiſſimo, cum Ducibus *Hamiltoniæ Buckinghamiæ*que, ac *Alexandro Forbeſio* Equite, pedites ſuos ducente. Primo inſultu tormentis potitur, proſtratis primipilis; poſtea verò, etiamſi ſagacitate mentis acuta

*Ad ſylvam Perryanam pugnatur acriter, ubi fortiſſime ſe gerit Rex: at ſupra modum oppreſſus,*

acuta belli ſæpius extricaverit, gravia pericula excelſo & præter cæteros elato animo adierit, multa & præclara facinora promptâ ac validâ manu Ipſe patraverit; etiamſi egregia propriæ & eximiæ virtutis id maximè temporis (vel hoſte judice) ediderit; effusè tamen à *Cromwellio* immiſſis aliis ſuper alias copiis recentibus ſupra modum oppreſſus, non deſperavit, ſed ut ſe melioribus reſervaret, loco cedere, & maturo in Urbem receptu evadere cogitat; quem etiam plauſtrum, re armamentariâ onuſtum, rotâque fortè confractâ, in ipſa *Sudburii* porta tranſverſim jacens, aliquandiu retardavit. Sed ab equo deſiliens pedeſter ingreſſus eſt; aliúmque ſine more inſcendens, labantes jam milites ut reſtituant prælium ſummâ animi vocíſque contentione adhortatur; donec ingruente gravi periculo, per *Sancti Martini* portam dilapſus, equitatum ſub *Davidis Leſleii* ductu (magnam partem intactum) aſſequeretur, pergerétque pontem verſus *Barbonii*; enixè atque indeſinenter precatus, ut recollectis animis hoſtem denuo impeterent, agentíque jam in extremis peditatui quàm celerrimè ſubvenirent. At recuſare multi, abjicere aliqui arma, tergiverſari omnes, & declinare periculum, quàm fortiter decertando, diem illum aut victoriæ primum aut vitæ ſupremum facere, maluerunt. Verùm dum *Rex* elabitur, Comes *Cliviæ*, *Jacobus Hamiltonius* Eques, Tribunus *Carliſius*, aliíque nonnulli *Regiæ Majeſtati* fidiſſimi, cum reliquiis Equitatûs, redintegrato prælio *Sudburii* circa portam, diſtinere tantiſper hoſtem, donec *Fleetwoodus* ab occidentali parte per ſuburbia *Sancti Johannis* amne ſuperato penetraret urbem, & *Cromwellius*, disjectis *Sudburii* Valvis, *Comitem* cæteróſque ſubmoveret. Indè ſigna victricia continuò movet ad *Regale* propugnaculum, à Tribuno *Drummondio* cum mille quingentis militibus defenſatum; quem, ubi ſemel imperatam deditionem

*in urbem revertitur;*

*ſuóſque ibi jam vacillantes fruſtrà extimulans, per portam Sancti Martini dilabitur. Equitatum hortatur ad pugnam redintegrandam; ſed ſurdis canit fabulam.*

*Urbs capitur, & Regale propugnaculum, interemptis defenſoribus.*

deditionem recuſaret, quaquaverſus incurſans, delevit cum ſuis omnibus. Deploranda urbis ex eo facies: Hinc *victoriâ potiti* cædere, irrumpere, rapere, captare, minis intonare; indè *victi* fugere, terga vulneribus obvertere, ſupplices tendere manus; nonnulli fruſtrà obniti, animóſque in vulnere ponere; *Cives* incaſſum precari, ejulare, plorare. Omnia cadaveribus ſtrata mutilatíſve corporibus. Hîc cernere erant ſolamina quærentes; illic plagis propemodum confectos vitæ ſimul & miſeriarum exitum appetentes. Triduum aut plus eo inſepulta ſervantur cadavera, quæ fœdo ſpectaculo tabóque horrorem facinoris augebant.

*Numerus cæſorum,* *Gregariorum* tria millia & quingenti cecidere. Dux *Hamiltoniæ*, confracto crure, quatuor aut quinque dies à prælio, haud ultrà, ſuperſtes vixit. *Forbeſius* utroque crure trajectus. *Captivorum* (*& captivorum.*) quinque millia numerabantur, quà *Oppidani* quà *Scoti*; inter quos erant Comites *Rotheſius*, *Carneworthius*, *Kelleius*, Baro *Sinclarius*, *Montgomerius*, Præfectus machinariorum, ut & *Fanſhawus Greviúſque Angli*, qui *A petitionibus Anglicis*, cum Ordinum *Scoticorum* Ductoribus, omni commeatu, ſigníſque centenis & quinquaginta quinque.

*Rex, relicto Scotorum equitatu, digreditur,* *Regia Majeſtas* paulùm ultra *Barbonii* pontem provecta, (relicto qui Equitatum ferè integrum rectà per *Neoportum* in *Scotiam* ducere decreverat *Leſleio*) ſtipantibus Duce *Buckinghamiæ*, Comite *Darbeio*, *Lauderdalio*, Baronibus *Wilmotto*, *Talbotto*, aliíſque *Dynaſtis* cum equitibus circiter quinquaginta, in avia divertit; partim ut ſomno ſe reficeret, partim ut dubios itineris redderet qui perſequerentur. Inter proficiſcendum narrat (*&, ſuadente Comite Darbeio, pergit Boſcobellam verſus.*) Comes *Darbeius*, nuper ſibi, cùm à *Lilburnio* profligatus aufugeret, tutum praſtitiſſe diverticulum in domo *Boſcobellæ Pendarellum* quendam; ſed ille Religione *Pontificius*. Eo ſe *Rex* recipere inprimis

primis ſtatuit. Domus à *Wigornia* viginti ſex diſtat milliaribus, in *Salopienſi* Comitatu, ad *Staffordiæ* confinia, inter *Tongi* Caſtrum & *Brewoodum* poſita, loco in ſaltuoſo, ſeceſſui peropportuno. Gnarus viarum *Giffordius* quidam, relicto à læva *Kiddermonaſterio* per *Stourbrigiam* inſtituit iter; & ad *Whitladies* (Cœnobium olim *Ciſtertianarum Monialium*, lapidis unius ſpatiolo, medias inter ſylvas, à *Boſcobella* diſſitum) apertis concubiâ nocte pulſanti foribus, ab alio *Penderello* cum comitatu inducitur. Dum in iſtis ædibus capillitium ſecat *Rex*, (quod igni traditum) fuligine deturpatur manibus, vilibúſque veſtimentis induitur, duo alii *Penderelli* fratres, *Richardus*, qui vicinum *Hobbalii* prædiolum, & *Gulielmus*, qui *Boſcobellam* incolebat, accerſuntur. Quibus infortunium edoctis *Regiam Majeſtatem* oſtentans *Darbeius, per fidem, per Deum, per omnia ſacra orat obteſtatúrque, ut ſervent incolumem, & de perfugio ſive latibulo confeſtim proſpiciant.* Optima ſpondentibus Ruſticis, *Richardus* per poſticum in ſylvam eduxit proximam; juſſo antè *Wilmotto*, ut equeſter *Londinum* contenderet, ubi ad Inſigne *Viridis Draconis apud Vintrie* in vico *Tameſino Regi* ſtatutum erat ipſum convenire; *Johanne Penderello*, per quam viam eò pergeret ſecurior, oſtenſurum ſemet pollicente.

*Quum ventum eſſet ad ædes dictas* Whitladies,

*Penderellis fratribus abdendum ſe tradit.*

*Wilmotto Londinum ante amandato.*

Poſteaquam in hunc modum Proceres *Regiæ Majeſtati* pro virili proſpexiſſent, ſua de ſalute deliberant, *Leſleiúm*que ſequi, ſi & aſſequi potuerint, planè tutiſſimum arbitrantur, ob multitudinem, cui à palabundis & paucis militibus non erat metuendum; nec poſſe majores *Parricidarum* copias attingere tantum ſpatii emenſos. Paululùm indè progreſſi, Baronem *Leviſtonum* (qui *Regiæ* cohorti præfuerat) ab hoſtili militum inſequentium impetu ſoſpitarunt; fructu tamen brevi & caduco: nam citò pòſt, ultra *Neoportum* cùm promoviſſent, in *Lilburnianos* incidunt, qui viribus

*Proceres, dumLeſleium aſſequi tentant,*

*à Lilburnianis diſſipantur, capto Darbeio, aliiſque.*

viribus exhauſtos facilè fugant, Comite *Darbeio* (quem poſtea militaris concilii judicio damnatum plectunt impii *Parricidæ*) *Lauderdalio*, (qui ſervatam fidem ſqualore carceris ad *Regiam* uſque *reſtaurationem* luit) aliiſque, quos nominare longum eſſet, correptis. Interea Dux *Buckinghamiæ*, *Leviſtonus*, *Talbottus*, cum pluribus aliis, huc illuc dilapſi, varia ſortiuntur effugia; tandémque trans mare navigant. *Leſleium* verò, *Neoportum* haud longè tranſgreſſum, circumveniunt hoſtes, integrúmque ferè ipſius aut capiunt aut ſaltem diſſipant commilitium; nominatim, Comitem *Cliviæ*, (qui *Leſleium* à prælio fugiens aſſecutus fuerat) uti & *Kenmorii* Baronem *Wentworthium*, ac *Middletonum*. Ruſtici autem horum pleroſque, non ſine crudelitatis nota, (à qua gens *Anglicana* plurimùm abhorret) undique palantes, fuſtibus, bidentibus, trituratoriis inſtrumentis, & iſtiuſmodi quæ furor ſubminiſtrabat armis, malè mulctant; redhoſtimento continentiæ & modeſtiæ, quas exhibuerant illàc non ità pridem ductantes, perquam incongruo. *Maſſeus*, manu ſaucius, in Comitiſſæ *Stanfordiæ* clientelam ultrò ſe fugiens conjecit; cujus ſub marito (*Graii* pater is erat) olim *Glouceſtriæ* meruerat. Exinde binas poſt ſeptimanas in *Turrim Londini* tractus, ſqualore carceris diu maceratus, brevíque coram Supremo Judicii tribunali capitis cauſam dicturus, veſtibus cum bajulo quodam immutatis, incolumis evaſit.

*Leſleius cum ſuis hoſti præda fit,*

*aut (quot pejus) Ruſticis.*

*Maſſeus nobili Fœminæ ſe tradens, in Turrim Londinenſem conjicitur: unde perſonatus elabitur.*

*Scotiæ Regnum*, captâ in hunc modum & deletâ maximam partem *Nobilitate*, victricibus *Anglorum* manibus palmam porrigit; & niſi Radicem Supremus rerum humanarum Arbiter aſſervâſſet, unde quaſi de novo animata reſurgeret Proles & Cauſa *Regia*, eadémque Ducis *Albemarlii* dextra (quem adhuc *Monckei* ſub nomine indigitare liceat) vulnus opémque per vices intuliſſet, æternùm perierat.

At

At quomodo actum cum *charo Superis Capite* ſpe pariter ac *Anglicanæ* ſobolis & *Eccleſiæ* ſoſpitatore, quoniam *Anglos* inexplebili cognoſcendi ardore laborantes conſpicor, & ab omni ſeculorum memoria vix quicquam hujuſmodi obtigit notabilius, ego inpræſentiarum (ſicuti ab ipſo *Sereniſſimi Regis* ore haurire datum eſt) nec parcè nimis, nec incurioſè memorabo.

*Fuſè narratur, quæ fuerint Regis per Angliam latibula.*

In ipſo temporis articulo *Regem* in ſylvam abiiſſe res ipſa teſtatur. Nam vix elapſâ ſemihorulâ, quaſitum adſunt Tribuni *Aſhenhurſti* milites, Cœnobium excutiunt, & per conclavia volitantes, ſecreta omnia, receſſus, abditiſſimóſque angulos perſcrutantur. Reprimentibus tamen fatis, extra ædes non prodibant omninò; toto ſiquidem die ſtillabat æther impluvius, & ab arboribus deciduus imber herbis gravis incubuit: ità quod aliis damno, *Regi* ſaluti fuit. Dum enim inter opaca nemorum denſatóſque frutices permaneret; *Richardus Penderellus*, conquirens torale (quo ſeſe *Rex* adverſus imbris violentiam muniret) & uncinâ inſtruens (quaſi ſepimentorum reparationi vacaret) unà petierat ab uxore Ruſtici in proximo agentis *Franciſci Yatei* (quæ & ipſi affinitate junctiſſima) ut cibamenti ſiquid in promptu foret, paratum deferret in ſylvam. Haud morata, lac apponit ſaccaríque aliquid, nec non ova paucula & butyrum. *Rex*, adventu mulierculæ ob innatam ſexui garrulitatem nonnihil perturbatus, *An tu fidem* (inquit) *ſervare cuiquam potes qui Regi militaverat? Imò, Domine,* (reſpondet illa) *Moriar antè quàm te prodam.* Quo dicto confirmatior, de eduliis allatis liberaliùs veſcitur.

*Aſhenhurſti milites cœnobium perluſtrant.*

*Ruſtici uxor cibos defert in ſylvam, quibus Rex reficitur.*

Seneſcente jam die, ſuam in caſulam *Hobbalii* in propinquo ſitam *Richardus* eum introducit, ibidémque accingitur ad iter novum, quod erat hâc nocte ſuſcepturus. Interrogârat enim *Rex* inter alia, Num probatæ fidei quempiam nôrit ad

*Veſperi ſubit Richardi Penderelli caſulam;*

*In de iter inſtituens in Walliam.*

*Sabrinæ* ripas habitantem, qui de latebra tantiſper proſpiceret, quoad copia tranſeundi fieret in *Walliam*; eâ ſiquidem in Regione non deerant amici fidiſſimi, quorum ope aut *Londinum* petere liceret, aut inter abrupta rupium ſecuriùs deliteſcere. Admonitus igitur de quodam *Wolphio* (ſed religione *Pontificio*) quinis abhinc milliaribus, unicóque à *Sabrina*, degente apud viculum *Madleyam*, eò noctis horâ nonâ *Richardo* ſtipante proficiſcitur.

*Eâ nocte pergit Sabrinam verſus pedeſter, duce Richardo Penderello: territatur à molitore.*

Primum autem vix emenſi milliare, dum molendinum aquatile prætergrediuntur, ubi per pontem ligneum ſuperari rivus debuit, portulâ quam aperuerant ſtridente, inſtat Molitor, & minaci voce quò vaderent interrogat nocte tam ſerâ; ſiſterent ſe corám. Deterritus inopino tonitru *Penderellus*, relicto ponte, per undam fugit impiger, ſequitúrque comes *auguſtus*; non tam viſu, quàm pellicearum braccarum ſonitu ſpiſſis in tenebris dirigente. Perpinguis Molitor citò à curſu deſtitit; & reſiduum viæ periculo caruit.

*Apud Madleyam in horreo reconditur,*

*Madleyam* tandem perventum; foréſque pulſanti *Penderello* continuò cedunt. Hoſpes excipitur amicè, factúſque conſilii particeps *Wolphius* in horreo recondit, quoniam interdiu militum vacua perraró domus. Mittitur exploratum trajiciendi fluminis opportunitatem, renunciatúrque non ſolùm pontes à militbus cuſtodiri, ſed & pontones & hippagogas quàm ſtrictiſſimè obſervari, eapropter tranſitum fore perquam difficilem ac intutum.

*Flumine ſtrictè obſervato, redit in ſylvam, unde venerat.*

Cùm noteſceret, intra ædes receptus, à matrefamilias accuratiùs inficitur manus & vultum decocto *Galliocarum*; dictóque vale, per eundem redit pedeſter tramitem ad *Boſcobellam*, commodiorem itinerandi tempeſtatem placidè præſtolaturus.

Reverſus antelucano tempore in ſylva commoratur, dum inſpiceret *Richardus* utrùm ſubeſſent viri militares in domo *Boſcobellæ*. At ille unicum ibi *Carliſium* (quem ad *Sudburii* portam cum

cum aliis *Cromwellianas* copias diſtinuiſſe narravimus) deprehendit, qui natus in vicinia, recèns ad familiarem hunc ſuum diverterat, clàm panem emendicaturus. Audito quis in ſylva lateret, *Carliſius* duobus cum *Penderellis* confeſtim adſunt, atque poſt lætas utrobique gratulationes in domum inducunt. At arena quæ ſemet calceamentis dum rivum percurreret inſinuaverat, gravis tritura pedibus, cruoris elicuit ſtillam; cujus in medelam pedilavio uſa eſt muliercula. Dein agreſtium cibamentis ambo refecti, in ſylvam continuò redeunt; ubi conſcenſo frondoſi roboris cacumine, diem in edito inſumunt; effuſo poſt longas vigilias in ſomnum *Rege* ſuper brachia & in gremio *Carliſii*. Nocte deſcenditur, domum repetunt famelici; locúſque oſtenditur planè inſcrutabilis, latibulum Sacerdotale, quod adeò *Regi* perplacuit, ut nollet ampliùs, ibi dum moram traheret, ſe dio committere.

*Summo manè deducitur à Carliſio in Boſcobellæ domum.*

*Refectus inſcendit quercum.*

*Noctu occultitur in latibulo Sacerdotali.*

*Humphredus*, alius è fratribus quinque *Penderellis*, qui molendino etiam in propinquo præerat, *Sheffnalium* oppidum eodem *Saturno* taxationibus perſolvendis contenderat: ubi in ædibus Capitanei *Broadwayi*, nummorum ratiociniis præpoſiti, *Tribunum* fortè comperit è *Cromwellianis*, qui *Regem* percupidè quærebat. Idémque, audito ruſticum hunc prope *Cœnobium Whitladies* habitare, An de *Rege* quicquam nôrat, an de Cœnobio quicquam, interrogat: adjicitque, *Si quis offenderet, ſterlinarum libras mille lucraturum; ſin occuluiſſe aut celâſſe deprehenderetur, indubiâ morte plectendum. Humphredus* tamen, *Regis* incolumitati fideique propriæ poſthabitâ lucri quantivis ſpe, nihil ſe nôſſe reſpondet, arcani celantiſſimus. Veſperi cùm rediiſſet, rem totam enarrat *Regi*, qui ſequentis *Dominicæ* magnàm partem in topiario domui adjuncto ſacræ lectioni inſumpſit.

*Penderellus molitor interrogatus de Rege,*

*fidem ſervat inviolatam.*

*Johannes* interim *Penderellus*, cùm equeſtrem viam *Londinum* versùs Baroni *Wilmotto* ſubindicaret,

circumfuſis

*Wilmottus è Margi-fodina prodiens, Whitgravio in tutelam traditur:*

circumfuſis undique militibus impeditam adeò deprehendit, ut ipſum cum equo in Margi-fodina recondere conſultiſſimum duxerit, donec commodiorem invenire poſſet latebram; tandémque faventibus aſtris *Whitgravio* commiſit ac *Huddleſtono*, (quanquam ambobus religione catholicis) quorum hic illius in ædibus tenella trium puerorum ingenia bonis literis expoliebat. Uterque, amandato noctu equo ad Tribunum *Laneum* familiarem ſuum, qui olim ſub *Rege* meruerat, *Wilmotto* hoſpitalitios lares apud *Moſleiam* aperuêre. Hujus rei per *Johannem* reducem certior factus *Rex*, eundem denuò mittit inveſtigatum ocyùs *Baronem*, qui mutârat antè hoſpitium, & ad *Bentleyam* Tribuni *Lanei* domicilium commigraverat. Ibi tandem repertus, *Regiſque* mentem edoctus, retrò ſe conticinio ſequente ad *Moſleiam* rediturum, *Regis* in occurſum pollicetur, quinis lapidibus à *Boſcobella* diſtantem. *Johanne Boſcobellam* reverſo, ſtatuit & *Rex* eò pergere, *Wilmotti* viſendi gratiâ: verùm pedeſtri itineri imparem fecerat infelix iſta (quam diximus) pedum tritura. Molitoris igitur *Humphredi* jumentum, vili ſellâ inſtratum conſcendens, valedicénſque *Carliſio*, pergit *Moſleiam* versùs, quatuor *Penderellis* & *Franciſco Yateo* ſatellitibus. Quò ſimul ac ventum erat, ruſticos promiſſis (quæ tandem prælargè perſoluta ſunt) dimiſit oneratos.

*Cujus viſendi gratiâ Rex, equo molitoris inſidens, Moſleiam contendit.*

Exin à *Whitgravio* & *Huddleſtono* deducitur ad *Wilmottum*, atque poſt longiuſcula ſuis de rebus colloquia, faméṁque cibo placatam, in conclave ſecretum abditur ſomni capiendi gratiâ. Poſtero die ſuboluit *Whitgravio*, milites eum captatum adventuros, utpote qui *Regiis* pridem in caſtris militaverat. Et advenêre quidem; ſed quos ille culpâ vacuus declinare noluit; verùm *Rege* in ſecretum dilapſo, foribúſque omnibus è veſtigio apertis, confidenter eos compellat; vicinorúmque teſtimonio

*Adſunt milites Whitgravium deprehenſuri,*

teſtimonio atque aliis argumentis contrarium ità liquidò evincit, ut hominem non ultrà (nè gradibus quidem conſcenſis) inquietârint. *at recedunt quieti.*

Eodem die *Cœnobium* denuò perluſtrant milites, utpote à captivo *Signifero* condocefacti, *Regem* inibi pro certò deliteſcere; nam *Comitantibus aliis huc adveniſſe teſtis oculatus adnotaverat, abeuntium verò neminem ei conſimilem exiiſſe.* In omnes igitur ædium cameras & receſſus involant; fractis tabulatis, dejectis parietinis, latebrarum occulta rimantur: at incaſſum explorant. Tum patremfamilias, admoto pectori ſclopeto, in examen vocant; & ni *Regem* ocyùs oſtentet, glande confeſtim trajecturos interminantur. At ille *Regem* ſibi omnino notum pernegat; non diffeſſus tamen, illuc eâ nocte divertiſſe complures, qui cibis omnibus devoratis receſſerant. Indè ad *Signiferum* converſi, ceu mendacem miſerè devolârunt. *Rex iterum quæritatur in Cœnobio.*

Nocte ſequente, *whitgravio* cum Uxore, necnon *Huddleſtono* valedicens *Regia Majeſtas*, ubi priùs nomen fecerat à Mercatore *Londinenſi* diſſolvendum, (quas *Cambii literas* vocant) unde (ſi fortè in poſterum aliquà ad *Parricidas* permânet commodata ab iis *Regi* celando opera) pecunias reciperent, ſalutíque ſuæ transfretando conſulerent; Tribuni *Lanei* tutelæ ſe cum *wilmotto* commiſit, ad *Bentleiam* perducendum. Ubi ſoror ejus (*Janam* vocitant) ſe deducturam ad locum prope urbem *Briſtoliam*, ubi ſpes trajectûs, recepit; hâc ratione ſcenam adornatura. *Salvum* (uti vocant) *Conductum* à quodam *Parricidarum* Tribuno nanciſcitur, quod ipſi ſibi cum unico ſervo, Generoſóque cum conjuge, binis equis inſidentibus, liberum iter & ſecurum præſtaret ad *Nortoni* prope *Briſtoliam* domicilium; cujus nimirum Uxori gravidæ partus appropinquabat. *Jana* ſoror inter puerperii nixus præſtò eſſe omnino debuit; nec acceptior itineranti comes quàm cum *Bentleiam migrat; indè Briſtoliam profecturus, ceu Janæ Lane ſervus.*

cum marito conſobrina. Bellè in omnibus quadrabat fabula. *Rex* haud moratus inſcendit equum, *Jana* ſe famulum coràm exhibens dominâ ponè inſidente. Sequitur cum uxore *Laſſelius* (hoc enim Affini nomen erat:) præcedit *Wilmottus*, accipitrem in manu geſtans, quaſi nunquam antè viderat, ſolâ viæ ſocietate fortuitò conjunctus, idémque certus, cùm *Briſtoliam* propiùs ventum foret, de via deflectere ad amici ædes, *Johannis Winteri*, Equitis, rerum ibi occaſiones expectaturus. Ità inſtructi omnes, profectionem bonis avibus auſpicantur.

*Dat ſe in viam, comitantibus Laſſelio & Wilmotto.*

Primus *Bromſgrovii* obvenit caſus memorabilis; excuſſo etenim equi calceo, *Regis* erat ad Faborum ferrarium deferre, qui alium affigeret. Iſte *Regi*, *Quid novi audiret*, percontanti, *Nil*, inquit, *præter victoriam de Scotis à Cromwellio reportatam; ubi quanquam capti vel occiſi ferè cæteri, Rex evaſit tamen. In Scotiam ſortè* (reponit *Rex*) *per avia ſe clanculùm ſurripuit.* Cui Faber, *Illud profectò parùm veriſimile; quin potiùs latibulum ſibi quoddam in Anglia ſortitus eſt. Ego ſi deprehenderem, haud modicè lætarer, quia mille libras numerarent mibi Comitia.* Poſt iſtiuſmodi ſermones utrinque collatos abſcedit *Rex*, dominæque famulatur in itinere. Ad *Stratfordiam* penè provectis *Avonæ* fluvii vadum tranſire in animo erat, milliaris unius infra oppidum diſtantiâ: ſed propiùs adventantes, ex adverſa ripa militares equos conſpiciunt in prato gramina depaſcentes, inſeſſoribus humi prope cubantibus. Ibi, quid factu opus, conſulitur. *Rex* pergere metu diſſimulato; *Laſſelius* autem (cui recens à militibus facta præ oculis obverſabatur injuria) conſultius duxit ad vicinum oppidum divertere: cujus formidini obſecundante *Rege* dum per plateam iretur, en obvios eoſdem quos vitârat milites; qui tamen nè minimam creant moleſtiam, ſalutati tantummodo reſalutant. Sub noctem ad Inſigne *Coronæ* ventum apud

*Bromſgrovii miſcet de ſeipſo ſermones cum fabro ferrario.*

*Stratfordiæ per medios milites tranſit indemnis.*

*Pernoctat Circeſtriæ;*

apud *Circeſtriam*, (*Corinii caſtrum* à veteribus dictam) ubi valetudinarium ſe ſimulans, in cubile continuò receſſit. Conſequente veſpere *Marsfieldiam* tenent, ubi apud affinem *Janæ* pernoctatur. Tertiâ luce, cùm *Briſtoliam* à læva reliquiſſent, milliaribus tribus diſſitam, ad *Nortoni* habitaculum accedunt; ubi *Jana*, quaſi febre tertianâ correpto *Rege*, (quem *Beneficiarii* cujuſdam Patris ſui natum affirmat) in conclavi privato lectum ſterni curavit, contráque febrem à Doctore *Gorgio* miſceri medicamenta. *in Marsfieldia, tertio die apud Nortonum, ubi ægrotum ſe ſimulat,*

Manè prodeuntem foras interrogat *Gorgius*, *quid de Rege audiret, quid de prælio.* Sed cum parùm appoſitè reſponderet, *Vereor* (inquit) *nè tu Rotundis capitibus* (eo quaſi ſtigmate inuſti vulgò *Parlamentarii*) *operam addixeris*; *periculum ego faciam cujas tu ſis:* atque in cellarium protinus inducto propinat vini calicem in *Salutem Regiam*. Cui *Rex* parem exhauriens, fidem facit, iſtiuſmodi furfuris homuncionem ſe nunquam extitiſſe. Manè ſecundo *Rex* in Cellario, panem inter & caſeum comedendum, cum Thraſone quodam adſtante ſermones miſcet, qui ſe prælio *Wigorniæ* nuperrimo interfuiſſe aiebat; multáque de rebus ibi geſtis jactabundus blaterabat. Huic *Rex*, *Num tu videris Regem? Vigeſies* (inquit ille.) *At qualis demum erat?* Tum *Regem* intuitus attentius, *Te ſuperat* (inquit) *altitudine quatuor digitis.* Poſtea, dum caput matriſamilias per triclinium fortè prætereunti denudaret, Promus oculis intentis vultum inſpectans, & diligenter contemplatus, *Regem* eſſe ſuſpicatur; privatámque nactus occaſionem, venerabundus ad genua procumbens, rogat, Annon ità ſe res habeat. Silentio indicto, fatetur omnino ſic eſſe. Nomen hominis *Johannes Pope*, qui ante annos quinque ſub *Rege* (tum *Principe Walliæ*) ſtipendium in Occidua plaga fecerat; poſtmodùm exauctoratus, variis dominis admi- *& à Gorgio Medico inviſitur. In cellario colloquitur cum Thraſone quodam de Rege. A promo ſecundo dignoſcitur,*

S niſtr...

niſtrum ſe præbuit, uſque dum hujus *Nortoni* promus-condus redderetur. Dehinc officia complura *Regiæ Majeſtati* præſtitit ſumma cum fidelitate. Primò ſiquidem *Briſtoliam* is miſſus eſt, navigium conquiſiturus: at, quod in *Galliam* vel *Hiſpaniam* ſolveret intra menſem, nullum potuit ibi loci inveſtigari. Cùm autem de multis qui ſub ipſo militaverant *Regem* affaretur; unus deligitur *Windhamus*, cujus in hiſce anguſtiis primum caperet experimentum. Incolebat ille villam *Trentam* inter *Durotrigas* in agro *Dorceſtrienſi*.

*homine fidiſſimo;*

*cujus ope Wilmottus introducitur. Hic Windhami mentem explorat.*

Jam verò *Wilmottus* ex condicto accedens ad *Nortoni* domum, noctu *Pope* miniſterio ad *Regem* introducitur, collatíſque invicem conſiliis, mox *Trentam* amandatur, percontaturus an auderet *Windhamus Regem* hoſpitio excipere, & apud ſe celare poſſet quoad opportunitate transfretandi frueretur. Reſpondet illico *Windhamus*, Felicitatem illam ſe ſibi impensè gratulari, quòd inter tot eximios fidiſſimóſque ſubditos, ipſum præſertim hoc dignetur honore: paratum igitur ſe vitam, familiam, & fortunas omnes non modò periculis objicere, ſed & peſſundare, Optimi ſui *Regis* gratiâ. Veniam poſtremò petit, arcanum hoc non cum *Matre* tantummodo & *Uxore*, ſed & quatuor Servis, quarum fidem tam in *Regem* quàm in ſemet perſpectiſſimam haberet, communicandi. Annuit *Wilmottus*, *Regém*que tertio pòſt die circa decimam adſuturum pronuncians, revertitur.

*proſpero cum ſucceſſu.*

At enixa erat præcedente nocte *Nortoni* uxor, & ex eo partu in extremo diſcrimine verſatur, haudquaquam à Sorore (ſic enim *Janam* vocitabat) inter haſce anguſtias derelinquemda. Ut igitur honeſta ſuppetat abituriendi cauſa, codicillos à patre jam annis confecto comminiſcuntur nuperrimè datos, quibus *à Janæ diſceſſu ſe graviter ægrotâſſe conqueritur, ipſiúſque ope præſentiſſimâ indigere:*

*Jana literas comminiſcitur à patre quaſi moribundo miſſas.*

*digere* : jubet igitur, *omni morâ & excuſatione miſsâ, ſi vita parentis cordi ſit, domum feſtinet quàm celerrimè.* Literis prolatis, & rumore per familiam diſſeminato, valedicunt *Jana Laſſeliuſ*que, (uxore penès puerperam relictâ) cum famulo, cujus perſonam *Regia Majeſtas* ſuſtinuit. Itineris hujus ducem ſe præbuit, qui *Wilmottum* per avia deduxerat à *Winteri* domo ad *Nortoni*, *Henricus Rogerſius*; primúmque indè hoſpitium ſortiti ſunt in *Carewi* Caſtello, ſeptem cis *Trentam* lapidibus ſito. Appropinquante adventûs horâ præſtitutâ, *Windhamus* cum uxore, foras quaſi deambulatum, obviàm prodibant; *Regém*que privatim intromittunt, per quendam ad id muneris deſtinatum: *Jana* interim cum *Laſſelio* apertè, inſtar affinium è longinquo adventantium, qui craſtino die abire decreverant, excipiuntur. Hîc loci per novemdecim dies tutò commorata eſt *Regia Majeſtas*; navigio per otium proſpectans, variis incaſſum tentatis opportunitatibus. Obtigit autem uno die, ut campanarum pulſationibus præter ſolitum à Ruſticis incumberetur; *Regé*que cauſam inuſitati oblectamenti ſciſcitante, Lætitiam eſſe reſpondetur ob *Regis* obitum, cujus fama pervaſerat. Dum verò de transfretando diu multúmque deliberatur, venit in *Windhami* mentem quidam (*Eldenus* nomine) Mercator, olim ſub *Regio Patre* Centurio; ſed qui ab eo tempore mercaturam *Limæ* quæſtuoſam exercuit; penès hunc fortè navem comparare, quippe quem Baroni *Barkleio* in anguſtiis verſanti tutam præſtitiſſe meminit trajectionem. Ad hunc itaque amandatur *Windhamus* ſciſcitaturus, an *Wilmottum* aliúmque Nobilem, qui nuper è prælio *Wigornienſi* evaſerant, tutò tranſmittere potuerit. Ille non difficulter auſcultare, atque ad *Charmutham* extemplò vadere, *Limæ* finitimam; ubi acceſſitum nauclerum rogat, ſilentio priùs impoſito, num fidam auderet navare operam *Wilmotto* in

*in prætextum abeundi ſerâ noctè.*

*Itur ad Carewi caſtellum;*

*poſtero die Trentam, Windhami villam.*

*Fama Regii obitûs.*

*Eldenus navigium conducit Charmuthæ;*

in *Galliam* cum famulo tranſvehendo. Annuit homo, & cum Centurione paciſcitur, ſexaginta libras, poſt allatum in *Galliam* Nobilem, chirographo perſolvendas. Dies & hora quibus eos in cymba ad navigium apportaret præſtituuntur.

Votis hactenus omnia bellè reſpondent; ſolus deſideratur prætextus in Hoſpitio commorandi dum ſingula parari poſſent in trajectionem. Ob eum finem *Henricus Peterſius* (is *Windhami* ſervus, & ſecreti conſcius) hoſpitam *Charmutha* aggreditur, varióſque inter ſermones, Nobiliſſimo Viro famulari ſe narrat, qui Virginem parentibus orbam non procul agentem perditè amaret, à quâ & ipſe pari flammâ redamabatur: Hymenæis interdicente *Patrono*, clàm eam in matrimonium conſtituit noctu rapiendam. An igitur per horas aliquot ea præberet hoſpitiùm quærit; porrigitque ſimul munuſculum, in pignus uberioris præmii, ſuperaddito & vini hauſtu. Mulier, iſto munere delinita, & puellæ miſeratione tacta, ſpondet operam. Igitur *Trentâ* relictâ, *Rex Charmutham* versùs proficiſcitur, cum *Juliana Conisbeia* (hæc, ancilla facinoris conſcia) eidem equo inſidente, ut Sponſulæ ſpeciem exhiberet. Comitantur Baro *Wilmottus*, Tribunus *Windhamus*, & *Henricus Peterſius*; obvium habent *Eldenum*, inducuntur in privatas ædes (quò ſe obtentu prædiolum inſpectandi receperat:) huic ſe jam aperuit *Regia Majeſtas*, mercedulâ datâ in pignus futuræ gratitudinis. Indè Mercator *Limam* contendit, ut Navarcham propediem acciret ad iter præſtituto tempore capeſſendum; *Rex* cum cæteris ad hoſpitium *Charmuthæ*; *Peterſius* autem cymbam expectaturus. At hic, poſt moram uſque ad diluculum factam, reverſus, nullam adveniſſe pronunciat. Quo audito, conturbari omnes, & nova inire conſilia: nullus hic morandi locus periculi expers; certum *Regi* nè minimum cunctari. *Birdportam* versùs, brevi habitâ conſultatione, *Rex*

*Commentum Peterſii quo hoſpitium ibi loci parat.*

*Rex eò proficiſcitur, Julianam Conisbeiam ceu ſponſulam ſecum apportans.*

*Spe navigii evaneſcente, abſcedit inde.*

*Rex* cum *Juliana*, Tribuno comitante, progrediuntur, in hoſpitio deſignato *Baronis* adventum cum *Peterſio* præſtolaturi. Hic ad *Limam* iturus, ut prævaricationis hujuſce cauſam à Mercatore perdiſceret: ille in hoſpitio moratus, equum de novo calceandum prætexuit. At *Eldenus* Mercator, qui dimidium itineris emenſos eos conjectabat, ruptam fidem magnopere demiratus eſt; nec aliam aſſignare potuit rationem, niſi quòd amicis dum valediceret in die Nundinarum, (nam eo die *Limæ* celebrabantur) hominem bene potum promiſſi temporis oblivio ceperat. Poſtea verò conſtitit, Navarcham domum reverſum, ut mundum aliáque profectioni neceſſaria compararet, ab Uxore incluſum, foribus obducto peſſulo: eodem enim Nundinarum die in Oppido promulgabatur Edictum, quo *ſub capitis periculo* cautum erat, *nè mortalium quiſpiam Regi ſuccurreret, eúmve celaret*; *mille librarum oblato præmio ſiſtenti cuicunque*. Hinc iſte metus invaſit mulierculam, nè maritus ex eo officio (quod uxori faſſus erat in ſe recepiſſe) in ſicco naufragium faceret: hinc precibus, lacrymis, tantùm non vi illatâ, contrà nititur; clamoribus tandem intonans, quibus poterat vicinia concitari. Victus igitur importunitate, continuit ſe domi, commiſitque uxoris arbitrio moderandum.

*Cur Navarcha tam fœdè prævaricatus eſt.*

*Regem Birdportam* pergentem anteibat exiguo ſpatio, viam exploraturus, *Windhamus*; atqui prope oppidum accedens, militibus refertum deprehendit. Armiluſtrium enim eo die inſtituebatur & delectus militum, ad *Jarſeiam* Inſulam, duce *Hayneſio* expugnandam. *Windhamus* eapropter aliò divertere *Regem*: at ille intrepidus oppidum intrare, nè palpum obtrudere *Wilmotto* videretur; partim etiam ut ſeſe nocturnis vigiliis ac itinere defatigatum reficeret, ſimul & *Wilmotti* adventum expectaret. *Tribunus* cubiculum & victum comparare; quod ſanè perdifficile inter

*Ventum ad Birdportam militum plenam:*

tot hoſpites. Interea *Rex* in ſtabulum equos deducere, atque ſedulò curare, nec non in area cum militibus de itinere confabulari. Verùm equiſo tradentis equos intuitus vultum, *O te!* exclamat, *gratulor adventum, bene te novi. Unde hoc?* (inquit *Rex*) *Exoniæ*, reſpondet: (ibi *Rex* diu fervente bello permanſerat) *ego ibi vixi per duos annos in hoſpitio. Similiter & ego* (*Rex* ait) *Domino Porterio miniſtravi. Gratulor, me in contribulem incidiſſe. Sed video te totum nunc diſtrictum negotiis, ut compotare mecum non vacet. Cùm à Londino redire contigerit, de anteactis uberiùs colloquemur.* Hiſce captus promiſſis, & præſertim negotiorum multitudine confuſus, vel *Deo* nubem objiciente, longiori alloquio ſuperſedit.

*ubi ab equiſone Rex tantum non agnitus.*

Paulò pòſt, cùm pertranſiret oppidum *Wilmottus*, equos inſcendunt, & rectà *Londinum* versùs itantibus, complures obviàm ſe dedere viatores; è quibus unus *Caroli Primi* olim ſervus: igitur deflectere de via opportunum rati, proximam à læva ſemitam capeſſunt; diùque obequitantes, appetente nocte, viculum attingunt nomine *Brod-Windſoram*. Præcedit *Windhamus* percontatum ubi terrarum eſſent; quodnam viculi nomen; quò via duceret: inciditque bonis avibus in Pandocheum, ipſius olim adminiſtrum, qui *Regi* etiam meruerat. Gratulatus hanc ſortem, blandè compellat, & quoniam ingruebant tenebræ pro comitibus pernoctandi copiam non ægrè impetrat. Cæterùm haud diu fuit quin *Conſtabilis* (i. e. *Viculi præpoſitus*) adeſt, cum quadraginta militibus à tergo ſecutis, hoſpitiùmque partim ſaltem occupaturis; qui ad oram maritimam feſtinabant, indè ad *Jarſeiam* aſportandi. His jam ædes inſeſſæ, ut in anguſtum propelleretur *Majeſtas Regia*. Sed neque ibi finem turbamentorum adinvenit. Mediâ etenim nocte fœmina, quæ milites comitabatur, perpeſſa eſt puerperii dolores: quâ re auditâ, Villici concurrunt, & ingenti

*Inde fit unâ duce ad Brodwindſoram;*

*ubi à militibus ibidem pernoctantibus,*

genti clamore altercantur de nutricatu infantis, matriſque ſuſtentandæ impenſis; donec, inalbeſcente jam cœlo, pertæſi rixas milites ad navigia properant. *& Ruſticis inquietatur.*

Inter iſta *Charmutham* parumper reſpectare juvat. Parùm enim abſuit quin affigendi calcei mora Baroni *Wilmotto* carò conſtaret, oborto inter Equiſonem & Fabrum ferrarium colloquio. *Unde venerunt hi Nobiles ?* rogante Fabro; *Ab Exonia, uti ferunt*, reſpondet Equiſo. Cui Faber, *At ego auſim pronunciare in Arctoa plaga noviſſimos calceos fuiſſe affixos.* Cæteris interea rebus ad examen revocatis; quòd nimirum Ephippia noctu non depoſita, Viatores totam noctem vigiles duxiſſent, Famulúſque hoſpitio exierat ſummo manè; hariolantur ſtatim, eſſe *Nobiles* qui à Prælio nupero *Wigornienſi* aufugerant, per mille ambages in haſce oras circumductos, ipſúmque forſan *Regem* intereſſe. Unde prægrandis lucri ſpe conceptâ, Miniſtellum loci *Weſtleyum* aggreditur Equiſo, *Parricidarum* impensè faventem partibus, quid agendum ſibi in hoc negotio conſilium ejus expiſcaturus. Sed nec ille preces effundens matutinas debuit interturbari; nec auſus Equiſo longiuſcularum finem expectare, nè munuſculo excideret abeuntis hoſpitis: re igitur infectâ rediens, dimittit Generoſum. Hiſtoriâ per fabrum ferrarium evulgatâ, ecce Miniſtellus advolat, Pandocheum anxiè interrogans Quales eâ nocte ſuſceperat viatores; Unde venerant, Quò tenderent, Quid ibi loci agitarent. A reſponſis auctâ ſuſpicione, procurrit ad vicinum Eirenarcham *Butlerum*, impetraturus Edictum, quo populum quaquaverſus omnem una cum militibus ad *Regem* deprehendendum concitaret. Refragante Eirenarchâ, Centurio *Maſſius*, agens in propinquo, collectis quotquot operâ ſubitaneâ potuit equitibus, rectà *Londinum* versùs inſequitur, ad *Dorceſtriam* uſque; ſed, *Rege* divinò planè

*Charmuthæ periclitatur Wilmottus,*

*ortâ ex Equi calceis ſuſpicione.*

*Equiſo Miniſtellum loci conſulit;*

*qui re penitiùs introſpectâ,*

*per Centurionem, ſerò licèt, Regem venatur,*

planè inſtinctu jam digreſſo, ſpe ſuâ evolutus revertitur.

*præſertim apud Hug. Windhamum.*

Per totam dehinc viciniam in fermento erant milites, latebráſque circumcirca excutiunt, & ſuſpectorum rimantur ædes; præſertim *Hugonis Windhami* Equitis (cujus nepos *Tribunus* erat;) ubi nullis non arculis & angulis accuratiſſimè inſpectis, arreptâque in cuſtodiam integrâ familiâ, eximiæ formæ atque indolis Puellam in ſuſpicionem vocant, quaſi perſonatum *Regem*; nec antè dimittunt, quàm indubio experimento genuinum exploràſſent ſexum.

*Rex Trentam revertitur, miſſo ad Coventrium Wilmotto.*

Verùm enimverò certiore indagine premenda ſunt *Regis* veſtigia. Conſilio inito, decretum eſt, ipſi notas ad *Trentæ* tenebras redeundum; *Baronique* interea *Wilmotto* cùm *Peterſio* properandum ad *Sariſburium*, ut ibi *Johannem Coventrium* conſuleret, (*Sigilli magni* olim *Cuſtodis* filium natu primum ex nuptiis ſecundis) quâ ratione vel mare trajici à *Rege* tutò poſſet, vel nova ſaltem latibula inveniri; verendum etenim nè palàm tandem fieret, in uno eodémque loco diutinè immoratus. Habitâ demum cum *Coventrio* conſultatione, itur ad viduam nomine *Hide*, quæ viculum incolebat (*Healiam* dictum) intra lapidem à *Sariſburia* primum, ut illa de latebra proſpectaret; mittitúrque *Southamptoniam* ad navigium comparandum *Robertus Philippius*, qui *Caroli Primi* ſub auſpiciis Tribunus militaverat. Hic exinde reverſus, navem affirmat in promptu eſſe, omniáque trajectioni neceſſaria. Sed inauſpicatò contigit, eandem (dum Viduæ domum *Regia Majeſtas* concederet) à *Parricidis* conductam, commeatui militibúſque ad *Jarſeiam* aſportandis ſacramento obligari. Hâc ſpe igitur evaneſcente, Tribuni *Gunteri* operam in quem fortè incidit, eo in negotio *Philippius* efflagitat. Interea *Rex* viduæ domicilium noctu ſubit, menſâque excipitur, *Doctore* inter alios convivas *Henchmanno*, jam *Sariſburiæ* Præſule, accumbente,

*Navis Southamptoniæ conducta, ſed nullo cum fructu.*

*Rex Healiam contendit.*

cumbente. Cœnatus, Viduæ ſe clanculùm patefecit, & de latibulo rogavit; quanquam illa non niſi ſemel in tranſitu ſolo ante ſeptennium conſpectum, primo ſtatim congreſſu internoſceret. Monetur itaque, *Londinum* versùs abſcedat ſub Auroræ ortum, ſed circumflexo itinere, præſtò ſit horâ primâ pomeridianâ, per poſticum admittendus: eo ſiquidem die Nundinas *Sarisburiæ* celebrandas, & hoc palpo dimiſſis omnibus ſervitiis remotiſque arbitris, ipſum ſe nemine conſcio recepturam. Dictum factum; *Rex* enim cum Tribuno *Philippio*, poſteaquam Matronæ pro more valedixerant, inſcenſis equis abeunt *Stonhengium* viſitaturi, horâque præſtitutâ revertuntur; ubi equos abducente Tribuno, *Rex* occulitur in abdito quodam receſſu, quem belli tempore cimeliis & ſupellectili pretioſiori recondendis exædificârant.

*Manè vale dicto, redit clam famulis, & occulitur.*

Iſta dum geruntur, navigium conducitur *Gunteri* operâ *Brighthelmſtedii* inter *Regnos Suſſexiæ*: quo ſemel cognito, paratiſque omnibus ad profectionem neceſſariis, Matronæ reipſâ valedicit *Regia Majeſtas*, migrâtque noctu, comite *Philippio*, ad *Simmoni* prope *Portſmutham* domicilium; poſtero autem die ſub veſperam ad hoſpitium *Brighthelmſtedii*; ubi menſæ ſimul accumbunt præter *Regem*, *Gunterus*, *Wilmottus*, *Manſellus* Mercator, & *Teterſhallus* Navarcha ex adverſo *Regi*. Surgens à cœna Navarcha, injuriam expoſtulat cum Mercatore ſeorſim accito, quòd illum deceperit, *Regem* ſubſtituens pro alio ſuppoſitito. Mercator inficiatur ſtrenuè, inſtâtque nè ſit pollicitis minor. At ille pro comperto pronunciat, *Regem* eſſe, qui malè veſtitus famulum ſe gerebat, & pauperculi nomine tegebatur: idque probè ſe ſcire ex quo tempore claſſem hic ipſe carbonibus à *Novo-Caſtro* divehendis deſtinatam, & in *Dunis* interceptam, illo cum aliis intercedente, dimiſerat. Sed nec Mercatorem latere debuit aut potuit

*Inde Brighthelmſtedium properat, nacto navim Guntero;*

*ubi inter cœnandum à Navarcha dignoſcitur,*

potuit *Edictum*, quo ſub pœna capitis cavetur ne quis illum tecto vel hoſpitio excipiat, ſpondetúrque mille librarum prælarga merces, ſi quis in apricum protulerit. *Manſellus* innoteſcere homini quod res erat animadvertens, *Regem* protinus compellat; qui ſubintellecto Navarchæ genio, moribúſque inculpatis, unà cum *Wilmotto* pollicitationibus eum aggreditur, naulúmque ſatis opimum in præſentia numerat. Exinde fidam ille operam ſpondens, omnia in trajectionem præparaturus abſcedit. Navis in viculo (*Shoram* appellato) quatuor abhinc lapidibus diſtante ſemiplena erat carbonibus, quos nondum vendiderat; nautis pleriſque *Brightbelmſtedii* agentibus: hos igitur intempeſtâ nocte inclamat, ſurgerent ſtatim, ad navem pergerent confeſtim; obtento fluitare ſolutis anchoris, in brevia vel ſyrtes impacturam; ſemet eveſtigio ſecuturum. Uxorem inſuper jubet Aquæ-vitæ phialam in oppido coëmere, alterámque vino *Hiſpanico* replere, mundo, quod ſecum portaret, ſimul dato. At illa, *Cur tam ſerâ nocte?* reſpondet: *annon manè ſufficeret?* Cúmq; acriùs inſtaret, morámque vel minimam præſcinderet, *Rex eſt* (inquit muliercula) *cui tranſmittendo deſtinari te ſuſpicor: at faxit Deus, ut ei ſoſpitando inſervias; modò hoc fiat, mihi cum parvulis panem emendicatum in perpetuum ire perinde fuerit.* *Pandocheus* etiam, tunc temporis probè potus, *Regem* adoritur, manúmque deprehenſam exoſculatur, *Quis ſis*, (inquiens) *aut unde venis, aut quò tendis, neſcio; Dii tamen te ſervent incolumem precor: Si me mea non fallat conjectura, Ego Comes ero, uxor Comitiſſa.* Et reverâ nonnullis innotuit *Regem* fuiſſe, ſtatimq; à fuga per rus totum, ſed clàm obmurmurantibus percrebuit.

*qui à Parricidarum Edicto ſibi timens,*

*ægrè ſpondet operam,*

*uxore (cui ſubolebat negotium) hominem ad obſequium urgente.*

Appropinquante profectionis horâ, procedunt ad littus, equis inſidentes; ſimulabátque Navarcha, Mercatoribus hiſce ex Inſula *Vecti* divendita

carbonum

carbonum reſidua, quapropter eò vela facturum. Navem conſcendunt horâ quintâ matutinâ, magnámque diei partem littori legendo inſumunt. Inclinante Sole, vela inflectebat Nauclerus ceu Inſulæ *Vecti* applicaturus. At *Wilmottus*, qui præcipuam præ ſe ferebat perſonam, quaſi variaret cum vento animus, poſt altercationem ex condicto coram nautis aliquamdiu habitam, pactum pro navigatione in *Galliam* commutavit; atque trahente noctem crepuſculo, *Fecanum*, exiguum *Normandiæ* portum, attingunt, & arenâ jam tandem potiuntur exoptatiſſimâ. Inter navigandum demirabatur Nauclerus, *Regiæ Majeſtati* rectiùs innotuiſſe ſeriem itineris quàm ipſi ſibi. Nec illud utique ſilentio prætermittendum quod inſcius nauta (uti caſibus ingenium eſſe poteſt) argutè ſatis reſpondit. Sedente, dum vela facerent, in gurguſtio *Rege* cum Navarcha, homunculus ingreſſus locum juxtà occupat, oríque inſufflat *Nicotianam*: quem ægrè ferens Navarcha, faceſſere ocyùs cum ſuo fumo jubet, neç Generoſo moleſtiam creare. At iſte dum exiret obmurmurans, *Etiam Feli licitum* (inquit) *intueri Regem*; quod trito apud *Anglos* adagio dici ſolet.

*Nave conſcenſâ littus legunt, ceu Vectim Inſulam petentes.*

*Veſperi Normandiam attingunt.*

*Rex navigandi calentiſſimus.*

Terram jam tenebat *Gallicam Regia Majeſtas*; ubi *Deo Optimo Maximo*, Regum omnium Vigili & Vindici, Terræ mariſque Dominatori, Ventorum & fluctuum Pacatori mitiſſimo, gratias inprimis agens, Navarchæ ſe perquam benevolum profitetur; victúmque porrò ſecum ut haberet blandè invitat. Sed ille fauſta omnia precatus, maluit penates proprios & familiam reviſere, quanquam cum periculo. Conſcendit igitur navem, ventóque derepentè converſo, *Poolium*, (quod portus apud *Durotrigas*) eâ ipſâ nocte attigit, ibíque vendidit carbones. *Rex* autem *Rotomagum* profectus, mercatores quoſdam ſalutat, *Sambournum* & *Parkerum*; qui veteribus (quaſi Sanctorum reliquiæ forent) inter ſe partitis, novis *Regem* induunt veſtimentis.

*Navarcha blandè dimiſſus, Poolium eâdem nocte appellit.*

*Rex, immutato Rotomagi amictu,*

Doctor

*ubi fortè Doctorem Earlium offendit,*

Doctor *Earlius*, Epiſcopus jam *Wigornienſis*, (qui pridem *A concionibus*, & fortè *Rotomagi* tunc agebat) venit viſitatum; quem ut vidit, non ſtatim agnovit: ſive Vultus præter ſolitum obductus, & tempora comarum honore populata *Auguſtam* ſpeciem obſcurârant; ſive *Doctoris* mens inſperati ſpectaculi ſtupore defixa viſum hebetârat: certè *Carolum* in *Carolo* requiſivit; quoad pleniùs & apertiùs os ſacrum contemplatus, jam gaudii certior, ad chariſſimi *Domini* genua advolutus eſt, ut ſeri officii culpam deprecaretur, & erumpentis gratulationis obſequium deferret.

*Lutetiam Pariſiorum proficiſcitur;*

Proximo die, è *Lutetia Pariſiorum*, quò pernicibus alis fama rei confugerat, *Angliæ Regina*, ſimul & *Dux Aureliæ*, Nobilium globo ſtipati, procedunt obviàm gratulabundi, atque in *Civitatem* inducunt magno cum populi plauſu. Hunc amplexari, hunc dicere omnes in humani generis decus & delicias aſſervatum, hunc *Angliæ* ſpem & columen, hunc ut ſartum tectum Deus perpetuò ſervet, animitùs comprecantur.

*cujus incolumitas luculentiſſimum Divinæ Providentiæ teſtimonium.*

Sic ſalvus ex inſidiis hoſtium evaſit, per quem *Britanni* ſimul omnes de hoſtibus triumphamus; cujus capiti ſacroſancto niſi Cœlites invigilâſſent, diis inferis centies devotum omnino periiſſet. Quòd inter tot *infimæ ſortis* homines, tot *religionis contrariæ*, tot *fœminei ſexûs*, quibus effrænis & innata garrulitas, tot *meticuloſos*, quibus capitale ſupplicium horrori erat, tot denique *fractæ ſpei* & *pecuniarum indigos*, quibus grande lucrum non potuit non eſſe pergratum, à nemine per duos menſes proderetur; Opus planè (ſi quid aliud) *Divinæ* manûs obſtupeſcendum. Atque hoc ſufficere potuit, hoc ſolum, contundendæ *Rebellium* arrogantiæ, qui toties *Providentiam* crepabant ampullanti voce; hoc Terricolas omnes quàm chara *Deo* ſit ejus *Unctorum* ſalus, irrefragabili teſtimonio perdocere.

*Cromwellius*

*Cromwellius* à clade *Wigornienſi* triumphantis inſtar *Londinum* ingreditur, præmiſſis captivorum quinque millibus; qui ludibrio ſatis habiti, vel in carceres compinguntur, vel ad *Saccari-molendina* in inſulis *Novi Orbis* amandantur. *Cromwellius præmiſſos captivos Londinum ſequitur.*

Interea *Monckeus* (qui jam *Albemarlæ Ducis* honore merito refulget) copiis *Anglicanis* à *Cromwellii* diſceſſu in *Scotia* relictis, quæ ſex millia numerabantur, præpoſitus, *Sterlingæ* Caſtrum aggreditur, & deditione recipit, cum machinis, apparatu, commeatu multo, armorum quinque millibus, Rotulis, Scriniis, Cimeliis, variis *Regum* monumentis ac reliquiis, ſimul & ſuperbâ inſcriptione iſtâ, *Nobis hæc invicta dedere, Centum ſex proavi.* Grandævum *Levinii* Comitem, uti & *Crawfordii-Lindeſii*, *Ogilbeum*, *Proceréſque* alios quamplurimos, dum delectui militum incumberent apud *Ellitium* in *Perthiana* Provincia, *Aluredus* Tribunus inopinatò corripuit; nec minùs *Philippum Muſgravium* Equitem, Prætorem *Sancti Johnſtoni*, cum aliis, delectum facientes militarem *Dumfriſii*. In *Dundeam* verò, quippe auſam obniti, vi & impetu facto irrumpitur; oppidúmque totum victorum libidini & rapinis exponitur: quo triſti exemplo *Abredonium* (ſive *Fanum Reguli*) aliæque civitates commonefactæ, nec non munimenta, ſemet hoſtium arbitrio tradere maluerunt. *Sterlingæ Caſtrum Monckeo deditum.* *Proceres ab Aluredo correpti.* *Dundea Victori præda fit.*

Paulò pòſt *Argathéliæ* Marchio, quaſi pro forma & in ſpeciem, *Regni* partes aliquandiu ſuſtinet; *Montani* etiam: qui tamen mediocres adepti conditiones, herbam tandem porrigunt, cervicéſque ſubdunt *Anglorum* jugo premendas. Nova deinde quatuor in locis conduntur propugnacula, tam arte quàm ſitu munitiſſima, ad quæ maritimo itinere pateret ex *Anglia* commeatui militíque facilis acceſſus; Abud *Ayram* nimirum (aut *Videgoram*) *Innerneſſiam*, *Sancti Johnſtoni* oppidum, & *Leitham*; præter *Sterlingæ* Caſtrum in ſupercilio montis *Scotia unit e ſi jam penes Anglos, qui novis propugnaculis ſeſe communiunt.*

montis poſitum, ac *Edenburgicum* (quod ſuprà deſcripſimus.) In omni denique Provincia caſtello aliquo potiuntur; unde ortâ denuò rebellione *Scotiam* quaquà patet perſultandi & perdomandi habeant opportunitates. Sed nec terra *Scotica* victorias *Anglorum* terminare potuit; quin maris iras & rabiem aſpernati, penetrant ad *Orcadas Hebridáſ*que, ac in *Shetlandia*, ſive ultima *Thule*, trophæa erigunt.

*Orcadáſque ſubigunt.*

At quemadmodum colliſo capite caudâ ſæpenumero minatur Serpens; ità *Middletonus*, Marchio *Huntleius*, Comes *Glencarnius*, *Atholiæ* Comes, aliíque, novis belli facibus exardeſcunt: quas tamen levi negotio extinxit *Morgani* dextera, dum potiorem partem ante coalitionem peſſundaret. Abhinc, qui obſequio minùs aſſueti pro data occaſione recalcitrabant, frænos ultro capeſſunt, pactiſque articulis ſpondent ſe quietos in poſterum permanſuros.

*Scoti recalcitrant, irrito conamine.*

Judicia jam exerceri cœpta per univerſam *Scotiam*; quem ob finem Judices immittuntur itinerarii, præſertim ex *Anglis*, uti *A. O. L. D. Georgius Smithus*, *Johannes Marchius*, *Edoardus Moſeleius*; quibus adjiciebantur è *Scotis Craighallus*, *Lockartus*, atq; haudquaquam reticendus *Swintonius*. *Concilium Status* etiam ex *Anglis* componitur non-Optimatibus, *Scotis* quibuſdam ſacerrimis intermiſtis; imò Provinciis omnibus indicitur conventio, in qua ejurato *Rege* ſubſcribere tenentur *Anglicano* Regimini, & in unam eandémque cum *Anglis Rempublicam* coaleſcere. Atque tandem *Delegatos* numero triginta mittere jubentur ad *Angliæ Parlamentum*. Neque tamen diſſimulandum eſt, *Anglos* (quanquam è *Scotia*) huic muneri deſtinatos, exceptis *Argatheliæ* Marchione & *Swintoniæ* Toparchâ, qui duo *Scotorum* ſoli *Parlamento* ſemet immiſcuere. Interdicitur etiam genti Armorum uſus, nec non Equorum, niſi præſcriptos

*Rerum civilium adminiſtratio per Judices pleroſque Anglos;*

*& Concilium Status.*

*Triginta Delegatis ſuffragandi jus datum in Parlamento Angliæ.*

ſcriptos in fines & neceſſarios.. Porrò commerciis eorum cum exteris & negotiationibus ſeverè invigilatur, nè quid eo prætextu mali molirentur in *Rempublicam Anglicanam.* Sic, ſic *Anglorum* requiem interpellare profuit, alieníſque ſemet intrudere turbamentis; imò authores eſſe Iliadis, quam nos paſſi ſumus, malorum. Sic *in foveam inciderunt quam nobis excavârant, & caſſibus irretiuntur quos immerentibus diſtenderant*; nec Vindicis aut Liberatoris ſpes ulla, donec olim *è monte Deus* reſpiciat, & caſtigatâ gentis perverſitate miſereatur.

*Scotis obtigit quod meruêre.*

Sed *Scotiæ* ſatis vacavimus; eâ itaque relictâ, ad res propriè noſtras regrediamur. *Jarſeia* jam prodeat in ſcenam: huic expugnandæ cum maximo apparatu & copioſo delectu militari præficitur *Haineſius*, qui navigiis ſeptuaginta plùs minùs eò delatus, per tres dies, ab *Inſula* diverſis in locis à *Geo. Cartereto* (qui jam gaudet meritò *vice-Camerarii Regii* officio in Aula) *Inſulæ* Præpoſito rejectus, opinione tamen citiùs victoriâ potitur: Quippe noctu faciens exſcenſionem, & *Regio* militum præfecto *Bovillo* (dum ſtrenuè, ac inter primos arma ciens *Haineſianos* aſcenſu prohiberet) in primo conflictu interempto; alios ſubito terrore conſternatos aufugere cogit. Indè *Inſulani* novorum Dominorum in arbitrium concedunt: *caſtellum* etiam *Elizabethæ*, quod æſtu accidente in rupe ſitum mare circumfluit, tormentis & mortariis quaſſatum, (quorum impetus adeò immanis fuit ut uno ictu ſemel 48 milites vel diſcerpſit vel fœdè laceravit) deditionem poſt duos menſes paciſcitur, quâ, convaſatis omnibus ſuis, *Gubernatori* nec non præſidiariis in *Galliam* tranſire licuit. *Mannia* ſequitur; hæc etiamſi fœmineâ defenſa virtute (*Darbeiæ* ſcilicet Comitiſſæ) id tamen decoris præripuit viris, ut dubium fecerit, uter in *Regia* Cauſa *Georgius Carteretus* Eques Auratus, an *Illa*, victima ſub manibus *Parricidarum* poſtremo ceciderit.

*Jarſeiam ſubjugat Haineſius.*

*Mannia quoque Inſula capta.*

Devictis

*Conſentitur in Amneſtiam qualemcunque;*

Deviĉtis hunc in modum Provinciis omnibus, *Amneſtiæ* ſeu *Oblivionis Actus* decernitur, quo anteactorum omnium memoriâ deletâ, delictis quibuſcunque venia donatur. Sed idem tot limitationibus, cautelis, & exceptionum tendiculis anguſtatus, ut exinde parùm emolumenti cuiquam ſperare licuerit ex animo pœnitentiam agentibus. Qualis tamen cunque fuerit, uni ferè *Cromwellio* debebatur; ab illo ſiquidem rogatus, illius præcipuè inſtantia apud *Pſeudo-ſenatum* obtinuit; nimirum ut benevolentiæ ſpecie victos ſibi ipſi conciliaret, ſimul & in *Compatricidarum* capita odium quantum poterat atque indignationem accumularet. Quippe *tandem aliquando finem rapinis & deprædationibus imponere par erat. Num adeò delectabantur naufragiis redituum reique familiaris aſpectandis? Jam ſatis iræ, ſatis vindictæ datum: criminoſis tandem veniam efflagitantibus, delictis ſat ſupérque expiatis, miſericordia & clementia prorſus exhibenda.*

*ſed non niſi urgente Cromwellio,*

*Milites livido in Pſeudo-ſenatum animo,*

Verùm odia & ſimultates (quorum ſemina olim jacta, ſed durante communi periculo conſopita) *Pſeudo-ſenatum* inter & milites jam emicare; quæ mutuis iris diu cocta, in flammas & incendia exardeſcunt, ac in perniciem excreſcunt internecinam. *Adeò rara eſt latronum diuturna concordia.* Objiciunt milites, hoſce viros honoris & dominii quælibet munia ſibimetipſis & amicis propriis in perpetuum arrogare, cæteris omnibus conſortio prohibitis; bonique publici obtentu, loca proficua inter ſe partiri, poſthabito reipsâ Publici ſtudio. Cui fini adversùs *Regem* arma diſtrinxerant? capita ſua tot periculis expoſuerant, in viſcera contribulium & amicorum graſſati? *Regicidio* (ſic triumphos agunt de infando facinore) operam præſtiterant? An ut iſtos ſuis in ſedilibus conſtabilirent ſolos? ut iſti æternùm & ſecurè otiarentur, per fas & nefas in omnes, diſcrimine nullo, pro arbitrio dominarentur, & vindictæ libidinique

*quem hiſce onerant criminibus,*

libidiníque privatæ ſubditos mactarent quãtoſcunque? Apagè (aiunt;) meliùs ipſis fore ad gubernium priſtinum reverti, *Carolum Regem à mortuis reſuſcitare, Regimen ipſius denuò ſubire, quippe quem Legibus obſtrictum probè nôrant, earúmque ad normam adminiſtrâſſe Rempublicam.* Rogant igitur enixè, ut *imponatur tandem finis aliquis hiſce Comitiis, novâ ſubrogatâ & æquali Repræſentativâ ſuffragiis boni populi, Legéſque reformentur;* & cætera, quibus toties petitis ad nauſeam uſque aures præſtruxerant.

Petebant ſcilicet iſta ſpecioſa bellatores, non ex puro puto Reipublicæ zelo, ſed ut, horum caſſo ac definito imperio, ſuas ipſi imperitandi vices acquirerent; ſperabántque hiſce dicteriis & ſtigmatibus inuſtos, odio etiam populari perculſos, ipſis tandem dominandi licentiam fore conſignaturos. *Suis tantummodo commodis invigilantes.*

*Pſeudò-ſenatores* è contrà, diutinæ poteſtatis dulcedine deliniti, milites jubent *rerum ſuarum ſatagere, arma tractare, ac juſſa capeſſere, ſibimet relictis conſiliis & Reipublicæ curâ, nec non novi Regiminis conſtabiliendi munere; utpote qui diu huic negotio incubuerant, facto progreſſu non contemnendo, idémque ad complementum ope divinâ maturè perducerent. Interea nè tumultuentur* monent; *ſibi etenim (qui Regem ſolio dejicere potuerunt) non animum, non vires defuturas effrænes in ordinem redigendi, quamvis mallent mitiora experiri.* *Reſpondetur animoſe ſatis ad Objectiones.*

*Milites* verò, dedignati quòd extra oleas & in aliena verſari provincia crederentur, de publico monentibus reſpondent, *haud mercenarios eſſe ſe milites, neque arma ſtipendiorum intuitu, ſed Libertatis publicæ, induiſſe; nec velle deponere, quoad fructum communem perſenſerint. Non debere ipſos ampullari nimiùm in Regia cæde,* (ſic nefando Crimine gloriantur invicem) *quippe qui larvarum inſtar & quaſi perſonati adſtiterant; ſeipſos virtute ſuâ ſuíſque periculis hanc perfeciſſe, cujus illi vel* *Regerunt milites:*

T *mentionem*

*mentionem pertimuiſſent, abſque bellicoſis viris hortatoribus, & primis authoribus.*

*quos igitur magnam partem exauctorandos decernit Pſeudo-ſenatus, at quaſi aliud agens.*

*Pſeudo-ſenatus* igitur, plùs jam à ſervitiis & feriante milite ſibi metuens quàm olim ab hoſte *Regio*, toto ingenio & viribus eos ſubjugare, vel ſpecioſè ſaltem exauctorare, annititur; ſed quaſi aliud agens, & obtento imparem fore tot deſidibus & aſymbolis militibus alendis *Rempublicam. Imminuendi* itaque, *ſumptûs & impendiorùm* ſpecie, *partem exercitûs dimittendam* ſciſcit, *partem dimidiâ ſtipe privandam, variáſque in provincias diſtrahendam:* quò ſimul & rebellonem molientibus *Regiis* præcaverent, ſuóque militi omnem novandarum rerum opportunitatem abriperent.

*Abnuente milite, novamque Repræſentativam poſtulante,*

Subolet hoc militibus, eóſque pupugit intus & in cute quòd de faſtigio deturbandi jam erant, unde perpingues receperant reditus, & tantùm non imperii participârant: gravatè ferunt ſtipendiis orbari, nec ampliùs in provincias pro more dominari, nec, inter ſupprimenda ſeditionum initia, prædis & rapinis emolumento proprio conſulere. Igitur nolunt exauctorari aut ab invicem divelli *Præfecti* militéſque, reciprocè prætexentes *Reipublicæ* commodum. *Petitionem* etiam (cujuſmodi olim exhibuerant) propoſitis haud abſimilibus adornant, *reſponſùmque feſtinantiùs dari comprecantur; nec enim arma depoſituri, quoad abolitis vetuſti Parlamenti reliquiis, Repræſentativa æqualibus ſuffragiis eligatur: atque expeditiorem in progreſſum, ut nonnulli Exercitûs Præfecti, Delegatorum inſtar, Comitiis interniſceantur, aut ſaltem cum Parlamenti Delegatis de Propoſitis diſceptaturi conſideant.*

*pari utrinque numero in commune conſulitur, at nullo cum fructu.*

Aſtipulante *Pſeudo-ſenatu*, duodecim ex utraque parte viri conveniunt, & in commune conſultant; ubi *Oliverus Sanctjoneſius*, Juris municipalis præ cæteris gnarus, nodos in ſcirpis inveſtigando, & quæ ſuâ luce patebant offuſcando, adeò conturbavit rudes bellatorum animos, ut unum circa vocabulum binos ultra menſes comperendinarent.

Hæc

Hæc etiam *Propoſita* eventilantur à *Pſeudoſenatu*: ſed quoniam longum eſſet ſingula memorare, circa *Repræſentativam* quàm acriter digladiati ſunt contrariantibus è diametro ſententiis, ego paucis expediam. Quidam ad hanc normam effingi volunt, ad aliam alii, ad neutram nonnulli. *Presbyteriani*, qui rari aſſidebant immiſti, ad *Ligæ* & *Fœderis* modulum conformandam ſtatuunt; ſeverâ ſcilicet quoad mores & Religionem inquiſitione priùs inſtitutâ. *Utopiani* è purioribus, frequentes per cribrationes ulteriùs depuratis, quaſi *Oligarchiam* neſcio quam ſomniabant. Alii *Rotationem* quandam præhabere, ut gubernandi munere per vices unuſquiſque fungeretur. Porrò de *Tempore* haud mitiùs litigatùm. Hi periculi plenum rebantur, imò dubio procul exitiale, quemcunque abrogationis terminum aſſignare, novámque *Repræſentativam* introducere. Illi, non niſi poſt tres, quatuor, aut quinque annos ejuſmodi mutationem fieri volebant. Qui verò jam rerum potiebantur, conſultiſſimum ducunt, ut mortuis & ejectaneis novi ſuccenturientur *Senatores* quaſi inſititii. Atq; in hanc ſententiam pleraque propendebant ſuffragia; hoc e veſtigio ſciſcere pronum erat, etiamſi *Præfectis* heſternâ nocte contrarium privatim promiſerant, novam ſcilicet *Repræſentativam* ſeſe de integro fabrefacturos.

*Diſcrepant inter ſe Pſeudoſenatores de Repræſentativæ modo,*

*uti & de tempore;*

*ſeipſos haud temere abdicaturi.*

Iſtud ſimulac inaudiverat *Cromwellius*, præceps fertur ad *Senaculum*, juſſis ponè ſequi denis aut duodenis militibus, ac pro foribus præſtolari. Ipſe *Fleetwoodio* unico comitante ingreſſus, in hæc verba *Oratorem* alloquitur; *Satìs illuſum à vobis populo, ſatìs affinium privatiſque proſpectum commodis; perdiu hæc ſubſellia occupantes, Reipublicæ inſtituendæ, Legum reformandarum, boni communis procurandi obtentu, patriæ impoſuiſtis; dum interim invaſiſtis tantummodo Reipublicæ bona, in omnia quæſtuoſa & honorifica munia voſmetipſos aut affines*

*Cromwellius involans, & rem malâ fide geſtam, aliáque turpenda crimina in os objiciens,*

*veſtros ingeſſiſtis, in fomentum luxuriæ & impietatis.* Dein pede propulſans humum, quod ſignum erat militibus foràs expectantibus) *Proh pudor! (*inquit) *ſurgite abhinc ocyùs, locum date honeſtioribus, & fide meliore officia præſtituris.* Cùm verò ſinguli, ſubitaneo terrore conſternati, obmuteſcerent, unus interpellare auſus eſt, *Excellentiæ Tuæ cum juſtitia malè conſtat, ità generatim & promiſcuè, abſque ulla probatione, crimen omnibus impingere.* Quo ille commotior, unum pallio prehendens, *Tu Mœchus es,* ait; alium, *Adulter tu:* tertium, *Tu ganeo & ebrioſus;* quartum, *Tu depeculator:* & irruentibus illico ſclopetariis, omnes excludens, abrogari *Comitia* jubet. *Oratorem* interim ſurgere neſcientem, leviter è Cathedra elevatum, *Harriſonus* expulit. Sic monſtrum illud multorum capitum, ingens & horrendum, tot cædibus infame, cujus boatu tota contremuit *Europa*, uno ſpiritûs ſui anhelitu, nemine reluctante, imò plaudente omni populo, diſſlavit *Cromwellius.* Sic *parta peſſimè Imperia peſſimè dilabuntur.* Quin & iſtud accedebat in cumulum pœnarum, quòd ludibrio fierent, inſcriptione illâ foribus affixâ, *Ædes hæ conductitiæ ſunt.* Etiam trivialibus poetaſtris irriſi, qui inter affluentis plebeculæ circulos in Urbe media *Duodenos Senatores Aſſe venales* palàm cantillarent. Poſterâ luce, *Concilium Statûs* & qui *A Sacris* erant à *Cromwellio* pariter profligantur; nè *mali corvi malum* ſuperſit *ovum.*

*Abſcedere jubet omnes;*

*ceſſantibuſque accitis militibus expellit è Senaculo,*

*& deridendos propinat,*

Hoc exoptatiſſimo facinore *ſcelerum* ſuorum ità delevit memoriam, ut *Soter* potiùs audiat pro tempore; lætis populi acclamationibus & feſtivis ignibus, quàm gratum erat immani jugo levari humeros, abundè teſtantibus. Libertatem *Dacis* agnoſcunt, qui crimina vulgò propalata Dominis impotentibus in os objicere non reformidavit; paucis interim colligentibus, ipſum dum jam accruiet quos antè prætulerit, tum prætuliſſe quos aliquando

*exultante populo,*

*& ipſi plurimum arrogante.*

aliquando accuſaret. Nimirum ità *Senatum* perpurgaverat, ut abjecto flore, fæcem & purgamenta ſuos in uſus reſervaret, quando voluerit abjecturus. Ipſi quidem *Pſeudo-ſenatores* publico odio cooperti, domum, ut erant juſſi, triſtes receſſerunt; quorum nempe arbitrio ſtare prætoptaverant, eorundem arbitrio neceſſe eſt ruant; & quando quæſtum iſtum occepiſſent morem ſatellitibus ſuis gerendi, planè recipienda & muſſitanda eſt militum injuria. Sed alium patronum reperiunt neminem. *Reſpublica* ſanè non indoluit tanquam clauſæ legum officinæ, ſed velut effractæ latronum ſpeluncæ publicis triumphis inſultavit.

At eam tamen manet ſervitus etiamnum triſtior, *Cromwellio* jam, ceu *Archiſtratego*, potentiam ſupremam arrogante. Cujus tamen affectatæ ſuſpicionem ut procul amoliretur, ſensímque prenſando hoc ſecuriorem redderet ac ſolidiorem, ſimul & *Democraticis* palpum obtruderet, communicato cum *Præfectis* conſilio, decernitur, *Summam rerum ſelectis undique ſanctis & piis hominibus, numero centum quadraginta quatuor, per ſex menſes eſſe committendam; quos penès foret omnia temperare, atque eâ prudentiâ regere, ut vitiis planè deletis omnibus, concordia læta & pax alma Genti affulgeret.* Igitur, aſtipulante *Cromwellio*, Præfecti Exercitûs, è Sanctiſſimis quos nôrant vel inveſtigare poterant uniuſcujuſque *Comitatûs* & *Municipii*, totidem Sanctos evocare, (gregariis inſuper honeſtioribus, aut potiùs pragmaticis, quoſdam nominare permiſſis) quos jam clavo admovent de arduis trium *Regnorum* negotiis conſultaturos: homines maximam partem illiteratos, ex ima fæce, proletarios; at eoſdem *Zelotas*, *Catabaptiſtas*, *Chriſtocraticos*, *Democraticos*, *Fanaticos*, & (ut unico verbo expediam) ex omni Secta *Turbones* nequiſſimos. Hiſce tamen intermiſcebantur (quos ille fidos fecerat beneficiis & maximè obnoxios) *Cromwellii* calli-

*Deliberatur quid porro agendum.*

*Præfecti Sanctos admovent ad gubernacula.*

*è fæce vulgi, & è qualibet Secta evocatos:*

lidiores aſſeclæ, qui cæteros ex occaſione moderarentur, & inſana molientibus frænos injicerent.

*qui electo Oratore,*

Hiſce in *Comitiorum* ædibus ſubellia ſortitis primaria cura eſt in *Oratorem Rouſeum* quendam literionem adſcire, dein & quo *Titulo* cohoneſtarentur ſtatuere; multâque ſuper ea re diſceptatione præmiſſâ, tandem *Angliæ Parlamenti* nomen induunt.

*Parlamenti Angliæ nomen induunt;*

Quibus peractis ad opus accinguntur. At, quanta & qualis naſcitur mox confuſio! quam *Cromwellius* & reliqui ſagaciores indubiè futuram præſagire, atque in ſinu ridere, quòd in ſcopulos impingentes, & difficultatum ſyrtibus impliciti, gubernacula, communi omnium plauſu & gratulatione, uni *Cromwellio* traderent excipienda.

*& mox amentiam ſuam abundè produnt, in Miniſtros, Academias & Nobilitatem peſſimè animati.*

Hi *Chriſti* in terris *Monarchiæ* viam ſternere decreverunt, præſentiam ejus perſonalem, quaſi mox inſtantem, vaticinantes: ideóque *Sacerdotale* munus, utì *Pontificium*; *Decimarum* ſolutionem, utì quæ *Judaiſmum* redoleret; *Leges Angliæ*, ceu *Normannici* jugi reliquias; *Academias* & *Scholas*, quaſi *Ethnicas*, futiliſque doctrinæ & curioſitatis nocivæ ſeminaria; *Nobilitatem* denique & natalium diſcrimen, tanquam *Juri naturali* juxtà ac *Chriſtianiſmo* contrarium judicant: hæc omnia penitus evertenda conſciſcunt, ac radicitùs evellenda. Quod & reipsâ fecerant proculdubio, niſi pauci illi qui intererant meliùs animati poſuiſſent obicem.

*Curias omnes caſſas pronunciant.*

Reverâ tamen *Cancellariam*, omnêſque Juſtitiæ *Curias* in *Aula Weſtmonaſterienſi* celebrari conſuetas, pronunciant caſſas. Et uno vel altero Statuto potiſſimùm hæc portenta Senatorum inclaruerunt.

*Eirenarchis Connubia demandant.*

Quippe *Connubiale vinculum*, quod ab ipſis *Eccleſiæ Anglicanæ* incunabulis non niſi per *Curiones* aſtringi conſueverat, *Eirenarchis* omnino demandârunt: quaſi in re tanti momenti nihil opus foret aut ſolenni prece, aut *Eccleſiæ* benedictione.

Trinam

Trinam inſuper *Sponſaliorum publicationem*, quæ fieri ſemper ſolebat inter officia Divina celebranda, liberam jam ſive in *Templo*, ſive in *foro Mercatorio* perficiendam reliquerunt. *Regiſtro* etiam inſeri ſtatutum eſt, non *Baptiſmum* Infantulorum, ſed *Nativitatem*; ut vel indè ſcias cujus farinæ fuerint hi novi *Reformatores*.

Cùm autem inſaniam ſuam ſat oſtentare populo, metúmque ſimul & odium cæteris incutere permiſerat hoſce *Cromwellius*, pars ea cui mens obtigit ſanior, unà cum *Oratore*, indicto die eum conveniunt, Authoritatem ſupremam ad pedes ejus denuò provolutam ille ipſe ut ſuſcipiat enixè obteſtantes. *Cromwellius* ore tenus mirari, abnuere, procúlque amoliri: tandem verò impetrari hoc ægrè permiſit; eâ tamen lege, ut formula hujuſce rei manibus ſubſcripta & ſigillis ſubſignata traderetur.

*Sanior pars reluctanti Cromwelio, clavum imperii tradit;*

Hoc peracto, etſi reluctarentur minores Exercitûs *Ductores* & *Democratici*, qui ex iſto Regimine quæſtuoſa ſibi pollicebantur munia, necnon communicatam dominandi licentiam, ſaltem ſtabiles & perennes in Exercitu Præfecturas; *Lambertus* tamen, qui ſecundum in præſentiâ gubernii locum, in poſterum verò ſupremum ſibi promiſerat, ſub humili pallio profundam tegens ambitionem, reliquis non ſuaſor modò, ſed & author evaſit *Præfectis*, ut ejuſmodi *Monarchiam* concoquerent, imò unicè quæritarent ac amplexarentur. Jámque ſordet *Reipublicæ* nomen, & *popularis Status*, quem pridem crepuerant, evileſcit: unius gubernatio unicè placet, Εἷς βασιλεὺς, εἷς κοίρανος. Quod olim tot diris tam privatim quàm publicè devovere conſueverant, habitâ cum *Præfectis* conſultatione, pro Regimine hujuſce Gentis dennuciatur. Nec id tamen *Regio* ſub nomine in ſe recipere, multis licèt ſuadentibus, *Cromwellio* adlubeſcebat, nè Modeſtiæ ſcilicet naufragium faceret, ac prævaricari nimis apertè videretur.

*aſtipulante præſertim Lamberto, ejúſque juſſu reliquis Præfectis.*

*At ille Protector audire voluit, non Rex.*

Juncto potiùs tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim ἀσύματα) *Protectoris* ſub titulo rerum capeſſit habenas; idque, *Inſtrumenti Gubernationis* ſub titulo, his Legibus, quas hic loci ſtrictim re-ferre non pigebit.

*Quæ fuerint leges novi Regiminis.*

*Authoritas ſuprema Legis-lativa penès unum, p*
*pulúmque in Parlamento, reſideat; Executivâ toti*
*adminiſtrationis Protectori relictâ, iiſque qui A Sa*
*fuerint, quorum numerus non excedat viginti & un*
*Diplomata, Proceſſus & Commiſſiones, ab eo ſub*
*mine* Protectoris *vim ſuam acquirant; ab eo ma*
*ſtratus omnes, honores & tituli deriventur;*
*penès ſit omnium criminum condonatio, ex*
*Perduellione atque Homicidio. Omnia admini*
*tenebitur, ſuffragantibus iis qui A Conſiliis ſ*
*& ſecundùm hujus Inſtrumenti tenorem. M*
*tempore Parlamenti Protectorem penès & Se*
*eſto; intervallis autem Protectorem penès c*
*ſiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & F*
*cum exteris Principibus Protectorem penès*
*ſiliarios jus eſto. Leges neutiquam abrogab*
*quæ ſciſcat abſque Parlamento. Parlament*
*catur ante ſex menſes, & in poſterum terti*
*anno, aut, ſi opus fuerit, frequentiùs; c*
*gandi primis quinque menſibus nullum ius*
*tatem ſibi ſumat abſque Senatorio conſenſu.*
Anglorum *in Comitiis conſtet è quadringe*
*dùm æqualem diſtributionem eligendis;*
*addantur triginta, totidémque* Hiberno
*gendorum numerus aſſignetur unicuique N*
*Comitatui. Indictio Parlamenti fiat ſub*
*publicæ ad Vicecomitem Protectoris*
*juſtis temporibus Protector ipſe indi*
*Cancellarius indicere teneatur ſub pœna*
*illæ autem ſi officio defuerit, Vicecomit*
*id muneris. Peracta Electio reducatur*
*primario Magiſtratu, & ad Cancellari*
*manu ejuſdem ſubnotata, viginti ante*
*ius. Vicecomes Prætorve ſi Prævar*

*indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum ſummâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adversùs Parlamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præſtiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure ſuffragandi. Omnes contra præſcriptas regulas Electiones caſſæ habentor, bienniique reditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adſciſcatur qui annos nondum compleverit viginti & unum; nec niſi notâ fide vir, Dei cultor, oniſque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui e Anglicana pecuniâ ducentæ non ſuppetunt libræ. ncellarii graphiarius tabulas intra biduum ſcrit, curétque Concilio Statûs tradendas, ut judicium t de Perſonis, ſi qua fortè oriatur quæſtio an legima facta fuerit Electio. Sexaginta Senatores contuant Parlamentum; abſentibus interea cæteris. eter Statas indictiones, Protectori quoties opus debitur corrogare Parlamentum fas eſto. Scita ia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut aſum præbeat; quem ſi dies intra viginti non præit, in leges tranſeant nihilo minùs efficaces. Conrii locum ſi per mortem aut corruptionem vacare igerit intervallo Parlamenti durante, Protectori um eſto cum reliquis Conſiliariis novum ſubſtitu Reditus aſſignetur annuus unde per tres Reſpubli juſta perſolvi poterunt ſtipendia denis Equitatûs bus, & quindenis millibus Peditatûs, in defenn; qui navalibus etiam ſumptibus ſufficerit: autem Parlamento non licebit imminuere aut imre, ſine Protectoris & Concilii conſenſu. Modo idebitur opportunum in poſterum ut Exercitus r, quicquid ſupererit redituum in fiſco pro ſubitis occaſionibus aſſervetur. Si opus fuerit extraarios facere delectus, novâſque conſcribere copias, t abſque Parlamenti conſenſu; ſed ante ſubſe Parlamentum, & novas leges condere, & pes depoſcere ad præſentis temporis occaſiones, iſtis o. Omnes fundi, Foreſtæ & Juriſdictiones,*

*à*

Juncto potiùs tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim ἀσύςατα) *Protectoris* ſub titulo rerum capeſſit habenas; idque, *Inſtrumenti Gubernationis* ſub titulo, his Legibus, quas hîc loci ſtrictim referre non pigebit.

*Quæ fuerint leges novi Regiminis.*

*Authoritas ſuprema Legis-lativa penès unum, populùmque in Parlamento, reſideat; Executivâ totius adminiſtrationis Protectori relictâ, iiſque qui A Sacris fuerint, quorum numerus non excedat viginti & unum. Diplomata, Proceſſus & Commiſſiones, ab eo ſub nomine* Protectoris *vim ſuam acquirant; ab eo magiſtratus omnes, honores & tituli deriventur; tum penès ſit omnium criminum condonatio, exceptis Perduellione atque Homicidio. Omnia adminiſtr... tenebitur, ſuffragantibus iis qui A Conſiliis fuerint, & ſecundum hujus Inſtrumenti tenorem. Milit... tempore Parlamenti Protectorem penès & Senatu... eſto; intervallis autem Protectorem penès & Conſiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & Fœderum cum exteris Principibus Protectorem penès & Conſiliarios jus eſto. Leges neutiquam abrogabit neq... que ſciſcet abſque Parlamento. Parlamentum indicatur ante ſex menſes, & in poſterum tertio quo... anno, aut, ſi opus fuerit, frequentiùs; cujus ... gandi primis quinque menſibus nullum jus aut ſum... tatem ſibi ſumat abſque Senatorio conſenſu. Numer...* Anglorum *in Comitiis conſtet è quadringentis, ſec... dùm æqualem diſtributionem eligendis; Scotorum addantur triginta, totidémque* Hibernorum. *E... gendorum numerus aſſignetur unicuique Municip... Comitatui. Indictio Parlamenti fiat ſub Sigillo Re... publicæ ad Vicecomitem Protectoris nomine: ... juſtis temporibus Protector ipſe indicere ... Cancellarius indicere teneatur ſub pœna perduellio... ille autem ſi officio defuerit, Vicecomitibus ... ... Peracta Electio reducatur in tab... ...iſtratu, & ad Cancellarium ... ...ſubnotata, viginti ante conſeſſ... ...omes Prætorve ſi Prævaricetur, ...*

*indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum ſummâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adverſùs Parlamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præſtiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure ſuffragandi. Omnes contra præſcriptas regulas Electiones caſſæ habentor, bienniique reditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adſciſcatur qui annos nondum compleverit viginti & unum; nec niſi notâ fide vir, Dei cultor, bonisque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui in Anglicana pecunia ducentæ non ſuppetunt libræ. Cancellarii graphiarius tabulas intra biduum ſcribat, curétque Concilio Statûs tradendas, ut judicium ſit de Perſonis, ſi qua fortè oriatur quæſtio an legitimè facta fuerit Electio. Sexaginta Senatores conſtituant Parlamentum, abſentibus interea cæteris. Præter Statas indictiones, Protectori quoties opus videbitur corrogare Parlamentum fas eſto. Scita omnia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut aſſenſum præbeat; quem ſi dies intra viginti non præbuerit, in leges tranſeant nihilo minùs efficaces. Conciliarii locum ſi per mortem aut corruptionem vacare contigerit intervallo Parlamenti durante, Protectori integrum eſto cum reliquis Conſiliariis novum ſubſtituere. Reditus aſſignetur annuus unde per tres Reſpublicæ juſta perſolvi poterunt ſtipendia denis Equitatûs millibus, & quindenis millibus Peditatûs, in deſenſionem; qui navalibus etiam ſumptibus ſufficerit: Hunc autem Parlamento non licebit imminuere aut immutare, ſine Protectoris & Concilii conſenſu. Modò non videbitur opportunum in poſterum ut Exercitus alatur, quicquid ſupererit redituum in fiſco pro ſubitis belli occaſionibus aſſervetur. Si opus fuerit extraordinarios facere delectus, novâſque conſcribere copias, fiat abſque Parlamenti conſenſu; ſed ante ſubſequens Parlamentum, & novas leges condere, & pecunias depoſcere ad præſentis temporis occaſiones, iſtis integrum eſto. Omnes fundi, Foreſtæ & Juriſdictiones,*

à

Juncto potiùs tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim ἀσύςατα) *Protectoris* ſub titulo rerum capeſſit habenas; idque, *Inſtrumenti Gubernationis* ſub titulo, his Legibus, quas hîc loci ſtrictim referre non pigebit.

*Quæ fuerint leges novi Regiminis.*

*Authoritas ſuprema Legis-lativa penès unum, populúmque in Parlamento, reſideat; Executivâ totius adminiſtrationis Protectori relictâ, iiſque qui A Sacris fuerint, quorum numerus non excedat viginti & unum. Diplomata, Proceſſus & Commiſſiones, ab eo ſub nomine* Protectoris *vim ſuam acquirant; ab eo magiſtratus omnes, honores & tituli deriventur; tum penès ſit omnium criminum condonatio, exceptis Perduellione atque Homicidio. Omnia adminiſtrare tenebitur, ſuffragantibus iis qui A Conſiliis fuerint, & ſecundum hujus Inſtrumenti tenorem. Militia tempore Parlamenti Protectorem penès & Senatus eſto; intervallis autem Protectorem penès & Conſiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & Fœderum cum exteris Principibus Protectorem penès & Conſiliarios jus eſto. Leges neutiquam abrogabit neciſque ſciſcet abſque Parlamento. Parlamentum indicatur ante ſex menſes, & in poſterum tertio quoque anno, aut, ſi opus fuerit, frequentiùs; cujus abrogandi primis quinque menſibus nullum jus aut facultatem ſibi ſumat abſque Senatorio conſenſu. Numerus* Anglorum *in Comitiis conſtet è quadringentis, ſecundùm æqualem diſtributionem eligendis; Scotorum addantur triginta, totidémque* Hibernorum*, Eligendorum numerus aſſignetur unicuique Municipio & Comitatui. Indictio Parlamenti fiat ſub Sigillo Reipublicæ ad Vicecomitem Protectoris nomine: ſi juſtis temporibus Protector ipſe indicere detrectet Cancellarius indicere teneatur ſub pœna perduellionis; ille autem ſi officio defuerit, Vicecomitibus incumbit id muneris. Peracta Electio reducatur in tabulas primario Magiſtratu, & ad Cancellarium amandetur manu ejuſdem ſubnotata, viginti ante conſeſſum diebus. Vicecomes Prætorve ſi Prævaricetur, ſi*

*ind*

*indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum ſummâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adverſùs Parlamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præſtiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure ſuffragandi. Omnes contra præſcriptas regulas Electiones caſſæ habentor, bienniique reditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adſciſcatur qui annos nondum compleverit viginti & unum; nec niſi notâ fide vir, Dei cultor, boniſque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui ex Anglicana pecunia ducentæ non ſuppetunt libræ. Cancellarii graphiarius tabulas intra biduum ſcribat, curétque Concilio Statûs tradendas, ut judicium fiat de Perſonis, ſi qua fortè oriatur quæſtio an legitima facta fuerit Electio. Sexaginta Senatores conſtituant Parlamentum, abſentibus interea cæteris. Præter Statas indictiones, Protectori quoties opus videbitur corrogare Parlamentum fas eſto. Scita omnia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut aſſenſum præbeat; quem ſi dies intra viginti non præbuerit, in leges tranſeant nihilo minùs efficaces. Conſiliarii locum ſi per mortem aut corruptionem vacare contigerit intervallo Parlamenti durante, Protectori liberum eſto cum reliquis Conſiliariis novum ſubſtituere. Reditus aſſignetur annuus unde per tres Reſpublicas juſta perſolvi poterunt ſtipendia denis Equitatûs millibus, & quindenis millibus Peditatûs, in defenſionem; qui navalibus etiam ſumptibus ſuffecerit; hunc autem Parlamento non licebit imminuere aut immutare, ſine Protectoris & Concilii conſenſu. Modò non videbitur opportunum in poſterum ut Exercitus alatur, quicquid ſupererit redituum in fiſco pro ſubitis rerum occaſionibus aſſervetur. Si opus fuerit extraordinarios facere delectus, novâſque conſcribere copias, ne fiat abſque Parlamenti conſenſu; ſed ante ſubſequens Parlamentum, & novas leges condere, & pecunias depoſcere ad præſentis temporis occaſiones, iſtis [illegible] eſto. Omnes fundi, Foreſtæ & Juriſdictiones,*

*à*

Juncto potiùs tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim ἀσύστατα) *Protectoris* ſub titulo rerum capeſſit habenas; ídque, *Inſtrumenti Gubernationis* ſub titulo, his Legibus, quas hîc loci ſtrictim referre non pigebit.

*Quæ fuerint leges novi Regiminis.*

*Authoritas ſuprema Legis-lativa penès Unum, populúmque in Parlamento, reſideat; Executivâ totius adminiſtrationis Protectori relictâ, iiſque qui A Sacris fuerint, quorum numerus non excedat viginti & unum. Diplomata, Proceſſus & Commiſſiones, ab eo ſub nomine* Protectoris *vim ſuam acquirant; ab eo magiſtratus omnes, honores & tituli deriventur; eum penès ſit omnium criminum condonatio, exceptis Perduellione atque Homicidio. Omnia adminiſtrare tenebitur, ſuffragantibus iis qui A Conſiliis fuerint, & ſecundum hujus Inſtrumenti tenorem. Militia tempore Parlamenti Protectorem penès & Senatores eſto; intervallis autem Protectorem penès & Conſiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & Fœderum cum exteris Principibus Protectorem penès & Conſiliarios jus eſto. Leges neutiquam abrogabit nováſque ſciſcet abſque Parlamento. Parlamentum indicatur ante ſex menſes, & in poſterum tertio quoque anno, aut, ſi opus fuerit, frequentiùs; cujus abrogandi primis quinque menſibus nullum jus aut facultatem ſibi ſumat abſque Senatorio conſenſu. Numerus* Anglorum *in Comitiis conſtet è quadringentis, ſecundùm æqualem diſtributionem eligendis;* Scotorum *addantur triginta, totidémque* Hibernorum. *Eligendorum numerus aſſignetur unicuique Municipio & Comitatui. Indictio Parlamenti fiat ſub Sigillo Reipublicæ ad Vicecomitem Protectoris nomine: ſin juſtis temporibus Protector ipſe indicere detrectet, Cancellarius indicere teneatur ſub pœna perduellionis: ille autem ſi officio defuerit, Vicecomitibus incumbat id muneris. Peracta Electio reducatur in tabulas à primario Magiſtratu, & ad Cancellarium amandetur, manu ejuſdem ſubnotata, viginti ante conſeſſum diebus. Vicecomes Prætorve ſi Prævaricetur, falſam*

*indicens*

*indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum ſummâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adverſus Parlamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præſtiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure ſuffragandi. Omnes contra præſcriptas regulas Electiones caſſæ habentor, bienniique reditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adſciſcatur qui annos nondum compleverit viginti & unum; nec niſi notâ fide vir, Dei cultor, boniſque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui ex Anglicana pecunia ducentæ non ſuppetunt libræ. Cancellarii graphiarius tabulas intra biduum ſcribat, curétque Concilio Statûs tradendas, ut judicium fiat de Perſonis, ſi qua fortè oriatur quæſtio an legitima facta fuerit Electio. Sexaginta Senatores conſtituant Parlamentum, abſentibus interea cæteris. Præter Statas indictiones, Protectori quoties opus videbitur corrogare Parlamentum fas eſto. Scita omnia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut aſſenſum præbeat; quem ſi dies intra viginti non præbuerit, in leges tranſeant nihilo minùs efficaces. Conſiliarii locum ſi per mortem aut corruptionem vacare contigerit intervallo Parlamenti durante, Protectori liberum eſto cum reliquis Conſiliariis novum ſubſtituere. Reditus aſſignetur annuus unde per tres Reſpublicas juſta perſolvi poterunt ſtipendia denis Equitatûs millibus, & quindenis millibus Peditatûs, in defenſionem; qui navalibus etiam ſumptibus ſuffecerit: hunc autem Parlamento non licebit imminuere aut immutare, ſine Protectoris & Concilii conſenſu. Modò non videbitur opportunum in poſterum ut Exercitus alatur, quicquid ſupererit redituum in fiſco pro ſubitis rerum occaſionibus aſſervetur. Si opus fuerit extraordinarios facere delectus, nováſque conſcribere copias, nè fiat abſque Parlamenti conſenſu; ſed ante ſubſequens Parlamentum, & novas leges condere, & pecunias depoſcere ad præſentis temporis occaſiones, iſtis fas eſto. Omnes fundi, Foreſtæ & Juriſdictiones,*

à

lidiores aſſeclæ, qui cæteros ex occaſione moderarentur, & inſana molientibus frænos injicerent.

*qui electo Oratore,* *Parlamenti Angliæ nomen induunt;*

Hiſce in *Comitiorum* ædibus ſubellia ſortitis primaria cura eſt in *Oratorem Rouſeum* quendam literionem adſciſcere, dein & quo *Titulo* cohoneſtarentur ſtatuere; multâque ſuper ea re diſceptatione præmiſſâ, tandem *Angliæ Parlamenti* nomen induunt. Quibus peractis ad opus accinguntur. At, quanta & qualis naſcitur mox confuſio! quam *Cromwellius* & reliqui ſagaciores indubiè futuram præſagire, atque in ſinu ridere, quòd in ſcopulos impingentes, & difficultatum ſyrtibus impliciti, gubernacula, communi omnium plauſu & gratulatione, uni *Cromwellio* traderent excipienda.

*& mox amentiam ſuam abundè produnt, in Miniſtros, Academias & Nobilitatem peſſimè animati.*

Hi *Chriſti* in terris *Monarchiæ* viam ſternere decreverunt, præſentiam ejus perſonalem, quaſi mox inſtantem, vaticinantes: ideóque *Sacerdotale* munus, utì *Pontificium*; *Decimarum* ſolutionem, utì quæ *Judaiſmum* redoleret; *Leges Angliæ*, ceu *Normannici* jugi reliquias; *Academias* & *Scholas*, quaſi *Ethnicas*, futiliſque doctrinæ & curioſitatis nocivæ ſeminaria; *Nobilitatem* denique & natalium diſcrimen, tanquam *Juri naturali* juxtà ac *Chriſtianiſmo* contrarium judicant: hæc omnia penitus evertenda conſciſcunt, ac radicitùs evellenda. Quod & reipsâ fecerant proculdubio, niſi pauci illi qui intererant meliùs animati poſuiſſent obicem.

*Curias omnes caſſas pronunciant.*

Reverâ tamen *Cancellariam*, omnéſque Juſtitiæ *Curias* in *Aula Weſtmonaſterienſi* celebrari conſuetas, pronunciant caſſas. Et uno vel altero Statuto potiſſimùm hæc portenta Senatorum inclaruerunt. Quippe *Connubiale vinculum*, quod ab ipſis

*Eirenarchis Connubia demandant.*

*Eccleſiæ Anglicanæ* incunabulis non niſi per *Curiones* aſtringi conſueverat, *Eirenarchis* omnino demandârunt: quaſi in re tanti momenti nihil opus foret aut ſolenni prece, aut *Eccleſiæ* benedictione.

Trinam

Trinam inſuper *Sponſaliorum publicationem*, quæ fieri ſemper ſolebat inter officia Divina celebranda, liberam jam ſive in *Templo*, ſive in *foro Mercatorio* perficiendam reliquerunt. *Regiſtro* etiam inſeri ſtatutum eſt, non *Baptiſmum* Infantulorum, ſed *Nativitatem*; ut vel indè ſcias cujus farinæ fuerint hi novi *Reformatores*.

Cùm autem inſaniam ſuam ſat oſtentare populo, metúmque ſimul & odium cæteris incutere permiſerat hoſce *Cromwellius*, pars ea cui mens obtigit ſanior, unà cum *Oratore*, indicto die eum conveniunt, Authoritatem ſupremam ad pedes ejus denuò provolutam ille ipſe ut ſuſcipiat enixè obteſtantes. *Cromwellius* ore tenus mirari, abnuere, procùlque amoliri: tandem verò impetrari hoc ægrè permiſit; eâ tamen lege, ut formula hujuſce rei manibus ſubſcripta & ſigillis ſubſignata traderetur.

*Sanior pars reluctanti Cromwellio clavum Imperii tradit.*

Hoc peracto, etſi reluctarentur minores Exercitûs *Ductores* & *Democratici*, qui ex iſto Regimine quæſtuoſa ſibi pollicebantur munia, necnon communicatam dominandi licentiam, ſaltem ſtabiles & perennes in Exercitu Præfecturas; *Lambertus* tamen, qui ſecundum iu præſentiâ gubernii locum, in poſterum verò ſupremum ſibi promiſerat, ſub humili pallio profundam tegens ambitionem, reliquis non ſuaſor modò, ſed & author evaſit *Præfectis*, ut ejuſmodi *Monarchiam* concoquerent, imò unicè quæritarent ac amplexarentur. Jámque ſordet *Reipublicæ* nomen, & *popularis Status*, quem pridem crepuerant, eviluſcit: unius gubernatio unicè placet, Εἷς βασιλεὺς, εἷς κοίρανος. Quod olim tot diris tam privatim quàm publicè devovere conſueverant, habitâ cum *Præfectis* conſultatione, pro Regimine hujuſce Gentis dennuciatur. Nec id tamen *Regio* ſub nomine in ſe recipere, multis licèt ſuadentibus, *Cromwellio* adlubeſcebat, nè Modeſtiæ ſcilicet naufragium faceret, ac prævaricari nimis apertè videretur.

*aſtipulante præſertim Lamberto, ejúſque ſuaſu reliquis Præfectis.*

*At ille Protector audire voluit, non Rex.*

T 4 Juncto

Juncto potiùs tum *Reipublicæ* tum Unius dominio (quæ olim ἀσύϛατα) *Protectoris* ſub titulo rerum capeſſit habenas; idque, *Inſtrumenti Gubernationis* ſub titulo, his Legibus, quas hîc loci ſtrictim referre non pigebit.

*Quæ fuerint leges novi Regiminis.*

*Authoritas ſuprema Legis-lativa penès unum, populùmque in Parlamento, reſideat; Executivâ totius adminiſtrationis Protectori relictâ, iiſque qui A Sacris fuerint, quorum numerus non excedat viginti & unum. Diplomata, Proceſſus & Commiſſiones, ab eo ſub nomine* Protectoris *vim ſuam acquirant; ab eo magiſtratus omnes, honores & tituli deriventur; eum penès ſit omnium criminum condonatio, exceptis Perduellione atque Homicidio. Omnia adminiſtrare tenebitur, ſuffragantibus iis qui A Conſiliis fuerint, & ſecundum hujus Inſtrumenti tenorem. Militia tempore Parlamenti Protectorem penès & Senatores eſto; intervallis autem Protectorem penès & Conſiliarios. Pacis & Belli, Induciarum & Fœderum cum exteris Principibus Protectorem penès & Conſiliarios jus eſto. Leges neutiquam abrogabit novaſque ſciſcet abſque Parlamento. Parlamentum indicatur ante ſex menſes, & in poſterum tertio quoque anno, aut, ſi opus ſuerit, frequentiùs; cujus abrogandi primis quinque menſibus nullum jus aut facultatem ſibi ſumat abſque Senatorio conſenſu. Numerus* Anglorum *in Comitiis conſtet è quadringentis, ſecundùm æqualem diſtributionem eligendis;* Scotorum *addantur triginta, totidémque* Hibernorum. *Eligendorum numerus aſſignetur unicuique Municipio & Comitatui. Indictio Parlamenti fiat ſub Sigillo Reipublicæ ad Vicecomitem Protectoris nomine: ſin juſtis temporibus Protector ipſe indicere detrectet, Cancellarius indicere teneatur ſub pœna perduellionis: ille autem ſi officio defuerit, Vicecomitibus incumbat id muneris. Peracta Electio reducatur in tabulas à primario Magiſtratu, & ad Cancellarium amandetur, manu ejuſdem ſubnotata, viginti ante conſeſſum diebus. Vicecomes Prætorve ſi Prævaricetur, falſam*

*indicens*

*indicens aut illegitimam Electionem, bis mille marcarum ſummâ mulctetur. Nec eligere poterunt nec eligi quicunque arma adverſùs Parlamentum tulerunt unquam. Hibernorum pariter quicunque Rebellioni præſtiterunt operam, ut & Pontificii, cadant in æternum ab Electione & jure ſuffragandi. Omnes contra præſcriptas regulas Electiones caſſæ habentor, bienniique reditibus mulctentur & tertiâ parte bonorum. Nemo adſciſcatur qui annos nondum compleverit viginti & unum; nec niſi notâ fide vir, Dei cultor, boniſque moribus. Nemo jus eligendi arrogato, cui ex Anglicana pecunia ducentæ non ſuppetunt libræ. Cancellarii graphiarius tabulas intra biduum ſcribat, curétque Concilio Status tradendas, ut judicium fiat de Perſonis, ſi qua fortè oriatur quæſtio an legitima facta fuerit Electio. Sexaginta Senatores conſtituant Parlamentum, abſentibus interea cæteris. Præter Statas indictiones, Protectori quoties opus videbitur corrogare Parlamentum fas eſto. Scita omnia Parlamenti ad Protectorem deferantur, ut aſſenſum præbeat; quem ſi dies intra viginti non præbuerit, in leges tranſeant nihilo minùs efficaces. Conſiliarii locum ſi per mortem aut corruptionem vacare contigerit intervallo Parlamenti durante, Protectori liberum eſto cum reliquis Conſiliariis novum ſubſtituere. Reditus aſſignetur annuus unde per tres Reſpublicas juſta perſolvi poterunt ſtipendia denis Equitatûs millibus, & quindenis millibus Peditatûs, in defenſionem; qui navalibus etiam ſumptibus ſuffecerit: hunc autem Parlamento non licebit imminuere aut immutare, ſine Protectoris & Concilii conſenſu. Modò non videbitur opportunum in poſterum ut Exercitus alatur, quicquid ſupererit redituum in fiſco pro ſubitis rerum occaſionibus aſſervetur. Si opus fuerit extraordinarios facere delectus, novâſque conſcribere copias, nè fiat abſque Parlamenti conſenſu; ſed ante ſubſequens Parlamentum, & novas leges condere, & pecunias depoſcere ad præſentis temporis occaſiones, iſtis fas eſto. Omnes fundi, Foreſtæ & Juriſdictiones,*

à

*à Parlamento antehac non venundata, ſive Regis fuerint, ſive Reginæ, Principis, Epiſcoporum, Decanorum, ſive Delinquentium quorumcunque, ad Protectorem ſpectabunt. Protectoris officium in poſterum electivum eſto; cujus tamen Regia ſtirps erit omnino incapax: electio autem ad Conſiliarios pertinebit. Pro præſenti Protector eſto* Oliverus Cromwellius. *Grandia Reipublicæ munera, veluti Cancellarii, Sigilli Cuſtodis, Hiberniæ Gubernatoris, Thalaſſiarchæ, Quæſtoris, modò Parlamenti tempore vacaverint, Parlamento approbante compleantur; in intervallis autem, approbantibus Conſiliariis. Religio Chriſtiana, prout in Sacro Codice continetur, cedat in publicam Gentis profeſſionem; & ex publico ſuſtententur qui hujuſce curam habuerint; modo tamen alio convenientiore, minúſque invidiæ obnoxio, quàm per Decimas. Nemo mulctâ vel pœnâ quâcunque adigendus in publicæ Profeſſionis conſenſum, ſed ſuaſionibus tantummodo & argumentis. Nemini, qui fidem in Chriſto Jeſu profitetur, ſuæ Religionis exercitium interdicatur; modo nullam inferat aliis litem aut moleſtiam: Sectæ tamen tum Pontificiæ tum Prælaticæ nè minimum quidem favoris aut licentiæ permittendum: Legéſque omnes in contrarium caſſæ ſunto. Omnia Parlamenti Pacta & conventus ratihabentor. Pacis articuli & conditiones hoſti domeſtico conceſſæ firmentur. Protectores ordine ſinguli juramento aſtringantur, inter ipſa imperii capeſſendi initia, pacem, quietem, & ſalutem Reipublicæ ſe modis omnibus procuraturum, præſentanea pacta nullatenus violaturum, omnia denique pro virili juxta Leges, Statuta & Conſuetudines Angliæ adminiſtraturum.*

*Jurat in ſuas leges Cromwellius: mox & Conſiliarios eligit ex omni Secta.*

Iſtas in leges jure jurando conſentit *Cromwellius*, dein qui *A Sacris conſiliis* futuri ſint ſolerter adſciſcendi; quos quidem ſumma cum aſtutia ita ſibi attemperare videbatur, ut licèt inter ſe diſpares & ab invicem diſſentientes, omnes tamen haberet ille pariter obnoxios. Ex unaquaque Secta

Secta elegit aliquot primores; quorum operâ uſus reliquos ejuſdem farinæ ſibi conciliaret: *Præfectos* inſuper Exercitûs, (præſertim majores;) deinde qui apud populum gratiâ & authoritate pollebant. Erant *Catabaptiſtæ*, erant *Independentes*, erant & *Presbyteriani:* aderant *Hiberni*, aderant & *Scoti:* intererant *Oligarchici*, *Democratici*, & (donec liberrimo ingenio vis fieret) *Regius* nonnemo. Harum tot támque diverſarum Opinionum, Factionum, Nationum, Sectarum, Ipſe nullius fidei, nè profeſſionis quidem certæ, omnium tamen unus auriga, peritiſſimus habenas moliri, & pro libitu ſuo inflectere, nunc ad hos accedere, nunc ad illos; modò plures comprobare calculos, modò pauciores: ſiqui frænum minùs audirent, confeſtim abjungere paratus. Horum conſilio ſuffultus, *Rempublicam* in ſe recipit adminiſtrandam.

Huic tantæ rerum immutationi pauci præ ſubitaneo terrore reluctantur, plaudunt verò plurimi; qui contrà ſentiunt, mirantur, cæcóque volvunt pectore. *Presbyteriani*, *Independentes*, *Regii*, *Neutri*, malunt ejus imperio acquieſcere quàm *Fanaticorum* arbitrio æternùm mancipari. Exultabundi *Milites* plurimùm gloriari: à metu ruinæ jam eximuntur *Academiæ:* liberantur jam à periculo *Jura municipalia:* *Nobilitas*, manca licèt, conſtare tamen ſibi videtur: *Presbyteriani*, de Decimis ſuis & Diſciplina (etiamſi non coactiva) ſecuri, triumphos agunt: *Regii* quoque parùm triſtantur, certi jam de Singulari perſona, Sceptrúmque ſperantes & Coronam (unâ vel alterâ factâ converſione) ſuper baſin rectam, in Familiam ſcilicet *Regiam*, poſtliminiò derivanda. *Ductor* quilibet *Exercitûs* aúream crepat ætatem, quaſi jam in perpetuum ſtabiliretur in officio; nec deſperat è gregariis quiſpiam ad ſummum imperii apicem per gradus pervenire. *Lambertus* autem, aliique *Præfecti*, præter opimos quibus

*Quis fuerit ſenſus hominum in hac tam grandi converſione.*

bus in præſentiarum ſaginantur reditus, in conſortium regiminis admitti geſtiunt, mox etiam poſt obitum grandævi *Protectoris* ulteriùs evehendi.

*Bellum cum Belgis.*

*Ejuſdem origo.*

Inter has domeſticas converſiones non deerat *Angliæ* hoſtis externus; Gravis videlicet ingruebat à *Batavis* belli moles, quæ ante biennium exorta, & hactenus continuata, in alterius Gentis perniciem (ni *Deo* aliter viſum) terminatura videbatur. Urebant *Belgas Repreſaliæ* literæ, (quibus promiſcuè datis, prædones undiquaque exciti, & qui potiùs ex rapto vivere quàm honeſtè maluerunt, mare totum latrociniis infeſtantes, navigia plus quàm octoginta corripuerunt) necnon Statutum *Parricidarum*, de *importandis forinſecus nullis mercibus, niſi per naves Anglicanas, aut ejuſdem regionis unde merces provenerant.* Et fervebat in bellum is populus præpoſtero conſilio. Quando enim eos penes erat opitulari *Regi* contra ſubditos arma iniqua & nefaria inferentes, tum neque conſilio, nec pecuniâ, nec precibus, nec exiſtimatione, neque adjumento quocunque præſtò eſſe voluerunt,(utinam non dicerentur eorum nonnulli *Rebellibus* auxilia ſubminiſtràſſe:) Jam cum *Principes* Terrarum ſceptra ſua & coronas coram *Parricidis* demitterent; ſibi capita in eoſdem attollenda, criſtáſque cenſent erigendas: Vim vi repellendam confeſtim & ſine mora clamitant; poëmatibus adversùs *Regicidas* ſceleſtos & Sectarios perſonant compita, picturis micant bibliopolarum officinæ. *Uliſſingani* potiſſimùm inepti, qui ſuas naves debellandis *Anglis* ſolas ſufficere gloriabantur. Verùm non ità ſentire *Illuſtriſſimi Ordines*. His trinas in partes diſciſſis, malebant *quidam* non ſolùm colere cum *Regicidis* pacem, ſed & in arctiorem neceſſitudinem coire: *alii* euntes in ſententiam popularem, quantum in ſe foret repugnare; initâque cum vicinis *Principibus* confœderatione, *Britanniarum Regi* in avitum patrimonium

*Variæ Fœderatorum Ordinum eâ de re Sententiæ:*

trimonium reſtituendo ſatagere: pars *tertia* ſe medios gerentes, propriis velificari commodis, nulla intermittere negotiorum officia, quibus mercimonii & liberi maris uſum demereantur; interim ſi minùs amicè ſe gerant *Parricidæ*, atque rationibus haud æquis inſiſtant, claſſe centum & quinquaginta navium inſtructiſſimâ protinus obruere.

Hæc demum obtinuit; proptereáque *Pacificatores* deliguntur quatuor; *Catzius*, *Schaepius*, *Perrius*, & (qui *Legatus* apud *Anglos* diu permanſerat) *Neoportus*. Illi Tractatum inſtaurant quem abruperat *Sanctjonesius*, eodem ab Articulo exorſi ubi ille defierat. Hinc *Oligarchici* pœnitentiam agere videntur præteritorum; atque in unam tandem cum *Anglis Rempublicam* coalituros ominantes, blandos & faciles ſe præbent, porrectíſque ulnis amplexantur. Dein mentionem injiciunt *Legati Belgici* (nequaquam tamen bellum denunciantes) de centum & quinquaginta navibus quas habebant in procinctu ad ſulcandum pelagus, piratas capiendos, & navigationem ſartam tectam conſervandam; nihil verò mali velle noſtris inferre, imò nè cogitare quidem.

*Quarum mediâ vincente, Pacificatores in Angliam immittuntur.*

Æſtuante autem *Tractatu* inauſpicatò contigit (utra ex parte μῆλον ἔριδος, aut fax belli injecta, neſcio) ut ingens *Blakium* inter & *Trumpium*, utriuſque gentis *Thalaſſarchas*, pugna committeretur. Fertur à noſtratibus, apluſtre ſeu ſummi mali verticem nolle *Belgas* demittere, quod in prærogativæ noſtræ teſtimonium & venerationis ſpecimen ab omni peregrina nave vendicamus; & *Trumpium*, inani tormenti diſploſione hujus admonitum, primam vim infeſtam intuliſſe, idque *Magiſtratûs* ſui juſſu. Cæterùm, undecunque orti eſſent irarum ſtimuli, detonabatur utrinque grandibus tormentis mugientibus, poſt meridiem, viceſimo quarto *Maii*, Anno ſalutis humanæ ſupra mille-

*Fervente Tractatu atrox pugna committitur.*

millesimum sexcentesimum quinquagesimo secundo; donec prælium cæca nox dirimeret, quasi horrendum spectaculum ab oculis mortalium amolitura. Ab hac pugna *Belgæ*, nostris licèt ferè duplo numerosiores, duabus tamen desideratis navibus, parili, si non majore clade, recesserunt. At, cùm isto inopinato insultu nullam reportare possent victoriam, *Tractatores Belgici* deprecantur omnem offensam, quasi fortuitò pugnatum fuerit, ipsis nihil minùs cogitantibus. Continuata verò utrinque bellandi præparatio; nostris quidem nullatenus ingrata, utpote certis tamdiu certamen protrahendi, dum ad Coalescentiam adducti *Belgæ* porrigerent herbam, vel (cujus spem indubiam excitabat portuum nostrorum opportunitas, & frequentia navium bellicarum cum apparatu) ad incitas redacti, victorum arbitrio læti obtemperarent. Utraque pars obfirmabat animum, paratis quæ in mutuum exitium facerent universis. *Belgæ Danos* invitant ad belli consortium; qui idcirco classem *Anglorum* in *Suntæ* freto (est id maris *Baltici* ostium) retinent primùm, dein *Hafniam* deferunt, malis, pice & cannabaceis onustam, quibus tunc temporis impensè indigebant *Regicidæ*; facto tamen ex *India Occidentali Scotiæ*que borealibus haud levi supplemento. *Rex* insuper *Angliæ* agmen quadratum navium *Anglicanarum* in auxilium offert; cui tamen copiam vexilli super mali verticem non nisi suis in portubus gestandi faciunt, nè vulnus inter duas *Respublicas* fieret immedicabile. Utraque pars plures identidem cogit navales socios, naves instruit, nauticam auget militiam; imò terrestribus copiis classis utraque adimpletur. Desperatâ jam pace, retro cedunt *Pacificatores*; pugnatúmque secundò & tertiò. Nusquam priùs ab omni seculorum memoria, non dicam per *Europam*, sed orbem terrarum, tanto boatu tormentorum, tanto fremitu virorum, tantis viribus, animis, armamentis,

*Deprecantur offensam Belgæ.*

*Danos tamen suppetias poscunt:*

*Confligitur iterum iterúmque.*

tis, tantam in ſtragem & perniciem gentium, prælia ſunt commiſſa maritima; ſed fortunâ *Belgis* jugiter novercante: præterquam quòd in mari *Tyrrheno*, ad *Livornam*, *Jo. van Gaelen* (qui crure tum temporis confracto tormenti impetu occubuit, *Trumpiúm*que juniorem ſucceſſorem habuit) binas obruens naves, tertiámque capiens, (poſtea tamen ſtratagemate receptam) noſtrorum incuriâ ſuperior evaſit. Tunc autem orbe noſtro converti cœpto, cùm *Cromwellius* imperii clavum arripuerat, *Stonii* & *Dolmani* (qui *Angli Belgarum* partibus ſtudebant) officiis intervenientibus, novi *Pacificatores* quatuor denuò accedunt, *Beveringius*, *Jounſtallius*, *Neoportus*, *Perriúſ*que, inprimis ſpeculaturi quid iſta rerum viciſſitudo compendii allatura ſit, uti & pace condicturi.

*Tandem Pax quæritur, Cromwellio jam Regni habenas moderante.*

Ter jam devicti *Belgæ*, ſat ſupérque vires & animos *Anglorum* experti ſunt; captis mille ſeptingentis navibus mercatoriis, bellicis multis ſubmerſis laceratíſque, cæſis compluribus navium Præfectis, commercio & navigatione interceptis, gliſcente denique inter populares ſeditione, penè dixeram Rebellione. Sed quartum & noviſſimum prælium præ cæteris omnibus luculentiſſimè oſtendit ex qua parte ſtaret victoria; quando carcere, infamiâ, morte, ob malè rem geſtam, haud pauci mulctarentur; alii præmiis, promiſſis, & manubiis porrectis etiam ſpiritûs vini plenis hauſtibus prolectabantur: & quaſi hujus in alea certaminis fortuna *Belgii* verſaretur, ultimíſque conatibus extrema quælibet in vindicias patriæ molirentur, diſciplinam reſtituunt, naves fabricant validiores, machinas fundunt in longinquius ejaculaturas, hominéſque fidiſſimos, egregiæ virtutis & audaciæ, præficiunt; imò & ex *Ordinibus* nonnullos delegatos circumvehi curant, ceu ignaviæ vel fortitudinis teſtes oculatos. Tandem è *Texelo* ac *Wielinga* fluminibus, (ni mavis Sinuum nomine indigitare) (oppériente ibidem per ſex menſes

*Quartum prælium Belgio funeſtiſſimum.*

menſes claſſe *Anglicanâ*, cui *Monckeus* tum præficiebatur) ſolventes, vela noſtris obvertunt: cum navibus quot apparari poterant magno impetu concurritur; eo tamen poſt diutinam conflictationem ſucceſſu, ut *Trumpius* cum Prætorio in hoſtile agmen fortiter invectus pilâ pectus transfixus occumberet; vir ingens animi (nam & in hoſte laudanda virtus) & maritimorum ſcientiſſimus. Hujus necem fœda ſtrages ſimul & fuga conſecuta eſt; viginti ſeptem navibus *Belgicis* eo in prælio aut aquâ deletis aut igne, duobúſque millibus ſociorum navalium & militum interemptis, mille captis cum ſex *Capitaneis*: cum è noſtratibus quadringenti non ultrà milites uno cum navigiolo deſiderabantur; è ſeptingentis autem vulneratis plerique poſtmodum convaluerunt.

*cæſo Trumpio,*

*duobúſque præterea millibus,*

Hiſce malè adeò ſuccedentibus, *Belgæ* Fœdus cum *Cromwellio* (*Danis* etiam in pacem aſcitis) depaciſcuntur. *Coaleſcentiæ* cùm leviculam fecerat ille pro formâ tantummodo mentionem, eámque rejicerent *Belgarum Delegati*, prætermiſit ſtatim intactam, ad alia collimans. At *Beveringius* & *Neoportus Hollandiæ* & *Weſtfriſiæ* nominibus daturos ſe operam privatim pollicentur, pactiſque ſe aſtringunt, *Quod neque Auriacum Principem* (in cunis etiamnum vagientem noxæque vacuum Infantulum) *neque ejuſdem Lineæ quempiam Provinciæ ſuæ Præfectum, Vicarium ſive Archithalaſſum electuros: & quantum ad ſuæ Provinciæ Ordinum ſuffragia attinet, ut D D. Ordinum Generalis militiæ præficiatur nunquam permiſſuros.* Cui tandem ut aſtipulationem ſuam attribuerent *Groningæ* Ordines, obtinuerunt, reclamantibus nil minùs cæteris *Provinciis*.

*Fœdus init Cromwellius cum Belgis Daniſque:*

*Fabam inſuper cudit in Auriacum Principem.*

Sed Pax *Belgis* conceſſa penè noſtram interverterat. Nautæ enim & navales ſocii queritantes ſe defraudari ſtipendiis promiſſis, tumultuari, & ſeditionem agentes ad *Aulam albam* ingenti numero conglobati

*Nautæ ſeditioſi.*

conglobati cum fremitu & minis advolare, nec non increpationibus mordacibus poſtulare. At *Cromwellius Præfectis* nonnullis ſtipatus ſubitò occurrens, ſtrictis gladiis quoſdam nautas occidendo, diſſipatis cæteris, tumultum compoſuit.

At ne ſic quidem mittere *Belgas* fas eſt. Accidit enim ut cœptis cum *Belgio* bellis, tria navigia, quæ *Salvatoris*, *Sampſonis*, & *Sancti Georgii* inſignia gerebant, ab *Hamburgo* & *Lubeca Hanſeaticis* civitatibus, mercatoribus quibuſdam *Amſterodamenſibus* (ſed falſis ſub nominibus,) operam locabant, oneribus conducendis à *Sancto Lucaro Hiſpaniæ* (quæ *Guadalquiviro* (olim *Bæti*) flumine recipere debuerunt) ad *Amſterodamum*. Sed oneratæ naves contrariis agitatæ procellis ad *Dunas* noſtras applicantes, in *Celoces* noſtras ventis formidoloſiores impegerunt. Quas excutientes *Aurei velleris* prædivites deprehendunt, (quadringentis millibus librarum ſterlinarum, quà lateribus argenteis, quà gazis aliis pretioſis, onuſtas ferunt) & ſiſtunt donec certos prædæ *Parricidas* faciunt. Illi autem in *Thameſin* flumen deduci jubent: ubi *Hiſpaniarum Legato Don Alonſo de Cardenas* Argentum & merces inſcripta ſimulantur, qui omnem lapidem movet ut liberata dimitterentur. At *Parricidæ*, obtentu Juſtitiæ exquirendæ, foro *Thalaſſiarchæ* examinanda ſubjiciunt: quod comperendinando in longum protrahit litem; donec lateres argentei, neceſſitatis publicæ prætextu, è navigiis extracti, & in *Turri Londinenſi* procuſi, *Olivero Cromwellio* tum dominante, fiſco cum cæteris bonis adjudicarentur.

*Tres naves Hanſeaticæ ſiſtuntur,*

*& adjudicantur fiſco.*

Transeamus jam ad *Luſitanos*; quorum *Regis* excuſationem boni conſulit *Cromwellius*, factíque quam præ ſe ferebat pœnitentiam: proinde *Saccaro*, naves onuſtas, repenſatis noſtratium damnis, dimittit; inito præterea Fœdere; cui corroborando *Medowus* unà in *Luſitaniam* redeunte cum *Legato* ablegatur.

*Luſitano reconciliatur Cromwellius.*

V At

*Legati Frater Don Pantaleon Sà,*

At non omiſerim hic loci *Legati* Fratrem, *Don Pantaleontem Sà*, cui redire in patriam neutiquam datum. Ille ſiquidem in *Periſtylio novo Londinenſi* ſub noctem deambulatum prodiens, ſibique dedecoris aliquid à *Gerardo* quodam illatum dedignatus; ſequente veſperâ, ut ulciſceretur injuriam, eundem locum Fratris (*Legati* ſc.) famulitio ſtipatus invadit, ſtrictiſque gladiis ac ſclopetis viros fœminis intermiſtos aggreditur: indè ſublato clamore, Tribunus *Mayo Hibernus* exerto gladio in authores tumultûs *Portugallos* ſolus invehitur fugátque. Manè tamen proximo *Pantaleon Sà* ex ædibus Fratris abreptus, homicidii,

*ob admiſſum Londini homicidium,*

ob *Greenwail* cujuſdam cædem, qui innocuus & inopinus eo in tumultu occiderat, poſtulandus; ſiſtitúrque brevi coram ſummo *Angliæ Juſtitiario Rolleſio*, aſſidentibus & quibuſdam *Juris Civilis Doctoribus*; qui etſi de privilegiis *Legati* longam præmitterent diſceptationem, reus tamen à *Judice* pronunciatur. At carcere ſubinde dilapſus Amicæ cujuſdam adminiculo, ſed iterum, ſive ab Amico ficto proditus, ſive cuſtodum curioſâ indagine deprehenſus, ad collem *Turris Londinenſis*

*ſecuri plectitur,*

ſexto poſt menſe ſecuri percutitur; vultu antè impalleſcente, quaſi umbras mortis perſentiſceret priuſquam emoreretur.

*unà & Gerardus ob aſſertam cauſam Regiam.*

Eodem tempore locóque, quantumvis causâ & fortitudine diſparibus, fatum obtigit & *Gerardi*. Quippe ille coram *Supremo* (uti vocitabant) *Juſtitiæ tribunali Regiæ* cauſæ aſſertor condemnatur, eodémq; pegmate prior plectitur imperterritus, & alacritate plenus, quo ſecundo loco *Portugallus*. Ità morte ſuâ conciliati ambo videbantur, qui nuperrime ſua invicem impetebant viſcera.

*Vowellus ob eandem laqueo perempius.*

*Vowellus* Ludimagiſter idem funus habuit, etſi ſuſpendio necatus; qui ſupremis Juſtitiæ Curialibus in os injuſtitiam fortiter objiciens, Judices ſimul cũ *Cromwellio* corã tribunali Summi *Dei* provocavit,

vocavit, qui tribuet unicuiq; ſecundùm opera ſua.

Sed ad *Regem* noſtrum revertamur, qui *Louvres* pago *Pariſiorum* hoſpitio exceptus, non ſegnis indoluit infortuniis; ſed omnia pertentabat, quibus in melius rebus repararis, iniquam propitiâ tandem fortunâ commutaret. Favorem *Regium* modis omnibus aucupatur, *Cardinalis* etiam, & *Principum*. *Hiſpanum* & *Gallum* inter pacem reſtituere conatur; ſed caſſo labore, *Cardinale* nimirum operam intervertente. *Principibus* exinde *Galliæ Regi* (qui *Cardinalis* cauſâ parùm conveniebant) reconciliandis, nunc huic perſuadendo, nunc illos mitigando, navat operam. Tandem *Lotharingiæ* Ducem (vires cum *Galliæ Principibus* adversùs *Gallum* conjungentem) induxit, ut è *Gallia* pacatè emigraret, quamvis iram & vindictam totus in introitu ſpiraret. At hoc noſtro *Regi* carò conſtitit: dum enim *Ipſe* cum *Duce Eboracenſi* colloquia privatim cum *Lotharingio* miſcerent, *Beaufortii Dux* ſuperveniens fortè, adverſæ Factionis *Principibus* palàm fecit; qui, quòd poſtea partes eorum deſeruerat *Lotharingius Regi* vitio vertentes, neſcio quæ ſcommata & calumnias in ipſum totúmque famulitium *Galli* congeſſerunt. Iſtis aliquantulùm commotus, ad *Sancti-Germani* oppidulum recedens commoratur, donec *Burdeauxium de Neuf-ville* de pace cum *Cromwellio* arcta tranſegiſſe inaudiverat. Deinde in *Germaniam* per *Leodium* & *Aquiſgranum* profectus ad *Coloniam Agrippinam*; cujus *Prætor* & *Senatores* congiario opiparo invitantes, omnibus officiis benevolentiæ grati adventûs indicia teſtantur.

*Rex Angliæ Gallum omni officio promereri ſtudet;*

*indignis tamen modis habitus,*

*migrat ad Coloniam Agrippinam.*

In *Anglia*, *Regii* quò ſe verterent initio neſcii, omnem verò volvunt lapidem, ut priſtinum in ſtatum *Regem* reſtituant, & excuſſo tyrannidis fræno ſuam demum vindicent libertatem. *Parricidæ* pauci quidem horum præ multitudine, ſed qui tamen

*Sui interim in Anglia movent omnem lapidem,*

tamen dolo præpollebant, & victoriâ potiti, arma pecuniámque occupabant; clanculariis inſuper & exploratoribus adeò ſcatentes, ut omnibus graves incumberent; nec privatim intermiſcere ſermones & conſilia, imò nè muſſitare, licuerit. Hinc omnia molimina & libertatis indipiſcendæ conatus antevertuntur. *Presbyteriani* etiam, *Regi* licèt bene volentes, maxima tamen ex parte ſuis votis pertinaciter adhæreſcere, neque cum *Regiis* communicare conſilia, nec in unum coire ſive confœderare, odium vetus imis infixum medullis potiùs gerere. *Regii* nihilominus confabulandi opportunitates gradatim nacti, per fidos nuncios, per cyphras & abſtruſos characteres, per ſigna mutóſque digitos mutua communicando conſilia, hortando, animando, excitandóque, *Cromwellio* contraniruntur. Quidam audaciores juſſa ipſius apertè detrectare; multi ægrè obſecundare, prætextu Legis contrariæ; multi aliis coloribus undique conquiſitis: hi partibus *Presbyterianis*, illi *Democraticorum*, alii *Anabaptiſtarum* ſimulantes ſe addictos, interturbare, omniáque miſcere.

*removétque Cromwellius.*

*Mutuis tamen hortaminibus aditum compiriunt.*

Tandem *Delegati Regii* per univerſam *Angliam* inſtitui cœpere; *Superiores Londini*, *Inferiores* in ſingulis *Comitatibus* aut *Provinciis*; inſtructi authoramentis, quibus res ſuas procurare fas erat, ſeſéque invicem & *Regiam Majeſtatem* per intercommeantes Emiſſarios, de principio & progreſſu negotiorum, déque rerum opportunitatibus facere certiores: hiſce autem *Presbyteriani*, ſed pauci, intermiſcebantur. Conceſſa eſt his *Delegatis* alios poſt alios in confœderationem paulatim pertrahendi facultas: quod hoc pacto moliuntur. Unuſquiſque, prout potuit, compertæ fidei ſodales ſuos de inſurgendi decreto, locóque & tempore, conſilii participavit: ſed nonniſi clanculùm, atque uno ſolo ſimul præſente; nè ſi rem in poſterum evulgari contingeret, inveniri teſtes adversùs quempiam poſſent plures uno. Ità negotium

*Res tandem per Delegatos agi cœpta,*

*quàm cautiſſimè;*

gotium per innumeros homines diſſeminatum eſt, ipsâque multitudine formidandum.

Pauci *Nobiles*, aut *Majores* aut *Minores*, quin conſcii facinoris aſtipularentur; & licèt nonnulli ſubire detrectarent periculum, fidem plerique ſervabant. Imò *Democraticorum* complures, qui jam *Cromwellii* Tyrannidem acrius averſabantur quàm legitimum *Regis* dominium, ad eandem ſententiam accedunt; nominatim *Overtonus*, qui *Scotiæ* olim præfuerat, & *Wildmannus*, ambo primarii. Spes erat, *Democraticorum Regiorúm*que conſociatis copiis vincendum, aut ſaltem ad æquiora cogendum, *Cromwellium*; deinde *Regios*, converſis in eos armis, ex facili debellandos. Ferebatur enim duo millia Equitatûs Peditéſque innumeros huic militiæ nomina dediſſe ex parte *Democraticorum*.

*conſpirantibus etiam & Democraticis,*

*Urbium* & *Munimentorum Præfecti* ſpem faciunt, in Confœderationem ſe conceſſuros: de machinis quoque proſpectum, diéſque præſtituitur unus, alter, tertius inſurgendi; cùm in omni pariter Comitatu arma ſimul induti diſtraherent undiquaque hoſtem, & quò ſe verteret ignarum peſſundarent.

*urbiúmq; Præfectis nonnullis.*

At iſta non fugiunt *Cromwellium*, qui nervos omnes intendit & virium & ingenii, ut negotii totius texturam & ichnographiam penitiùs introſpiceret, in apertum doli conſcios produceret, præſertim ut Proceres & melioris notæ viros intelligeret, conſilia interverteret, atque inſurgendi tempora, ſuppoſititia ſubſtituendo, conturbaret. Iſto modo *Cornaviorum* ac *Salopienſium*, immaturam admodum excitando, ſuppreſſit conjurationem. Sed *Brigantum* in agro *Eboracenſi*, apud *Heſſami* planitiem, ingenti numero conventus indicitur, inter quos & ipſe *Fairfaxius* præſentiæ ſuæ ſpem feciſſe dicebatur. Sed ille dolis & fraudibus *Cromwellii* circumſeptus à molitionibus abſtinere. Ibi *Rocheſtriæ* Comes (quem ſub *Wilmotti* Baronis

*Virium Cromwellius conſilia expiſcatus, facilè intervertit; aliis immaturè,*

nomine ſæpius memoravimus) atque *Nicolaus Armorerius* Eques tempore præſtituto conveniunt, ut ſe belli duces reliquis præſtarent. At hi ambo paucis comparentibus, & pleriſque præ metu dilapſis, illicò in fugam ſemet conjiciunt, & apud *Cattieuchlanos Aleſburgi* à *Parricidarum* adminiſtris comprehenſi, ægrè è manibus eluctantur. *Henricus Slingsbeius* & *Richardus Malevererius* Equites cum aliis deprehenſi, cuſtodiæ mandantur. Inter *Coritanos* etiam, prope *Nottinghamiam* in *Limpida Sylva*, (vulgò *Sherwoodi Forreſta*) ingens comparuit eâ nocte populi frequentia. Cæterùm quà indiciis proditi, quà metu proprio perculſi, *Ductoris* etiam ſuper electione diſciſſi, aufugiunt omnes; quorum comprehenſi non pauci, carceris tædio luunt operam. Eodem tempore inter *Belgas Wiltoniæ* circiter trecenti, ſub auſpiciis *Wagſtaffi*, Inſtructoris Exercitûs, inſurgentes, in *Sarisburiam* irrumpunt, ubi tum temporis *Comitiis* (noſtrates *Aſſizas* appellitant, conſeſſus videlicet Judicii ſtatarios, coram quibus in omni Comitatu bis è carceribus annuatim rei ſiſtuntur, & civiles cauſæ determinantur) duo Regni *Judices* intererant jus reddituri: in quos manus injecerunt, humaniter tamen dimittentes. Exinde huc illuc paucos per dies divagantur, copias auxiliatrices fruſtrà opperti; quoad ex ipſis multi tandem diſparuerint, cæteríque à *Crookii* cohorte in ſtativis opprimerentur, incolumi *Wagſtaffo*, tenebrarum beneficio, evadente. *Londinum*, *Cantium* cæteræque *Provinciæ*, alienis malis condocefactæ, à rebus turbandis in præſentiâ ſibi temperârunt; neque tamen clam eſſe potuerunt *Cromwellium*. Comes *Oxoniæ*, Barones *Willoughbeius de Parham*, *Neoportus*, *Comptonus*; Equites etiam *Littletonus*, *Peytonus*, *Packintonus*, *Aſhburnhamus*, *Ruſſellus*; *Leggus*, *Robertus Philippius*, Tribuni; *Halſeius*, aliíque, quibus recenſendis jam non vacat, innumeri, correpti, carceris diuturni ſqualore (ad

*aliis timidè inſurgentibus;*

*Nemine non ſpe ſuâ fruſtrato,*

*Plurimi viri primarii carcere mulctati;*

(ad Inſulas aliquot relegatis) macerantur: *Democratici* quoque *Wildmannus*, *Overtonus*, (necnon idem circa tempus *Vaneus*) captivi detinentur.

In captivos omnes, adversùm quos liquidò de facto conſtitit, ſeverè demum inquiritur. Generoſum ſanguinem effudere complures, ſecuri apud *Sarisburiam* percuſſi, & *Exoniæ* aliquot, *Peruddockius*, *Grovius*, *Lucaſius*; & alii, quos æternitati commendare par eſſet, ſuſpendio periêre, ſtatuas promeriti. Sed in raros præterea pœnâ capitali animadverſum eſt, quippe flagrante crimine non deprehenſos, aut multitudine immunitatem præſtante, aut denique uno in ſilentium alteri profuturum perquam obſtinato. *extremo ſupplicio haud pauci.*

Porrò, quo jam modo res innotuerit *Cromwellio* docebimus Lectorem. *Angariis* & *Veredariis* publicis (quos omnes ferè ſibi obnoxios habuerat) poteſtatem fecit dubios ſiſtendi, ſuſpectorum literas reſignandi, clàm legendi, &, ſi manifeſtò molitiones novas ſpectarent, ipſi renunciandi; ſi ænigmaticè quid ſcriptum, codicillos deſcribendi, donec certam anſam haberet captandi, vel notam ſuſpicionis inurendi. *Tabelliones* & *Nuncios* omnes obſervavit, aliquando corripuit in tranſitu per alios, & à capite ad calcem excutiendo, minis carceréque terrens, mero multo & aliis machinis torquens, abdita & ſecreta expiſcatus eſt. *Coryceos* plures & *Subauſcultatores* multos itaque diſperſos conduxit; clancularios quoque inter ipſos *Regios*, qui palàm jactitabant cauſam & defenſionem *Regis*; egenos tamen & ſubleſtæ fidei, qui rimantes quæcunque poterant ſecreta, referebant. Sed hi parvi momenti, res publicè notas, & quandoque ſibi invicem contrarias, detegere aſſueti. Grandem ſibi adſcivit & palmarium proditorem, nomine *Manningum*, cujus pater in *Regia* cauſâ tutanda conciderat; ipſe quoque olim ſub *Rege* meruerat, ac pede vul- *Cromwellii artes exploratoriæ.* *Proditores Regiis immiſti.* *præ cæteris Manningus in Aula Regis verſatus.*

milleſimum ſexcenteſimum quinquageſimo ſecundo; donec prælium cæca nox dirimeret, quaſi horrendum ſpectaculum ab oculis mortalium amolitura. Ab hac pugna *Belgæ*, noſtris licèt ferè duplo numeroſiores, duabus tamen deſideratis navibus, parili, ſi non majore clade, receſſerunt. At, cùm iſto inopinato inſultu nullam reportare poſſent victoriam, *Tractatores Belgici* deprecantur omnem offenſam, quaſi fortuitò pugnatum fuerit, ipſis nihil minùs cogitantibus. Continuata verò utrinque bellandi præparatio; noſtris quidem nullatenus ingrata, utpote certis tamdiu certamen protrahendi, dum ad Coaleſcentiam adducti *Belgæ* porrigerent herbam, vel (cujus ſpem indubiam excitabat portuum noſtrorum opportunitas, & frequentia navium bellicarum cum apparatu) ad incitas redacti, victorum arbitrio læti obtemperarent. Utraque pars obfirmabat animum, paratis quæ in mutuum exitium facerent univerſis. *Belgæ Danos* invitant ad belli conſortium; qui idcirco claſſem *Anglorum* in *Suntæ* freto (eſt id maris *Baltici* oſtium) retinent primùm, dein *Hafniam* deferunt, malis, pice & cannabaceis onuſtam, quibus tunc temporis impensè indigebant *Regicidæ*; facto tamen ex *India Occidentali Scotiæ*que borealibus haud levi ſupplemento. *Rex* inſuper *Angliæ* agmen quadratum navium *Anglicanarum* in auxilium offert; cui tamen copiam vexilli ſuper mali verticem non niſi ſuis in portubus geſtandi faciunt, nè vulnus inter duas *Reſpublicas* fieret immedicabile. Utraque pars plures identidem cogit navales ſocios, naves inſtruit, nauticam auget militiam; imò terreſtribus copiis claſſis utraque adimpletur. Deſperatâ jam pace, retro cedunt *Pacificatores*; pugnatúmque ſecundò & tertiò. Nuſquam priùs ab omni ſeculorum memoria, non dicam per *Europam*, ſed orbem terrarum, tanto boatu tormentorum, tanto fremitu virorum, tantis viribus, animis, armamentis,

*Deprecantur offenſam Belgæ.*

*Danos tamen ſuppetias poſcunt:*

*Confligitur iterum iterúmque.*

tis, tantam in ſtragem & perniciem gentium, prælia ſunt commiſſa maritima; ſed fortunâ *Belgis* jugiter novercante: præterquam quòd in mari *Tyrrheno*, ad *Livornam*, *Jo. van Gaelen* (qui crure tum temporis confracto tormenti impetu occubuit, *Trumpiúm*que juniorem ſucceſſorem habuit) binas obruens naves, tertiámque capiens, (poſtea tamen ſtratagemate receptam) noſtrorum incuriâ ſuperior evaſit. Tunc autem orbe noſtro converti cœpto, cùm *Cromwellius* imperii clavum arripuerat, *Stonii* & *Dolmani* (qui *Angli Belgarum* partibus ſtudebant) officiis intervenientibus, novi *Pacificatores* quatuor denuò accedunt, *Beveringius*, *Jounſtallius*, *Neoportus*, *Perriúſ*que, inprimis ſpeculaturi quid iſta rerum viciſſitudo compendii allatura ſit, utì & pace condicturi. *Tandem Pax quæritur, Cromwellio jam Regni habenas moderante.*

Ter jam devicti *Belgæ*, ſat ſupérque vires & animos *Anglorum* experti ſunt; captis mille ſeptingentis navibus mercatoriis, bellicis multis ſubmerſis laceratiſque, cæſis compluribus navium Præfectis, commercio & navigatione interceptis, gliſcente denique inter populares ſeditione, penè dixeram Rebellione. Sed quartum & noviſſimum prælium præ cæteris omnibus luculentiſſimè oſtendit ex qua parte ſtaret victoria; quando carcere, infamiâ, morte, ob malè rem geſtam, haud pauci mulctarentur; alii præmiis, promiſſis, & manubiis porrectis etiam ſpiritûs vini plenis hauſtibus prolectabantur: & quaſi hujus in alea certaminis fortuna *Belgii* verſaretur, ultimiſque conatibus extrema quælibet in vindicias patriæ molirentur, diſciplinam reſtituunt, naves fabricant validiores, machinas fundunt in longinquius ejaculaturas, hominéſque fidiſſimos, egregiæ virtutis & audaciæ, præficiunt; imò & ex *Ordinibus* nonnullos delegatos circumvehi curant, ceu ignaviæ vel fortitudinis teſtes oculatos. Tandem è *Terelo* ac *Wielinga* fluminibus, (ni mavis Sinuum nomine indigitare) (opperiente ibidem per ſex menſes *Quartum prælium Belgio funeſtiſſimum.*

menſes claſſe *Anglicanâ*, cui *Monckeus* tum præficiebatur) ſolventes, vela noſtris obvertunt: cum navibus quot apparari poterant magno impetu concurritur; eo tamen poſt diutinam conflictationem ſucceſſu, ut *Trumpius* cum Prætorio in hoſtile agmen fortiter invectus pilâ pectus transfixus occumberet; vir ingens animi (nam & in hoſte laudanda virtus) & maritimorum ſcientiſſimus. Hujus necem fœda ſtrages ſimul & fuga conſecuta eſt; viginti ſeptem navibus *Belgicis* eo in prælio aut aquâ deletis aut igne, duóbúſque millibus ſociorum navalium & militum interemptis, mille captis cum ſex *Capitaneis*: cum è noſtratibus quadringenti non ultrà milites uno cum navigiolo deſiderabantur; è ſeptingentis autem vulneratis pleríque poſtmodùm convaluerunt.

*Cæſo Trumpio,*

*duobúſque præterea millibus.*

Hiſce malè adeò ſuccedentibus, *Belgæ* Fœdus cum *Cromwellio* (*Danis* etiam in pacem aſcitis) depaciſcuntur. *Coaleſcentiæ* cùm leviculam fecerat ille pro forma tantummodo mentionem, eámque rejicerent *Belgarum Delegati*, prætermiſit ſtatim intactam, ad alia collimans. At *Beveringius* & *Neoportus Hollandiæ* & *Weſtfriſiæ* nominibus daturos ſe operam privatim pollicentur, pactíſque ſe aſtringunt, *Quòd neque Auriacum Principem* (in cunis etiamnum vagientem noxæque vacuum Infantulum) *neque ejuſdem Lineæ quempiam Provinciæ ſuæ Præfectum, Vicarium ſive Archithalaſſum electuros: & quantum ad ſuæ Provinciæ Ordinum ſuffragia attinet, ut D D. Ordinum Generalis militiæ præficiatur nunquam permiſſuros.* Cui tandem ut aſtipulationem ſuam attribuerent *Groningæ* Ordines, obtinuerunt, reclamantibus nil minùs cæteris *Provinciis*.

*Fœdus init Cromwellius cum Belgis Daniſque:*

*Fabam inſuper cudit in Auriacum Principem.*

Sed Pax *Belgis* conceſſa penè noſtram interverterat. Nautæ enim & navales ſocii queritantes ſe defraudari ſtipendiis promiſſis, tumultuari, & ſeditionem agentes ad *Aulam albam* ingenti numero conglobati

*Nautæ ſeditioſi.*

conglobati cum fremitu & minis advolare, nec non increpationibus mordacibus poſtulare. At *Cromwellius Præfectis* nonnullis ſtipatus ſubitò occurrens, ſtrictis gladiis quoſdam nautas occidendo, diſſipatis cæteris, tumultum compoſuit.

At nè ſic quidem mittere *Belgas* fas eſt. Accidit enim ut cœptis cum *Belgio* bellis, tria navigia, quæ *Salvatoris*, *Sampſonis*, & *Sancti Georgii* inſignia gerebant, ab *Hamburgo* & *Lubeca Hanſeaticis* civitatibus, mercatoribus quibuſdam *Amſterodamenſibus* (ſed falſis ſub nominibus,) operam locabant, oneribus conducendis à *Sancto Lucaro Hiſpaniæ* (quæ *Guadalquiviro* (olim *Bæti*) flumine recipere debuerunt) ad *Amſterodamum*. Sed oneratæ naves contrariis agitatæ procellis ad *Dunas* noſtras applicantes, in *Celoces* noſtras ventis formidoloſiores impegerunt. Quas excutientes *Aurei velleris* prægravites deprehendunt, (quadringentis millibus librarum ſterlinarum, quà lateribus argenteis, quà gazis aliis pretioſis, onuſtas ferunt) & ſiſtunt donec certos prædæ *Parricidas* faciunt. Illi autem in *Thameſin* flumen deduci jubent: ubi *Hiſpaniarum Legato Don Alonſo de Cardenas* Argentum & merces inſcripta ſimulantur, qui omnem lapidem movet ut liberata dimitterentur. At *Parricidæ*, obtentu Juſtitiæ exquirendæ, foro *Thalaſſiarchæ* examinanda ſubjiciunt: quod comperendinando in longum protrahit litem; donec lateres argentei, neceſſitatis publicæ prætextu, è navigiis extracti, & in *Turri Londinenſi* procuſi, *Olivero Cromwellio* tum dominante, fiſco cum cæteris bonis adjudicarentur.

*Tres naves Hanſeaticæ ſiſtuntur,*

*& adjudicantur fiſco.*

Transeamus jam ad *Luſitanos*; quorum *Regis* excuſationem boni conſulit *Cromwellius*, factique quam præ ſe ferebat pœnitentiam: proinde *Saccaro*, naves onuſtas, repenſatis noſtratium damnis, dimittit; inito præterea Fœdere; cui corroborando *Medowus* unà in *Luſitaniam* redeunte cum *Legato* ablegatur.

*Luſitano reconciliatur Cromwellius.*

V At

*Legati Frater Don Pantaleon Sà,*

At non omiſerim hîc loci *Legati* Fratrem, *Don Pantaleontem Sà*, cui redire in patriam neutiquam datum. Ille ſiquidem in *Periſtylio novo Londinenſi* ſub noctem deambulatum prodiens, ſibique dedecoris aliquid à *Gerardo* quodam illatum dedignatus; ſequente veſperâ, ut ulciſceretur injuriam, eundem locum Fratris (*Legati* ſc.) famulitio ſtipatus invadit, ſtrictiſque gladiis ac ſclopetis viros fœminis intermiſtos aggreditur: indè ſublato clamore, Tribunus *Mayo Hibernus* exerto gladio in authores tumultûs *Portugallos* ſolus invehitur fugátque. Manè tamen proximo *Pantaleon Sà* ex ædibus Fratris abreptus, homicidii, ob *Greenwail* cujuſdam cædem, qui innocuus & inopinus eo in tumultu occiderat, poſtulandus; ſiſtitúrque brevi coram ſummo *Angliæ Juſtitiario Rolleſio*, aſſidentibus & quibuſdam *Juris Civilis Doctoribus*; qui etſi de privilegiis *Legati* longam præmitterent diſceptationem, reus tamen à *Judice* pronunciatur. At carcere ſubinde dilapſus Amicæ cujuſdam adminiculo, ſed iterum, ſive ab Amico ficto proditus, ſive cuſtodum curioſâ indagine deprehenſus, ad collem *Turris Londinenſis* ſexto poſt menſe ſecuri percutitur; vultu antè impalleſcente, quaſi umbras mortis perſentiſceret priuſquam emoreretur.

*ob admiſſum Londini homicidium,*

*ſecuri plectitur,*

*unà & Gerardus ob aſſertam cauſam Regiam.*

Eodem tempore locóque, quantumvis causâ & fortitudine diſparibus, fatum obtigit & *Gerardi*. Quippe ille coram *Supremo* (uti vocitabant) *Juſtitiæ tribunali Regiæ* cauſæ aſſertor condemnatur, eodémq; pegmate prior plectitur imperterritus, & alacritate plenus, quo ſecundo loco *Portugallus*. Ità morte ſuâ conciliati ambo videbantur, qui nuperrime ſua invicem impetebant viſcera.

*Vowellus ob eandem laqueo peremptus.*

*Vowellus* Ludimagiſter idem funus habuit, etſi ſuſpendio necatus; qui ſupremis Juſtitiæ Curialibus in os injuſtitiam fortiter objiciens, Judices ſimul cũ *Cromwellio* corã tribunali Summi *Dei* provocavit,

vocavit, qui tribuet unicuiq; ſecundùm opera ſua.

Sed ad *Regem* noſtrum revertamur, qui *Louvres* pago *Pariſiorum* hoſpitio exceptus, non ſegnis indoluit infortuniis; ſed omnia pertentabat, quibus in melius rebus repararis, iniquam propitiâ tandem fortunâ commutaret. Favorem *Regium* modis omnibus aucupatur, *Cardinalis* etiam, & *Principum*. *Hiſpanum* & *Gallum* inter pacem reſtituere conatur; ſed caſſo labore, *Cardinale* nimirum operam intervertente. *Principibus* exinde *Galliæ Regi* (qui *Cardinalis* cauſâ parùm conveniebant) reconciliandis, nunc huic perſuadendo, nunc illos mitigando, navat operam. Tandem *Lotharingiæ* Ducem (vires cum *Galliæ Principibus* adversùs *Gallum* conjungentem) induxit, ut è *Galliâ* pacatè emigraret, quamvis iram & vindictam totus in introitu ſpiraret. At hoc noſtro *Regi* carò conſtitit: dum enim *Ipſe* cum *Duce Eboracenſi* colloquia privatim cum *Lotharingio* miſcerent, *Beaufortii Dux* ſuperveniens fortè, adverſæ Factionis *Principibus* palàm fecit; qui, quòd poſtea partes eorum deſeruerat *Lotharingius Regi* vitio vertentes, neſcio quæ ſcommata & calumnias in ipſum totùmque famulitium *Galli* congeſſerunt. Iſtis aliquantulùm commotus, ad *Sancti-Germani* oppidulum recedens commoratur, donec *Burdeauxium de Neuf-ville* de pace cum *Cromwellio* arcta tranſegiſſe inaudiverat. Deinde in *Germaniam* per *Leodium* & *Aquiſgranum* profectus ad *Coloniam Agrippinam*; cujus *Prætor* & *Senatores* congiario opiparo invitantes, omnibus officiis benevolentiæ grati adventûs indicia teſtantur.

*Rex Angliæ Gallum omni officio promereri ſtudet;* *indignis tamen modis habitus,* *migrat ad Coloniam Agrippinam.*

In *Anglia*, *Regii* quò ſe verterent initio neſcii, omnem verò volvunt lapidem, ut priſtinum in ſtatum *Regem* reſtituant, & excuſſo tyrannidis fræno ſuam demum vindicent libertatem. *Parricidæ* pauci quidem horum præ multitudine, ſed qui

*Sui interim in Anglia movent ... n lapidem,*

tamen dolo præpollebant, & victoriâ potiti, arma pecuniámque occupabant; clanculariis inſuper & exploratoribus adeò ſcatentes, ut omnibus graves incumberent; nec privatim intermiſcere ſermones & conſilia, imò nè muſſitare, licuerit. Hinc omnia molimina & libertatis indipiſcendæ conatus antevertuntur. *Presbyteriani* etiam, *Regi* licèt bene volentes, maxima tamen ex parte ſuis votis pertinaciter adhæreſcere, neque cum *Regiis* communicare conſilia, nec in unum coire ſive confœderare, odium vetus imis infixum medullis potiùs gerere. *Regii* nihilominus confabulandi opportunitates gradatim nacti, per fidos nuncios, per cyphras & abſtruſos characteres, per ſigna mutóſque digitos mutua communicando conſilia; hortando, animando, excitandóque, *Cromwellio* contranituntur. Quidam audaciores juſſa ipſius apertè detrectare; multi ægrè obſecundare, prætextu Legis contrariæ; multi aliis coloribus undique conquiſitis: hi partibus *Presbyterianis*, illi *Democraticorum*, alii *Anabaptiſtarum* ſimulantes ſe addictos, interturbare, omniáque miſcere.

*removétque Cromwellius.*

*Mutuis tamen hortaminibus aditum comperiunt.*

Tandem *Delegati Regii* per univerſam *Angliam* inſtitui cœpere; *Superiores Londini*, *Inferiores* in ſingulis *Comitatibus* aut *Provinciis*; inſtructi authoramentis, quibus res ſuas procurare fas erat, ſeſéque invicem & *Regiam Majeſtatem* per intercommeantes Emiſſarios, de principio & progreſſu negotiorum, déque rerum opportunitatibus facere certiores: hiſce autem *Presbyteriani*, ſed pauci, intermiſcebantur. Conceſſa eſt his *Delegatis* alios poſt alios in confœderationem paulatim pertrahendi facultas: quod hoc pacto moliuntur. Unuſquiſque, prout potuit, compertæ fidei ſodales ſuos de inſurgendi decreto, locóque & tempore, conſilii participavit: ſed nonniſi clanculùm, atque uno ſolo ſimul præſente; nè ſi rem in poſterum evulgari contingeret, inveniri teſtes adversùs quempiam poſſent plures uno. Ità negotium

*Res tandem per Delegatos agi cœpta,*

*quàm cautiſſimè;*

gotium per innumeros homines diſſeminatum eſt, ipsâque multitudine formidandum.

Pauci *Nobiles*, aut *Majores* aut *Minores*, quin conſcii facinoris aſtipularentur; & licèt nonnulli ſubire detrectarent periculum, fidem plerique ſervabant. Imò *Democraticorum* complures, qui jam *Cromwellii* Tyrannidem acrius averſabantur quàm legitimum *Regis* dominium, ad eandem ſententiam accedunt; nominatim *Overtonus*, qui *Scotiæ* olim præfuerat, & *Wildmannus*, ambo primarii. Spes erat, *Democraticorum Regiorúm*que conſociatis copiis vincendum, aut ſaltem ad æquiora cogendum, *Cromwellium*; deinde *Regios*, converſis in eos armis, ex facili debellandos. Ferebatur enim duo millia Equitatûs Peditéſque innumeros huic militiæ nomina dediſſe ex parte *Democraticorum*.

*conſpirantibus etiam & Democraticis,*

*Urbium & Munimentorum Præfecti* ſpem faciunt, in Confœderationem ſe conceſſuros: de machinis quoque proſpectum, diéſque præſtituitur unus, alter, tertius inſurgendi; cùm in omni pariter Comitatu arma ſimul induti diſtraherent undiquaque hoſtem, & quò ſe verteret ignarum peſſundarent.

*urbiúmq; Præfectis nonnullis.*

At iſta non fugiunt *Cromwellium*, qui nervos omnes intendit & virium & ingenii, ut negotii totius texturam & ichnographiam penitiùs introſpiceret, in apertum doli conſcios produceret, præſertim ut Proceres & melioris notæ viros intelligeret, conſilia interverteret, atque inſurgendi tempora, ſuppoſititia ſubſtituendo, conturbaret. Iſto modo *Cornaviorum* ac *Salopienſium*, immaturam admodum excitando, ſuppreſſit conjurationem. Sed *Brigantum* in agro *Eboracenſi*, apud *Heſſami* planitiem, ingenti numero conventus indicitur, inter quos & ipſe *Fairfaxius* præſentiæ ſuæ ſpem feciſſe dicebatur. Sed ille dolis & fraudibus *Cromwellii* circumſeptus à molitionibus abſtinere. Ibi *Rocheſtriæ* Comes (quem ſub *Wilmotti* Baronis

*Verùm Cromwellius conſilia expiſcatus, facilè intervertit; aliis immaturè,*

nomine ſæpius memoravimus) atque *Nicolaus Armorerius* Eques tempore præſtituto conveniunt, ut ſe belli duces reliquis præſtarent. At hi ambo paucis comparentibus, & pleriſque præ metu dilapſis, illicò in fugam ſemet conjiciunt, & apud *Cattieuchlanos Aleſburgi* à *Parricidarum* adminiſtris comprehenſi, ægrè è manibus eluctantur. *Henricus Slingsbeius* & *Richardus Malevererius* Equites cum aliis deprehenſi, cuſtodiæ mandantur. Inter *Coritanos* etiam, prope *Nottinghamiam* in *Limpida Sylva*, (vulgò *Sherwoodi Forreſta*) ingens comparuit eâ nocte populi frequentia. Cæterùm quà indiciis proditi, quà metu proprio perculſi, *Ductoris* etiam ſuper electione diſciſſi, aufugiunt omnes; quorum comprehenſi non pauci, carceris tædio luunt operam. Eodem tempore inter *Belgas Wiltoniæ* circiter trecenti, ſub auſpiciis *Wagſtaffi*, Inſtructoris Exercitûs, inſurgentes, in *Sarisburiam* irrumpunt, ubi tum temporis *Comitiis* (noſtrates *Aſſizas* appellitant, conſeſſus videlicet Judicii ſtatarios, coram quibus in omni Comitatu bis è carceribus annuatim rei ſiſtuntur, & civiles cauſæ determinantur) duo Regni *Judices* intererant jus redditūri: in quos manus injecerunt, humaniter tamen dimittentes. Exinde huc illuc paucos per dies divagantur, copias auxiliatrices fruſtrà opperti; quoad ex ipſis multi tandem diſparuerint, cæteríque à *Crookii* cohorte in ſtativis opprimerentur, incolumi *Wagſtaffo*, tenebrarum beneficio, evadente. *Londinum*, *Cantium* cæteræque *Provinciæ*, alienis malis condocefactæ, à rebus turbandis in præſentiâ ſibi temperârunt; neque tamen clam eſſe potuerunt *Cromwellium*. Comes *Oxoniæ*, Barones *Willoughbeius de Parham*, *Neoportus*, *Comptonus*; Equites etiam *Littletonus*, *Peytonus*, *Packintonus*, *Aſhburnhamus*, *Ruſſellus*; *Leggus*, *Robertus Philippius*, Tribuni; *Halſeius*, aliíque, quibus recenſendis jam non vacat, innumeri, correpti, carceris diuturni ſqualore

*aliis timidè inſurgentibus;*

*Nemine nisi ſpe ſuâ fruſtrato,*

*Plurimi viri primarii carcere mulctati;*

(ad

(ad Inſulas aliquot relegatis) macerantur: *Democratici* quoque *Wildmannus*, *Overtonus*, (necnon idem circa tempus *Vanius*) captivi detinentur.

In captivos omnes, adversùm quos liquidò de facto conſtitit, ſeverè demum inquiritur. Generoſum ſanguinem effudere complures, ſecuri apud *Sarisburiam* percuſſi, & *Exoniæ* aliquot, *Penruddockius*, *Grovius*, *Lucaſius*; & alii, quos æternitati commendare par eſſet, ſuſpendio perière, ſtatuas promeriti. Sed in raros præterea pœnâ capitali animadverſum eſt, quippe flagrante crimine non deprehenſos, aut multitudine immunitatem præſtante, aut denique uno in ſilentium alteri profuturum perquam obſtinato. *extremo ſupplicio haud pauci.*

Porrò, quo jam modo res innotuerit *Cromwellio* docebimus Lectorem. *Angariis* & *Veredariis* publicis (quos omnes ferè ſibi obnoxios habuerat) poteſtatem fecit dubios ſiſtendi, ſuſpectorum literas reſignandi, clàm legendi, &, ſi manifeſtò molitiones novas ſpectarent, ipſi renunciandi; ſi ænigmaticè quid ſcriptum, codicillos deſcribendi, donec certam anſam haberet captandi, vel notam ſuſpicionis inurendi. *Tabelliones* & *Nuncios* omnes obſervavit, aliquando corripuit in tranſitu per alios, & à capite ad calcem excutiendo, minis carceréque terrens, mero multo & aliis machinis torquens, abdita & ſecreta expiſcatus eſt. *Corycæos* plures & *Subauſcultatores* multos itaque diſperſos conduxit; clancularios quoque inter ipſos *Regios*, qui palàm jactitabant cauſam & defenſionem *Regis*; egenos tamen & ſubleſtæ fidei, qui rimantes quæcunque poterant ſecreta, referebant. Sed hi parvi momenti, res publicè notas, & quandoque ſibi invicem contrarias, detegere aſſueti. Grandem ſibi adſcivit & palmarium proditorem, nomine *Manningum*, cujus pater in *Regia* cauſa tutanda conciderat; ipſe quoque olim ſub *Rege* meruerat, ac pede *Cromwellii artes exploratoriæ.* *Proditores Regiis iminiſti.* *præ cæteris Manningus in Aula Regis verſatus.*

vulneratus eſt; generoſo ſanguine oriundus, & Religione *Pontificius:* qui tamen ut acceptior fieret, gradúmque futuræ proditioni poneret, Deo velut illudere auſus, Sacram Synaxin juxta Ritus *Anglicanos* ſuſcepit. Hunc dolo & illiciis totum in ſuas partes traxit *Cromwellius*, qui *Regis* in famulitium & Aulicorum conſortium ſeſe inſinuârat, obtentu ſuppetiarum, quas ad ſex millia librarum annuatim à *Regis* erogaret, *Cromwellio* interim pecunias iſtas clanculùm numerante. Hoc iſte obductus pallio, *Regis* & Amicorum conſilia ſecurè expiſcatur, & hebdomadatim enarrat; uſque dum tandem (uti nulla diu celatur Proditio) ſuo ſe ſorex prodit indicio, atque tot fortium virorum necis reus, tenui ſuo, quo ſolo potuit, cruore horrendum ſcelus expiavit.

*cui tandem jure optimo nex illata.*

*Cromwellius indicit Parlamentum è ſolis Plebeiis;*

Sed *Parlamentum* indicitur *Londini*, neutiquam tamen more majorum. *Communes* (ut vocantur) ſive *Plebëii* ſoli ad Comitia *Regni* totius invitantur concelebranda; nec hi tamen liberâ totius populi electione ſuffulti. Priuſquam autem *Senaculum* ingredi liceret, *Cromwellius* in hunc ſenſum alloquitur viros: *Miſera Reipublicæ facies, domi foriſque jactatæ, ante ſuſceptum à nobis imperium; inimicitiæ cum Belgis internecinæ, cum Luſitano Galloque bella, cum Hiſpano & Sueco pax bello finitima: Jam vero cum pleriſque concordia firmatur, cum cæteris brevi ineunda, rationibus Angliæ commodiſſimis. Procerum & Nobilium ordo vacillabat, ad Æqualitatem omnia reducendo; Miniſterium ſive munus Sacerdotale tantùm non abrogatum; Leges avitæ propemodum damnatæ: Jam autem in vado eſt Dynaſtarum præeminentia, Miniſtris Decimæ, Legibus vires aſſeruntur, ab optimis Judicibus adminiſtratis; Academiis etiam fundi ſui, quibus inſuniti homines inhiabant. Hæc vobis in Reipublicæ bonum ſunt ratihabenda ſcitiſque appropriatis in ſeculum ſtabilienda; ad hæc veſtro opus adjumento, hæc veſtræ curæ demandamus.*

*ubi ſua crepat beneficia.*

*quibus petit à Senatu ſtabilimentum.*

*damus.* Iſta præfatum *Cromwellium* nullâ (ut aſſolet) gratulatione excipientes, conſultatum recedunt *Senatores.*

*Lentalio* in *Oratorem* denuò aſcito, *novi Regiminis Inſtrumentum* primò aggrediuntur, cujus omnes in examen vocant & excutiunt Articulos, primo plurimùm inhærentes eventilando. *Præfecti Exercitûs*, qui *A Sacris Conſiliis*, omneſque *Cromwellii* clientes ſtrenuè reclamant, aientes, *Inſtrumentum illud pro ſuppoſito & baſi Regiminis accipiendum, nec ullo modo in jus vocandum; quippe cujus authoritate Conſeſſus celebratur, contra Naturæ dictamen fore, Rationiſque ſupremam authoritatem, ſi coram Judice ſiſteretur.* Etiam interminantur plurimi (potiſſimùm *Lambertus*) ipſos, niſi hoc *Parlamentum* ſuis ſtatuminaret calculis, ſecundum, tertium, quartúmque indicturos, donec publico tandem aſſenſu comprobaretur. Verùm enimverò contrarium tuebantur mordicùs *Democratici*; *Gubernium dolo & vi partum* regerentes, *non jure; nec ullo populi ſuffragio libero ſuffultum; exinde inſidias libertati Reipublicæ ſtrui, viámque ſterni ad graviſſimam tyrannidem.* Imò unus eò provectùs eſt audaciæ, ut palàm pronunciare non dubitârit, *è Regia potiùs ſtirpe adſciſcendum aliquem ad Monarchiam tam propè accedentibus, quàm ſibi Sceptrum & Coronam* Cromwellius *arrogaret.*

*Illi potiùs Regiminis Inſtrumentum velli-cant,*

*renitentibus Præfectis Auliciſque,*

*urgentibus tamen Democraticis.*

De hiſce diſſertationibus commonefactus *Cromwellius*, accedit ad *Senatum* indignabundus, monétque, *non huc ideo accerſitos eſſe, ut omnia quaſi priſtinum in chaos confundendo redigerent, & de novo miſcerent, ſed ſuper baſin præpoſitam & fundamenta irrevocabiliter jacta fabricam ut extruerent: Authoritatem quâ gaudebat ipſe in dubium vocari haud poſſe, niſi & propriam unà labefactarent poteſtatem; quippe ab Ipſo traxiſſe originem Conſeſſum hunc Senatorium, ab Ipſo conſultandi privilegium accepiſſe: Sibi ſoli jus in figendis fundamentalibus competere; ædificiis altiùs attollendis & expoliendis adeſſe Ipſis facultatem:*

*At iſtas diſſertationes ſeverè inhibet Cromwellius,*

*facultatem: Ratum eſſe ſibi, imperium & authoritatem ſupremam penès unum ſuſtentare, Comitia tertio quovis anno indicere, non ultra quinque menſes abſque ejus conſenſu duratura,* &c. *Hæc violare aut innovare, nec Protectorem penès nec Parlamentum fore; in cæteris pro ſuo arbitrio & boni communis ratione ſtatuere licere.*

*ſingulisque Senaculum ingreſſuris neceſſitatem imponit aſſentiendi Regimini.*

Sed quia monita non ſufficerent, vim placet adhibere. Poſterâ luce, pro *Senaculi* foribus excubante ſatellitio, nemini patebat introitus qui non ſubſcripto nomine ſequentibus aſtipularetur; *Ego fidelitatem præſtabo Domino Protectori; nec ibo Unius Regimen immutatum.* Plures, quibus faſtidio fuit iſte bolus, conſidendi privilegio abdicantur: nihilo minùs tot *Democratici* ſcrupulum *Obligationis* devorârunt, quot Factiones ambas in æquilibrio ferè, *Democraticam* & *Cromwellianam*, ſuſpenderent; utrique parti ſe conjungentibus qui clàm *Regi* bene volebant, ſimultates inſufflantibus, &, quantum fieri potuit, partes inter quas hæc feriò agerentur acriùs committentibus.

*Operam tamen omnem perdidit.*

Verùm ità ſibi invicem officiunt, ut quinque menſibus jugiter altercando attritis, res ſuas *Cromwellius* hiſce in Comitiis nequicquam potuerit promovere.

*Ruinam ejus machinantur Democratici militares:*

Nec in *Senatu* ſolummodo vigent Spiritus *Democratici*, ſed & in *Exercitu.* Hi enim intermiſſis conſiliis machinantur, quo modo *Cromwellium* comprehenſum ſiſterent coram *Senatu*, & perduellionis reum condemnarent; arbitrati nimirum, ſi manus injicientes captivum eum facerent, extemplo fore rerum converſionem, criſtas clientelâ & fautoribus ejus demittentibus, angulóſque & latebras diſquirentibus. Certè *Præfecti* trium Equitatûs millium, & qui Peditatûs manui non contemnendæ præerant, ea de re apparanda & ordinanda propinquis in ædibus *Somerſettanis* alibique ſæpiuſcule convenerunt: ſed anteaquam in procinctu res foret, pervenit (prodente *Pride*)

*quod ille ſubolens, mox abrogat Comitia.*

in

in aurem *Cromwellii*, qui *Comitia* properantiùs abrogando, admolitiones iſtas antevertit, *Præfectóſ*que militari Sacramento in poſterum ſolutos exauctorat.

Interea *Suecos* Legatione ſplendidâ perfunctos, & æquali magnificentiâ tractatos, dimiſit *Cromwellius*, pace jam firmatâ, & ſpe inſuper factâ propinquioris nexûs amicitiæ. Cum *Gallo* etiam paciſcitur, ſuppetiáſque ſe aliquando miſſurum, ſi per *Angliæ* res liceret, pollicetur. *Cum Sueco firmat pacem, Gallóque.*

Verùm enimverò conatibus hiſce deerat adhuc ſpecioſus *ſupremæ Authoritatis* prætextus. *Collectiva* ſuffragia denegârant *Comitia*; ſupplendum itaque reſtat, *univerſo populo corrogato*, per *Diſtributiva*; & à *Præfectis* initium commodiſſimè ſumendum. Igitur à *Scotiæ* Ductoribus, per ſingulas ſeorſim Legiones, gratulatoriæ *Petitiones* adornantur, quibus *Domino Protectori* congratulari lubet ob mutatum in melius *Reipublicæ* regimen. *Macte jubent, cœlóque monſtrante viam in ſuſcepta Provincia progredi* hortantur; *ſe ſequi paratos* aiunt *per omnes difficultatum ſalebras, illúmque fortunarum juxtà & vitæ diſpendio defenſuros.* At *Præfectos* inter *Anglicanos* excuſationem quandam comminiſci præſtabat; *quaſi* videlicet *Malignantes & Patriæ hoſtes jam triumpharent, ac ſi ſolutis compaginibus, & ſimultatibus unà gliſcentibus, Exercitus quaſſaretur, & mox Duci Cromwellio abrenunciaret. Ejuſmodi ergo Petitionem concinnari oportebat, quâ Protectori applaudendo contraſentientes redarguerent.* Ægrè quidem hoc obtinuit per *Democraticos*; tandem verò (nonnullis Subſcriptionem detrectantibus, qui malebant ſe livori & vindictæ *Cromwellii* totos objicere, quàm turpi obſequio populi jus & privilegia prodere) ferè omnes in *Petitionem* conſentiunt. *Exercitu* chorum ducente, ſequuntur *Municipes* & *Provinciales* quidam; atque hi, œſtro neſcio quo perciti, tot tantíſque virum onerant præconiis, ut dum alios verborum lenociniis exuperare *In Authoritatis ſtabilimentum Petitiones gratulatoriæ adornari curat à Scotiæ Ductoribus, dein à Præfectis in Anglia, mox à Municipiis quibuſdam.*

uperare

uperare ſatagunt, Blaſphemiæ crimen incurrunt, dotéſque *Deo* peculiares Huic ore prophano attribuere non erubeſcunt.

*Juſtitiæ cultor videri voluit,*

*Juſtitia* interim (nè præter meritum vapulet) ad priſtinum ferè decus & ſplendorem inſtituitur, tum diſtributiva tum commutativa; *Judicibus* officio ſuo ſecundùm æquum & juſtum procul ab avaritia perſungentibus; *Legibúſ*que in Foris (paucis exceptis, atque ubi *Cromwellio* ipſi vel ſeritur vel metitur) vim ſuam in univerſos exerere permiſſis, abſque omni mora vel obſtaculo. Mores

*rigidúſque morum cenſor,*

item hominum externè ſaltem in melius reformati, ſive fomentis luxuriæ reverâ ſubductis, ſive Legum antiquarum, ſed de novo ad executionem revocatarum, metu. Aula etiam ſua ad normam ſeveram ordinata; neminem hic ebrium mœchúmve, nullum hîc publicè reum repetundarum ſine animadverſione gravi deprehendere fuit. Mercatura etiam jam exerceri cœpta: Pax alma (uti verbo dicam) quà patet *Anglia* effloruit.

*& Cleri fautor,*

Inter *Eccleſiaſticos* etiam præcipuam ſanctimoniæ opinionem conciliare ſibi ſtuduit; *Cleri* enim amantiſſimus præ cæteris mortalium videri voluit; quamvis nulli *Sectarum* albo nomen ſuum inſcribi paſſus, nullius juratus in dogmata: *Independentium* reverâ placitis propenſior, ſuis rebus ità ſuadentibus; at *Orthodoxis* & ad normam *Anglicanam* reformatis ſeverè inimicus. *Cleri* optare ille pacem, & ut in unum ovile ſub uno paſtore

*cujus tamen diſſidia dum ſopire videbatur, clàm inſufflabat:*

Chriſto convenirent, mutuóque ſemet affectu demum amplecterentur, unicè ſuſpirare; dum acriùs inter ſe committeret ex occulto, & exortas ſemel circumferret ſcintillas, latiúſque ſpargeret. *Presbyterianos* inter & *Independentes* ſpecioſa procudit reconciliationis propoſita; ſed inſtante conſenſu, longiùs eoſdem diſſociavit: *Scotorum* etiam *Remonſtrantium* & *contra-Remonſtrantium* internatas controverſias modificandi & pacandi

obtentu,

obtentu, latiſſimè diſperſit igniculos atque in flammas inſufflavit. *Fanaticis* omnibus frigidam per vices infundere ſolebat, ut ſcrupulis ſuis contumaciùs inhæreſcerent cerebroſi; quorum ſi potuerit ad ſuum genium attemperare quempiam; in ſecreta penetrando, mollem ſe præbuit & ſequacem in opiniones & apices Religionis cujuſcunque. Cæterùm lactare pariter omnes beneficiorum ſpe, ac officiis demulcere, ità tamen ut nôrint fræno non obniti; ſecùs, graviter iraſci, minîſque intonare. *Presbyterianos*, ſi capita præ aliis altiùs attollere, ſi vicinis moleſtos ſe gerere, ſi Gubernationis fræna mordere, aut in civilia negotia ſemet ingerere conſpicaretur, interminari, omnia mala Sectæ denunciare, tum *Catabaptiſtarum*, *Tremebundorum*, & *Fanaticorum* cæterorum habenas laxare, (quibus volupe erat concionantibus obgannire, & inter ſacra celebranda inſulſis alloquiis perturbare;) atque iſtiuſmodi pecudum armentis moleſtiam creabat intumeſcenti *Presbyteriano*. Imò geſtientem audivere multi, quòd faſtuoſam eam Sectam, (uti privatim appellare conſueverat) quæ neminem ſe præter tolerare potuit, ad bonam frugem perduxerit, adeò ut licentiam ab eo ſupplices petierint, conceſſámque gratulati fuerint, proprios inter cœtus, & eos quibus ultrò ſubjacere placuit regimini, tum concionandi, tum reliqua officia divina ritu ſuo peragendi.

*Presbyterianorum faſtum ſoli citer reprimens.*

*Epiſcopatui* & *Liturgiæ Anglicanæ* addictis (quamvis publico hujus uſui interdiceretur) privatim & in ædibus conductitiis copiam indulget ſuarum Formularum. Doctorem *Brownriggum*, Epiſcopum, alióſque doctos viros, quos olim nôrat *Cantabrigiæ*, (dum ibi loci morari illis per *Senatum* licuit) non fovere modò, ſed etiam deperire videbatur, viſitare illum frequentiùs juſſos: iiſdem tamen diſcedentibus, moris erat oblivíſci, calumniari, illudere. Si quos *Regiæ* Cauſæ velificari, aut

*Livido erat in Eccleſiam Anglicanam animo; etiamſi paucos demulcere ſolitus.*

aut in Ipſum fabam cudere ſuſpicaretur; tum eundum ad Inſulas *Orbis Novi*, tum piſtrina & catenas intentare, tum verbis corripere, Sacra interturbare, coram Præfectis aut Eirenarchis ſiſtere, nec, niſi vadimonio pro pace colenda moribúſque inculpatis dato, libertate donare. Verùm utcunque ſe res habuerit, etiamſi triſtis videretur atque deplorandus *Eccleſiæ* ſtatus, non eſt diſſimulandum nunc mitiùs agi quàm ſub aliorum præterlapſo rigore ac tyrannide.

*Independentes in ſinu fovebat;*

*Independentes* præcipua honoris & quæſtûs loca ſortiuntur, quos ille familiaritate ſuâ cohoneſtare voluit; iiſque tandem congregandi facultatem indulſit apud Xenodochium *Sabaudienſe*, ut illuc ex omni Provincia convolantes Eccleſiarum *Independentium* Antiſtites ſive Myſtæ, *Fidei* ſuæ *Confeſſionem* adornarent, abſurdáſque ſimul opiniones (quibus eos inuſſerant nonnulli) procul amolirentur: ſed præſertim & reipsâ, ut ſuas oſtentarent copias & vires, ſibíque invicem omnes innoteſcerent atque conſociarentur. Hunc autem *Conventum*, etiamſi non niſi *Richardo* rerum habenas tractante concelebrârint hi viri, *Oliveri* tamen ſub faſcibus impetrârant.

*ſed nec Fanaticis inimicus, nec Romano-Catholicis.*

*Fanaticis* quibuſcunque ſuum non prohibet cultum. *Pontificios* (etſi publicè deteſtari & odio plùs quàm *Vatiniano* proſequi videri voluit) aliquos ſibi admodum familiares habere, & officiis multis animos demereri. Imò ſemel fervebat cum iis negotiatio de *Toleratione Religionis* univerſali concedenda, tertiam partem redituum (quâ per Leges noſtras mulctantur) pro certa pecuniæ ſumma ignoſcendo. Sed quoniam de pretio non convenire poterant, ac populo ingratum fore, & novis rebus daturum originem ſubolfecerat; re infectâ pro tempore ſatius deſerere habuit. Quidquid autem eo in negotio peractum, omnibus *Miſſæ* ſuæ copiam clàm dedit, & nunquam majore licentiâ vel audaciâ graſſati ſunt tum *Jeſuitæ* tum *Sacrificuli*

(quibus

(quibus Lege cautum eſt, nè capitis periculo intra *Angliæ* pomœria pedem inferant) in Caſtris, in Foro, in Pulpitis (imò ad promotiones patebat aliquibus acceſſus) adeò ut inter inſtabiles & malè fundatos opimam Neophytorum meſſem comparârunt.

Conventum indixit ex Laicis & Clericis, tum *Presbyterianis* tum *Independentibus*, necnon *Anabaptiſtis*; penès quos erat de Promotionibus & Beneficiis Eccleſiaſticis ceſſione, privatione, aut morte vacantibus, competitores ſiſtere, ad examen vocare, de moribus juxtà ac eruditione, inprimis de *Sancti Spiritûs inhabitantis indiciis*, quandoque & de Civilibus (veluti, *An arrideret Status Politicus*) interrogare. Hiſce licitum erat aut admittere ad curam animarum, aut arcere, nullo prorſus Ordinationis habito reſpectu. Non referam quantum, pro uniuſcujuſque ingenio, in hoc genere officii, prenſationibus, pretio, pollicitationibus, præmiis *Simoniacè* tranſegerunt: etiam & Laicis, Militibus, propolis, propudiis, decoctoribus permiſſum ſacra pollutis manibus contrectare, cum ſacri Ordinis hominibus quibuſdam intermiſtis, & concionandi peritis.

*Concionatorum Cenſores creat ex omni Secta,*

*in rem ſuam fœde attentos,*

*Seculares* officiis ſpecioſis & uniuſcujuſque genio accommodatis prenſat ac demeretur. *Nobiles* & *Dynaſtas* (nam & cum perpaucis aliquantulum ipſi intercedebat neceſſitudinis) jocis oblectare, acroamatibus cum iis decertare, genialibus comeſſationibus, Muſicâ, Aucupio, & Venationibus excipere. *Pios* autem & Sanctimoniam profeſſos ſanctis colloquiis, Precibúſque (ubi opus eſſet) & commentationibus ſacris; divinam ſuſpicere Clementiam, oculíſque & vultu ſimul ad cœlum ſublatis, manu pectori admotâ, *Numen* verbo tenus venerari, imò lacrymas exprimere atque ſuſpiria. Ruri cùm ageret, è Vivario ſemel in anno vel ſæpius venatum expoſito cervo, nummíſque

*Favori omnium pro cujuſque genio velificatur; Nobilium,*

*Sanctimoniam præ ſe gerentium,*

*Ruſticorum;*

miſque aliquot ad vinum combibendum porrectis, eos qui viciniam incolebant exhilarare.

*Militum quoque ;*

*Minores Ductores* congiariis frequentiùs devincire : nonnunquam in media cibatione, fame nondum pacatâ, gregarios milites pulſatis tympanis intromittere ut ſemeſas raptarent reliquias. *Robuſtos* ac verè militares nocivis & validis exercitiis tractare ; veluti prunâ candente nonnunquam ocreis injectâ, vel culcitris hinc indè in capita vibratis. Semel autem præludiis hujuſmodi probè laſſos & riſu laxatos *Præfectos* ad cordis apertionem provocavit ; eóque modo ab incautis elicuit arcana quædam, quæ perpetuis tenebris optabant poſtmodùm involuta ; dum ipſe, ſententias omnium ſcrutatus, celaret ſuam. Nè pigeat lectorem quòd iſtiuſmodi minutias adnotaverim ; quorum quidem nulla foret habenda ratio, niſi à leviculis hiſce planéque deridendis magna rerum momenta dependerent. Omnia enim quæ iſto artificio captare potuit, in mente reponebant, quoad ipſi proferre vacaret, uſibúſque ſuis pro re natâ adaptare.

*ad ſua ſemper emolumenta limo oculo proſpectans :*

Dives promiſſis, at idem donorum tenaciſſimus; nunquàm enim aut Munus aut Officium quodcunque impertiebat, quin ſui commodi bilance librârat priùs exactiſſimè, ut uberrimos indè fructus perciperet ; utì cùm populares ſuos, aut ſagaciores, aut ad omnia obeunda promptiſſimos evehere dignaretur. Omnium animos, vel ipſorum hoſtium, penetrare doctus & circumflectere, diſpoſitis circà tendiculis, artificiis & fallaciis. Si quem irretiri viderit, eundem ingratis muneribus objicere ſolebat, veluti Tributis exigendis, aliiſve hominibus deferendis & accuſandis ; atque ità cæteris inviſiſſimum reddere nitebatur : ſin ex toto inflecti & ad ingenium ipſius conformari noluerit, tum res ſuas ſibi habere jubet, & perire diuturni ſervitii tempora.

Nemo

Nemo ſubtiliùs in mores hominum introſpexit & ingenia, quibuſcum res habuit agendas, vel maturiùs in cute cognoverit; nemo plures callebat; imò per univerſam *Angliam* ſi quis egregiè facultate quâvis polleret, ejus non potuit latere naſum. Omnia animi ſui *Pathemata* ſeu Affectus in promptu habuit & ad nutum: flendi gnarus, cùm amici lacrymas conſpexerit, ſine dolore tamen; in ſinu gerere videbatur, omnibúſque humanitatis officiis proſequi, quem tamen odio habebat; exæſtuare quandoque & immaniter debacchari, rixáſque ad pugnam uſque ciere; poſterâ tamen luce pœnitere irarum, & exinde captare anſam blanditias accumulandi. Sed de *Tyranno* ſatis; pauca jam de *Rege*.

*ſubtiliſſimus morum perſpector,*

*ſummúſque diſſimulandi artifex.*

*Coloniæ Agrippinæ* non diu commoratus erat, priuſquam fama percrebuerat de Fratre ſuo, *Duce Gloceſtriæ*, quem adhuc impuberem trans mare miſerant *Parricidæ*, nec alium ob finem (prout creditum à multis) quàm ut Fidei ſuæ *Religioniſ*que naufragium faceret. Verſabatur ille quidem in ſummo diſcrimine medias inter *Pontificiorum* catervas, qui *Circæa* pocula porrigebant, comminantes iram Dei æternam pœnáſque temporalés, niſi *Fidem Romanam* amplexaretur. Quamvis autem egregiè ſtaret in acie contra iſtos veteratores, & exemplo inaudito *Religionem* orthodoxam ſtrenuè propugnaret, *Regia* tamen *Majeſtas* de molli & cerea ætate metuens, nè tandem aliquando cederet, aut horum importunitate victus, aut maternis allectus blandimentis, *Marchionem Ormondiæ* in *Galliam* amandat, cum literis dehortatoriis pathetice exaratis, qui è manibus & cuſtodia *Reginæ Matris* perduceret ad *Coloniam Agrippinam*. Ex *Hollandia* quoque ſimul adventavit *Maria Princeps*, multique præterea *Nobiles*, qui cum *Rege* viſitatum *Principem Neoburgicum Duſſeldorpiæ*, nec-

*Rex Carolus fratrem Gloceſtriæ Ducem è Gallia accerſit,*

*nè impuber in Pontificiorum caſtris de Religione ſua periclitaretur.*

non *Epiſcopum Moguntiæ*, proceſſerunt. *Sueciæ* quoque *Reginam*, *Italiam* versùs peregrè proficiſcentem, non procul à *Francofurto ad Mœnum Regia Majeſtas* ſalutavit. *Sorori* dein *Principi*, ad *Spadanas* aquas deductæ, valedixit, atque ad notum hoſpitium *Coloniæ* revertitur. Quo in loco, ut Aſtrologicis prædictionibus fidem conciliet, *Epiſcopus Avenionenſis* ex *Gallia* Schema miſit ad *Regem*, opus *Onealii* cujuſdam Mathematici, quo *Regem*, triumphantis inſtar, in *Angliam* intraturum pro certo pollicebatur, Anno ſupra milleſimum ſexcenteſimum ſexageſimo, (quod poſtea vidimus & mirati ſumus reverâ præſtitum, exultante ſupra modum univerſo populo:) utrùm ex *Artis* ſuæ documentis, an fortuitò iſta prædixerit, in medio relinquo. *Rex* nihilo ſeciùs animum in *Angliam* gerit intentum, cuilibet proſpectans opportunitati, quam fronte captaret, vel ad res ſuas promovendas prudenter converteret.

*Reſtaurationem ſuam prædictam cernit ab Aſtrologo quodam Onealio.*

Cæterùm, dum ille magna cum animi tranquillitate res adverſiſſimas perferret, nulla prorſus *Cromwellio* res inter proſperas aut quies aut ſecuritas, ex quo tanto impetu detonuerat noviſſimus turbo; ſive ſtimulis Conſcientiæ agitatus, ſive periculis confertim ingruentibus perterrefactus, continenter ſe geſſit inquietem. Interdiu vultu erat intento ad nova & inuſitata ſpectacula; cujuſcunque peregrini, præſertim gaudentis, geſtus, mores, habitum, linguam, etiam & greſſum acriter animadvertebat: nunquam ex ædibus prodibat niſi multo ſtipatus ſatellitio; quin & interiùs loricatus armiſque offenſivis, gladio, acinace, ſclopetis abundè inſtructus; nunquam rectâ, regiâ, vel eâdem viâ repetitâ, nunquam non incitato gradu & præproperè pertranſiens. Intra ædes, quot ſeris, quot clavibus comprimuntur fores? Raro ter aut ſæpius eodem in cubiculo pernoctabat; neç

*Cromwellius mordacibus curis jugiter exagitatus,*

*nuſquàm ſe tutum autumat.*

nec in ullo quocunque quod duobus tribúſve non patebat poſticis, circumcirca diſpoſitis exploratoribus.

Liceat unam rem exponere, ridiculam quidem, ſed à qua mortis ſuæ penè momentum penderet. Quia nephriticus erat, ac arenulis multoties vexatus, varia nonnunquam ingurgitabat potulenta; deinde vehementiori aliquo & multiplici motu corpus agitabat, putà equitatione, aut in carruca, ut impetu facto veſicam exoneraret. Uno igitur die *Tourloum* (qui *A Secretis*) evocavit, ut eum privatim comitaretur in Vivarium (vulgò *Hide-Park*) non ultra lapidem ab urbe *Londino* diſſitum, atque ibi carpento ſemet exercitarent. Eò cùm deventum eſſet, ſellam Rhedariam carpenti conſcendit ipſe *Cromwellius*, quod trahebant à *Comite Oldenburgico* dono nuperrimè miſſi ſex equi generoſi. At flagellum ſimulac vibrare cœperat, currus non exaudit habenas; verùm excuſſo qui primo inſidebat equo & regere debuit Equiſone, fræna mordent ſimul omnes, & regiminis impatientes, dominíque ſui neſcii, novum aurigam è tranſtro decutiunt in temonem; & indè extra jugum jactantes, humi dejectum paludamento implicato raptant; uſque dum vulneribus haud paucis mulctatus, ſclopo quod tectim geſtabat ſponte exonerato, & lacero tandem paludamento, liber evaſit ex ipſis lethi faucibus; Prætorianâ cohorte (quæ ſtabat extra Vivarii pomœria) ad opem ferendum accurrente. *Divino* Numini non ità placuit *Anglorum* hanc *peſtem* extingui; quanquam non procul aberat debita criminibus ſuis pœna, ut vivus ab equis effrænis diſcerperetur. At Veredariis & poëtaſtris pergratum faceſſit negotium; & per cunctas cœnas haud triſtis Fabula pervagatur.

*Exercitando corpori carpenti ſellam inſcendens,*

*parùm aberat ut vivus ab equis diſcerperetur.*

*De novo graſſatur in Regios; quos decimâ bonorum parte ſpoliat,*

Inops jam pecuniarum *Cromwellius* diſperſis per *Provincias* militibus liberum commeatum pro ſtipendiis permiſit; & ab Inſurrectione noviſſima captavit anſam, nullo intentato, nedum probato crimine, omnes eos qui *Regis* causâ paſſi fuerant Sequeſtrum expilandi, *decimâ* bonorum & hæreditatum parte ſolvi annuatim juſſâ; niſi quis fortè redimere ſe totius indictæ ſummæ ſolutione maluerit. Nihil *fides publica*, nihil *Amneſtia* profuit; quanquam ingenti pretio & prægrandi ære numerato conſtiterat, vel pactis Articulis in deditione præſidiorum & propugnaculorum fuerat impetrata: nihil innocentia multorum, qui immiſcere ſe his negotiis noluerunt: uno reatu pariter involvuntur omnes; una neceſſitas ejuſdem æris numerandi.

*indiſcriminatim.*

*Majores Generales Provinciis præficit,*

Novi *militares Præfecti* (*Inſtructores Exercitûs dicti*) corrogandis hiſce nummis ubique Provinciarum præficiuntur, numero quatuordecim, diſtrictibus ſingulis, (qui è tribus fortè vel quatuor Comitatibus conſtabant) veluti apud veteres *Romanos Tribuni* militares jure conſulari, ſic hi ſumma propemodum cum poteſtate præpoſiti. Atque ne pecuniarum tantùm gratiâ graſſari viderentur, inquirere iis permiſſum, De omnibus qui olim *Regis* causâ induerant arma, vel eidem causæ patrocinarentur; de iis qui arma pridem comparârunt, aut equos veredarios aut angarios conduxêre aut accommodâre; de Conventibus privatis; de iis qui magnis ſumptibus vivunt, at unde ſuppetat ignoratur; de hominibus nihili & erronibus; de quolibet luſûs genere, ad quem ubertim concurritur; de iis qui ſtabilitum regimen averſantur, aut repugnant; de tumultum cientibus aut ſeditionem admolientibus; de iis qui popinis, tabernis, compotationibus indulgent; de *Miniſtris* illiteratis & ſcandalum præbentibus, & *Ludi-magiſtris*: Iſtiuſmodi farinæ omnes inveſtigandi,

*quibus ingens in ſuſpectos facta poteſtas;*

veſtigandi, ſiſtendi, & coràm adductos caſtigandi data *Inſtructoribus Exercitûs* vel (ut vulgò audiunt) *Majoribus Generalibus* poteſtas. His etiam ſuperadditi erant ſingulis in Comitatibus, Urbibus & Provinciis, Aſſeſſores, è populi fæce plerumque, (paucis melioris notæ nonnunquam intermiſſis) quibus ex famâ vulgari, notitiâ propriâ, vel ſolâ conjecturâ, deferre alios licuit, ſiſtere, accuſare; & unà ſedentibus, operam dare Inſtructori Exercitûs adjudicanti. Deus bone! quàm ſe baſilicè gerebant! quanto turgeſcebant faſtu, deſpectis præ ſe omnibus cujuſcunque ſtemmatis aut conditionis! At ſævire placuit inprimis adversùs *Ecclesiæ Anglicanæ Miniſtros*, ſatis jamdiu calamitoſos, quibus è laribus & Promotionibus ſuis olim ejectis, per hoſce non licuit homines vel puerulis erudiendis dare operam, quo panem ſibi ſuiſque lucrentur, niſi (quod paucis obtigit, & perraro) Fanatico quodam intercedente. *Regiis* autem ſequeſtro, ſive jure ſive injuriâ, ſemel ſyderatis, de novo imponitur *Decimatio*; carceribus, vinculis, deportatione ad Inſulas intentatis, & nonnunquam etiam illatis. Impotens quidem horum dominatio; pro arbitrio & deſpotica authoritate agunt omnia; ſeſe, formularum & uſûs forenſis ignaros & contemptores, controverſiarum arbitros ingerere, illáſque in favorem factionis & clientelæ determinare; pœnas irrogare novas & planè inuſitatas; imò & Leges ſciſcere, mediâ nocte è lectulis exuſcitare, in piſtrinum dare, imò homines ingenuos & viculis præpoſitos (*Coneſtabiles* vocamus) flagris exceptos cippis mulctare; *Nobiles*, & nulli addictos parti, imò qui *Parlamento* nomina ſua dederant, etiam qui olim in conſeſſu *Dynaſtarum* hæreditario jure ſedem occupârant, ad ſuffragia ſua in futuris electionibus *Parlamenti* danda propellere. Tandem immodicâ iſtâ dominatione

*præſertim in Miniſtros Beneficiis ſuis exutos, quibus etiam puerulorum eruditione interdicitur.*

*Tandem immodicâ potentiâ, ipſi Cromwellio ſuſpecta, prius exuuntur.*

dominatione inebriati, *Protectorem* ipſum vix agnoſcere, atque grandem in *Tyrannum* recalcitrare cœperunt; unde paulatim fractam potentiam, accedente *Parlamento*, viſum eſt penitus abrogare.

Sub idem tempus Nuncium, unum à Cubiculis, in *Poloniam* amandat *Cromwellius*, qui *Regi Sueciæ* Victorias congratuletur; miſſis & quatuor equis generoſis in pignus benevolentiæ.

Dubium an ſint privatæ res narratu dignæ; ſed tamen, ut ſenſus populi innoteſcat, enarrabimus. *Daviſonus*, *Holderus* & *Thoroldus* onerantur ſuſpicione quadam, quòd *Regi* velificârint, eique introducendo navârint operam: igitur Latrunculatori committuntur, coram *ſupremæ Curiæ tribunali* brevi ſiſtendi. Copiam interea deambulandi foràs ab illo nacti, militem cuſtodem in ſeceſſum aliquem pellectum, & ſubterfugio eorum nolentem conſentire, plumbo trajiciunt. At poſtea comprehenſi, coram *Banci Regii* Judice in *Aula Weſtmonaſterienſi* rei peraguntur homicidii; atque *duodecim-Virorum* ſuffragiis (ea nimirum forma noſtratibus arridet, & per Leges licita) capita ſua ſubdunt. Quamquam autem flagrante crimine deprehenſi fuerant, ipſéque *Judex* condemnandis hiſce viris operam ſuam promiſerat; Scrupis tamen neſcio quibus in medium adductis, à *Juratis* ſive *Quæſitoribus* duodecim crimine liberantur; & re auditâ, ringit *Cromwellius*, qui certiſſimæ morti apud ſe addixerat.

*Quidam ob Regis cauſam incarcerati, ob admiſſum poſt homicidium ſiſtuntur, & à duodecim Quæſitoribus liberantur.*

Patrium morem graviter incuſat hoc exemplo: memor item *Lilburnii* ante biennium iræ ſuæ pariter ſubducti. Fors & *Stawellus* ſubiit; Eques ille, præter fidem Articulis in præſidii deditione pactam, ter in quæſtionem capitis adductus, (immane hoc, nec Legibus conceſſum, iterum eodem de crimine interpellari) ter albis *Quæſitorum*

*Pari modo Lilburnius è lethi faucibus ereptus, atque ter Stawellus Eques.*

*Quæſitorum* calculis morti exemptus eſt. Validiſſimum hoc Tyrannidis ſufflamen, veluti *Juſtitiæ moram*, è medio tollendum ſuadet; queſtus *prophani Vulgi miniſterio ſancta judicia temere committi; maxima Legum momenta non ſententiis Juriſprudentum niti, ſed cœtûs omnium ingenuarum Artium planè rudis, etiam communi penè ſenſu deſtituti, placitis & præjudicio ſuſpendi. Magis intereſſe Juſtitiæ ut per quinquaginta Viros, ex flore totius populi lectos, de capitibus fortuniſque Civium ſtatuatur.* His ille coloribus ſaluberrima majorum inſtituta convellere, novum *Laniena* à ſe conditæ commentum tueri.

*Objicitur à Tyranno contra morem patrium Duodecimviralis Inquiſitionis.*

Sed ſciant tam Exteri quàm Poſteri, conſuetudinem hanc duodecim-viralis Inquiſitionis ex æquo & bono petitam, ſingulari *Regum* tum *Saxonicorum* tum *Normannorum* indulgentiæ debitam, ab omni retrò memoria ad nos traductam, hâc ætate, cùm aliquantiſper intermitteretur, publicis deſideriis maximè comprobatam. Æquiſſimi *Plebis* æſtimatores *Plebeii*, *Nobilitatis Nobiles*; ſiquidem ejuſdem loci atque ordinis hominibus ineſt Charitas, abeſt Invidia. Præterea, ſi quos *Prætor* ediderit tibi infenſos, licet etiam atque etiam rejicias. Nec imprudentes appellare fas, facti rationem à teſtibus, rem omnem coràm allegantibus & probantibus, Juris naturam à Judice Legum ſtudiis innutrito edoctos. Cæteras partes ſimplex & incorrupta mens rectiùs examinat quàm calliditas alienæ libidinis adminiſtra. Judices & Aſſeſſores à ſe pendent, in commune conſulunt, Gratiam *principum* cum utilitate publica demerentur. Contrà planè, quos læſus *Victor* in vitam tuam ac bona conſtituerit arbitros, uni *Domino* morem gerentes obſequiis graſſantur. Reos Cives, antè ſervos, jam ut hoſtes (ità ferunt) publicos torvùm intuentur; nec cunctantur *Majeſtatis* convictos, & extremo ſupplicio mulctandos pronunciant.

*Aſſeritur mos ille omnium ſaluberrimus.*

Mira ſiquidem Juris compendia ſunt iidem *Actores*, *Teſtes*, *Quæſitores*, *Judices*, apertè dicam *Carnifices*, etiam non rarò *Criminum Authores*.

*Oppreſſis à Duce Sabaudiæ Reformatis ſubvenit Cromwellius.*

*Sabaudiæ Pedemontanæ* in regione grave contigit ea circa tempora turbamentum: Dux etenim loci, militibus immiſſis, *Reformatæ Religionis* complures ex ædibus propriis non ſine cæde ac ſanguine exturbârat. Horum in patrocinium aſſurgit *Cromwellius*, literis eapropter ad *Helvetos* & *Galliæ Regem* ſcriptis, miſſóque viſitatum *Commiſſario*, qui & ulteriores iras deprecaretur, eorúmque indigentiam porrectâ pecuniâ ſublevaret. Suppetias enim, eorum tantummodò in gratiam, per omnes *Angliæ* tractus vicatim emendicatas, partim quidem inter eos diſpertiit, maximâ parte in alia tempora & occaſiones reſervatâ.

*Expeditio in mare mediterraneum, duce Blakio;*

Tunc autem æſtuabat *Anglia*, bellum in occulto coquens: cujus molem primò perſenſit *Mare Mediterraneum*; dein & in *Hiſpanorum* capita detonuit etſi non eâdem ictûs violentiâ. Primæ maritimæ Claſſi *Blakius* præfuit, vela in *Mare Mediterraneum* facere juſſus, ut navales noſtras vires oſtentaret, *Algeriám*que, *Tripolim* & *Tunetum* (ſeu *novam Carthaginem*) circuire, illarúmque urbium, (quæ Pirateria potiùs dicenda ſunt) redemptis quos poſſidebant captivis noſtratibus, amicitiam conciliare; abnuentes verò, illatâ vi ad æquiora cogere. *Algeriæ Divanum*, lytro æquali perſoluto, collatiſque ſimul muneribus honorificis, captivos abſque difficultate reſtituit, & Edicto jubet concedi *Anglis* in futurum liberè commercandi copiam. *Tunetenſium* autem, qui ſuperbè reſponderant, caſtigat inſolentiam, octonas naves *Porto-farinâ* præſidio (noſtris in ipſum portum irruentibus) in favillas redigens; quo fractis *Infidelium* viribus & criſtis demiſſis, in pacta tandem conſentiunt.

*qui cum Algeria facilè coiens,*

*Tunetenſium faſtum, incenſis in ipſo portu navibus, caſtigat.*

At

At majorem apparatum altera Expeditio poſtulabat; utpote quæ diſſentientium militum & exauctoratorum è reliquiis coagmentata erat, *Eſſexii* nimirum, *Walleri*, *Maſſei*, &c. quibuſdam tum *Regiis* tum *Democraticis* parciùs intermiſtis. Hi ſcilicet graves domi, & ferè indigi, rerum novandarum occaſionibus invigilabant; ideóq; foris quod agerent inventum, nè aliis moleſti forent, *Angliámq*; tot capitum diſceſſu ut paulùm exonerarent. Palàm jactitabat *Protecto* immenſam gloriam, divitias, atque dominium latè per *Indiam Occidentalem*, bello in *Hiſpanum* illato, propagandum: neque nervos tantummodo ſuccidi gazis, quibus bellum per *Europam* circumferebat, ſed & ſpirituum influxum omnimo præpediri. Quin & Victoriam ſibi pollicebatur ex facili, parvóque parabilem. Pauci ſiquidem aderant *Hiſpani*, per vaſtum *Americæ* tractum diſpertiti; populóſque indigenas, præ tædio duriſſimæ ſervitutis, credibile erat primâ libertatis facie contra *Hiſpanorum* Tyrannidem inſurrecturos. Oppida licèt munitiſſima, bello tamen imparata, deſuetis defenſioni militibus; imò quamvis promptiſſimo milite gauderent, præcluſo tamen per navigia pelago, terrâque tam *Indis* quàm *Anglis* commeatum prohibentibus, brevi præ inedia interitura. Cæterùm erant in propinquo Coloniæ noſtrates, unde tot millia cœlo victuíque aſſueta ſupplementum præberent annuatim; adeò ut nec miles deficere poſſet perdomandis Provinciis, nec populus in feliciorem glebam tranſplantandis. Adhæc, ambitionis flammam ſatis ardentem inſufflat acriùs *Theologus* quidam, (cui enthuſiaſticum ingenium *Cromwellii* probè perſpectum.) Hic *Macte* jubet; *Lapidem* eum vocat *è monte ſine manibus exciſum, qui comminuet Hiſpani ſuperbiam, graviſque incumbet humeris Antichriſti, & viam ſternet puriori doctrinæ per univerſum Orbem diſſeminandæ.* Hâc igitur ſpe turgidus, Ductores & præfectos

*Major altera in Orbem novum.*

*Ratio hujus prima.*

*Secunda.*

*Tertia.*

*Quarta.*

*Quinta.*

*Sexta.*

feſtos acceſſit undiquaque, prenſat, verborum lenociniis demulcet, diſponit ad navigationem, promiſſis ſervitii anteacti ſtipendiorum reliquiis, aureiſque neſcio quibus præterea montibus.

*Pennius claſſi præeſt, terreſtribus copiis Venablius.*

Gregariorum etiam delectum inſtituit, Claſſem ſat magnam adornat; rebus maritimis *Pennium* præponit *Thalaſſiarcham*, terreſtribus copiis *Venablium*, (ambos inter ſe diſſitiſſimos;) adjunctis inſuper *Delegatis*, *Indorum* ingenia, linguas, portus, & locorum opportunitates callentibus, quorum ad arbitrium unà cum *Præfectis* omnia gererentur; mandátque ut abirent ocyùs ad *Inſulas Camerànas*, apparatu bellico permulto brevi ex *Anglia* ſubſecuturo.

*Hiſpano præſertim ſibi metuente.*

Iſta dum in *Anglia* gererentur, mirati ſunt vicini *Principes* quò tenderent: *Hiſpanum* verò præcipuè pungebat, qui è *Dunkerka Marchionem de Leda* ſciſcitatum amandat, an pacem cum eo coleret. Ille autem è reſponſis conjecturam rei faciens, properantiùs recedit, at ſerò pœnitens præmaturæ venerationis.

*Barbadam primò applicant;*

*Barbadam*, Inſularum nominatiſſimam, intra ſex aut ſeptem ſeptimanas, uſi ſecundo vento, tenuerunt; unde ad *Sancti Chriſtophori* aliáſque circumvavigantes, ad novem decémve millia delectum faciunt; non tam militum, quàm bajulorum, vernarum, flagrionum, maſtigiorum, quos expectatio prædæ, non laboris & periculi militaris, in conſortium elicuerat; magis implendo numero, quàm armis inferendis idoneos. Hoc freti exercitu, (veteranos aliquot interſperſos fuiſſe non inficiabor) apparatu militari nondum ex *Anglia* adducto, ità ut multi haſtarum loco braſſicæ ſtemmatibus uterentur, Inſulam *Hiſpaniolam* adnavigant, ut *Domingâ* urbe capitali devictâ & firmatâ, relictóque ibi loci armamentario, necnon quot potuerint militibus, ad *Carthagenam* porro civitatem in *Americano* Continente proficiſcerentur. Atqui cùm in conſpectum

*brevi pòſt Hiſpaniolam, (indè, captâ Domingâ, Carthagenam petituri.)*

conſpectum *Domingæ* ventum eſſet, expoſita una pars militum prope urbem, dum cæteri circumflexo itinere progreſſi ex altera ſimul parte impetum facerent, ſignum dari præſtolatur. Hi verò, malo ſuo fato, portum aſcenſioni deſignatum leucis decem prætervecti, alio in loco conſcendunt, & itinere per arenoſam ſylviſque opacis conſitam regionem facto, adeò torrefacta ſunt æſtu ſitique ipſorum viſcera, ut aliqui præ tædio viarum exhauſtis ſpiritibus mortui conciderint; multos ad placamenta ſitis inveſtiganda palantes hoſtis interemerit: cæteri vix jam ferre gradus aut pedibus inſiſtere valentes, ſuos tandem aliquando conveniunt commilitones. Ibi animos pejùs, quàm ſitis corpora, *Decretum* affligebat, quo *ſub capitis pœna jubentur Aurum, Argentum, & pretioſam ſupellectilem* (ſi quæ hujuſmodi offenderint) *commune in ærarium inferre.* Prædæ ſpes hactenus ſuſtentârat mentes: jam omni ſolatio deſtituti, memoriâ & ſenſu laſſitudinis de novo ſubeunte, ducunt agmina *Domingam* versùs; cùm ſubitaneo ſclopetorum imbre ingruente, ter centum lanceis armati *vaccarum-venatores* æquè ſubitò è latebris erumpentes involant, ordinibúſque fractis, ad ſatietatem, imò ad fatigationem uſque, cædunt. At ſecundo die, refecto prout potuit Exercitu, ſucceſſit opus tentatum paulò auſpicatiùs.

*Sed vincuntur, primò ab æſtu ſitique,*

*mox ab Inſulanis,*

Converſis demum agminibus infelici terræ valedicunt, ſexcentis aut ſuprà deſideratis. Dein ad *Jamaicam* vela faciunt, Occidentem versùs, Inſulam peramœnam, quaſi deliciarum hortum; cujus arenâ ſine magno negotio potiuntur, *Hiſpanis* diſceſſum pactis. Ibi verò ſcelerum vindex, dira graſſata eſt in *Anglos* lues, quæ, duobus exceptis militibus, pervaſit atque delevit intra ſex menſes exercitum univerſum. Poſtea paulatim novi militis & commeatûs adventu refocillati, ex omni *Jamaica Hiſpanos* arcent, (quæ ſexaginta leucas in longum

*tandem (apud Jamaicam, quò ſe receperant) à lue.*

longum porrigitur, lata triginta,) & de novo ingruentes egregiè rejiciunt; totum ſibi tractum vendicantes, propugnaculis hîc illic in defenſionem excitatis. Sic ſuperbiam & faſtum hominis Divina reprimit Sapientia.

*Hiſpano bellum indicente, Cromwellius Gallo fert opem, hiſce conditionibus.*

Ut bellum bello rependat, promulgatione indicit *Hiſpanus* adverſùs *Cromwellium:* Ille verò cum *Gallo* depaciſcitur, ut *Hiſpanum* alieno periculo & ſumptibus laceſſeret. Pactum eſt ergò, *ut ſex millia Cromwellius mitteret in Flandriam, ſtipendiis Gallicis ſuſtentanda, oppidúmque quod ſecundo in loco contigerit expugnari, cederet in Anglorum ditionem; & ut* Carolus *Rex Angliæ cum tota familia exularet è Gallia, nè fortè ſuppetiis quibuſcunque hoſtem poſſet adjuvare.* Iſta præſentiens *Regis* Frater, *Dux Eboracenſis*, qui hactenus *Galli* partes ſub auſpiciis *Mareſcalli Turenii* egregiè tutabatur, ſervitio renunciat; & brevi pòſt à Comite *Fuenſaldagnio*, ſimul & *Johanne Auſtriaco*, *Dux* idem & *Rex* Frater in *Flandriam* invitantur, annuâ novem millium ſterlinarum penſione ſuppeditatâ, quam redux in *Angliam* plenariè rependit *Majeſtas Regia*. *Bruxellas* primò deventum; poſtea *Anglis*, *Scotis*, & *Hibernis* quibuſcunque è *Gallorum* caſtris evocatis, *Eboraci Dux* cum ſuprema potentia præficitur, & *Hiſpano* militat.

*Rex* Carolus *invitatus migrat in Flandriam, uti & Eboraci Dux,*

*qui jam Hiſpano militat.*

*Judeus Manaſſes Ben Iſrael, Genti ſuæ liberum petit introitum in Angliam.*

Eo tempore huc advenit ex *Hollandia Hebræus*, *Manaſſes Ben Iſrael*, Rabbi *Judæorum*, petiitque à *Protectore Judæis* haſce terras incolendi copiam, ſimul & negotiandi, adductis ad favorem conciliandum haud paucis argumentis; uti imprimis ab *innocentia vitæ*, *lucro item ex commerciis*, aliiſque juxta nativas Gentis dotes inventu facilibus. Præcipuas autem deſumpſit laudes ab *Intelligentiæ plenitudine; quippe illis innoteſcere Principum omnium deſignationes & molimina, quæ cæcis volutabant pectoribus; hæc enarrare in ſe recepit, ſimul & eorum conſilia ipſi nocitura intervertere.* Poſtremò, quod inſtar omnium argumentorum, *grandem pecuniæ*

*vim*

*vim in numerato exhibituros* affirmat, *millibus aliquot annuatim in ærarium immittendis*. Aureæ pollicitationes cum lucri odore ſuaviſſimo citò animum expugnârunt, exhauſtis præſertim tunc temporis ærariis, ære alieno ad immenſum contracto, quin & circumſpiciente undique *Cromwellio* unde ſuppeterent nummi ſumptibus ferendis. At Cauſatio deerat & honeſtatis color. Indicitur itaque dies, quo convocati *Theologi* ſententiam ſuper ea re ferant: *Quamobrem, cùm Deum precibus veneremur propter Judæorum converſionem, eoſdem tamen à conſortio noſtro exterminemus: quaſi verò metuere Religioni noſtræ debeamus à Judæis, qui tot radiis divini luminis & tanto ſplendore circumcingimur.* Ille certus complurium ſuffragiorum pedibus iturientium in ipſius placita. Sed quæ (malum!) tempeſtas ruebat in oppoſitum! contrà-diſputantibus die indicto quibuſdam *Theologis*, non ſine tacito æſtu ac furore, ut definitionem controverſiæ declinare potiùs quàm promovere, rapido contrariantes orbi, viderentur. Stat illi nihilominus clàm connivere, mercandi per *Angliam* exercitium permittere, Religionémque juxta ritus *Moſaicos* indulgere, nullâ inſpectione publicâ præcedente, nullâ annuâ (ſicuti apud *Pontificios* in uſu eſt) ſubſequente, nullâ comitante præceptione ſive eruditione didaſcalicâ.

*Cui, præſertim ob ſpem lucri, auſcultat Cromwellius:*

*at conſultis primò Theologis,*

*quorum aliqui, præter ejus expectationem, contrà ſentiunt.*

Sed annum hunc illuſtrârunt præſertim *Montacutii* (qui jam Comes audit *Sandvici* & *Hypothalaſſiarcha Regius*) *Blakii*que facinora. Hi etenim claſſi navali conjunctìm præpoſiti, ultra *Gades* & *Herculeas columnas* dum *Iberico* littori invigilarent, in octo prægrandes incidunt *Hiſpanicas* naves; quas adoritur actutùm *Stainerus* cum tribus tantùm celocibus (nec enim præ vento licuit pluribus appropinquare;) ſed è quibus tam atrox intonuit in *Hiſpanicas* tormentorum procella, ut intra tres aut quatuor horas devicerit univerſas: una in fundum depreſſa, alia incendio

*Claſſis Anglicana, Ducibus Montacutio Blakióque,*

*Naves octo Hiſpanicas gazis onuſtas expugnat; quarum duæ captæ.*

incedio corrupta, duæ fugâ elapſæ in Gades, duæ aliæ ad littus alliſæ perierunt, quibuſcum unà perditi ſexagies mille argentei lateres, aliæque immenſi pretii divitiæ. Duæ tamen ceſſerunt in victoris manum, cum ingenti ſignati Auri ad ſexcenta millia & Argenti pondere, palacris emblematibus, aliiſque quantivis pretii,unà cum duobus *Marchionis* filiolis, *Don Joſepho de Sanega*, atque *Don Franciſco de Lopeſio*. Ipſe *Marchio de Baydexio* flammis abſumptus eſt, cum uxore filiâque mox Ducis *Medinæ Sidoniæ* filio nupturâ. Fratres ambo ſuperſtites gratis libertate donantur à *Cromwellio*.

*Parlamentum ſecundum è plebe ſola compoſitum, immiſtis Scotis Hiberniſque,*

Jam verò *Angliâ* per minores iſtos *tyrannos*, quos *Majores Generales* appellitabant, probè ſubactâ, & eorum tædio (uti ſuprà diximus) obrepente, *Parlamentum* aliud indicitur; non autem antiquo more, ſed è populo vel plebe ſolâ conflatum; triginta è *Scotia*, totidémque ex *Hibernia* evocatis; *Cromwellio* multos prenſante, multorum electiones *Majoribus Generalibus* & ſuffragia intervertentibus; nimirum nè ſcaterent ædes *Democraticis*. Nulli tamen ingrediendi *Senaculum* licentia datur, qui ſe non priùs aſtringeret ſubſcripto nomine *Protectoris* Dominio: *Democratici* autem omnes & ferè *Oligarchici* eo nomine excluduntur à conſeſſu. In *Oratorem* cooptatur *Thomas Widdringtonus* Eques Auratus.

*Cromwellio magis accommodum;*

Multa *Cromwellio* profutura ſciſcunt: *Nemo machinabitur Cromwellii necem ſub pœna capitis; Abrenunciandum Regio titulo Caroli Secundi.* Neque hic ſilentio prætermittendum quòd eo tempore multa in *Regis* præjudicium vulgò jactata: veluti *tabidum eum eſſe, eóque morbo brevi interemoriturum; Melancholicum quoque, & Monaſticæ vitæ deditum, caſſo imperandi deſiderio; Ducem inſuper Eboracenſem eſſe profeſſione Pontificium:* ut eâ ratione incautos credulóſque ad ſua vota prolectarent, omni remoto peccandi fræno. *Vectigalia* renovantur

vantur *maritima & portitoria*; *taxatio* quoque *triennalis ingens irrogatur, in omnes domos novis ſuperædificatas fundamentis, Londini, & intra decem ab urbe lapides; quantum eſt unius anni reditus, mulctæ loco ſemel indicitur.*

Tandem cive quodam *Londinenſi* hortatore, Comitia Regio titulo cum pleriſque Regalibus (jam dudum uſurpatis) donare *Cromwellium* ſtatuunt; pluréſque *Senatores* ultrò citróque commeantes, ut ille boni conſulere dignaretur, orant obſecrántque: quem ille nonnunquam quaſi accepturum ſe ſimulat, aliquando dubius mentis hæſitat, atque tandem per ambages detrectat. *quippe quem Regio titulo inſigniri volunt,*

Lectori haud ingratum opus crediderim, ſi rationum apices quibus ad capeſſendum Regis titulum, ſpecie tenus reluctantem, intùs verò avidiſſimè captantem, *Cromwellium* inflectere *Senatores* annitebantur: ego hîc loci ſtrictim adnotavero. Sex aut ſeptem *Delegatis* ornanda ſedulò hæc *Sparta* demandatur à *Comitiis*. Urgebant autem hi viri, *Regis titulum ab ipſis hujuſce Gentis incunabulis, ultra mille trecentos annos obtinuiſſe; Populo quandoque Regiam perſonam diſplicuiſſe, Regium titulum nunquam abrogatum: Eundem porrò Legibus noſtris intertextum, genio populi accommodatum, Parlamenti ſuffragiis non antecedentis modò, ſed & hujuſce comprobatum.* Reſpondet *Cromwellius, Suaſoria eſſe hæc, non cogentia argumenta; Protectoris titulum adaptari poſſe Legibus; Providentiam illis obniti, quæ aliò jam nomen convertit; Nec abſque piaculo poſſe ſe tot piis & religioſis hominibus diſplicere.* Reponunt autem *Delegati, Titulum debere Legibus accommodari, non Leges Titulis; imò ſuſpectam eſſe Titulorum innovationem, ceu Tyrannidis ſublatentis involucrum; nec niſi poſt ſeculum ejuſmodi mutationis incommoda ſentiri; qua ipſa de cauſa Regi* Jacobo (*cùm ad hoc Regnum primus accederet*) *ipſius in titulo pro* Anglia Scotiáque, *adductis hiſce coràm argumentis: quibus cùm ille reſponderet, regerunt ſatis nervosè,*

que, Magnani Britanniam *inſeri*, *denegatum erat à Parlamento. Non tam ſibi detrectando Regis titulum quàm Genti derogari; cujus honori eſt Regem habere Gubernatorem. Protectoris nomine nunquam deſignatum ſupremum Moderatorem, niſi temporaneum in Regis minorennis cuſtodiam, Regnique adminiſtrationem, eúmque maximam partem infortunatum. Iſtam inpræſentiarum à militibus enatam appellationem Victoriam ſpirare, & ab alio Parlamento jure optimo reſcindi poſſe. Titulo Regis ſemel abolito, inſtabile fore regimen & infidum, & vacillante baſi haud diu duraturum: ter vel quater intra quinque annos immutatum eſſe, & etiamnum ſtuctuare; ut olim populo Romano mali ominis erat Titulo vacillare, qui nec Principis pertulere nomen, nec perpetui Dictatoris, nec Principis Senatûs, donec tandem arbitrium Cæſaris pro Lege habebatur.* At inſtar omnium argumentorum erat *Statutum Anno Edovardi Quarti nono, & Henrici Septimi tertio ubi Lege cautum eſt, neminem luiturum pœnam arma pro Rege de facto geſtantem, quantumvis injuſta; eâdémque Lege fretos noviſſimis in bellis plures à partibus Regiis ſtetiſſe quàm ex animi affectu. Providentiam verò quod ſpectat, eam non minùs emicare Regimine in Monarchicum denuò converſo ad evitandam confuſionem atque tumultuantem populum compeſcendum, quàm à Monarchico ad Protectorium nomen innovando. Bonos denique piósque viros Parlamenti decreto velle acquieſcere, quanquam fortè diſcrepare privatim viderentur.* Reſpondenti ſæpiuſcule *Cromwellio* replicant *Delegati*, eandémque ſerram reciprocando diem terunt; at in idem multis ambitioſè utrinque prolatis recidunt.

*Argumentum palmarium.*

Non minùs interim negotii faceſſunt privatæ diſſentientium interceſſiones; *Leguleiorum* plerique, *Commiſſarii*, ſive *Delegati Magni Sigilli*, *Judices*, *Militúm*que *Præfecti* quidam, rationibus freti prædictis, orant, inſtant, importunè atque ardenter efflagitant, ut *Regio nomini in ſe recipiendo conſentiat.*

*Quinam ſtabant pro Regio titulo capeſſendo.*

*conſentiat.* Ex altera parte *Catabaptiſtæ, Sectarii, Democratici*que ſcriptis Literis, Colloquiis, Petitionibus monitoriis aures obtundere, fatigare. *Militum* etiam & minorum *Ductorum* quamplurimi junctis eundem in finem viribus Petitionem adornant. Ille verò, dum hæc fierent, incertos æquè omnes ac dubios animi dimittit; at viros militares increpat oratione perſeverâ, *ſuarum rerum ſatagere* juſſos, *quid enim illis agendum cum Parlamenti decretis? arma curent illi, & intra cancellos proprios modeſtè ſe contineant, miſſis negotiis civilibus: ſin officii & obſequii memores eſſe deſierint, nec Deo nec ſibi rationes quibus eos bonæ frugi faceret defuturas.*

*Qui non minus acriter obſtabant.*

*Regii* manibus pedibúſq; contendunt ut iretur in priorem ſententiam; utpote quam haud exigui momenti credebant ad cauſam ſuam à mortuis reſuſcitandam, dum continua *Democraticos* inter & *Cromwellium* contentionis poma ſpargerentur; de novó etiam introducto *Regis* officio, non aliam fore niſi inter *Familias* binas controverſiam, utra genuinum ſortiretur titulum; unâ indubitati juris potiente, alterâ nullius. Adde quòd palàm hoc faceret, qua de cauſa bellum fuerat magna ex parte initio concitatum, nempe unius *Cromwellii* ambitione. Sed ille, poſtquam omnium opiniones cunctatione ſuâ exploràſſet, modeſtius & è re ſuâ magis eſſe cenſuit, parùm faſtuoſo cum *Protectoris* titulo authoritatem nullis Legibus definitam & pluſquam *Regiam* circumferre, quàm auguſtam appellationem captando ſe mundo deridendum proponere. Tandem condicto *Senatorum* conventu pronunciat, *Non auſum ſe Regiô cum titulo in præſentia ſuſcipere imperii gubernacula*; certus tamen futuris in *Comitiis* eundem ſenſim & gradatim invadendi, quantumvis demiſsè ſe gereret in præſenti, & obnixè recuſaret.

*Regii in priorem ibant ſententiam variæ ob cauſas.*

*Cromwellius Coronam, quam percupide avebat, reſpuenit.*

Y Neſcio

Neſcio an memoratu dignum ſit quod ominis inſtar mali plures interpretabantur. Dum *Aulæ albæ* cœnaculum conſcenderent *Senatores*, cum *Cromwellio* ſuper ea re poſtremò diſceptaturi, Filio ipſius natu maximo *Richardo* concomitante, cecidere plurimi deſuper in terram, fractis nimio pondere quibus aſcenderetur pervetuſtis gradibus; multi exinde vulnerati tibias cubitúſque, & inter eos graviter læſus *Richardus* ipſe diu decubuit.

*Protectoris titulo (ægre tamen) à Comitiis donatur,*

Sed cùm *Regium* detrectaret *Cromwellius*, *Protectoris Reipublicæ* titulum, quem prior ſuſceperat, ſuperantibus duobus tantùm ſuffragiis, attribuit ipſi *Conſeſſus Parlamentarius*; convenitque inter omnes de *Articulis Regiminis*, paucis (nè nil egiſſe viderentur) in melius immutatis; adjectâque *Procerum* vel *Dynaſtarum domo*, (quorum electionem ipſius arbitrio permiſerunt) *ut hi viri nimium feſtinantibus quandoque Populi Comitiis fræna ex occaſione injiciant. Succeſſorem* etiam ſive proximum Hæredem conſciſcendi copiam indulgent. Nemini autem, electo legitimè atque ad ſcrupulos prædictos, *conſeſſu Parlamentario*, prætextu ſub quolibet, interdicendum.

*& ſolenniter inauguratur ab Oratore.*

Die præſtituto ad *Aulam* procedunt *Weſtmonaſterienſem Senatores*, *Cromwellii Inaugurationem* ſolenniter inſtituturi, & aſtipulationem recepturi. Qui cùm theatrum eo fine præſtructum, circumſedentibus Comitiis, conſcenderat, inſignia Majeſtatis porrigens *Orator Widdringtonus*, *Veſtem* nimirum talarem coccineam, murium *Ponticorum* pelliculis duplicatam, *Biblia Sacra*, *Gladium Sceptrúm*que, ſic affatur ſubter conopeum adſtantem: *Coccineo veſtimento te donant Comitia, Magiſtratûs emblemate, Rectitudinis inſuper & Juſtitiæ; hoc indutus, optimo jure dicêris Togatus. Intermiſcentur ibi colores albus rubérque, Miſericordiæ Juſtitiæque ſymbola; & ſanè duas habeas Tu manus oportet, plectentem & amplectentem. Codex is* (*in*

quo

*quo bene Tu verſatus es*) *Liber eſt Vitæ, conſtátque duobus è Voluminibus, Veteri & Novo*; *quorum alter Chriſtum velatum exhibet, alter revelatum. Liber eſt librorum, nec magis ibi vitæ regulas invenies, quàm optima Gubernationis exempla. Sceptrum inſtar ſcipionis*: *Tu eris baculus debilibus, & auxilium pauperculis*: *Principes appellat Homerus Sceptrigeros. En & Gladium, non militarem, ſed civilem*; *non ad offenſionem, ſed defenſionem*; *non tam tui ipſius, quàm populi*: *modò licet affigere Symbolum iſtud*, Sum Domini Protectoris ad defenſionem populi. *Sacramento* tum dicto, perlectiſque *Regiminis articulis*, Tubæ præcinunt, atque *Protector Angliæ*, *Scotiæ* & *Hiberniæ* promulgatur; languidâ mox inſequente populi acclamatione. *Hinc intelligas quid & quanta Tyranni potentia, ſimulata virtus, Juridicorum ſtrophæ, ſpes blanda, timor ſollicitus, novarum rerum ſtudium, & ſpecioſi obtentus, contra jus & fas inter (aliàs) prudentiſſimos homines potiſſimâ parte efficere potuerint*: ut in conſimili caſu verbis utamur alienis. Hiſce ità peractis, breve poſt ſpatium feriari per tres vel quatuor menſes permiſſum eſt *Comitiis*, & *Protectori* vacat alterius *Senaculi Dynaſtas* adſcire.

Non oportet autem effrænem illam diverſorum Hæreticorum ſegetem, quæ in dies luxuriabat, intactam hic loci prætermittere. Præter *Arrianiſmum* contra *Divinitatem Chriſti Salvatoris*, alióſque horrendos Errores, quos ore prophano coram *Parlamento* impunè defenſabat *Biddle* quidam; *Coppii* quoque virulentiam in ipſius *Dei* nomen publicè eructatam; *Fryum* etiam, qui olim *Comitiis* venenum ſuum interſperſit; præter *Erburium*, qui ut Hæreſeωn portenta dum valeret inter milites & in Urbe impunè diſſeminavit, ità moribundus in teterrimam *Blaſphemiæ* vocem impuram animam exhalavit; *Saltmarſhium* inſuper, & aliorum examina neſcio quot

*Colluvies hæreticorum huiuſce temporis*:

quot ab Inferis revocata, ( Enthuſiaſmo *Cromwellii Ductorumque* obſtetricante ) prodiit in lucem nova & antehac inaudita *Tremulorum* progenies, è quibus unum primarium ſtitere coram ſe *Comitia* : de illo igitur pauca mihi narranda veniunt.

*è quibus Naylorum non puduit pro Chriſto Jeſu ſe venditare ;*

*Jacobus* erat is *Naylorus*, (olim ſub *Lamberto* meruit) qui pro *Chriſto Jeſu* ſe gerere non erubuit, voceque, vultu, geſtu, *Chriſti* perſonam imitabatur: & eò tandem inſaniæ pervenit, (creſcente per plauſus multorum & admirationem aliorum audaciâ) ut in omnibus eundem repræſentaret. Nam equinum conſcendens pullum, urbem verſus *Briſtoliam* obequitabat, ſternente viam ſuæ Sectæ populo frondibus ramuſculiſque, & *Hoſanna*, *Hoſanna*, ingeminante, *Benedictus qui venerit in nomine Domini.* Sed nec ibi ſe ſiſtit præceps amentia: Divinam venerationem lymphaticus affectat, quaſi poſſet ille mortuos in vitam revocare, morboſis reſtituere ſanitatem, & ad *Chriſti* ſimilitudinem jejunare. Tandem *Senatores* continuis incuſantium clamoribus defatigati, coràm citatum, flagris ignominioſè cædendum jubent, numellis includendum, & piſtrino perpetuo coercendum. Abrogatis tamen *Comitiis* evaſit liberum monſtrum hoc hominis *Pſeudo-ſenatûs* redivivi decreto.

*donec flagris & carcere mulctaretur, qui mille neces meruerat.*

*Cromwellio ſtruit inſidias Sundercomus Democraticus.*

Eo tempore periclitatum eſt *Cromwellii* caput; à percuſſore *Democratico Sundercomo* quodam. Aiebant, ab *Alonſo de Cardenas* (*Hiſpaniarum Regis* olim apud *Anglos Legato*, jam verò in *Flandria* agente) ſubornatum, in hanc cædem inſurrexiſſe. Domum conduxerat iſte ſæpius patrando facinori opportunam; ſed ſpe ſemper evaneſcente, ſclopetum nactus duodecim vel plures ſimul glandes evomiturum, decrevit è topiario (ubi via publica hortis utrinque poſitis coit in anguſtum, apud viculum *Hammerſmithum*, non procul à *Londino*) tra-

trajicere prætereuntem *Cromwellium*, dum Baſilicam versùs *Hamptonienſem* in carruca proficiſceretur; & equo citatiori ſe repentè ex adverſo proripere. Sed, quia conſcio altero habebat opus, cum tempus profectionis inſtaret, *Toopius* quidam è Prætorianis in ſcenæ apparatum conducitur. At ſicarius prodit ſicarium, *Toopius Sundercomum*; qui perduellionis pœnas ut primus daret, *qui ab altero conſpiratore proditus*, ſtatuto novitio ſiſtitur pro tribunali, & inſidiarum adversùs *Protectorem* condemnatur. *ſiſtitur, & damnatur:* Paucis verò horis ſupplicio deſtinatum tempus antecedentibus, mortuus invenitur in cubili, quanquam piſce ſanior videretur, *at Carnificis vim eluſit morte præmaturâ.* nullis intùs vel extrà comparentibus violentiæ indiciis; de quo varii pro cujuſque ingenio varias comminiſci ſententias tutò potuerunt.

Cæterùm *Chriſtocratici* & *Democratici* acriores, conquiſito undique quantum poterant apparatu, contra *Monarchiam* in herba naſcentem arma protinus illaturi, repentè deprehenduntur, capto præter alias res vexillo, cui inſigne *Leonis exporrecti & jacentis* inerat, iſta cum inſcriptione, *Quis ſuſcitabit eum?* *Inſurgentes Democratici deprehenduntur.* Delectúque prorſus impedito, Carceri mandantur *Lawſonus* navalis Præfectus, *Harriſonus* Tribunus, *Richius*, pluréſque Ductores Exercitûs, cum *Danverſio* & aliis, qui *Cromwellii* Regiam Authoritatem nequibant pati. *Lambertus* etiam, cùm ſpe omni ſucceſſionis caſſum ſe ſcito *Parlamentario* animadverteret, prævaricari cœpit, atque ad partes *Democraticorum* tranſire: cujus eum criminis cùm ſemel compertum haberet *Cromwellius*, *Lamberto exauctorato,* diplomate confeſtim revocato exauctorat, *Fleetwoodó*que ſummam rerum loco ſibi proximo committit, *ſufficitur Fleetwoodius.* incongruum ſimul & intutum ratus, ut militiæ præſit ſupremus, qui Regimini civili hoſtem ſe palàm profitebatur.

*Cromwellius* interim, quò plures *Democraticos* molliter inflecteret, ſibique obligatos redderet, multos horum adſcivit in *Dynaſtarum* conſortium, ut cum ſeipſo Dominii eos participare videretur; ſed iſtiuſmodi homunciones, qui *Proceribus* veriſque *Satrapis* ludibrio fuerint, nec ſplendorem & nobilitatem aut impertire poterant, aut mutuari; reverâ nullius loci aut meriti, ex ipſa plebeculæ fæce. Vultis in medium adducam? Ducat igitur chorum *Prideus*, qui abjectiſſimæ ſortis, inſervierat zythepſario; & ut ſecuriùs adhuc peculetur, Cereviſæ cocturam conducit, *Protectoris* ædibus privatim, & *Claſſi* publicè inſerviens. *Huſonus* alter, qui ſutrinæ nuper incluſus, pedibus aptabat calceos. *Berkſtedus*, qui olim ſubulas, calamiſtra, digitabula venum expoſuit, lucelli causâ dignatus quólibet curſitare; ſed cui jam honorifica *Turris Londinenſis* cuſtodia, *Cromwellio* auſpice, demandatur. *Cooperus*, qui *Southwarkianis* in ſuburbiis propôla, mille res minutulas nundinabatur. *Berrius*, qui anthracopôla; & *Whalæus*, qui arte ſuâ pannariâ caſſus, in *Scotiam* receſſerat uſque ad hujuſce belli tempora. Reliquorum enumeratione ſuperſedendum duxi, nè lectori nauſeam excitarem. Interea quinque vel ſex reipsâ *Nobiles*, antiquo ſtemmate oriundos, pro ſociis adjungit, iiſque in Domo *Procerum* conſeſſum indulget; qui tamen cum cæteris commercari nolunt, atque ad unum omnes detrectant conſeſſum, nè progeniem ſuam polluerent contagio. Alii è Domo Popularium ad hanc *alteram* evocati, ſua præferunt ſubſellia, nec *Dynaſtis* iſtiuſmodi annumerari volunt. Immittuntur inſuper tres Filii *Protectoris*; *Gener* ſcilicet unus, (notandum etenim duas natu minores Filias *Cromwellium* in matrimonium non ità pridem collocâſſe: unam Domino *Richio Comitis* (qui tunc erat) *Warwicenſis* nepoti, atque ille haud diu ſupervixit; alteram Baroni *Falconbergio*

*Dynaſtæ Cromwelliani ex ipſa vulgi fæce;*

*pauci è Nobilitate intermiſti, (qui ab iſtiuſmodi ſociis abhorrent,)*

*genero item ſuo Falconbergio & utroque filio.*

*conbergio* (de quo jam loquimur) præter filiam primogenitam olim *Cleypolio* nuptam) dein uterque Natorum, *Henricus* natu minor, quem *Hiberniæ* ſimul præpoſuit, & *Richardus* natu maximus: de quo (quia mentionem facturus ſum in ſequentibus) paucula in præſenti, priuſquam novum hoc *Procerum* domicilium reliquero, expedire liceat.

Ut ſuſpicionem omnem arrepti ad ſe ſuóſque Dominii procul amoliretur *Cromwellius*, *Richardum* primogenitum rus amandat, aucupióque & venatui indulgere permittit. Sic ille, vir bonâ indole, comis & affablis, procul à paternis artibus, plebem hoſpitaliter excipiendo, Nobiles minores communibus exercitiis recreando, cunctis perhumaniter tractatis, præter interceſſiones aulicas aliáque id genus præſtita officia, non autem ſolummodo popularem promeruit, ſed melioris notæ complures ſibi devinxit. Quem tandem Pater ab hiſce ludicris avocavit, & paulatim *Reipublicæ* curis admovit; primò *Commercii Delegatis* aſſidere juſſum, dein *Senaculo* popularis Conſeſſûs immiſſum, jam autem *Proceribus* accerſitum (uti modò diximus) in Domo ſuperiori. Porrò *Cancellarium* creavit *Academiæ Oxonienſis*, nec non ſibi ipſi A Sacris atque in Exercitu *Tribunum*; ut non modò populo ſed & militibus oſtentaretur, útque prenſaret omnes, & quantum potuit amicos ſibi conſueſcendo faceret.

*è quibus Richardus ad ruſticam vitam amandatus,*

*tandem creatur Cancellarius Academiæ Oxonienſis patrique ſuo A Sacris.*

Aderat jam dies quo congregari debuit univerſa *Senatorum* cohors, tam *Democratici* qui à *Cromwellio* excluſi fuerant initio *Comitiorum*, ob repudiatam ſubſcribendi conditionem, quàm *Proceres* ſive *Dynaſtæ*, qui ſcito *Cromwelliano* ſuperius complerent domicilium. Sed non poterit non mirari Lector, quanto ſupercilio novitios hoſce *Proceres* deſpicerent inferioris ſubſelli *Senatores*. Quâ authoritate ſimul confide-

*Parlamentum è duobus Senaculis, quibus inter ſe malè convenit, nothis Proceribus vili habitis ab Inferiori Domo.*

ent? Cui bono? Quo propoſito illuc vocati? contemptim interrogantes. Quin & ludibrio habebant, & ſcommatibus neſcio quibus inſectabantur; nec adduci poterant ut commune cum his hominibus quicquam haberent; aut ulla intermiſcerent conſilia. *Dynaſtæ* tamen è contrà (uti docuerat *Cromwellius*) adblandiri, aſſentatiunculis conciliare velle, illecebris propitiari, nihil intentatum relinquere quo manſuefacerent. Sed perſtant uſque moroſi, ad omnia difficiles & refractarii. Quibus rebus à *Cromwellio* perſpectis, & præſertim quia novas res moliri *Regios* ſubintelligeret, *Regí*que in procinctu eſſe neſcio quot millia, quibus *Angliam* invadere niteretur, imo & reipsâ hiſce terris intereſſe *Ormondiæ Marchionem*, excitandis Provinciis clàm invigilantem; has ob cauſas *Parlamentum* iſtud fictitium & (ut ità dicam) hiſtrionicum protinùs abrogavit.

*hinc abrogantur iſta Comitia.*

*Nova Regiorum molimina intervertuntur à Cromwellio, detegentibus clancularii.*

Haud diu fuit, quin turbamenta dilucidiùs comparuerint; *Corcario* tunc temporis in *Suſſexiæ Burnii* viculi (quis crederet?) ſacrificulo ſeu Miniſtro, qui tamen apud *Doncaſtriam* olim *Rainsborii* cœde maduerat, Equite item, (qui notior eſt quàm ut nominetur, & *Regiis* in caſtris antè meruit) aliiſque pluribus, quos beneficiis ſuis *Regia Majeſtas* cumulârat, ultrò citróque *Regem* inter & *Cromwellium* commeando, & clàm prævaricando, conſilia expiſcantibus, & fœdè prodentibus. Generalis ferè Inſurrectio per *Angliam* deſignabatur, nimirum *Hullæ*, *Londini*, *Suſſexiâ*, *Surriâ*, lociſque compluribus; cui & ipſe *Rex* cum transmarinis copiis à *Marſino* gubernandis præſtò eſſe ſtatuerat. Sed fruſtrà fit, per clancularios (uti dictum) re totâ *Cromwellio* patefactâ.

Ægrè dilapſus eſt *Ormondiæ Marchio*, ſcapham in *Suſſexia* Doctoris *Quatermani* operâ conſcendens: atqui deprehenſorum numerus ingens reatûs ſuſpicione prægravatur; eóque nomine *Supremæ*

*Juſtitiæ*

*Compluresad capitis cauſam agendam pertrahuntur.*

*Juſtitiæ Curia* (Quis à riſu ſibi temperaret, modò ſanguinis crimen non pollueret?) denuò ſtatuitur, *Liſleo* moderante. Coràm ſiſtuntur *Mordantius*, *Comitis Petroburgenſis* filius, *Stapleius* uterque, *Woodcockus*, *Slingsbeius* Eques, *Huetus* Theologiæ Doctor, *Mallorius*, *Riverius*, *Dykus*, & alii multi. *Huetus* contumaciæ condemnatur, ob authoritatem *Curiæ* parùm agnitam: *Slingsbeius* autem, quòd olim *Hullæ* incarceratus cum *Waterſio* de propugnaculo *Hullæ Regias* in manus tradendo negotiaretur. *Mordantius* abſolvitur, unico tantùm ſuffragio ſuperante; cùm *Prideus* intra quartam horulæ partem adventârit, ſententiam ſuam in contrarium dicturus: adeò in confinio mortis poſitus videbatur. *Woodcockus* capitis cauſam egit, adeò dexterè, ut ſententiam eluderet. Cæteri vel criminis haud comperti, vel *Cromwellii* clementiam, quòd alios incuſarent, experti, vel denique perduellionis condemnati. *Huetus* & *Slingsbeius* ſecuri percuſſus uterque. Alii verò quatuor plectuntur ſuſpendio ſeminecati, genitalibus & interaneis coràm exectis combuſtiſque, capitibus ſuper Pontem *Londinenſem* palo infixis, membris denique quadripartitis, & ſuper quatuor Urbis portas in edito collocatis. *Gregarii* numero tuti, carcere diu macerati, tandem dimittuntur, factum ejurantes. Ità qui ob intentatum *Tyrannicidium* Triumphalem arcum & honores quidem ſummos promeruerant, cruentas in manus hoſtium delapſi, acerbâ & ignominiosâ morte perimuntur.

*Duos inſigniores plectit ſecuris, quatuor alios patibulum.*

Sed ut iſtiuſmodi motibus præcaveret in futurum, & ſecuriùs firmaret malè partum & infidum dominium, præter milites qui exercitum conſtituebant, alios *aſcriptitios* ſive evocatos conſcribit, ſcilicet equeſtrem in omni *Comitatu* cohortem; hanc autem *Volones* ferè complebant, quos aut ambitio dominandi, aut ſpes aſcendendi, aut prædæ aucupium, aut ſaltem otioſæ atque deſidis

*Cromwellius ad abundantem cautelam novum conſcribit Equitatum è volonibus.*

deſidis vitæ tædium, in iſtam militiam allexit: iiſque præpoſuit ex affinibus unum clientibúſve. Hi licèt impræſentiarum exiguo mererent ſtipendio, quæſtuoſa tamen munera occupando, atque compilando ex omni occaſione *Regias*, emolumento proprio abundè conſulere poſſe ſperant. Hiſce incumbebant *Provinciis* invigilare, foris publicis aliiſque numeroſis conventibus intereſſe, privatas hominum concurſiones inhibere, taxationes vel tardè vel non omnino ſolventibus extorquere, hoſpitio militum gratuito nummiſque pœnæ nomine impoſitis, ſuſpectos inſuper deprehendere, domos eorundem rimari, arma ſi qui habeant nocturnis aggreſſoribus amoliendis abripere, motus denique, ſi fortè contigerint, in herba naſcentes actutùm obruere.

*Blakius* iterum, ſed jam poſtremò, in ſcenam vocandus. Ille maris *Atlantici* vaſta ſcrutatum penetralia hoc anno miſſus, claſſem *Hiſpanicam* ſubaudivit, aureo vellere prædivitem, in inſulam *Tenariffam* præ formidine divertiſſe, atque in portu *Sancta-Crucienſi* ſtationem peragere velle, donec *Blakius* aut ab inhorreſcente hyeme, aut præ cibamentorum & commeatûs indigentia, domum retrocedere cogeretur. Sed eò velis obverſis adnavigans, portum formâ lunari comperit, ſeptem circumcirca propugnaculis communitum, duobus Caſtellis ad cornua diſpoſitis, navéſque ſeptendecim proras faucibus objicientes, ut certis ferirent intrantes diſploſionibus: nec ſibi temperare potuit *Gubernator*, quin ſubſannaret *Anglos*, pungerétque dicteriis. Eapropter *Blakius* cum celocibus portûs limen ingreſſus, machinis ac tormentis effulminat in Caſtella cum propugnaculis, donec anfugerent exinde milites, ſcaphiſque invecti nautæ, naves quotquot erant *Hiſpanicas* igne atque incendio

*Blakius auſu inaudito claſſem Hiſpanicam in ipſo portu Sancta-Crucienſi redigit in favillas.*

cor-

corrumperent. Tum ultione quàm præda ditior, ſecundo uſus eſt vento, qui ſicuti venienti afflaverat, ità & promovit excedentem.

*Ejuſdem obitus, character & res geſtæ.*

At valeat *Blakius*, quippe qui in iſta Expeditione *Hydropi-ſcorbuto* periit. Vir & ab hoſte laudandus, qui ſeverioribus olim ſtudiis probè navatâ operâ, *Magiſterium Artium* in Collegio *Wadhamenſi Oxoniæ* adeptus eſt, vixítque diu quietus apud ruſticos in agro *Somerſitenſi*; donec ingruente Civili Bello, cùm eum *Parlamentarii* quidam prenſâſſent, *Limam Tauntonámque* ad miraculum uſque contra *Regem* tutaretur. Tum navium Præfecturæ admotus *Sillinas* inſulas domi expugnat: poſtea *Thalaſſiarchæ* titulo & officio cohoneſtatus, rebus foris geſtis inclaruit. *Gallicum* enim perdomuit faſtum, *Portugalliam* in ordinem coegit, *Belgarum* vires fregit, totóque pepulit mari, Piraticam repreſſit, bis denique de *Hiſpano* triumphavit; in hoc uno culpandus, quòd *Parricidarum* partibus adhæreſceret.

*Danus à tergo laceſſit Suecum Polono jam gravem:*

Eâdem tempeſtate gravia gentes inter *Hyperboreas* exorta ſunt diſſidia. *Carolum Guſtavum Suecæ Regem* in *Polonia* graſſantem, à Confœderatis *Polono* & *Brandenburgico** excitus à tergo adoritur *Fredericus* tertius *Daniæ Rex*; & renunciatis induciis, *Bremerſfordiam* oppugnat, ſicut alia *Bremenſia* munimenta. Quod ſimul ac in aures *Caroli Guſtavi* pervenerat, ille, relictâ quo licebat modo *Poloniâ*, per *Gaſſubiam*, *Pomeraniam* & *Megalopolitanum* Ducatum copias in *Holſatiam* ducit, & amiſſa recuperat; imparem prælio *Fredericum* ad Inſulas uſque exagitat, totámque *Cimbricam Cherſoneſum*, quæ *Holſatiam Jutiámque* complectitur, perſultat; atque hyemis perſeveræ beneficium nactus, per congelatum pelagus, auſu temerario, non ſine ſummo exercitûs ſui periculo, *Fioniam* tranſducit; eâque cum circumjacentibus Inſulis, unâ poſt aliam, devictis, *Silandiam* exiguo trajectu diſſitam pari

*Suecus feſtinato itinere deflectens in Cherſoneſum, Danũ ulciſcitur & ad extrema impellit.*

modo

modo ingreditur; ubi *Hafniam* eâdem tempeſtate belli ſubitanei obrutum iverat, ni *Medowi* (quem cum *W. Jepſono* mediatores, hunc ad *Suecum*, ad *Danum* alterum, ab *Anglia* miſerat *Oliverus* ut de pace redintegranda negotiarentur) aliorùmque *Principum* Legatorum interventu, Pax *Roſchildiæ* firmata fuerat: cujus gratiâ *P. Medowum Equitem Elephantis Rex Fredericus* creavit, & inter *Daniæ* Nobiles aſcivit; *Rex* etiam *Carolus Secundus* noſter (gratâ teſtificatione ob operam navatam in Affinem) *Equitis* honore donavit.

*Dein Anglorum opem petit, Belgarum Danus.*

Poſtea verò recrudeſcente inter *Reges* bello, *Croneburgo* occupato cum *Daniæ* maxima parte, & *Hafniam* longâ & obſtinatâ obſidione claudente & aſſultante *Sueco*, utraque pars vicinarum gentium opem implorat, *Anglorum Carolus Guſtavus*, *Belgarum Fredericus*. Illi claſſe opus erat & navalibus ſociis; Huic omni adjumento, milite nimirum veterano, navibus & commeatu. *Suecus* obtulit *Anglis* in ſecuritatem & præmium laboris exantlandi *Gluckſtadium*, cum territoriolo trans *Albim* flumen, (quod tamen ejus in poteſtate non erat) & *Lethum* propugnaculum ad *Viſurgis* fluvii oſtium. Sed *Anglis* vel *Gottenburgum* in ſinu *Codano* prope *Suntam* vel *Elſenburgum*, quod maris *Baltici* fauces occupat, expoſcentibus; de iis non convenit inter *Cromwellium* & *Sueciæ Regem*.

*Cromwellius claſſem eò mittit, binóſque Mediatores.*

Claſſem verò non contemnendam adornat *Oliverus* in *Anglia* & (ut invigilaret *Angliæ* commodis) ſub *Goodſoni* ductu in *Daniam* mittit; quin ultra *Schagen* quò minùs penetraret prohibuit glacies & frigus hyemale: & tandem majorem, *Montacutio* ducente, (qui jam *Sandvici Comes* audit & Periſcelide *Regiâ* ornatus eſt) *Richardus*. Poſtea etiam tres *Tractatores* (præter *Montacutium*) amandant Parricidæ. At *Belgæ Anglos* non interturbaturos ſecuri,

*Belgæ pariter Dano ſuccurrunt; initâ cum Sueco pugnâ maritimâ.*

ſecuri, ut liberum per *Suntam* commercium vendicarent, ac *Daniæ* ſimul *Regi* in extremis verſanti ſuccurrerent, claſſe ſub *Generali Opdamo* adornatâ, neceſſariis omnibus inſtructiſſimâ, damno æquali cum *Suecis* maritimo prælio decernentes, *Hafniæ* commeatum & rerum omnium penu copioſum ſubminiſtrant.

Ad *Flandriam* hiſtoriolæ me ſeries jam vocat; ubi labi in dies & in deterius vergere res occeperant *Hiſpanorum*. Inſtructus Exercitus ſex millium *Anglorum* ſub *Reinoldi* ductu pone *portam Icciū* (*Calliſium* hodie audit) exponitur; quorum nonnulli *Montmedio* expugnando *Gallicis* copiis navant operam; exinde vires integræcum *Gallicis* conjunctæ *Mardiki* propugnaculum devincunt lapidibus duobus à *Dunkerka* diſſitum; atq; hoc *Anglis* per hyemem ſervandum traditur, qui præter vallum aggerémque, ſudibus humo ingeſtis circumcirca muniunt, & ad robur inexpugnabile deducunt. Tentare nihilominus volebat nobiliſſimus *Dux Eboracenſis*; millibus igitur circa quatuor contrà adductis, partim *Anglis*, *Scotis* & *Hibernis*, partim *Hiſpanis*, per inſultum aggreditur nocturno tempore. Sed *Morganum* in procinctu comperit, *Anglorum* ejus loci Præfectum, vigilantiâ parem, in hoc autem longè ſuperiorem, quòd firmo tectus munimento contra hoſtem in aperto poſitum decertaret: igitur cùm armis, ſclopetis, ſcalis, pyrobolis, pontonibúſque penſilibus fruſtrà perrumpere niteretur, tandem cecinit receptui. At non ità impunè *Aumontii Mareſcallus* inſtat *Oſtendæ*; nam aſtu militari eò attractus, prodendi oppidi ſpe factâ, luit conceptæ opinionis temeritatem ipſe captivus redditus, cum fortiſſimorum virorum ſtrage non exigua.

*Gallus Anglorum ope Montmedium perdomat; mox & Mardiki propugnaculum, quod Anglis defenſandum traditur.*

*Hinc Eboraci Dux fruſtrà infert.*

Vere

*Grevelinga expugnata Dunkerkæ obſidio;*

Vere proximo *Grevelingâ* obſidione expugnatâ, venit obſeſſum *Dunkerkam* cum ingenti *Gallorum* & *Anglorum* ſimul exercitu *Mareſc. Turenius*, vallo, aggere, aliíſq; operibus urbem citò circumveſtiens, invigilantibus maritimis & *Anglorum* navibus. Neceſſe ſiquidem erat vel clavem hanc *Flandriæ Gallorum* in poteſtatem redigi, vel belli aleam incertam, dubiis adhuc rebus, experiri. Abripi ſi permitterent, præter amiſſum quod è re piratica & mercatura perceperant emolumentum, privarent *Hiſpanum Angli* cæteris quoq; portubus, (quorum in manus ceſſuram *Dunkerkam* haud difficulter augurabantur) viámq; pro arbitrio ſuo panderent exercitum ducentibus infeſtum in meditullium regionis. Placet igitur *Jo. Auſtriaco*, ſummo *Flandriæ* Præfecto, experiri Martem. Eum ob finem; coactis è præſidiis circumjacentibus quindecim plùs minùs millibus, additíſque quatuor *Eboracenſi* ſub *Duce*, ſed dimidiatis, Legionibus, arenarum tumulos occupat, à caſtris *Turenii* dimidio lapidis diſtantes, obſidionem ex occaſione datâ conturbaturus. Verùm *Turenius* proximo manè, ſatis copiarum ad obſeſſos continendos relictis, cum reliquo exercitu *Hiſpanos* hunc in modum aggreditur. *Anglorum* circà trecenti ſub ductu *Devauxii* ſcandere arenæ tumulos jubentur, & *Hiſpanicas* indè amoliri copias, ponè ſequentibus duobus millibus, & qui clauderent agmen circà quatuor millibus, ex utroque cornu & ponè diſpoſito Equitatu. *Hiſpani* copiis contrà ordinatis excipiunt animosè; fit clamor ingens intermiſtarum gentium. Tandem verò, quanquam inſtablis arena firmum non præberet aſcendentibus veſtigium, *Hiſpaníque* interim continuis glandium imbribus in capita detonarent, *Angli* victoriam reportant, *Hiſpanis* undiquaque fugatis & cæſis. Tum demum involat Equitatus *Gallicus*, cujus

*quam conturbatum venit Auſtriacus cum exercitu.*

*Confligit Gallus vincitque.*

cujus impetum diu ſuſtinuit commiſſo prælio *Dux Eboracenſis* cum Fratre *Duce Gloceſtriæ*; qui tamen ambo, ingruentibus *Anglis* ruſſatis & obruente multitudine, cedunt arenâ, totóque tandem profligantur campo. Mille periêrunt & ſuprà eo in prælio, mille quingenti capti ſunt è gregariis, octoginta Ductores, tormenta omnia cum bellico apparatu.

Pergunt nihilominus in defenſione ſuâ *Donkerkiani*; donec *Marchione de Leda* glande plumbeâ trajecto, animam ſimul exhalaret cum *Gubernatore* oppidum, cederétque in poteſtatem *Regis Galliarum*, qui, ut pactorum liberaret fidem, noſtratibus donat, in præmium laboris exantlati, ſervandúmque tradidit *Lockarto Scoto* (nam *Reinoldus* hyeme ſuperiori mare trajiciens in infirmo navigiolo, ut ſe coram *Cromwellio* purgaret ab objecto proditionis crimine, (quaſi cum *Eboracenſi Duce* miſcuiſſet conſilia) naufragium fecerat) qui duxerat uxorem *Cromwellii* neptim, & in *Gallia Legati* ejus vicem gerebat. Eodem anno *Winoxbergam*, *Fuernam*, *Yperas*, *Oudenardam*, aliáque quamplurima loca occupârunt *Galli*, *Anglicis* armis adjuti, Equitatu totam ferè *Flandriam* perſultante. Sic Tractatui via ſtrata eſt *Gallum* inter & *Hiſpanum*, Nuptiiſque poſtmodum celebratis.

*Paulò poſt, confoſſo Gubernatore, potitur oppido,*

*Angliſque largitur in militiæ præmium.*

Domum revocare jam libet ſtylum, & contemplari propiùs adventantis *Cromwelliani* fati præludia. Dum triumphis lætatur ille tranſmarinis, edacibus domi curis ac difficultatibus colluctatur. Præterquam quòd unicè amata filia, *Cleypolo* nupta, Ψόαν internorum muſculorum apoſtemate ſat magno laboraret, eadémque varia inter tormenta horrendóſque cruciatus extincta eſſe, poſtquam hyſtericis etiam præ vaporibus furens, modò hæc, modò illa crimina paternam in faciem objectando (pro Paſſionis illius procacitate) plurimum inquietâſſet. Maximè tamen

*Cromwellius ægrotare cœpit; animo primùm, ob extinctam Filiam chariſſimam,*

*& invaleſcentes in dies Democraticos:*

men moleſti ſunt *Democratici*, qui perpetuis angoribus animum excruciant; præſertim quòd *Fleetwoodus* gener unà cum Uxore favere iſtis hominibus & propitiari, eorùmque in gratiam ſupplicare viderentur: imò abſtinebat à paternis ædibus, quanquam in propinquo poſitis, dum Sororem in extremis agentem inter planctus & ejulatus oportuit conſolari, illum licèt hæredem (uti quibuſdam *Cromwellius* narraverat) ſupremo teſtamento ſcripſerit. Adhæc *Desborius*, qui ſororem ejus in matrimonium duxerat, *Pickeringus* etiam & *Sidenhamus*, quos A Sacris Conciliis fecerat, ſecretas cum *Lamberto* aliiſque *Democraticorum* coryphæis coitiones contrà habere, hos palàm laudare, & encomiis immodicis cumulare.

*mox & corpore, febriculâ quâdam correptus,*

Sed nec animo ſolùm ægrotat; Febre ſiquidem brevi pòſt laticâ & lentâ corripitur, quæ tandem ſpuriam in Tertianam degeneravit. Provecto per ſeptimanam morbo, abſque ullis periculi indiciis, (utpote nunc iſtam mali ſpeciem, nunc aliam præ ſe ferente;) ut nè prohiberet ſecundo die ab ambulando foràs. Poſt prandium autem accedentibus ad eum quinque quos habebat Medicis, quidam ex tactu pulſum intermiſiſſe pronunciat: quo audito ille ſubitò conſternatus ore pallet, ſudatiunculas patitur, & ferè deliquium, jubétque ſe ad lectulum deportari; atque ibi cardiacis refocillatus, ſupremum condidit teſtamentum, ſed de rebus privatis & domeſticis. Manè ſummo, cùm unus è cæteris viſitatum veniret, percontatur, *quare vultus ei adeò triſtis*. Cúmque reſponderet, *ità oportere*, *ſi cui vitæ ac ſalutis ejus pondus incumberet*; *Vos* (inquit) *Medici me creditis intermoriturum:* dein cæteris amotis (Uxorem manu complectens) ità hunc affatur, *Tibi pronuncio, non eſſe mihi hoc morbo moriendum; hujus enim certus ſum.*

*quæ tandem lectulo eum affigit,*

*ſecurum tamen ſua de convaleſcentia,*

ſum. Et quia intentiori aſpectantem oculo ad iſta verba cerneret, *Tu me* (inquit) *nè credas inſanire; verba veritatis eloquor, certioribus innixus quàm vobis Galenus aut Hippocrates veſter ſuppeditat rationibus. Deus ipſe hoc reſponſum precibus dedit non meis unius, verùm & eorum quibus arctius cum illo commercium & major familiaritas. Pergite alacres, excuſſâ penitùs à vultu triſtitiâ, méque inſtar ſervuli tractate. Pollere vobis licet prudentiâ rerum; plus tamen valet Natura quàm Medici ſimul omnes; Deus autem Naturam longiori ſuperat intervallo.* At quiete imperatâ, quia maximam noctis partem duxerat inſomnis, exeunti è cubiculo fortè occurrit alius Medicus, quem diu habuerat perquàm familiarem; cui is, *Vereor nè mania immineat Patienti;* retulitque omnia quæ obſervârat. Tum ille, *Ne tu hoſpes & peregrinus in his ædibus: téne latet quod geſtum eſt noviſſimâ nocte? Sacellani, ſcilicet, omnéſque Deo præchari, per diverſas Palatii partes diſperſi, Deum pro ſalute ejus compreccati ſunt, atque hanc reportârunt omnes vocem,* Convaleſcet. Imò & eò inſaniæ deventum, ut publico jejunio ejus in gratiam celebrato *Hamptonæ* palatio, non tam obteſtarentur *Deum* ut valeat, quàm gratias agerent propter indubia convaleſcentiæ pignora; & eadem denuo repeterent *Aula* in *Alba Londini.*

*ob fidem Enthuſiaſticis Miniſtellis & Paraſitis temere adhibitam,*

*qui moriturum vanâ ſpe lactant, ipſique Deo gratiis actis illudunt.*

Iſta *Sanctorum* oracula in cauſa fuere ut Medici de periculo prorſus obmuteſcerent. Interim relicto *Hamptonienſi* palatio, (nam ibi hucuſque decubuerat) *Londinum* defertur *Cromwellius*; & in prædicti Medici cubiculo (qui gravi tunc temporis laborabat *Cephalalgiâ* & auris internæ *apoſtemate*) concilia ſua celebrant alii. Accedente autem ſummo manè altero, qui cum ægrotante totam noctem vigilârat, & quàm male ſe habuerat, per eum paroxyſmum referente, pronunciatum eſt ab omnibus, vix illum ex altero paroxyſmo eluctaturum. Quâ ſententiâ *Medicorum* exuſcitati qui A Sacris Conſiliis miniſtrabant, indicto tempore

*Hamptonâ defertur Londinum.*

*Morbo ingraveſcente,*

pore admonitum veniunt ut de *Succeſſore* ſtatueret. Cùm autem *comatoſus* præter propoſitum reſponderet, affantur iterum, Annon *Richardum* Filium natu majorem pro *Succeſſore* nominaret. Annuit ille. Dein interrogatus ubi eſſet quod de *Regni* hærede ſcripſerat olim teſtamentum: ad Muſæum aliáque loca miſit quæſitum, ſed fruſtrà; vel enim flammis ipſe tradiderat, vel alius ſuppilârat. Atque ità *Richardo* in hæredem nuncupato, ſequenti die, qui erat *Septembris* tertius, horâ tertiâ pomeridianâ ſpiritum exhalavit; non (utì vulgo ferebatur) nocte intempeſtâ raptatus à *Diabolo*, ſed claro die, eodémque quo bis *Scotos* devicerat. Diſſecto cadavere, in *Animalibus* partibus vaſa cerebri juſto pleniora videbantur; in *Vitalibus* pulmones aliquantiſper inflammati: ſed in *Naturalibus* fons mali comparuit; *Liene*, licèt ad aſpectum ſano, intùs tamen tabo inſtar amurcæ repleto. Nec id morbo qui à longo tempore infeſtârat incongruum, quippe de Hypochondriaco affectu annos triginta plùs minùs per vices graviſſimè queritâſſet. Corpus etſi exenteratum, aromate repletum, quadruplicibus ceratis involutum, loculo plumbeo, dein ligneo includeretur, obſtacula tamen omnia fermento perrupit, unde neceſſarium erat ante ſolennes exequias terræ mandare.

*monetur à Conſiliariis ut Succeſſorem nuncupet;*

*ac Richardo filio nuncupato, brevi pòſt extinguitur, Sept. 3. 1658*

*Liene præ cæteris partibus diſſecti cadaveris male affecto.*

Atqui deeſt etiamnum *Characteriſmus*; quem amoto præjudicio, miſsíſque quæ ſuprà adnotavimus in *Hiſtoriæ* decurſu, ſic habete. Natus erat honeſtis parentibus in agro *Huntingtonienſi*, teneríſque ab unguiculis haud obſcura præbuit *Enthuſiaſmi* ſpecimina. Nam (utì à fide dignis accepi) narravit olim puer comparuiſſe ſibi ſub humana ſpecie, qui *Regem* eum futurum pronunciaret; cujus rei certior factus Ludimagiſter, paterno juſſu verberibus caſtigavit. Fundamenta literaturæ poſuit *Cantabrigiæ*, ſed infida; citò ſtudiorum ſatur, plùs equis gaviſus campíque aprici

*Character Cromwelli.*

*Ortus.*

*Enthuſiaſmus puerilis,*

aprici gramine. Verùm ab uno indecoro diſce omnia quibus in ætatis vere luxuriabat inficetè facta. *Oliverus Cromwellius*, Avunculus ejus, Eques honeſtus & probus, procul ab hujus artibus, *Chriſti Domini Natalitia* patrio more feſtivè colebat, Muſicâ, tripudiis, aliiſque ſolutioris animi oblectamentis; *Archi-mimo* (uti aſſolebat) res ludicras moderante. At iſte, obſervatâ grandi colluſorum frequentiâ, ſuas ocreas & chirothecas (parcant mihi Lectores graves) fimó inbuit, atque *Archi-mimum* cæteróſque convivas inter ſaltandum conſpurcat, & veſtimenta polluit, adeò ut integra domus odore non *Sabæi* thuris oppleretur. Igitur *Archi-mimus*, interpoſito cruribus baculo prægrandi, robuſtiorum in humeros tolli præcepit, ſtagnóque immerſum propinquo bene prolui. Plura ejuſdem farinæ poſſem adjicere, niſi me reverentia Lectoris abſterreret. Adoleſcens cum fœmina nobili confarreavit; ſed brevi poſtea tum ſua tum materna bona, (pater enim antè defunctus erat) effuſus in Luxum, funditus dilapidavit, adeò ut ad reſtim propemodum redigeretur. Dein agens reſipiſcentiam, *Concionibus ſacris*, *Lectionibus piis*, & *Mortificationis operibus* totus vacat; conductóque *zythepſario*, velut rem familiarem quam antè decoxerat recocturus, eidem dat operam, ſimul & agriculturæ. Ab eo tempore, Avunculo illum ſummopere peroſo, *Roberto Stewardo* Equiti, *Regiorum* quorúndam & *Clericorum* operâ conciliatus eſt, hæréſque tandem ſcriptus. Patrimonio tamen paulò pòſt ad aſſem peſſundato, ſtatuit *novam Angliam* proficiſci, omniáque in hunc finem præparat. Interea factum, ut ope *Sectariorum* in *Parlamentum* cooptaretur; ubi ſocios ſibi nactus criminis, quà Ambitione, quà *Religionis* zelo dementatos, nullum intermiſit offenſionis lapidem quin volveret, nullum contentionis pomum quin ſpargeret, in *Regis* præjudicium, fabulas comminiſcens, ſcintillas exuſcitans,

*& Scurrilitas.*

*Luxus juvenilis, & Reſipiſcentia.*

*Rei familiaris anguſtia.*

*Lividus in Regem animus.*

uſcitans, fovens, circumferens, donec luculentas tandem flammas & incendia excitârat. Exinde bello ſe ingerens, non re minùs quàm nomine Capitaneus, meruit contra *Regem* ſuum, *Carolum Primum*, Beatiſſimæ memoriæ *Principem*. Tum continuas *Regiorum* victorias animo perpendens, admonuit *Parlamentarios*, *Plebem* contra *Regem Generoſis* ſtipatum inæquali *Marte* perpetuò præliaturam, ob cauſas & motiva parùm æqualia, hinc *Honorem*, illinc autem *ſtipendia*: quod ſi paribus animis decertare cuperent, ſi porrò ut vincerentur hoſtes, honeſtos oportere milites & ex mera Conſcientia pugnaturos undique conquiri, vel ſaltem ejuſmodi *Ductores* militibus præponi. Eo de conſilio ſæpiuſcule gloriantem complures audierunt. Hinc *Legionis* unius conſcribendæ veniam à *Parlamento* nactus, ex omnibus ubivis *Provinciarum* militibus quibuſcum ipſi commercii quippiam interceſſerat, *honeſtos* (uti ab ipſo ferebantur) vel ſcriptis literis vel per nuncios corrogavit, atque Sacramento militari ſibi aſtrinxit. Huc itaque *Acephali*, *Catabaptiſtæ*, *Tremuli*, & (ut verbo expediam) tota *Fanaticorum* colluvies & ſentina certatim convolant, adeò ut ille pluſquam millenos numeraret, equeſtrem militiam tentaturos. Hi autem initio nec arma tractandi nec equos gnari, diligentiâ ſolertiâque bellatores acerrimi evaſerunt; equis etenim curandis, nutriendis ac detergendis indies aſſuefacti ſunt, & ſi opus foret ſimul humicubando; arma inſuper polire, nitida & uſui expedita ſervare, loricas optimas induere, ſeque cætero armaturæ genere communire condocefecerat eos *Cromwellius*. Atque hoc exercitii militaris genere, præ reliquis commilitonum omnibus emicuêre virtute bellicâ, pluréſque ab hoſte palmas reportârunt. Hoc *Novi* (ut vocabatur) *Moduli* initium. Hi *Præfectorum* & *Ductorum* officia per exercituum cohortes ac turmas pleraſque ſortiri ſunt: gregariorum

*Conſilium Parlamentariis dat.*

*Diſciplina militaris.*

rum

rum locum implente robuſto & expedito milite, quem ſummâ diſciplinâ inſtructum continebat. Indè ſupremus *Equitum* factus *Magiſter*, pòſt *Legatus*, *Archiſtrategus* denique, nec non *Protector* evadit, & ad ſummum honoris culmen & faſtigium graſſatus eſt. Quo imperii apice feliciter ſuperato, curæ fuit inprimis aſcenſionis gradus demoliri, nè pateret æmulis idem conſcenſus. In *Reipublicæ* adminiſtratione tantâ uſus eſt induſtriâ quantâ hactenus pauci. Quod de aliis philoſophantur, ego profectò veriſimile de eo dixerim; habuiſſe nimirum duos *Angelos* aſſiſtentes, *bonum* & *malum*: Dum pulſaret pectus, ſuſpiria, preces & lacrymas effunderet, omnia bona pollicitus, *Bonum* ei prædominari; quando verò per mendacia & fallacias machinamenta proditionéſque necteret, à *Malo* præcipitem agi. *Imperio haud indignus, niſi ſcelere, dolo, ſanguine, proditione tum aliorum, tum ſui præſertim Principis, rapuiſſet.* *Imperium.* *Imperitandi modus.*

Proximo die, *Richardus* filius natu maximus, poſt collatas invicem ſententias, *Protector* ſalutatur à *Conſiliariis*; factâque per Fecialem promulgatione, *Londini* primo in locis notiſſimis, deinde per omnes *Angliæ*, *Scotiæ* & *Hiberniæ* tractus renunciatur. Imò & *Exercitûs Ductores* (etiamſi contraria pectoribus coquerent conſilia, cruda adhuc & immatura) gratulatum adveniunt, & ſubſcriptâ ſyngraphâ, obſequium defenſionémque pollicentur. Ille verò, nullo percitus Ambitionis inſtinctu (utpote temporibus difficillimis, factionibus gliſcentibus, *Democraticis* impotenter graſſantibus, injuriâ etiam *Regiis* illatâ, Nemeſique à tergo ſequi ſolitâ præ oculis obverſante, genio quoque ſuo à dominatione alieno) vitâ privatâ frui maluerat in pace, odii & periculi expers. At his illiciis & fortunâ lenocinante juvenilis animus in perverſum agitur, totúſque demum, titillante (ut ſunt res hominum) *Imperii* ſplendore, in *Richardus capeſſit Regni gubernacula,* *non tam ambitione propriâ, quam aliorum ductus blandimentis.*

in ſententiam concedit. Admovebat unà ſtimulos neſcio quæ *Provinciarum* inſania; quippe ceu œſtro quodam agitatæ, cum *Petitionibus* approbatoriis numero circiter nonaginta quaquaverſus advolant, ut exorienti Soli adblandirentur.

*Cromwellii funus perquam ſumptuoſum,*

Parentat *Richardus Oliveri Cromwellii* manibus exequiis magnificis, immenſiſque ſumptibus, quos eo propoſito ſuadent *Conſiliarii*, ut ære alieno jam ſatis gravatus, nummorum adhuc indigentior fieret. Verùm diſceptabatur inter *Præfectos*, an pullati procederent & veſtimentis talaribus induti, nè iſtis impediti, *Regiâ* cohorte unâ vel alterâ (è cœlo fortè) delabente ad funebrem pompam conturbandam, ſe minùs defenderent; etſi militum turmæ per totam viam ex utroque latere in tutamen diſpoſitæ fuerint. Inhumatus eſt in *Baſilica Weſtmonaſterienſi*, quæ adeò inclaruit *Regum* noſtratium buſtis, ut nihil *Europa* poterit oſtentare ſplendidis ac ſumptuoſis defunctorum Monumentis ſpectabilius; ibi quaſi jura daturus *Principum* umbris, quos tanto odio vivus proſequebatur. Ejuſmodi ſepulturam Auguſtos inter cineres etiam *Matthæus*, *Iretonus*, & poſtmodum *Bradſhawus*, totúmque *Parricidarum* agmen affectârat.

*& ſepultura Regios inter cineres.*

*Democratici in Richardum male animati,*

Ea fabula haud citiùs exitum ſortita eſt, quin nova oritur derepente. Quippe *Democratici* ſtruunt inſidias, & *Richardi* ruinam, quam animo agitabant, gradatim aggrediuntur. Primò *Fleetwoodi* frequentant ædes, officii prætextu, nec non *Precum* pro more ſimul celebrandarum: è longinquo primùm confabulantur: *Lambertum* alióſque de ponte dejectos *Ductores Desborio* conciliant, & hiſce qui manent in Exercitu. Mox injiciunt ſermones de *Protectoris* officio, quaſi *Fleetwoodo* jure deberetur, ſupremóque, dum mente conſtaret *Oliverus*, teſtamento deſignatum foret; *Richardum* autem ſurreptitiò quodam modo ac fraude

*Fleetwoodum cum eo committere annituntur.*

paucorum

paucorum è *Conſiliariis*, dum præ vi morbi pater obſtupeſceret, ſurrogatum; expedire ſibi ut à pio, experto, multiſque in difficultatibus verſato *Ductore* gubernentur. Sic interjectam ſemel Contentionis facem pergunt omnimodâ ventilatione incendere, ac renovato continenter pabulo excitare. Commiſſis hoc pacto inter ſe affinibus, mutuíſque alterius in alterum iris accénſis, gregarii prenſationibus ad partes invitantur; & nè oleum & operam perdere viderentur, eorum gratiâ ſtipendia (è quibus nuperis temporibus duo per ſingulas ſeptimanas denarii ſubtrahebantur) numerari poſtulant.

Poſtea in diſſertationem venit *Exercitûs* regimen. *Cromwellius* pro libitu imperaverat merâ deſpoticâ authoritate, quemlibet exauctorans militem æquè ac *Præfectum*, aliúmque ſubſtituens; nemini jam debet tantum licere, nec immodicâ frui prærogativâ. Igitur in *Petitionem* deventum eſt à militibus, ubi ſupplices rogant, ut in poſterum *abſque militari Concilio ſuffragante nemo miles loco privetur, neque contra militem agere cuiquam fas ſit niſi lege militari; nec Homicidii, Furti, Sacrilegii aut Rapinæ cauſam dicere, niſi pro militari tribunali, miles teneatur; penéſque militem ſit, Archiſtrategum ſibi ſeu Ducem belli primarium conſciſcere.* De his coram *Protectore* verbo tenus diſputatur, dein ſcriptis ac Declarationibus palàm evulgatis.

*Milites immodica ſibi vendicant privilegia.*

Hiſce *Concilium Statûs* & *Regimen* cùm perciperet *Richardus* agitari procellis, ad *Parlamentum* cónfugere opportunum duxit, ejúſque opem in arduis experiri. Indicitur itaque *Senatus* duobus è domiciliis (ad normam *Inſtrumenti*) componendus, adjectis & *Scotorum Hibernorúm*que Delegatis; neque citiùs conveniunt, quàm altercantur adversùs *Aſcriptitios Proceres*. Hi de novo proſcinduntur, atque in dubium venit quo jure, quâ lege ſubſellia iſta occuparent. Nec minus in *Domo Communium* æſtuatur inter *Democraticos* & *Aulicos*;

*Parlamentum indicitur, ubi variis altercationibus tempus teritur nullo eum fructu;*

*licos*; illis contendentibus tum *Scotos* tum *Hibernos Anglicano* Conſeſſu abdicandos, utpote nullâ lege ſuffragandi jure donatos, *Protectori* ſoli mancipatos, neutiquam *Rempublicam* repræſentantes.

*Conciliantur tamen.*

Tandem poſt diutinam diſceptationem & contumelias, reconciliationis ergò, ſciſcunt inferioris domicilii *Senatores* velle ſe cum *alterius* domicilii (*ſuperioris* enim nomen ſedulò devitabat) viris de publicis negotiis in præſentiâ tractare; modò illud fraudi non fuerit veris & antiquâ proſapiâ natis *Proceribus*, iiſque qui *Reipublicæ* in hoc Bello partes non deſeruerant.

*Inſtrumentum Gubernii eventilatur.*

Poſtea & *Recognitio* in *Richardi* gratiam introducta turbas haud leves concitavit, ſuſque déque diſputantibus *Aulicis* in ejus verba juratis atque *Democraticis*. Eâ inſuper arreptâ occaſione, invehuntur in *Gubernii Inſtrumentum*, tanquam à *Comitiis dimidiatis nec ſui juris hominibus extortum*; & in omnes *Articulos* inquirendo, contra *Cromwellii* manes debacchantur. Hiſce adjunxêre ſe non pauci qui *Regi* ſludebant, ut in æquilibrio detentis contrariis partibus, nihil utrinque certi ſtatueretur.

*Overtonum ab exilio revocant.*

Reſcindunt tamen *Overtoni Democratici* de cuſtodia mandatum (quaſi contra Leges latas) ab *Olivero Cromwellio* olim irrogatum; & à *Jarſeia* Inſula, ubi incarceratus permanſerat, accitum prope *Albam Aulam* oſtentare ſe triumphantis inſtar permiſerunt. Nec non *Barkſtedum Turris Londinenſis* Cuſtodem, & *Butlerum Exercitûs Inſtructorem* faſtuoſiſſimum, Perduellionis fulmine ſyderare in præſentiâ ſatis habuerunt.

*Barkſtedum & Butlerum perduellionis poſtulant.*

*Præfecti urgentibus Propoſita ſua.*

Interea *Præfecti Exercitûs* obfirmatis animis urgent propoſita ſua; quorum conſilia *Democratici* multi *Parlamentarii* ferè gubernabant. Hoſce ad coercendos cùm quidam ſuaderent, operámque ultrò ſponderent, (comprehenſis ex improviſo,

dum

dum conſilium agitaturi convenirent, præcentoribus) abnuit *Richardus*; partim ex puſillanimitate, quòd non auderet frementibus Præfectis obniti; partim verò præ credulitate, perſuaſus nimirum à *Fleetwoodo* Sororis marito, unà & Avunculo *Desborio*, nolle Exercitum (etſi propriis frui averet privilegiis, ac *Regiminis* formam aliquantulùm immutaret) ejus vel perſonæ vel commodo quicquam inferre detrimenti, quod non ampliſſimis repenſaret beneficiis. Satis ergò habuit *Richardus*, Patris ad exemplum, intonare minis, corripere verbis, rugitu infremere. At illi non contremiſcunt, bruto potiùs fulmine irritati ferociunt; nec ſolùm dicteriis & poſticâ ſannâ excipiunt, sed ruditûs inſtar vilipendunt, & grandiora contrà moliuntur. *ſibi ipſi deficit Richardus,*

Ab hoc tempore conſilio manúque deficiunt qui optimè priùs ei volebant: nec opera pretium arbitrantur ejus interniſcere ſemet negotiis, quem Deus adeò dementârat, ut ipſi ſibi ſua neglectui forent. Igitur operam & ſtudia *Regi* addicunt, cujus ex parte ſtare jus & æquum liquidò demum intellexêre. *atque ab amicis deſeritur.*

At *Præfecti* (vergentibus ad maturitatem propoſitis) *Remonſtrantiam* cudunt, in qua contra *Malignantium* nomen machinas invertunt; *eamipſam ex animo* queritantes *originem controverſiæ, ſéque (ni caverint) retrò in Regia caſtra ſublapſuros; poſtibus affigi eorum nomina qui Regicidio navârant operam; multos in dies Regios è partibus tranſmarinis huc advolare, atque impunè ſpectante populo Regiam cauſam jactare, conſiliáque miſcere*; & plura iſtiuſmodi. Simul comprecantur, *ut hiſce malis obviàm eatur quàm celerrimè*; *Democratiæ* ſu inducendæ ſtudium non obſcurum præ ſe ferentes. Hanc denique *Richardum* rog nt ut *Comitiis* dignetur exhibere, quaſi ſulgure ante tonitru perterrefacientes. Sed *Comitia* intermiſtis quibuſdam verè *Democraticis*, (ex deſignato, ut quidam crediderunt, *Præfecti Remonſtrantiam edunt,*

runt,

runt, & ut haberet contra offenſionem Exercitûs) edicto prohibent, ſatis pro imperio, *Nè Præfecti vel militum complures ad conciliabula celebranda ſimul conveniant, uſque dum ſtatuerint Comitia de rebus iſtis :* quod *Richardo*, nomine cùm ſuo tum *Comitiorum*, denuncianti, & conciliabula eorum abrogari jubenti pleno in *Præfectorum* conventu, *Desborius* obloquitur ; unde ferociores, & exinde irritatiores *Præfecti*, militiæ *Londinenſis* Præpoſitos adeunt, & in conſenſum & conſpirationem ſecum alliciunt, ut ipſi eodem involuti reatu eadem à *Comitiis* petere haud vereantur. Quod quidem, *Iretono* (fratre *Præfecti* olim demortui) tunc temporis *Prætore*, aliiſque viris primariis intercedentibus, haud ægrè conſecuti ſunt.

*& conciliabulis interdicuntur à Senatu.*

*Hinc in conſpirationem alliciunt Londinenſis militiæ Ductores.*

Iſtis præliminaribus officiis defuncti, *Præfecti* Exercitûs, collectis in conticinio copiis, *Baſilicam Albam* (ubi agebat *Protector*) obſidione cingunt, immiſſis interim *Desborio* & *Fleetwoodo*, qui eum obnixè peterent ut *Senatûs* conſeſſum abrogaret, moneréntque, *Præfectos, hoc ni fiat ocyùs, flammas ædibus minitari, omnéſque daturos occidioni qui obſtiterint.* Horum comminationibus perterrefactus *Richardus*, ope *Civitatis* incaſſum implorata, deficiente proprio tùm milite tum ſatellitio, abſterritiſque Cubiculariis & cæteris ſervitiis, Programmati tandem ſubſcribit, quo publicè promulgato jubet abrogari *Comitia*.

*Mox Baſilicam Albam obſident.*

*Quorum precibus ac minis devictus Richardus abrogat Comitia.*

Hinc paucis diebus ad pœnitentiam facti conceſſis, & nova conſilia ; non deerant multi qui omnia ei mala ominabantur, imò & imminere pronunciabant ; Familiæ ſuæ hoſtibus infenſiſſimis jam rerum potitis, nec minùs livore quàm faſtu tumidis, qui nemini fidem præſtiterant. Palpare forſan inpræſentiarum hos velle atque adblandiri, donec authoritatis ejus obtentu viribus amicorum & præſidiis ſpoliaverint ; exinde odio & ludibrio expoſitum

*Ille periculis jam circumcinctus.*

expoſitum capitis poſtulaturos: idque Legis olim latæ prætextu, quâ *Monarchiam* affectare vel ſubinducere ſub pœna capitis vetabatur. Oſtenſum præterea, *patere adhuc tutum Regia ſub Clementia receptum, modo crimen paternum ſuo compenſaret obſequio; Regium eſſe conſtare promiſſis; Reſidentem adeſſe* Daniæ *Dom.* Petcombe, *qui in* Suntam *ſecurè tranſmittere literas promiſerat, ut poſtea ſecuriùs tranſiret Nuncius ad* Thalaſſiarcham, *& de rebus iſtis moneret; qui vadimonium etiam præſtaret ex parte Regis pacta fore ſecura: neque hoc eſſe factu adeò difficile, cùm hactenus libera ſit contagio Claſſis, Thalaſſiarcha pronus in ſervitium Regis, Parricidis juxtà infenſus ac inviſus; Portſmutha inſuper vellet in intimam cum eo confœderationem ſimul conſentire, aliáque propugnacula munitiſſima; Populi quoque pars maxima, tum Regis inſtinctu, tum ipſius ruptorúmque Comitiorum in vindicias, conflueret; Hibernia denique tota ejus etiamnum imperio ſubeſſet.* His & ſimilibus adductis argumentis, in medio pendebat, quid faceret incertus; fluctuabatur inter ſpem & metum, amiſſâ rei bene gerendæ occaſione vel corruptâ, nunc horum conſilia, nunc illorum anteferens, quandoque ad fugam proclivis: donec tandem à *Fleetwoodo* aliiſque (quorum clàm rogârat ſententias) *Democraticis* edoctus, *quantò ſatius foret certis gaudere privilegiis, quàm ignota graviſſimo cum periculo experiri,* attonitus in Baſilica commoratur.

*Regiam deſponſare ſuadetur cauſam.*

D. T. C.

*diſſuadente Fleetwoodo.*

Interea convocato concilio, *Præfecti* qui *Richardo* ſtuduerant, *Ingolsbeius, Goffius, Whalæus, Falconbergius* & *Howardus* exauctorantur, ſuffectis in *Tribunatum* quos Pater olim excluſerat *Democraticis, Lamberto, Harriſono, Richio, Packero, Okeio,* aliiſque. Dein Exercitûs *Præfecti* cum aliis quinque vel ſex obſoleti *Pſeudo-ſenatûs* membris in ædibus *Oratoris* antiqui *Lenthalii*

*Præfecti* Pſeudo-ſenatum *ab inferis reſuſcitant.*

*thalii* convenientes, poſtulant, *ut diu intermiſſam de novo capeſſeret in Parlamento Cathedram, & Reipublicæ habenas denuo moderaretur.* Cui ille principio refragari, invictis in contrarium adductis Argumentis; poſtea verò, quà *Vanei Lambertique* præſertim tum minis tum poſtulationibus, quà propriâ puſillanimitate, quà dominandi libidine perſuaſus, in ſententiam concedit. Agnitâ quâ *Pſeudo-ſenatum* affecerant *Præfecti* injuriâ, actâque publicâ profeſſione pœnitentiâ, & reciprocis pactis ſeſe aſtringentibus de novo *Senatoribus*, *Orator* ille (Faſcibus etiam prælatis) ingreditur *Comitiorum* inferius domicilium, ſtipantibus quotquot è Triviis, Popinis; Tabernis, Exercitu etiam & Ergaſtulis peti poterant; (*& quos homines:*) quos tamen ſi computes, quadraginta duorum numerum ægrè complebant: adeò tenui filo pendebant tum temporis res *Angliæ*. Hi verò homunciones pro *Rebuſpublicis* tribus ſe gerere, leges figere, & refigere, quoſlibet deportare, bona publicare, vitæ ac necis poſſeſſionúmque omnium arbitros ſe ingerere nulli dubitant.

*Articuli* autem ſive *Pacta* ſic ſe habebant. (*hiſque legibus aſtrictum,*) *Libertas Perſonarum, Bonorum etiam Proprietas, omnibus pariter ſunto inviolabiles. Certus Legis ac determinatus eſtò proceſſus. Omnia delicta quæ ſpectant ad Gubernii immutationem aboleantur. Omnia Statuta & decreta maneant integra, quoad contraria ſciſcantur. Publica debita ſolvantur accuratè. Nemini Deum in Chriſto Spiritúmque Sanctum colenti, & Sacrum Codicem pro Dei verbo amplectenti, ſuâ Religionis interdicatur profeſſione, exceptis Prælaturâ & Papiſmo. Miniſterium genuinum & zelo fervidum modis omnibus foveatur. Academiæ atque literarum Scholæ reformantor. Fleetwoodus in præſentiâ copiis præficiatur tam terreſtribus quàm maritimis. De futuro, Authoritas Legiſlativa penès Parlamentum eſto, & quem*

*populus*

*populus elegerit Senatum, Executiva penès Concilium Statûs. Protector ære alieno liberetur : eique pro lauto ſtipendio decem millia librarum numerentur annuatim, durante vitâ, præter alia decem in perpetuum. Matri quoque, dum in vivis fuerit, octo millia è Fiſco ſolvantur annuatim.*

His legibus aſtipulati, conſeſſum in domicilio *Parlamenti* obtinent jam denuo *Parricidæ*; quas quanti æſtimarent palàm omnibus actu tùm faciunt. Interim *Senatorum* olim excluſorum à *Præfectis* multi, (quamvìs *Regis Caroli Primi* morte & *Procerum* Domicilii ceſſione abrogata vetera *Comitia* crederent) qui numero trecentos exceſſerunt, ad alia incommoda evitanda conſeſſum affectantes, ſedulo averruncantur. Paucos poſt dies, *Richardum* miſſis Delegatis interrogant, *Quomodo placeret mutata Regiminis forma*; *Quo ære alieno opprimeretur* : ut ſpe benevolentiæ injectâ, ſpontaneam elicerent *Authoritatis* abdicationem. Reſpondet, *Æquum ſibi videri, ut eorum Authoritati ſubmittat, quorum expectanda protectio* : *Seneſchallum ſuum debitorum ratiocinia exhibiturum.* At non arridebat niſi categorica & diſertis in verbis Juris conſignatio; cui ille quaſi alacris præbuit aſſenſum. Jam tandem ſupellectili boniſque omnibus jubetur cedere, non auro vel argento, non cimeliis aut periſtromatis, non ſindone carbaſíve, quæ in anguſto convaſari poterant, ſervatis; omnia Fiſco adjudicantur. Ipſe *Baſilicâ* jubetur nudus exire, atque Creditorum omnium actionibus obnoxius, imo capite forſan plectendus, ſi per alia negotia vacaret.

*in Senatum immittunt.*

*Richardus, faſcibus præ metu conſignatis,*

*nudus è Baſilica egreditur.*

En fluxam mortalium fidem, & mirum *Divinæ* (quæ humanis præeſt, verſátque pro libitu imperia) *Providentiæ* indicium! Ille, cui jam modò Tria Regna parebant, præ tædio

dio nuperorum motuum ſorte ſuâ contenta, ſub Trium veteranorum *Ductorum* auſpiciis, *Fratris* videlicet, & *Sororii*, & (quem ingentibus obnoxium beneficiis fecerat *Cromwellius*) Tertii, intra exiguum unius anni ſpatium videt interverſa. Certè furtivis nudatus coloribus, multum feſtivitatis & facetiarum pictoribus faceſſit ac poëtaſtris; omniúmque conviciis ac ſcommatibus, tum *Parricidarum* tum popelli, abundè proſciſſus, uti olim *Dictator* accerſitus ab aratro, ità jam *Protector* ad Aratrum retrocedit.

*& ludibrio factus, ad vitam ruſticam ſe denuò confert.*

[library stamp]

INDEX

# *INDEX*

# CHRONOLOGICUS

## In PART. II.

*Styl. Vet.*

### MDCXLIX.

1649.

DORiſlaus *in Belgio à Scotis quibuſdam confoſſus.* pag. 138 — Mai. 3.

Ormondiæ *Marchio Hiberniæ Prorex cum Hibernis paciſcitur.* 145

*Conſcripto exercitu Dubliniam obſidet.* 149. 153 — Jun. 21.

*Joneſius ejus copias fundit, & obſidionem ſolvit.* 155 — Aug. 2.

Cromwellius *Rebellium in Hibernia Dux Generalis Dubliniam appellit.* 157 — Aug.

*Cromwellius* Droghedam *capit, victoriâ crudeliter uſus.* 158 — Sept. 11.

MDCL. — 1650.

*Cromwellius Kilkenniam Concilii Hibernici ſedem deditione capit.* 168 — Jun.

*Relicto in Hibernia* Iretono *genero in Angliam redit.* 171. 215 — Jun.

Aſchamus

Jun. Aſchamus *Regicidarum Orator Madriti cæſus.* pag. 195, 196

Apr. 29. *Marchio* Montiſroſanus *Scotiæ Prorex prælio victus,*
Mai. 1. *proditione capitur.* 209

Mai. 21. *Et indignis modis à Scotis tractatus; Edenburgi morte multatur.* 211

Jun. CAROLUS *Rex, pactis Articulis, in Scotiam navigat.* 212, 213

Jun. 26. *Abdicante Fairfaxio,* Cromwellius *Generalis Dux omnium Exercituum per Angliam, Scotiam, & Hiberniam declaratur.* 215

Jul. 22. *Cromwellius in* Scotiam *exercitum ducit.* 218

Aug. 22. *Euſebius Andrewes Londini capite plectitur.* 203

Sept. 3. *Cromwellius Scotos ingenti prælio* Baroduni *fundit fugátque.* 222

Octob. 24. *Guilhelmus Princeps* Arauſionenſis *moritur.* 227

1651. MDCL, LI.

Jan. 1. CAROLUS *Secundus Coronam Scoticam Sconiæ induit.* 331

Aug. 7. *Angliam cum exercitu Scotico ingreditur.* 234

Aug. 22. Wigorniam *facilè occupat.* 235

Aug. 25. *Jacobus Comes* Derbiæ *Wiggani à Lilburnio debellatur.* 235

Sept. 3. *Scotis* Wigorniæ *à Cromwellio fuſis, elabitur Rex.* 238, 239.

Sept. 12. *Cromwellius Londinum triumphantis inſtar ingreditur.* 261

Octob. 2. *Rex, per multa pericula, tandem* Fecanum *Normanniæ portum appellit.* 259

Octob. *Inſula* Jarſeia *ab Hayneſio in poteſtatem redacta*
Dec. *eſt.* 263

Oct. 15. Jacobus *Derbiæ Comes,* Manniæ *Dominus, capite plectitur.* 242

Octob. *Ejus uxor* Carolotta *generosè* Manniam *Inſulam de-*
Nov. *fendit; ſed fruſtrà.* 263

Nov. 26. *Henricus* Iretonus *Cromwellii gener Limerici in Hibernia moritur.* 178, 179.

MDCLI, LII.

MDCLI, LII. 1652.

*Barbadam Inſulam Aiſcevius deditione capit.* 200 Jan. 12.
Amneſtiæ *ſive* Oblivionis *Actus à Pſeudo-ſenatu decernitur.* 264 Febr. 24.
*Sancto-Joannides &* Stricklandius *in Belgium legantur.* 169 Mar. 11.
*Navali prælio inter* Blakium *&* Trumpium *primò pugnatum eſt.* 277, 278. Mai. 19.
*Aiſcovius Belgas juxta Plimutham navali prælio vincit.* 278 Aug. 16.
*Blakius iterum Belgas vincit.* ibid. Sept. 28, 29.

MDCLII, LIII. 1653.

*Pugnatum eſt in mari* Tyrrheno *inter Anglos & Belgas.* 279 Mar. 4.
Cromwellius *Pſeudo-ſenatum, poſt duodecim Dominationis annos, diſſolvit.* 267, 268 Apr. 20.
*Novum tamen inducit, cui rerum habenas tradit.* 269 Jul. 4.
*Belgæ quatuor Pacificatores in Angliam mittunt.* 279 Jun.
Monckeus *ingenti prælio navali Belgas vincit, caſo* Trumpio. 280 Aug. 2.
*Tumultuantur* Luſitani *in Periſtylio novo Londinenſi.* 282 Nov. 22.
*Pſeudo-ſenatus* Cromwellio *imperii clavum tradunt.* 271 Dec. 12.
Olivarius Cromwellius Protectoris *ſub titulo rerum habenas capeſſit.* 272 Dec. 16.

MDCLIV. 1654.

*Cromwellius cum* Belgis *paciſcitur.* 280 Apr. 5.
Pantaleon Sa *Legati Luſitani frater & Johannes* Gerardus *capite plectuntur.* 282 Jul. 10.
*Cromwellio indicente, Pſeudo-Parliamentum Weſtmonaſterii habetur.* 288 Sep. 3.

Sept. 12. *Cromwellius Senatores in verba ſua adigit.* 250
Oct. 18. CAROLUS *Rex è Gallia diſcedens,* Coloniam *proficiſcitur.* 283
Nov. *Fratrem* Henricum Gloceſtriæ *Ducem accerſit.* 297

1655. MDCLIV, LV.

Jan. 22. *Cromwellius Pſeudo-Parliamentum diſſolvit.* 290, 291
*Regii variis per Angliam locis arma movent; ſed fruſtrà.* 285, 286
Mar. 11. Wagſtaffius *Sarisburiam occupat.* 286
Mai. 16. Penruddockius & Grovius *Exoniæ ſecuri percutiuntur.* 287
Jun. Henricus *Cromwellii filius junior Hiberniæ præficitur.* 187
Mai. 5. *Marchio de Leda Legatus Hiſpanus Londinum venit.* 306
Mai. 7. *Pennius & Venablius Claſſis & Exercitûs Præfecti* Jamaicam *Inſulam occupant.* 307
Oct. 25. *Decem* Majores Generales *Provinciis præficiuntur.* 300
Nov. *Cromwellius cum Gallo paciſcitur.* 308
Judæi *liberum petunt introitum in Angliam, & incolendi copiam.* ibid.

1656. MDCLVI.

Jul. 10. *Cromwellius cum Luſitano paciſcitur.*
Jul. 25. *Legatus* Suecus *à Cromwellio Hamtoniæ convivio excipitur.*
Sept. 10. Blakius & Montacutius *Naves octo Hiſpanicas expugnant, quarum duas gazis onuſtas capiunt.* 309, 310
Sept. 17. *Pſeudo-Parliamentum ex tribus Gentibus, Anglis, Scotis, & Hibernis, Weſtmonaſterii celebratur.* 188, 262, 310
Oct. 24. *Jacobus* Naylorus *Pſeudo-Chriſtus Briſtoliam ingreditur.* 316

MDCLVI,

## MDCLVI, LVII. 1657.

| | | |
|---|---|---|
| *Milo* Sundercomius, *qui Cromwellio inſidias ſtruxerat, capitis damnatur.* | 317 | Febr. 9. |
| *Mortuus invenitur in cubili, in Arce Londinenſi.* | ibid. | Febr. 13. |
| Harriſonus, Lawſonus, *aliique carceri mandantur.* | ibid. | Apr. 10. |
| Blakius *Claſſem Hiſpanicam in ipſo portu* Sancta-Crucienſi *incendio corrumpit.* | 322 | Apr. 20. |
| *Cromwellius* Regium *Nomen, ſibi à Comitiis propoſitum, reſpuit.* | 313 | Mai. 8. |
| Protectoris *titulo ſolenniter inauguratur.* | 314 | Jun. 26. |
| *Et Comitiis per ſex menſes feriari permittitur.* | 315 | |
| Richardus *Cromwellii filius Pſeudo-Cancellarius Academiæ* Oxonienſis *creatur.* | 319 | Jul. 29. |
| *Jepſonus in Sueciam,* Medowus *in Daniam mittuntur.* | 324 | Aug. |
| Mardiki *propugnaculum ab Anglis Galliſque expugnatur.* | 325 | Oct. 23. |
| *Vicecomes* Falconbergius *Mariam Cromwellii filiam ducit.* | 318, 319 | Nov. 19. |

## MDCLVII, LVIII. 1658.

| | | |
|---|---|---|
| *Celebrantur iterum Comitia, duobus jam Senaculis diſtincta.* | 319 | Jan. 20. |
| *A Cromwellio ſubitò abrogantur.* | 320 | Febr. 4. |
| Slingsbeius *&* Huetus *ſecuri percutiuntur.* | 321 | Jun. 8. |
| Dunkerka *Gallis deditur.* | 327 | Jun. 15. |
| Cleypolia *Cromwellii filia Hamtoniæ moritur.* | ibid. | Aug. 6. |
| Oliverus Cromwellius *Pſeudo-Protector in Aula Alba moritur.* | 330 | Sept. 3. |
| Richardus *Cromwellius* Protector *publicè ſalutatur.* | 333 | Sept. 4. |
| *Oliverus Weſtmonaſterii ſepelitur.* | 334 | Nov. 24. |

1659. MDCLVIII, IX.


Jan. 27. *Richardo indicente, Pſeudo-Parliamentum Weſtmonaſterii habetur.* 335

Feb. 3. Overtonus *ab exilio revocatur.* 336

Feb. 14. *Inferior Conſeſſus ſciſcit,* Richardum Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ Protectorem agnoſcendum. *ibid.*

Mar. 28. *Sciſcit etiam,* velle ſe cum Alterius Domicilii Viris de publicis negotiis in præſentia tractare. *ibid.*

Apr. 7,8. *Præfecti Exercitus* Remonſtrantiam *Richardo exhibent; Richardus Comitiis.* 337

Apr. 18. *Comitia Edicto prohibent,* Nè Præfecti ad conciliabula celebranda conveniant. 338

Apr. 22. *Præfecti Baſilicam Albam obſident, & Richardus edicto jubet Comitia abrogari.* ibid.

Mai. 7. *Exauctorato Richardo,* Pſeudo-Senatum *ab inferis reſuſcitant.* 340, 341


---

*Tabula*

---

# Tabula Memorabilium.


A

ABredonio Rex excipitur, 213. à Monckeo domatur 261
Academia Oxonienſis 323
Academia Dublinienſis 187
Academiæ damnantur, 270. metu liberantur 275
Adamus proditor 230
Aera oppid. *ibid.* 261
Aiſcovius cum claſſe coram Drogheda mittitur, 157. Carcanas inſulas capit 200
Akenæ Toparcha 209
Albemarliæ Dux 242, 261
Albis Fluvius 324
Alesburgum 286
Algeria 304
Alonſo de Cardenas 193, 281, 316
Aluredus 261
America 305
Amneſtia 263, 300
Amſtelodamum 281
Andrews chiliarcha 203
Angli prompti in bellum, 149. ſed cum Hibernis malè conveniunt, *ibid.* prævaricantur, 159. bellò Hibernis paratiores, 175. funduntur à paucis, 307. Mardikum aggrediuntur 325
Anglia nova 137
Aquiſgranum 283
Arcklovia 161

A

Ardeſii Comes, 143, 148. Derriam obſidet, 152. obſidione excutitur *ibid.*
Argathelius Marchio 231, 261, 262
Arkenones 166
Armacha 170
Armachæ Archiepiſcopus 188
Armeſtrongius 164
Armiluſtrium inſtituit Cromwellius 157
Armorerius 286
Arran 184
Arrianiſmus 315
Arthuri collis 218
Aſchami cædes 193, 195
Aſhburnhamus 278
Aſhenhurſtus 243
Aſſiſæ 286
Aſtonus Droghedæ Præfectus 157
Aſylum 196
Athalonia, 167, 177. pertranſit Hibernus exercitus, 174. capitur 177
Atheum oppid. 171
Atholiæ Comes 227, 228, 262
Auceps 203
Audlæus Mervinus 143
Aumontius Mareſcallus 325
Avona fluvius 248
Aureliæ Dux 260
Auriacus

Auriacus Princeps, 138, 212. obit, 227. ejus uxor, 297. ejus filius abdicatur 280
Auſtriacus 308, 326
Axtelius Kilkenniæ Præfectus 174

B

BÆtis fl. 281
Bagaudi Alpium 180
Baggots-wreath 154
Balahuſium capitur 169
Balliſhannon 156, 171
Baltimorum 169
Bana fl. 170
Bancus Regius 302
Bandolieri Pyrenæorum 180
Barbada 200, 306
Barbonii pons 239, 240
Barkleius 195, 251
Barodunum 220, 221, 237
Barrow fl. 161, 163
Batavis abblandiuntur Parricidæ miſſo Doriſlao, 138. quo occiſo, *ibid.* repoſcunt expiationem fruſtrà, 139. Batavi minantur 277
Baydexianus Marchio 310
Beaufortii Dux 283
Belfaſtum 170
Belgæ Wiltoniæ 286
Belgici, 139. Stricklandium conſeſſu inter Ordines privant, 198. malè conveniunt, 276, 277. at mittunt de pace tractaturos, 277. vim inferunt & deprecantur offenſam, 277, 278. Danos in conſortium invitant, 278. victi, 279. & ſeq. pacem paciſcuntur, 280. Daniæ Regi auxiliantur 325
Bentleia 246, 247
Berkſtedus 318, 336
Bermuda 137
Berrius 188, 318
Beveringius 279, 280
Biddle 315
Birdporta 253
Blakius, 162, 192, 196, 277. Sillinas inſulas capit, 199, 200. Claſſi Præfectus iterum 304, 309, 322, 323
Bluntæus 236
Boderia 223
Bointonus 237
Boſcobella 241, 244
Bradſhaw 203, 334
Bragantinus Dux 193
Brandenburgicus Dux 194, 323
Bremersfordia 323
Brewoodum 241
Briga fl. 161, 162, 163, 166
Brigantes 285
Brighthelmſtedium 258
Briſtolia 165, 316
Brodwinſora 254
Broghilius Baro, 164. Momoniæ relinquitur, 166, 169, 177, 190
Bromeſgrovium 248
Brownius 228, 233
Brownriggus Epiſcopus 293
Bruntilandia 233
Bruxellæ 308
Buchaimi Comes 227
Buckinghamiæ dux, 228, 238, 240, 242
Bullinardum capitur 166

Bunni collis 238
Burdeauxius Galliæ legatus 192, 283
Butlerus eirenarcha 255
Butlerus tribunus 160
Butlerus Major Gen. 336

C

Cahir capitur 165
Calanum capitur *ibid.*
Calliſium 325
Calviniſtam fuiſſe Proregem calumniantur Hiberni 159
Cambrobritannia, 231, 235. exemplar reformationis 140
Camercanæ inſulæ 137, 200, 306
Cantium.
Cardenas, *vide* D. Alonſo.
Cardigan. Comitat. 231
Cardinalis Mazarin 283
Caringdredum 169
Carleolum 234
Carliſius 239, 244, 245, 246
Carlingfordia 170
Carlovia 170, 171, 172
Carnworthius Comes 208, 240
CAROLUS I. 246, 251, 256, 332, 341
CAROLUS II. Princeps, 249. Rex, 139, 191. ſupremus recognoſcitur Hibernis, 145. pleniùs de Scotorum Propoſitis deliberat, 205. fluctuat, 206. Schivelingâ ſolvit in Scotiam, 212. novis Articulis impetitur, *ib.* ad adventum ejus in Scotiam exultatur, 213. quo modo tractatur, 213, 214, 218, 219, 226. ad caſtra Scotorum concedit, 219. ad Montanos fugam meditatur, 226. & maturat, *ibid.* reducitur, 227. pacem reſtituit Montanis, 227. Coronatur, 231. in Angliam ducit, 234. ad Londinenſes ſcribit, 235. prælio Wigorniæ decernit, 238. in avia ſecedit, 240. mare pertranſit, 259. veſtes mutat, *ibid.* ejus mirandum effugium, 260. à Scotis ejuratur, 262. Belgis navales vires offert, 278. Louvres habitat, 283. Coloniam profectus, *ibid.* Ducem Gloceſtriæ accerſit, 297. in præjudicium ejus multa tractantur 308, 310
Cartagena 306
Carteretus 263
Carthago nova 304
Carycium 162, 166
Caſeus 230
Caſſiterides 1, 199
Caſſubia 323
Caſtri-portus Comes 161, 169
Caſtrum-Jordanum 170
Catabaptiſtæ 269, 275, 293, 313, 332
Cattieuchlani 286
Catzius 277
Ceſtria 154
Charlemontium 171
Charmutha 251, 255
Chiſſeius 232
Chriſti Monarchia in terra 270
Chriſtocratici 269, 317

S. Chriſtophori Inſulæ 306
Circeſtriæ pernoctat Rex, 249
Glanrickardus Marchio, 143, 144, 161, 173. Prorex *ibid.* 176, 177
Clarius 236
Clerus Romanus Hibern. 142, 143. Regi obſtat, 149. ſolvere taxationes renuit, 159. a Prorege perſtringitur, 164. ſemper Proregi ſtat in oppoſitum, 172. excommunicationem in Proregis ſequaces pronunciat 173
Clerum prenſat Cromwellius 292, 293
Cleypolius 319, 327
Cleypolia moritur 327
Cliviæ Comes 228, 239
Clonmellium obſidetur, 168. deditur 170
Codanus ſinus 324
Cokius tribunali Hibern. præfect. 182
Collingtoni ædes 220
Colonia Agrippina 283
Colranum capitur 176
Commerciis Scotorum invigilatur 263
Comparatio milit. Angl. & Hibern. 175
W. Comptonus Eques 286
Concilium Cromwellii, 274. diſcrepantia 275
Concilium Status 262, 335
Conditiones (*vid.* Propoſitiones) pacis 205, 207, 212
Coneſtabiles 254, 301
Conjuratio ingens, 229. in agris Cantabrig. Norfolcienſi, &c. 230
Connacia 176
Connubiale vinculum 270
Cookius 230
Cooperus 318
Cootius, 144, 152. quæ capit in Ultonia, 170. in Connaciam venit, 176. Galviam obſidione cingit, 177. & capit 179
Cootius Junior, 190. ab Inchiquinio funditur 151
Copperſpitum 221
Coppius 315
Corbetus 180, 190
Corcagiæ defectio 164
Corcarius 320
Coritani 285
Cornavii 285
Coronatio Regis 231
Coſſaci 180
Cottingtonus 192
J. Coventrius 256
Craighallus 262
Craven Baro 203
Crawfordii Comes, 227. Crawfordii-Lindeſii 261
Ol. Cromwellius Senior 331
Cromwellius Olivarius in Hiberniam parat, 141. in Momoniam ſe applicaturum ſimulat, 154. Dubliniam appellit, 157. Drogheda:m obſidet, 157. repulſam patitur, 158. poſtea victoriâ

victoriâ crudeliter utitur, *ibid.* cætera præſidia quàm facilè expugnat, 159. Wexfordiam pergit, 27. perſequitur victorias, 160. ſtativa meditatur, 163. Momoniam defectione recipit & ibi ſtativa figit, *ibid.* d. in in hoſtica movet, 166. Goram capit, 166, 167. Kilkenniam, 168. Clonmelium, *ibid.* 170. Bello Scot. præficitur, 215. prope Tiburnam magnâ frequentiâ convenitur, *ibid.* Generalis declaratur, *ibid.* ad Scotos ſcribit, 217. movet in Scotiam, *ibid.* ad prælium provocat, 218. Collingtoni domum expugnat, 220. Scotos vincit, 222. Torwoodam tendit, 232 in Angliam redit, 236. Wigorniâ Londinum pergit, 261. Pſeudo-ſenatum iratus ingreditur, 267. & diſſolvit, 268. novum adſciſcit, & qualem, 269, 270. ſolvit, 271. rerum habenas capeſſit, 171, 172, 279. ſeditioſos nautas reprimit, 280, 281. ſubodoratur conſpirationem, 285, 287. Pſeudo-Parliamentum convocat, 288. alloquitur, *ibid.* & ſecundò, 289. prenſat omnes, 295. eſt inquietus, 298. carpento excutitur, 299. corrodit pecunias, 300. Indiam Occidentalem invadit, 305. inſuffante Theologaſtro, *ibid.* ſciſcit Pſeudo-Parliamentum Nemo necem ei machinetur, 310. Regio titulo donaturi Senatores, 311. rationes, 311, 312. recuſat, 313. copia datur ſucceſſorem eligendi, 314. Protector declaratur, 315. periclitatur, 316. filium Richardum in rus amandat, 319. & gradatim promovet, *ibid.* ſcribit volones, 321. febre corripitur, 328. convaleſcentiæ confidens, 328, 329. Succeſſorem deſignat, 330. Richardum hæredem nuncupat, *ibid.* moritur, *ib.* ſepelitur, 334. Characteriſmus 296, 330

Rich. Cromwellius, 314, 319, 330. Protector ſalutatur, 333. manibus patris parentat, 334. Democratici ſtruunt ei inſidias, *ibid.* Parliamenti opem invocat, 335. Recognitionem imponit, 336. Præfectis intonat, 337. eum extrudunt, 190, 338, 341

Henr. Cromwellius in Hiberniam miſſus, 187, 319. in Angliam redit 190

Croneburgum Caſtrum 324

Crookius 286

Culhamus 169

Culmorum

Culmorum captum 170
Curia Juſtitiæ ſuprema 200, 230, 302, 321
Curluvii montes 174,176,189

D

DAfferius Baro 233
Dania 194,278,280,339
Danverſius 317
Darlton 224
Daviſonus 302
Decimatio 300, 301
Dedupi Baro 226, 227
Delatores, 202. *vide* Illices, & Speculatores.
Delegati Hibernici celebrant Kilkenniæ conſeſſum, & diſcedunt, 167. Scoti, 262. Exercitus Anglicani, 269. Regii, 284
Demetæ 231
Democratici tumultuantur, 139. quibus Pſeudo-Senatus gratificari videri vult, 139, 140. in Hibernia, 186. in Anglia, 269, 271, 275. Cromwellium averſantur, 284, 285, 289, 317, 328, 334. Cromwellio moleſti 328
Deputatus Hiberniæ, 176. à Parricidis miſſ. 181, 187
Derbiæ Comes, 230, 237, 240, 241. capite plectitur, 242. Comitiſſa Manniam defendit 263
Dernitium 171
Derria, 152. ei ſuccurrit Owenus Row *ibid.*
Desborius 328, 334, 337
Devauxius 326
Dillonus 153, 155
Diſſenſio inter Scotos 228
Divanum 304
Divina Officia reſtituuntur Hibernis 187
Diviſio fundorum in Hibernia 184, 185
Dobuni 235
Dolmanus 279
Dominga civit. 306. aggrediuntur Angli 307
Doncaſtrum 320
Doneum capitur in Ultonia 170
Dorceſtria 250, 256
Doriſlaus in Belgium mittitur, 138. occiditur, *ibid.* ab Ordinibus vindiciæ fruſtra depoſcuntur, 139
Drakeus 230
Drogheda, 150, 156. capta ab Inchiquinio, 151. ejus obſidione Prorex Joneſium excutit, 156. oppugnat Cromwellius, defenſante Aſtono, 157. obſidetur & capitur 158
Drummondius 239
Dublinia, 144. ſe includit Joneſius, 149. Pontificios excludit, 150. obſidione cingere Prorex decernit, 150, 153. & fame deditionem extorquere, *ibid.* ſubſidia veniunt inſpectantibus militibus, 154. caſtellum proximum muniunt, 154, 155. ſed Joneſius erumpens fundit, 155. Dubliniam appellit Cromwellius 157

Ductorum

Ductorum literæ reſponſoriæ ad Scotos, 216. conſentiunt Cromwellium rerum habenas capeſſere 271, 275
Duna Britannica 232
Dunæ 281
Duncannonia 170
Dundalkia, 144. ab Inchiquinio capitur, 151. à Prorege firmatur, 156. eò fugiunt præſidiarii ab aliis locis 159
Dundrum capitur 166
Dundaſſius, 223. perterrefactus 225.
Dundea à Monckeo diripitur 261
Dundeani, 213. Natalitia Regis celebr. 232
Dunkerka, 192, 306, 325. obſidetur, 326. capitur 327.
Dykus 321

E

Earlius S. Th. Doctor Rotomagi Regem inviſit 260
Eboracenſis Dux, 176, 192, 283, 308, 310, 325, 326, 327. ejus copiæ 308, 325
Eboracenſium conſpiratio, 285
Eccleſiæ Angl. Miniſtri, 292, 293, 301
Eccleſiaſtici, *vid.* Presbyteriani, & Clerus. Cœtus Eccleſiaſticus, 220, 228. demereri ſtudet Cromwellius, 292. eorum Cenſores 295
Edenburgum, 210, 213. capitur ab Anglis, 223. caſtrum obſiſtens expugnatur 224, 225
Edictum adverſus Regis celebrationem 253, 258
Eglintonius Comes 232
Eirenarchæ 270
Elapſus Regis admirandus 260
Eldenus Mercator 251, 293
Elizabetha Regina 143, 193
Elitium oppid. 261
Elſenburgum 324
Enis in Ultonia 171
Enisbuffen 184
Eniſcorven 161
Epiſcopus
Avenionenſis, 298
S. Catharinæ à Lotharingio venit cum propoſitis 175. Clogeri à Cootio ſuſpenditur 170, 171
Fernenſis ſuſpenditur 180. Roſſienſis etiam à Broghilio 169
Equi Angl. 175. Hiberni *ibid.*
Equiſo Regem agnoſcit Bridportæ, 254. alius Charmuthæ 255
de Equorum caudis alligandis ſcitum 147
Erburius 315
Erneſcrought 184
Eſſexiæ Comes, 230. ejus exercitûs reliquiæ 305
Eſtionegium capitur 162
Ever-Mac-Mahon Epiſcopus Clogeri 161

Ewerſius

Ewerſius tribunus 167
Exercitum ſcribit Hiberniæ Prorex, 148. de ſtipendiis ex proprio proſpicit., 149. ducit in Joneſium, *ibid.* in fugam conjicitur, 155. alium conſcribit, 159, 160. qualem 160
Exercitûs Anglicani petitio, 139, 265. Cromwellium ſiſtere molitur, 290. petitioni ſubſcribit 291
Exercitûs inſtructores, 300. tyrannis 301
Exonia 254, 255

F

FAber Ferrarius cum Rege confabulatur, 245. alius Wilmotum penè prodit 255
Fairfaxius, 215. levatur onere Generalis *ibid.*
Falconbergius Baro 319
Fames in Hibernia 183
Fanatici 269, 275, 293, 294
Fanſhawus 240
Farellus Paſſagium recuperaturus à Zankio funditur, maléque multatur, 165. trans Galviam pellitur, 177. ſub eo Hibern. reliquiæ diſceſſum paciſcuntur 182
Fecanum Normanniæ Rex appellit 259
Fernenſis Epiſcopus ſuſpenditur 178
Fethereda 166
Fifa 226, 231
Fineagium capitur 169
Finglaſſia 150, 153
Fionia 323
Flandria, 325. piraticam interdicit venditionem, 140. Dunkerka 326
Fleetwoodus, 236, 239, 317. in Hibern. mittitur, 180. character, 181, 187. revocatur *ibid.* 328, 337
Flemmingius ad Scotos à Rege mittitur 205
Fœdus de novo urgetur 227, 267
Forbeſius ductor Regius 238, 240
Foreſta Sherwoodi 286
Fortha 213, 231
Fredericus Rex Daniæ 323, 324
Frendericus Baro 210
Fryus 315, 316
Fuenſaldagnius 308
Fuerna 327
Fuernes 161
Fundorum diviſio in Hibernia, 184, 185, 186

G

GAdes 309
Gallia noſtris linum interdicit, 140. vini commercium à noſtris interdicitur, *ibid.* dives pollicitis, 192. in Galliam transfretatur Rex, 259. contra Hiſpanum Cromwellio juncta bello, 308. opitulantur Angli 291
Galvia, 145, 164, 176, 177. ſe

ſe tradendum offert, 176. obſidetur & capitur, 179. noluit Proregi opitulari, *ibid.* peſte tentatur, *ibid.* prope eam præſidia capiuntur 184
Gerardus 282
Germaniæ Imp. 191
Gibbonus 230
Giffordus 241
Glana fl. 160
Glaſcova 223
Glencarnius Comes 262
Gloceſtria, 235. Dux 195, 297, 327
Gluckſtadium 324
Goffius 339
Goldenbrigia capitur 166
Goodſonus 324
Goodwinus Hibern. procurator 187
Gora expugnatur 166
Gordonius 226
Gorgius Doctor 249
Gottenburgum 324
Grayus 236
Grayus Baro 242
Greenwayus 282
Grenvillus 200
Grevelinga 326
Grevius 240
Groningæ Ordines 280
Grovius 287
Gunterus 256
C. Guſtavus Suecus 323, 324

H

HAdina 221, 224
Haſnia 278, 324, 325
Halſteius 286
Hamburgum 281
Hamiltonia 232
J. Hamiltonius Dux 217
G. Hamiltonius Dux de novo fœdere aſtringitur, 227. exercitûs Scotici Dux proponitur, 232. vulneratur moritúrque 239, 240
Hamiltonius alter 239
Hammondius tribunus, 167. alius procurator Hib. 187
Hanſeaticæ naves 281
Harriſonus 235, 236, 268, 307, 339
Harriſtonum 171
Haſleriggus, 215. Scotos durè tractat 222
Haynefius 253, 263
Healia oppidulum 256
Hebrides 262
Helveti 304
Henchmannus Doctor 256
Henricus Cromwellius 187, 190
Herculeæ columnæ 309
Heſſami planities 285
Hiberni ad Regem inclinant, 137. primi ab Anglis oppugnantur, *ibid.* in eam milites ſub Cromwellio mittuntur, 141. Hibernorum diſtributio, *ibid.* Primigenii, *ibid.* eorum caput, Nuncius Pap. 142. qui omnia miſcet, *ibid.* & Regi abrenunciandum ſuadet, 145. Regi in obſequium redeunt, *ib.* ſed pactis

ctis initis, 145, 146, 147. fallaces, 148, 149. diſſiliunt in partes, 159. renuunt contribuere, *ibid.* fuſi ab Axtelio, 174. eorum excuſatio 175
Hibernià integra potiuntur Parricidæ, 180, 182. & peſtis, 183. mercatura Hibern. 188. Perduellionis poſtulati omnes Pontificii, 185. tranſplantatio 189
H. Hide legatus ad Turcam occiditur 192
Ed. Hide in Hiſpaniam mittitur 191
Hide vidua Regem occulit, 256
Hillius 188
Hiſpaniam Cromwellius exagitat, 304. bellum indicitur 308
Hiſpaniolam aggrediuntur Angli 306
Hobbalii prædiolum 243
Holburnius 233
Holderus 302
Hollandia 280
Holſatiæ Dux 194, 324
Horniholdus 236
Hoſpitia Juri municip. ſtud. in Hibern. 146
Howardus 339
Huddleſtonus 246
Huetus 321
Hulla 320
Huntlæus 226, 228, 262.
Huſonus, 318. Dubliniæ præficitur, 160. ejus victoriæ 171

I

Jacobus R. 143, 311
Jamaica 307
Jana Lana 247, 251, 128
Jarſeia, 137, 173, 205, 263. Rex egreditur, 207. Inſulæ expugnandæ præficitur Hayneſius 253, 263
Iccius portus 325
Iceni 230, 236
Jedburgum expugnatur 224
Jenkinſius 230
Jepſonus 324
Jeſuitæ 294
Illices, *Trapans* 202, 203, 287
Imperator German. 191
Inchegarvy 233
Inchiquinius, 144, 172. perſequitur Equitatum ad Droghedam, 150. eum & Cootium fundit, 151. Droghedam capit, *ibid.* Farellum vincit & prædâ potitur, *ibid.* Dundalkiam, &c. capit, *ibid.* redit ad Finglaſſiam, 153. defectionem Momoniæ compeſcit, 163. ejus Uxor incarceratur, 164. Wexfordiam recuperaturus rejicitur, 165. prope Limiricum penè corripitur, 166. inter rebelles patitur 185
Independentes maximè grati Cromwellio 292, 294
India occidentalis petitur, 305
Ingolsbeius 139, 145, 166, 177, 339

Innerneſſia oppid. 261
Inquiſitio adverſus Eccleſiaſt. 172
Inſcriptio ſuperba 140
Inſtructores exercitûs, 261. eorum tyrannis, 301, 310 Cromwellio recalcitrant, 302 in ordinem rediguntur *ibid.*
Inſtrumentum Gubernationis 272
Joachimus Belgarum Legatus 198
Joannes Bapt. Renunc. *vid.* Nunc. Pap.
Mich. Joneſius, 144. extra Dubliniæ mœnia Proregem præſtolatur, 149. eum ludit, 150. corripit & ſuſpendio tollit affinem, 151. auxilium implorat Pſeudoſenatûs, 150. Proregis copias fundit, 155. Legatus Cromwellii denunciatur, 157. moritur 164
Theoph. Joneſius, 168. Hibern. procurator 180
Jounſtallus 279
Iretonus, 157, 158, 165, 166. Cromwellio in Hibern. ſuccedit, 171. ad hyberna Dubliniæ ſe recipit, 174. in Connaciam irrumpit, 176, 177. capto Limirico, 177, 178. peſte moritur, 178, 179. illius character 178
Iretonus alter 338
Judæi 308, 309
Judaiſmum redolent Decimæ 270
Judices Regni 286
Juliana Coniſbeia 252
Juramentum Abrenunciationis 189
Jurati 302
Jus naturale, 270. municipale, 275. Jus in Hibernia 184
Juſtitiæ Curia ſub Cokio in Hibernia, 182. in Anglia ſub Keebelio, 201. ſub Cromwellio rectè adminiſtratur 292

K

Keebelius 201
Kenmorii Comes capitur 242
Kerrium prenſant Cromwellius, 223, 228, 229. perſequitur, 229. Lambertus fugat & capit *ibid.*
Kiddermonaſterium 241
Kildaria à Prorege capitur, 149 ab Huſono iterum 166
Kilkennia obſidetur, 167. capitur 168
Kilmalocum 171
Kiltenon capitur 166
Knockfergo ſublevando dum ſtudet Monrous, deletur 170
Knoctoverium capitur 166
Knoxius 238
Kytheus captus *ibid.*

L

Lagenia 151
Lambertus Hibern. deputat.

putat. eligitur, fruſtrà, 181. vulneratur, 218. Kerrium capit, 229. Fortham tranſit, 233. author ut Cromwellius rerum habenas capeſſat, 271, 289. exauctoratur 317, 328, 334, 339
Lanea Jana 247, 250, 251
Laneus 246, 247
Laſſelius 248
Latrones non diu concordes 264
Lauderdaliæ Comes 227, 240, 242
Lawſonus 317
Lechlinia capitur 171
Ledæ Marchio in Angliam venit, 306. occiditur 327
Legatus ad Hiſpanum, 191. Belg. Joachimus remittitur, 198, 199. Sanctjoneſius in Belgium mittitur, 198. quomodo tractatur, 197, 198. Whitlockius in Sueciam, 199. Bond à Sueco in Angl. *ibid.*
Leges Angliæ reformandas volunt Fanatici 270
Leggius tribunus 237, 286
Leitha, 217, 224. capitur, 223. Comes 227
Lentalius Orator 235, 289, 340
Leſleius Scotici exercitûs Generalis, 208, 217. fugit, 222. capitur 261
David Leſleius 220, 232, 239, 240, 241
Levinii Comes 261
Leviſtonus Baro, 228. ſervatur à Proceribus 241
Liga 267
J. Lilburnius 139, 302
R. Lilburnius 232, 237, 240
Lima 251, 253, 323
Limiricenſes 164
Limiricenſis Epiſcopus 178
Limiricum, 166, 178. obſidetur & traditur, 177, 178. ſemper Proregi minus obediens 178
Limpida ſylva 286
Liskelaghan 170
Liſleus 321
Literæ Regis ad Scotos 205
. Scotorum ad Parricidas, 215.
Ductorum Angl. reſponſ. 216
Cromwellii 217
H. Littletonus Eques 286
Livorna 279
Lockartus 262, 327
Lomuriæ montes 221
Londini conſpiratio 229, 320
Londinenſes, 235. eorum petitio 178, 190
Londinenſis Cromwellium Regem eligendum proponit 311
Lopeſius 310
Lorniæ Baro Argathelii fil. 213. ejus uxor 211
Lotharingiæ Dux, 288. ejus Procurator in Hibern. 175
Lovius 230
Louvre Pariſ. 283
Lubeca 281
Sancto-Lucarum *ibid.*
Lucas O-Toolius 183
Lucaſius 287
Ludimagiſtri 300
Ludlous Hiberniæ Procurator 180, 182.

Luguvallum 234
Luſitania 281
Lutetia Pariſ. 260

M

Madleya 244
Majores Generales 300, 301, 310
R. Malevererius Eques 286
Malignantes 219, 337
Mallorius 321
Mallovium, 164, 165. al. Mayolla.
Manaſſes Ben Iſrael 308
Mancheſtria, Mancunium 237
Mannia 137, 230, 237, 263
Manningus 287
Manſellus Mercator 258, 259
J. Marchius 262
Mardikum 325
Margraffia 170
Marsfeldia 249
Marſinus Generalis 320
Maſſeus, 228, 230, 232, 235, 237. capitur & evadit, 242. ejus exercitûs reliquiæ 305
Maſſius Regem fruſtrà perſequitur 255
Mathematici fruſtrà metiendis Hibernorum agris inſudant 186
Matrimonium 270
Mauritius Princeps, 162. mari perit 196
Medinæ SidoniæDux 310
Mediterraneum mare 304
Medowus 281, 324
Megalopolitanus Ducatus 323
Menapii 160
Mercatura Hibern. 188
Merſeius fl. 235
A. Mervinus 143
Midia 169
Middletonus, 226, 228, 262. equitatui præficit, 232, 239. capitur 242, 262
Milechum 174
Milfordiâ Cromwellius ſolvit 157. inde ſuppetias recipit 165
Milites in Pſeudo-ſenatum iniqui, 264, 265, 266. de Cromwellii promotione ſibi gratulantur, 271. veteranorum cum novitiis ſimultates, 185. plerique Anabaptiſtæ *ibid.*
Miſſa 294
Modena 160
Moguntiæ Epiſcopus 194, 298
Momonia, 144, 166. Cromwellio favet, 154. eò mittitur Inchiquinius, *ibid.* deficit, 163. ei inſident rebellium reliquiæ 182
Monaghan 170
Monarchia Chriſti terrena 270
Monckeus, 144, 236, 242, 261. *Moſs-Troopers* capit, 224. claſſis præfectus 280
Monrous Scotus, 143. à Cootio funditur 170
Montacutius 309, 324
Montgomerius 227, 238, 240
Montiſroſani Marchionis hiſtoria, 208, 194, 217, 223. capitur & indigne tractatur, 210. articuli in eum, *ibid.* condemnatio & mors 210, 211
Montmedium capitur 325
Mordantius 321
Morganus, 188. in Scotia, 262.

Mardikum defendit 325
Mori agri 235
Morum obſervator Cromwelius, 297. reformator 292
Moſcoviæ Dux 194
Ed. Moſeleius 262
Moſleia 246
Muſcleburgum 217, 218, 221
P. Muſgravius Eques corripitur Dumfriſii 261
Muskerius funditur 177

N

NAtalitius Regis dies 232
Naves MDCC captæ & ſubmerſæ, 280. Hanſeaticæ 281
Naum oppidulum 149, 171
Nauta Regi aſſidet imprudens 259
Nautæ tumultuantur 280
J. Naylor 316
Nelſonus 165
Neoburgicus Princeps 297
Neoportus Baro 286
Neoportus Belg. Orator 277, 279, 280
Neoportus oppid. 240, 242
Neorus flu. 177
Neurium ab Inchiquinio captum, 151. à Prorege firmatur, 156. ſe dedit 159
Nobiles Hibernos perſtringit Prorex, 164. Angli dedignantur Cromwellii Parliamento immiſceri 318
Norfolcienſes conjurat. 230
Normannicum jugum ſpirant Leges 270
Northumbriæ Comes 195
Novum caſtrum 222

Nuncius Papalis in Hibern. 142. omnia ſibi arrogat, 144. contemnitur, *ibid.* Galviam fugiens obſidetur, & diſcedit 145

O

OBlivionis Actus 264, 300.
Ogilbeius, 208, 226, 261
Okeius 339
Oldenburgicus Comes, 299
Onealius,
Daniel 161
Hugo Boy 168
Mathematicus 298
Phelim 183
Owenus Row, 145. negat pacis articulis ſubſcribere, 148. paciſcitur cum Monckeo, 153. ſpe factâ cum Pſeudo-ſenatu conventurum, *ibid.* ſed luditur, *ibid.* Derriæ ſuccurrit, 152. Proregi in gratiam redit, 161. moritur 162
Opdamus Generalis 325
Orangiæ Princeps, *vid.* Auriac.
Orcades 262
Ormondiæ Marchio 144. cum Hibernis Kilkenniæ convenit, 145. inter rebelles patitur, 185. in Galliam mittitur ut Gloceſtrium abducat, 297. Angliam intrat, 320. ægre evadit *ibid.*
Oſtenda 325
Overtonus, 285. Forthami tranſgreditur, 232, 233. cum liberant Parliamentarii 336
Owenus Row, *vide* Oneal.
And. Owenus LL. Doct. 261
Oxoniæ Comes 286

Oxoniæ tumultuantur milites 139

P

PAcificatores à Belgis 277, 279
Packerus 339
Pakingtonus 236, 286
Pannificia noſtra interdicta à Gallis 140
Pantaleon de Sa 282
Papalis Nuncius, *vid.* Nuncius
Parkerus Mercator 259
Parlamentum indicere in Hibernia tenetur Rex, 145. in Scotia, 228. *vid.* Pſeudoſenat.
Parricidæ Regias res edocti, 214. tremunt ad Regis adventum 234, 236
Paſſagium Hibern. 162, 165
Penderelli 241, 243
Penlandiæ montes 220, 221
Penningtonius 178
Pennius Thalaſſiarcha 306
Penruddockus 287
Periſtylium novum 282
Perrius à Belgis mittitur 277, 279
Perryana ſylva 238
Peſtis in Galvia, 179. per Hiberniam 183
Petcombe Danus 339
Hen. Peterſius 252, 256
Petitio Londinenſ. 178, 190. gratulatoriæ à Provinciis, 291, 334. militum 139, 264, 265, 335
Pettie Medicus 186
Peytonus eques 283
Phelim Oneale. *vide* Oneal.
R. Philippius 256, 285
Philippus Hiſpan. R. 192, 193
Pickeringus 328
Pii à Cromwellio prenſantur 295
Pitchfordium 235
Polonia, 302. Rex 191, 194, 323
Pomerania 323
Pontana 150
Pontificii Dubliniâ extruduntur, 150, optimates ſequeſtr. 185. demulcet. H. Cromwellius 188, 189
Poolium oppid. 259
Pope 249
Pophamius 162, 199
Portugalliæ Rex 194, 196, 197, 281
Portumnus 177
Portſmutha 257
Portus Iccius, Calliſſium 325
Potterus 230
Powickum 238
Præfecti exercitûs, 139, 259, 271, 289, 290, 291. Democratici in Richardum urgent 336, 337, 338, 339
Prælium Barodum, 222. tormentorum, 221. trans Fortham, 233. Warringtoniæ, 235. Wigorniæ, 238. Belgarum maritim. 277, 278, 280. Dunkerkæ 326
Prætor Clonmellii 170
Londinenſis 190, 235, 338
Youghalliæ 163
Presbyteriani, 206, 284, 292, 293, 267. pro Rege conſpirant, 229. aliqui à Conſiliis

Cromw. 275. Regi ex parte benevolunt, 284. Scoti quomodo Regem tractant 213 214, 219, 226
Preſtonus, 149. ejus vires fractæ, 144. Waterfordiam tenet 171
Prideus 290, 318, 321
Proceres Cromwellii 315, 318, 319, 320
Procuratores Hibern. 174, 180, 187
Propoſita Exercitûs 266
Hibernorum 144, 145
Lotharingii 175, 176
Scotorum 205, 207
Protector 272
Pſeudo-ſenatus Democraticis gratificatur, 139, 140. ludit Owenum Row, 153. ad Regis adventum tremit, 234. metuit ſibi à militibus, 266. diſſolvitur, 268. Scommata patitur, *ibid.* novus inducitur, 269, 270. ſeſe abdicat, 271. alium indicit Cromwellius 288, 310, 319, 335

Q

Quæſitores duodecim 302, 303
Quatermannus 320

R

Rabriga 171
Rainsborius 320
Rathmines 154
Rauris fl. 176
Rebellionis Hibernicæ authores inquir. 182. Rex Car. ab omni notitia abſolvitur 183
Regia capitur 177
Regii 275, 301. dubii quò ſe verterent 283
Regiminis inſtrumentum 272
Regina, 206, 214. Regi occurrit 260
Reginenſis Comitatus 149
Regineus trajectus 233
Regicidium jactant Pſeudo-ſenat. & milites 216, 264
Regium Nomen præfectis arridet, 271. & Leguleiis 311, 312
Regiſtrum 271
Regni Suſſexiæ 257
Reinoldus 154, 157, 165, 166, 169, 184, 325, 327
Remonſtrantia Scotica, 228
Præfectorum 337
Renunciationis juramentum 189
Repræſentativam milites poſcunt, 265, 266, 267
Repriſaliæ literæ 199, 276
Rex, *vide* CAROLUS.
Richius, 317. alter 318, 339
Riverius 321
Rocheſtriæ Comes, 285. *vide* Wilmot.
Rogerſius 251
Rolleſius Angl. Juſtitiar. 282
Roſlanum 224
Roſſienſis Epiſcopus, 169. ſuſpenditur *ibid.*
Roſſium 161
Rotatio 267
Rotheſiæ Comes 240
Rotomagum 259
Rouſeus 270
Rubrum ædificium 220
Rupertus Princeps 162, 196, 197

Ruſſellus 286
Ruſtici in Scotos graſſantur 242

S

SAbaudia Pedemontana 304
Sabaudiæ Noſocomium 294
Sabrina fl. 237, 238, 244
Sacerdotale munus 270
Salopiæ Comes, 235. Comitatus, 241. conſpiratio detecta 285
Saltmarſhius 315
Salvator navis 281
Sambournus Mercator 259
Samſonus navis 281
Sancti-Johnſtoni opp. 227, 228, 233, 261
Sandvici Comes 309, 324
D. J. de Saniga 310
Sanctjoneſius 198, 266
Sariſburia 256, 286
Saxonici Reges 3
Scaccarii in Hibern. præfectus Berrius 188
Scania
Schaepius in Angliam mittitur 198, 277
Schiſmata inter Scotos ſpargit Cromwellius 223, 228
Sconiæ coronatur Rex 231
Scoti initio pendent incerti, 137. ſibi permittuntur, *ibid.* in Hiberniam quando introducti, 143. opitulantur Regi, 148. Polonici, 194. Carolum Regem agnoſcunt, 204, 205. de conditionibus diſceptatur, 205, 207. Delegatos ad Regem mittunt, 207. cum Parricidis expoſtulant, 215. ſe comparant in defenſionem 217. Anglos aggrediuntur 218. ad prælium nolunt venire, 220. ad Cromw. mittunt, 221. perſequuntur, *ibid.* prenſat nonnullos Cromw. 223. inflectuntur ad Regis obſequium, 227. Schiſmata inter eos ſpargit Cromw. 228, 223. Scotiæ Nobilitas, 261. Scotis Angli dominantur, *ibid.* munimentis coercent, *ibid.* ejurant Regem Scoti, 262. Judices ab Anglis patiuntur, *ibid.* armorum uſus interdicitur, *ibid.* qui ſunt à Conſiliis ſufficiuntur ab Anglis 262, 263
Seaforthius 226
Sectarii maximâ parte novitii milites in Hibern. 185
Sheffnalium 245
Sibaldus capitur 210
Sillinæ ſive Sigdeles, 137. infeſtandis rebellibus opportunæ, 199. capiuntur 200, 323
Simmoni ædes 257
Sinclarius 240
Sineon fl. 174, 177. pertranſit Iretonus, 177. circuit ferè Connaciam 189
Slego 176
Slingsbeius 195, 286, 321
G. Smithus 262
Somerſettanæ ædes 290
Somerſettenſis ager 323
Spea 213
Speculatores Cromwellii 202
Spencerus 189
Sponſalium nova publicatio 271

Spor-

Spotſwoodus capitur 210
Staffordia 241
Stainerius 309
Stanfordiæ Comitiſſa 242
Stapleius 321
Statutum de non importandis mercibus 276,
Stawellus 302
Steelius Cancellariæ Hibern. præficitur 188, 190
Sterlinga 221, 223, 229, 232. capta 261
Stewardus 331
Stonehengia 257
Stonius 279
Stourbrigium 241
Strages ad Droghedam quanta 158
Stratfordia 248
Straughanus, 209. in Cromwellianos impreſſionem facit, 218. prenſatur, 223, 228. fugit, moritúrque 229
Stricklandius, 138. apud Ordines conſeſſu privatur 197
Succeſſorem eligendi copia datur Cromwellio 314
Sudburii porta 239
Sueciæ Regina 191, 194, 208. ad eam mittitur Whitlockius, 199. ſeipſam abdicat, *ibid.* in Italiam proficiſcitur, 298. ejus Succeſſor, 302, 323. ei congratulando mittit Cromw. 302
Suec. Legatus 291
Suffolcienſes Conſpir. 230
Suillius lacus 170
Suirus fl. 162, 166
Sullivanus O-Beare 182
Sundercomus 316
Sunta fretum 278, 324, 325, 339
Surria 320
Suſſexia 257, 320
Swintonius 262, 263
Sycophantæ 202
Sydenhamus 328
Synottus 160

T

Taffus, 143, 144. præeſt Roſſio, 161. tradit *ibid.*
Talboium 149
Talbottus Baro 235, 240, 242
Tantallonum expugnatur 224
Tauntona 323
Taxatio ingens in Hibern. 184 in Anglia, *ibid.*
Teamius fl. 237
Te[illegible]phana 171
Te[illegible]iſſa 322
Teterſhallus Navarcha Regi trajiciendo fidem ſpondet 257
Texela 279
Thala[illegible]archæ forum 281
Thoroldus 302
Throgmortonus 237
Thule capta ab Anglis 262
Thurlous 299
Tilſleius 237
Tiperaria, 166. ei Zankius invigilat 177
Tivius fl.
Toleratio Relig. 292, 293
Tomlinſonus 190
Tongi caſtrum 241
Toopius 317

Torii latrones Hibern. 186, 184.
Tormenta quot in Edenburgi Caſtr. 225
Torwooda 232
Tractatores.
Tranſplantatio Hibern. 189
Tremulorum progenies 316, 332
Trenta 250, 256
Treverus 165
Trimmium capitur ab Inchiquinio, 151. firmatur à Prorege, 156. recipitur à Cromwellio 159
Tripolis 304
Trumpius Belgar. Thalaſſiarcha de Dominio maris admonetur, 277. prælium tamen init, *ibid.* occiditur 280
Trumpius Junior 279
Tunetum 304
Turbones 269
Turcarum perfidia 192
Turenius 308, 326
Tyrrhenum mare 279

V

H. VAneus Equ. 287, 340
Vectigalia.
Vectis inſula 259
Venablius ſubſidio Dubliniæ venit, 154. ad Cootium in Ultoniam miſſus, 157. Cavæ comitatui invigilat, 177. præponitur copiis in Indiam occidentalem deſtinatis 306
Venetorum Legatus 196
Videgora oppid. 229
Vini commercium cum Gallis interdicitur 140
Virginia 137
Viride Caſtrum ab Inchiquinio capitur, 151. à Cromwellio recipitur 159
Viſurgis fl. 324
Vliſſingani 276
Ultoniam Scoti incoluerunt, 144. inibi quæ cœpit Cootius 170
Ulyſſipona 156
Vowellus 282
Uptonia 237
Uſſerius Hiberniæ Primas 188
Utopiani 267
Uxbrigia 230
Uxor Inchiquinii incarceratur 164
Wagſtaffius 286
Wallerus 190
Walleri exercitûs reliquiæ 305
Walwinus 139
Wariſtonus 232
Warringtonia 235
Warwicenſis Comes 318
Waſhburnius 236
Waterfordia, 164, 165. Farello iniqua, 165. obſidetur ab Iretono, 171. capitur *ibid.*
Waterſius 321
Wentworthius Baro capitur 242
Weſtfriſia 280
Weſtleius curio 255
Wexfordiam ducit Cromwellius, 160. capit, *ib.* Inchiquinius recuperaturus 165

Whalau

Whalæus 229, 318, 339
Whitgravius 246
Whitladies 241, 245
Whitlockius 199
Wicklovia 161
Widderingtonius Baro 237
Widdringtonius Orator Pſeu-do-Parliam. 310, 314
Wigornia, 235. prælium, 238. miſeranda facies 240
Wildmannus 285, 287
Willobeius Baro 200, 286
Wilmottus 228, 240, 245, 247, 250, 255, 256, 259, 285
Wiltonia 286
Windhamus Regem excipit 250, 251, 254
H. Windhami equitis rimantur ædes 256
Windramus à Scotis ad Regem miſſus, 204. remittitur 205
Winoxberga 327
Winteri ædes 248, 251
Wolphius 244
Woodcockius 321

Y

Yates 243
Youghalia 163
Yperæ 327

Z

Zankius, 177. malè mulctat Farellum 165
Zelotæ 269

FINIS.

Digitized by Google